

**TÜRK AĞIR SANAYİİ VE HİZMET SEKTÖRÜ
KAMU İŞVERENLERİ SENDİKASI YAYINIDIR. PARASIZDIR.
YAYIN NO: 41**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN ONAYLADIĞI
İŞ ve SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU ALANINDAKİ ÇOK TARAFLI
ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN ONAYLADIĞI
İŞ ve SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU ALANINDAKİ
ÇOK TARAFLI
ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER**

Yrd.Doç.Dr.Murat ŞEN
Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi
İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

TÜHİS

TÜRK AĞIR SANAYİİ VE HİZMET SEKTÖRÜ KAMU İŞVERENLERİ SENDİKASI
Ali Suavi Sokak No: 1/8-11 06570 Tandoğan/ANKARA
Tel: (0.312) 232 05 65 – 3 Hat * Fax: (0.312) 232 05 70

TÜRK AĞIR SANAYİİ VE HİZMET SEKTÖRÜ KAMU İŞVERENLERİ SENDİKASI

Yrd.Doç.Dr. Murat ŞEN
Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakóltesi
İŞ ve Sosyal Güvenlik Hukuku Anabilim Dalı
Öğretim Üyesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN ONAYLADIĞI
İŞ ve SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU ALANINDAKİ
ÇOK TARAFLI
ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER

Ankara - 2003

**TÜRK AĞIR SANAYİİ VE HİZMET SEKTÖRÜ
KAMU İŞVERENLERİ SENDİKASI YAYINIDIR. PARASIZDIR.**

Yayın No: 41

**Yayına Hazırlayan
Ali Rıza ARSLAN
TÜHİS İdari İşler Şefi**

Ali Suavi Sokak 1/8-11 06570 Tandoğan /ANKARA

Tel: (0.312) 232 05 65 – 3 Hat • Fax: 232 05 70

**Sevgili eşim Yasemin ile
Dünya tatlısı Çocuklarım Rumeysa Berrin ve Serra'ya**

SUNUŞ

Çağdaş iş hukukunun gelişiminde çok taraflı uluslararası sözleşmeler birden fazla devletin ortak çalışma yoluyla kararlaştırdıkları çalışma yaşamına ilişkin kurallar olduklarından büyük önem taşımaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 1932 yılından itibaren üyesi olduğu için bu Örgütin kabul etmiş olduğu 184 uluslararası çalışma sözleşmesinden 40 tanesini onaylamış; bunun yanı sıra da çok sayıda çok taraflı uluslararası sözleşmeye imza atmıştır.

Uluslararası sözleşmeyi kabul eden devletler, mevzuatını ve uygulamasını da sözleşme hükümleriyle uyumlu hale getirmek zorunluluğu altına girerler. Bu açıdan, onaylanmış çok taraflı uluslararası sözleşmelerin ulusal planda bağlayıcı bir etki yaratabilmesi, çoğu kere o konuda uyum yasalarının çıkartılmasına bağlı tutulmaktadır. Avrupa Birliğine uyum süreci içinde de bu yönde çalışmalar hızlı bir şekilde sürdürülmektedir.

Bu çalışmada, Türkiye Cumhuriyeti'nin İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku alanında kabul ettiği çok taraflı uluslararası sözleşmeler bir araya getirilmiş ve sözleşmenin onaylanmasından sonra meydana getirilen değişiklikler de sözleşme metinlerine işlenmiştir. Söz konusu çalışma ile bu alandaki mevzuata ulaşma kolaylığı da sağlanmış bulunmaktadır.

Böyle bir projeyi gerçekleştiren Yrd.Doç.Dr. Murat ŞEN'i tebrik eder, basımını ve dağıtımını üstlenen Türk Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS)'nin Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Genel Sekreter Ahmet ATEŞ'i de kutlarım.

Ocak 2003

Mehmet Ali ŞAHİN
Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

ÖNSÖZ

Modern iş hukukunun oluşum ve gelişiminde devletin işçi-işveren ilişkilerine kanun koymak suretiyle müdahalesi ve işçilerle işverenlerin kendi aralarında birleşerek hareket etmeleri yanında uluslararası girişimlerin de andlaşma (sözleşme) yapmak suretiyle etkisi söz konusudur. Uluslararası sözleşmeler, iki taraflı ve çok taraflı uluslararası sözleşmeler olmak üzere ikili bir ayırıma tabi tutularak ele alınmaktadır. İki taraflı uluslararası sözleşmeler sadece o iki ülkeyi ilgilendirdiği halde, çok taraflı olanlar, ona katılan ülkeleri bağlamaktadır. Bu açıdan çok taraflı uluslararası sözleşmeler, birden fazla devletin ortak çalışma yoluyla kararlaştırdıkları çalışma yaşamına ilişkin kurallar oldukları için büyük önemi haizdir.

Türk İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku alanında, birçok ikili sözleşmenin yanı sıra, uluslararası çalışma sözleşmeleri ve Avrupa sözleşmeleri gibi çok taraflı uluslararası sözleşmeler imzalanmıştır. Çok taraflı uluslararası sözleşmeler, pek çok devleti ilgilendirmesi yönüyle daha büyük bir önem taşımakta olup özellikle Uluslararası Çalışma Örgütü (International Labour Organization-ILO) nün oluşturmuş olduğu çalışma sözleşmeleri, bu alanda öncelikle belirtilmesi gereken sözleşmelerdendir.

Türkiye Cumhuriyeti Milletler Cemiyeti'ne üye olduğu için otomatikman Uluslararası Çalışma Örgütü'nün de 1932 yılından itibaren üyesi olmuş ve bu Örgütün 1 Ocak 2002 tarihi itibarıyla kabul etmiş olduğu 184 uluslararası çalışma sözleşmesinden 40 tanesini onaylamıştır. Bu sözleşmelerin gördüğü onay sayısı ise 7000'dir (ILC 89th Session, 2001, International Labour Conference 90th Session 2002, Report III, Part 2). Uluslararası Çalışma Örgütünün öngördüğü çalışma sözleşmelerini onaylayan ülkeler, mevzuatını ve uygulamasını sözleşme hükümleriyle uyumlu hale getirmek zorunluluğu altına girmekte; başka bir ifadeyle, bu sözleşmeleri iç hukuk düzenlerinde uygulama yükümlülüğü altına girmekte ve uluslararası denetime tabi tutulmayı kabul etmiş olmaktadır. Ancak bu zorunluluk onay tarihinde değil, onay belgesinin ILO tarafından kaydedildiği tarihten itibaren 12 ay sonra başlar.

Türk İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku alanında ILO sözleşmeleri dışında da birçok çok taraflı uluslararası sözleşme kabul edilmiş olup; genel olarak, çok taraflı sözleşmelerin onaylanması, istisnai durumların dışında, Türk Hukuku açısından doğrudan bağlayıcı bir etki yaratmamaktadır. Oysa usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş olan uluslararası sözleşmeler Türk iç hukukunun bir parçası haline gelir ve öğretilerde farklı görüşler de bulunmakla birlikte kanunlar gibi uygulanması gerekir.

Anayasamızın 90. maddesinin birinci fıkrasına göre, “Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlı” olduğundan uluslararası sözleşmelerin iç hukukumuzda etki yapabilmesi için öncelikle bir kanunla kabul edilmesi gerekmektedir. Aynı maddenin son fıkrası uyarınca da uluslararası andlaşmalar (sözleşmeler) kanun hükmündedir ve bunlar hakkında anayasa-ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Fakat uygulamada uluslararası sözleşmeler mahkemeler tarafından ancak destek norm olarak kabul edilmekte; ulusal planda bağlayıcı bir etki yaratabilmesi de, çoğu kere o konuda uyum yasalarının çıkartılmasına bağlı tutulmaktadır.

Avrupa Birliğine uyum süreci içinde de bu yönde çalışmalar hızlı bir şekilde sürdürülmektedir. Örneğin, iş güvencesi alanında “Hizmet İlişkinde İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi” hükümlerinin, 09.08.2002 tarihli 4773 sayılı “İş Kanunu, Sendikalar Kanunu ile Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” la (RG. 15.08.2002, S. 24847) iç hukukta uyum yasası çıkarılmış bulunmaktadır.

Bu proje, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku alanında Türkiye Cumhuriyeti tarafından onaylanmış olan çok taraflı uluslararası sözleşmeleri bir araya getirerek bu alandaki mevzuata ulaşma kolaylığı sağlamak amacıyla hazırlanmış olup çalışmada ILO Sözleşmelerinde sözleşmenin onaylanmasından sonra meydana getirilen değişiklikler göz önünde bulundurulmuş, değişiklikler ilgili sözleşme metinlerine işlenmiş ve ayrıca yürürlükten kalkan sözleşmeler de belirtilmiştir.

Çalışmada, kullanıcıya kolaylık sağlaması açısından ilkin “sözleşme adı”na göre, sonra da “sözleşme numarası”na göre bir “içindekiler tablosu” oluşturulmuştur.

Böyle bir projenin gerçekleştirilmesinde yardımlarını esirgemeyen Sayın Hocam Prof.Dr. Tankut CENTEL ile meslektaşım Sayın Yrd.Doç.Dr. Ahmet Cemal RUHİ’ye ve basımı üstlenen Türk Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası (TÜHİS) Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri ile Genel Sekreteri Sayın Ahmet ATEŞ’e en içten teşekkürlerimi sunarım.

Ocak 2003

Yrd. Doç.Dr. Murat ŞEN

İÇİNDEKİLER

(Alfabetik Sıralamaya Göre)

Asgari Ücret Tespit Usulleri İhdası Hakkında 26 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	1
Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi	5
Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma	81
Avrupa Sosyal Şartı	181
Bir Kamu Makamı Tarafından Yapılan Sözleşmelere Konulacak Çalışma Şartları Hakkında 94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	201
Cebri Çalıştırmanın İlgası Hakkında 105 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	209
Cebri veya Mecburi Çalıştırma Hakkında 29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	213
Çocukların ve Gençlerin Sanayide İşe Elverişlilikleri Yönünden Sağlık Muayenesine Tabi Tutulmaları Hakkında 77 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	225
Deniz İşlerinde Çalıştırılacak Çocukların Asgari Yaş Haddinin Tespiti Hakkında 58 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	233
Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkında 100 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	237
Göçmen İşçinin Hukuki Statüsüne İlişkin Avrupa Sözleşmesi	243
Her Nevi Maden Ocaklarında Yeraltı İşlerinde Kadınların Çalıştırılmaması Hakkında 45 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	259
Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	263
İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Mesleki Eğitim ve Yönlendirmenin Yeri Hakkında 142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	271

İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	275
İstihdama Kabulde Asgari Yaş Hakkında 138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	279
İş ve İşçi Bulma Servisi Kurulması Hakkında 88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	287
İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkındaki 111 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	295
İşçilerin İyonizan Radyasyonlara Karşı Korunması Hakkında 115 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	301
İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	307
İşsizlik Hakkında 2 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	311
Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunması ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemleri Hakkında 151 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	315
Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 182 Sayılı Acil Önlemler Sözleşmesi	321
Makinaların Gerekli Korunma Tertibatı ile Teçhizi Hakkında 119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	327
Mesleki Hastalıkların Tazmini Hakkında 42 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	335
Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine Mütedair Avrupa Sözleşmesi.....	341
Örgütlenme ve Toplu Görüşme Hakkı Prensiplerinin Uygulanması Hakkında 98 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	353
Sakatların Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında 159 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	359
Sanayi İşyerlerine Alınacak Çocukların Asgari Yaş Sınırının Belirlenmesi Hakkında 59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	365
Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkında 81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	371
Sendika Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Hakkında 87 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	383

Sınai Müesseselerde Hafta Tatili Yapılması Hakkında 14 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	389
Son Maddelerin Değiştirilmesi Hakkında 80 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	393
Son Maddelerin Değiştirilmesi Hakkında 116 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	397
Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Hakkında 102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	401
Tarım İşçilerinin Dernek Kurma ve Birleşme Hakları Hakkında 11 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	437
Tarımda Asgari Ücret Tesbiti Usulleri Hakkında 99 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	439
Tek İşçinin Taşıyabileceği Yükün Azami Ağırlığı Hakkında 127 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	445
Trimci ve Ateşçi Sıfatıyla Gemilerde İşe Alınacakların Asgarî Yaşının Tespiti Hakkında 15 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	449
Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	453
Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anasözleşmesinde Yapılan Değişiklik Hakkındaki Belge	457
Ücretin Korunması Hakkında 95 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	459
Ücretli İşbulma Büroları Hakkında 34 Sayılı Uluslar arası Çalışma Sözleşmesi	467
Ücretli İşbulma Büroları Hakkında 96 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	471
Vatandaşlarla Vatandaş Olmayan Kimselere Sosyal Güvenlik Konusunda Eşit Muamele Yapılması Hakkında 118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	479
Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgari Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	487

İÇİNDEKİLER

(Sözleşme Numarasına Göre)

İşsizlik Hakkında 2 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	311
Tarım İşçilerinin Dernek Kurma ve Birleşme Hakları Hakkında 11 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	437
Sınai Müesseselerde Hafta Tatili Yapılması Hakkında 14 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	389
Trimci ve Ateşçi Sıfatıyla Gemilerde İşe Alınacakların Asgarî Yaşının Tespiti Hakkında 15 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	449
Asgari Ücret Tespit Usulleri İhdası Hakkında 26 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	1
Cebri veya Mecburi Çalıştırma Hakkında 29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	213
Ücretli İşbulma Büroları Hakkında 34 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	467
Mesleki Hastalıkların Tazmini Hakkında 42 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	335
Her Nevi Maden Ocaklarında Yeraltı İşlerinde Kadınların Çalıştırılmaması Hakkında 45 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	259
Deniz İşlerinde Çalıştırılacak Çocukların Asgari Yaş Haddinin Tespiti Hakkında 58 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	233
Sanayi İşyerlerine Alınacak Çocukların Asgari Yaş Sınırının Belirlenmesi Hakkında 59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	365
Çocukların ve Gençlerin Sanayide İşe Elverişlilikleri Yönünden Sağlık Muayenesine Tabi Tutulmaları Hakkında 77 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	225
Son Maddelerin Değiştirilmesi Hakkında 80 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	393
Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkında 81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	371

Sendika Özgürlüğü ve Örgütlenme Hakkının Korunması Hakkında 87 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	383
İş ve İşçi Bulma Servisi Kurulması Hakkında 88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	287
Bir Kamu Makamı Tarafından Yapılan Sözleşmelere Konulacak Çalışma Şartları Hakkında 94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	201
Ücretin Korunması Hakkında 95 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	459
Ücretli İşbulma Büroları Hakkında 96 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	471
Örgütlenme ve Toplu Görüşme Hakkı Prensiplerinin Uygulanması Hakkında 98 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	353
Tarımda Asgari Ücret Tesbiti Usulleri Hakkında 99 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	439
Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkında 100 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	237
Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Hakkında 102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	401
Cebri Çalıştırmanın İlgası Hakkında 105 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	209
İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkındaki 111 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	295
İşçilerin İyonizan Radyasyonlara Karşı Korunması Hakkında 115 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	301
Son Maddelerin Değiştirilmesi Hakkında 116 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	397
Vatandaşlarla Vatandaş Olmayan Kimselere Sosyal Güvenlik Konusunda Eşit Muamele Yapılması Hakkında 118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	479
Makinaların Gerekli Korunma Tertibatı İle Teçhizi Hakkında 119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	327
İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	275

Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgari Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	487
Tek İşçinin Taşıyabileceği Yükün Azami Ağırlığı Hakkında 127 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	445
İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	307
İstihdama Kabulde Asgari Yaş Hakkında 138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	279
İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Mesleki Eğitim ve Yönlendirmenin Yeri Hakkında 142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	271
Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	457
Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunması ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemleri Hakkında 151 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	315
Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi.....	263
Sakatların Mesleki Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında 159 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi	359
Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin 182 Sayılı Acil Önlemler Sözleşmesi	321
Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi	5
Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin ek anlaşma	81
Avrupa Sosyal Şartı	181
Göçmen İşçinin Hukuki Statüsüne İlişkin Avrupa Sözleşmesi	243
Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine Mütedair Avrupa Sözleşmesi	341
Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anasözleşmesinde Yapılan Değişiklik Hakkındaki Belge	457

ASGARİ ÜCRET TESPİT USULLERİ İHDASI HAKKINDA 26 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek orada 30 Mayıs 1928 tarihinde onbirinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin birinci maddesini teşkil eden asgarî ücret tesbit usulleri ihdasına dair muhtelif tekliflerin kabulünü ve,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası Sözleşme şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra,

Bin dokuz yüz yirmi sekiz yılı Haziran ayının işbu onaltıncı günü, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsü hükümlerine uygun olarak, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyelerince onaylanmak üzere, asgarî ücret tesbit usulleri ihdasına dair 1928 tarihli Sözleşme şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bu Sözleşmeyi onaylayan her üye devleti, toplu sözleşme yoluyla veya başka bir yolla etkili bir ücret tesbiti usulünün bulunmadığı veya o ücretlerin istisnai şekilde düşük olduğu işlerde veya işlerin bölümlerinde (özellikle evde yapılan işlerde) asgarî ücret tesbitine imkân veren usulleri ihdas veya muhafazayı taahhüt eder.

2. Bu Sözleşme uyarınca "İşler" deyimini imâlat ve ticaret işlerini kapsar.

Madde 2

Bu Sözleşmeyi onaylayan bir Üye belirli bir iş veya işin bölümü için, varsa söz konusu iş veya işin bölümüyle ilgili işveren ve işçi teşekküllerine danıştıktan sonra 1 inci maddede öngörülen asgarî ücretlerin tesbit usullerinin hangi işlere veya işlerin bölümlerine ve özellikle evde yapılan işlerin veya bölümlerinin hangilerine uygulanacağına karar vermekte serbesttir.

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 25.06.1973 tarihli ve 1769 sayılı Asgari Ücret Tesbit Usulleri İhdası hakkında 26 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun'la (RG. 03.07.1973, S. 14583); ve uygulanması da, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine göre, 01.07.1974 tarihli ve 7/8585 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 02.09.1974 S. 14994; Düstur V. Tertip, C. 13/3, s. 2563-2566) kabul edilmiştir.

26 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 3

1. Sözleşmeyi onaylayan her Üye, asgarî ücretlerin tesbit usullerini ve bunların uygulama şekillerini tayinde serbesttir.

2. Ancak;

1) Bir işe veya işin belirli bir bölümüne asgarî ücret tesbit usullerinin uygulanmasından önce, ilgili işveren ve işçi temsilcilerine, varsa onlara ait teşekküllerin temsilcileri de dahil olmak üzere, yetkili makam tarafından meslekleri veya görevleri itibariyle kendilerine başvurulması uygun görülen vasıfta bütün kimselere danışılacaktır.

2) İlgili işveren ve işçiler millî mevzuatın tayin edeceği şekilde ve ölçüde fakat her halde eşit sayıda ve şartlarla asgarî ücret tesbit usullerinin uygulanmasına katılacaklardır.

3) Tesbit edilen asgarî ücretlere, ilgili işveren ve işçiler uymak zorunda olacak, gerek ferdi anlaşmayla gerekse, yetkili makamın genel veya özel izni hariç, toplu sözleşmeyle, bir indirme yapamayacaklardır.

Madde 4

1. Sözleşmeyi onaylayan her üye, bir yandan ilgili işveren ve işçilerin yürürlükteki asgarî ücretlerden haberdar olması ve öte yandan fiilen ödenen ücretlerin uygulanacak asgarî miktarların altına düşmemesi için, bir kontrol ve müeyyide sistemi ihdas etmek suretiyle gerekli tedbirleri alacaktır.

2. Her işçi, uygulanması gereken asgarî ücret miktarlarının altında bir ücret ödenmesi halinde millî mevzuatla tespit edilecek bir süre içerisinde, mahkeme veya diğer kanunî bir yolla kendisine borçlu kalınan meblağı talep hakkına sahip olacaktır.

Madde 5

Sözleşmeyi onaylayan her üye, her yıl Milletlerarası Çalışma Bürosuna, asgarî ücret tespit usullerinin uygulandığı işlerin veya işlerin bölümlerinin bir listesini ihtiva eden ve bu usullerin uygulama şekil ve sonuçlarını gösterir genel bir rapor verecektir. Bu rapor, asgarî ücret tespit usul ve şekillerine tabi işçilerin yaklaşık olarak adedini, tespit edilen asgarî ücretin miktarlarını ve icabında asgarî ücretle ilgili en önemli tedbirleri kısaca belirtecektir.

Madde 6

Bu Sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünde öngörülen şartlar içinde resmen onaylandığına dair belgeler Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

26 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 7

1. Bu Sözleşme ancak onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra bu sözleşme, onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 8

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının iki üyesinin onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil edilmesini müteakip, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, keyfiyeti Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün Üyelerine tebliğ edecektir. Genel Müdür Teşkilâtın bütün diğer üyeleri tarafından daha sonra bildirilmiş olan onaylamalara ait tesciller için de aynı şekilde tebliğat yapacaktır.

Madde 9

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre geçtikten sonra, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdüre göndereceği ve onun tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescilden ancak bir yıl sonra muteber olur.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da, ona bundan evvelki paragrafta sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetme ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden beş yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her beş yıllık devre bitince bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 10

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 11

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.

26 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

AVRUPA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİ (*)

Bu Sözleşmeyi imza eden Avrupa Konseyi üyesi Devletler:

Avrupa Konseyinin amacının, özellikle üyelerin sosyal gelişmelerini kolaylaştırmak gayesiyle, aralarında daha sıkı bir birliğin kurulmasını gerçekleştirmek olduğunu gözönünde bulundurarak;

Sosyal güvenlik mevzuatı arasındaki çok taraflı uyumun bu amacın gerçekleşmesini sağlayacak araçlardan biri olduğunu nazara alarak;

16 Nisan 1964 tarihinde imzaya açılmış bulunan Avrupa Sosyal Güvenlik Kodu'nun 73. maddesi hükmüne göre, bu Kod'u imzalayan tarafların yabancılar ile göçmen işçilerin, sosyal güvenlikleri bakımından, özellikle, kendi vatandaşlarıyla eşit muamele görmeleri ve kazanılmış haklarla kazanılmakta olan hakların muhafazasına ilişkin sorunları düzenleyen özel bir sözleşme yapılması için çaba harcadıklarını gözönünde bulundurarak;

Âkit Taraflardan her birinin sosyal güvenlik mevzuatına göre Âkit Tarafların vatandaşlarıyla mültecilere ve vatansız kimselere eşit muamele yapılması prensibini, korunan kimselerin Âkit Tarafların ülkeleri arasında yer değiştirmiş olmalarına rağmen, sosyal güvenlik mevzuatı ile sağlanan yardımlardan yararlanma hakkını muhafaza edeceklerine dair olan prensibi ve yalnız Avrupa Sosyal Şartının bazı hükümlerini değil, Milletlerarası Çalışma Örgütüncü düzenlenen bir çok sözleşmelerin temelini teşkil eden prensipleri de teyit ederek;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır.

BÖLÜM 1

Genel Hükümler

Madde 1

Bu Sözleşmenin uygulanmasında:

(a) “Âkit Taraf” terimi, 75. maddenin 1. paragrafı veya 77. madde hükümlerine göre, bir onaylama, kabul veya katılma belgesi tevdi etmiş olan

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 13.07.1976 tarihli ve 2023 sayılı Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'la (RG. 23.07.1976, S. 3260); ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığı'nın 02.08.1976 tarihli ve 705-302-ESSD/1014 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, 31.08.1976 tarihli ve 7/12537 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (RG. 21.02.1977, S. 15857; Düstur V. Tertip, C. 16/1, s. 51-187) kabul edilmiştir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

herhangi bir Devlet anlamına gelir.

(b) “Âkit Taraflardan birinin ülkesi” ve “Âkit Taraflardan birinin vatandaş” terimleri, 1 numaralı Ek’te tanımlanmıştır; Âkit Taraflardan her biri, 81. maddenin 1. paragrafı hükmüne göre, 1 numaralı Ek’te yapılacak herhangi bir değişikliği bildirmekle yükümlüdür.

(c) “Mevzuat” terimi, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihte Âkit Taraflardan birine ait ülkenin her yanında veya bir kısmında yürürlükte bulunan veya sonradan yürürlüğe girecek olan ve 2. maddenin 1. ve 2. paragraflarında belirtilen sosyal güvenlik dalları ve rejimleriyle ilgili bulunan kanunlar ve tüzükler ile diğer kanunî hükümler anlamına gelir.

(d) “Sosyal Güvenlik Sözleşmesi” terimi, 2. maddenin 1. ve 2. paragraflarında belirtilen sosyal güvenlik dallarının ve rejimlerinin tamamını veya bir kısmını kapsayan ve sosyal güvenlik alanında münhasıran iki veya daha fazla Âkit Tarafı bağlayan veya sonradan bağlayabilecek olan iki veya çok taraflı herhangi bir Sözleşme ile en az iki Âkit Tarafı ve bir veya birden fazla Devleti bağlayan veya sonradan bağlayabilecek olan iki veya çok taraflı sözleşme ve bu Sözleşmelere uygun olarak yapılan her türlü anlaşmalar anlamına gelir.

(e) “Yetkili Makam” terimi, Âkit Taraflardan her birine ait ülkenin her yanında veya bir kısmında yürürlükte bulunan sosyal güvenlik rejimlerinin uygulanmasından sorumlu bulunan Bakan, Bakanlar veya diğer muadil makam anlamına gelir.

(f) “Kurum” terimi, Âkit Taraflardan her birinin mevzuatının tamamını veya bir kısmını uygulamakla görevli bulunan kuruluş veya makam anlamına gelir.

g) “Yetkili Kurum” terimi:

i) Bir sosyal sigorta rejimi söz konusu ise, ya ilgili kimsenin yardım isteğinde bulunduğu zaman sigortalı olarak bağlı olduğu kurum, veya, bir kurumun bulunduğu Âkit Taraf ülkesinde ikamet ettiği takdirde, bu kurumdan yardım istemeye hak kazanmış veya hak kazanacak ise o kurum, veyahut ilgili Âkit Tarafın yetkili makamı tarafından tayin edilen kurum;

ii) Bir sosyal sigorta rejiminden başka bir rejim veya aile yardımları sigortası söz konusu olduğunda, ilgili Âkit Tarafın yetkili makamınca tayin edilen kurum;

iii) 2. maddenin 1. paragrafında belirtilen yardımların yapılmasından işverenin sorumlu olduğuna ilişkin bir rejim söz konusu ise, ya işveren veya işverenin işçilerini sigorta ettirdiği müessese, bu olmadığı takdirde de, ilgili Âkit Tarafın yetkili makamınca tayin edilen kuruluş veya makam;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

anlamına gelir.

h) “Yetkili Devlet” terimi, ülkesinde yetkili kurumun bulunduğu Âkit Taraf anlamına gelir.

i) “İkametgâh”, kanunî ikametgâh demektir.

j) “Geçici ikamet yeri” terimi, geçici olarak oturma anlamına gelir.

k) “İkametgâhın bulunduğu yerdeki kurum” terimi, uyguladığı Âkit Taraf mevzuatına göre, ikamet edilen yerde söz konusu olan yardımları sağlamak yetkisi verilmiş bulunan kurum, bu yerde böyle bir kurum yoksa, ilgili Âkit Tarafın yetkili makamınca tayin edilen kurum anlamına gelir.

l) “Geçici olarak ikamet edilen yerdeki kurum” terimi, uyguladığı Âkit Taraf mevzuatına göre geçici olarak ikamet edilen yerde söz konusu olan yardımları sağlamak yetkisi verilmiş bulunan kurum, bu yerde böyle bir kurum yoksa, ilgili Âkit Tarafın yetkili makamınca tayin edilen kurum anlamına gelir.

m) “İşçi” terimi, bu Sözleşmede aksine sarahat yoksa, ilgili Âkit Tarafın mevzuatına göre, bir işveren tarafından çalıştırılan veya kendi hesabına çalışan veyahut bu kimse gibi işlem gören kimse anlamına gelir.

n) “Hudut işçisi” terimi, bir Âkit Tarafın ülkesinde çalışan ve diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden ve ikamet ettiği ülkeye, prensip olarak her gün veya enaz haftada bir dönen bir işçi anlamına gelir. Şu kadarki:

i) Fransa ile Fransa’ya hududu bulunan ülkeler arasındaki ilişkiler bakımından, ilgili kimsenin hudut işçisi sayılabilmesi için, çalıştığı bölge ile ikamet ettiği bölge, prensip olarak, müşterek huduttan her iki yönde yirmi kilometre uzak olmalıdır.

ii) Âkit Taraflardan birinin ülkesinde normal işvereni olan bir müessese tarafından çalıştırılan bir hudut işçisi, bu müessese tarafından, hudut alanının dışında ya aynı Âkit Taraf ülkesinde veya diğer bir Âkit Taraf ülkesinde çalışmak üzere, dört ayı geçmeyeceği tahmin edilen bir süre için gönderildiği takdirde, bu işçi, bu çalışması sırasında, dört ayı geçmeyen bir süre için hudut işçisi olma statüsünü muhafaza eder.

o) “Mülteci” terimi, coğrafi bir sınır tanımaksızın, Cenevre’de 28 Temmuz 1951 tarihinde imzalanan Mülteciler Statüsüne ilişkin Sözleşmenin 1. maddesinin A bölümünde ve Mülteciler Statüsü hakkındaki 31 Ocak 1967 tarihli Protokolün 1. maddesinin 2. paragrafında mülteciye ne anlam verilmişse, o kimse anlamına gelir.

p) “Vatansız kişi” terimi, 28 Eylül 1954 tarihinde New York’ta düzenlenen Vatansız Kişilerin Statüsüne ilişkin Sözleşmenin 1. maddesinde verilen

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

anlamı taşır.

q) “Aile fertleri” terimi, yardımları yapmakla yükümlü bulunan kurumun uyguladığı mevzuata, veya 21. maddenin 1. paragrafının (a) ve (c) bentleri ile 24. maddenin 6. paragrafında belirtilen hallerde ülkesinde ikamet ettikleri Âkit Tarafın mevzuatına göre, aile ferdi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen veyahut ev halkı olarak saptanan kimseler anlamına gelir. Şu kadarki, bu mevzuata göre, yalnız ilgili kimse ile beraber oturanların aile ferdi veya ev halkı olarak kabul edilmiş olması halinde, bu kimselerin geçimi esas itibariyle ilgili kimse tarafından sağlanıyorsa, bu şart yerine getirilmiş sayılır.

r) “Hak sahipleri” terimi, yardımlar hangi mevzuata göre yapılıyorsa o mevzuata göre, hak sahibi olarak tanımlanan veya öyle kabul edilen kimseler anlamına gelir. Şu kadarki, bu mevzuata göre, yalnız ölen kimse ile beraber oturanların hak sahibi olarak kabul edilmesi halinde, ilgili kimselerin geçimlerinin esas itibariyle, ölen kimse tarafından sağlanmış ise, bu şart yerine getirilmiş sayılır.

s) “Sigortalılık süreleri” terimi, hangi mevzuata göre geçmişse, o mevzuata göre sigortalılık süresi olarak tanımlanan veya öyle tanınan prim ödeme süreleri, çalışma süreleri, mesleki faaliyet süreleri veya ikamet süreleri veyahut, bu mevzuata göre sigortalılık süresine muadil süre olarak kabul edildikleri ölçüde, diğer bütün süreler anlamına gelir.

t) “Çalışma süreleri” ve “mesleki faaliyet süreleri” terimleri, hangi mevzuata göre geçmişse o mevzuata göre çalışma süresi veya mesleki faaliyet süresi olarak tanımlanan veya tanınan sürelerle bu mevzuata göre çalışma veya mesleki faaliyet sürelerine muadil süreler olarak kabul edildikleri ölçüde diğer süreler anlamına gelir.

u) “İkamet süreleri” terimi, hangi mevzuata göre geçmişse o mevzuata göre tanımlanan ve öyle tanınan ikamet süreleri anlamına gelir.

v) “Yardımlar”, “Aylıklar” ve “gelirler” terimleri, bu Sözleşmede aksine sarahat yoksa, kamu fonlarından sağlanan bütün ek ödemeler ile her türlü zamları, yeniden değerlendirme ve ek ödenekleri de içine alan bütün yardımlar, aylıklar ve gelirlerle kazanma gücünün idamesi veya artırılması amacıyla yapılan yardımlar, aylıklar yerine yapılan toptan ödemeler ve uygulanan yerlerde, primlerin iadesi suretiyle yapılan ödemeler anlamına gelir.

w) “Aile ödenekleri” terimi, çocukların sayısına ve yaşına göre yapılan peryodik ödemeler şeklindeki para yardımları “aile yardımları” terimi de açık ve kesin olarak II numaralı Ek’in dışında bırakılan özel doğum ödeneği müstesna, ailenin geçim masraflarındaki dengeyi sağlamak amacıyla yapılan aynı yardımlar ile para yardımları anlamına gelir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

x) “Ölüm ödeneği” terimi, ölüm halinde yapılan ve bu maddenin (v) bendinde belirtilen maktu yardım dışında kalan her türlü toptan ödeme anlamına gelir.

y) “Primli” terimi yapılması, korunan kimseler veya işverenleri tarafından doğrudan doğruya malî katkıda bulunulması veya bir staj süresinin tamamlanması şartına bağlı olan yardımlar ile bu yardımların yapılmasını sağlayan mevzuat veya rejimler hakkında uygulanır. Yapılması korunan kimselerin veya işverenlerinin doğrudan doğruya malî katkıda bulunmaları veya bir staj süresinin tamamlanması şartına bağlı olmayan yardımlar ise münhasıran bu yardımların yapılmasını sağlayan mevzuat ve rejimlere “primsiz rejim” adı verilir.

z) “Geçici hükümlere göre yapılan yardımlar” terimi, uygulanan mevzuatın yürürlüğe girdiği tarihte belirli bir yaşın üstünde bulunan kimselere yapılan yardımlar veya bir Âkit Taraf ülkesinin o günkü hudutları dışında meydana gelen olaylar veya tamamlanmış bulunan süreler nazara alınmak suretiyle geçici olarak yapılan yardımlar anlamına gelir.

Madde 2

1. Bu Sözleşme, sosyal güvenliğin aşağıda belirtilen dallarıyla ilgili bütün mevzuat hakkında uygulanır:

- (a) Hastalık ve analık yardımları;
- (b) Malûllük yardımları;
- (c) Yaşlılık yardımları;
- (d) Ölüm yardımları;
- (e) İşkazalarıyla meslek hastalıkları halinde yapılan yardımlar;
- (f) Ölüm ödenekleri;
- (g) İşsizlik yardımları;
- (h) Aile yardımları.

2. Bu Sözleşme, yukarıdaki paragrafta belirtilen yardımların işverenler tarafından yapılmasını zorunlu kılan rejimler de dahil olmak üzere, primli veya primsiz bütün genel ve özel sosyal güvenlik rejimleri hakkında uygulanır. Bu Sözleşmenin, toplu sözleşmelerle kurulan ve kamu yetkililerinin kararıyla uyulması zorunlu hale getirilen rejimlere hangi şartlar altında uygulanacağı, mümkün mertebe, iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında yapılan iki veya çok taraflı anlaşmalarla tespit edilir.

3. Gemi adamlarıyla ilgili rejimlerde bu Sözleşmenin III. Bölümü hükümleri, bu Sözleşmenin uygulanmasında işveren olarak kabul edilen gemi

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

sahiplerinin yükümlülüklerine ilişkin hiç bir Âkit Taraf mevzuatını etkilemez.

4. Bu Sözleşme sosyal ve tıbbî yardım rejimleri ile harpten ve sonuçlarından zarar görenlere yapılan yardımlara ilişkin rejimler hakkında uygulanmadığı gibi, Devlet memurları ile Devlet memuru gibi işlem görenlerin tabi buldukları özel rejimler hakkında da uygulanmaz.

5. Bu Sözleşme, Âkit Taraflardan biri ile diğer bir veya birden fazla Devlet arasında yapılmış olan sosyal güvenlik sözleşmesinin yürürlüğe konmasına ilişkin mevzuat hakkında uygulanmaz.

Madde 3

1. Âkit Taraflardan her birinin 2. maddenin 1. ve 2. paragraflarında belirtilen mevzuat ve rejimleri II numaralı Ek'te gösterilir.

2. Âkit Taraflardan her biri, 81. maddenin 1. paragrafı hükümlerine göre, yeni mevzuatın kabul edilmesi sonucu II numaralı Ek'te yapılacak değişiklikler hakkında bilgi verir. Bu bilgi, söz konusu mevzuatın yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içinde, mevzuatın bu Sözleşmenin onaylandığı tarihten önce yayınlanmış olması halinde ise, onaylanma tarihinde verilir.

Madde 4

1. Bu Sözleşme hükümleri aşağıdaki kimseler hakkında uygulanır:

(a) Bir veya birden fazla Âkit Taraf mevzuatına tabi olan veya daha önce tabi olmuş bulunan ve Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olan kimseler veya Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden mülteciler veya vatansız kimselerle bunların aile fertleri ve hayatta kalan hak sahibi kimseleri;

(b) Vatandaşlık durumları ne olursa olsun, bir veya birden fazla Âkit Taraf mevzuatı kapsamında kalmış olan bir kimsenin Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olan hak sahipleri veya Taraflardan birinin ülkesinde ikâmet eden mülteciler veya vatansız kimseler;

(c) 2. maddenin 4. paragrafı hükmü saklı kalmak şartıyla, Devlet memurlarıyla, ilgili Âkit Taraf mevzuatına göre Devlet memuru durumunda olanlar, bu Sözleşme kapsamına giren bu Âkit Taraf mevzuatının birine tabi oldukları ölçüde.

2. Yukarıdaki paragrafın (c) bendi hükümlerine bakılmaksızın, Diplomatik İlişkilere dair Viyana Sözleşmesi ile Konsolosluk İlişkilerine dair Viyana Sözleşmesine göre akredite oldukları veya ikamet ettikleri ülkede yürürlükte bulunan sosyal güvenlik hükümlerinden istisna edilen ve Elçilik ve Konsolosluktaki müstahdemlerle Elçilik ve Konsolosluk mensuplarının hizmetinde

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

çalışanlar dışında kalan kimseler bu Sözleşme hükümlerinden yararlanmazlar.

Madde 5

1. 6. madde hükümleri saklı kalmak şartıyla, bu sözleşme, haklarında uygulanan kimseler bakımından:

(a) Yalnız iki veya daha fazla Âkit Tarafı; veya

(b) En az iki Âkit Taraf ile diğer bir veya birden fazla Devleti, bu Devletlerden birinin hiçbir kurumunun müdahalesini gerektirmeyen haller bakımından;

bağlayan bütün sosyal güvenlik sözleşmelerinin yerine geçer.

2. Bununla beraber, bu Sözleşmenin bazı hükümlerinin uygulanmasının iki veya çok taraflı anlaşmalar yapılmasına bağlı olduğu hallerde, yukarıdaki paragrafın (a) ve (b) bentlerinde belirtilen sözleşme hükümlerinin, bu anlaşmalar yürürlüğe girinceye kadar uygulanmasına devam olunur.

Madde 6

1. Bu Sözleşme hükümleri, Milletlerarası Çalışma Konferansı tarafından kabul edilen herhangi bir sözleşmeden doğan yükümlülükleri etkilemez.

2. Bu Sözleşme, Avrupa Ekonomik Topluluğunu meydana getiren 25 Mart 1957 tarihli Anlaşmanın sosyal güvenliğe ilişkin hükümlerini etkilemediği gibi, Anlaşmada öngörülen Birlik anlaşmaları ile bu hükümlerin uygulanmasında alınan tedbirleri de etkilemez.

3. 5. maddenin 1. paragrafı hükmüne bakılmaksızın, iki veya daha fazla Âkit Taraf, kendilerini ilgilendiren hususlarda, karşılıklı anlaşarak, birbirlerini bağlayan sosyal güvenlik sözleşmelerini III numaralı Ek'te, bu sözleşmelerin uygulanmasına ilişkin hükümlerin sözkonusu olması halinde ise, bu Sözleşmenin uygulanmasına dair Ek Anlaşmanın Ek'inde belirtmek suretiyle, sözkonusu sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümlerinin yürürlükte kalmasını sağlayabilirler.

4. Bununla beraber, bu Sözleşme, bu maddenin 2. veya 3. paragrafında belirtilen hükümlere göre birbirine bağlı kalan Âkit Taraflardan başka bir Âkit Tarafın kurumunca müdahaleyi gerektiren bütün hallerde uygulandığı gibi, bu Sözleşmeye göre yardıma hak kazanan ve yalnız sözkonusu hükümlerden yararlanmayan kimseler hakkında da uygulanır.

5. III numaralı Ek'te belirtilen hükümlerle birbirine bağlı olan iki veya daha fazla Âkit Taraf, kendilerini ilgilendiren hususlarda, birbirleriyle anlaşarak, 81. maddenin 1. paragrafı gereğince, ihbarda bulunmak suretiyle, bu

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Ek'te uygun gördükleri değişiklikleri yapabilirler.

Madde 7

1. İki veya daha fazla Âkit Taraf, gerekli görürlerse, bu Sözleşmedeki prensipler esas alınmak suretiyle, birbirleriyle sosyal güvenlik sözleşmeleri yapabilirler.

2. Âkit Taraflardan herbiri, 81. maddenin 1. paragrafı hükmüne göre, yukarıki paragraf gereğince yapacağı bütün sözleşmeler ile bu sözleşmelerde sonradan yapacağı değişiklikleri ve bu sözleşmelerin feshedildiğini bildirir. Bu bilgi, sözleşmenin veya değişikliğin yürürlüğe girdiği veya sözleşmenin feshedildiği tarihten başlayarak üç ay içinde verilir.

Madde 8

1. Bu Sözleşmede aksine sarahat bulunmayan hallerde, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden ve haklarında Sözleşme hükümleri uygulanan kimseler, bütün Âkit Tarafların mevzuatına göre, o Tarafların vatandaşlaştırmış gibi, aynı hak ve yükümlülüklerle sahiptirler.

2. Bununla beraber, primsiz sigortadan yapılan ve tutarı ikamet edilen süreye göre tespit edilmeyen yardımlardan yararlanılması, sigortalının, ölüm yardımının sözkonusu olması halinde de, ölen kişinin, ilgili Âkit Tarafın ülkesinde bir süre ikamet etmiş olması şartına bağlanabilir. Tespit edilen bu süre, duruma göre:

(a) Analık ve işsizlik yardımları için, yardım yapılmasının talep edildiği tarihten hemen önceki devrede olmak üzere altı ayı geçmiyebilir.

(b) Malûllük yardımları için, yardım yapılmasının talep edildiği tarihten, ölüm yardımları için de ölüm tarihinden hemen önceki devrede olmak üzere, birbirini izleyen beş yıldan fazla olmayabilir.

(c) Yaşlılık aylığı için, onaltı yaş ile ihtiyarlık yaşı arasındaki devre içinde olmak üzere, on yıldan fazla olmayabilir; ancak bu sürenin beş yılının yaşlılık aylığı başlanması talebinde bulunulduğu tarihten hemen önceki devre içinde geçmiş olması istenebilir.

3. Bir kimse, yukarıdaki paragrafın (b) ve (c) bendinde belirtilen şartları yerine getirmemiş olmakla beraber, o kimse, ölüm yardımlarının sözkonusu olması halinde de ölen kişi, ilgili Âkit Taraf mevzuatına en az bir yıl tabi olmuşsa, o kimse veya ölen kişinin hak sahipleri, 27. madde hükümleri saklı kalmak şartıyla, tam yardım esasından hesap edilen ve,

(a) Malûllük veya ölüm yardımlarının sözkonusu olması halinde, ihtiyarlık yaşından sonra geçen yıllar nazara alınmaksızın, anılan mevzuata göre,

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

ilgili kimsenin veya ölen kişinin 16 yaşına bastığı tarih ile malûllük sonucu işgöremez duruma düştüğü veya öldüğü tarih arasında o ülkede ikamet ettiği yıllar toplamının bu tarihler arasında geçen yıllar toplamının üçte ikisine olan oranını;

(b) Yaşlılık aylığının sözkonusu olması halinde de, ilgili kimsenin anılan mevzuata göre, onaltı yaşına bastığı tarih ile ihtiyarlık yaşı arasında geçen yıllar toplamının otuz yıla olan oranını;

Aşmayan yardımlardan yararlanma hakkını kazanırlar.

4. Hakkında bu maddenin 2. veya 3. paragrafı hükümlerinin uygulandığı her Âkit Taraf mevzuatına göre yapılan yardımlar IV numaralı Ek'te belirtilir.

5. İlgili Âkit Taraflardan herbiri, 81. maddenin 1. paragrafı hükmüne göre, IV numaralı Ek'te yapılacak bütün değişiklikler hakkında bilgi verir. Bu değişiklik yeni bir mevzuatın çıkarılması sonucu meydana gelmişse, bu bilgi, o mevzuatın yayınlandığı tarihten başlayarak üç ay içinde, sözkonusu mevzuat bu Sözleşmenin onaylanmasından önce yayınlanmışsa, onaylama tarihinde verilir.

6. Bu maddenin 1. paragrafı hükümleri, hiçbir Âkit Taraf mevzuatının, ilgililerin sosyal güvenlik idarelerine katılmalarına veya sosyal güvenlik mahkemelerindeki üyeliklerine ilişkin hükümlerini etkilemez.

7. İlgili Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmeyen kimselerin isteğe bağlı sigortaya veya sürekli isteği bağlı sigortaya kabul edilmeleri veya VII numaralı Ek'te belirtilen geçici hükümlere göre yardıma hak kazanmaları hususunda özel tedbirler alınabilir.

Madde 9

1. 6. maddenin 3. paragrafı gereğince yürürlükte kalan sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri ile 7. maddenin 1. paragrafı gereğince sonradan yapılan sosyal güvenlik sözleşmeleri hükümleri, bu sözleşmelerle bağlı bulunan Taraflar arasında varılacak anlaşma ile, bütün Âkit Taraflar vatandaşlarına teşmil edilebilir.

2. 6. maddenin 3. paragrafına göre yürürlükte kalan ve hükümleri bu maddenin 1. paragrafı gereğince bütün Âkit Tarafların vatandaşlarına teşmil edilen sosyal güvenlik sözleşmeleri V numaralı Ek'te belirtilir.

3. İlgili Âkit Taraflar, 81. maddenin 1. paragrafı hükümlerine göre, 7. maddenin 1. paragrafı gereğince yapılan ve bu maddenin 1. paragrafı hükmüne göre bütün Âkit Taraflar vatandaşlarına teşmil edilen sosyal güvenlik sözleşmeleri hakkında bilgi verirler. Sözkonusu sözleşmeler V numaralı

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Ek'te gösterilir.

4. V numaralı Ek'te belirtilen hükümlerle birbirine bağlı bulunan iki veya daha fazla Âkit Taraf, kendilerini ilgilendiren hususlarda, birbirleriyle anlaşmak ve 81. maddenin 1. paragrafı gereğince birbirlerine bilgi vermek suretiyle, gerekli gördükleri değişiklikleri yapabilirler.

Madde 10

Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre, isteğe bağlı veya sürekli isteğe bağlı sigortaya kabul edilmenin sigortalılık sürelerinin tamamlanması şartına bağlı olması halinde, o mevzuatı uygulayan kurum bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleriyle, gereken hallerde, diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigorta rejiminde onaltı yaşından sonra geçen ikamet sürelerini, gereken ölçüde, kendi uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık süreleriymiş gibi, nazara alır.

Madde 11

1. Bu Sözleşmede aksine sarahat olan haller dışında, bir veya daha fazla Âkit Tarafın mevzuatına göre, malûllük, yaşlılık veya ölüm halinde yapılan para yardımları ile işkazaları veya meslek-hastalıkları sonucu verilen ölüm ödenekleri veya bağlanan gelirler, sigortalının veya hak sahibi kimsenin bu yardımları yapmakla yükümlü olan kurumun bulunduğu ülkeden başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olmaları yüzünden azaltılamaz, değiştirilemez, durdurulamaz, kesilemez veya müsadere edilemez.

2. Bununla beraber, 8. maddenin 1. ve 2. paragrafları hükümlerine bakılmaksızın, IV numaralı Ek'te belirtilen malûllük, yaşlılık veya ölüm yardımları, duruma göre, sigortalının veya hak sahibi kimsenin bu yardımları yapmakla yükümlü olan kurumun bulunduğu ülkeden başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olması halinde, anılan 8. maddenin 3. paragrafının (a) veya (b) bendi hükümlerine göre hesaplanır.

3. Bu maddenin 1. ve 2. paragrafları hükümleri aşağıdaki yardımlar hakkında VI numaralı Ek'te belirtilen ölçüde uygulanmaz.

(a) Sağlık durumları itibariyle, geçimlerini sağlayamayacak derecede malûl sayılan kimselere primsiz sigortadan yapılan özel yardımlar.

(b) Normal yardımlardan yararlanmayan kimselere primsiz sigortadan yapılan özel yardımlar.

(c) Geçici hükümlere göre yapılan yardımlar.

(d) Sosyal yardım olarak veya ihtiyaç halinde sağlanan özel yardımlar.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

4. İlgili Âkit Taraflardan her biri, 81. maddenin 1. paragrafı hükmüne göre, VI numaralı Ek'te yapılacak bütün değişiklikler hakkında bilgi verir. Değişiklik yeni bir mevzuatın kabulü sonucu olmuşsa, bu bilgi sözkonusu mevzuatın yayını tarihinden başlayarak üç ay içinde, mevzuat bu sözleşmenin onaylanması tarihinden önce yayınlanmışsa, onay tarihinde verilir.

5. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre primlerin iadesi, ilgili kimse- nin zorunlu sigortadan ayrılmış olması şartına bağlı ise, o kimse diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre zorunlu sigortaya tabi olduğu sürece bu şart yerine getirilmiş sayılmaz.

6. Âkit Taraflar, bu Sözleşmeye Taraf olmayan bir Devlet ülkesinde ika- met eden ve bu Sözleşmeye göre yardıma hak kazanan kimselere ödenmesi gereken bu maddenin 1. paragrafındaki yardımların ödeme şartlarını iki veya çok taraflı anlaşmalarla tesbit ederler.

Madde 12

Âkit taraflardan birinin mevzuatında belirtilen yardım miktarlarının yeni- den değerlendirilmesine ilişkin kurallar, anılan mevzuat gereğince bu Söz-leşme hükümlerine göre ödenmesi gereken yardımlar hakkında da uygulanır.

Madde 13

1. Bu Sözleşme, iki veya daha fazla Âkit Tarafın kurumlarınca, bu Söz-leşmenin 29. maddesi veya 47. maddesinin (b) bendi gereğince malûllük, yaşlılık, ölüm veya meslek hastalıkları halinde yapılan yardımlar dışında, aynı nitelikte veya zorunlu sigortada geçen bir ve aynı süre için birden fazla yardımın yapılmasına hak kazandırmadığı gibi böyle bir hakkı devam da ettirmez.

2. Bir yardımın diğer yardımlarla veya diğer gelirlerle birleştirilmesi veya bir meslekî faaliyette bulunulması nedeniyle bu yardımın azaltılmasına veya durdurulmasına veyahut kesilmesine ilişkin bir Âkit Tarafın mevzuatında öngörülen hükümler, yardım diğer bir Âkit Taraf ülkesinde elde edilmiş veyahut o Taraf ülkesinde meslekî faaliyette bulunulmuş olsa dahi, bu yar- dımdan yararlanan kimse hakkında da uygulanır. Şukadar ki, iki veya daha fazla Âkit Taraf kurumlarınca 29. madde veya 47. maddenin (b) bendi hü- kümlerine göre, malûllük, yaşlılık, ölüm veya meslek hastalıkları halinde yapılan aynı nitelikteki yardımlar hakkında bu kural uygulanmaz.

BÖLÜM II

Uygulanacak mevzuatın tespitine ilişkin hükümler

Madde 14

Bu Sözleşme kapsamına giren kimseler hakkında uygulanacak mevzuat aşağıdaki hükümlere göre tesbit edilir:

(a) Bir Âkit Taraf ülkesinde çalışan işçiler, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olsalar veya bunları çalıştıran müessesenin iş merkezi veyahut işverenin ikametgâhı diğer bir Âkit Taraf ülkesinde bulunsa dahi, ülkesinde çalıştıkları Âkit Taraf mevzuatına tabi olurlar.

(b) Âkit taraflardan birinin bayrağını taşıyan bir gemide çalışan işçiler o Taraf mevzuatına tabi olurlar.

(c) Bir Âkit Taraf ülkesinde kendi hesabına çalışanlar, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olsalar dahi, ülkesinde çalıştıkları Âkit Taraf mevzuatına tabi olurlar.

(d) Devlet memurları ile Devlet memuru gibi işlem görenler, hizmetinde buldukları Âkit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

Madde 15

1. 14. maddenin (a) bendinde belirtilen kural aşağıdaki istisnalar ve değişikliklerle uygulanır.

(a) (i) Âkit Taraflardan birinin ülkesinde normal işvereni olan bir müessese tarafından istihdam edilen ve bu müessese hesabına bir işin yapılması için diğer bir Âkit Taraf ülkesine gönderilen işçiler, bu işin görülmesi için tahmin edilen süre oniki ayı geçmemek ve diğer ülkede çalışma sürelerini tamamlamış bulunan işçilerin yerini almak üzere gönderilmemiş olmak şartıyla, ülkesinde istihdam edildikleri Âkit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(ii) Görülecek işin süresi beklenmedik nedenlerle önceden tahmin edilenden fazla devam ettiği ve oniki ayı geçtiği takdirde, diğer Âkit Tarafın yetkili makamının veya bu makam tarafından tayin edilen merciin muvafakati ile, bu işçiler hakkında, iş tamamlanıncaya kadar, ülkesinde istihdam edildikleri Âkit Tarafın mevzuatı uygulanır.

(b) (i) İş merkezi Âkit Taraflardan birinin ülkesinde bulunan ve kendi veya başkaları hesabına kara, demir veya hava yolu ile veyahut iç sularda yolcu veya eşya taşıyan bir müessese hizmetinde gezici personel olarak iki veya daha fazla Âkit Taraf ülkesinde milletlerarası taşıma işlerinde çalışan işçiler iş merkezi hangi Âkit Taraf ülkesinde ise o Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

(ii) Bununla beraber, işçiler, müessesenin iş merkezinin bulunduğu Âkit Taraf ülkesinde değil de, başka bir Âkit Taraf ülkesindeki şube veya daimî temsilciliğinde çalıştıkları takdirde, şube veya daimî temsilcilik hangi Âkit Taraf ülkesinde ise o Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(iii) Bu işçiler daha çok ikamet ettikleri Âkit Taraf ülkesinde çalışıyorlarsa, bunları çalıştıran müessesenin iş merkezi veya şubesi veyahut daimî temsilciliği bu ülkede bulunmasa dahi, bu Taraf mevzuatına tabi olurlar.

(c) (i) Normal olarak iki veya daha fazla Âkit Taraf ülkesinde milletlerarası nakliye işlerinden başka işlerde çalışan işçiler, işlerinin bir kısmını ikamet ettikleri Âkit Tarafın ülkesinde yürüttükleri, veya iş merkezleri veyahut ikametgâhları çeşitli Âkit Taraflar ülkelerinde bulunan bir çok müesseseler veya işverenler emrinde çalıştıkları takdirde, hangi Âkit Tarafın ülkesinde ikamet ediyorlarsa, o Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(ii) Diğer hallerde, kendilerini çalıştıran müessesenin iş merkezi veya işverenin ikametgâhı hangi Âkit Taraf ülkesinde ise o Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(d) Âkit Taraflardan birinin ülkesinde, iş merkezi diğer bir Âkit Taraf ülkesinde bulunan ve işi ilgili Âkit Tarafların ortak sınırının her iki tarafına uzanan bir müessese tarafından çalıştırılan bir işçi iş merkezi hangi Âkit Taraf ülkesinde ise, o Tarafın mevzuatına tabi olur.

2. 14. maddenin (b) bendinde belirtilen kural aşağıdaki istisnalarla uygulanır:

(a) Bu maddenin 1. paragrafının (a) bendi hükmü saklı kalmak şartıyla, normal işvereni olan bir müessese tarafından bir Âkit Taraf ülkesinde veya bir Âkit Tarafın bayrağını taşıyan bir gemide çalıştırılan ve bu müessese tarafından müessese nam ve hesabına çalışmak üzere diğer bir Âkit Tarafın bayrağını taşıyan bir gemiye gönderilen işçiler birinci Âkit Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(b) Normal olarak bir Âkit Tarafın kara sularında veya limanında bulunan ve diğer bir Âkit Tarafın bayrağını taşıyan bir gemide çalışan, ancak o geminin tayfasından olmayan işçiler, gemi hangi Âkit Tarafın kara sularında veya limanında ise, o Tarafın mevzuatına tabi olurlar.

(c) Âkit Taraflardan birinin bayrağını taşıyan bir gemide çalışan ve bu çalışmalarının karşılığı olan ücreti iş merkezi diğer bir Âkit Tarafından ülkesinde bulunan bir müessese veya ikametgâhı diğer bir Âkit Taraf ülkesinde bulunan bir kimse tarafından ödenen işçiler, iş merkezinin veya ikametgâhın bulunduğu Âkit Taraf ülkesinde ikamet ediyorlarsa, bu Tarafın mevzuatına tabi olurlar; ücretleri ödeyen müessese veya kimse, anılan mevzuatın uygu-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

lanmasında, işveren olarak kabul edilir.

3. 14. maddenin (c) bendindeki kural aşağıdaki istisnalar ve değişikliklerle uygulanır:

(a) Kendi hesabına çalışan kimselerden Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet edip işlerini diğer bir Âkit Taraf ülkesinde yürütenler:

(i) İşin yürütüldüğü Âkit Taraf ülkesinde bunlar hakkında uygulanacak mevzuat yoksa;

(ii) Kendi hesabına çalışanlar ilgili iki Âkit Taraf mevzuatına göre, sırf ilgili Âkit Tarafların ülkesinde ikamet etmiş olmaları nedeniyle bu Âkit Tarafların mevzuatına tabi iseler;

haklarında ikamet ettikleri Âkit Tarafın mevzuatı uygulanır.

(b) Normal olarak iki veya daha fazla Âkit Taraf ülkesinde kendi hesabına çalışan kimseler, o ülkede kısmen çalıştıkları veya o Taraf mevzuatına göre, sırf o Tarafın ülkesinde ikamet ettikleri için o Tarafın mevzuatına tabi oldukları takdirde, haklarında hangi Âkit Tarafın ülkesinde ikamet ediyorlarsa o Tarafın mevzuatı uygulanır.

(c) Yukarıdaki bentte sözkonusu edilen kendi hesabına çalışan kimseler, işlerinin bir kısmını ikamet ettikleri Âkit Taraf ülkesinde yürütmüyorlarsa veya o Tarafın mevzuatına göre, sırf o ülkede ikamet etmiş olmaları o Tarafın mevzuatına tabi tutulmaları için bir sebep teşkil etmiyorsa veyahut o Âkit Tarafın bunlar hakkında uygulayacağı mevzuatı yoksa, bu kimseler ilgili Âkit Tarafların veya onların yetkili makamlarının ortaklaşa tespit edecekleri mevzuata tabi olurlar.

4. Bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümlerine göre, bir işçinin ülkesinde çalışmadığı bir Âkit Tarafın mevzuatına tabi olması halinde, bu kimse hakkında, o Tarafın ülkesinde çalışıyormuş gibi, o Tarafın mevzuatı uygulanır.

Madde 16

1. 14. ve 15. madde hükümleri isteğe bağlı sigorta veya isteğe bağlı sürekli sigorta hakkında uygulanmaz.

2. İki veya daha fazla Âkit Tarafın mevzuatının uygulanması sonucu zorunlu sigorta rejimine tabi tutulan bir kimsenin aynı zamanda bir veya daha fazla isteğe bağlı sigortaya veya isteğe bağlı sürekli sigortaya tabi tutulmasına cevaz verilmesi halinde, bu kimse hakkında yalnız zorunlu sigorta rejimi uygulanır. Şükadar ki, bu Sözleşme, hiç bir Taraf mevzuatının, malûllük, yaşlılık ve ölüm (aylıkları) bakımından, isteğe bağlı sigorta ile isteğe bağlı sürekli sigorta ve zorunlu sigorta rejimlerinin aynı zamanda uygulanmasına

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

cevaz veren hükümlerini etkilemez.

3. İki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatının uygulanması sonucu bir kimsenin iki veya daha fazla isteğe bağlı sigorta veya isteğe bağlı sürekli sigorta rejimine tabi tutulmasının mümkün bulunması halinde, bu kimse yalnız ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesinde uygulanan isteğe bağlı sigortaya veya isteğe bağlı sürekli sigortaya, bu Âkit Tarafların hiçbirinin ülkesinde ikamet etmiyorsa, hangi Âkit Tarafın sigorta rejimini seçmiş ise o rejime kabul edilir.

Madde 17

1. Elçilik veya konsolosluklarda çalışan müstahdemlerle elçilik veya konsolosluk mensuplarının şahsi hizmetinde çalışan kimseler hakkında 14. maddenin (a) bendi hükümleri uygulanır.

2. Bununla beraber, yukarıdaki paragrafta belirtilen ve gönderen Âkit Tarafın vatandaşı olan işçiler, haklarında vatandaşı oldukları Âkit Taraf mevzuatının uygulanmasını seçme hakkına sahiptirler. Bu seçme hakkı, duruma göre, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihi izleyen üç ay içinde veya ilgili kimsenin elçilik veya konsoloslukta ilk işe alındığı tarihte veyahut elçilik veya konsolosluk mensuplarının hizmetine ilk girdiği tarihte yalnız bir defa kullanılır. Seçme hakkı kullanıldığı tarihten geçerli olur.

Madde 18

1. İki veya daha fazla Âkit Tarafın yetkili makamları birbirleriyle anlaşmak suretiyle, 14-17. maddeler hükümlerinden ilgililerin lehine olarak bazı istisnalar yapılmasını öngörebilirler.

2. İhtiyaç duyulan hallerde, yukarıdaki paragraf hükmünün uygulanması, ilgili işçilerin ve, uygun görülen hallerde, işverenlerinin isteğine bağlıdır. Bundan başka, böyle bir uygulama, mevzuatı uygulanan Âkit Tarafın yetkili makamı tarafından sözkonusu işçilerin artık bu Taraf mevzuatına tabi olmadıklarını ve bundan sonra diğer bir Âkit Tarafın mevzuatına tabi tutulacaklarını teyid eden bir karar alınmasını da gerektirir.

BÖLÜM III

Çeşitli yardımlara ilişkin özel hükümler

KISIM 1

Hastalık ve Analık

Madde 19

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması,

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

korunması veya yeniden kazanılması sigortalılık sürelerinin tamamlanması şartına bağlı ise, bu Tarafın yetkili kurumu, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleriyle, gerektiğinde, diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigorta mevzuatına göre onaltı yaşından sonra geçen ikamet sürelerini, kendi uyguladığı mevzuata göre geçmiş sigortalılık süreleriymiş gibi, gereken ölçüde nazara alır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, zorunlu sigortaya kabul edilmenin sigortalılık sürelerinin tamamlanması şartına bağlı olduğu hallerde, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleriyle, gerektiğinde, diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigorta mevzuatına göre onaltı yaşından sonra geçen ikamet süreleri, birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleriymiş gibi, gereken ölçüde, nazara alınır.

Madde 20

1. Yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden ve, gerektiğinde, 19. madde hükümleri de gözönünde bulundurularak, bu Devletin mevzuatına göre yardım hakkının doğması için gerekli şartları yerine getiren kimseler, ikamet ettikleri Âkit Taraf ülkesinde:

(a) Yetkili kurum hesabına, ikamet edilen yerdeki kurum tarafından, bu kimseler kendisine bağlı sigortalıların gibi, kendi uyguladığı mevzuat hükümlerine göre yapılan sağlık yardımlarından;

(b) Yetkili kurum tarafından, bu kimseler sanki yetkili Devletin ülkesinde ikamet ediyorlarmış gibi, bu kurumun uyguladığı mevzuata göre yapılan para yardımlarından;

yararlanırlar. Şu kadar ki, yetkili kurumla ikamet edilen yerdeki kurum arasında varılacak anlaşmaya göre para yardımları yetkili kurum hesabına, ikamet yerindeki kurum tarafından da yapılabilir.

2. Yukarıdaki paragraf hükümleri, yapılacak sağlık yardımları bakımından, yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden aile fertleri hakkında da, kıyas yolu ile, uygulanır.

3. Yardımlar, hudut işçilerine de, yetkili Devletin ülkesindeki yetkili kurum tarafından, hudut işçileri bu Devletin ülkesinde ikamet ediyorlarmış gibi, bu Devletin mevzuatına göre yapılabilir. Şu kadar ki, ilgili Âkit Tarafların yetkili makamları arasında yardımların aile fertlerine aynı şartlarla yapılacağına dair bir anlaşma varsa bu anlaşmaya göre, böyle bir anlaşma yoksa, acil vakalar müstesna, yetkili kurumun önceden verdiği yetkiye dayanılarak aile fertleri de aynı şartlar altında sağlık yardımlarından yararlanırlar.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

4. Bu maddede belirtilen, ancak hudut işçisi veya bunun aile fertlerinden olmayan ve geçici olarak yetkili Devletin ülkesinde ikamet eden kimseler yetkili Devletin ülkesine gelmeden önce aynı hastalık veya analık vakası nedeniyle yardımlardan yararlanmış olsalar dahi, bu Devletin mevzuatına göre, sanki bu ülkede ikamet ediyorlarmış gibi, yardımlara hak kazanırlar.

5. Haklarında bu madde hükümleri uygulanan ve ikametgâhlarını yetkili Devletin ülkesine nakleden kimseler, ikametgâhlarını nakletmeden önce aynı hastalık veya analık vakası nedeniyle yardımlardan yararlanmış olsalar dahi, bu Devletin mevzuatına göre yardıma hak kazanırlar.

Madde 21

1. Gerektiğinde 19. madde hükümleri de nazara alınmak suretiyle yetkili Devletin mevzuatına göre yardıma hak kazanmak için gerekli şartları yerine getiren ve:

(a) Yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet ettikleri sürede durumları derhal yardım yapılmasını gerektiren, veya

(b) Yetkili kurum tarafından yapılması gereken yardımlardan yararlanma hakkını kazandıktan sonra bu kurum tarafından, yetkili Devlet ülkesinden ikamet ettikleri başka bir Âkit Taraf ülkesine dönmelerine veyahut ikametgâhlarını yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesine nakletmelerine izin verilen, veyahut

(c) Durumlarına göre, gerekli tedaviyi görmek üzere, yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesine gitmelerine yetkili kurumca izin verilen, kimseler:

(i) Yetkili Kurum hesabına, ikamet edilen veya geçici olarak bulunulan yerdeki kurum tarafından, bu kimseler buldukları yerdeki kuruma bağlı sigortalıların gibi, bu kurumun uyguladığı mevzuata göre yetkili kurumun mevzuatında belirtilen süreyi geçmemek üzere, yapılan sağlık yardımları ile,

(ii) Bu kimseler yetkili Devletin ülkesindeymişler gibi, yetkili kurumun uyguladığı mevzuata göre yapılan para yardımlarından,

yararlanırlar. Şukadarki, yetkili kurumla ikamet edilen veya geçici olarak bulunulan yerdeki kurum arasında varılacak anlaşmaya göre, para yardımları, yetkili kurum hesabına ikamet edilen veya geçici olarak bulunulan yerdeki kurum tarafından da yapılabilir.

2. (a) Yukarıdaki paragrafın (b) bendinde belirtilen izin talebi yalnız yer değiştirilmesi ilgili kimsenin sağlık durumunu veya tedavi seyrini tehlikeye soktuğu takdirde reddolunabilir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

(b) İlgili kimsenin ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesinde gerekli sağlık yardımı yapılamıyorsa, yukarıdaki paragrafın (c) bendinde belirtilen izin talebi reddedilemez.

3. Bu maddenin yukarıdaki paragrafları, hükümleri, sağlık yardımları bakımından, kıyas yolu ile, aile fertleri hakkında da uygulanır.

Madde 22

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatı aile fertlerine sağlık yardımı yapılmasının bunların şahsen sigortalı olmaları şartına bağlı bulunmasını gerektirdiği takdirde, bu Âkit Tarafın mevzuatına tabi bulunan bir kimsenin aile fertlerinin bu kimsenin sigortalı olarak bağlı bulunduğu anılan Âkit Tarafın kurumuna veya muadil yardımlar sağlayan aynı Âkit Tarafın başka bir kurumuna sigortalı olarak bağlı bulunmaları kaydıyla, bu aile fertleri hakkında 20. ve 21. maddeler hükümleri uygulanır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, para yardımlarının ortalama kazanç esasından hesaplanması gerekiyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu ortalama kazancı, yalnız bu mevzuata göre geçen sürede elde edilmiş olan kazançları esas alarak tesbit eder.

3. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, para yardımlarının sabit kazanç esasından hesaplanması gerekiyorsa, bu Tarafın yetkili kurumu yalnız bu sabit kazançları veya, gerektiğinde, sözkonusu mevzuata göre geçen sürelerdeki ortalama sabit kazançları nazara alır.

4. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, para yardımları tutarının aile fertlerinin sayısına göre değişik olması gerektiği takdirde, bu Tarafın yetkili kurumu, diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden aile fertlerini de, birinci Âkit Tarafın ülkesinde ikamet ediyormuşçasına, nazara alır.

Madde 23

İşsizlik yardımlarını sağlamakla görevli Âkit Tarafın mevzuatına göre, gerektiğinde 19. madde hükümleri de nazara alınarak, sağlık yardımlarına hak kazanmak için gerekli şartları yerinde getiren işsiz kimseler, diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet etmiş olsalar dahi, aile fertleri ile birlikte sağlık yardımlarından yararlanırlar. Bu takdirde, sağlık yardımları, ilgili kimsenin yardım hakkı ikamet yerindeki kurumun uyguladığı mevzuata göre doğmuş gibi, bu kurum tarafından kendi uyguladığı mevzuata göre sağlanır; ancak yardım masrafları işsizlik yardımlarını sağlamakla görevli Âkit Tarafın yetkili kurumunca ödenir.

Madde 24

1. İki veya daha fazla Âkit Tarafın mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olan bir kimse, gerektiğinde 19. madde hükümleri de nazara alınarak, ülkesinde ikamet ettiği Âkit Tarafın mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanmış ise, bu kimse, yalnız ülkesinde ikamet ettiği Âkit Tarafın mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olan bir kimseymiş gibi, gerek kendisi, gerek aile fertleri ikamet ettikleri yerdeki kurum tarafından kendi hesabına yapılan sağlık yardımlarından yararlanırlar.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylık veya gelir veya iki veya daha fazla Âkit Tarafın mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olan bir kimsenin ülkesinde ikamet ettiği Âkit Tarafın mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanmayıp, gerektiğinde 19. madde hükümleri de nazara alınarak, mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olduğu Âkit Tarafın veya Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre bu yardımlara hak kazanmış ise, veya bu Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet etmiş olsaydı sağlık yardımlarına hak kazanacak idiyse, yine de hem kendisi hem de aile fertleri sağlık yardımlarından yararlanırlar. Sağlık yardımları, ikamet yerindeki kurum tarafından, aylık veya gelir sahibi sağlık yardımlarına bu kurumun uyguladığı mevzuata göre hak kazanmışcasına, bu mevzuat hükümlerine göre sağlanır; ancak sağlık yardımı masrafları aşağıdaki paragrafta belirtilen kurallara göre tesbit edilen kurum tarafından ödenir.

3. Yukarıdaki paragrafta belirtilen hallerde, sağlık yardımları masraflarını ödeyecek olan kurum aşağıdaki kurallara göre tesbit edilir:

(a) Aylık veya gelir sahibinin anılan yardımlara yalnız bir Âkit Tarafın mevzuatına göre hak kazanmış olması halinde, masraflar o Tarafın yetkili kurumunca karşılanır.

(b) Aylık veya gelir sahibinin anılan yardımlara iki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre hak kazanmış olması halinde, masraflar, aylık veya gelir sahibinin hangi Âkit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık veya ikamet süresi daha fazla ise o Tarafın yetkili kurumunca ödenir; bu kurala göre iki veya daha fazla kurum yardım masraflarını ödemekle yükümlü ise, masraflar, aylık veya gelir sahibi son olarak hangi Âkit Taraf mevzuatına tabi idiyse, o Tarafın kurumunca ödenir.

4. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylık veya gelir veyahut iki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olan bir kimsenin aile fertlerinin aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesinden başka bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet etmiş olmaları halinde, bu aile fertleri, aylık veya gelir sahibinin bir Âkit Taraf mevzuatına göre

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

sağlık yardımlarına hak kazanmış olması şartıyla, aylık veya gelir sahibi aynı ülkede ikamet ediyormuş gibi, sağlık yardımlarından yararlanırlar. Sağlık yardımları, aile fertlerinin ikamet ettikleri yerdeki kurum tarafından, sanki bu kurumun uyguladığı mevzuata göre yardıma hak kazanmışlar gibi, bu mevzuat hükümlerine göre sağlanır, ancak sağlık yardımı masrafları aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği yerdeki kurum tarafından ödenir.

5. Haklarında yukarıdaki paragraf hükümleri uygulanan aile fertlerinin ikametgâhlarını aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesine nakletmeleri halinde, aynı hastalık veya analık vakası için ikametgâhlarını nakletmeden önce yardım görmüş olsalar dahi, bu Tarafın mevzuatına göre yardıma hak kazanırlar.

6. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre aylık veya gelir veyahut iki veya daha fazla Âkit Tarafın mevzuatına göre aylık veya gelir almakta olan ve bu Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre sağlık yardımlarına hak kazanmış bulunan bir kimse, ailesi fertleriyle birlikte:

(a) İkamet ettikleri Âkit Tarafın ülkesinden başka bir Âkit Tarafın ülkesinde geçici olarak buldukları sırada durumları derhal yardım yapılmasını gerektirdiği takdirde; veya

(b) Durumlarının gerektirdiği tedaviyi görmek üzere, ikamet ettikleri ülkeden başka bir Âkit Tarafın ülkesine gitmelerine ikamet yerindeki kurum tarafından izin verilmesi halinde;

bu yardımlardan yararlanır.

7. Yukarıdaki paragrafta belirtilen hallerde, sağlık yardımları, geçici olarak ikamet edilen yerdeki kurum tarafından, ilgili kimselerin yardım hakları sanki bu kurumun uyguladığı mevzuata göre doğmuş gibi, bu mevzuat hükümlerine göre yapılır; ancak yapılan masraflar aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği yerdeki kurum tarafından ödenir.

8. Âkit Taraflardan birini mevzuatına göre sağlık yardımı hakkının doğması için aylık veya gelirden prim kesilmesi gerekiyor ve sağlık yardımı masrafları da bu madde gereğince bu Tarafın bir kurumunca karşılanıyorsa, aylık veya gelir ödeyen bu Tarafın Kurumu primleri kesmek yetkisini haiz olur.

Madde 25

1. Sürekli veya geçici olarak ikamet edilen yerdeki kurum tarafından uygulanan mevzuata göre, bu yerde yürürlükte olan iki veya daha fazla hastalık ve analık sigortası rejimi varsa, 20. maddenin 1. ve 2. paragraflarıyla 21. maddenin 1. ve 3. paragraflarında, 23. maddede ve 24. maddenin 2., 4. ve 6.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

paragraflarında belirtilen hallerde, sağlık yardımları genel rejim hükümlerine, böyle bir rejim yoksa, sanayi işçilerini kapsayan rejim hükümlerine göre sağlanır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım yapılmasının hastalığın oluş nedenine bağlı olması halinde, bu şart, hangi Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olursa olsunlar, bu Sözleşme kapsamına giren kişiler hakkında uygulanmaz.

3. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yapılan yardımlar için azamî bir süre tesbit edilmişse, bu mevzuatı uygulayan kurum, gerektiğinde, diğer bir Âkit Taraf kurumunca aynı hastalık veya analık vakası için daha önce yapılmış olan yardım süresini de nazara alır.

Madde 26

1. 20, 21, 23 ve 24. maddeler hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması bu Âkit Taraflar arasında uygun özel şartları da ihtiva eden iki veya çok taraflı anlaşmalar yapılmasına bağlıdır.

2. Yukarıdaki paragrafta sözkonusu edilen anlaşmalarda özellikle:

(a) 20, 21, 23 ve 24. maddeler hükümlerinin kimler hakkında uygulanacağı;

(b) Âkit Taraflardan birinin kurumunca diğer bir Âkit Taraf kurumu hesabına yapılabilecek sağlık yardımlarının süresi;

(c) Protezlerle önemli araç ve gereçlerin ve büyük önem taşıyan sağlık yardımlarının sağlanması için gerekli özel şartlar;

(d) Aynı nitelikteki yardımların birden fazla kurum tarafından aynı zamanda yapılmasını önleyen kurallar;

(e) Âkit Taraflardan birinin kurumunca diğer bir Âkit taraf kurumu hesabına yapılan yardım masraflarının ödeme şekli;

belirtilir.

3. İki veya daha fazla Âkit Taraf kendi denetimleri altında bulunan kurumların yaptıkları masrafların iade edilmeyeceği hususunda anlaşmaya varabilirler.

Kısım 2

Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm (Aylıkları)

Kesim 1

Ortak Hükümler

Madde 27

Bir kimsenin birbirini izleyen sürelerde veya münavebeli olarak iki veya daha fazla Âkit Tarafın mevzuatına tabi olması halinde bu kimse, bu kısım hükümleri uygulanmaksızın, bir veya birden fazla Âkit Tarafın mevzuatına göre yardım talep etmek hakkına sahip olsa dahi, kendisi, veya hak sahipleri bu kısım hükümlerine göre yardıma hak kazanırlar.

Madde 28

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılması, sigortalılık sürelerinin tamamlanması şartına bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için, diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleriyle, gerektiğinde, diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigorta rejimlerine göre onaltı yaşından sonra geçen ikamet sürelerini, kendi uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık süreleriymiş gibi, nazara alır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılması ikamet sürelerinin tamamlanması şartına bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleriyle, gerektiğinde, diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigorta rejimlerine göre onaltı yaşından sonra geçen ikamet sürelerini, kendi uyguladığı mevzuata göre geçen ikamet süreleriymiş gibi nazara alır.

3. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bir kimse aynı zamanda ve yardım yapılmasını gerektiren aynı hal nedeniyle, hem primli ve hem de primsiz sigortaya tabi tutulmuşsa, ilgili diğer herhangi bir Âkit Tarafın kurumu, bu maddenin 1. veya 2. paragrafının uygulanmasında, birinci Âkit Taraf mevzuatına göre geçen en uzun sigortalılık veya ikamet süresini nazara alır.

4. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre bazı yardımların yapılması sigortalılık sürelerinin özel bir sigorta rejimine tabi bir meslekte veya belirli bir meslekte veya işte geçmiş olması şartına bağlı ise, bu yardımların yapılabilmesi için diğer Âkit Taraflar mevzuatına göre yalnız muadil bir sigorta

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

rejiminde, böyle bir sigorta rejimi yoksa, aynı meslekte veya, gerektiğinde, aynı işte geçen sigortalılık süreleri nazara alınır. Bu suretle geçen sürelerin nazara alınmış olmasına rağmen, ilgili kimse anılan yardımlardan yararlanmak için gerekli şartları yerine getirmemişse, bu süreler genel sigorta rejimine göre, bu da yoksa, işçiler veya müstahdemler hakkında uygulanan sigorta rejimine göre yapılacak yardımlarda nazara alınır.

5. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması veya yardım miktarının tesbiti için belirli bir sigortalılık veya çalışma süresinin geçmiş olmasına gerek bulunmadığı, ancak yardımların yapılması ilgili kimsenin, ölüm yardımının sözkonusu olması halinde de ölen kişinin sigorta vakasının meydana geldiği tarihte anılan mevzuata tabi bulunması şartına bağlı olduğu takdirde, duruma göre, ilgili kimse veya ölen kişi vaka tarihinde diğer bir Âkit Taraf mevzuatına tabi idiyse, bu şart yerine getirilmiş sayılır.

6. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılması için aylık veya gelir ödenen sürenin nazara alınması gerekiyorsa, bu Âkit Tarafın yetkili kurumu, bu amaçla, diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre aylık veya gelir ödenmiş bulunan süreyi nazara alır.

Madde 29

1. İlgili kimsenin mevzuatına tabi bulunduğu Âkit Taraflardan birinin kurumu, gerektiğinde 28. madde hükümlerini de nazara alarak, bu kimsenin, kendi uyguladığı mevzuata göre yardım hakkının doğması için gerekli şartları yerine getirip getirmediğini tespit eder.

2. İlgili kimse, bu şartları yerine getirmişse, anılan kurum, ilgili Âkit Taraflar mevzuatına göre geçen ve 28. madde hükümlerine göre yardım hakkının doğup doğmadığının tespiti için nazara alınan bütün sigortalılık ve ikamet sürelerini gözönünde bulundurarak, bu süreler yalnız bu kurumun uyguladığı mevzuata göre geçmiş olsaydı bu kimsenin talep edeceği nazarı yardım miktarı ne olacak idiyse, bu miktarı tespit eder.

3. Bununla beraber,

(a) Yardım miktarının süreler nazara alınmaksızın tespit edilmesi halinde bu miktar yukarıdaki paragrafta belirtilen nazari miktar olarak kabul edilir;

(b) Anılan yardımlar IV numaralı Ek'te belirtilen yardımlardansa, yukarıdaki paragrafta sözkonusu edilen nazarı yardım miktarı tam yardım esasından hesap edilebilir ve elde edilen miktar:

(i) Malûllük veya ölüm halinde, ihtiyarlık yaşından sonra geçen süreler nazara alınmaksızın, sigorta vakasının oluşundan önce ilgili kimse veya ölen

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

kişi tarafından ilgili bütün Âkit Tarafların mevzuatına göre tamamlanan ve 28. madde hükümlerine göre nazara alınan sigortalılık ve ikamet süreleri toplamının, ilgili kimsenin veya ölen kişinin onaltı yaşına bastığı tarihle, duruma göre, malûllük sonucu işgörmezliğin başladığı veya ölümün vuku bulunduğu tarih arasında geçen yıllar sayısının üçte ikisini;

(ii) Yaşlılık halinde, ihtiyarlık yaşından sonra geçen süreler nazara alınmaksızın, ilgili kimse tarafından bütün Âkit Taraflar mevzuatına göre tamamlanan ve 28. madde hükümlerine göre nazara alınan sigortalılık ve ikamet süreleri toplamının otuz yıla olan oranını;

geçemez.

4. Ondan sonra alınan kurum ilgili kimseye ödeyeceği fiili yardım miktarını, duruma göre, bu maddenin 2. veya 3. paragrafı gereğince bulunan nazarı miktarı esas alarak yardım yapılmasını gerektiren halin meydana gelmesinden önce kendisinin uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık ve ikamet sürelerinin, yardım yapılmasını gerektiren halin meydana gelmesinden önce ilgili bütün Âkit Taraflar mevzuatına göre geçen sigortalılık ve ikamet süreleri toplamına olan oranı üzerinden tespit eder.

5. Âkit Taraflardan birinin mevzuatı yardım miktarının tamamının veya bir kısmının geçen sigortalılık veya ikamet süreleriyle orantılı olmasını gerektirdiği takdirde, o Tarafın yetkili kurumu, bu maddenin 2-4. paragrafları hükümlerini nazara almaksızın, yardım miktarının tamamını veya bir kısmını doğrudan doğruya yalnız kendi uyguladığı mevzuata göre geçen süreleri esas alarak tespit edebilir.

Madde 30

1. 29. maddenin 2. paragrafında sözkonusu edilen nazarı yardım miktarı aşağıda belirtildiği şekilde hesaplanır:

(a) Âkit taraflardan birinin mevzuatına göre, yardımların ortalama kazançlar, ortalama prim, ortalama zam, veya yardım talebinde bulunan kimsenin sigortalılık süresi içinde elde ettiği brüt kazancın, çıraklar hariç olmak üzere, bütün sigortalıların elde ettikleri ortalama kazanç olan oranı esas alınarak hesaplanması gerektiği takdirde, bu ortalama miktarlar veya oranlar, bu Âkit Tarafın kurumunca yalnız bu Tarafın mevzuatına göre geçen süreler veya ilgili kimse tarafından yalnız bu süreler içinde elde edilen brüt kazançlar esas alınarak tespit edilir.

(b) Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımların kazançlar, primler veya zamlar esas alınmak suretiyle hesaplanması gerekiyorsa, bu Âkit Tarafın yetkili kurumunca nazara alınması gereken diğer Âkit Tarafların mevzuatına göre geçen sürelerde elde edilen kazançlar, ödenen primler veya

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

yapılan zamlar, yalnız birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen süreler için kayda geçmiş bulunan ortalama kazançlar, primler veya zamlar esas alınarak tespit edilir.

(c) Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, yardımların sabit kazançlar veya sabit bir miktar esası üzerinden hesaplanması gerektiği takdirde, bu Tarafın yetkili kurumunca nazara alınması gereken diğer Âkit Tarafların mevzuatına göre geçen sürelerdeki kazançlar veya miktar, birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen sürelerdeki sabit kazançlara veya sabit miktara veyahut, duruma göre, ortalama sabit kazançlara veya miktara eşit olur.

(d) Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardımların, bazı süreler bakımından, kazançlar, diğer süreler bakımından da, sabit kazançlar veya sabit bir miktar esas alınmak suretiyle hesaplanması gerektiği takdirde, bu Tarafın yetkili kurumu, duruma göre, diğer Âkit Tarafların mevzuatına göre geçen sürelerdeki bu paragrafın (b) veya (c) bendi hükümlerine göre tespit edilen kazançları veya miktarları nazara alır; yardımlar, birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre, geçen bütün süreler için sabit kazançlar veya sabit bir miktar üzerinden hesaplanmışsa, bu Tarafın yetkili kurumunca nazara alınması gereken diğer Âkit Tarafların mevzuatına göre geçen sürelerdeki kazançlar, sözkonusu sabit kazançlara veya sabit miktara tekabül eden itibarı kazançlara eşit olur.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatında yardımların hesaplanmasında nazara alınan faktörlerin yeniden değerlendirilmesine ilişkin kurallar varsa, bu kurallar, gerektiğinde, birinci Âkit Tarafın yetkili kurumunca diğer Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen süreler bakımından, yukarıdaki paragraf hükümlerine göre nazara alınan faktörlere de uygulanır.

3. Âkit Taraflardan birinin mevzuatı yardım miktarlarının aile fertlerinin sayısına göre değişik olmasını gerektirdiği takdirde, bu Tarafın yetkili kurumu diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden aile fertlerini de birinci Âkit Tarafın ülkesinde ikamet ediyorlarmış gibi, nazara alır.

Madde 31

1. 29. madde hükümlerine bakılmaksızın, Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre geçen sigortalılık veya ikamet sürelerinin toplamı bir yıldan az ise ve yalnız bu süreler nazara alınınca o mevzuata göre hiç bir yardım hakkı doğmuyorsa, ilgili Âkit Tarafın kurumu bu süreler için yardım yapmak zorunda değildir.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen süreler ilgili diğer Âkit Taraflardan her birinin kurumunca 29. maddenin 4. paragrafı dışında kalan hükümlerinin uygulanmasında nazara alınır.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

3. Bununla beraber, bu maddenin 1. paragrafının uygulanması ilgili bütün kurumları yardım yapmak yükümlülüğünden kurtardığı takdirde, bu maddenin 1. paragrafında belirtilen bütün süreler, ilgili kimsenin şartlarını, 28. madde hükümleri de nazara alınmak suretiyle, yerine getirdiği son Âkit Tarafın mevzuatına göre geçmiş gibi, yardımlar yalnız bu Tarafın mevzuatına göre yapılır.

Madde 32

1. 29. madde hükümlerine bakılmaksızın, Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre geçen bütün sigortalılık ve ikamet süreleri toplamı en az bir yıl olmakla beraber beş yıldan az ise, bu Tarafın kurumu anılan süreler için yaşlılık yardımı yapmak zorunda değildir.

2. İlgili kimse hangi Âkit Tarafın mevzuatına göre en uzun sigortalılık veya ikamet süresini tamamlamışsa o Tarafın kurumu, 29. maddenin uygulanmasında, yukarıdaki paragrafta belirtilen süreleri, bu Tarafın mevzuatına göre geçmiş sürelermiş gibi, nazara alır. Bu kurula göre anılan sürelerin birden fazla kurum tarafından nazara alınması gereken hallerde, süreler, ilgili kimse son olarak hangi Âkit Tarafın mevzuatına tabi idiye o Tarafın kurumunca nazara alınır.

3. Bu maddenin 1. paragrafında sözkonusu edilen kurum, son hesaplaşmada, kendi uyguladığı mevzuata göre geçen süreler için 2. paragrafta sözkonusu edilen kurum tarafından 29. madde hükümlerine göre yapılması gereken yardım hissesinin yıllık tutarının on katına eşit bir miktarı bu kuruma transfer eder. İlgili Âkit Tarafların yetkili makamları bu sürelere ait borçların ödenmesinde değişik şekil ve usuller üzerinde anlaşabilirler.

4. Bununla beraber, bu maddenin 1. paragrafının uygulanması ilgili bütün kurumları yardım yapma yükümlülüğünden kurtardığı takdirde, yardımlar 29. madde hükümlerine göre yapılır.

5. 31. maddenin 1. paragrafı hükümleriyle bu maddenin 1. paragrafı hükümlerinin birlikte uygulanması ilgili bütün kurumları yardım yapma yükümlülüğünden kurtardığı takdirde, yardım, 31. maddenin 1. ve 2. paragrafları hükümlerine dokunulmaksızın, 29. madde hükümlerine göre sağlanır.

6. Bu maddenin yukarıdaki paragraflarının iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması, bu Taraflar arasında iki veya çok taraflı anlaşmalar yapılmasına bağlıdır ve ilgili kimselerin yalnız bu Âkit Tarafların mevzuatına tabi buldukları hallere münhasırdır.

Madde 33

1. İlgili kimse, 28. madde hükümleri de nazara alınmak suretiyle, belli bir

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

tarihte, ilgili bütün Âkit Tarafların mevzuatının gerektirdiği şartları yerine getirmemiş olmakla beraber, bunlardan yalnız bir veya bir kaçının mevzuatına göre gereken şartları yerine getirmişse, aşağıdaki hükümler uygulanır:

(a) Ödenmesi gereken yardım miktarları, şartlar hangi kurumların uyguladığı mevzuata göre yerine getirilmişse, o mevzuatı uygulayan yetkili kurumların her biri tarafından, duruma göre, 29. maddenin 2-4 veya 5. paragrafları hükümlerine göre hesap edilir.

(b) Bununla beraber,

(i) İlgili kimse, şartları yerine getirilmeyen mevzuata göre geçen sigortalılık veya ikamet sürelerinin hesaba katılmasına gerek kalmaksızın, en az iki mevzuata göre gereken şartları yerine getirmişse, bu süreler, 29. maddenin 2-4. paragraflarının uygulanmasında nazara alınır.

(ii) İlgili kimse, 28. madde hükümlerine müracaata mahal kalmadan yalnız bir mevzuata göre gereken şartları yerine getirmişse, ödenmesi gereken yardım miktarı, şartlar hangi mevzuata göre yerine getirilmişse, yalnız bu mevzuata göre geçen süreler nazara alınarak münhasıran bu mevzuat hükümlerine göre hesap edilir.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen hallerde, ilgili bir veya birden fazla mevzuata göre yapılan yardım miktarları, gerektiğinde 28. madde hükümleri de nazara alınarak, ilgili diğer bir veya birden fazla mevzuatın gerektirdiği şartlar yerine getirildiği zamanda ve ölçüde, duruma göre 29. maddenin 2-4. paragrafları veya 5. paragrafı hükümlerine göre yeniden hesap edilir.

3. İlgili bir veya birden fazla mevzuatın gerektirdiği şartların yerine getirilmesi imkânı ortadan kalktığı zaman iki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre yapılan yardımlar, sigortalının veya hak sahibinin talebi üzerine, bu maddenin 1. paragrafı gereğince yeniden tespit edilir.

Madde 34

1. Bir kimsenin, 28-33. maddeler hükümlerini nazara almaksızın, Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre talep etmek hakkına sahip bulunduğu yardımlar tutarı bu hükümlere göre yapılması gereken yardımlar toplamından fazla ise, bu Tarafın yetkili kurumu iki yardım tutarı arasındaki farka eşit bir ek yardım yapar. Bu yardımla ilgili bütün masraflar anılan kurum tarafından karşılanır.

2. Yukarıdaki paragrafın uygulanması sonucu ilgili kimsenin iki veya daha fazla Âkit Taraf kurumlarından ek yardım almaya hak kazanması halinde, bu kimse, yardımlardan hangisi daha fazla ise yalnız bundan yararlanır ve yardım masrafları ilgili Âkit Tarafların yetkili kurumları arasında, Taraf-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

lardan her biri tek başına ilgili olsaydı ne miktar ödeyecek idiyse, bu miktar ile anılan bütün kurumlar tarafından ödenmesi gereken müşterek ek yardım miktarı arasındaki orana göre bölüşülür.

3. Bu maddenin yukarıdaki paragraflarında belirtilen ek yardım bu yardımı yapmakla yükümlü kurum tarafından sağlanan yardımların bir cüz'ü olarak kabul edilir. Bu ek yardım miktarı, 33. maddenin 2. veya 3. paragrafı hükümlerinin uygulanmasına gerek görülebilecek haller dışında, bir defada ve kesin olarak tespit edilir.

Kesim 2

Malûllükle ilgili özel hükümler

Madde 35

1. Âkit Taraflardan yalnız birinin mevzuatına göre malûllük yardımı almakta olan bir kimsenin malûllük derecesinin artmış olması halinde, aşağıdaki hükümler uygulanır.

(a) İlgili kimse, yardımdan yararlanmaya başladığı tarihten sonra diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına tabi olmamışsa, mevzuatına göre yardım almakta olduğu Âkit Tarafın yetkili kurumu malûllük derecesindeki artışı nazara alarak, uyguladığı mevzuata göre yardım yapmak zorundadır.

(b) İlgili kimse yardım görmeye başladıktan sonra diğer bir veya bir kaç Âkit Taraf mevzuatına tabi tutulmuşsa, yardımlar malûllük derecesinin artışı da nazara alınarak, 28-34. maddeler hükümlerine göre yapılır.

(c) Yukarıdaki paragrafta belirtilen halde malûllük derecesindeki artışın tespit edildiği tarih vakanın oluş tarihi olarak kabul edilir.

(d) Bu paragrafın (b) bendinde belirtilen halde ilgili kimse diğer bir Âkit Taraf kurumundan yardım almak hakkına sahip değilse, birinci Âkit Tarafın yetkili kurumu, malûllük derecesinin artışını da nazara alarak, kendi uyguladığı mevzuata göre yardım yapmak zorundadır.

2. Bir veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre malûllük yardımından yararlanmakta olan bir kimsenin yardım yapılmasına mesnet teşkil eden malûllük derecesinin artmış olması halinde, yardım, malûllük derecesinin artışı da nazara alınarak, 28-34. maddeler hükümlerine göre yapılır. Yukarıdaki paragrafın (c) bendi hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

Madde 36

1. Durdurulan yardımların tekrar ödenmesine başlanması halinde, bu yardımlar, 57. madde hükümlerine dokunulmaksızın, ödeme durdurulduğu sırada yardımları ödemekle yükümlü bulunan kurum veya kurumlar tarafından

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

sağlanır.

2. Yardımların ödenmesi durdurulduktan sonra ilgili kimsenin sağlık durumu yeni yardımların yapılmasını haklı gösterdiği takdirde bu yardımlar, 28-34. maddeler gereğince sağlanır.

Madde 37

1. Malûllük yardımları, gerektiğinde, bu yardımlar hangi mevzuata göre yapılmışsa o mevzuatta belirtilen şartlarla ve 28-34. maddeler hükümlerine göre yaşlılık yardımlarına çevrilir.

2. 33. maddede belirtilen halde, bir veya birden fazla Âkit Taraf mevzuatına göre ödenmesi gereken malûllük yardımından yararlanan bir kimsenin yaşlılık yardımlarına hak kazanması halinde, malûllük yardımlarını ödemekle yükümlü herhangi bir kurum ilgili kimsenin hak kazandığı bu yardımları kendi uyguladığı mevzuata göre, yukarıdaki paragraf hükümlerinin bu kurum hakkında uygulanacağı zamana kadar ödemiye devam eder.

Kısım 3

İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları

Madde 38

1. Yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden işçilerden bir iş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulanlar ikamet ettikleri Âkit Taraf ülkesinde:

(a) Yetkili kurum hesabına, ikamet yerindeki kurum tarafından, bu işçiler bu kuruma bağlı sigortalı kimselermiş gibi, bu kurumun uyguladığı mevzuata göre yapılan sağlık yardımlarından;

(b) Bu işçiler yetkili Devlet ülkesinde ikamet ediyorlarmış gibi, yetkili kurum tarafından bu kurumun uyguladığı mevzuata göre verilen geçici işgöremezlik ödeneklerinden;

yararlanırlar.

Şu kadar ki, yetkili kurumla ikamet yerindeki kurum arasında varılacak anlaşma ile geçici işgöremezlik ödenekleri, yetkili kurum hesabına, ikamet yerindeki kurum tarafından verilebilir.

2. Ödenekler, hudut işçilerine de yetkili Devletin ülkesindeki yetkili kurum tarafından, bu işçiler yetkili Devletin ülkesinde ikamet ediyorlarmış gibi, bu Devletin mevzuatına göre verilebilir.

3. Hudut işçisi olmayıp haklarında bu madde hükümleri uygulanan ve yetkili Devlet ülkesinde geçici olarak ikamet eden işçiler, geçici olarak bu-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

lundukları bu ülkeye gelmeden önce yardımlardan yararlanmaya başlamış olsalar dahi, yetkili Devlet ülkesinde ikamet ediyorlarmış gibi, bu Devletin mevzuatına göre yardıma hak kazanırlar.

4. Haklarında bu madde hükümleri uygulanan işçilerden ikametgâhlarını yetkili Devlet ülkesine nakledenler, ikametgâhlarını nakletmeden önce yardımlardan yararlanmaya başlamış olsalar dahi, bu Devlet mevzuatına göre yardıma hak kazanırlar.

Madde 39

Yetkili Devletin ülkesinden başka bir Âkit Tarafın ülkesinde, işe gidiş-gelişte meydana gelen bir kaza yetkili Devlet ülkesinde meydana gelmiş gibi kabul edilir.

Madde 40

1. İş kazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan işçilerden:

(a) Yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesinde geçici olarak ikamet edenler veya

(b) Yetkili kurum tarafından yapılması gereken yardımlara hak kazandıktan sonra bu kurum tarafından yetkili Devlet ülkesinden ikamet ettikleri diğer bir Âkit Taraf ülkesine dönmelerine veya ikametgâhlarını yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesine nakletmelerine izin verilenler, veyahut

(c) Durumlarının gerektirdiği tedaviyi görmek üzere yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesine gitmelerine yetkili kurum tarafından izin verilenler:

(i) Yetkili kurum hesabına, ikametgâhın veya geçici ikametgâhın bulunduğu yerdeki kurum tarafından, bu işçiler kendisine bağlı sigortalıların gibi, yetkili Devletin mevzuatında belirtilen süreyi aşmamak üzere, bu kurumun uyguladığı mevzuata göre yapılan sağlık yardımlarından,

(ii) Bu işçiler sanki yetkili Devlet ülkesindeymişler gibi, yetkili kurum tarafından, kendi uyguladığı mevzuata göre ödenen para yardımlarından,

yararlanırlar. Şu kadarki, yetkili kurumla ikametgâhın veya geçici ikametgâhın bulunduğu yerdeki kurum arasında varılacak anlaşma ile para yardımları, yetkili kurum hesabına, ikamet yerindeki kurum tarafından ödenebilir.

2. (a) Yukarıdaki paragrafın (b) bendinde belirtilen izin talebi, yalnız yer değiştirilmesinin işçinin sağlık durumunu veya tedavi seyrini tehlikeye sokabileceği anlaşıldığı takdirde reddolunabilir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

(b) Yukarıdaki paragrafın (c) bendinde belirtilen izin talebi, işçinin ikamet ettiği ülkede gerekli tedavi yapılamadığı zaman reddedilemez.

Madde 41

38. ve 39. maddelerin 1. paragraflarında öngörülen hallerde iki veya daha fazla Âkit Tarafın yetkili makamları protezlerle önemli protez araç ve gereçlerinin ve büyük önem taşıyan diğer sağlık yardımlarının sağlanmasının yetkili kurum tarafından izin verilmesi şartına bağlı bulunması hususunda anlaşmaya varabilirler.

Madde 42

1. Yetkili Devletin mevzuatına göre, iş kazası geçiren veya meslek hastalığına tutulan işçinin ikametgâhına veya hastaneye kadar olan nakil masraflarının ödenmesi gerektiği takdirde, bu işçi için ikamet ettiği diğer bir Âkit Taraf ülkesinde yapılan aynı nitelikteki masraflar, daha önce bu hususta izin verilmiş olması şartıyla, bu masrafları haklı gösteren nedenler de nazara alınarak, yetkili kurum tarafından kendi uyguladığı mevzuata göre ödenir.

2. Yetkili Devletin mevzuatına göre, ölen bir işçinin cenazesinin gömüleceği yere kadar götürülmesi için yapılan yol masraflarının ödenmesi gerekiyorsa, işçinin ikamet ettiği diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ölümü halinde yapılan aynı nitelikteki masraflar da yetkili kurum tarafından kendi uyguladığı mevzuata göre ödenir.

3. Bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması bu Taraflar arasında iki veya çok taraflı anlaşmalar yapılmasına bağlıdır. Bu hükümlerin kimler hakkında uygulanacağı ve taşıma masraflarının ilgili Âkit Taraflar arasında ne şekilde bölüşüleceği bu anlaşmalarla belirtilir.

Madde 43

1. İşçinin bulunduğu Âkit Taraf ülkesinde iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortası yoksa, veya yürürlükte böyle bir sigorta rejimi var da sağlık yardımlarını yapacak bir kurum bulunmuyorsa, bu yardımlar sürekli veya geçici ikametgâhın bulunduğu yerde hastalık halinde sağlık yardımı yapmakla yükümlü kurum tarafından sağlanır.

2. Yetkili Devletin mevzuatına göre, sağlık yardımlarının yalnız işveren tarafından kurulan sağlık tesislerinde bir ücret ödemeksizin sağlanmış olması halinde, 38. ve 40. maddelerin 1. paragraflarında belirtilen hallerde yapılan yardımlar işveren tarafından kurulan sağlık tesisinde yapılmış sayılır.

3. Yetkili Devletin mevzuatında işverenlerin sorumluluğuna ilişkin bir si-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

gorta rejiminin yürürlükte bulunduğu dair bir hüküm bulunması halinde, 38. ve 40. maddelerin 1. paragraflarında belirtilen hallerde yapılan sağlık yardımlarının yetkili kurumun isteği üzerine yapılmış olduğu kabul edilir.

4. Âkit Taraflardan birinin mevzuatında işgöremezlik derecesinin tespitinde daha önce meydana gelmiş olan iş kazalarının veya meslek hastalıklarının nazara alınacağına dair açık veya zımni bir hüküm varsa, bu Tarafın yetkili kurumu, bu amaçla, diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre evvelce iş kazası veya meslek hastalığı olarak kabul edilmiş bulunan kazalar ile hastalıkları da, kendi uyguladığı mevzuata göre meydana gelmiş iş kazası veya meslek hastalığı olarak nazara alır.

Madde 44

1. Sürekli veya geçici ikametgâhın bulunduğu yerdeki kurum tarafından uygulanan mevzuata göre, bu yerde yürürlükte bulunan iki veya daha fazla iş kazalarıyla meslek hastalıkları sigortası rejimi varsa, 38. ve 40. maddelerin 1. paragraflarında belirtilen hallerde yapılacak sağlık yardımları genel sigorta rejimi hükümlerine göre, bu yerde yürürlükte olan böyle bir sigorta rejimi yoksa, sanayi işçilerini kapsayan sigorta rejimi hükümlerine göre sağlanır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, yardımlar için azamî bir süre tespit edilmişse, bu mevzuatı uygulayan kurum, gerektiğinde, aynı iş kazası veya meslek hastalığı vakası nedeniyle diğer herhangi bir Âkit Tarafın kurumunca daha önce yapılmış olan sağlık yardımları süresini de nazara alır.

Madde 45

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, para yardımlarının ortalama kazançları esas alınarak hesaplanması gerektiği takdirde, bu Tarafın yetkili kurumu bu ortalama kazançları yalnız sözkonusu mevzuata göre geçen süre içinde kayda geçmiş olan kazançları esas alarak tespit eder.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, para yardımlarının sabit kazançlar esas alınarak hesaplanması gerektiği takdirde, bu Tarafın yetkili kurumu yalnız sözkonusu mevzuata göre geçen sürelerde elde edilen sabit kazançları veya, gerektiğinde, ortalama sabit kazançları nazara alır.

3. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, para yardımları miktarının aile fertleri sayısına göre değişik olması gerektiği takdirde, bu Tarafın yetkili kurumu, diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden aile fertlerini de, birinci Âkit Tarafın ülkesinde ikamet ediyorlarmış gibi, nazara alır.

Madde 46

1. Meslek hastalığına tutulan bir işçi iki veya daha fazla Âkit Taraf mev-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

zuatına göre böyle bir hastalığa sebep olabilecek bir işte çalışmışsa bu işçinin veya hak sahibi kimselerinin yararlanmaya hak kazanabileceği yardımlar, gerektiğinde bu maddenin 2., 3. ve 4. paragrafları hükümleri de sözkonusu Âkit Taraflardan şartlarını yerine getirdikleri sonuncusunun mevzuatına göre sağlanır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, meslek hastalıkları nedeniyle yapılacak yardımlardan yararlanılması anılan hastalığın ilk defa bu Âkit Tarafın ülkesinde müşahade edilmiş olması şartına bağlı ise, bu hastalığın ilk defa diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde teşhis edilmiş olması halinde de bu şart yerine getirilmiş sayılır.

3. Âkit Taraflardan birinin mevzuatında meslek hastalığı nedeniyle yardımlardan yararlanma hakkının doğması anılan hastalığın, bu hastalığa sebep olabilecek son işin bitiminden sonra belirli bir süre içinde teşhis edilmiş olması şartına bağlı olduğu açık olarak veya zımnen ifade edilmişse, bu Tarafın yetkili kurumu, bu son işin yapıldığı zamanı tespit ederken, diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre yapılan aynı nitelikteki işleri de, birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre yapılmış gibi, gereken ölçüde, nazara alır.

4. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, meslek hastalığı nedeniyle yapılan yardımlardan yararlanma hakkının doğması anılan hastalığa sebep olabilecek işin belirli bir süre yapılmış olması şartına açık olarak veya zımnen bağlanmış ise, bu Tarafın yetkili kurumu, sürelerin birleştirilmesi amacıyla, diğer herhangi bir Âkit Tarafın ülkesinde bu türlü işlerin yapıldığı süreleri, gereken ölçüde, nazara alır.

5. Bu maddenin 3. ve 4. paragrafları hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması, bu Taraflar arasında iki veya çok taraflı anlaşmalar yapılması şartına bağlıdır. Bu anlaşmalarda, özellikle, anılan hükümlerin hangi meslek hastalıkları hakkında uygulanacağı ve yardım tutarlarının ilgili Âkit Taraflar arasında ne şekilde bölüşüleceği belirtilir.

Madde 47

Meslek hastalığına tutulmuş olan bir işçinin Âkit Taraflardan birinin kurumunca yapılan yardımlardan daha önce yararlanmış veya halen yararlanmakta olması ve durumunun ağırlaşması üzerine diğer bir Âkit Tarafın kurumundan yardım talebinde bulunması halinde aşağıdaki hükümler uygulanır:

(a) İşçi ikinci Âkit Tarafın mevzuatına göre, hastalığına veya hastalığının ağırlaşmasına sebep olabilecek bir işte çalışmamışsa, birinci Âkit Tarafın yetkili kurumu hastalığın ağırlaşmasını da nazara alarak yapılan sağlık yar-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

dımlarının masraflarını kendi uyguladığı mevzuata göre öder.

(b) İşçi, ikinci Âkit Tarafın mevzuatına göre böyle bir işte çalışmışsa, birinci Âkit Tarafın yetkili kurumu hastalığın ağırlaşmasını nazara almaksızın, kendi uyguladığı mevzuata göre yapılan yardımların masrafını öder; İkinci Âkit Tarafın yetkili kurumu, hastalık bu Tarafın mevzuatına göre meslek hastalığı olarak kabul edilmiş olsaydı bu kurumun uyguladığı mevzuata göre hastalık ağırlaşmadan önce yapılacak yardımın miktarı ne olacak idiyse, bu miktarla hastalık ağırlaştıktan sonra yapılması gereken yardım miktarı arasındaki farka eşit bir ek yardım yapar.

Madde 48

1. Yetkili kurum 38. ve 40. maddelerin 1. paragrafları hükümlerine göre kendi hesabına yapılan sağlık yardımları masraflarını ödemek zorundadır.

2. Yukarıdaki paragrafta öngörülen ödemelerin ne şekilde ve hangi esaslara göre yapılacağı Âkit Tarafların yetkili makamları arasında varılacak anlaşmalarla tespit edilir.

3. İki veya daha fazla Âkit Taraf, kendi denetimlerine tabi kurumlar arasında böyle bir hesaplama yapılmasına gerek olmadığı hususunda anlaşmaya varabilirler.

Kısım 4

Ölüm (Ödenekleri)

Madde 49

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, ölüm ödeneğinden yararlanma hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılması sigortalılık sürelerinin tamamlanması şartına bağlı olan hallerde, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleriyle, gerektiğinde, diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigortada onaltı yaşından sonra geçen ikamet sürelerini, kendi uyguladığı mevzuata göre geçen sigortalılık süreleriyle, gereken ölçüde, nazara alır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, ölüm ödeneğinden yararlanma hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılması ikamet sürelerinin tamamlanması şartına bağlı olan hallerde, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleriyle, gerektiğinde, diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigortada onaltı yaşından sonra geçen ikamet sürelerini, kendi uyguladığı mevzuata göre geçen ikamet süreleriyle,

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

gibi, gereken ölçüde, nazara alır.

Madde 50

1. Bir kimsenin yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesinde ölmüş olması halinde, ölüm, yetkili Devlet ülkesinde vuku bulmuş sayılır.

2. Haksahibi kimse yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olsa dahi, yetkili kurum kendi uyguladığı mevzuata göre sağlanması gereken ölüm ödeneğini verir.

3. Ölümün bir iş kazası veya meslek hastalığı sonucu meydana gelmiş olması halinde de bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri uygulanır.

Kısım 5

İşsizlik

Madde 51

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılması sigortalılık sürelerinin tamamlanması şartına bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık, çalışma ve meslekî faaliyet sürelerini, birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleriymiş gibi, gereken ölçüde, nazara alır; Şu kadarki, bu süreler çalışma veya meslekî faaliyet süreleri olduğu ve son olarak sözkonusu edilen mevzuata göre geçtiği takdirde, sigortalılık süreleri olarak kabul edilirler.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması, korunması veya yeniden kazanılması çalışma, meslekî faaliyet veya ikamet sürelerinin tamamlanması şartına bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre geçen sigortalılık, çalışma veya meslekî faaliyet sürelerini birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre geçmiş çalışma, meslekî faaliyet veya ikamet süreleriymiş gibi, gereken ölçüde nazara alır.

3. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre bazı yardımların yapılması özel bir sigorta rejimi kapsamına giren bir işte geçen sigortalılık sürelerinin tamamlanması şartına bağlı ise, bu yardımların yapılması için diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre yalnız muadil sigorta rejiminde, böyle bir sigorta rejimi yoksa, aynı işte geçen süreler nazara alınır. Bu suretle geçen süreler nazara alınmış olmakla beraber, ilgili kimse anılan yardımlardan yararlanmak için gerekli şartları yerine getirmemişse, bu süreler genel sigorta rejimine göre yapılan yardımların, sağlanmasında nazara alınır.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

4. 53. maddenin 1. paragrafının (a) (ii) ve (b) (ii) bentlerinde belirtilen haller müstesna, bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümlerinin uygulanması, hangi Âkit Tarafın mevzuatına göre yardım talebinde bulunulmuşsa, ilgili kimsenin son olarak o Âkit Tarafın mevzuatına tabi bulunması şartına bağlıdır.

Madde 52

Gerektiğinde 51. madde hükümleri de gözönünde bulundurularak Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre yardım hakkının doğması için çalışma meslekî faaliyette bulunma veya ikamet süreleri bakımından gereken şartları yerine getirmiş olup ikametgâhlarını diğer bir Âkit Taraf ülkesine nakletmiş bulunan işsiz işçiler, ikametgâhlarını naklettikleri tarihten başlayarak otuz gün içinde yeni ikâmet ettikleri yerdeki kurumdan talepte bulunmak şartıyla, bu bakımdan ikinci Âkit Taraf mevzuatına göre yardım hakkının doğması için gerekli şartları yerine getirmiş sayılırlar. Yardımlar, birinci Âkit Tarafın yetkili kurumu hesabına ikâmet yerindeki kurum tarafından bu kurumun uyguladığı mevzuata göre sağlanır.

Madde 53

1. 52. madde hükümleri saklı kalmak şartıyla, son olarak çalıştığı sırada yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikâmet eden işsiz bir işçi aşağıdaki hükümlere göre yardımlardan yararlanır:

(a) (i) Çalıştığı müessesedeki işsizliği kısmî veya arızî olan bir hudut işçisi, yetkili Devletin ülkesinde oturuyormuş gibi, gerektiğinde 51. madde hükümleri de nazara alınarak, bu Devletin mevzuatına göre yardımlardan yararlanır; yapılan bu yardımların tutarı yetkili kurum tarafından ödenir.

(ii) Tam işsiz olan bir hudut işçisi, gerektiğinde, 51. madde hükümleri de nazara alınarak, hangi Âkit Tarafın ülkesinde ikâmet ediyorsa sanki son çalışmasında bu Tarafın mevzuatına tabiymiş gibi, bu mevzuata göre yardımlardan yararlanır; bu yardımların tutarı ikâmet yerindeki kurum tarafından ödenir.

(b) (i) Kısmen veya arızî olarak veyahut tamamen işsiz kalan ve yetkili Devletin ülkesindeki işverenin veya İş ve İşçi Bulma Kurumunun emrine amade bulunan, ancak hudut işçisi olmayan bir işçi, gerektiğinde 51. madde hükümleri de nazara alınarak, yetkili Devlet ülkesinde ikâmet ediyormuş gibi, bu Devletin mevzuatına göre yardımlardan yararlanır; bu yardımlar tutarı yetkili kurum tarafından ödenir.

(ii) Tam işsiz olan ve ikamet ettiği veya döndüğü Âkit Taraf ülkesindeki İş ve İşçi Bulma Kurumunun emrine amade, bulunan, ancak hudut işçisi

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

olmayan bir işçi, gerektiğinde 51. madde hükümleri de nazara alınarak, son çalışması sırasında bu Tarafın mevzuatına tabiymiş gibi, bu mevzuata göre yardımlardan yararlanır; bu yardımların tutarı ikamet yerindeki kurum tarafından ödenir.

(iii) Bununla beraber, bu paragrafın (b) (ii) bendinde belirtilen işçinin son olarak mevzuatına tabi bulunduğu Âkit Tarafın yetkili Kurumunca yapılan yardımlardan yararlanma hakkı doğmuşsa, bu işçi, ikâmetgâhını bu paragrafın (b) (ii) bendinde sözkonusu edilen Âkit Tarafın ülkesine nakletmiş gibi, 52. madde hükümlerine göre yardımlardan yararlanır.

2. İşsiz kalan bir işçinin, yukarıdaki paragrafın (a) (i) veya (b) (i) bendi hükümlerine göre yardımlardan yararlanma hakkı devam ettiği sürece ülkesinde ikâmet ettiği Âkit Tarafın mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkı doğmaz.

Madde 54

52. maddede ve 53. maddenin 1. paragrafının (b) (iii) bendinde belirtilen hallerde ikâmet yerindeki kurum tarafından uygulanan mevzuata göre yardımlar için azamî bir süre tespit edilmişse, anılan kurum, gerektiğinde, yardım hakkının doğduğu son olarak tespit edilen tarihten sonra diğer bir Âkit Tarafın kurumunca yapılan yardım süresini nazara alabilir.

Madde 55

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, yardımların eski kazançlar tutarı esas alınmak suretiyle hesaplanması gerektiği takdirde, bu mevzuatı uygulayan kurum, ilgili işçinin yalnız bu Âkit Taraf ülkesinde son çalışması sırasında elde ettiği kazançları, ancak bu ülkedeki son çalışması dört haftadan azsa, diğer bir Âkit Taraf ülkesindeki son işinin muadili veya benzeri için ikâmet yerinde ödenen normal ücreti nazara alır.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, yardım miktarının aile fertlerinin sayısına göre değişik olması gerektiği takdirde, bu mevzuatı uygulayan kurum diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikâmet eden aile fertlerini de birinci Âkit Tarafın ülkesinde ikâmet ediyorlarmış gibi, nazara alır.

3. İkamet yerindeki kurumun uyguladığı mevzuata göre, yapılan yardım süresinin geçen staj sürelerine bağlı olması halinde, yardım süresi, duruma göre 51. maddenin 1. veya 2. paragrafı hükümleri gözönünde bulundurulurak, tespit edilir.

Madde 56

1. 52-54. maddeler hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

uygulanması, bu Taraflar arasında, uygun özel uygulama usullerini de kapsayan, iki veya çok taraflı anlaşmaların yapılmasına bağlıdır.

2. Yukarıdaki paragrafta sözkonusu edilen anlaşmalarda özellikle:

(a) 52-54. maddeler hükümlerinin kimler hakkında uygulanacağı,

(b) Âkit Taraflardan birinin kurumunca diğer bir Âkit Tarafın kurumu hesabına yapılabilecek yardımın süresi;

(c) Âkit Taraflardan birinin kurumunca diğer bir Âkit Taraf kurumu hesabına yapılan yardım tutarlarının ne şekilde ödeneceği;

belirtilir.

3. İki veya daha fazla Âkit Taraf kendi denetimlerindeki kurumlar arasında böyle bir hesaplaşmanın yapılmayacağı hususunda anlaşmaya varabilirler.

Kısım 6

Aile Yardımları

Madde 57

Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, yardım hakkının doğması çalışma, meslekî faaliyet veya ikamet sürelerinin tamamlanmış olması şartına bağlı ise, bu mevzuatı uygulayan kurum, bu amaçla sürelerin birleştirilmesi için, diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçen çalışma, meslekî faaliyet veya ikamet sürelerini, bunlar birinci Âkit Tarafın mevzuatına göre geçmiş çalışma, meslekî faaliyet veya ikamet süreleriymiş gibi, gereken ölçüde, nazara alır.

Madde 58

1. Bu kısmın 1. veya 2. Kesim hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması, bu Taraflar arasında uygun özel uygulama usullerini de kapsayan iki veya çok taraflı anlaşmaların yapılmasına bağlıdır.

2. Yukarıdaki paragrafta sözkonusu edilen anlaşmalarda özellikle:

(a) 59-62. maddelerin kimler hakkında uygulanacağı;

(b) Aynı süre içinde birden fazla kurum tarafından aynı nitelikteki yardımın yapılmasını önleyen kurallar;

(c) Gerektiğinde sosyal güvenlik sözleşmeleriyle kazanılan hakların nasıl korunacağı;

belirtilir.

Kesim 1

Aile Ödenekleri

Madde 59

1. Bu madde ile 60. maddenin uygulanmasında “çocuklar” terimi, ilgili Âkit Tarafın mevzuatıyla tespit edilen sınırlar içinde kalmak kaydıyla:

(a) Yardımdan yararlanan kimsenin nesebi sahih, nesebi düzeltilmiş, tanınmış ve evlât edinilmiş çocukları ile yetim torunları;

(b) Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet eden ve yardımdan yararlanan kimsenin eşinin aynı konutta birlikte yaşayan nesebi sahih, nesebi düzeltilmiş, tanınmış ve evlât edinilmiş çocuklarıyla yetim torunları;

anlamına gelir.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına tabi olan ve diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden veya yetiştirilmekte olan çocukları bulunan kimseler, bu çocukları için, çocuklar birinci Âkit Taraf ülkesinde ikamet ediyorlarmış veya yetiştiriliyorlarmış gibi, bu Tarafın mevzuatına göre sağlanan aile ödeneklerinden yararlanırlar.

3. Bununla beraber, yukarıdaki paragrafta belirtilen halde, aile ödeneklerinin miktarı, ülkesinde çocukların ikamet ettiği veya yetiştirildiği Âkit Tarafın mevzuatına göre sağlanan aile yardımlarının miktarıyla sınırlandırılabilir.

4. Yukarıdaki paragraf hükümlerinin uygulanmasında, ilgili iki mevzuata göre sağlanan aile ödenekleri, yardımdan yararlanan aynı kimsenin çocuklarının toplam sayısı esas alınarak kıyaslanır. Çocuklar hangi Âkit Tarafın ülkesinde ikamet ediyorlar veya yetiştiriliyorlarsa, o tarafın mevzuatına göre çeşitli kategorilere giren kimseler için değişik miktarlar üzerinde aile ödeneği verilmesi gerektiği takdirde, yardımdan yararlanan kimse bu mevzuata tabi olsaydı kendisine ne miktar üzerinden ödeme yapılacak idiyse bu miktar nazara alınır.

5. 15. maddenin 1. paragrafının (a) bendi kapsamına giren ve çalışmak üzere gönderildiği Âkit Taraf ülkesine çocuklarıyla birlikte giden bir işçinin beraberindeki çocukları hakkında bu maddenin 3. ve 4. paragrafları hükümleri uygulanmaz.

6. Kendisine aile ödeneği verilmesi gereken gerçek veya tüzel kişi diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet etmiş veya geçici olarak bulunmuş olsa dahi, aile ödenekleri bu ödenekten yararlanan kimse hangi Âkit Tarafın mevzuatına tabi ise, o mevzuata göre verilir.

Madde 60

1. Âkit Taraflardan birinin kurumu hesabına işsizlik yardımı almakta olan ve diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden veya yetiştirilen çocukları bulunan işsiz işçiler, bu çocuklar için, bu sigorta olayı nedeniyle verilmesi gereken aile ödeneklerinden, çocuklar birinci Âkit Tarafın ülkesinde ikamet ediyorlarmış veya yetiştiriliyorlarmış gibi, bu Tarafın mevzuatına göre yararlanırlar.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen halde 59. maddenin 1, 3, 4 ve 6. paragrafları hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

Kesim 2

Aile Yardımları

Madde 61

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına tabi kimseler, diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet eden aile fertleri için, bu kimseler bu Tarafın mevzuatına tabiymişler gibi, bu Tarafın mevzuatına göre sağlanan aile yardımlarından yararlanırlar. Bu yardımlar aile fertlerine, yetkili kurum hesabına, ikamet yerindeki kurum tarafından kendi uyguladığı mevzuata göre ödenir.

2. Yukarıdaki paragraf hükümlerine bakılmaksızın, 15. maddenin 1. paragrafının (a) bendinde belirtilen bir işçi, çalışmak üzere gönderildiği Âkit Taraf ülkesine beraberinde götürdüğü aile fertleri için, tabi bulunduğu Âkit Taraf mevzuatına göre aile yardımlarından yararlanmaya hak kazanır. Bu yardımlar, mevzuatına tabi bulunduğu Âkit Tarafın yetkili kurumunca ödenir. Bununla beraber, yetkili kurum ile ikamet yerindeki kurum arasında varılacak bir anlaşma ile yardımlar, yetkili kurum hesabına, ikamet yerindeki kurum aracılığı ile de ödenebilir.

Madde 62

Âkit Taraflardan birinin kurumunca yapılması gereken işsizlik yardımlarından yararlanmakta olan işsiz işçiler, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden aile fertleri için, birinci Âkit Tarafın mevzuatında işçinin işsiz kalması halinde de aile yardımlarının ödeneceğine dair hüküm bulunması şartıyla, ülkesinde aile fertlerinin ikamet ettiği Âkit Taraf mevzuatına göre aile yardımlarından yararlanma hakkını kazanırlar. Aile yardımları, aile fertlerine, birinci Âkit Tarafın yetkili kurumu hesabına, aile fertlerinin ikamet ettikleri yerdeki kurum tarafından kendi uyguladığı mevzuata göre ödenir.

Madde 63

1. Bu kesim hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygu-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

lanması halinde, Âkit Taraflardan birinin kurumunca diğer bir Âkit Tarafın kurumu hesabına yapılan yardımlar tutarının ne şekilde ödeneceği 58. maddenin 1. paragrafında sözkonusu edilen iki veya çok taraflı anlaşmalarda belli edilir.

2. İki veya daha fazla Âkit Taraf kendi denetimlerindeki kurumlar arasında böyle bir hesaplaşmanın yapılmıyacağı hususunda anlaşmaya varabilirler.

BÖLÜM IV

Çeşitli Hükümler

Madde 64

1. Âkit Tarafların yetkili makamları:

(a) Bu sözleşmenin uygulanması amacıyla alınan tedbirler ile,

(b) Bu sözleşmenin uygulanmasında etkili olabilecek mevzuat değişiklikleri,

hakkında birbirlerine bilgi verirler.

2. Âkit Tarafların makamları ve kurumları, bu Sözleşmenin uygulanmasında, kendi mevzuatlarının uygulanması sözkonusuymuş gibi, birbirlerine yardım ederler. Anılan makamlar ve kurumlar tarafından yapılan karşılıklı idari yardımlar, için prensip olarak, bir ücret ödenmez. Bununla beraber, Âkit Tarafların yetkili makamları bazı masrafların ödenmesi hususunda anlaşmaya varabilirler.

3. Âkit Tarafların makamları ve kurumları, bu Sözleşmenin uygulanmasında, birbirleriyle, ilgili kimselerle veya bunların temsilcileriyle doğrudan doğruya yazışma yapabilirler.

4. Âkit Taraflardan birinin makamları, kurumları ve yargı organları kendilerine verilen dilekçe veya diğer belgeleri, diğer bir Âkit Tarafın resmî dilinde yazılmış olması nedeniyle reddedemezler.

Madde 65

1. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bu Tarafın mevzuatının uygulanmasında düzenlenmesi gereken belgeler için tanınmış olan vergi, pul, resim, harç ve kayıt ücreti muafiyeti veya indirimi, diğer bir Âkit Tarafın mevzuatının veya bu Sözleşmenin uygulanmasında düzenlenmesi gereken benzer belgelere de teşmil edilir.

2. Bu Sözleşmenin uygulanmasında düzenlenmesi gereken bütün resmî belgelerle diğer her çeşit belgeler tasdikten veya diğer benzeri formalitelerden muafır.

Madde 66

1. Yardım talebinde bulunan bir kimse yetkili Devletin ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet ediyorsa, dilekçesini ikamet yerindeki kuruma tevdi edebilir ve bu işlem muteber sayılır; bu kurum da dilekçeyi bu dilekçede adları geçen yetkili kurum veya kurumlara gönderir.

2. Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, bu Tarafın bir makamına, kurumuna veya yargı organına belirli bir süre içinde verilmesi gereken bir dilekçe, bir bildirme veya itiraz dilekçesi diğer bir Âkit Tarafın makamına, kurumuna veya yargı organına aynı süre içinde verilmişse kabul edilir. Bu takdirde, dilekçeyi, bildirgeyi veya itiraz dilekçesini alan makam, kurum veya yargı organı Âkit geçirmeksizin bunu birinci Âkit Tarafın yetkili makamına, kurumuna veya yargı organına ya doğrudan doğruya veya ilgili Âkit Tarafların yetkili makamları aracılığı ile gönderir. Bir dilekçenin, bildirgenin veya itiraz dilekçesinin ikinci Âkit Tarafın bir makamına, kurumuna veya yargı organına verildiği tarih, bu belge üzerinde işlem yapmaya yetkili makama, kuruma veya yargı organına verilmiş tarih olarak kabul edilir.

Madde 67

1. Âkit Tarafların birinin mevzuatında öngörülen kontrol muayeneleri, bu mevzuatı uygulayan kurumun talebi üzerine, diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde sürekli veya geçici ikametgâhın bulunduğu yerdeki kurum tarafından yaptırılabilir. Bu takdirde, kontrol muayeneleri birinci Âkit Tarafın ülkesinde yapılmış sayılır.

2. Yukarıdaki fıkra hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması, bu Taraflar arasında iki veya çok taraflı anlaşmalar yapılmasına bağlıdır.

Madde 68

1. Bu Sözleşmeye göre, Âkit Taraflardan birinin kurumu diğer bir Âkit Taraf ülkesinde bulunan sigortalıya veya hak sahibine para yardımı yapmakla yükümlü olduğu takdirde; bu borç birinci Âkit Tarafın parası ile ifade edilir. Anılan kurumun ikinci Tarafın parasıyla ödemedede bulunmasıyla de bu yükümlülükten kurtulduğu kabul edilir.

2. Bu Sözleşmeye göre, Âkit Taraflardan birinin kurumu diğer bir Âkit Taraf kurumunca yapılan yardımların tutarını ödemek zorunda ise, bu borç ikinci Âkit Tarafın parasıyla ifade edilir. İlgili Âkit Taraflar Başka ödeme şekilleri üzerinde anlaşmış olmadıkça, birinci kurumun, borcunu bu para ile ödemek suretiyle, borcundan kurtulduğu kabul edilir.

3. Bu Sözleşmenin uygulanması sonucu yapılması gereken para transfer-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

leri, transfer tarihinde ilgili Âkit Taraflar arasında yürürlükte bulunan bu konudaki anlaşmalara göre yapılır. Böyle bir anlaşma yoksa, transferlerin yapılması için gerekli tedbirler anılan Taraflar arasında varılacak ortak bir anlaşma ile tespit edilir.

Madde 69

1. Âkit Taraflardan birinin kurumuna ödenmesi gereken primlerin hesabında, gerektiğinde, diğer herhangi bir Âkit Taraf ülkesinde elde edilen gelirler de nazara alınır.

2. Âkit Taraflardan birinin kurumuna ödenmesi gereken primler diğer bir Âkit Taraf ülkesinde, bu ülkede muadil bir kuruma ödenmesi gereken primlerin geri alınmasında uygulanan idare usullerine göre ve verilen garanti ve imtiyazlara tabi olarak geri alınabilir.

3. Bu maddenin 1. ve 2. paragrafları hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması, bu Taraflar arasında yapılacak iki veya çok taraflı anlaşmalara bağlıdır. Bu anlaşmalarda iadenin kanuni usulleri de öngörülebilir.

Madde 70

1. Bir kimse, Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde sebep olunan veya meydana gelen bir kaza nedeniyle yardım görmekte ise, yardımları sağlamakta olan kurumun, zararı tazmin etmekle yükümlü üçüncü kişilere karşı olan hak talepleri aşağıda belirtildiği şekilde düzenlenir:

(a) Anılan kurumun, hakkında uygulanan mevzuata göre, üçüncü kişilere karşı hak iddiasında bulunabilecek olan sigortalının veya hak sahibinin yerine geçmesi halinde, bu durum diğer bütün Âkit Taraflarca tanınır.

(b) Anılan kurumun üçüncü kişilere karşı doğrudan doğruya hak iddiasında bulunabilmesi halinde de bu hakkı diğer bütün Âkit Taraflarca tanınır.

2. Yukarıdaki paragraf hükümlerinin iki veya daha fazla Âkit Taraf arasında uygulanması, bu Taraflar arasında iki veya çok taraflı anlaşmalar yapılmasına bağlıdır.

3. Yetkili Devlet ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesinde işe gidiş gelişte bir işkazasının meydana gelmiş olması halinde, işverenlerin veya temsilcilerinin sorumluluğunun ne olacağını gösteren kurallar ilgili Âkit Taraflar arasında yapılacak anlaşmalarda tespit edilir.

Madde 71

1. Bu Sözleşmenin yorumu veya uygulanması ile ilgili olarak iki veya

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

daha fazla Âkit Taraf arasında çıkacak anlaşmazlıklar, ilk önce anlaşmazlığa Taraf olanlar arasında müzakere yolu ile çözümlenir.

2. Anlaşmazlığa Taraf olanlardan biri bütün Âkit Tarafları ilgilendirecek nitelikte bir sorunun sözkonusu olduğu kanısına varırsa anlaşmazlığa Taraf olanlar birlikte, bu mümkün olmadığı takdirde, Taraflardan biri sorunu Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine arz eder ve Bakanlar Komitesi de altı ay içinde bu sorun hakkındaki görüşünü bildirir.

3. Duruma göre, bu maddenin 1. paragrafında belirtilen müzakerelerin başlaması için vaki talep tarihinden itibaren altı ay içinde veya Bakanlar Komitesinin görüşünün Âkit Taraflara bildirildiği tarihten itibaren üç ay içinde anlaşmazlığın çözümlenmesinin mümkün olmadığı anlaşılırsa, anlaşmazlığın çözümlenmesi, anlaşmazlığa taraf olanlardan birinin talebi üzerine, hakeme havale edilir. Talepte bulunan Taraf hakeme havale etmeyi tasarladığı hususun konusunu ve talebinin gerekçesini Avrupa Konseyi Genel Sekreterinin aracılığı ile diğer Tarafa bildirir.

4. Anlaşmazlığa Taraf olanlar aksine bir anlaşmaya varmamışlarsa, hakem, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Başkanı tarafından tayin edilir. Hakem, anlaşmazlığa Taraf olanların vatandaşı olamayacağı gibi, kanunî ikametgâhı da bu Tarafların ülkesinde bulunamaz ve bunlar tarafından istihdam edilmiş veya başka bir sıfatla bu olayla ilgilendirilmiş bir kimse olamaz.

5. Yukarıdaki paragrafta belirtilen halde, İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi Başkanı bu tayini yapmaktan çekinirse veya anlaşmazlığa Taraf olanlardan birinin vatandaşı ise, hakem, tayini yapmaktan çekinmiyen veya anlaşmazlığa Taraf olanlardan birinin vatandaşı olmayan Mahkemenin İkinci Başkanı veya en kıdemli Üyesi tarafından tayin edilir.

6. Anlaşmazlığın çözümlenmesi için Taraflar arasında özel bir uzlaşmaya veya yeter derecede kesin bir anlaşmaya varılamazsa, hakem, Devletler Hukukunun genel prensiplerini de gözönünde bulundurarak, bu Sözleşme hükümlerine göre karar verir.

7. Hakemin kararı bağlayıcıdır ve kesindir.

Madde 72

1. İlgili Âkit Taraflardan herbirinin mevzuatının özel uygulama şekilleri VII numaralı Ek'te belirtilir.

2. İlgili Âkit Taraflardan herbiri, 81. maddenin 1. paragrafı gereğince, VII numaralı Ek'te yapılacak bütün değişiklikler hakkında bilgi verir. Bu bilgi, değişiklik eğer yeni bir mevzuatın kabulü sonucu yapılmışsa, mevzuatın yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içinde, mevzuatın bu Sözleşmenin onay-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

lanması tarihinden önce yayınlanmış olması halinde ise onay tarihinde verilir.

Madde 73

1. 1. maddenin (b) bendinde, 3. maddenin 1. paragrafında, 6. maddenin 3. paragrafında, 8. maddenin 4. paragrafında, 9. maddenin 2. paragrafında, 11. maddenin 3. paragrafında ve 72. maddenin 1. paragrafında belirtilen Ek'ler ve bu Ek'lerde sonradan yapılacak değişiklikler bu Sözleşmenin ayrılmaz birer parçasıdır.

2. 81. maddenin 2. paragrafının (d) bendi gereğince yapılan ihbar tarihinden itibaren üç ay için Âkit Taraflardan veya Sözleşmeyi imza eden Devletlerden hiçbirisi Avrupa Konseyi Genel Sekreterine gönderdiği bir bildirme ile itirazda bulunmadığı takdirde, yukarıdaki paragrafta belirtilen Ek'lerde yapılan bütün değişiklikler kabul edilmiş sayılır.

3. Genel Sekretere böyle bir itirazda bulunulması halinde, sorun Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından tespit edilen usule göre çözümlenir.

BÖLÜM V

Geçici ve Son Hükümler

Madde 74

1. Bu Sözleşme, yürürlüğe girdiği tarihten önceki devre için ilgili Âkit Taraf veya Âkit Taraflar lehine hiçbir hak doğurmaz.

2. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre geçen bütün sigortalılık süreleriyle, gereken hallerde, çalışma, meslekî faaliyet veya ikamet süreleri bu Sözleşmeden doğan hakların tespitinde nazara alınır.

3. Bu maddenin 1. paragrafı hükmü saklı kalmak şartıyla, bir sigorta olayı bu Sözleşme yürürlüğe girdiği tarihten önce meydana gelmiş olsa dahi, bu Sözleşmeye göre, bu olay nedeniyle bir hak doğabilir.

4. İlgili kimsenin milliyeti, veya yardımları yapmakla yükümlü kurumun bulunduğu ülkeden başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olması nedeniyle yapılmayan veya durdurulan yardım, daha önce tasfiye edilmiş olan haklar toptan ödeme yapılmasına yol açmış olmadıkça, bu kimsenin talebi üzerine, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sağlanır veya durdurulan yardımın yeniden ödenmesine başlanır.

5. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten önce kendilerine aylık veya gelir bağlanmış olan ilgili kimselerin hakları, istekleri üzerine, bu Sözleşme hükümleri de nazara alınarak, yeniden gözden geçirilir. Bu haklar re'sen de

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

gözden geçirilebilir. Böyle bir gözden geçirme hiçbir suretle ilgili kimseye daha önce tanınmış olan hakların azaltılmasına yol açmaz.

6. Bu maddenin 4. veya 5. paragrafında sözkonusu olan talep, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak iki yıl içinde yapılmışsa, Sözleşme hükümlerine göre doğan hakların verilmesine bu tarihten itibaren başlanır ve herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatında yer alan hakkın zaman aşımı ile düşeceğine ilişkin hükümler ilgili kimselere karşı dermeyan edilemez.

7. Bu maddenin 4. veya 5. paragrafında sözkonusu edilen talep, bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten başlayan iki yıllık süre geçtikten sonra yapılmışsa, zaman aşımı nedeniyle veya başka nedenle düşmemiş olan hakların, ilgili Âkit Tarafın mevzuatında daha elverişli hükümler yoksa, talep tarihinden itibaren ödenmesine başlanır.

Madde 75

1. Bu Sözleşme Avrupa Konseyi Üyesi Devletlerin imzasına açık bulundurulur. Sözleşme onaylanır veya kabul edilir. Onaylama veya kabul belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir.

2. Bu Sözleşme, üçüncü onaylama veya kabul belgesinin tevdi edildiği ayı izleyen üçüncü ayın birinci günü yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşmeyi sonradan onaylayan veya kabul eden mümzi Devlet için bu Sözleşme, bu Devletlerin onaylama veya kabul belgesini tevdi ettiği tarihten üç ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 76 (*)

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten başlamak üzere, ihtiyarlık, Malûliyet ve Ölüm halleri dışında kalan Sosyal Güvenlik Rejimleri Avrupa Ara Anlaşması ve buna ek Protokol ile İhtiyarlık, Malûliyet ve Ölüm hallerine müteallik Sosyal Güvenlik Rejimleri Avrupa Ara Anlaşması ve buna ek Protokol hükümleri Âkit Taraflar arasındaki ilişkilerde uygulanmaz.

Madde 77

1. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Konsey üyesi olmayan herhangi bir Devleti bu Sözleşmeye katılmaya davet edebilir. Ancak bunun için Sözleşmeyi onaylayan veya kabul eden Konsey üyesi Devletlerin bu davet kararını oybirliğiyle almış olmaları şarttır.

*

Bu Sözleşme Türkiye için 01.03.1977 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

2. Katılma, katılma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdiyle gerçekleşir ve tevdi edildiği tarihten üç ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 78

1. Bu Sözleşme süresiz yürürlükte kalır.
2. Âkit Taraflardan herhangi biri, bu Sözleşmeyi, kendisi için yürürlüğe girdiği tarihten beş yıl sonra, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bir bildiri göndermek suretiyle, feshedebilir.
3. Fesih, bu bildirin Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten altı ay sonra hüküm ifade eder.

Madde 79

1. Sözleşmenin feshedilmiş olması halinde, bu Sözleşme hükümlerine göre kazanılmış olan bütün haklar muhafaza edilir.
2. Sözleşmenin feshinden önce geçen sürelerle ilgili olarak kazanılma yolunda olan haklar Sözleşmenin feshi nedeniyle düşmez; bu hakların sonradan ne suretle muhafaza edileceği anlaşma yolu ile, böyle bir anlaşma bulunmaması halinde, ilgili kurumun uyguladığı mevzuata göre tespit edilir.

Madde 80

1. Bu Sözleşmenin uygulanması Avrupa Konseyi Üyesi Devletlerin imzasına açık bulundurulmuş Ek Anlaşma hükümlerine göre, düzenlenir.
2. Âkit Taraflar, veya bu Tarafların Anayasa hükümleri cevaz verdiği takdirde bunların yetkili makamları, bu Sözleşmenin uygulanması için gerekli diğer bütün tedbirleri alırlar.
3. Onaylama veya kabul belgesinin tevdi tarihinden sonra olmak üzere, Sözleşmeyi onaylayan veya kabul eden mümzi Devletlerden herhangi biri aynı zamanda Ek Anlaşmayı da, ya onaylamak veya kabul etmek veyahut onaylama veya kabul bakımından bir ihtirazî kayıta bulunmadan, imzalamak zorundadır.
4. Bu Sözleşmeye katılan herhangi bir Devlet aynı zamanda Ek Anlaşmaya da katılmak zorundadır.
5. Bu Sözleşmeyi fesheden herhangi bir Âkit Taraf aynı zamanda Ek Anlaşmayı da feshetmek zorundadır.

Madde 81

1. 1. maddenin (b) ve (w) bentlerinde, 3. maddenin 2. paragrafında, 6. maddenin 5. paragrafında, 7. maddenin 2. paragrafında, 8. maddenin 5. pa-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

ragrafında, 9. maddenin 3. ve 4. paragraflarında, 11. maddenin 4. paragrafında ve 72. maddenin 2. paragrafında sözkonusu edilen bildirimler veya bildirimler Avrupa Konseyi Genel Sekreterine gönderilir.

2. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Âkit Taraflara, Mümzi Devletlere ve Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne, bir ay içinde,

(a) İmza işlemi ile birlikte onaylama, kabul veya katılma belgelerinin tevdii;

(b) 75. madde ile 77. madde hükümlerine göre bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarih;

(c) 76. maddenin 2. paragrafı hükmüne göre sözleşmenin feshine ilişkin bildiri ile feshin yürürlüğe girdiği tarih;

(d) Bu maddenin 1. paragrafı hükümlerine göre alınan herhangi bir bildiri veya bildiri;

hakkında bilgi verir.

Usulü dairesinde yetkili kılınmış olan aşağıda imzaları bulunan kişiler, yukarıdaki hususları tasdik zımında, bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Bu Sözleşme, 14 Aralık 1972 tarihinde Paris'te Fransızca ve İngilizce olarak ve her iki metin aynı derecede geçerli olmak üzere, tek nüsha olarak düzenlenmiş olup bu nüsha Avrupa Konseyi arşivinde saklanır ve Genel Sekreter bunun tasdikli birer örneğini Sözleşmeyi imza eden Devletlerle sonradan katılan Devletlere gönderir.

EK I

(1. maddenin (b) bendi)

Âkit Tarafların Ülkelerinin ve Vatandaşlarının Tanımlanması

Avusturya

Ülke : Avusturya ülkesi,

Vatandaşlar : Avusturya Vatandaşlığını haiz kişiler.

Belçika

Ülke : Belçika ülkesi,

Vatandaşlar : Belçika vatandaşlığını haiz kişiler.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Kıbrıs

Ülke : Kıbrıs Cumhuriyeti ülkesi,

Vatandaşlar : Kıbrıs Cumhuriyeti vatandaşları.

Danimarka

Ülke : Faröe Adaları ve Groenland dışında kalan Danimarka ülkesi

Vatandaşlar : Danimarka vatandaşlığını haiz kimseler.

Fransa

Ülke : Fransız Cumhuriyetinin Avrupada ve denizaşırı yerlerde mülkî taksimatın bulunduğu ülke (Guadaloupe, Güyan, Martinik ve Reunion).

Vatandaşlar : Fransız vatandaşlığını haiz kimseler.

Federal Almanya Cumhuriyeti

Ülke : Federal Almanya Cumhuriyeti için Temel Kanunun yürürlükte bulunduğu ülke.

Vatandaşlar : Federal Almanya Cumhuriyeti için Temel Kanunda tanımlanan Almanlar.

İzlanda

Ülke : İzlanda ülkesi,

Vatandaşlar : İzlanda Vatandaşlığını haiz kimseler.

İrlanda

Ülke : İrlanda Hükümetinin hakimiyetine tabi ülke.

Vatandaşlar : İrlanda vatandaşlığını haiz kimseler.

İtalya

Ülke : İtalya ülkesi,

Vatandaşlar : İtalyan vatandaşlığını haiz kimseler.

Lüksemburg

Ülke : Büyük Lüksemburg Dükalığının ülkesi,

Vatandaşlar : Lüksemburg vatandaşlığını haiz kimseler.

Malta

Ülke : Malta ülkesi ve Malta'ya tabi topraklar

Vatandaşlar : Malta vatandaşları

Hollanda

Ülke : Hollanda Krallığının Avrupa'daki ülkesi

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

- Vatandaşlar : Hollanda vatandaşlığını haiz kimseler.
- Norveç
- Ülke : Spitzberg, Jan Mayen ve Norveç'e tabi diğer topraklarında içine alan Norveç Krallığının ülkesi.
- Vatandaşlar : Norveç vatandaşlığını haiz kimseler.
- İsveç
- Ülke : İsveç Krallığı ülkesi
- Vatandaşlar : İsveç vatandaşlığını haiz kimseler.
- İsviçre
- Ülke : İsviçre Konfederasyonu ülkesi
- Vatandaşlar : İsviçre vatandaşlığını haiz kimseler.
- Türkiye
- Ülke : Türkiye ülkesi,
- Vatandaşlar : Türk vatandaşlığını haiz kimseler.
- Birleşik Krallık
- Ülke : Milletlerarası ilişkilerinde Birleşik Krallığın sorumlu olduğu topraklar dışında kalan Man Adası, Jersey, Guernesey ve Alderney dahil Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığının ülkesi.
- Vatandaşlar : Birleşik Krallık ve sömürgeleri vatandaşları.

EK II

(3. maddenin 1. paragrafı)

Haklarında bu Sözleşmenin uygulandığı mevzuat ve rejimler

Bu Ek'in, belirli kanunların bir listesini ihtiva etmiş olması halinde, bu kanunları bir araya getiren, değiştiren, tamamlayan ve yürürlüğe koyan bütün kanunî mevzuatı da kapsamına aldığı kabul edilir.

Avusturya:

- (a) Hastalık sigortası (Hastalık, analık ve ölüm);
- (b) İşçilerin emeklilik sigortası;
- (c) Müstahdemlerin emeklilik sigortası;
- (d) Madencilerin emeklilik sigortası;
- (e) Kendi hesabına ticaret işleriyle meşgul olan kimselerin emeklilik sigortası;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

(f) Tarım ve orman işlerinde kendi hesabına çalışan kimselerin emeklilik sigortası;

(g) Noterlerin sigortası;

(h) İşkazalarıyla meslek hastalıkları sigortası;

(i) İşsizlik sigortası;

(j) Aile ödenekleri; ile ilgili mevzuat.

Belçika:

(a) Hastalık ve malûllük sigortası (hastalık, analık, malûllük ve ölüm):

(i) İşçiler hakkında uygulanan sigorta rejimleri (işçiler, müstahdemler, maden işçileri ve kamu sektöründe çalışanlar),

(ii) Ticaret gemilerinde çalışan gemi adamları hakkında uygulanan sigorta rejimleri;

(iii) Kendi hesabına çalışanlar hakkında uygulanan sigorta rejimleri (hastalık sigortası);

(b) Emekli ve ölüm aylıkları:

(i) İşçiler hakkında uygulanan sigorta rejimleri (işçiler müstahdemler, maden işçileri, ticaret gemilerinde çalışan gemi adamları);

(ii) Kendi hesabına çalışanlar hakkında uygulanan sigorta rejimi

(c) İşkazaları sonucu meydana gelen zararların tazmini;

(i) Genel olarak işçiler hakkında uygulanan sigorta rejimi,

(ii) Gemi adamları hakkında uygulanan sigorta rejimi;

(d) Meslek hastalıkları sonucu meydana gelen zararların tazmini;

(e) Elinde olmayarak işsiz kalanlara yapılan yardımların organizasyonu;

(f) İlgili mevzuata göre yapılan doğum yardımları dışında kalan ve işçilere, işverenlere ve işçilerden gayri kimselere yapılan aile ödenekleri yardımları; ile ilgili mevzuat.

Kıbrıs:

(a) Sosyal Sigorta (Hastalık, işsizlik, analık, dul, yetim, yaşlılık ve ölüm; işkazalarıyla meslek hastalıkları halinde ücretsiz yapılan sağlık yardımları ile para yardımları);

(b) Pnömokonyosun sebep olduğu zararların tazmini (Pnömokonyosun sebep olduğu meslek hastalığı veya ölüm nedeniyle yapılan para yardımları); ile ilgili mevzuat.

Danimarka:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Milli Hastalık Sigortasına ilişkin 10 Haziran 1960 tarihli ve 239 sayılı Kanun (hastalık ve analık)

Yaşlılık Aylıklarına ilişkin 4 Haziran 1965 tarihli ve 218 sayılı Kanun.

Malûllük Aylıklarına ilişkin 4 Haziran 1965 tarihli ve 219 sayılı Kanun.

Dul Aylıklarıyla dullara yapılan sosyal yardımlara ilişkin 13 Mart 1959 tarihli ve 70 sayılı Kanun (Kısım I).

İş Pazarı Ek Aylık tahsisine ilişkin 7 Mart 1964 tarihli ve 46 sayılı Kanun.

18 Ağustos 1964 tarihli ve 259 sayılı işkazaları sigortası Kanunu.

22 Şubat 1967 tarihli ve 40 sayılı işsizlik sigortası Kanunu.

Aile Ödenekleri ve diğer aile yardımlarına ilişkin (1. ve 3. kısımlar) 3 Haziran 1967 tarihli ve 236 sayılı Kanun.

Fransa:

(a) Sosyal Güvenlik genel organizasyonu ve Sosyal Güvenlik anlaşmazlıkları;

(b) Tarım işlerinden gayri işlerde çalışan sigortalılar hakkında uygulanan sosyal sigorta rejimlerine ilişkin genel hükümler (hastalık, analık, malûllük, yaşlılık ve ölüm);

(c) Tarım işlerinde çalışan sigortalılar hakkında uygulanan sosyal sigorta rejimlerine ilişkin genel hükümler (hastalık, analık, malûllük, yaşlılık ve ölüm);

(d) İşkazalarıyla meslek hastalıklarının önlenmesi ve bunların sebep olduğu zararların tazmini;

(e) Analık ödeneği dışında kalan aile yardımları;

(f) Yaşlı İşçilere ve analara verilen ödenekler;

(g) Çiftçilerin hastalık, analık ve malûllük sigortası;

(h) Tarım işlerinden gayri işlerde kendi hesabına çalışanların hastalık ve analık sigortası;

(i) İşçilerden gayri kimselere primli ve primsiz yaşlılık sigortasından sağlanan ödenekler;

(j) Özel ödenek;

(k) “Milli Dayanışma Fonu”nda sağlanan ek ödenekler;

(l) İşlerinden olan işçilere garanti edilen gelir (Kamu yardım ödenekleri);

(m) Aşağıda listesi çıkarılan işler ve müesseseler hakkında uygulanan ö-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

zel rejimler, özel bir rejim kapsamı dışında kalan ve tarımdan gayri işlerde çalışan işçilerle tarım işlerinde çalışan işçiler hakkında uygulanan genel rejimlere ilişkin yukarıda belirtilen mevzuat kapsamına giren sigorta olayları ile ilgili olduğu derecede;

- Gemi adamlarının sigortasına tabi olmayı gerektiren işler;
- Maden işleri veya benzeri işler yapan müesseseler;
- Fransız milli demiryolları ortaklığı;
- Genel önemi tali derecede olan ancak mahallî önem taşıyan demiryollarıyla tramvaylar;
- Paris otonom Seyrüsefer Örgütü;
- Elektrik ve havagazı üreten, nakleden ve dağıtan müesseseler;
- Genel su işleri ortaklığı;
- Fransız Bankası, Fransa Emlâk Kredi Bankası;
- Opera, Komik Opera, Fransız Komedi Tiyatrosu;
- Noterler ve benzeri örgütler; ile ilgili mevzuat.

Federal Almanya Cumhuriyeti:

(a) Hastalık sigortası (Hastalık, analık ve ölüm);

(b) Çalışan anaların korunması, gebelik sırasında ve çocuk doğduktan sonra hastalık sigortası kurumları tarafından sağlanan sağlık yardımları ve para yardımları ile ilgili olduğu derecede;

(c) İşçilerin ve zanaatçıların emeklilik sigortası;

(d) Müstahdemlerin emeklilik sigortası;

(e) Madencilerin emeklilik sigortası, Saar'da demir ve çelik sanayiinde çalışanların emeklilik sigortası ve yaşlı çiftçilerin emeklilik sigortası;

(f) Kaza sigortası;

(g) İşsizlik sigortası ve işsizlik yardımları;

(h) Aile ödenekleri; ile ilgili mevzuat.

İzlanda:

30 Nisan 1963 tarihli ve 40 sayılı Sosyal Güvenlik Kanunu.

11 Haziran 1938 tarihli ve 86 sayılı Ebelerin Emeklilik Sigortası Kanunu.

Hemşirelerin Emeklilik Sigortasına ilişkin 2 Eylül 1955 tarihli ve 65 sayılı Kanun.

Balıkçılarla Ticaret Gemilerinde çalışan gemi adamlarının Emeklilik Si-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

gortasına ilişkin 28 Nisan 1962 tarihli ve 78 sayılı Kanun.

7 Nisan 1956 tarihli ve 29 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu.

İrlanda:

- (a) Malûllük (Hastalık ve malûllük), analık yardımları ve ölüm ödenekleri;
- (b) Yaşlılık, emeklilik, dul ve yetim aylıkları;
- (c) İşsizlik sigortası yardımları ile işsizlik sosyal yardımları;
- (d) İşkazalarıyla meslek hastalıkları halinde yapılan yardımlar;
- (e) Aile ödenekleri; ile ilgili mevzuat

İtalya:

- (a) Hastalık sigortası (Hastalık, analık ve ölüm);
- (b) Tüberküloz sigortası,
- (c) Çalışan annelerin fizik ve ekonomik bakımdan, sosyal sigorta kurumları tarafından sağlanan yardımlarla ilgili olduğu derecede korunması;
- (d) Malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortası;
- (e) İşkazalarıyla meslek hastalıkları sigortası;
- (f) İradesi dışında işsiz kalan kimselerin sigortası;
- (g) Aile ödenekleri;
- (h) Belirli işçi sınıfları için kurulan özel sosyal sigorta rejimleri, yukarıda belirtilen mevzuat kapsamına giren sigorta olayları ve bunlar için yapılan yardımlarla ilgili olduğu derecede; ile ilgili mevzuat.

Lüksemburg:

- (a) Hastalık sigortası (Hastalık, analık ve ölüm);
 - İşçilerin sigortası, müstahdemlerin sigortası, devlet memurlarıyla benzerlerinin sigortası ve kendi hesabına çalışanların sigortası;
- (b) Emeklilik sigortası (Malûllük, yaşlılık ve ölüm):
 - İşçilerin sigortası, müstahdemlerin sigortası (Kendi hesabına çalışan fikir işçileri dahil) zanaatçıların sigortası, ticaret, sanayi ve tarımda kendi hesabına çalışanların sigortası;
- (c) Madenlerde ve metal işlerinde çalışan işçilerle madenlerde yer altında çalışan teknisyenler ve profesyonel ehliyetli şoförlerin ek emeklilik sigortası;
- (d) İşkazalarıyla meslek hastalıkları sigortası;
- (e) İşsizlik yardımları;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

(f) Doğum yardımları dışında kalan aile yardımları; ile ilgili mevzuat.

Malta:

1956 tarihli Milli Sigorta Kanunu (Hastalık, işsizlik, malûllük, yaşlılık, ölüm ve işkazarlarıyla meslek hastalıkları).

Hollanda:

(a) Hastalık ve analık yardımları;

(b) İşgöremezlik yardımları (Malûllük, işkazarları ve meslek hastalıkları);

(c) Yaşlılık yardımları;

(d) Ölüm yardımları;

(e) İşsizlik yardımları;

(f) Aile ödenekleri; ile ilgili mevzuat.

Norveç:

Sigorta aylıklarının ve yardımlarının koordinasyonu ve entegrasyonu hakkındaki 6 Temmuz 1957 tarihli Kanun.

17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanunu (Hastalık ve analık, işsizlik; iş kazalarıyla meslek hastalıkları, malûllük, yaşlılık ve ölüm).

27 Haziran 1947 tarihli İstihdam Kanunu, Kısım V.

Gemi adamlarının Emeklilik Sigortasına ilişkin 3 Aralık 1948 tarihli Kanun.

Orman İşçilerinin Emeklilik Sigortasına ilişkin 3 Aralık 1951 tarihli Kanun.

Eczacıların emeklilik sigortasına ilişkin 26 Haziran 1953 tarihli Kanun.

Balıkçıların emeklilik sigortasına ilişkin 28 Haziran 1957 tarihli Kanun.

Hemşirelerin emeklilik sigortasına ilişkin 22 Haziran 1962 tarihli Kanun.

12 Aralık 1958 tarihli İşkazarlarıyla Meslek Hastalıkları Kanunu.

24 Ekim 1946 tarihli Aile Ödenekleri Kanunu.

İsveç:

25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Milli Sigorta Kanunu ve 25 Mayıs 1962 tarihli ve 382 sayılı Milli Sigorta Kanununun Uygulanmasına ilişkin Kanun.

14 Mayıs 1954 tarihli ve 243 sayılı İşkazarlarıyla Meslek Hastalıkları Kanunu.

Kabul edilmiş İşsizlik Sigortası Sandıklarına ilişkin 14 Aralık 1956 tarihli

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

ve 629 sayılı Kararname.

26 Temmuz 1947 tarihli ve 529 sayılı Genel Aile Ödenekleri Kanunu.

İsviçre:

(a) Hastalık sigortası, tüberküloz sigortası ve analık yardımları dahil;

(b) Malûllük sigortası;

(c) Yaşlılık ve ölüm sigortası;

(d) Meslekî olan ve meslekî olmayan kazalarla meslek hastalıklarına karşı mecburî sigorta;

(e) İşsizlik sigortası;

(f) Tarım işçileriyle küçük çiftçilerin aile yardımları sigortası; ile ilgili mevzuat.

Türkiye:

(a) İşçilerin sosyal sigortası (Hastalık, analık, malûllük, yaşlılık, ölüm, işkazalarıyla meslek hastalıkları);

(b) Kendi hesabına çalışanların ve serbest meslek erbabının sigortası (malûllük, yaşlılık ve ölüm); ile ilgili mevzuat.

Birleşik Krallık:

(a) Milli sağlık hizmetleri;

(b) Milli Sigorta (işsizlik, hastalık, analık halinde yapılan para yardımları ile dul, yetim, emekli ve ölüm yardımları);

(c) İşkazarlarıyla meslek hastalıkları sigortası;

(d) Aile ödenekleri;

(e) Jersey'de oturanların sigortası;

(f) Sosyal Sigorta (Guermesey) ile ilgili mevzuat.

EK III

(6. Maddenin 3. Paragrafı) 5. Maddenin Hükümlerine bakılmaksızın yürürlükte bulunan hükümler

I. Çok Taraflı Sözleşmeler

1. Ren Nehri gemicilerinin sosyal güvenliğine ilişkin 27 Temmuz 1950 tarihli Anlaşma ile değişik 13 Şubat 1961 tarihli Anlaşmanın yürürlükte bulunan hükümleri.

2. Danimarka, Finlandiya, İzlanda, İsveç ve Norveç arasında 16 Eylül 1955 tarihinde imzalanmış olan sosyal güvenlik sözleşmesinin sonradan

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

değiştirilen hükümleriyle bu Sözleşmeye ekli Protokol ve bu Sözleşmeye ek Anlaşma hükümleri.

3. Milletlerarası nakliyat işçilerinin sosyal güvenliğine ilişkin 9 Temmuz 1956 tarihli Avrupa Sözleşmesinin hükümleri.

II. İki Taraflı Sözleşmeler

Genel Mülâhazalar:

1. İşsizlik sigortasına ilişkin ek anlaşmalar veya özel sözleşmeler hükümlerinin genel sözleşmelere atıfta bulunduğu ölçüde bu atıflar bu sözleşmenin muadil hükümlerine yapılan atıfların yerine geçer, meğerki genel sözleşmenin anılan hükümleri bu Ek'te zikredilmiş olsun.

2. Bu Ek'te bazı hükümleri sözkonusu edilen bir sosyal güvenlik sözleşmesinde belirtilen yorum veya fesih kayıtları, anılan hükümler bakımından, yürürlükte kalır.

3. Kare parantez içinde yer alan sosyal güvenlik sözleşmeleri, bu Sözleşmenin imzaya açıldığı tarihte yürürlükte değildiler.

Avusturya-Federal Almanya Cumhuriyeti:

22 Aralık 1966 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

19 Mayıs 1951 tarihli işsizlik sigortası sözleşmesi.

19 Mayıs 1951 tarihli işsizlik sigortası sözleşmesine ek 23 Kasım 1951 tarihli Protokol.

31 Ekim 1953 tarihli ikinci işsizlik sigortası sözleşmesi.

Avusturya-Fransa:

28 Mayıs 1971 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Avusturya-İtalya:

30 Aralık 1950 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Avusturya-Lüksemburg:

21 Aralık 1971 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

21 Aralık 1971 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesine ek.

16 Mayıs 1973 tarihli ek sözleşme.

Avusturya-İsviçre:

15 Kasım 1967 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Avusturya-Türkiye:

12 Ekim 1966 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Avusturya-Birleşik Krallık:

18 Haziran 1971 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Belçika-İsviçre:

17 Haziran 1952 tarihli sosyal sigorta sözleşmesi (halen gözden geçirilmektedir.) 19 Eylül 1971 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi tasarısı.

Belçika-Türkiye:

4 Temmuz 1966 tarihli Genel sosyal güvenlik sözleşmesi.

Belçika-Birleşik Krallık:

20 Mayıs 1957 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Kıbrıs-Birleşik Krallık:

6 Ekim 1969 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Danimarka-Fransa:

30 Haziran 1951 tarihli genel sosyal güvenlik sözleşmesi.

Danimarka-Federal Almanya Cumhuriyeti:

14 Ağustos 1953 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 3. maddesinin 4. paragrafı ile 10. maddesi.

14 Ağustos 1953 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesine ek 14 Ağustos 1953 tarihli nihai protokolün 15. maddesi.

14 Ağustos 1953 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 14 Ağustos 1953 tarihli idari anlaşma.

1 Ağustos 1959 tarihli işsizlik sigortası sözleşmesinin 3. maddesinin 4. paragrafının 2. cümlesi; 5. maddesinin 6. paragrafı; 8. maddenin 3. paragrafı ve 10. maddesi.

1 Ağustos 1959 tarihli işsizlik sigortası sözleşmesinin eki,

1 Ağustos 1959 tarihli nihai protokolün 4. 5. ve 6. maddeleri.

Danimarka-İsviçre:

21 Mayıs 1954 tarihli sosyal sigorta sözleşmesi.

15 Kasım 1962 yılında sonuçlanan 21 Mayıs 1954 tarihli sosyal sigorta sözleşmesine ek sözleşme.

Danimarka-Birleşik Krallık:

27 Ağustos 1959 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Fransa-Norveç:

30 Eylül 1954 tarihli genel sosyal güvenlik sözleşmesi.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Fransa-İsviçre:

9 Temmuz 1949 tarihli yaşlılık ve ölüm sigortası sözleşmesi ve eki protokoller.

Her iki ülkede işsiz kalan işçilere karşılıklı sosyal yardım yapılmasına ilişkin 9 Haziran 1933 tarihli anlaşma.

Fransa-Türkiye:

[20 Ocak 1972 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.]

Fransa-Birleşik Krallık:

10 Temmuz 1956 tarihli genel sosyal güvenlik sözleşmesi (ve sağlık hizmetleri ile ilgili özel protokol).

25 Şubat 1965 tarihli nota teatisi (mevsimlik tarım işlerinde çalışmak üzere Jersey'den Fransa'ya veya Fransa'dan Jersey'e giden kimselere aile ödenekleri verilmesi hakkında).

19 Kasım 1965 tarihli nota teatisi (mevsimlik tarım işlerinde çalışmak üzere Guernesey'den Fransa'ya ve Fransa'dan Guernesey'e giden kimselere aile ödeneği verilmesi hakkında).

10 Temmuz 1956 tarihli sözleşmenin Jersey'e teşmiline ilişkin 19 Mayıs 1959 tarihli nota teatisi.

10 Temmuz 1956 tarihli sözleşmenin Guernesey, Alderney, Herm ve Jethau'ya teşmiline ilişkin 19 Kasım 1965 tarihli nota teatisi.

Fransa'da çalışan İngiliz öğretmenlerinin sosyal sigorta durumlarının iyileştirilmesine ilişkin 27/30 Temmuz 1970 tarihli nota teatisi.

Federal Almanya Cumhuriyeti-Norveç:

Sosyal yardımların karşılıklı ödenmesine ilişkin 2/6 Eylül 1965 tarihli anlaşma.

Federal Almanya Cumhuriyeti-İsviçre:

25 Şubat 1964 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

24 Aralık 1962 tarihinde sonuçlanan 24 Ekim 1950 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesine ek sözleşme.

Hudut bölgesindeki işçilerin işsizlik sigortasına ilişkin Almanya ile İsviçre arasında akdedilen 4 Şubat 1928 tarihli sözleşme.

Federal Almanya Cumhuriyeti-Türkiye:

30 Nisan 1964 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

30 Nisan 1964 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesinin değiştirilmesine dair

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

28 Mayıs 1969 tarihli ek sözleşme.

Federal Almanya Cumhuriyeti-Birleşik Krallık:

20 Nisan 1960 tarihli işsizlik sigortası sözleşmesi.

Sağlık yardımlarına ilişkin 20 Nisan 1960 tarihli protokol.

20 Nisan 1960 tarihli işsizlik sigortası sözleşmesi.

İrlanda-Birleşik Krallık:

20 Nisan 1960 tarihli işsizlik sigortası sözleşmesi.

Sosyal Refah Bakanlığı ile Kuzey İrlanda Çalışma ve Milli Sigorta Bakanlığı arasında akdedilen 22 Temmuz 1964 tarihli sosyal sigorta ve işkazalariyle meslek hastalıkları sigortası sözleşmesi.

28 Şubat 1966 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

3 Ekim 1968 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

14 Eylül 1971 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

İtalya-İsviçre:

14 Aralık 1962 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

18 Aralık 1963 tarihinde sonuçlanan 14 Aralık 1962 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin ek anlaşma.

[4 Temmuz 1969 tarihinde sonuçlanan 14 Aralık 1962 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesine ek anlaşma].

İtalya-Birleşik Krallık:

28 Kasım 1951 tarihli sosyal sigorta sözleşmesi.

Lüksemburg-İsviçre:

3 Haziran 1967 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi, 18 ilâ 21. maddeler hariç.

Lüksemburg-Birleşik Krallık:

13 Ekim 1953 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Malta-Birleşik Krallık:

26 Ekim 1956 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

21 Mart 1958 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Hollanda-İsviçre:

27 Mayıs 1970 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Hollanda-Türkiye:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

5 Nisan 1966 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesinin III. Bölümü.

Hollanda-Birleşik Krallık:

11 Ağustos 1954 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

Sağlık yardımlarına ilişkin 11 Ağustos 1954 tarihli protokol.

Norveç-Birleşik Krallık:

25 Temmuz 1957 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

İsveç-İsviçre:

17 Aralık 1954 tarihli sosyal sigorta sözleşmesi.

İsveç-Birleşik Krallık:

9 Haziran 1956 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

İsviçre-Türkiye:

1 Mayıs 1969 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

İsviçre-Birleşik Krallık:

21 Şubat 1968 tarihli sosyal güvenlik sözleşmesi.

Türkiye-Birleşik Krallık:

9 Eylül 1959 tarihli sosyal sigorta sözleşmesi.

EK IV

(8. maddenin 4. paragrafı)

8. maddenin 2. veya 3. paragrafının uygulandığı

Yardımlar

Danimarka

8. maddenin 2. paragrafının (a) bendi:

Analık:

- Aile ödenekleriyle diğer aile yardımlarına ilişkin 3 Haziran 1967 tarihli ve 236 sayılı Kanunun 3. bölümü hükümlerine göre sağlanan analık yardımları.

8. maddenin 2. paragrafının (b) bendi ile 3. paragrafının (a) bendi:

Malûllük:

- Malûllük aylıklarına ilişkin 4 Haziran 1965 tarihli ve 219 sayılı Kanunla sağlanan yardımlar.

Ölüm:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

- Dul aylıkları ile dul yardımlarına ilişkin 13 Mart 1959 tarihli ve 70 sayılı Kanunla sağlanan yardımlar.

8. maddenin 2. paragrafının (e) bendi ve 3. paragrafının (b) bendi.

Yaşlılık:

- 4 Haziran 1965 tarihli ve 218 sayılı Yaşlılık Aylıkları Kanunu ile sağlanan yardımlar,

Federal Almanya Cumhuriyeti

8. maddenin 2. paragrafının (a) bendi:

İşsizlik:

- İşsizlik yardımı rejimine göre sağlanan yardımlar.

İzlanda

8. maddenin 2. paragrafının (a) bendi:

Analık:

- 30 Nisan 1963 tarihli ve 40 sayılı Sosyal Güvenlik Kanununun 18. maddesine göre sağlanan doğum ödenekleri.

8. maddenin 2. paragrafının (b) bendi ve 3. paragrafının (a) bendi.

Malûllük:

- 30 Nisan 1963 tarihli ve 40 sayılı Sosyal Güvenlik Kanununun II-B Bölümü hükümlerine göre sağlanan malûllük yardımları.

Ölüm:

- 30 Nisan 1963 tarihli ve 40 sayılı Sosyal Güvenlik Kanununun II-B Bölümü hükümlerine göre sağlanan ölüm yardımları.

8. maddenin 2. paragrafının (c) bendi ve 3. paragrafının (b) bendi:

Yaşlılık:

- 30 Nisan 1963 tarihli ve 40 sayılı Sosyal Güvenlik Kanununun II-B Bölümü hükümlerine göre sağlanan yaşlılık yardımları.

Norveç

8. maddenin 2. paragrafının (a) bendi:

Analık:

- 17 Haziran 1966 tarihli Hastalık Sigortası Kanununun 3. kısmının 13. maddesinin 3. paragrafı gereğince sağlanan analık ödenekleri.

- 17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanununun 12. kısmının 2. ve 3. maddeleri gereğince evlenmemiş annelere yapılan toptan ödemeler, sosyal

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

yardımlar ve eğitim yardımları.

İşsizlik:

- 17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanununun 4. kısmının 1. maddesinin (a), (c), (d) ve (e) bentleri gereğince sağlanan çeşitli sosyal yardımlar.

İsveç

8. maddenin 2. paragrafının (a) bendi:

Analık:

- 25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Millî Sigorta Kanunu gereğince sağlanan analık ödenekleri.

8. maddenin 2. paragrafının (b) bendi ile 3. paragrafın (a) bendi:

Malûllük:

- 25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Millî Sigorta Kanunu ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin 25 Mayıs 1962 tarihli ve 382 sayılı Kanun gereğince sağlanan Millî aylıklar.

Ölüm:

- 25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Millî Sigorta Kanunu ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin 25 Mayıs 1962 tarihli ve 382 sayılı Kanun gereğince sağlanan Millî aylıklar.

8. maddenin 2. paragrafının (c) bendi ile 3. paragrafının (b) bendi:

Yaşlılık:

- 25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Milli Sigorta Kanunu ile bu Kanunun uygulanmasına ilişkin 25 Mayıs 1962 tarihli ve 382 sayılı Kanun gereğince sağlanan Millî aylıklar.

EK V

(9. maddenin 2. ve 3. paragrafları)

Uygulanması bütün Âkit Tarafların Vatandaşlarına

teşmil edilen hükümler

I. 9. maddenin 2. paragrafı

Avusturya-Lüksemburg

21 Aralık 1971 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

21 Aralık 1971 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesine ek 16 Mayıs 1973 tarihli sözleşme.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Avusturya-Türkiye

12 Ekim 1966 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

Kıbrıs-Birleşik Krallık

6 Ekim 1969 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

Federal Almanya Cumhuriyeti-Türkiye

30 Nisan 1964 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 4. maddesinin 1. paragrafi ile 8. maddesi dışında kalan hükümleri.

Federal Almanya Cumhuriyeti-Birleşik Krallık

20 Nisan 1960 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 3. maddesinin 1. paragrafi ile 7. maddesinin 2, 3 ve 4. paragrafları dışında kalan hükümleri.

Sağlık yardımlarına ilişkin 20 Nisan 1960 tarihli protokol.

20 Nisan 1960 tarihli İşsizlik Sigortası Sözleşmesinin 3. maddesiyle 5. maddesinin 2, 3 ve 4. paragrafları dışında kalan hükümleri.

İrlanda-Birleşik Krallık

29 Mart 1960 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

Sosyal Refah Bakanlığı ile Kuzey İrlanda Çalışma ve Milli Sigorta Bakanlığı arasında akdedilen Sosyal Sigorta ve İşkazalarıyla Meslek Hastalıkları Sigortasına ilişkin 22 Temmuz 1964 tarihli sözleşme.

28 Şubat 1966 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

3 Ekim 1968 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

14 Eylül 1971 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

Malta-Birleşik Krallık

26 Ekim 1956 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

21 Mart 1958 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

Hollanda-Türkiye

5 Nisan 1966 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin III. bölümü

Hollanda-Birleşik Krallık

11 Ağustos 1954 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

Sağlık yardımlarına ilişkin 11 Ağustos 1954 tarihli protokol.

II. 9. maddenin 3. paragrafi.

Yok.

EK VI

(11. maddenin 3. paragrafı)

**11. maddenin 1. veya 2. paragrafı hükümlerinin
uygulanmadığı yardımlar**

Avusturya

11. maddenin 3. paragrafının (b) bendi:

- 11. maddenin 1. paragrafı hükümleri emeklilik sigortasından yapılan tazmin mahiyetindeki ek ödemeler hakkında uygulanmaz.

Belçika

11. maddenin 3. paragrafının (c) bendi:

- İşçilerin ve müstahdemlerin emeklilik rejimine göre, 1 Ocak 1962 tarihinden önce yürürlükte bulunan hükümler esas alınmak suretiyle, 1945 yılından önce geçen ve fiili sigortalılık süresi olmayan yıllara tekabül eden kısım için bağlanan emeklilik ve ölüm aylıkları.

Danimarka

11. maddenin 3. paragrafının (b) bendi:

- 4 Haziran 1965 tarihli ve 219 sayılı Malûllük Sigortası Kanununun 15. maddesine göre sağlanan malûllük yardımları.

11. maddenin 3. paragrafının (d) bendi:

- 4 Haziran 1965 tarihli ve 219 sayılı Malûllük Sigortası Kanununun 11. maddesi ile 4 Haziran 1965 tarihli ve 218 sayılı Yaşlılık Sigortası Kanununun 10. maddesi ve 4 Haziran 1964 tarihli ve 194 sayılı Kanunla değiştirilen Dul Aylıklarıyla Dullara Yapılan Sosyal Yardımlara ilişkin 13 Mart 1959 tarihli ve 70 sayılı Kanunun 3. maddesinin 4. paragrafı hükümlerine göre sağlanan ek aylıklar.

Fransa

11. maddenin 3. paragrafının (b) bendi:

- Özel ödenekler

11. maddenin 3. paragrafının (c) bendi:

- İşçilerden gayri kimselere verilen primsiz yaşlılık ödenekleri.

11. maddenin 3. paragrafının (d) bendi:

- "Milli Dayanışma Fonu" ndan verilen ek ödenekler.

İzlanda

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

11. maddenin 3. paragrafının (d) bendi:

- 30 Nisan 1963 tarihli ve 40 sayılı Sosyal Güvenlik Kanununun 21. maddesi gereğince sağlanan yaşlılık ve malûllük aylıklarına ek aylıklar.

İrlanda

11. maddenin 3. paragrafının (b) bendi:

- Kocaları tarafından terk edilen eşlere primsiz sigortadan ödenen yaşlılık, dul ve yetim aylıkları ile verilen ödenekler.

Lüksemburg

11. maddenin 3. paragrafının (b) bendi:

- Müstahdemlerin emeklilik sigortasının henüz yürürlüğe girmediği devredeki çalışma sürelerine tekabül eden kısmı için sağlanan yaşlılık, malûllük ve ölüm aylıkları.

Norveç

11. maddenin 3. paragrafının (c) bendi:

- 17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanununun 5. maddesinin 5. paragrafı, 7. maddesinin 5. paragrafı, 8. maddesinin 4. paragrafı ve 10. maddesinin 4, 5, 6 ve 11. paragrafları gereğince sağlanan yardımlara ek geçici yardımlar.

11. maddenin 3. paragrafının (d) bendi:

- 17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanununun 8. maddesinin 2. paragrafı gereğince sağlanan temel yardımlar ve sosyal yardım ödenekleri.
- 17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanununun 10. maddesinin 2 paragrafı gereğince hak sahiplerine sağlanan sosyal yardım ödenekleri.
- 17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanununun 12. maddesinin 3. paragrafı gereğince evlenmemiş anneler için sağlanan sosyal yardım ödenekleriyle geçici ödenekler.

İsveç

11. maddenin 3. paragrafının (a) bendi:

- 25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Milli Sigorta Kanununun 9. bölümünün 3. maddesinin birinci paragrafı gereğince sağlanan yardımlar.

11. maddenin 3. paragrafının (c) bendi:

- 25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Milli Sigorta Kanununun 15. bölümü ile Milli Sigorta Kanununun Uygulanmasına ilişkin 25 Mayıs 1962 tarihli ve 382 sayılı Kanun gereğince sağlanan ek aylıklar.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

- Milli Sigorta Kanununun uygulanmasına ilişkin 25 Mayıs 1962 tarihli ve 382 sayılı Kanunun 16. maddesi gereğince sağlanan yardımlar.

11. maddenin 3. paragrafının (d) bendi:

- 25 Mayıs 1962 tarihli ve 381 sayılı Milli Sigorta Kanununun 2. kesiminin ikinci paragrafı, 3. maddenin ikinci paragrafı ve 9. bölümün 5 kesimi hükümlerine göre sağlanan yardımlar.

İsviçre

11. maddenin 3. paragrafının (a) bendi:

- Çalışma yeteneği olmayanlara verilen ödenekler.

11. maddenin 3. paragrafının (b) bendi:

- Malûllük sigortasından bağlanan özel aylıklar

- Yaşlılık ve ölüm sigortasından bağlanan özel aylıklar.

11. maddenin 3. paragrafının (d) bendi:

- Malûllük derecesi yüzde 50 den az olan malûllere bağlanan normal malûllük aylıkları.

EK VII

I. Avusturya Mevzuatının Uygulanması

A. Hastalık sigortası, işkazarıyla meslek hastalıkları sigortası ve emeklilik sigortası ile ilgili Avusturya mevzuatının uygulanması.

(1) Bu Sözleşmenin 8. maddesinin 1. paragrafı hükümleri ile III numaralı Ek'te sözü geçen iki taraflı sözleşmelerin bu hükümlere tekabül eden hükümleri, diğer ülkelerde yürütülen bir meslekî faaliyet dolayısıyla emeklilik sigortası ile işkazarıyla meslek hastalıkları sigortası ve hastalık sigortasından doğan müktesep veya muntazır haklara ilişkin Avusturya mevzuatı hükümlerine veya eski Avusturya-Macaristan Krallığı ülkesinde, ancak Avusturya Cumhuriyeti ülkesi dışında, bir serbest meslekte geçen sigortalılık sürelerinin nazara alınması ile ilgili hükümleri etkilemez.

(2) Bu Sözleşmenin 8. maddesinin 1. paragrafı hükümleri, Avusturya ile diğer Devletler arasında yapılmış olan ve sigorta yükümlülüklerini düzenleyen iki taraflı sözleşmeler hükümlerine hâlel getirmez.

(3) Bu Sözleşmenin 8. maddesinin 1. paragrafı hükümleri, savaşta geçen hizmet süreleriyle savaşta geçmiş gibi kabul edilen sürelerin nazara alınmasına ilişkin Avusturya mevzuatı hükümlerini etkilemez.

(4) Avusturya mevzuatı hükümlerine göre, bir meslekî faaliyette bulunulmasının veya bir sosyal sigorta durumunun tesbitinin sosyal sigortadan

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

sağlanan yardımlardan yararlanma hakkının doğması veya bu yardımların sağlanması üzerindeki kanunî etkisinin ölçüsü ne ise, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde veya bu Âkit Taraf mevzuatına göre yürütülen meslekî faaliyetin veya tesbit edilen durumun etkisi de aynıdır.

(5) Bu Sözleşmenin III. Bölümünün 2. Kısım hükümleri, ticaret işlerinde kendi hesabına çalışan kimselere emeklilik sigortasından sağlanan ve uygulanan mevzuatına yürürlüğe girdiği tarihte belirli bir yaşın üstünde bulunan kimselere yapılan yardımlar hakkında uygulanmadığı gibi, tarımda çalışanların ek emeklilik sigortasından sağlanan yardımlar hakkında da uygulanmaz.

(6) Avusturya emeklilik sigortasına göre yardım hakkının hangi rejime göre doğacağı ve yardımların hangi yetkili kurum tarafından sağlanacağına tesbitinde yalnız Avusturya mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri nazara alınır.

(7) Bu sözleşmenin 29. maddesinin 2. paragrafı hükümlerine göre, nazarî aylık miktarının tesbitinde, sigortalılık sürelerinin nazara alınmasına ilişkin Avusturya mevzuatı hükümlerine bakılmaksızın, diğer Âkit Tarafların mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri nazara alınır.

(8) Bu sözleşmenin 29. maddesinin 2. ve 4. paragrafları hükümlerinin uygulanmasında, Avusturya mevzuatı hükümlerine göre ödenen tamamlayıcı ek yardım, yapılması gereken yardım miktarının tespitinden sonra hesap edilir.

(9) Avusturya ek yardım miktarının hesaplanmasında sigortalılıkta geçen ayların azamî sayısının nazara alınması gereken hallerde, bu Sözleşmenin 29. maddesinin 4. paragrafında belirtilen nispi miktar, bu azamî ay sayısı da gözönünde bulundurularak, nazarî miktarın hesaplanmasında nazara alınan bütün sigortalılık süreleri esası üzerinden tespit edilir.

(10) Maden işçilerinin uzun süre hizmet primi ile bu primin tahsisi için gerekli staj şartları söz konusu olduğundan, diğer Âkit tarafların mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri nazara alınmaz.

(11) Avusturya mevzuatına göre güçsüzlük ödenekleri, Avusturya tarafından yapılan ve bu sözleşmenin 29. maddesinin 4. paragrafının uygulanması suretiyle tesbit edilen yardım miktarı esası üzerinden, bu hükümlere göre orantılı olarak indirim yapılan azamî miktarın sınırı içinde kalınarak hesap edilir. Bununla beraber, yalnız Avusturya mevzuatına göre nazara alınması gereken sigortalılık sürelerine göre yardım hakkı doğmuşsa, diğer bir Âkit Tarafın mevzuatına göre bir güçsüzlük ödeneği verilmiş veya benzeri bir yardım yapılmış olmadıkça, güçsüzlük ödenekleri bu yardımlara eşit bir miktar üzerinden verilir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

(12) Avusturya emeklilik sigortasından sağlanan özel aylıklar bu Sözleşmenin 29. maddesinin 4. paragrafı hükümlerine göre tesbit edilen yardım miktarı üzerinden ödenir; bu Sözleşmenin 34. maddesi hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

(13) Bir kimsenin politik veya dinî nedenlerle veyahut miras nedeniyle sosyal güvenlik bakımından bir kayba uğraması halinde, bu Sözleşme hükümleri Avusturya mevzuatına göre yardım hakkının doğmuş olmasına hâlel getirmez.

B. Avusturya işsizlik sigortası mevzuatının uygulanması,

(1) Bu sözleşmenin 8. maddesinin 1. paragrafı hükümleri olağanüstü yardımlarla ilgili Avusturya mevzuatı hükümlerini etkilemez.

(2) Bu sözleşmenin sürelerin birleştirilmesine ilişkin 51. maddesinin 1. ve 2. paragrafları hükümleri ücretsiz izin yardımlarına hak kazanılmasında uygulanmaz.

II. Danimarka Mevzuatının Uygulanması

Danimarka Hükümeti, kabul edilmiş işsizlik sandıklarını, bu sözleşmenin işsizlik yardımlarıyla ilgili hükümlerini, Danimarka için yürürlükte olduğu ölçüde, uygulanmaları hususunda teşvik etmeyi taahhüt eder.

III. Fransız Mevzuatının Uygulanması

(1) Bu sözleşmenin 8. maddesinde öngörülen muamelede eşitlik prensibi, bir yabancı ülkede ücretli veya ücretsiz bir işte çalışmış veya çalışmakta olan bir Fransıza isteğe bağlı yaşlılık sigortasına girme olanağını sağlayan 10 Temmuz 1965 tarihli ve 65-555 sayılı Kanun hakkında uygulanmaz.

(2) Bu sözleşmenin uygulanmasında, yaşlı işçilere yapılan ödenek yardımlarıyla işçilerden gayri kimselere verilen primsiz yaşlılık ödeneklerinden ve özel ödeneklerden yararlanma hakkı, yalnız onaltı yaş ile sözkonusu yardımlardan yararlanma hakkını kazanma yaşı arasında Fransa'da en az on yıl ikamet etmiş olduklarını ispat eden kimselere bu sürenin beş yılının yardım talebinde bulunulan tarihten hemen önceki devrede aralıksız olarak geçmiş olması şartıyla tanınır.

(3) Bu sözleşme hükümleri, yaşlı işçilere verilen ödenek ile işçilerden gayri kimselere primsiz yaşlılık sigortasından verilen ödenek hakkının doğup doğmadığının tesbitinde, Fransız ülkesinde geçen çalışma sürelerinin nazara alınacağına ilişkin Fransız mevzuatı hükümlerini etkilemez.

(4) Madencilerin sosyal güvenliği hakkındaki kanuna göre sağlanan özel ödeneklerle birleşik ödeneklerden yalnız Fransız madenlerinde çalışan kim-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

seler yararlanırlar.

(5) Bu sözleşmenin 8. maddesinde öngörülen muamelede eşitlik prensibi, işsiz kalan işçilere gelir sağlanmasına ilişkin mevzuat hakkında uygulanmaz. Bu mevzuata göre sağlanan yardımlardan yararlanması, ilgili kimsenin yardım talebinde bulunduğu tarihten hemen önceki devrede en az üç ay Fransa'da ikamet etmiş olması şartına bağlıdır.

IV. Federal Almanya Cumhuriyeti Mevzuatının Uygulanması

(1) (a) 1 Ocak 1919 tarihinden önce Alsace-Lorraine bölgesinde işkazasına uğramış veya meslek hastalığına tutulmuş olan bir işçiye yapılması gereken yardımlar Milletler Cemiyeti Konseyinin 21 Haziran 1921 tarihli kararına göre Fransız kurumları tarafından sağlanmamışsa ve işkazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan bu işçi veya hak sahibi kimseleri Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikamet ediyorlarsa, anılan işçiye veya hak sahibi kimselerine bu ülkede ikamet ettikleri sürece Alman Kurumları tarafından Alman İşkazası mevzuatına göre henüz yapılmamış bulunan yardımlar ölçüsünde bu sözleşme hükümlerine göre yardım sağlanır.

(b) Bu Sözleşmenin 11. maddesi hükümleri, Federal Almanya Cumhuriyeti ülkesi dışında meydana gelen işkazalarıyla meslek hastalıkları nedeniyle ve Almanya dışında geçen sürelerle göre, sigortalılara veya hak sahibi kimselerine Federal Almanya Cumhuriyeti ülkesi dışında ikâmet ettikleri sürece yardım yapılamayacağına veya bazı şartlar altında yapılacağına ilişkin Alman mevzuatı hükümlerini etkilemez.

(2) (a) Alman mevzuatına göre ölü devre veya ek süre olarak kabul edilen sürelerin ölü devre veya ek süre olarak sayılıp sayılmayacağı hususunun tesbitinde, diğer bir Âkit Tarafın mevzuatına göre mecburî olarak ödenen primlerle diğer bir Âkit Tarafın emeklilik sigortasına göre mecburî sigortalılık hali, Alman mevzuatına göre mecburî olarak ödenmiş primlerin ve Alman emeklilik sigortasına göre mecburî sigortalılık halinin muadili olarak kabul edilir. Sigortaya giriş tarihi ile sigorta olayının meydana geldiği tarih arasında mecburî sigortalı olarak geçen takvim ayları sayısının hesaplanmasında, diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçen ve muadil süre olarak kabul edilen süreler nazara alınmadığı gibi, ilgili kimsenin aylık aldığı süreler de nazara alınmaz.

(b) Yukarıdaki bent hükmü sabit ölü devreler hakkında uygulanmaz.

(c) Madencilerin emeklilik sigortası hakkındaki Alman mevzuatına göre, ek sürenin nazara alınması, Alman mevzuatına göre son olarak ödenen primin madencilerin emeklilik sigortasına ödenmiş olması şartına bağlıdır.

(d) Alman tazminat sürelerinin nazara alınıp alınmayacağı hususunda

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

yalnız Alman mevzuatı uygulanır.

(3) (a) Alman mevzuatına göre ödenmesi gereken bir meslekî malûllük geliri veya genel malûllük aylığı veyahut yaşlılık aylığı ile diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre ödenmesi gereken bir malûllük geliri aynı zamana rastladığı takdirde, nazara alınması gereken yıllık ücret, bir iş kazası geçiren benzer durumdaki bir işçinin kaza geçirdiği sırada Alman mevzuatına göre nazara alınması gereken ücretidir; bu amaçla Federal Almanya Cumhuriyeti ülkesinde ilgili kimsenin ikamet ettiği yerde yürürlükte bulunan mevzuat, ilgili kimse bu ülke dışında ikamet ediyorsa, yetkili Alman emekli işleri kurumunun bulunduğu yerde yürürlükte bulunan mevzuat uygulanır. İlgili işçinin ücreti Alman mevzuatı hükümlerine göre tespit veya yeniden hesap edilir.

(b) Ek yardımlar ile çocuklar için yapılan ek ödemeler ve ek sigorta zamları dışında bir iş kazası sonucu bağlanan gelirler toplamı ile bu Sözleşmenin 29. maddesinin 2. paragrafı hükmüne göre tespit edilen nazarı yardım tutarı, yukarıdaki bendin uygulanmasında nazara alınan azamî miktar ile mukayese edilir. Bu miktar sözkonusu azamî miktardan fazla ise aradaki fark indirim yapılacak normal miktarı teşkil eder. Bu miktar, 29. maddenin 4. paragrafı hükümlerine göre sigortalılık süresine orantılı olarak bölünür; Almanya'da geçen sigortalılık süresine tekabül eden kısım Alman hissesinden indirilir.

(4) Madencilerin sigorta rejimine göre tanzim niteliğindeki yardımların kesilmesi sözkonusu olduğunda diğer bir Âkit Taraf Ülkesindeki maden işletmeleri Alman maden işletmelerinin muadili sayılır.

(5) Alman emeklilik sigortası kurumları:

(a) Emekli aylıklarının hesaplanmasına ilişkin 1 Ocak 1957 tarihinden önce yürürlükte bulunan mevzuat uygulandığı;

(b) Bir ek sürenin nazara alınması gerektiği; veya

(c) Çocuklar için yapılan ek ödemenin nazara alınması gerektiği; zaman bu Sözleşmenin 29. maddesinin 5. paragrafını uygular.

(6) Bu Sözleşmenin III. Bölümünün 2. kısmı hükümleri demir ve çelik sanayii (Saar) emeklilik sigortası ile yaşlı tarım işçilerinin emeklilik sigortası hakkında uygulanmaz.

V. Lüksemburg Mevzuatının Uygulanması

(1) Bu Sözleşmenin 74. maddesinin 3. paragrafı hükümleri müstesna, 1 Ocak 1946 tarihinden önce Lüksemburg mevzuatına göre emeklilik sigortasında (malûllük, yaşlılık ve ölüm) geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreler, bu mevzuatın uygulanmasında yalnız bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

tarihte muntazır hakların muhafaza edildiği veya yalnız bu mevzuata veyahut yürürlükte bulunan veya akdedilecek olan iki taraflı anlaşmalara göre sonradan bu haklara yeniden hak kazanıldığı ölçüde nazara alınır. Bir çok sözleşmelerin uygulanması halinde, en eski tarihten itibaren geçen sigortalılık süreleriyle muadil süreler nazara alınır.

(2) Lüksemburg'ta sağlanan emekli aylıklarının esas kısmına hak kazanılmasında, Lüksemburg ülkesinde ikamet etmeyen işçilerin Lüksemburg mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri, ikamet süreleri olarak kabul edilir.

(3) Uygun olan hallerde, asgarî aylıkları artırmak için sağlanan ek yardımlarla çocuklar için yapılan ek ödemeler, esas kısmında hangi orantı uygulanmışsa o orantıya göre ödenir; bu ödemelerden Devlet ve Belediyeler sorumludur.

VI. Hollanda Mevzuatının Uygulanması

A. Hollanda Mevzuatının Genel Yaşlılık Sigortası hakkında uygulanması:

(1) Bu Sözleşmenin 29. maddesinin uygulanmasında, 1 Ocak 1957 tarihinden önce sigortalının onbeş yaşından sonra Hollanda'da ikamet ettiği veya diğer bir Âkit Tarafın ülkesinde ikamet etmekle beraber, Hollanda'da bir işveren emrinde ücretli bir işte çalıştığı sırada geçen süreler sigortalılık süresi olarak nazara alınır.

(2) Yukarıdaki paragrafta belirtilen sürelerin, diğer bir Âkit Tarafın mevzuatına göre ödenmesi gereken yaşlılık aylığının hesaplanmasından nazara alınan sürelerle aynı zamana rastlaması halinde, nazara alınmasına gerek yoktur.

(3) Evli bir kadının kocasının, Hollanda mevzuatına göre, genel yaşlılık sigortasından aylık almaya hak kazanmış olması halinde, evli olan ve altmışbeş yaşına bastığı tarihten önceki devreye rastlayan evlilik süresi içinde bir veya birden fazla Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden kadının bu devre içinde geçen süreleri de, kocasının anılan mevzuata göre geçen veya yukarıdaki 1. paragrafta sözkonusu edilen sürelerle aynı zamana rastladığı ölçüde nazara alınır.

(4) Yukarıdaki paragrafta belirtilen süreler, bir kadına diğer bir Âkit Tarafın mevzuatına göre ödenmesi gereken yaşlılık aylığının hesaplanmasında nazara alınan veya bu kadına anılan mevzuata göre yaşlılık aylığı ödenen sürelerle aynı zamana rastladığı takdirde nazara alınmaz.

(5) Evli bir kadının kocasının Hollanda mevzuatına göre yaşlılık sigortasına tabi olması veya yukarıdaki 1. paragraf anlamında sigortalılık sürelerini

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

tamamlamış bulunması halinde, yukarıdaki iki paragraf hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.

(6) 1 Ocak 1957 tarihinden önce geçen süreler yalnız ilgili kimse ellidokuz yaşından sonra altı yıl sürekli olarak bir veya birden fazla Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş ise ve halen de bu Taraflardan birinin ülkesinde ikamet ediyorsa, yaşlılık aylığının hesaplanmasında nazara alınır.

B. Hollanda Mevzuatının Genel Dul ve Yetimler Sigortası hakkında uygulanması

(1) Bu Sözleşmenin 29. maddesinin uygulanmasında, 1 Ekim 1959 tarihinden önce ölen kişinin onbeş yaşını doldurduktan sonra Hollanda da ikamet ettiği devrede veya diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmiş olmakla beraber, Hollanda'da bir işveren emrinde bir ücret karşılığında çalıştığı devrede geçen süreler de Hollanda mevzuatına göre genel dul ve yetimler sigortasında geçen süreler olarak nazara alınır.

(2) Yukarıdaki paragrafta belirtilen süreler, diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre ölüm sigortasında geçen sürelerle aynı zamana rastlarsa nazara alınmaz.

C. Hollanda Mevzuatının İşgöremezlik Sigortası hakkında uygulanması:

(1) Bu Sözleşmenin 29. maddesinin uygulanmasında, Hollanda'da 1 Temmuz 1967 tarihinden önce ücretli veya benzeri bir işte geçen süreler de Hollanda İşgöremezlik Sigortası mevzuatına göre geçen sigortalılık süreleri olarak nazara alınır.

(2) Bu süreler Hollanda'da 1 Temmuz 1967 tarihinden önce geçmişse, yardımların hesabında esas alınacak kazançlar, işgöremezlik sigortası hakkındaki geçici hükümleri de ihtiva eden 2 Şubat 1967 tarihli kanunda belirtilen ve 1 Temmuz 1957 tarihinden beri ücret endeksleri değişikliklerine göre ayarlanmış olan miktar üzerinden tespit edilir.

(3) Daha önce mevcut olan malûllüğün, malûllük yardımı yapılmasına mesnet teşkil eden nedenden başka bir nedenle ağırlaştığı açıkça belli olmazsa, bu Sözleşmenin 35. maddesinin 1. paragrafının (a) ve (b) bentleri, derecesi 45 ten az olan bir malûllük nedeniyle yapılacak yardımların hesaplanmasında Hollanda kurumları tarafından uygulanmaz.

D. Hollanda Mevzuatının İsteğe Bağlı Sürekli Sigorta hakkında uygulanması:

Bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen muamelede eşitlik prensibi, indirimli prim ödenmesi sözkonusu olduğundan, isteğe bağlı sürekli yaşlılık sigortası hakkında uygulanmaz.

VII. Norveç Mevzuatının Uygulanması

17 Haziran 1966 tarihli Milli Sigorta Kanununun 1. maddesinin 4. paragrafının ikinci bendi hükümleri Norveç vatandaşı olmayanlara teşmil edilemez.

Bir Norveç işvereni emrinde çalışanlar müstesna, Norveç mevzuatı, Spitzbergen adalarında bulunan ve Norveç vatandaşı olmayan kimselere teşmil edilemez.

VIII. İsveç Mevzuatının Uygulanması

İsveç Hükümeti, işsizlik yardımları bakımından, bu Sözleşme hükümlerinin, İsveç için yürürlükte olduğu ölçüde, kabul edilmiş işsizlik sandıkları tarafından uygulanmasını teşvik etmeyi taahhüt eder.

IX. İsviçre Mevzuatının Uygulanması

(1) Bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen muamelede eşitlik prensibi:

(a) Yabancı ülkelerdeki İsviçreli vatandaşların tabi oldukları isteğe bağlı yaşlılık ve ölüm sigortası ile isteğe bağlı malûllük sigortası;

(b) İsviçre'deki bir işveren hesabına yabancı ülkelerde çalışan İsviçreli vatandaşların tabi oldukları yaşlılık, ölüm ve malûllük sigortaları;

(c) Yabancı ülkelerde ikamet eden İsviçreliilere yapılan sosyal yardımlar;

(d) Yaşlılık ve ölüm sigortalarına göre 1 Temmuz 1883 tarihinden önce doğmuş olan İsviçreli vatandaşlara veya hak sahibi kimselerine ödenen özel aylıklar;

hakkında uygulanmaz.

(2) Âkit Tarafların vatandaşları yardım talebinde buldukları tarihten hemen önceki devrede İsviçre'de sürekli olarak beş yıl ikamet etmiş olmak şartıyla, olağanüstü malûllük veya yaşlılık aylığından yararlanırlar.

Âkit Tarafların vatandaşları, yaşlılık aylığının sözkonusu olması halinde, yardım talebinde buldukları tarihten hemen önceki devrede İsviçre'de sürekli olarak on yıl, ölüm aylıklarının veya bunun yerine ödenen yaşlılık aylıklarının sözkonusu olması halinde de, yardım talebinde buldukları tarihten hemen önceki devrede, ölen kişinin İsviçre'de sürekli olarak beş yıl ikamet etmiş olması şartıyla, olağanüstü yaşlılık ve ölüm aylıklarından yararlanırlar.

Bir takvim yılı içinde İsviçre ülkesi dışında kalınan sürenin üç ayı geçmemiş olması halinde, sözkonusu ikamet süresi kesintisiz süre olarak kabul edilir. İlgili kimsenin İsviçre'deki yaşlılık ve ölüm sigortasından muaf tutul-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

duğu ikamet süresi, gerekli ikamet süresinin hesabında nazara alınmaz.

(3) Âkit Taraflar vatandaşlarının İsviçre malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortalarına göre yardıma hak kazanmış olmaları halinde, İsviçre sigortasına göre ödenmesi gereken aylık tutarlarının hesaplanmasında bu Sözleşmenin 29. maddesinin 5. paragrafı hükümleri uygulanır.

(4) Normal malûllük aylığına hak kazanılmasının sözkonusu olması halinde, Âkit Tarafların vatandaşları malûllüğün meydana geldiği tarihte herhangi bir Âkit Tarafın emeklilik sigortası kapsamında iseler veya herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına göre malûllük yardımından yararlanma hakkına sahip iseler, İsviçre mevzuatına göre de sigortalı sayılırlar.

(5) (a) Âkit Tarafların vatandaşları rehabilitasyon yardımlarından yararlanacakları tarihten hemen önceki devrede en az bir tam yıl İsviçre sigortasına prim ödemişlerse, İsviçre’de ikametgâhlarını muhafaza ettikleri sürece, Federal malûllük sigortası mevzuatına göre, rehabilitasyona tabi tutulmalarını isteyebilirler.

(b) Âkit Tarafların vatandaşlarından ücretli bir işte çalışmayan eşlerle dul kadınlar ve küçük yaştaki çocuklar İsviçre’de rehabilitasyon yardımlarından yararlanacakları tarihten hemen önceki devrede aralıksız en az bir yıl ikamet etmişlerse, ikametgâhlarını İsviçre’de muhafaza ettikleri sürece, Federal malûllük sigortası mevzuatına göre rehabilitasyona tabi tutulmaları isteğinde bulunabilirler.

(c) Âkit Tarafların vatandaşı olan küçük yaştaki çocuklar, İsviçre’de ikamet ediyorlarsa ve doğdukları tarihten beri de malûl iseler veya doğdukları tarihten beri aralıksız İsviçre’de ikamet ediyorlarsa, Federal malûllük sigortası mevzuatına göre rehabilitasyona tabi tutulmalarını isteyebilirler.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi

AVRUPA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN UYGULANMASINA İLİŞKİN EK ANLAŞMA (*)

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesini ve bu Ek Anlaşmayı imzalayan Avrupa Konseyi üyesi devletler,

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin 80. maddesinin 1. paragrafı hükmü gereğince, anılan Sözleşmeye ilişkin uygulamanın bir Ek Anlaşma ile düzenlendiğini gözönünde bulundurarak,

Aşağıda hususlarda Anlaşmaya varmışlardır:

BÖLÜM I

Genel Hükümler

Madde 1

Bu Ek Anlaşmanın uygulanmasında:

- a) SÖZLEŞME deyimi, Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesi anlamına gelir;
- b) ANLAŞMA deyimi, Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin Ek Anlaşma anlamına gelir;
- c) KOMİTE deyimi, Avrupa Konseyi Sosyal Güvenlik Ekspertler Komitesi anlamına veya Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesini Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen işlevleri yerine getirmekle yükümlü kıldığı diğer herhangi bir Komite anlamına gelir;
- d) MEVSİMLİK İŞÇİ deyimi, ikamet ettiği ülke dışında bir Âkit Taraf ülkesine bu ülkedeki bir müessese veya bir işveren hesabına süresi 8 ayı geçmeyen mevsimlik bir işin ifası için giden ve anılan ülkede işinin devam ettiği sürece geçici olarak bulunan işçi anlamına gelir; Mevsimlik İş deyiminden, mevsimlerin süresine bağlı olarak yürütülen ve her yıl kendiliğinden tekrarlanan iş anlaşılır; işin mevsimlik olduğu, mevsimlik işçinin sözkonusu işi yapmak üzere gittiği ülkedeki Âkit Tarafın İş ve İşçi Bulma Kurumunca onaylanan bir İş Sözleşmesinin veya bu Kurumca onaylanan ve ilgili kimse-

* Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin "Ek Anlaşma"nın Onaylanması 13.07.1976 tarihli ve 2023 sayılı Kanun'la; ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı'nın 02.08.1976 tarihli ve 705-302-ESSD/1014 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanununun 3 üncü ve 5 inci maddelerine göre, 31.08.1976 tarihli ve 7/12537 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 21.02.1977, S. 15857; Düstur V. Tertip, C. 16/1, s. 51-187) kabul edilmiştir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

nin o ülkede mevsimlik bir işte çalıştığını gösteren bir belgenin ibraz edilmesiyle kanıtlanır.

e) Sözleşmenin 1. maddesinde geçen deyimler, anılan maddede tanımlandıkları anlamlara gelirler.

Madde 2

1. Tasdik belgeleri, Bildiriler, Bildirgeler ve Talep Formüllerleri ile Sözleşme ve Anlaşmanın uygulanmasında gerekli diğer belgelerin örnekleri Komitece düzenlenir. İki veya daha fazla Âkit Taraf anılan belgeler için başka örnekler kullanmak hususunda anlaşılırsa, durumu Komiteye bildirirler.

2. Komite, Âkit Taraflardan herhangi birinin yetkili makamlarının talebi üzerine, Sözleşmenin uygulandığı mevzuat hükümleri hakkında bilgiler toplayabilir.

3. Komite, ilgili kimselere haklarını ve hak talebinde bulunabilmek için yerine getirmekle yükümlü oldukları idarî işlemleri bildirme amacına yönelik Rehberler hazırlayabilir.

Madde 3

1. Âkit tarafların yetkili makamları, doğrudan doğruya kendi aralarında ve diğer Âkit Tarafların Kurumları ile haberleşme yapabilecek, İrtibat Kurumları gösterebilirler; şu kadar ki, bu Kurumlara, sözkonusu haberleşmeyi yapabilmeleri için, ilgili Âkit Tarafın yetkili makamınca yetki verilmiş olması gerekir.

2. Bir Âkit Tarafın herhangi bir Kurumu ve bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden veya geçici olarak bulunan herhangi bir kimse, başka bir Âkit Tarafın Kurumuna doğrudan doğruya veya İrtibat Kurumları aracılığı ile başvurulabilir.

Madde 4

1. 1 numaralı Ek'te, her Âkit Tarafın yetkili makamı veya makamları;
2. 2 numaralı Ek'te, her Âkit Tarafın, yetkili Kurumları;
3. 3 numaralı Ek'te, her Âkit Tarafın, ikamet edilen ve geçici olarak bulunan yerdeki Kurumlar;
4. 4 numaralı Ek'te, Anlaşmanın 3. maddesinin 1. paragrafı gereğince Âkit Tarafların yetkili makamlarınca gösterilen İrtibat Kurumları;
5. 5 numaralı Ek'te, Anlaşmanın 6. maddesinin (b) bendinde ve 46. maddesinin 2. paragrafında öngörülen hükümler;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

6. 6 numaralı Ek'te, Anlaşmanın 48. maddesinin 1. paragrafında sözü edilen bankaların adları ve adresleri;

7. 7 numaralı Ek'te, Anlaşmanın 7. maddesinin 1. paragrafı, 12. maddesinin 1. paragrafı, 14. maddesinin 2 ve 3. paragrafları, 34. maddesi, 57. maddesinin 1. paragrafı, 63. maddesinin 1. paragrafı, 72. maddesinin 2. paragrafı, 73. maddesinin 2. paragrafı, 76 ve 77. maddeleri, 78. maddesinin 2. paragrafı, 83. maddesinin 1. paragrafı, 84. maddesi ve 87. maddesinin 2. paragrafı hükümleri gereğince Âkit Tarafların yetkili makamlarınca gösterilen Kurumlar;

bildirilmiştir.

Madde 5

İki veya daha fazla Âkit Taraf, aralarında anlaşarak, kendilerini ilgilendiren hususlar için, Anlaşmada öngörülen usullerden farklı uygulama usulleri tespit edebilirler.

Madde 6

Bu Anlaşma:

a) Sözleşmenin yerine geçtiği Sosyal Güvenlik Sözleşmelerinin uygulanmasına ilişkin Anlaşmaların;

b) Sözleşmenin 6. maddesinin 3. paragrafında sözü edilen Sosyal Güvenlik Sözleşmeleri hükümlerinin uygulanmasına ilişkin hükümlerin bu hükümler 5 numaralı Ek'te bildirilmemiş olmak kaydıyla;

yerine geçer.

BÖLÜM II

Sözleşmenin I. bölümünün uygulanması

(Genel Hükümler)

Sözleşmenin 10. Maddesinin Uygulanması

Madde 7

1. Sözleşmenin 10. maddesinin uygulanmasında, ilgili kimse, bir Âkit Taraf mevzuatına göre birden fazla sigorta rejiminde malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) halinde sürekli isteğe bağlı sigortaya girmek için gerekli koşulları taşıyorsa ve son defa çalıştığı işte bu rejimlerden birinde zorunlu sigortaya tabi olmamışsa, anılan madde hükümlerinden ancak, -diğer Âkit Taraf mevzuatına göre son defa emeklilik sigortasına tabi olarak yaptığı işi ilk Âkit Taraf mevzuatına göre yapmış olsaydı hangi rejim uygulanacak

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

idiyse o rejimde- sürekli isteğe bağlı sigortaya girmek için yararlanabilir. Söz konusu işin ilk Âkit Taraf mevzuatına göre zorunlu sigortaya tabi olmayı gerektirmemesi veya niteliğinin belirlenmemesi halinde, o Tarafın yetkili makamı veya bu makamca gösterilen Kurum, isteğe bağlı sigortanın sürekli olabildiği rejimi belirler.

2. İlgili kimse, sözleşmenin 10. maddesi hükümlerinden yararlanmak için, ilgili Âkit Tarafın Kurumuna diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık sürelerine ve gerektiğinde diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigorta mevzuatına göre 16 yaşından sonra geçmiş ikamet sürelerine ilişkin bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, ilgili kimsenin veya anılan Kurumun talebi üzerine, ilgili kimsenin söz konusu süreleri geçirdiği Kurum veya Kurumlarca verilir.

Sözleşmenin 13. maddesinin uygulanması

Madde 8

Bir Âkit Taraf mevzuatına göre yapılan bir yardımdan yararlanan bir kimsenin diğer Âkit Taraflardan biri veya birkaçının mevzuatına göre yapılan yardımlara da hak kazanması halinde, aşağıdaki kurallar uygulanır:

a) Sözleşmenin 13. maddesinin 2. paragrafının uygulanması bu yardımların azaltılmasını, durdurulmasını veya kesilmesini gerektiriyorsa, söz konusu yardımların hiçbiri, yardımın yapıldığı mevzuat gereğince azaltma, durdurma veya kesmeden etkilenen tutarın ilgili kimsenin hak kazandığı -azaltma, durdurma veya kesmeye konu olan- yardım miktarına bölünmesi ile elde olunan miktarın üstünde bir miktar için azaltılamaz, durdurulamaz veya kesilemez;

b) Bununla birlikte, Sözleşmenin 29. maddesi hükümlerine göre bir Âkit Tarafın Kurumunca ödenen malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) yardımları söz konusu ise, bu Kurum Sözleşmenin 29. maddesinin 2 ve 3. paragraflarında sözü edilen nazarı miktarın hesaplanmasında değil, yalnız anılan 29. maddenin 4 veya 5. paragrafında sözü edilen miktarın azaltılması, durdurulması veya kesilmesinde kendisince ödenmesi gereken yardımların azaltılması, durdurulması veya kesilmesini gerektirecek nitelikteki yardımları, gelirleri veya ücretleri nazara alır; şu kadar ki, bu işlemin uygulanmasında, Sözleşmenin 29. maddesinin 4. paragrafı hükümleri gereğince, bu yardımlar, gelirler veya ücretlerle ilgili miktarların yalnız geçmiş sürelerle orantılı olarak belirlenen kısmı hesaba katılır.

c) Sözleşmenin 13. maddesinin 2. paragrafı hükümlerinin uygulanmasında, ilgili yetkili Kurumlar, talep üzerine, birbirlerine her türlü bilgileri verirler;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

d) Sözleşmenin 13. maddesinin 2. paragrafı hükümlerinin uygulanmasında nazara alınacak resmî kambiyo kuru, son ödeme işleminin yapıldığı ayın birinci günü geçerli olan veya gereğine göre aylık veya gelirin yeniden hesaplanması sırasında geçerli olan kurdur.

Madde 9

Bir kimse veya bu kimsenin aile bireylerinden biri, iki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre Analık yardımlarından yararlanmak isterse, bu yardımlar, anılan Taraflardan yalnız doğumun meydana geldiği Tarafın mevzuatına veya, doğum anılan Taraflardan birinin ülkesinde meydana gelmemişse, yalnız o kimsenin son defa tabi olduğu mevzuata göre yapılır.

Madde 10

1. Ölümün bir Âkit Taraf ülkesinde meydana gelmesi halinde, ölüm ödeneğine, diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre kazanılmış haklar hariç olmak üzere, yalnız ölümün meydana geldiği Âkit Taraf mevzuatına göre hak kazanılır.

2. Ölümün bir Âkit Taraf ülkesinde meydana gelmesi, fakat ölüm ödeneğine yalnız diğer iki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre hak kazanılması yahut ölümün Âkit Taraflardan herhangi birinin ülkesi dışında meydana gelmesi, fakat ölüm ödeneğine iki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre hak kazanılması halinde; ölüm ödeneği, diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre kazanılmış haklar hariç olmak üzere bu ödeneğe hak kazanan kimsenin yalnız son defa tabi olduğu Âkit Taraf mevzuatına göre ödenir.

Madde 11

İki veya daha fazla kimse, aynı aile bireyleri için aynı süre içinde iki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre aile ödeneklerine hak kazanırsa, ailenin geçimini sağlamakla yükümlü asıl kimsenin mevzuatına tabi olduğu Âkit Taraf tek yetkili devlet sayılır. Bununla birlikte, aile ödenekleri, bir iş veya meslekî faaliyetin icrası nedeniyle çocukların ikamet ettikleri veya yetiştirildikleri ülkedeki Âkit Taraf mevzuatına göre ödenirse, o Taraf tek yetkili devlet sayılır.

BÖLÜM III

Sözleşmenin II. bölümünün uygulanması

(Uygulanacak Mevzuata İlişkin Hükümler)

Sözleşmenin 15. maddesinin 1 ve 2. paragraflarının uygulanması

Madde 12

1. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (a/i) bendinde ve 2. paragrafının (a) bendinde belirtilen hallerde, mevzuatı uygulanmaya devam olunacak Âkit Tarafın yetkili makamınca gösterilen Kurum, işçiye, gerekli koşulların yerine getirilmiş olması halinde, kendisinin veya işverenin talebi üzerine, kendisinin anılan Taraf mevzuatına tabi olmaya devam edeceğini ve başka bir ülkeye geçici bir süre için çalışmak üzere gönderildiğini bildiren bir belge verir.

2. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (a/ii) bendinde öngörülen muvafakat işverence talep olunur. İlgili işçinin muvafakatı yukarıdaki paragrafta belirtilen Âkit Tarafın mevzuatı öngördüğü takdirde gereklidir.

Madde 13

Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (b) veya (c) bendi gereğince, bir Âkit Taraf mevzuatının -işvereni o Taraf ülkesinde bulunmayan- bir işçiye uygulanması gerekiyorsa, bu mevzuat, özellikle yetkili Kurumun belirlenmesi amacıyla, sanki bu işçi anılan ülkede ikamet ettiği yerde çalışıyor-muş gibi uygulanır.

Sözleşmenin 17. maddesinin uygulanması

Madde 14

1. Sözleşmenin 17. maddesinin 1. paragrafı hükümlerinin uygulanmasına, anılan maddenin 2. paragrafında öngörülen seçme hakkının kullanıldığı tarihe kadar devam olunur.

2. Söz konusu seçme hakkını kullanan işçi, hangi mevzuatı seçtiğini, çalıştığı ülkedeki Âkit Tarafın yetkili Kurumuna, mevzuatın, seçtiği Âkit Tarafın yetkili makamında gösterilen Kuruma ve işverenine bildirir. Bu Kurum, gerektiğinde, durumdan bu son Âkit Tarafın diğer herhangi bir Kurumunu o Taraf yetkili makamınca öngörülen usuller dahilinde haberdar eder.

3. İşçinin mevzuatını seçtiği Âkit Tarafın yetkili makamınca gösterilen Kurum, işçiye, sözkonusu Elçilik veya Konsolosluk hizmetlerinde ya da Elçilik veya Konsolosluk mensuplarının şahsi hizmetlerinde çalıştığı sırada,

anılan Taraf mevzuatına tabi olduğunu bildirir bir belge verir.

4. İşçinin gönderen veya kabul eden iki Âkit Taraf Ülkesinden birinin mevzuatını seçmesi halinde, o mevzuatla ilgili hükümler, sanki işçi anılan Tarafın hükümet merkezinin bulunduğu yerde çalışıyormuş gibi uygulanır.

BÖLÜM IV

Sigortalılık ve İkamet Sürelerinin Birleştirilmesi

Sözleşmenin 10, 19, 28, 49 ve 51. maddelerinin uygulanması

Madde 15

1. Sözleşmenin 10 ve 19. maddeleri, 28. maddesinin 1-4 paragrafları, 49. maddesi ve 51. maddesinin 1-3. paragraflarında belirtilen hallerde, duruma göre Sözleşmenin 28. maddesinin 4. paragrafı veya 51. maddesinin 3. paragrafı hükümlerine dokunulmaksızın, sigortalılık ve ikamet sürelerinin birleştirilmesi aşağıdaki kurallara göre yapılır:

a) Yardım hakkının doğması devamı veya yeniden kazanılması için Âkit Taraflardan birinin mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerine, diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık süreleri ve gereğine göre diğer herhangi bir Âkit Tarafın uyguladığı primsiz sigorta mevzuatına göre 16 yaşından sonra geçmiş ikamet süreleri bu süreler aynı zamana rastlamamak kaydıyla ve ilk Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerinin tamamlanması için gerekli olan ölçüde, ilâve olunur. Sözleşmenin 29. maddesi hükümleri gereğince iki veya daha fazla Âkit Tarafın Kurumlarınca ödenecek malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) yardımları sözkonusu ise, ilgili Kurumların her biri, birleştirme işlemini, ilgili kimsenin tabi olduğu bütün Âkit Taraflar mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerinin tamamını nazara alarak ayrı ayrı yapar.

b) Bir Âkit Taraf mevzuatına göre zorunlu sigortaya tabi olarak geçmiş bir sigortalılık süresinin diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre isteğe bağlı veya sürekli isteğe bağlı sigortaya tabi olarak geçmiş bir sigortalılık süresi ile birleştirilmesinde, anılan sürelerden -Sözleşmenin 16. maddesinin 2. paragrafının ikinci ibaresi hükümlerine dokunulmaksızın-yalnız ilki nazara alınır;

c) Bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş fiili bir sigortalılık süresinin diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre fiili bir sigortalılık süresine muadil bir süre ile birleştirilmesinde, anılan sürelerden yalnız ilki nazara alınır;

d) İki veya daha fazla Âkit Taraf mevzuatına göre fiili bir sigortalılık sü-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

resine muadil herhangi bir süre, anılan Taraflardan yalnız ilgili kimsenin sözkonusu süreden önce son defa zorunlu olarak mevzuatına tabi olduğu Tarafın Kurumunca nazara alınır; ancak, ilgili kimse söz konusu süreden önce anılan Taraflardan birinin mevzuatına zorunlu olarak tabi olmamışsa, sözkonusu süre, anılan Taraflardan ilgili kimsenin bu süreden sonra ilk defa zorunlu olarak mevzuatına tabi olduğu Tarafın Kurumunca nazara alınır;

e) Bir Âkit Taraf mevzuatına göre bazı sigortalılık sürelerinin geçtiği devre kesin olarak tesbit edilemiyorsa, bu sürelerin diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sürelerle aynı zamana rastlamadığı kabul edilir ve bu süreler gereken ölçüde nazara alınır;

f) Bir Âkit Taraf mevzuatına göre bazı sigortalılık süreleri, bu sürelerin ancak belirli bir devre içinde geçmiş olması koşulu ile nazara alınıyorsa, bu mevzuatı uygulayan Kurum, diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş süreleri, bu sürelerin ancak aynı devre içinde geçmiş olması kaydıyla nazara alır.

2. Bir Âkit Tarafın Sözleşmenin uygulanmadığı bir rejimine göre, geçmiş ve fakat aynı Tarafın Sözleşmenin uygulandığı bir rejimine göre nazara alınan sigortalılık süreleri, birleştirmede nazara alınacak sigortalılık süreleri olarak kabul edilir.

3. Bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık sürelerinin diğer bir Âkit Taraf mevzuatında kullanılan birimlerden farklı birimlerle ifade olunması halinde, birleştirmede, birimlerin birbirine çevrilmesi aşağıdaki kurallara göre yapılır:

a) İlgili kimse 6 günlük hafta rejimine tabi ise:

i) 1 gün 8 saatte ve 8 saat 1 güne;

ii) 6 gün 1 haftaya ve 1 hafta 6 güne;

iii) 26 gün 1 aya ve 1 ay 26 güne

iv) 3 ay veya 13 hafta veya 78 gün 3 aylık bir döneme ve 3 aylık bir dönem 3 ay veya 13 hafta veya 78 güne; muadil sayılır.

v) Haftaların aylara ve ayların haftalara çevrilmesinde, haftalar ve aylar günlere tahvil olunur;

vi) Yukarıdaki kuralların uygulanmasında, bir takvim yılı içinde geçmiş sürelerin tamamı için, 312 veya 52 hafta veya 12 ay veya 4 x 3 aylık dönemin üstündeki süreler nazara alınmaz;

b) İlgili kimse 5 günlük hafta rejimine tabi ise;

i) 1 gün 9 saate ve 9 saat 1 güne;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- ii) 5 gün 1 haftaya ve 1 hafta 5 güne,
- iii) 22 gün 1 aya ve 1 ay 22 güne;
- iv) 3 ay veya 13 hafta veya 66 gün 3 aylık bir döneme ve 3 aylık bir dönem 3 ay veya 13 hafta veya 66 güne; muadil sayılır;
- v) Haftaların aylara ve ayların haftalara çevrilmesinde, haftalar ve aylar günlere tahvil olunur.
- vi) Yukarıdaki kuralların uygulanmasında, bir takvim yılı içinde geçmiş sürelerin tamamı için, 264 gün veya 52 hafta veya 12 ay veya 4x3 aylık dönemin üstündeki süreler nazara alınmaz.

4. Bu maddenin 1. paragrafının (b) bendi gereğince, malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) konusunda, bir Âkit Taraf mevzuatına göre isteğe bağlı veya sürekli isteğe bağlı bir sigortalılıkta geçmiş sigortalılık süreleri birleştirmede nazara alınmıyorsa, bu sürelerle ait primler anılan mevzuat gereğince artırılan yardımlara hak kazanmada gözönüne alınacak primler olarak kabul edilir. Bu mevzuatta bir Ek Sigorta rejimi öngörülmüşse, sözkonusu primler bu rejim gereğince yapılacak yardımların hesaplanmasında nazara alınır.

BÖLÜM V

Sözleşmenin III. Bölümünün Uygulanması

(Çeşitli Yardım Kategorilerine İlişkin Özel Hükümler)

Kısım 1

Hastalık ve Analık

Sözleşmenin 19. Maddesinin Uygulanması

Madde 16

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 19. maddesi hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, evvelce son defa tabi olduğu Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık sürelerini gösterir bir belgeyi ibraz eder ve bu Kurum mevzuatının gerektirdiği bütün tamamlayıcı bilgileri verir;

2. Yukarıdaki paragrafta sözü edilen belge, ilgili kimsenin talebi üzerine, bu kimsenin evvelce son defa mevzuatına tabi olduğu Âkit Tarafın Hastalık Sigortası konusunda yetkili olan Kurumunca verilir. İlgili kimsenin bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, yetkili Kurum belgeyi anılan Kurumdan ister.

3. Yetkili Devlet mevzuatının gerektirdiği koşulların yerine getirilmesinde; evvelce diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık sürelerinin nazara alınması gerekiyorsa bu maddenin yukarıdaki paragraf-

ları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 20. Maddesinin Uygulanması

Madde 17

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 20. maddesine göre sağlık yardımlarından yararlanmak için ikamet ettiği yerdeki Kuruma, kendisi ve aile bireyleri için anılan yardımlara hak kazandığını bildirir bir belgeyi ibraz ederek kendisini ve aile bireylerini kaydettirir. Bu belge, gereğine göre işveren tarafından verilen bilgilerin tetkikinden sonra, yetkili Kurumca verilir. İlgili kimsenin veya aile bireylerinin bu belgeyi ibraz etmemeleri halinde, ikamet edilen yerdeki Kurum belgeyi yetkili Kurumdan ister.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, iptal edildiğine dair ikamet edilen yerdeki Kuruma bir bildiriye bulunulmadıkça geçerli olur.

3. İlgili kimsenin mevsimlik işçi olması halinde, bu maddenin 1. paragrafında belirtilen belge, iptal edildiğine dair yetkili Kurumca ikamet edilen yerdeki Kuruma bir bildiriye bulunulmadıkça mevsimlik iş için öngörülen süre boyunca geçerli olur.

4. İkamet edilen yerdeki Kurum, yetkili Kuruma, bu maddenin 1. paragrafı hükümleri gereğince yaptığı bütün kayıtları bildirir.

5. Sağlık yardımlarına ilişkin herhangi bir talep sırasında, talep sahibi, ikamet ettiği ülkedeki Âkit Taraf mevzuatına göre sağlık yardımlarından yararlanmak için gerekli bütün kanıtlayıcı belgeleri ibraz eder.

6. İlgili kimsenin hastaneye yatırılması halinde, ikamet edilen yerdeki Kurum, durum hakkında bilgi edinir edinmez, yetkili Kuruma, ilgili kimsenin hastaneye giriş tarihini, hastanede kalacağı muhtemel süreyi ve hastaneden çıkış tarihini bildirir.

7. İlgili kimse veya bu kimsenin aile bireyleri, ikamet ettikleri yerdeki Kuruma, durumlarında sağlık yardımlarından yararlanma haklarını etkileyecek şekilde meydana gelen her türlü değişikliği, özellikle ilgili kimsenin işini veya meslekî faaliyetini bıraktığını veya değiştirdiğini, yahut ilgili kimsenin veya herhangi bir aile bireyinin ikametini veya geçici ikametini başka bir yere naklettiğini bildirmekle yükümlüdürler. Yetkili Kurum, ikamet edilen yerdeki Kuruma, aynı zamanda, ilgili kimsenin sigortalı olmaktan vazgeçtiğini veya yardım hakkının sona erdiğini bildirir. İkamet edilen yerdeki Kurum, yetkili Kurumdan, ilgili kimsenin sigortalılık durumunun veya yardım hakkının devam edip etmediğine ilişkin bilgileri her zaman isteyebilir.

Madde 18

Sınır işçilerinin sözkonusu olması halinde, ilaç, sargı bezi, gözlük ve küçük cihazlarla laboratuvar tahlil ve tetkikleri, ancak anılan kimselerin Kayıtlı oldukları Âkit Taraf Ülkesinde o taraf mevzuatına göre verilir veya yapılır.

Madde 19

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 20. maddesinin 1. paragrafının (b) bendi gereğince para yardımlarından yararlanmak için, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, işgöremezliğin başlamasından itibaren 3 gün içinde, işten ayrıldığını bildirir bir belgeyi veya, yetkili Kurumun ya da ikamet edilen yerdeki Kurumun mevzuatı gerektiriyorsa, müdavi hekim tarafından verilen bir işgöremezlik belgesini ibraz ederek başvurur. İlgili kimse, ayrıca, yararlanmak istediği yardımların niteliğine göre, yetkili devlet mevzuatının gerektirdiği diğer bütün belgeleri ibraz etmekle yükümlüdür.

2. İkamet edilen ülkedeki müdavi hekimlerin işgöremezlik belgelerini vermemeleri halinde, ilgili kimse, doğruca ikamet ettiği yerdeki Kuruma bu Kurum mevzuatında öngörülen süre içinde başvurur. Bu Kurum derhal ilgili kimsenin işgöremezlik durumunun tesbiti ve yukarıdaki paragrafta belirtilen belgenin düzenlenmesi için gereken işlemleri yapar.

3. İkamet edilen yerdeki Kurum, yetkili Kuruma, bu maddenin yukarıdaki paragraflarında belirtilen belgeleri, işgöremezliğin muhtemel süresini belirterek derhal gönderir.

4. İkamet edilen yerdeki Kurum, imkân olur olmaz, ilgili kimsenin tıbbî ve idarî kontrolünü yaptırır ve kontrol sonuçlarını yetkili Kuruma hemen bildirir; şu kadar ki, yetkili Kurumun, masrafı kendisine ait olmak üzere, ilgili kimseyi dilediği bir hekime muayene ettirme yetkisi saklıdır.

Bu son Kurum, ilgili kimseye, kontrol kurallarına uymaması nedeniyle yardım yapmamaya karar verirse, bu kararını anılan kimseye bildirir ve kararın bir örneğini ikamet edilen yerdeki Kuruma gönderir.

5. İşgöremezliğin sona erdiği, ikamet edilen yerdeki Kurumca ilgili kimseye ve yetkili Kuruma derhal bildirilir. Yetkili Kurum, ilgili kimsenin yeniden işe başlamaya elverişli olduğuna karar verirse, bu kararını derhal ilgili kimseye bildirir ve kararın bir örneğini ikamet edilen yerdeki Kuruma gönderir.

6. Aynı hallerde, işgöremezliğin sona ermesiyle ilgili olarak, ikamet edilen yerdeki Kurumca ve yetkili Kurumca iki ayrı tarih tesbit edilirse, yetkili Kurumca tesbit olunan tarih nazara alınır.

7. İlgili kimse, yeniden işe başladığında, durumu, yetkili Kurumca uygu-

lanan mevzuatın gerektirmesi halinde, bu Kuruma bildirir.

8. Yetkili Kurum para yardımlarını uluslararası posta havalesi ve diğer her türlü uygun vasıta ile öder ve durum hakkında ikamet edilen yerdeki Kuruma bilgi verir. Anılan yardımlar yetkili Kurum hesabına ikamet edilen yerdeki Kurumca ödeniyorsa, yetkili Kurum ilgili kimseye uyguladığı mevzuat hükümlerine göre haklarını ve anılan yardımları ödemekle yükümlü olan Kurumu bildirir; ayrıca ikamet edilen yerdeki Kuruma, sözkonusu yardımların miktarı, ödeneceği tarihler ve yetkili devlet mevzuatına göre yapılacağı azami süre hakkında bilgi verir.

Bu son Kurumca ödenecek yardım miktarlarının paraya çevrilmesinde, bu yardımların ödendiği ayın birinci günü geçerli olan resmi kambiyo kuru uygulanır.

Sözleşmenin 21. maddesinin Uygulanması

Madde 20

1. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (a/i) bendinde ve 2. paragrafının (a) bendinde belirtilen işçi, kendisi veya kendisine refakat eden aile bireyleri için sağlık yardımlarından yararlanmak üzere, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafında öngörülen belgeyi ibraz eder. İşçi, bu belgeyi ibraz ettiğinde, sağlık yardımlarından yararlanma koşullarını yerine getirmiş sayılır.

2. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (b) bendinde belirtilen ve yetkili devlet dışında bir Âkit taraf ülkesinde çalışmakta olan işçi, kendisi veya kendisine refakat eden aile bireyleri için sağlık yardımlarından yararlanmak üzere, önceki iki takvim ayı içinde, işveren veya vekili tarafından verilmiş olan bir belgeyi, en uygun bir sürede, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma ibraz eder. Bu belgede, özellikle ilgili kimsenin anılan işveren hesabına çalışmaya başladığı tarih ile yetkili Kurumun adı ve adresi belirtilir; bununla birlikte, yetkili devlet mevzuatına göre işverenin yetkili Kurumu bilmediği farz olunuyorsa, anılan işçi bu Kurumun adını ve adresini geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma talebini yaptığı sırada-yazılı olarak bildirir. İşçi, bu belgeyi ibraz ettiğinde, sağlık yardımlarından yararlanma koşullarını yerine getirmiş sayılır. İşçi, tıbbî tedaviden önce geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma başvuramamışsa, anılan belgeyi ibraz etmesi üzerine, yine de bu Kuruma kayıtlı sigortalıymış gibi, tedaviden yararlanır.

3. Geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum, bu maddenin 1 veya 2. paragrafında belirtilen işçinin veya duruma göre aile bireylerinin sağlık yardımlarından yararlanma koşullarını yerine getirip getirmediğini tesbit etmek üzere, yetkili Kurumdan hemen bilgi ister. Anılan Kurum, yetkili Kurumun

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

cevabını alıncaya kadar ve 30 günü geçmemek üzere sözkonusu yardımları yapmakla yükümlüdür.

4. Yetkili Kurum, geçici olarak bulunulan yerdeki Kuruma, bu Kurumun talebini almasından itibaren 10 gün içinde cevabını gönderir ve cevabın olumlu olması halinde, duruma göre, uyguladığı mevzuat gereğince yardımların yapılacağı azami süreyi bildirir ve bunun üzerine geçici olarak bulunulan yerdeki kurum sözkonusu yardımları yapmaya devam eder.

5. İşçi, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, bu maddenin 1 ve 2. paragraflarında belirtilen belgeler yerine, Anlaşmanın 21. maddesinin 1. paragrafında belirtilen belgeyi ibraz edebilir. Bu takdirde, bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri uygulanmaz.

6. Anlaşmanın 17. maddesinin 6. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 21

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 21. maddesinin 1. paragrafının (a/i) bendi gereğince sağlık yardımlarından yararlanmak için, Anlaşmanın 20. maddesinin 1 ve 2. paragraflarında belirtilen belgeleri ibraz ettiği gerekçesiyle sağlık yardımlarından yararlanma koşullarını yerine getirmiş sayılacağını ileri sürmesi halleri hariç, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, anılan yardımlara hak kazandığını bildirir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, ilgili kimsenin talebi üzerine, ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesini terketmesinden önce yetkili Kurumca verilir ve belgede, gereğine göre, özellikle yetkili devlet mevzuatına göre yardımların yapılacağı azami süre belirtilir. İlgili kimsenin bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum belgeyi yetkili Kurumdan ister.

2. Anlaşmanın 17. maddesinin 6. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 22

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 21. maddesinin 1. paragrafının (b/i) bendi gereğince sağlık yardımlarından yararlanmak için, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, anılan yardımlardan yararlanma hakkının devam ettiğini bildirir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, ilgili kimsenin talebi üzerine, hareketinden önce, yetkili Kurumca verilir ve belgede, gereğine göre, özellikle sağlık yardımlarının yetkili devlet mevzuatına göre yapılmaya devam edileceği azami süre belirtilir. Anılan belge, zorlayıcı nedenlerle önceden düzenlenememişse, ilgili kimsenin talebi üzerine, hareketinden sonra verilebilir.

2. Anlaşmanın 17. maddesinin 6. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygu-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

lanır.

3. Bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri, Sözleşmenin 21. maddesinin 1. paragrafının (c/i) bendinde belirtilen hallerde kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 23

Anlaşmanın 21 veya 22. maddesi hükümleri gereğine göre, Sözleşmenin 21. maddesinin 3. paragrafında belirtilen aile bireylerine sağlık yardımları yapılmasında kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 24

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 21. maddesinin 1. paragrafının (a/ii) bendi hükümleri gereğince para yardımlarından yararlanmak için, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, işgöremezliğin başladığı tarihten itibaren 3 gün içinde, yetkili Kurumun veya geçici olarak bulunulan yerdeki Kurumun mevzuatı gerektiriyorsa, müdavi hekimce verilen bir işgöremezlik belgesini ibraz ederek başvurur ve ayrıca geçici olarak bulunduğu ülkedeki adresi ile yetkili Kurumun adını ve adresini bildirir.

2. Geçici olarak bulunulan ülkedeki müdavi hekimlerin işgöremezlik belgelerini vermemeleri halinde, Anlaşmanın 19. maddesinin 2. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

3. Geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum, yetkili Kuruma, bu maddenin yukarıdaki paragraflarında belirtilen belgeleri, özellikle işgöremezliğin muhtemel süresini belirterek derhal gönderir.

4. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (a/i) bendinde ve 2. paragrafının (a) bendinde belirtilen işçilerden gayri kimseler sözkonusu ise ve bu kimselerin sağlık durumlarının kendilerinin ikamet yerlerinin bulunduğu Âkit Taraf ülkesine dönmelerine engel olmadığı tıbbî muayene sonucu tesbit edilmişse, geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum, durumu derhal anılan kimselere bildirir ve bildirin bir örneğini yetkili Kuruma gönderir.

5. Ayrıca, Anlaşmanın 19. maddesinin 4-8. paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 22. maddesinin 4. paragrafının Uygulanması

Madde 25

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 22. maddesinin 4. paragrafı hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden aile bireyleri ile ilgili bir belgeyi ibraz eder. Bu belge anılan aile bireylerinin ikamet ettikleri yerdeki Kurumca verilir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, verildiği tarihten itibaren 12 aylık bir süre için geçerli olup yenilenebilir. Belgenin yenilenmesi halinde geçerlilik süresi yenilendiği tarihten başlar. İlgili kimse anılan belge üzerinde yapılacak her türlü değişikliği derhal yetkili Kuruma bildirmekle yükümlüdür. Böyle bir değişiklik, değişikliği haklı gösteren olayın meydana geldiği tarihten itibaren hüküm ifade eder.

3. Yetkili Kurum, ilgili kimseden, bu maddenin 1. paragrafında belirtilen belge yerine, bu kimsenin yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden aile bireyleri ile ilgili yeni medeni hal belgeleri ibraz etmesini talep edebilir; ancak, bu talebin yerine getirilebilmesi için bu kabul belgelerin anılan Taraf Makamlarınca esas itibariyle düzenlenir olması gerekir.

Sözleşmenin 23. Maddesinin Uygulanması

Madde 26

Anlaşmanın 17. maddesi hükümleri, yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden işsizlere ve bunların aile bireyelerine kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 24. Maddesinin Uygulanması

Madde 27

1. Aylık veya gelir sahibi bir kimse, ikamet ettiği Âkit Taraf Ülkesinde Sözleşmenin 24. maddesinin 2. paragrafı gereğince kendisi ve aile bireyleri için sağlık yardımlarından yararlanmak üzere, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, aylık veya gelirlerin ödendiği mevzuat veya mevzuatlardan birine göre kendisi ve aile bireyleri için sağlık yardımlarına hak kazandığını bildirir bir belgeyi ibraz ederek kendisini ve aile bireyelerini kaydettirir.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, aylık veya gelir sahibinin talebi üzerine, aylık veya geliri ödemekle yükümlü Kurum veya Kurumlardan biri tarafından veya, gereğine göre, ilgili kimsenin anılan yardımlardan yararlanma koşullarını yerine getirmesinden sonra, sağlık yardımlarına hak kazanılıp kazanılmadığı hususunda karar vermeye yetkili Kurumca verilir, Aylık veya gelir sahibinin bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, ikamet edilen yerdeki Kurum belgeyi aylık veya geliri ödemekle yükümlü Kurum veya Kurumlardan veya gereğine göre anılan belgeyi vermeğe yetkili başka bir Kurumdan ister. İkamet edilen yerdeki Kurum, belgeyi alıncaya kadar, kendisince kabul edilebilir nitelikteki belgeleri gördükten sonra, sözkonusu kimsenin ve aile bireyelerinin kaydını geçici olarak yapabilir. Bu kayıt, sağlık yardımlarını sağlamakla yükümlü Kuruma karşı, ancak bu Kurumun anılan belgeyi vermiş olması halinde, ileri sürülebilir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

3. İkamet edilen yerdeki Kurum, bu maddenin 1. paragrafında belirtilen belgeyi veren Kuruma, anılan paragraf gereğince yaptığı bütün kayıtları bildirir.

4. Sağlık yardımlarına ilişkin herhangi bir talep sırasında, ikamet edilen yerdeki Kurum, aylık veya gelir sahibi kimseden, aylık veya geliri devamlı olarak almaya hak kazandığını makbuz veya ödenen son bakiye ile ilgili havalenin kalan parçası aracı ile kanıtlamasını isteyebilir.

5. Aylık veya gelir sahibi kimse veya bu kimsenin aile bireyleri, ikamet ettikleri yerdeki Kuruma, durumlarında sağlık yardımlarından yararlanma haklarını etkileyecek şekilde meydana gelen her türlü değişikliği, özellikle aylık veya gelirin durdurulduğunu veya kesildiğini veya ikametlerini başka bir yere naklettiklerini bildirmekle yükümlüdürler. İlgili Kurumlar, kendilerine bildirilen her türlü değişikliği aynı zamanda, aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği yerdeki Kuruma bildirirler.

Madde 28

1. Sözleşmenin 24. maddesinin 4. paragrafı gereğince, aylık veya gelir sahibi bir kimsenin aile bireyleri, ikamet ettikleri Âkit Taraf ülkesinde sağlık yardımlarından yararlanmak için, ikamet ettikleri yerdeki Kuruma, bu Kurumca uygulanan mevzuata göre aylık veya gelir sahibi bir kimsenin aile bireyelerine bu kabil yardımların yapılması için esas itibariyle gerekli olan kanıtlayıcı belgeleri ve Anlaşmanın 27. maddesinin 1. paragrafında belirtilen belgeye benzer bir belgeyi ibraz ederek kayıtlarını yaptırırlar. Anılan Kurum, aylık veya gelir sahibi kimsenin ikamet ettiği yerdeki Kuruma, bu paragraf gereğince yaptığı bütün kayıtları bildirir.

2. Aylık veya gelir sahibi kimsenin aile bireyleri, sağlık yardımlarından yararlanmak üzere talepte buldukları sırada, ikamet ettikleri yerdeki Kuruma, aylık veya gelir sahibi kimsenin kendisi ve aile bireyleri için anılan yardımlara hak kazandığını bildirir bir belgeyi ibraz ederler. Bu belge, aylık veya gelir sahibi kimsenin ikamet ettiği yerdeki Kurumca verilir ve iptal edildiğine dair aile bireyelerinin ikamet ettikleri yerdeki Kuruma bir bildiriye bulunmadıkça geçerli olur.

3. Aylık veya gelir sahibi kimsenin ikamet ettiği yerdeki Kurum, aile bireyelerinin ikamet ettikleri yerdeki Kuruma, anılan kimsenin aylık veya gelirin durdurulduğunu veya kesildiğini ve ikametini başka bir yere naklettiğini bildirir, aile bireyelerinin ikamet ettikleri yerdeki Kurum aylık veya gelir sahibi kimsenin ikamet ettiği yerdeki Kurumdan, bu kimsenin sözkonusu yardımlardan yararlanmaya hak kazanıp kazanmadığı hususunda her zaman bilgi isteyebilir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

4. Aile bireyleri, ikamet ettikleri yerdeki Kuruma, durumlarında sağlık yardımlarından yararlanma haklarını etkileyecek şekilde meydana gelen her türlü değişikliği, özellikle ikametlerini başka bir yere naklettiklerini bildirmekle yükümlüdürler.

Madde 29

1. Aylık veya gelir sahibi kimse, Sözleşmenin 24. maddesinin 6. paragrafı gereğince sağlık yardımlarından yararlanmak için, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, sözkonusu yardımlardan yararlanmaya hak kazandığını bildirir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, anılan kimsenin ikamet ettiği yerdeki Kurumca, kendisinin ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesini terketmesinden önce verilir ve belgede, gereğine göre, özellikle yardımların anılan Taraf mevzuatına göre yapılacağı âzamî süre belirtilir. Sözkonusu kimsenin bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum belgeyi ikamet edilen yerdeki Kurumdan ister.

2. Anlaşmanın 17. maddesinin 6. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygulanır. Bu takdirde, aylık veya gelir sahibinin ikamet ettiği yerdeki Kurum yetkili Kurum sayılır.

3. Bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri, Sözleşmenin 24. maddesinin 6. paragrafında belirtilen aile bireyelerine sağlık yardımı yapılmasında kıyas yoluyla uygulanır.

4. Bu maddenin yukarıdaki paragraflarında öngörülen işlemler ilgili kimsenin yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde geçici olarak bulunması sırasında yerine getirilememişse, Anlaşmanın 30. maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 21. ve 24. Maddelerinin Uygulanması;

Madde 30

Anlaşmanın 20. maddesinin 1, 2 ve 5. paragraflarında ve 21 ve 22. maddelerinde öngörülen işlemler ilgili kimsenin yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf Ülkesinde geçici olarak bulunması sırasında yerine getirilememişse, yapılan sağlık yardımı masrafları, ilgili kimsenin talebi üzerine, yetkili Kurumca, geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum mevzuatında öngörülen tarife üzerinden tesviye olunur. Geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum, yetkili Kuruma, bu Kurumun talebi üzerine, sözkonusu tarifeye ilişkin bilgileri verir.

Sözleşmenin 25. Maddesinin 3. Paragrafının Uygulanması:

Madde 31

Sözleşmenin 25. maddesinin 3. paragrafının uygulanmasında, Âkit Tarafın yardım talebinde bulunulan Kurumu, duruma göre, diğer bir Âkit Taraf Kurumundan, bu Kurumca yardımların evvelce aynı Hastalık veya Analık vakası için yapıldığı süre hakkında bilgi isteyebilir.

Kısım 2

Malûllük, Yaşlılık Ve Ölüm (Aylıklar)

Sözleşmenin 27-37. Maddelerinin Uygulanması

Yardım Taleplerine İlişkin Başvurular ve İşlemler

Madde 32

1. Talep sahibi, Sözleşmenin 28-34. maddeleri gereğince yardımlardan yararlanmak için, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, bu Kurum mevzuatında öngörülen usuller dahilinde talebini gönderir. Talep sahibinin veya ölen kişinin anılan mevzuata tabi olmaması halinde, ikamet edilen yerdeki Kurum, anılan talebi, talep sahibi veya ölen kişinin son defa mevzuatına tabi olduğu Âkit Taraf Kurumuna-talebin ibraz edildiği tarihi belirterek-intikal ettirir. Bu tarih, bu son Kurum için talebin ibraz tarihi sayılır.

2. Talep sahibi, kendisinin veya ölen kişinin mevzuatına tabi olmadığı bir Âkit Taraf Ülkesinde ikamet ediyorsa, talebini, kendisinin veya ölen kişinin son defa mevzuatına tabi olduğu Âkit Tarafın Kurumuna gönderebilir.

Madde 33

Anlaşmanın 32. maddesinde belirtilen taleplerin yapılmasında, aşağıdaki kurallar uygulanır:

a) Söz konusu talep:

i) Ya, 32. maddenin 1. paragrafında belirtilen hallerde, talep sahibinin ikamet ettiği ülkedeki Âkit Taraf mevzuatında,

ii) Veya, 32. maddenin 2. paragrafında belirtilen hallerde, talep sahibinin veya ölen kişinin son defa tabi olduğu Âkit Taraf mevzuatında,

öngörülen formüllerler üzerinde düzenlenir ve gerekli kanıtlayıcı belgelerle birlikte gönderilir.

b) Talep sahibi tarafından verilen bilgilerin doğruluğu, talep formüllerine ekli resmî belgelerle tesbit veya bu kimsenin ikamet ettiği ülkedeki Âkit Tarafın yetkili organlarınca teyit olunur;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

c) Talep sahibi, formülerde, imkân ölçüsünde, ya “kendisinin veya ölen kişinin” mevzuatına tabi olduğu Âkit Tarafın malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) sigortası Kurumu veya Kurumlarını, yahut Âkit Taraflardan herhangi birinin ülkesinde kendisini veya ölen kişiyi çalıştıran işveren veya işverenleri, yanındaki çalışma belgelerini ibraz ederek, belirtir.

Madde 34

Talep sahibi, Sözleşmenin 30. maddesinin 3. paragrafı hükümlerinden yararlanmak için, yardımları ödemekle yükümlü Kurumun bulunduğu ülke dışında bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden aile bireylerine ait bir belgeyi ibraz eder. Bu belge ya aile bireylerinin ikamet ettikleri yerde Hastalık Sigortası konusunda yetkili olan Kurumca veya aile bireylerinin ikamet ettikleri ülkedeki Âkit Taraf Kurumunun gösterdiği başka bir Kurumca verilir. Anlaşmanın 25. maddesinin 2 ve 3. paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 35

Malûllük derecesinin tespitinde bir Âkit Tarafın Kurumu, diğer herhangi bir Âkit Tarafın Kurumunca toplanmış tıbbî ve idarî nitelikteki bütün bilgileri nazara alır; şu kadar ki, her Kurumun, masrafı kendisine ait olmak üzere, talep sahibini dilediği bir hekime muayene ettirme yetkisi saklıdır.

Madde 36

1. Yardım taleplerine ilişkin işlemler, Anlaşmanın 32. maddesi hükümleri gereğince, taleplerin -gereğine göre- gönderildiği veya intikal ettirildiği ilgili Kurumca yürütülür. Bu Kurum “İşlemi Yürüten Kurum” olarak bilinir.

2. İşlemi yürüten Kurum, talepleri hemen gereği yapılmak üzere derhal bütün ilgili Kurumlara gönderir.

Madde 37

1. İşlemi Yürüten Kurum, yardım taleplerine ilişkin işlemlerin yürütülmesinde, özellikle ilgili kimsenin veya ölen kişinin bütün ilgili Âkit Taraflar mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerinin toplamını gösteren ve bu süreler hakkında özet bilgiyi kapsayan bir formüler kullanır.

2. Bu formüllerin diğer bir Âkit Tarafa gönderilmesi, kanıtlayıcı belgelerin gönderilmesi yerine geçer.

Madde 38

1. İşlemi Yürüten Kurum, Anlaşmanın 37. maddesinin 1. paragrafında belirtilen formüler üzerinde, kendi mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

ikamet sürelerini belirtir ve formülerin bir nüshasını ilgili kimsenin veya ölen kişinin mevzuatına tabi olduğu her Âkit Tarafın malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) Sigortası Kurumuna, gereğine göre, talep sahibi tarafından verilmiş çalışma belgelerini ekleyerek gönderir.

2. Başka bir tek ilgili Kurum varsa, bu Kurum kendisine gönderilen formülere, yukarıdaki paragraf hükümleri gereğince, uyguladığı mevzuata göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerine ilişkin bilgileri kaydeder ve sonra Sözleşmenin 28. maddesi hükümlerini nazara alarak, kendi mevzuatına göre, doğan hakları belirler, ve formülerde Sözleşmenin 29. maddesinin 2, 3, 4 veya 5. paragrafları hükümlerine göre hesapladığı nazarî ve fiilî yardım miktarı ile, gereğine göre, talep sahibinin Sözleşmenin 28-33. maddeleri hükümleri uygulanmaksızın, yalnız kendi mevzuatına göre geçmiş süreler için talep edebileceği yardım miktarını belirtir. İşlemi Yürüten Kuruma iade olunan sözkonusu formülerde kanuni itiraz yolları ve süreleri belirtilir.

3. Başka iki veya daha fazla ilgili Kurum varsa, bu Kurumların her biri, kendisine gönderilen formülere, bu maddenin 1. paragrafı hükümleri gereğince, uyguladığı mevzuata göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerine ilişkin bilgileri kaydeder ve sonra formüleri İşlemi Yürüten Kuruma iade eder. Bu Kurum, böylece doldurulmuş olan formüleri bütün ilgili Kurumlara gönderir; bu Kurumların her biri, Sözleşmenin 28. maddesi hükümlerini nazara alarak, uyguladığı mevzuata göre doğan hakları belirler ve formülerde Sözleşmenin 29. maddesinin 2, 3, 4 veya 5. paragrafları hükümlerine göre hesapladığı nazarî ve fiilî yardım miktarı ile, gereğine göre, talep sahibinin -Sözleşmenin 28-33. maddeleri hükümleri uygulanmaksızın yalnız kendi mevzuatına göre geçmiş süreler için talep edebileceği yardım miktarını belirtir. İşlemi Yürüten Kuruma iade olunan formülerde kanunî itiraz yolları ve süreleri belirtilir.

4. İşlemi Yürüten Kurum, bu maddenin 2 veya 3. paragrafında belirtilen bütün bilgileri aldıktan sonra, Sözleşmenin 28. maddesi hükümlerini nazara alarak, uyguladığı mevzuata göre doğan hakları ve Sözleşmenin 29. maddesinin 2, 3, 4 ve 5. paragrafları hükümlerine göre hesapladığı nazarî ve fiilî yardım miktarı ile, gereğine göre, talep sahibinin -Sözleşmenin 28-33. maddeleri hükümleri uygulanmaksızın- yalnız kendi mevzuatına göre geçmiş süreler için talep edebileceği yardım miktarını belirler. 5. İşlemi Yürüten Kurum, bu maddenin 2 veya 3. paragrafında belirtilen bilgileri aldıktan sonra, Sözleşmenin 31. maddesinin 2. veya 3. paragrafı, 32. maddesinin 2. 4 veya 5. paragrafları veya 34. maddesinin 1. paragrafı hükümlerini uygulamak gerektiği sonucuna varırsa durumu diğer ilgili Kurumlara bildirir.

Madde 39

1. İşlemi yürüten Kurum, ilgili kimsenin veya ölen kişinin tabi olduğu diğer Âkit Taraflar mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerine gerek kalmaksızın, talep sahibinin kendi mevzuatına göre yardıma hak kazandığını tespit ederse, bu kimseye anılan yardımları derhal geçici olarak öder.

2. Sözleşmenin 29. maddesinin 5. paragrafı hükümleri gereğince talep sahibine ödeyeceği yardımların tamamını veya bir kısmını doğrudan doğruya hesaplayabilen her Kurum, sözkonusu kimseye anılan yardımları derhal öder. İlgili kimseye yardımları doğrudan doğruya ödeyen Kurum İşlemi Yürüten Kurumdan başka bir Kurumsa, bu Kurum durumu derhal İşlemi Yürüten Kuruma bildirir ve bu maddenin 7. paragrafı hükmünün uygulanması için ilgili kimseye ödenecek muaccel bakiyeler tutarını fazla ödeme yapmış Kurum lehine bloke eder.

3. İşlemi Yürüten Kurum, bu maddenin 1. paragrafı gereğince ödeme yapmışsa, ödediği miktarı, duruma göre, yukarıdaki paragraf gereğince, diğer herhangi bir Kurumca ödenmiş yardım miktarından -bu ödeme hakkında bilgi edinir edinmez- tenzil eder.

4. Taleple ilgili işlemin yürütülmesi sırasında, İşlemi Yürüten Kurumdan başka ilgili Kurumlardan biri, talep sahibinin veya ölen kişinin tabi olduğu diğer Âkit Taraflar mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerine gerek kalmaksızın yalnız kendi mevzuatına göre yardıma hak kazandığını tespit ederse, durumu derhal İşlemi Yürüten Kuruma bildirir ve bu Kurum ilgili kimseye sözkonusu yardımların tutarını duruma göre bu maddenin 2 ve 3. paragrafları hükümleri saklı kalmak kaydıyla, ilk Kurum adına geçici olarak öder.

5. İşlemi Yürüten Kurum, yardımları bu maddenin 1 ve 4. paragrafları gereğince ödeyecekse, ödemeyi, duruma göre bu maddenin 2 ve 3. paragrafları hükümleri saklı kalmak kaydıyla, yalnız en yüksek yardım miktarı için yapar.

6. İşlemi Yürüten Kurum, yardımları bu maddenin 1, 2 ve 4. paragrafları gereğince ödemediği takdirde ve gecikmeye yer verebilecek hallerde, ilgili kimseye, miktarı Sözleşmenin 29. maddesinin 1-4. paragrafları hükümlerine göre belirlenen-geri alınabilir-bir avans öder.

7. Yardım talebinin kesin bir çözüme bağlanması sırasında, İşlemi Yürüten Kurum ve diğer ilgili Kurumlar, bu maddenin 1, 3, 4, 5 ve 6. paragrafları hükümleri gereğince ödenen avanslara ve geçici olarak ödenmiş yardımlara tekabül eden miktarlar üzerinde hesaplaşırlar. Anılan Kurumlarca fazladan

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

ödenmiş olan meblağlar bu Kurumların ilgili kimseye ödeyecekleri bakiyeler tutarından tenzil edilebilir.

Madde 40

1. Sözleşmenin 34. maddesinin 2. paragrafında belirtilen hallerde, İşlemi Yürüten Kurum, bütün ilgili Kurumlara, bu Kurumların herbirince ödenmesi gereken ek yardım miktarının kesin tutarını hesaplayarak bildirir.

2. Sözleşmenin 34. maddesi hükümlerinin uygulanmasında, çeşitli millî para birimleriyle ifade olunmuş miktarlar, yardımların en son ödendiği ayın birinci günü geçerli olan resmî kambiyo kuru üzerinden paraya çevrilir.

Madde 41

Sözleşmenin 33. maddesinin 2 ve 3. paragrafları hükümlerinin uygulanmasında, Anlaşmanın 38 ve 40. maddeleri hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 42

1. İlgili Kurumların her biri, talep sahibinin yardım talebine ilişkin kararını, bu kararın İşlemi Yürüten Kurumla yapılan istişareden sonra kesinleşmesi üzerine, talep sahibine ve İşlemi Yürüten Kuruma bildirir. Alman her kararda, o kararın yalnız ödemeye konu olan kısmî yardım miktarını ilgilendirdiği ve ilgili mevzuatta öngörülen kanunî itiraz yolları ve süreleri belirtilir.

2. Yardım talebinin kesin bir çözüme bağlanmasından sonra, İşlemi Yürüten Kurum, ilgili Kurumlarca alınan kararların birer örneğini talep sahibine gönderir.

Madde 43

Yardım taleplerinin çabuklukla çözüme bağlanmasında, aşağıdaki kurallar uygulanır:

a) Evvelce Âkit Taraflardan biri veya birkaçının mevzuatına tabi olan bir kimse diğer bir Âkit Tarafın mevzuatına tabi bulunuyorsa, bu son Tarafın yetkili Kurumu, özellikle ilgili kimsenin bağlı olduğu Kurumlar ve, gereğine göre, bu kimseye verilen sigorta sicil numaraları hakkında gerekli bütün bilgileri almak üzere, diğer Âkit Tarafın veya Tarafların İrtibat Kurumuna başvurur.

b) İlgili Kurumlar, imkân ölçüsünde, ilgili kimsenin kendisinin veya bağlı olduğu Kurumun talebi üzerine, ilgili kimsenin emeklilik yaşına ulaşacağı tarihten bir yıl öncesinden itibaren, geçmiş hizmetlerine ilişkin bilgileri top-

lamaya başlarlar.

İdarî ve Tıbbî Kontrol

Madde 44

1. a) Malûllük yardımlarından,
- b) İşgöremezlik halinde sağlanan yaşlılık yardımlarından,
- c) Yaşlı işsizlere sağlanan yaşlılık yardımlarından,
- d) Mesleki faaliyetin bırakılması halinde sağlanan yaşlılık yardımlarından,
- e) Malûllük veya işgöremezlik halinde sağlanan ölüm yardımlarından,
- f) İlgili kimsenin gelirinin belirli bir sınırın altında olması halinde sağlanan yardımlardan,

yararlanan bir kimse, yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde geçici olarak bulunuyor veya ikamet ediyorsa, tıbbî ve idarî kontrol, yetkili Kurumun talebi üzerine, ilgili kimsenin geçici olarak bulunduğu veya ikamet ettiği yerdeki Kurumca bu Kurum mevzuatına göre yapılır; şu kadar ki, yetkili Kurumun, masrafı kendisine ait olmak üzere, ilgili kimseyi dilediği bir hekime muayene ettirme yetkisi saklıdır.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen kontrol sonunda, ilgili kimsenin çalıştığı veya gelirinin belirli bir sınırı aştığı tespit edilirse, geçici olarak bulunduğu veya ikamet ettiği yerdeki Kurum, kontrol talebinde bulunan yetkili Kuruma, bir rapor göndermekle yükümlüdür. Bu raporda, gereğine göre, yetkili Kurum için yararlı bütün bilgiler ve özellikle ilgili kimsenin yaptığı iş ile geçen son üç aylık dönemde aldığı kazanç veya gelirlerin tutarı ve yetkili Kurumca belirlenecek bir başvurma süresi içinde ilgili kimsenin malûl olmadan önceki işi ile ilgili meslek dalında çalışan herhangi bir işçinin aynı bölgede aldığı normal ücret ve, gereğine göre, ilgili kimsenin sağlık durumu hakkında bir uzman hekimce verilen mütalâa belirtilir.

Madde 45

İlgili kimse, yararlanmakta olduğu yardımların durdurulmasından sonra, yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet ettiği sırada yeniden yardıma hak kazanırsa, ilgili Kurumlar, birbirlerine, yardımların yeniden ödenmeye başlanması için gerekli bütün bilgileri verirler.

Yardımların Ödenmesi

Madde 46

1. Bir Âkit Tarafın ödemeyi yapmakla yükümlü Kurumu diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden ilgili kimselere ödenmesi gereken yardımları doğrudan doğruya ödemediği takdirde, bu yardımların ödenmesi, ödemeyi yapmakla yükümlü Kurumun talebi üzerine, Anlaşmanın 47-51. maddelerinde öngörülen usuller dahilinde, bu son Tarafın İrtibat Kurumunca veya ikamet edilen yerdeki Kurumca yapılır; ödemeyi yapmakla yükümlü Kurumun anılan ilgili kimselere yardımları doğrudan doğruya ödemesi halinde, bu Kurum durumu ikamet edilen yerdeki Kuruma bildirir.

2. Yardımların ödenmesine dair olan ve Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten önce uygulanan eski Anlaşmalar hükümlerinin uygulanmasına, bu hükümler 5 numaralı Ekte bildirilmiş olmak kaydıyla, devam olunur.

Madde 47

Yardımları ödemekle yükümlü Kurum, ilgili kimsenin ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesinde “Ödeme Kurumu” olarak gösterilen İrtibat Kurumuna veya bu kimsenin ikamet ettiği ülkede “Ödeme Kurumu” olarak gösterilen Kuruma, yardımların sona ereceği tarihten en geç 20 gün önce ulaşacak şekilde, ödenecek bakiyeleri gösteren (iki nüsha olarak düzenlenmiş) bir bordro gönderir.

Madde 48

1. Yardımları ödemekle yükümlü Kurum, yardım süresinin sona ermesinden 10 gün önce, Anlaşmanın 47. maddesinde öngörülen bordroda belirtilen bakiyelerin ödenmesi için gerekli meblağı, bulunduğu ülkedeki Âkit Taraf parası üzerinden öder. Ödeme, anılan Âkit Tarafın millî Bankası veya diğer bir bankası nezdinde, Ödeme Kurumu emrine, bu Kurumun bulunduğu ülkedeki Âkit Tarafın millî bankası veya diğer bir bankası adına açılan hesaba yapılır. Bu ödeme yükümlülüğün kurtarıcı nitelik taşır. Yardımları ödemekle yükümlü Kurum yaptığı ödeme hakkında derhal Ödeme Kurumuna bilgi verir.

2. Adına ödeme yapılmış olan banka, ödenen meblağın karşılığını, Ödeme Kurumu lehine bu Kurumun bulunduğu ülkedeki Âkit Taraf parası üzerinden alacak kaydeder.

3. Bu maddenin 1. paragrafında sözü edilen bankaların adları ve adresleri 6 numaralı Ekte belirtilir.

Madde 49

1. Anlaşmanın 47. maddesinde öngörülen bordroda belirtilen bakiyeler, ilgili kimseye yardımları ödemekle yükümlü Kurum adına, Ödeme Kurumu tarafından kendi mevzuatında öngörülen usuller dahilinde ödenir.

2. İlgili kimseye ödenecek meblağ, Anlaşmanın 48. maddesi hükümlerine göre ödenen meblağın Ödeme Kurumu lehine alacak kaydedildiği kur üzerinden, ilgili kimsenin ikamet ettiği ülkedeki Âkit Taraf parasına çevrilir.

3. Ödeme Kurumu veya bu Kurumca gösterilen diğer herhangi bir Kurum, yardımlarının durdurulmasını veya kesilmesini haklı gösteren bir durumdan haberdar edilmesi halinde, her türlü ödemeyi durdurur. İlgili kimsenin ikametini Ödeme Kurumunun bulunduğu ülke dışında bir Âkit Taraf ülkesine nakletmesi halinde aynı işlem uygulanır.

4. Ödeme Kurumu, yardımları ödemekle yükümlü Kuruma, ödemenin yapılmayıp nedenlerini ve gereğine göre bu durumu haklı gösteren olayın meydana geldiği tarihi bildirir.

Madde 50

1. Anlaşmanın 49. maddesinin 1. paragrafında belirtilen ödemeler, ilgili kimselere veya bunların kanunî temsilcilerine veya vekillerine fiilen ödenen veya ödenmeyen miktarların tespiti için, her ödeme süresi sonunda tetkikten geçirilir.

2. Yardımları Ödemekle yükümlü Kurumun bulunduğu ülkedeki Âkit Taraf parasına göre rakam ve yazı ile tespit olunan toplam miktarın Ödeme Kurumunca yapılan ödemelere uygunluğu tasdik olunur ve bu hususla ilgili belge Ödeme Kurumu temsilcisinin imzasını taşır.

3. Ödeme Kurumu, ödemelerin usulüne uygun olarak yapılmasını sağlar.

4. Yardımları ödemekle yükümlü Kurumca bu Kurumun bulunduğu Âkit Taraf parası üzerinden ödenen meblağlarla Ödeme Kurumu tarafından aynı Âkit Taraf parası üzerinden ödendiği belgelenen miktar arasındaki fark, yardımları ödemekle yükümlü Kurumca sonradan aynı esasa göre ödenecek meblağlara mahsup edilir.

Madde 51

Yardımların ödenmesinde yapılan masraflar, özellikle posta ve banka masrafları, Ödeme Kurumunca kendi mevzuatında öngörülen usullere göre ilgili kimselerden istirdat olunabilir.

Madde 52

Âkit Taraflardan biri veya birkaçının mevzuatına göre ödenen yardımlardan yararlanan kimse, ikametini bir Âkit Taraf ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesine nakletmesi halinde, durumu yardımları ödemekle yükümlü Kurum veya Kurumlara ve gereğine göre Ödeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür.

Kısım 3

İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

Genel Hükümler

Sözleşmenin 38. Maddesinin Uygulanması

Madde 53

1. İşçi, Sözleşmenin 38. maddesinin 1. paragrafının (a) bendi gereğince sağlık yardımlarından yararlanmak için, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, anılan yardımlara hak kazandığını bildirir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, gereğine göre işverence verilen bilgilerin görülmesinden sonra, yetkili Kurumca verilir. Ayrıca, yetkili devletin mevzuatı gerektiriyorsa, işçi ikamet ettiği yerdeki Kuruma, iş kazası veya meslek hastalığı bildirisini aldığına dair bir belgeyi ibraz eder. İşçinin bu belgeleri ibraz etmemesi halinde, ikamet ettiği yerdeki Kurum belgeleri yetkili Kurumdan ister ve, belgeler gelinceye kadar, işçiye, anılan yardımlara hak kazandığı sürece, yardım yapmaya devam eder.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, iptal edildiğine dair ikamet edilen yerdeki Kuruma bir bildiriye bulunmadıkça, geçerli olur.

3. Mevsimlik işçinin sözkonusu olması halinde, bu maddenin 1. paragrafında belirtilen belge, iptal edildiğine dair yetkili Kurumca ikamet edilen yerdeki Kuruma bir bildiriye bulunmadıkça, mevsimlik iş için öngörülen çalışma süresi sona erinceye kadar geçerli olur.

4. İşçi, sağlık yardımlarından yararlanmak için talepte bulunduğu sırada, ikamet ettiği ülkedeki Âkit Taraf mevzuatına göre sağlık yardımlarından yararlanmak için gerekli olan bütün kanıtlayıcı belgeleri ibraz eder.

5. Hastaneye yatırılma halinde, ikamet edilen yerdeki Kurum, bu durum hakkında bilgi edinir edinmez, yetkili Kuruma, ilgili kimsenin hastaneye giriş tarihini, hastanede kalacağı muhtemel süreyi ve hastaneden çıkış tarihini bildirir.

6. İşçi, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, durumunda sağlık yardımlarından yararlanma hakkını etkileyecek şekilde meydana gelen her türlü değişikliği, özellikle işini veya meslekî faaliyetini bıraktığını veya değiştirdiğini veya

ikametini veya geçici olarak bulunduğu yeri başka bir yere naklettiğini bildirmekle yükümlüdür. Yetkili Kurum, ikamet edilen yerdeki Kuruma, aynı zamanda işçinin yardım hakkının sona erdiğini bildirir. İkamet edilen yerdeki Kurum, yetkili Kurumdan, işçinin yardım hakkının devam edip etmediği hususunda her zaman bilgi isteyebilir.

7. Sınır işçilerinin sözkonusu olması halinde, ilâç, sargı bezi ve küçük cihazlarla laboratuvar tahlil ve tetkikleri ancak bu kimselerin kayıtlı oldukları Âkit Taraf ülkesinde bu Tarafın mevzuatına göre verilir veya yapılır.

Madde 54

1. İşçi, Sözleşmenin 38. maddesinin 1. paragrafının (b) bendi gereğince, gelirler dışında para yardımlarından yararlanmak için, işgöremezliğin başladığı tarihten itibaren 3 gün içinde, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, işini bıraktığına dair bir belgeyi veya, yetkili Kurum ya da ikamet ettiği yerdeki Kurumun mevzuatı gerektiriyorsa, müdavi hekimce verilen bir işgöremezlik belgesini ibraz ederek başvurur. Anılan işçi, ayrıca talep ettiği yardımların niteliğine göre, yetkili devlet mevzuatının gerektirdiği bütün diğer belgeleri ibraz etmekle yükümlüdür.

2. İkamet edilen ülkedeki müdavi hekimlerin işgöremezlik belgelerini vermemeleri halinde, işçi doğruca ikamet ettiği yerdeki Kuruma bu kurum mevzuatında öngörülen usuller dahilinde başvurur. Bu Kurum, ilgili kimse- nin işgöremezlik durumunun tıbben belirlenmesi ve yukarıdaki paragrafta belirtilen belgenin düzenlenmesi için derhal gerekli işlemleri yapar.

3. İkamet edilen yerdeki Kurum, yetkili Kuruma, bu maddenin yukarıdaki paragraflarında belirtilen belgeleri, işgöremezliğin muhtemel süresini belirterek hemen gönderir.

4. İkamet edilen yerdeki Kurum, imkân olur olmaz, kendi sigortalısı imiş gibi, işçinin idarî ve tıbbî kontrolünü yaptırır ve kontrol sonuçlarını yetkili Kuruma bildirir; şu kadar ki, bu Kurumun, masrafı kendisine ait olmak üzere, işçiyi dilediği bir hekime muayene ettirme yetkisi saklıdır. Yetkili Kurum, işçiye, kontrol kurallarına uymadığı gerekçesi ile yardım yapmamaya karar verirse, bu hususa ilişkin kararını ilgili kimseye bildirir ve kararın bir örneğini ikamet edilen yerdeki Kuruma gönderir.

5. İşgöremezliğin sona erdiği, ikamet edilen yerdeki Kurumca Âkit geçirilmeden işçiye ve yetkili Kuruma bildirilir. Yetkili Kurum, işçinin yeniden işe başlamaya elverişli olduğuna karar verirse, bu kararını işçiye bildirir ve kararın bir örneğini ikamet edilen yerdeki Kuruma gönderir.

6. Aynı hallerde, işgöremezliğin sona ermesiyle ilgili olarak, yetkili Kurumca ve ikamet edilen yerdeki Kurumca iki ayrı tarih tespit edilirse yetkili

Kurumca tespit olunan tarihe nazara alınır.

7. İşçi, yeniden işe başlaması halinde, durumu yetkili Kuruma bu Kurum mevzuatında öngörülen usuller dahilinde bildirir.

8. Yetkili Kurum para yardımlarını uluslararası posta havalesi ve her türlü uygun vasıta ile öder ve durum hakkında ikamet edilen yerdeki Kuruma bilgi verir. Anılan yardımlar yetkili Kurum hesabına ikamet edilen yerdeki Kurumca ödeniyorsa, yetkili Kurum, işçiye, uyguladığı mevzuat hükümlerine göre haklarını ve anılan yardımları ödemekle yükümlü Kurumu bildirir; ayrıca, ikamet edilen yerdeki Kuruma, sözkonusu yardımların tutarı, ödeneceği tarihler ve yetkili devlet mevzuatına göre yapılacağı âzamî süre hakkında bilgi verir. Bu son Kurumca ödenecek yardım miktarlarının paraya çevrilmesinde, bu yardımların ödendiği ayın birinci günü geçerli olan resmî kambiyo kuru uygulanır.

Sözleşmenin 40. Maddesinin Uygulanması

Madde 55

1. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (a/i) bendinde veya 2. paragrafının (a) bendinde belirtilen işçi, sağlık yardımlarından yararlanmak için, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafında öngörülen belgeyi ibraz eder. İşçi bu belgeyi ibraz ettiğinde sağlık yardımlarından yararlanma koşullarını yerine getirmiş sayılır.

2. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (b/i) bendinde belirtilen ve yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde çalışmakta olan işçi, sağlık yardımlarından yararlanmak için, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, mümkün olan en uygun zamanda, işveren veya vekili tarafından önceki iki takvim ayı içinde verilmiş olan belgeyi ibraz eder. Bu belgede, özellikle işçinin anılan işveren hesabına hangi tarihten beri çalışmakta olduğu ve yetkili Kurumun adı ve adresi belirtilir. İşçi bu belgeyi ibraz ettiğinde sağlık yardımlarından yararlanma koşullarını yerine getirmiş sayılır. İşçi, tıbbî tedaviden önce, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma başvurmuşsa, sözkonusu belgeyi ibraz etmesinden sonra, yine de bu Kurumun sigortalısı imiş gibi, tedaviden yararlanır.

3. Geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum, bu maddenin 1 veya 2. paragraflarında belirtilen işçinin, duruma göre sağlık yardımlarından yararlanma koşullarını yerine getirip getirmediğini tespit etmek üzere, yetkili Kuruma Âkit geçirmeden başvurur. Anılan Kurum, yetkili Kurumun cevabını alınca ya kadar ve en çok 30 günü geçmemek üzere, bu yardımları yapmakla yükümlüdür.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

4. Yetkili Kurum, geçici olarak bulunulan yerdeki Kuruma, bu Kurumun talebini almasından itibaren 10 gün içinde, cevabını gönderir. Yetkili Kurum, cevabının olumlu olması halinde, uyguladığı mevzuata göre yardımların yapılacağı âzamî süreyi bildirir ve bunun üzerine geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum anılan yardımları yapmaya devam eder.

5. İşçi, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, bu maddenin 1 ve 2. paragraflarında belirtilen belgeler yerine, Anlaşmanın 56. maddesinin 1. paragrafında belirtilen belgeyi ibraz edebilir. Bu takdirde, bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri uygulanmaz.

6. Anlaşmanın 53. maddesinin 5. paragraf hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 56

1. İşçi, Anlaşmanın 55. maddesinin 1 ve 2. paragraflarında belirtilen belgeleri ibraz ettiği gerekçesiyle sağlık yardımlarından uyararlanma koşullarını yerine getirmiş sayılacağını ileri sürmesi halleri hariç, Sözleşmenin 40. maddesinin 1. paragrafının (a/i) bendi gereğince sağlık yardımlarından yararlanmak için, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma bu yardımlardan yararlanmaya hak kazandığını bildirir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, işçinin ikamet ettiği Âkit Taraf ülkesini terketmesinden önce, talebi üzerine, yetkili Kurumca verilir ve belgede gereğine göre, özellikle yetkili devlet mevzuatına göre sağlık yardımlarının yapılacağı âzamî süre belirtilir. İşçinin bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, geçici olarak bulunulan yerdeki Kurum belgeyi yetkili Kurumdan ister.

2. Anlaşmanın 53. maddesinin 5. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 57

1. İşçi, Sözleşmenin 40. maddesinin 1. paragrafının (b/i) bendi gereğince sağlık yardımlarından yararlanmak için, ikamet ettiği yerdeki Kuruma, anılan yardımlardan yararlanma hakkının devam ettiğini bildirir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, yetkili Kurumca verilir ve belgede, gereğine göre, özellikle yetkili devlet mevzuatına göre anılan yardımların yapılmaya devam edileceği âzamî süre belirtilir. Yetkili Kurum, bu belgenin bir örneğini, ilgili kimsenin döndüğü veya ikametini naklettiği ülkedeki Âkit Tarafın yetkili Kurumunca gösterilen Kuruma gönderir. Anılan belge, zorlayıcı nedenlerle önceden düzenlenememişse, işçinin hareketinden sonra, talebi üzerine verilebilir.

2. Anlaşmanın 53. maddesinin 5. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygu-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

lanır.

3. Bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri Sözleşmenin 40. maddesinin 1. paragrafının (c/i) bendinde belirtilen hallerde kıyas yoluyla uygulanır.

Madde 58

1. İşçi, Sözleşmenin 40. maddesinin 1. paragrafının (a/ii) bendi gereğince, gelirler dışında, para yardımlarından yararlanmak için, yetkili Kurumun veya geçici olarak bulunduğu yerdeki Kurumun mevzuatı gerektiriyorsa, geçici olarak bulunduğu yerdeki Kuruma, işgöremezliğin başladığı tarihten itibaren 3 gün içinde, müdavi hekimce verilen bir işgöremezlik belgesini ibraz ederek başvurur, ayrıca, geçici olarak bulunduğu ülkedeki adresi ile yetkili Kurumun adını ve adresini bildirir.

2. Geçici olarak bulunulan ülkedeki müdavi hekimlerin işgöremezlik belgelerini vermeleri halinde, Anlaşmanın 54. maddesinin 2. paragrafı hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

3. Geçici olarak bulunulan ülkedeki Kurum, yetkili Kuruma, bu maddenin yukarıdaki paragraflarında belirtilen belgeleri, özellikle işgöremezliğin muhtemel süresini belirterek gönderir.

4. Sözleşmenin 15. maddesinin 1. paragrafının (a/i) bendinde ve 2. paragrafının (a) bendinde belirtilen kişiler dışında kalan işçiler sözkonusu ise ve bu işçilerin sağlık durumlarının ikamet yerlerinin bulunduğu Âkit Taraf ülkesine dönmelerine engel olmadığı tıbbî muayene sonucu tespit edilmişse, durum geçici olarak bulunulan yerdeki Kurumca kendilerine bildirilir ve bildirinin bir örneği yetkili Kuruma gönderilir.

5. Ayrıca, Anlaşmanın 54. maddesinin 4-6. paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 38-40. Maddelerinin Uygulanması

Madde 59

1. İşkazası veya meslek hastalığının yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde meydana gelmesi halinde, bu durumun bildirilmesi, kaza veya hastalığın meydana geldiği Âkit Taraf ülkesinde yürürlükte olan ve benzeri durumlarda uygulanan bütün kanunî hükümler saklı kalmak kaydıyla, yetkili devlet mevzuatına göre yapılır. Sözkonusu hususa ilişkin bildirge yetkili Kuruma gönderilir ve gereğine göre bildirgenin bir örneği ikamet edilen yerdeki Kuruma yollanır.

2. İşkazası veya meslek hastalığının meydana geldiği ülkedeki Âkit Tara-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

fin Kurumu, yetkili Kuruma, ülkesinde düzenlenen tıbbî belgeleri iki nüsha olarak gönderir ve bu Kurumun talebi üzerine gerekli bütün bilgileri verir.

3. İşkazasına uğrayan veya meslek hastalığına tutulan kimsenin tedavisinin yapıldığını ve sağlık durumunun iyileştiğini bildiren belgede, gereğine göre, anılan kimsenin durumu ve işkazası veya meslek hastalığının kesin sonuçları ayrıntılı olarak belirtilir. Bu hususla ilgili olarak yapılan masraflar ikamet edilen veya geçici olarak bulunulan yerdeki Kurumca, duruma göre, bu Kurum mevzuatında öngörülen tarife üzerinden ve yetkili Kurum hesabına ödenir.

4. Yetkili Kurum, ikamet edilen veya geçici olarak bulunulan yerdeki Kuruma, duruma göre, tedavi veya iyileşme tarihini tespit eden kararını ve gerekiyorsa gelir bağlanmasına ilişkin kararını bildirir.

Madde 60

1. İlgili Kurum, Sözleşmenin 38. maddesinin 1. paragrafında ve 40. maddesinin 1. paragrafında belirtilen hallerde, işkazaları veya meslek hastalıklarına ilişkin mevzuatın uygulanmasına itirazda bulunmak istediğinde, itirazını o zaman için hastalık sigortası rejimi ile ilgili kabul ettiği sağlık yardımlarını yapmış olan ikamet veya geçici ikamet yeri Kurumuna derhal bildirir ve yardımları bu şekilde ödemeğe, ilgili kimsenin bu kabil yardımlara hak kazanmış olması kaydıyla, devam eder.

2. Söz konusu itiraz sonunda kesin bir karar alındığında, durum ilgili Kurumca sağlık yardımlarını ödemiş olan ikamet veya geçici ikamet yeri Kurumuna derhal bildirilir. Bir işkazası veya meslek hastalığının söz konusu olmaması halinde, bu Kurum, ilgili kimsenin yardım hakkı devam ettiği sürece, hastalık sağlık yardımlarını yapmaya devam eder. Karşıt olarak, işkazası veya meslek hastalığının söz konusu olması halinde, ilgili kimsenin hastalık sigortası rejimine göre yararlandığı yardımlar işkazası veya meslek hastalığı yardımları olarak kabul edilir.

Sözleşmenin 43. Maddesinin 4. Paragrafının Uygulanması

Madde 61

1. İşçi, Sözleşmenin 43. maddesinin 4. paragrafında belirtilen hallerde, işgöremezlik derecesinin tespiti için, işkazası veya meslek hastalığı meydana geldiği sırada mevzuatına tabi olduğu Âkit Tarafın yetkili Kurumuna, evvelce diğer herhangi bir Âkit Tarafın mevzuatına tâbi olduğu sırada uğradığı işkazalarına veya tutulduğu meslek hastalıklarına ilişkin bütün bilgileri, o işkazaları veya meslek hastalıklarının sebep olduğu işgöremezlik derecesi ne olursa olsun, gönderir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

2. Yetkili Kurum, evvelce yetkili olan Kurumların herbirinden, gerekli gördüğü bütün bilgileri isteyebilir.

Sözleşmenin 44. Maddesinin 2. Paragrafının Uygulanması

Madde 62

Sözleşmenin 44. maddesinin 2. paragrafı hükümlerinin uygulanmasında, bir Âkit Tarafın -yardımların ödenmesi için- talepte bulunulan Kurumu, gerektiğinde diğer bir Âkit Tarafın Kurumundan, bu Kurumca aynı işkazası veya meslek hastalığı vakası için evvelce yapılmış olan yardımların süresi hakkında bilgi isteyebilir.

Sözleşmenin 45. Maddesinin 3. Paragrafının Uygulanması

Madde 63

Talep sahibi, Sözleşmenin 45. maddesinin 3. paragrafı hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden aile bireylerini gösterir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge ya anılan aile bireylerinin ikamet ettikleri ülkenin hastalık konusunda yetkili olan Kurumunca veya bu kimselerin ikamet ettikleri Âkit Tarafın yetkili makamının gösterdiği başka bir Kurumca verilir. Ayrıca, Anlaşmanın 25. maddesinin 2 ve 3. paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 46. Maddesinin Uygulanması

Madde 64

1. Sözleşmenin 46. maddesinin 1. paragrafında belirtilen hallerde, meslek hastalığına ilişkin bildirme ya ilgili kimsenin mevzuatına göre sözkonusu meslek hastalığına sebep olabilecek bir işte son defa çalıştığı Âkit Tarafın hastalık konusunda yetkili olan Kurumuna veya bildirme bu Kuruma intikal ettirecek olan ikamet yeri Kurumuna gönderilir.

2. Bildirgeyi alan Kurumca sözkonusu meslek hastalığına sebep olabilecek işin son defa başka bir Âkit Tarafın mevzuatına göre yapıldığı anlaşılırsa, bu Kurum, bildirgeyi ve eklerini o Tarafın aynı konuda yetkili olan Kurumuna gönderir ve durumu derhal ilgili kimseye bildirir.

3. İlgili kimsenin mevzuatına göre sözkonusu meslek hastalığına sebep olabilecek bir işte son defa çalıştığı Âkit Tarafın Kurumu, Sözleşmenin 46. maddesinin 2, 3 ve 4. paragrafları hükümlerini nazara alarak, ilgili kimsenin veya hak sahiplerinin mevzuatında öngörülen koşulları yerine getirmediğini tespit ederse, bu Kurum:

a) İlgili kimsenin evvelce mevzuatına göre sözkonusu meslek hastalığına

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

sebeplere olabilecek bir işte çalıştığı Âkit Tarafın Kurumuna, bildirgeyi ve ekindeki bütün belgeleri, ilk Kurumun mütalâalarını ve düzenlediği tıbbî muayene raporlarını ve aşağıdaki bentte sözü edilen kararın bir örneğini derhal gönderir;

b) Aynı zamanda, ilgili kimseye, kararını, özellikle yardımların yapılmayıp nedenleri ile kanunî itiraz yollarını ve sürelerini ve dosyanın yukarıdaki bentte sözü edilen Kuruma gönderildiği tarihi belirterek yollar.

4. Ayrıca, gereğine göre, aynı usullerle, ilgili kimsenin mevzuatına göre sözkonusu meslek hastalığına sebep olabilecek bir işte ilk defa çalıştığı Âkit Tarafın aynı konuda yetkili olan Kurumuna da rücu edilebilir.

Madde 65

1. İlgili kimsenin mevzuatına göre sözkonusu meslek hastalığına sebep olabilecek bir işte çalıştığı Âkit Taraflardan birinin Kruumunca alınan bir karara itiraz olunması halinde, bu Kurum, durumu Anlaşmanın 64. maddesinin 3. paragrafında öngörülen usuller dahilinde meslek hastalığına ilişkin bildirgenin muhtemelen gönderildiği Kuruma bildirmek ve sonra anılan Kuruma almış olduğu kesin karar hakkında bilgi vermekle yükümlüdür.

2. Yardım hakkının, Sözleşmenin 46. maddesinin 2, 3 ve 4. paragrafları hükümleri nazara alınarak, Anlaşmanın 64. maddesinin 3. paragrafında öngörülen usuller dahilinde, meslek hastalığına ilişkin bildirgenin gönderildiği Kurumca uygulanan mevzuata göre doğması halinde; bu Kurum, ilgili kimseye, miktarı kararına itiraz olunan Kurumla yapılan istişareden sonra belirlenen bir avans öder. İtiraz sonunda yardımların bu son Kurumca ödenmesi gerektiği anlaşılırsa, bu Kurum önceki Kurumca ödenmiş olan avansa tesviye eder ve tesviye ettiği meblağ karşılığını ilgili kimseye ödeyeceği yardım miktarından düşer.

Sözleşmenin 47. Maddesinin Uygulanması

Madde 66

Sözleşmenin 47. maddesinde belirtilen hallerde, işçi, yardım talebinde bulunduğu Âkit Tarafın Kurumuna, sözkonusu meslek hastalığı için evvelce yapılan yardımlarla bu yardımların sağlanmasından sonra icra ettiği meslekî faaliyete ilişkin bütün bilgileri verir. Bu Kurum, gerekli gördüğü bilgileri evvelce yetkili olan herhangi bir Kurumdan isteyebilir.

Gelir Taleplerine İlişkin Başvurular ve İşlemler

Madde 67

1. Bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden bir işçi veya bu işçinin hak sahip-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

leri, diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre bir gelire ek olarak ödenen bir gelir veya ödenekten yararlanmak isterse, bu hususa ilişkin taleplerini ya yetkili Kuruma, veya bu talepleri anılan Kuruma intikal ettirecek olan ikamet yeri Kurumuna gönderirler. Taleplerin gönderilmesinde aşağıdaki kurallar uygulanır.

a) Talep, gerekli bütün kanıtlayıcı belgelerle birlikte gönderilir ve yetkili devlet mevzuatında öngörülen formüller üzerinde düzenlenir;

b) Talep sahibinin verdiği bilgilerin doğruluğu talep formüllerine ekli resmî belgelerle tespit veya bu kimsenin ikamet ettiği ülkedeki Âkit Tarafın yetkili organlarınca teyit olunur.

2. Yetkili Kurum, kararını talep sahibine doğrudan doğruya veya yetkili devletin İrtibat Kurumu aracılığı ile bildirir ve bildirin bir örneğini talep sahibinin ikamet ettiği ülkedeki Âkit Tarafın İrtibat Kurumuna gönderir.

İdari ve Tıbbi Kontrol

Madde 68

Gelir sahibi bir kimsenin yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde geçici olarak bulunması veya ikamet etmesi halinde, idarî ve tıbbî kontrol ve gelirlerin tetkiki için, gerekli tıbbî muayeneler, yetkili Kurumun talebi üzerine, geçici olarak bulunan veya ikamet edilen yerdeki Kurumca bu Kurum mevzuatına göre yapılır; şu kadar ki, yetkili Kurumun, masrafı kendisine ait olmak üzere, ilgili kimseyi dilediği bir hekime muayene ettirme yetkisi saklıdır.

Gelirlerin Ödenmesi

Madde 69

Bir Âkit Taraf Kurumunca diğer bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden kimselere borçlanılan gelirlerin ödenmesi, Anlaşmanın 46-51. maddeleri hükümlerine göre yapılır.

Kısım 4

Ölüm (Ödenekler)

Sözleşmenin 49 ve 50. Maddelerinin Uygulanması

Madde 70

Bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden bir kimse bir ölüm ödeneğinden başka bir Âkit Taraf mevzuatına göre yararlanmak isterse, bu hususa ilişkin talebini, ya yetkili Kuruma veya ikamet ettiği yerdeki Kuruma, yetkili Ku-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

rum mevzuatında öngörülen kanıtlayıcı belgelerle birlikte gönderir. Talep sahibinin verdiği bilgilerin doğruluğu ya takip formüllerine ekli resmî belgelerle tespit veya bu kimsenin ikamet ettiği ülkedeki Âkit Tarafın yetkili organlarınca teyit olunur.

Madde 71

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 49. maddesi hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, ölüm ödeneğinden yararlanmaya hak kazanan kimsenin son defa tabi olduğu Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerini gösterir bir belgeyi ibraz eder.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, ilgili kimsenin talebi üzerine, gereğine göre, ölüm ödeneğinden yararlanmaya hak kazanan kimsenin son defa mevzuatına tabi olduğu Âkit Tarafın hastalık veya yaşlılık konusunda yetkili olan Kurumunca verilir. İlgili kimsenin bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, yetkili Kurum belgeyi bu son Kurumdan ister.

3. Yetkili devlet mevzuatında öngörülen koşulların yerine getirilmesinde evvelce diğer herhangi Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık veya ikamet sürelerinin nazara alınması gerekiyorsa, bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Kısım 5

İşsizlik

Sözleşmenin 51. Maddesinin Uygulanması

Madde 72

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 51. maddesinin 1 veya 2. paragrafı hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, evvelce son defa tabi olduğu Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık, çalışma veya meslekî faaliyet sürelerini gösterir bir belgeyi ibraz eder ve bu Kurumca uygulanan mevzuatın gerektirdiği bütün tamamlayıcı bilgileri verir.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, ilgili kimsenin talebi üzerine, ya evvelce son defa mevzuatına tabi olduğu Âkit Tarafın işsizlik konusunda yetkili olan Kurumunca veya bu Taraf yetkili Kurumunun gösterdiği diğer Kurumca verilir. İlgili kimsenin belgeyi ibraz etmemesi halinde, yetkili Kurum belgeyi sözü edilen Kurumların birinden ister; şükadar ki, yetkili Kurumun bu belgeyi isteyebilmesi için, kendisine hastalık sigortası konusunda yetkili olan Kurumun Anlaşmanın 16. maddesinin 1. paragrafında öngörülen belgenin örneğini göndermemiş olması gerekir.

3. Yetkili devlet mevzuatının gerektirdiği koşulların yerine getirilmesin-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

de, evvelce diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş sigortalılık, çalışma veya meslekî faaliyet sürelerinin nazara alınması gerekiyorsa; bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 52. Maddesinin Uygulanması

Madde 73

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 52. maddesi hükümlerinden yararlanmak için, yeni ikâmet yerindeki Kuruma, sigortalılık, çalışma veya meslekî faaliyet süreleri bakımından yetkili devlet mevzuatına göre yardım hakkının doğmasına ilişkin koşulları yerine getirdiğini bildirir bir belgeyi ibraz eder ve bu Kurum mevzuatının gerektirdiği bütün tamamlayıcı bilgileri verir.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, ilgili kimsenin talebi üzerine, bu kimsenin ikâmetini nakletmesinden önce, yetkili Kurumca verilir. Bu Kurum, belgenin bir örneğini ilgili kimsenin ikâmetini naklettiği ülkedeki Âkit Tarafın yetkili makamınca gösterilen Kuruma gönderir. İlgili kimsenin bu belgeyi ibraz etmemesi veya yeni ikâmet yerindeki Kurumun anılan belgenin bir örneğini almamış olması halinde, bu Kurum, belgeyi yetkili Kurumdan ister.

Sözleşmenin 53. Maddesinin Uygulanması

Madde 74

1. Sözleşmenin 53. maddesinin 1. paragrafının (a/i) ve (b/ii) bentlerinde belirtilen hallerde, ikamet edilen yerdeki Kurum, Anlaşmanın 72. maddesi hükümlerinin uygulanmasında yetkili Kurum sayılır.

2. Sözleşmenin 53. maddesinin 1. paragrafının (b/ii) bendinde belirtilen hallerde, Anlaşmanın 73. maddesi hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

3. Sözleşmenin 53. maddesinin 2. paragrafı hükümlerinin uygulanmasında, ikamet edilen yerdeki Kurum, yetkili Kurumdan, ilgili kimsenin bu Kurum mevzuatına göre yardımlardan yararlanma hakkının devam edip etmediğine ilişkin bütün bilgileri ister.

Sözleşmenin 54. Maddesinin Uygulanması

Madde 75

Sözleşmenin 54. maddesi hükümlerinin uygulanmasında, yetkili Kurum, duruma göre, Anlaşmanın 73. maddesinin 1. paragrafında belirtilen belgede, evvelce yardım hakkının son olarak tesbit edildiği tarihten sonra yapmış olduğu yardımların süresini belirtir.

Madde 76

Sözleşmenin 55. maddesinin 1. paragrafında belirtilen bir Kurumca yapılması gereken yardımların hesabında, ilgili kimse, bu Kurumun bulunduğu Âkit Taraf ülkesinde son defa en az 4 hafta çalışmamışsa, bu Kuruma, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde son defa en az 4 hafta süreyle çalıştığı işin niteliğini ve bu işin ait olduğu meslek dalını bildirir bir belgeyi ibraz eder, işçinin bu belgeyi ibraz etmemesi halinde, anılan Kurum belgeyi ya bu son tarafın işsizlik konusunda yetkili olan Kurumundan veya aynı Tarafın yetkili makamınca gösterilen diğer bir Kurumdan ister.

Madde 77

İlgili kimse, Sözleşmenin 55. maddesinin 2. paragrafı hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, yetkili devlet dışında bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet eden aile bireylerini gösterir bir belgeyi ibraz eder. Bu belge, ya aile bireylerinin ikamet ettikleri ülkenin hastalık konusunda yetkili olan Kurumunca veya bu kimselerin ikamet ettikleri ülkedeki Âkit Taraf yetkili Makamının gösterdiği diğer bir Kurumca verilir. Ayrıca, Anlaşmanın 25. maddesinin 2 ve 3. paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Kısım 6

Aile Yardımları

Sözleşmenin 57. Maddesinin Uygulanması

Madde 78

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 57. maddesi hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, evvelce son defa tabi olduğu Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş çalışma, meslekî faaliyet veya ikamet sürelerini gösterir bir belgeyi ibraz eder ve bu Kurum mevzuatının gerektirdiği bütün tamamlayıcı bilgileri verir.

2. Yukarıdaki paragrafta belirtilen belge, ilgili kimsenin talebi üzerine, ya evvelce son defa mevzuatına tabi olduğu Âkit Tarafın aile yardımları konusunda yetkili olan Kurumunca veya bu Taraf yetkili makamının gösterdiği diğer bir Kurumca verilir. İlgili kimsenin anılan belgeyi ibraz etmemesi halinde, yetkili Kurum belgeyi anılan Kurumların birinden ister; şu kadar ki, yetkili Kurumun bu belgeyi isteyebilmesi için kendisine hastalık sigortası konusunda yetkili olan Kurumun Anlaşmanın 16. maddesinin 1. paragrafında öngörülen belgenin örneğini göndermemiş olması gerekir.

3. Yetkili devlet mevzuatının gerektirdiği koşulların yerine getirilmesinde evvelce diğer herhangi bir Âkit Taraf mevzuatına göre geçmiş çalışma, mes-

lekî faaliyet veya ikamet sürelerinin nazara alınması gerekiyorsa, bu maddenin yukarıdaki paragrafları hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Sözleşmenin 59 ve 60. Maddelerinin Uygulanması

Madde 79

1. İlgili kimse, Sözleşmenin 59. maddesi hükümlerinden yararlanmak için, yetkili Kuruma, talebini gereğine göre, işvereni aracılığı ile gönderir.

2. Sözleşmenin 59. maddesinin 3. paragrafının uygulanması halinde, yetkili Kurum, anılan maddenin 4. paragrafında öngörülen karşılaştırmayı yapmak için, çocukların ikâmet ettikleri veya yetiştirildikleri Âkit Taraf mevzuatına göre ödenen aile yardımlarının miktarına ilişkin bütün bilgileri anılan Tarafın bağlı olduğu yetkili makam aracılığı ile temin eder. Bu yetkili makam, sözkonusu bilgileri her üç ayın sonunda anılan Âkit Tarafın yetkili makamından ister. Bu bilgilerin verilmesinde, sözü edilen son üç aylık dönemin son ayının 15. gününde uygulanan mevzuat hükümleri esas alınır ve müteakip 3 aylık döneme ait aile ödeneklerinin nasıl ödeneceğine ilişkin esaslar belirtilir.

3. İlgili kimse, talebine destek olarak, çocukların ikâmet ettikleri veya yetiştirildikleri Âkit Tarafın medenî hal konusunda yetkili olan makamlarınca normal olarak verilen veya bu makamlarca verilmiyorsa anılan Tarafın yetkili makamının gösterdiği Kurumca düzenlenen bir Aile Durumu belgesini ibraz eder. Bu belge yılda bir defa yenilenir.

4. Ayrıca, ilgili kimse, gereğine göre, yetkili Kurumun talebi üzerine, çocukların ikâmet ettikleri veya yetiştirildikleri Âkit Taraf ülkesinde aile ödeneklerinin ödeneceği kimsenin kimliğini tesbite yarayacak bilgileri de verir.

5. İlgili kimse, yetkili Kuruma, gereğine göre, işvereni aracılığı ile, durumunda aile ödeneklerinden yararlanma hakkını etkileyecek şekilde meydana gelen her türlü değişikliği, özellikle ikâmetini başka bir yere naklettiğini ve aile ödeneklerinden yararlanacak çocuk sayısının değiştiğini bildirmekle yükümlüdür.

6. Bu maddenin 1, 3 ve 5. maddeleri hükümleri, Sözleşmenin 59. maddesinin 5. paragrafında belirtilen hallerde uygulanır.

Madde 80

1. İlgili kimsenin bir işte çalışmış veya bir meslekî faaliyet icra etmiş veya 1 ya da 3 aylık bir süre içinde iki Âkit Tarafın ülkesinde ikamet etmiş olması halinde, bu Taraflardan her birinin mevzuatına göre talep edebileceği aile ödenekleri, ilgili mevzuata göre ödenmesi gereken günlük ödenekler

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

tutarına tekabül eder. Anılan mevzuatlardan biri veya diğerine göre ödeneklerin aylık veya üç aylık olarak ödenmesi gerekiyorsa, bu mevzuat gereğince ilgili kimsenin ilgili Âkit Taraf ülkesinde geçmiş her çalışma, meslekî faaliyet veya ikâmet günü için ya da anılan Taraf mevzuatına göre muadili her gün için ya aylık ödenekler tutarının 1/26'si veya 3 aylık ödenekler tutarının 1/78'i ödenir.

2. Bir Âkit Tarafın Kurumu, bir ay için veya ayın belirli bir süresi için diğer bir Âkit Taraf Kurumunca ödenmesi gereken aile ödeneklerini ödemişse, yapılan bu fuzuli ödemeler söz konusu iki Kurum arasında dekont edilir.

Sözleşmenin 61. Maddesinin Uygulanması

Madde 81

1. Sözleşmenin 61. maddesinin 1. paragrafında belirtilen aile bireyleri, ikâmet ettikleri Âkit Taraf ülkesinde yapılan aile yardımlarından yararlanmak için, ikâmet ettikleri yerdeki Kuruma, bu Kurumca uygulanan mevzuata göre normal olarak ibrazı gereken bütün kanıtlayıcı belgeleri ve ilgili kimsenin yardım hakkının doğması için gereken koşulları yerine getirdiğini bildiren ve bu hususta aşağıdaki bilgileri kapsayan bir belgeyi ibraz ederler:

a) Yetkili devletin mevzuatı yardım hakkının doğmasını herhangi bir çalışma veya meslekî faaliyette bulunma koşuluna bağlamıyorsa, belgede yalnız ilgili kimsenin bu devletin mevzuatına tabi olduğu belirtilir;

b) Yetkili devletin mevzuatı yardım hakkının doğmasını belirli bir çalışma veya meslekî faaliyette bulunma süresine bağlıyorsa, belgede bu koşulun yerine getirildiği tasdik olunur;

c) Yetkili devletin mevzuatı yardım hakkının çalışma veya meslekî faaliyet sürelerine tekabül eden bir devre için doğmasını öngörüyorsa, belgede nazara alınan devre zarfında geçmiş çalışma veya meslekî faaliyet süreleri belirtilir.

Bu belge, ilgili kimsenin gerekli koşulları yerine getirmesinden sonra, talebi üzerine, yetkili Kurumca verilir. Aile bireylerinin bu belgeyi ibraz etmemeleri halinde, ikamet edilen yerdeki Kurum belgeyi yetkili Kurumdan ister.

2. Yukarıdaki paragrafta sözü edilen belge, (a) ve (b) bentlerinde belirtilen hallerde, iptaline dair ikâmet edilen yerdeki Kuruma bir bildiriye bulunmadıkça geçerli olur. Bununla birlikte, (c) bendinde belirtilen hallerde, bu belge, yalnız verildiği tarihten itibaren 3 aylık bir süre için geçerli olur ve yetkili Kurumca her 3 ayda bir resen yenilenir.

3. İlgili kimsenin mevsimlik işçi olması halinde, bu maddenin 1. paragra-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

finda belirtilen belge, iptaline dair ikâmet edilen yerdeki Kuruma bir bildiri-
de bulunulmadıkça, mevsimlik iş için öngörülen süre boyunca geçerli olur.

4. Yetkili devlet mevzuatında yardım hakkının geçmiş çalışma veya mes-
lekî faaliyet süresine tekabül eden bir süre için yapılması öngörüldüğü halde
aile bireylerinin ikâmet ettikleri ülkedeki Âkit Taraf mevzuatında yardımla-
rın aylık veya 3 aylık olarak yapılması öngörüyor, yardımlar, yetkili devlet
mevzuatında öngörülen sürenin aile bireylerinin ikamet ettikleri ülke mevzu-
atında öngörülen süreye oranı ölçüsünde yapılır.

5. Yetkili devlet mevzuatında yardım hakkının bir aylık veya tam üç aylık
bir dönem için yapılması öngörüldüğü halde aile bireylerinin ikamet ettikleri
ülkedeki Âkit Taraf mevzuatında yardımların geçmiş çalışma veya meslekî
faaliyet günlerine tekabül eden bir miktar gün için yapılması öngörülyorsa,
yardımlar 1 ay veya 3 aylık bir dönem için yapılır.

6. Bu maddenin 4 ve 5. paragraflarında belirtilen hallerde, yetkili devlet
mevzuatına göre, çalışma veya meslekî faaliyet süreleri aile bireylerinin
ikamet ettikleri ülkedeki Âkit Taraf mevzuatına göre yardımların hesabında
esas alınan birimlerden farklı birimlerle ifade olunduğu takdirde, paranın
çevrilmesi, Anlaşmanın 15. maddesinin 3. paragrafı hükümlerine göre yapı-
lır.

7. Yetkili Kurum, aile bireylerinin ikâmet ettikleri yerdeki Kuruma, ilgili
kimsenin yardım hakkının sona erdiğini veya ikâmetini bir Âkit Taraf ülke-
sinden başka bir Âkit Taraf ülkesine naklettiğini derhal bildirmekle yüküm-
lüdür. Aile bireylerinin ikamet ettikleri yerdeki Kurum, yetkili Kurumdan
ilgili kimsenin yardım hakkının devam edip etmediği hususunda her zaman
bilgi isteyebilir.

8. Aile bireyleri, ikâmet ettikleri yerdeki Kuruma, durumlarında yardım-
lardan yararlanma haklarını etkileyecek şekilde meydana gelen her türlü
değişikliği, özellikle ikâmetlerini başka bir yere naklettiklerini bildirmekle
yükümlüdürler.

Madde 82

Aile bireylerinin ikâmetlerini 1 veya 3 takvim ayı içinde bir Âkit Taraf
ülkesinden başka bir Âkit Taraf ülkesine nakletmeleri halinde, bu Taraflar-
dan her birinin mevzuatına göre kendilerine yapılan aile yardımları, ilgili
mevzuat gereğince ödenmesi gereken günlük yardımlar tutarına tekabül eder.
Anılan mevzuatlardan biri veya diğeri, yardımların aylık veya 3 aylık olarak
yapılmasını öngörüyor, bu yardımlar, ilgili kimselerin nazara alınan ay
veya 3 aylık devre zarfında ilgili Âkit Taraf ülkesinde ikamet ettikleri süre
oranında yapılır.

Sözleşmenin 62. Maddesinin Uygulanması

Madde 83

1. Sözleşmenin 62. maddesinde belirtilen aile bireyleri, ikâmet ettikleri Âkit Taraf ülkesinde aile yardımlarından yararlanmak için, ikamet ettikleri yerdeki Kuruma, ilgili kimsenin başka bir Âkit Taraf mevzuatına göre işsizlik yardımlarından yararlandığını ve yetkili devlet ülkesinde aile bireyleri ile birlikte ikâmet etmesi halinde aile yardımlarına hak kazanacağını bildirir bir belgeyi ibraz ederler. Bu belge, ya bu son devletin işsizlik konusunda yetkili olan Kurumunca veya bu devletin yetkili makamının gösterdiği diğer bir Kurumca verilir. Aile bireylerinin anılan belgeyi ibraz etmemeleri halinde, ikâmet edilen yerdeki Kurum belgeyi yetkili Kurumdan ister.

2. Anlaşmanın 81 ve 82. maddeleri hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

BÖLÜM VI

Çeşitli Hükümler

Madde 84

Yardımlardan haksız yere yararlanmış bir kimsenin ikâmet ettiği yerdeki Kurum veya bu kimsenin ikâmet ettiği ülkedeki Âkit Tarafın yetkili makamınca gösterilen Kurum, sözkonusu yardımları ödemiş olan diğer herhangi bir Âkit Tarafın Kurumuna, bu Kurumca anılan kimse aleyhine dava ikâme edilmesi halinde, gerektiği şekilde yardımcı olur.

Madde 85

1. Sözleşmenin III. Bölümünün 2. Kısımının uygulanmasında, malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) yardımlarının ödenmesi veya gözden geçirilmesi sırasında, bir Âkit Taraf Kurumunun yardımlardan yararlanan bir kimseye müstahak olduğundan fazla bir ödeme yapmış olması halinde, bu Kurum, anılan kimseye muadili yardımları ödemekle yükümlü diğer herhangi bir Âkit Tarafın Kurumundan, fazladan ödenen miktarın, bu Kurumca anılan kimseye ödenecek muaccel bakiyelerden kesilmesini isteyebilir. Bu son Kurum, böylece kesilmiş olan meblağı alacaklı Kuruma transfer eder. Sözkonusu bakiyelerden kesinti yapılamaması halinde aşağıdaki paragraf hükümleri uygulanır.

2. Bir Âkit Tarafın Kurumu yardımlardan yararlanan bir kimseye müstahak olduğu miktarı aşan bir meblağ ödemişse, uyguladığı mevzuatta öngörülen koşullar ve sınırlar dahilinde, anılan kimseye muadili yardımları ödemekle yükümlü diğer herhangi bir Âkit Tarafın Kurumundan, fazladan ödenen miktarın, bu Kurumca ödenecek miktarlardan kesilmesini isteyebilir. Bu

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

son Kurum, kesintiyi, kendisi fazladan ödeme yapmış gibi, uyguladığı mevzuatın elverdiği koşullar ve sınırlar ölçüsünde yapar ve böylece kesilmiş olan meblağı alacaklı Kuruma transfer eder.

3. Bir Âkit Tarafın Kurumu, ilgili kimseye, yardımlar üzerinden bu kimsenin diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre muadili yardımları almaya hak kazandığı bir süre için bir avans ödemişse, bu Kurum, diğer Tarafın Kurumundan, sözkonusu avans tutarını, anılan kimseye aynı süre için ödenecek miktardan kesmesini isteyebilir. Bu son Kurum kesintiyi yapar ve böylece kesilmiş olan meblağı alacaklı Kuruma transfer eder.

Madde 86

Bir kimse, bir Âkit Taraf ülkesinde yapılan sosyal yardımlardan diğer bir Âkit Taraf mevzuatına göre yardıma hak kazandığı bir süre içinde yararlanmışsa, sosyal yardımı yapmış olan Kurum, sosyal yardımlardan yararlanan kimselere yapılan yardımlara kanunen rücu etme hakkına sahip bulunduğu takdirde, anılan kimseye yardım yapmakla yükümlü diğer herhangi bir Âkit Tarafın Kurumundan, sözkonusu sürede yaptığı sosyal yardım masraflarının tutarını, bu kimseye ödenecek meblağlar üzerinden kesmesini isteyebilir. Bu son Kurum gerekli kesintiyi yapar ve böylece kesilmiş olan meblağı alacaklı Kuruma transfer eder.

Madde 87

1. Yardım hakkının yetkili Kurum olarak bildirilen Kurumca tanınmaması halinde, Anlaşmanın 20. maddesinin 2. paragrafının ve 55. maddesinin 2. paragrafının -ilgili kimsenin yardımlardan yararlanma koşullarını yerine getirmiş sayılacağına ilişkin hükümleri gereğince, geçici olarak bulunulan yerdeki Kurumca ödenmiş olan sağlık yardımı masrafları ilk Kurumca tasviye olunur.

2. İlgili kimsenin yardım hakkı doğmadığı halde Anlaşmanın 60. maddesinin 1. paragrafı hükümleri gereğince ödenen sağlık yardımları için ikâmet yerindeki veya geçici olarak bulunulan yerdeki Kurumca karşılanan masraflar, ilgili Âkit Taraf Kurumunun yetkili makamının gösterdiği Kurumca tasviye olunur.

3. Bu maddenin 1 veya 2. paragrafı hükümleri gereğince füzuli ödeme yapmış olan Kurumun, ilgili kimseden, bu kimseye fazladan ödediği yardım miktarı için alacaklı kalma hakkı saklıdır.

Madde 88

İki veya daha fazla Âkit Tarafın yetkili Kurumları veya makamları arasında, Sözleşmenin II. Bölümü hükümleri gereğince uygulanacak mevzuat

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

üzerinde veya yardımları yapmakla yükümlü Kurumun belirlenmesi hususunda bir anlaşmazlık bulunması halinde, ilgili kimse, yardımlardan, sözkonusu anlaşmazlık yokmuş gibi, ikâmet ettiği yerdeki Kurum mevzuatına göre veya ilgili Âkit Taraflardan birinin ülkesinde ikâmet etmiyorsa evvelce son defa tabi olduğu Âkit Taraf mevzuatına göre geçici olarak yararlanır. Anlaşmanın çözülmesinden sonra, geçici olarak yapılmış yardım masrafları yardımların ödenmesinde yetkili olduğu bildirilen Kurumca yükümlenilir.

Madde 89

Bir Âkit Tarafın yetkili Kurumu, belirli hallerde, kendi mevzuatını veya Sözleşmeyi uygulamak için, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde soruşturma yapmak gereğini duyarsa, ilgili iki Tarafın yetkili makamları arasında varılacak anlaşmadan sonra, soruşturma konusu ile ilgili incelemeleri yapmak üzere bir elemanın görevlendirebilir. Ülkesinde soruşturma yapılan Âkit Tarafın yetkili makamı, anılan görevliye, özellikle soruşturma konusuna ilişkin tutanaklar ve diğer belgeler üzerinde gerekli bilgileri verebilecek bir elemanını görevlendirmek suretiyle yardımcı olur.

Madde 90

Bir Âkit Tarafın mevzuatına göre, bir kimsenin aile bireyi veya ev halkı olarak, ancak o kimse ile aynı konutta yaşayan kimseler nazara alınıyorsa, bu mevzuatı uygulayan Kurum, aile bireyi veya ev halkından olduğu kabul edilen kimselerden, bu niteliği taşımamaları halinde, kendilerinin tamamen ilgili kimsenin geçindirmekle yükümlü bulunduğu kimseler olduklarını belirlemelerini isteyebilir.

Madde 91

Sözleşmenin 26. maddesinin 1. paragrafı, 32. maddesinin 3 veya 6. paragrafı, 41. maddesi, 42. maddesinin 3. paragrafı, 46. maddesinin 5. paragrafı, 56. maddesinin 1. paragrafı, 58. maddesinin 1. paragrafı, 67. maddesinin 2. paragrafı, 69. maddesinin 3. paragrafı, 70. maddesinin 2 veya 3. paragrafı ve Anlaşmanın 5. maddesi gereğince düzenlenecek Anlaşmalar, yürürlüğe girdikleri tarihten itibaren 3 ay içinde, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirilir.

Madde 92

1. Anlaşmanın 4. maddesinde belirtilen Ekler Anlaşmanın tamamlayıcı unsurları sayılır.
2. Anlaşmanın Ekleri üzerinde yapılacak her türlü değişiklik ilgili Âkit

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Taraf veya Taraflarca Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirilir.

3. Anlaşmanın 5 numaralı Eki üzerinde değişiklik yapılması talep edildiğinde, Sözleşmenin 73. maddesinin 2 ve 3. paragraflarında öngörülen usul ve esaslar kıyas yoluyla uygulanır.

BÖLÜM VII

Geçici ve Son Hükümler

Madde 93

Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, bir Âkit Tarafın Kurumuna herhangi bir malûllük, yaşlılık veya ölüm (aylıklar) yardımı talebinde bulunulması halinde, bu talep, diğer Âkit Taraflardan biri veya birkaçının Kurumu veya Kurumları tarafından Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden önce aynı vaka için yapılmış yardımların anılan Sözleşme hükümleri dahilinde resen gözden geçirilmesini gerektirir.

Madde 94

1. Anlaşma, Sözleşmeyi imzalamış olan ve Sözleşmeyi:

a) Onay veya kabul hakkında bir ihtirazî kayıt koymadan;

b) Onay veya kabul şerhinden önce onay veya kabul hakkında bir ihtirazî kayıt koyarak;

İmzalamak suretiyle Sözleşmede Taraf olabilen Avrupa Konseyi üyesi devletlerin imzasına açıktır.

2. Anlaşmayı onay veya kabul hakkında bir ihtirazî kayıt koymadan imzalayan veya onaylayan veya kabul eden her devlet aynı zamanda Sözleşmeyi onaylamak veya kabul etmek zorundadır.

3. Onay veya kabul belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterliğine tevdi edilecektir.

Madde 95

1. Anlaşma, Sözleşme ile aynı tarihte yürürlüğe girecektir.

2. Anlaşmayı onay veya kabul hakkında bir ihtirazî kayıt koymadan sonradan imzalayacak veya onaylayacak veya kabul edecek her üye devlet için, anlaşma, onay veya kabul belgesinin imzalandığı veya tevdi edildiği tarihten 3 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 96

1. Sözleşmenin 77. maddesi gereğince, Avrupa Konseyi üyesi olmayan ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin çağrısı üzerine Sözleşmeye katıla-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

çak olan her devlet, aynı zamanda Anlaşmaya da katılacaktır.

2. Katılma, tevdi tarihinden 3 ay sonra geçerli olacak bir katılma belgesinin Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi ile gerçekleşecektir.

Madde 97

1. Anlaşma süresi Sözleşme süresi ile aynıdır.

2. Hiç bir Âkit Taraf, Sözleşmenin 76. maddesi hükümlerinde tespit edilen koşullar dahilinde, aynı zamanda Sözleşmeyi feshetmeden Anlaşmayı feshedemez.

3. Fesih, fesihle ilgili bildirisinin Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından alındığı tarihten 6 ay sonra hüküm ifade edecektir.

Madde 98

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, bir ay içinde, Âkit Tarafalara, Anlaşmayı imzalayan devletlere ve Uluslararası Çalışma Bürosu (BİT) Genel Müdürüne:

a) Anlaşmayı Onay veya kabul hakkında bir ihtirazî kayıt koymadan imzalamış olan her devlet,

b) Anlaşmayı onay veya kabul hakkında bir ihtirazî kayıt koyarak imzalamış olan her devlet,

c) Onay, kabul veya katılma ile ilgili bütün belgelerin kendisine tevdi olduğu,

d) Anlaşmanın 95 ve 96. maddeleri hükümleri gereğince her üye ülke için yürürlüğe girdiği tarih,

e) Anlaşmanın 97. maddesi hükümlerinin uygulanmasında alınan her bildiri ve feshin hüküm ifade edeceği tarih,

f) Anlaşmanın 91. maddesi ve 92. maddesinin 2. paragrafı hükümlerinin uygulanmasında alınan her bildiri ve yazı,

hakkında bilgi verecektir.

Usulü dairesinde yetkili kılınmış olan ve aşağıda imzaları bulunan kişiler yukarıdaki hususları tasdik zımında bu Ek Anlaşmayı imzalamışlardır.

Bu Anlaşma, 14 Aralık 1972 tarihinde, her iki metin aynı derecede geçerli olmak üzere, Fransızca ve İngilizce olarak bir nüsha halinde Paris'te düzenlenmiş olup, bu nüsha Avrupa Konseyi arşivinde saklanacaktır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri bu nüshanın tasdikli birer örneğini Anlaşmayı imzalayan ve Anlaşmaya katılan devletlerin her birine gönderecektir.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Avusturya Cumhuriyeti Hükümeti Adına: Rudolf KIRCHSCHLAGER
Belçika Krallığı Hükümeti Adına:
Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti Adına:
Danimarka Krallığı Hükümeti Adına:
Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Adına: Maurice SCHUMAN
F. Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Adına:
İzlanda Cumhuriyeti Hükümeti Adına:
İrlanda Hükümeti Adına:
İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Adına: Alberto BEMPORAD
Lüksemburg Büyük Dükalığı Hükümeti
Adına: Gaston THORN
Malta Hükümeti Adına:
Hollanda Krallığı Hükümeti Adına:
Norveç Krallığı Hükümeti Adına:
İsveç Krallığı Hükümeti Adına:
İsviçre Konfederasyonu Hükümeti Adına:
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına: Halûk BAYÜLKEN
Büyük Britanya Birleşik Krallığı ve
İrlanda Hükümeti Adına:

**AVRUPA SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMESİNİN
UYGULANMASINA İLİŞKİN EK ANLAŞMA
EKLERİ**

EK 1

(Sözleşmenin 1. maddesinin “e” bendi ve Anlaşmanın 4. maddesinin 1. paragrafı)

Yetkili Makamlar

Avusturya
- Bundesminister für soziale Verwaltung, Vienna;
+ Aile yardımları için:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Bundesminister für Finanzen, Vienna

Belçika

- Le Ministre de la Prevoyance sociale, Bruxelles;

+ Bağımsız çalışanların sosyal güvenliklerine ilişkin rejim gereğince yapılacak işlemlerle bu rejimde öngörülen Aile Yardımları ve Yaşlılık ve Ölüm (aylıklar) yardımları için:

- Le ministre des Classes moyennes, Bruxelles.

Kıbrıs

- The Minister of Labour and Social Insurance, Nicosia.

Danimarka

- Socialministeriet, Copenhagen;

- Arbejdministeriet, Copenhagen;

Fransa

- Le Ministere chargé de la Sécurité sociale, Paris;

- Le Ministre de l'Agriculture, Paris;

- Le Ministre chargé de la Marine Marchande, Paris;

Federal Almanya

Cumhuriyeti

- Bundesminister für Arbeit und Sozialordnung, Bonn.

İzlanda

- The Minister of Social Affairs, Reykjavik;

- The Minister of Health and Social Security, Reykjavik

İrlanda

- Ant Aire Leasa Shoisialaigh, Baile Atha Cliath, Dublin

İtalya

- I Ministre del Lavoro e della Previdenza Sociale, Roma

Lüksemburg

- Le Ministre du Travail et de la Sécurité Sociale, Luxembourg;

- Le Ministre de la Famille, Luxembourg;

- Le Ministre de l'Agriculture, Luxembourg;

- Le Ministre des Classes moyennes, Luxembourg.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Malta

- The Minister Responsible for the Department of Social Services, La Valletta.

Hollanda

- Minister van sociale zaken, La Have

Norveç

- Ministerevdassocfalres Sociales, Oslo;
- + İşsizlik Sigortası için:
- Ministère du Travail et des Affaires communales, Oslo.

İsveç

- Le Gouvernement suédols.

İsviçre

- + Hastalık ve Analık Sigortası, Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm Sigortası, İş kazaları ve Meslek Hastalıkları Sigortası rejimi ile Federal Aile Ödenekleri rejimi için:
- Office fédéral des Assurances sociales, Berne;
- + İşsizlik sigortası için:
- Office fédéral de l'Industrie, des Arts et Métiers et du Travail, Berne.

Türkiye

- Çalışma Bakanlığı, Ankara

Birleşik Krallık

- The Secretary of State for Social Services;
- The Secretary of State for Scotland;
- The Secretary of State for Wales;
- The Ministry of Health and Social Services for Northern Ireland;
- The Isle of Man Board of Social Services;
- The Social Security Committee of the States of Jersey and States of Guernsey Insurance Authority, London.

EK 2

(Sözleşmenin 1. maddesinin “g” bendi ve Anlaşmanın 4. maddesinin 2. paragrafı)

Yetkili Kurumlar

Avusturya

Bu ekte aksine bir bilgi bulunmadıkça, Avusturya yetkili Kurumunu Avusturya kanun ve tüzük hükümleri belirler.

1. Hastalık ve Analık

- Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger, Vienne. (Sözleşmenin 24. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında yapılan masraflar, Emeklilik Sigortası Kurumlarınca bu Federasyona ödenen “Emeklilerin Hastalık Sigortası” primlerinden tesviye olduğundan)

2. Malûllük, Yaşlılık, Ölüm (aylıklar)

(Aylıklara ilişkin talepler ve aylık bağlanması konusunda alınacak kararlarla ilgili olarak, Avusturya Emeklilik Sigortası Kurumlarının yetkileri yalnız Avusturya mevzuatına göre belirlenir. Avusturya yetkili Kurumunun belirlenmesi, yukarıda bildirilen Federasyonun sorumluluğundadır.)

3. İşsizlik

- Bundesministerium für soziale Verwaltung, Vienna.

4. Aile Yardımları

- Bundesministerium für Finanzen, Vienna.

Belçika

1. Hastalık-Analık

a) Anlaşmanın 16, 17, 19, 20, 21, 22, 24 ve 25. maddelerinin uygulanmasında:

i) Genel olarak:

İşçinin bağlı olduğu Sigorta Kuruluşu

ii) Gemi adamları için:

- Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins navigu ant sous pavillon belge, Anvers.

b) Anlaşmanın 28. maddesinin uygulanmasında:

i) Genel olarak:

- (İşçinin bağlı olduğu Sigorta Kurumu ile birlikte)

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Institut national d'assurance maladie invalidite, Bruxelles;

ii) Gemi adamları için:

- Caisse de secours et de prévoyance en fabeur des marins navigu ant sous pavillon belge, Anvers.

2. Malüllük

a) Genel malüllük halinde; işçiler, müstahdemler, bağımsız çalışanlar ve özel rejimde kendilerine herhangi bir hak tanınmamış olan maden işçileri için:

- (Sigorta Kuruluşları ile birlikte)

Institut national d'assurance maladie invalidite, Bruxelles;

b) Maden işçilerinin özel malüllüğü için:

- Fonds National de retraite des ouvriers-mineurs, Bruxelles;

c) Gemi adamlarının malüllüğü için:

- Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins navigu ant sous pavilolon belge, Anvers.

3. Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

a) İşçiler için:

- Office national des pensions pour travailleurs salariés, Bruxelles;

b) Bağımsız çalışanlar için:

- Gelirler konusunda:

+ Bağımsız çalışanlarla ilgili müstakil sosyal sigorta sandıkları, ve

+ Caisse nationale auxiliaire d'assurancessociales pour travailleurs indépendants;

- Diğer emeklilik ve ölüm yardımları için:

+ Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles.

4. İş kazaları

a) Bir gelirin tamamlanması ile ilgili ek ödenek talepleri için:

- Fonds des accidents du travail, Bruxelles;

b) Diğer hallerde:

i) Genel olarak:

- Sigortalayan;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

ii) Gemi adamları için:

- Fonds des accidents du travail, Bruxelles;

5. Meslek Hastalıkları

- Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles.

6. Ölüm Ödenekleri

a) Hastalık-Malûllük Sigortası

i) Genel Olarak:

- Yukarıda (1-b/i) paragrafında belirtilen Kurum.

ii) Gemi adamları için:

- Yukarıda (1-a/ii) paragrafında belirtilen Sandık

b) İş kazaları

i) Genel olarak:

- İşveren veya sigortalayan vekili;

ii) Gemi adamları için:

- Caisse commune de la marine marchande, Anvers.

c) Meslek Hastalıkları

- Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles.

7. İşsizlik

i) Genel olarak:

- Office National de l'emploi, Bruxelles;

ii) Gemi adamları için:

- Pool des marins de la marine marchande, Anvers.

8. Aile Yardımları

a) İşçiler için:

- (İşverenin bağlı olduğu) Organisme d'allocations familiales pour travailleurs salaries;

b) Bağımsız çalışanlar için:

- Caisse libre d'assurances sociales pour travailleurs inde pondanns, veya

- (Sigortalının bağlı olduğu) Caisse nationale auxiliaire d'assurances sociales pour travailleurs inde'pendants;

- (Yetim ödenekleri, malûllük ödenekleri v.b. haklar için)

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles.

Kıbrıs

- Departement des Assurances sociales du Ministère du Travail et des Assurances sociales, Nicosia.

Danimarka

1. Hastalık

- Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı.

2. Analık

a) Sağlık yardımları için:

- Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı;

b) Para yardımları için:

- Mahallî makam veya bu kabul yardımların yapılması bu makamca kendisine tevdi edilmiş olan Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı.

3. Malûllük; Yaşlılık ve Ölüm Aylıkları

- Mahallî Makam

4. Fazla Çalışma Aylığı

- Office de pension supplémentaire de l'emploi, Hillerod

5. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Direction de l'Assurance accidents du travail, Copenhagen.

6. Ölüm

- Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı

7. İşsizlik

- Direction du Travail, Copenhagen.

8. Aile Yardımları

- Mahallî Makam.

Fransa

I. ANAVATAN

A. İşçiler

1. Genel Rejim

a)-Hastalık, Analık, Ölüm (Toptan ödeme) Malûllük:

+ Caisse Primaire d'Assurance Maladie (Malûllük hariç)

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Paris bölgesi için:

+ Caisse regionale d'assurance maladie de Paris;

- Strاسبurg bölgesi için:

+ Caisse regionale d'assurance maladie de Strاسبurg;

b)-Yaşlılık ve Hak Sahibi Eşlere Yapılan Yardımlar:

+ Caisse regionale d'assurance maladie (Yaşlılık kesimi için ve Paris bölgesi hariç)

+ Caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés, Paris,

- Strاسبurg bölgesi için:

+ Caisse nationale d'assurance vieillesse des travailleurs salariés, Strاسبurg.

c) İş kazaları ve Meslek Hastalıkları:

i) Geçici işgöremezlik için:

- Caisse Primaire d'assurance maladie;

ii) Sürekli işgöremezlik için:

- Gelirlerle ilgili:

+ Caisse primaire d'assurance maladie (1 Ocak 1947 den sonra meydana gelen iş kazaları için)

+ İşveren veya Sigortalayan vekili (1 Ocak 1947 den önce meydana gelen iş kazaları için)

- Gelirlere ek olarak yapılan yardımlarla ilgili:

+ Caisse primaire de securité sociale (1 Ocak 1947 den sonra meydana gelen iş kazaları için);

+ Caisse des dépôts et consignations (1 Ocak 1947 den önce meydana gelen iş kazaları için)

d) İşsizlik:

- Direction départementale du travail et de la main d'oeuvre.

e) Aile Yardımları:

- Caisse d'allocations familiales.

2. Tarım Rejimi

a) Hastalık, Analık, Ölüm (toptan ödeme), Malûllük, Aile Yardımları:

- Caisse départementale de mutualité sociale agricole

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

b) Yaşlılık Sigortası ve Hak Sahibi Eşlere Yapılan Yardımlar:

- Caisse centrale de secours mutuels agricoles.

c)-İşkazaları veya Meslek Hastalıkları:

+ İşveren veya İşverene vekâlet eden Sigorta Kuruluşu:

- (Ek gelir yardımları sözkonusu olduğunda):

+ Caisse des dépôts et consignations, Arcueil-94.

d) İşsizlik:

- Direction départementale du travail et de la main d'oeuvre.

3. Maden İşçileri Rejimi

a) Hastalık-Analık, Ölüm (ödenekler)

- Société de secours minière.

b) Malûllük, Yaşlılık ve Ölüm Yardımları:

- Caisse autonome nationale de sécurité sociale dans les mines.

c) İşkazaları:

i) Geçici İşgöremezlik için:

- Société de secours minière;

ii) Sürekli işgöremezlik için:

- Gelirlerle ilgili:

+ Union régionale des sociétés de secours minières. (1 Ocak 1947 den sonra meydana gelen işkazaları için):

+ İşveren veya sigortalayan vekili

(1 Ocak 1947 den sonra meydana gelen işkazaları için):

- Ek gelir yardımları ile ilgili:

+ Union régionale des sociétés de secours minières.

(1 Ocak 1947 den sonra meydana gelen işkazaları için);

+ Caisse des dépôts et consignations (1 Ocak 1947 den önce meydana gelen iş kazaları için).

d) İşsizlik:

- Direction départementale du travail et de la main d'oeuvre.

e) Aile Yardımları:

- Union régionale des Sociétés de secours minières.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

4. Gemi Adamları Rejimi:

a) Hastalık-Analık-Malûllük, İşkazaları, Malûllük veya İşkazaları ile ilgili Hak Sahibi Aylıkları, Ölüm ödenekleri:

- (Denizcilik İşleri Bölümünün aşağıdaki kısmı):

+ Caisse générale de prévoyance des marins.

b) Yaşlılık-Ölüm (aylıklar):

- (Denizcilik İşleri Bölümünün aşağıdaki kısmı):

+ Caisse de retraites des marins.

c) Aile Yardımları:

- Caisse nationale d'allocations familiales des marins du commerce;

Caisse nationale d'allocations familiales de la pêche maritime.

d) İşsizlik:

- Direction départementale du travail et de la main d'oeuvre.

B. Tarım Dışı Mesleklerde Ücretsiz Çalışanlar

a) Hastalık-Analık-İşkazaları:

i) Tescil işleri:

- Caisse mutuelle régionale d'Assurance des travailleurs non salariés des professions non agricoles;

ii) Prim Ödeme-Yardımlar Servisi:

- (Millî Sandıkça görevlendirilmiş ve Böle Yardımlaşma Sandığına kabul edilmiş) Yardımlaşma Derneği veya Sigorta Şirketi.

b) Malûllük-Yaşlılık ve Hak Sahipleri, Ölüm (Toptan ödeme):

- Caisse interprofessionnelle locale, veya

- Caisse professionnelle de l'organisation autonome de l'assurance vieillesse des professions artisanales;

- Caisse nationale des Barreaux français Paris.

c) Yaşlılık ve Hak Sahipleri:

- Caisse interprofessionnelle locale, veya

- Caisse professionnelle de l'organisation autonome de l'assurance vieillesse des professions industrielles et commerciales;

- Section professionnelle de l'organisation autonome de l'assurance vieillesse des professions libérales.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

d) Aile Yardımları:

- Caisse d'allocations familiales.

C) Tarım Mesleklerinde Ücretsiz Çalışanlar:

a) Hastalık-Analık-Malûllük-Serbest Hayattaki İşkazaları:

i) Tescil işleri:

- Caisse departementale de mutualité sociale agricole;

ii) Yardım yapmakla yükümlü olan ünite:

- Caisse d'assurance mutuelle agricole, veya

- Caisse d'assurance mutuelle agricole, veya

- Özel Sigorta Kuruluşu.

b) Yaşlılık-Ölüm Yardımları, Aile yardımları:

- Caisse départementale de mutualité agricole.

II. DENİZAŞIRI ÜLKELER

A. Aşağıdaki Rejimlere Bağlı İşçiler:

- Genel Rejim,

Tarım Rejimi,

- Maden işçileri rejimi.

a) Bütün risklerle ilgili:

- Caisse générale de sécurité sociale (Denizaşırı ülkelerde 1 Ocak 1952 den önce meydana gelen ve Tescil İşleri Müdürlüğünün yetkili olduğu iş kazaları ile ilgili gelirlere ek olarak yapılan yardımlar hariç).

- Ayrıca, işsizlik yardımları şu üniteye bağlıdır:

+ Direction départementale du travail et de la main d'oeuvre.

b) Aile Yardımları:

- İlgili ülkenin Aile Ödenekleri Sandığı;

- Gemi Adamları için:

a) Bütün risklerle ilgili:

- (Risklere göre denizcilik işleri Bölümünün aşağıdaki kısımları):

+ Caisse de retraite des marins, veya

+ Caisse générale de prévoyance des marins.

b) Aile Yardımları:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- İlgili ülkenin Aile Ödenekleri Sandığı

B. Tarım Dışı Mesleklerde Ücretsiz Çalışanlar

a) Hastalık:

- Yetkili Kurum kuruluş halindedir.

b) Malûllük-Ölüm (toptan ödeme)

- Yetkili Kurum kuruluş halindedir.

c) Malûllük-Ölüm (toptan ödeme)-Yaşlılık ve Hak Sahipleri:

- Caisse autonome nationale de compensation de l'assurance vieillesse artisanale (C.A.N.C.A.V.A.), Paris;

- Caisse nationale des Barreaux français, Paris.

d) Yaşlılık ve Ölüm

- Caisse interprofessionnelle d'assurance vieillesse des industriels et des commercants d'Algérie et d'outre-Mer (C.A.V.İ.C.O.R.G.), Paris

- Serbest çalışanlarla ilgili her mesleğin meslek kesimi.

e) Aile Yardımları:

- İlgili ülkenin Aile Ödenekleri Sandığı

C. Tarım Mesleklerinde Ücretsiz Çalışanlar

a) Hastalık, Analık, Yaşlılık:

- (İşçilere uygulanan rejimle ilgili) Genel Sosyal Güvenlik Sandığı.

b) Aile Yardımları:

- İlgili ülkenin Aile Ödenekleri Sandığı.

Federal Almanya Cumhuriyeti

A. Bu Ekte aksine bir bilgi bulunmadıkça, Alman yetkili Kurumlarını Alman mevzuatı belirler.

1. Hastalık

Sözleşmenin 24. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

Aylık sahibi Federal Almanya'da ikamet etseydi hangi Hastalık Sigortası Kurumuna bağlı olacak idiye o Kurum yetkili Kurumdur. Bu kurala uygun olarak, yetkili Kurumun Allgemein Ortskrankenkasse (Genel Mahalli Hastalık Sigortası Sandığı) veya bir Landkrankenkasse (Hastalık Sigortası Köy Sandığı) olması ya da bir yetkili Kurumun bulunmaması halinde, aşağıdaki Kurum yetkili Kurum kabul edilir:

- Allgemeine Ortskrankenkasse Bad Godesberg, BONN-Bad Godesberg.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

2. Yaşlılık, Malûllük, Ölüm “aylıklar” (işçiler, müstahdemler ve maden işçileri için):

a) İlgili kimsenin (hak sahipleri için olduğu gibi) Alman mevzuatına göre sigortalı olması veya sigortalı sayılması ile birlikte başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet etmesi yahut başka bir Âkit Taraf ülkesinin vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet etmesi halinde, talebi üzerine, yardımların yapılması ve ödenmesi için:

i) Son prim işçilerin emeklilik sigortasına ödendiğinde:

aa)-Sigortalı Hollanda’da ikamet ediyorsa veya Hollanda vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Westfalen, Münster;

Sigortalı Belçika’da ikamet ediyorsa veya Belçika vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, Düsseldorf;

- Sigortalı İtalya’da ikamet ediyorsa veya İtalyan vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Schwaben, Augsburg;

- Sigortalı Fransa’da veya Lüksemburg’da ikamet ediyorsa veya Fransız ya da Lüksemburg vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Rheinland-Rfalz, Speyer;

- Sigortalı Avusturya’da ikamet ediyorsa veya Avusturya vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Vandesver sicherungsanstalt Ober bayern, München;

- Sigortalı İsviçre’de ikamet ediyorsa veya İsviçre vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Baden, Karlsruhe;

- Sigortalı Danimarka’da ikamet ediyorsa veya Danimarka vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Schleswing-Holstein, Lübeck;

- Sigortalı Birleşik Krallık’ta ikamet ediyorsa veya İngiltere vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg, Hamburg;

- Sigortalı Türkiye’de ikamet ediyorsa veya Türk vatandaşı olduğu halde

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken, Bayreuth;

- Sigortalı başka bir Âkit Taraf ülkesinde ikamet ediyorsa veya başka bir Âkit Tarafın vatandaşı olduğu halde Âkit Taraf olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, Düsseldorf;

bb) Son prim Seekasse'ye (Gemi Adamları Sigorta Sandığı, Hamburg) veya Bundesbahnversicherungsanstalt'a (Federal Demiryolları Sigorta Kurumu, Frankfurt/Main) ödenmişse veya ilgili kimse Avrupa Topluluklarına üye olan bir devlette ikamet ediyorsa ya da bu devletlerden birinin vatandaşı olduğu halde Avrupa Topluluklarına üye olmayan bir devletin ülkesinde ikamet ediyorsa:

+ Landesversicherungsanstalt für das Saarland, Saarbrücken (Son primin ödendiği Kurum);

ii) Son prim müstahdemlerin Emeklilik Sigortasına ödenmişse:

+ Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, Berlin, veya gemi adamları söz konusu ise:

+ Seekasse, Hamburg

iii) Son prim maden işçilerinin Emeklilik Sigortasına ödenmişse veya, maden işlerinde çalışabilmek için gerekli olan yeteneğin azalması nedeniyle, maden aylığının bağlanması için öngörülen stajın yapılması ya da yapılmış sayılması halinde:

+ Bundesknappschaft, Bochum.

Sözleşmenin 27-37. maddelerinin uygulanmasında yapılan yardım taleplerine ilişkin kararlar ve bu yardımların ödenmesi için, yetkili Kurumlar şunlardır:

i) Alman mevzuatına göre son primin işçilerin emeklilik sigortasına ödenmesi halinde:

aa) İlgili kimse Federal Almanya'da Saar bölgesi dışında ikamet ediyorsa veya,

Alman mevzuatına göre son prim Saar bölgesi dışında bir Kuruma ödenmişse veya başka bir Âkit Taraf mevzuatının uygulanmasında son prim:

- Bir Hollanda Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:

+ Landesversicherungsanstalt Westfalen, Münster;

- Bir Belçika Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- + Landesversicherungsanstalt Rhein-provinz, Düsseldorf:
 - Bir İtalyan Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Schwaben, Augsburg;
 - Bir Fransız veya Lüksemburg Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz, Speyer;
 - Bir Avusturya Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Oberbayern, München;
 - Bir İsviçre Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Baden, Karlsruhe;
 - Bir Danimarka Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein, Lübeck;
 - Bir İngiliz Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg, Hamburg;
 - Bir Türk Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken, Bayreuth;
 - Başka bir Âkit Tarafın Emeklilik Sigortası Kurumuna ödenmişse:
 - + Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, Rüsseldorf;
- bb) İlgili kimse Avrupa Topluluklarına üye olan bir devlet mevzuatına göre sigortalı ise ve,
- aaa) Saar bölgesinde ikâmet ediyorsa; veya
 - bbb) Federal Almanya ülkesi dışında ikâmet ediyorsa ve Alman mevzuatına göre son prim Saar Bölgesi Sigorta Kurumu İşçi Emeklilik Sigortası Dairesine ödenmişse:
 - Landesversicherungsanstalt für das Saarland, Saarbruücken.
 - cc) Alman mevzuatına göre son prim Seekasse'ye (Gemi Adamları Sigorta Sandığı, Hamburg) veya Bundesbahnsicherungsanstalt'a (Federal Demiryolları Sigorta Kurumu, Frankfurt/Main) ödenmişse:
 - Son primin ödendiği Kurum.
 - ii) Alman mevzuatına göre son prim müstahdemlerin Emeklilik Sigortasına ödenmişse:
 - Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, Berlin veya Gemi adamları söz konusu ise:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Seekasse, Hamburg.

iii) Alman mevzuatına göre son prim maden işçileri Emeklilik Sigortasına ödenmişse, veya-Sözleşmenin 28. maddesi gereğince, yalnız Federal Almanya'da geçen sigortalılık süreleri esas alındığında ya da diğer devletlerdeki süreler hesaba katıldığında-maden işçilerinde aranan yeteneğin azalması nedeniyle maden aylığı bağlanması için gereken stajın yapılması veya yapılmış sayılması halinde:

- Bundesknappscharf, Bochum.

3. Demir Sanayi İşçileri Ek Aylık Sigortası

- Landesversicherungsanstalt für das Saarland, Saarbücken.

B. İşsizlik Yardımları ve Aile Yardımları

- Bundesanstalt für Arbeit, Nürnberg.

İzlanda

Bütün sigortalı kolları için:

- Millî düzeyde:

+ Tryggingastofnun Stofnun rikisins;

- Mahallî düzeyde:

+ Mahallî makamlar (Hastalık ve İşsizlik kolları hariç. Hastalık kolunda yetkili makamlar Hastalık Sigortası Mahallî Halk Sandıkları, İşsizlik kolunda, yetkili makam İşsizlik Sandıkları adına Tryggingastofnun Stofnun rikisins'dir.)

İrlanda

- An Roinn Leasa Shoisialaigh, Baile Atha Clath, Dublin

İtalya

1. Hastalık-Analık

a) Tüberküloz vakasında:

- Institut national de la Prevoyence sociale'in eyalet servisleri (I.N.P.S.);

b) Diğer Hastalıklar ve Analık için:

- Genel olarak:

+ Institut national pour l'assurance contre les maladies (I.N.A.M.);

- Boizano eyaleti için:

+ Caisse mutuelle de maladie de Bolzano, veya

- Trento eyaleti için:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

+ Caisse mutuelle de maladie de Trento.

- Sigortalının bağlı olduğu sigorta Kuruluşu.

2. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Institut national pour l'assurance contre les accidents du travail'in eyalet servisleri (İ.N.A.İ.L.)

3. Malûllük, Yaşlılık, Ölüm

a) Genel olarak:

- Institut national de la prevoyance sociale'in eyalet servisleri (İ.N.P.S.);

b) Diğer hallerde:

- Sigorta Kuruluşları.

4. Ölüm Ödenekleri

- Duruma göre, yukarıda 1, 2, 3 numaralarda belirtilen Kurumlar.

5. İşsizlik

a) Genel olarak:

- Institut national de la prevoyance sociale'in eyalet servisleri (İ.N.P.S.);

b) Gazeteciler için:

- Institut national de prevoyance pour les journalistes italiens, G.Amendola, Roma.

Lüksemburg

1. Hastalık-Analık

a) İlgili kimsenin icra ettiği meslekî faaliyet nedeniyle bağlı olduğu veya son defa bağlı olduğu Hastalık Sandığı;

b) Sözleşmenin 24. maddesinin 3. paragrafı anlamında, sigortalılık sürelerine göre aylıkları ödemekle yükümlü Kurum ve Kurumlar.

2. Malûllük-Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

a) Etablissement d'assurance contre la vieillesse et l'invalidite, Lüksemburg (İşçiler için);

b) Caisse de pension des employes prves, Luxembourg;

(Bağımsız çalışan aydın işçiler ve müstahdemler için):

c) Caisse de pension des artisans, Luxembourg (Bağımsız çalışan zanaat erbabı için);

d) Caisse de pension agricole, Luxembourg (Tarım işlerinde kendi hesabına çalışanlar için);

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

e) Caisse de pension des commerçants et industriels, Luxembourg (Ticari ve Sinaî işlerde kendi hesabına çalışanlar için).

3. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

a) Association d'assurance contre les accidents, section agricole (Tarım işlerinde çalışan veya tarım işlerinde kendi hesabına çalışan kimselerle bu sonuncuların aile bireyleri için);

b) Association d'assurance contre les accidents, section industrielle (Zorunlu veya isteğe bağlı bütün diğer hallerde);

4. İşsizlik

5. Aile Yardımları

Office national du travail, Luxembourg.

a) Caisse d'allocations familiales des ouvriers pres l'établissement d'assurance vieillesse et invalidite, Luxembourg (Yaşlılık ve malûllük sigortası müessesesine bağlı kimseler için);

b) Caisse d'allocations familiales des employes pres la Caisse de pension des employes prives, Luxembourg (Müstahdemler Emeklilik Sandığına bağlı ücretli müstahdemler için);

c) Caisse d'allocations familiales des non-salaries, Luxembourg (bütün diğer hallerde).

6. Ölüm Ödenekleri

- Duruma göre, yukarıda (1/a), 2 ve 3 numaralarda belirtilen rejimlerden birine veya diğerine göre yapılan yardımlarla ilgili Kurumlar.

Malta

- The Department of Social Services.

Hollanda

1. Hastalık-Analık

a) Sağlık yardımları için:

- Ziekenfonds (İlgili kimsenin bağlı olduğu Hastalık Sandığı);

b) Para yardımları için:

- Bedrijfsvereniging (İşverenin bağlı olduğu Meslek Derneği);

2. Malûllük

a) İlgili kimsenin-Sözleşmenin uygulanması dışında-yalnız Hollanda mevzuatına göre de yardıma hak kazanması halinde:

- Bedrijfsvereniging (İşverenin bağlı olduğu Meslek Derneği);

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

b) Bütün diğer hallerde:

- Nieuwwe Algemene Bedrijfsvereniging, Amsterdam.

3. Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

- Sociale Verzekeringsbank, Amsterdam.

4. İşsizlik

a) İşsizlik sigortası yardımları için:

- Bedrijfsvereniging (İşverenin bağlı olduğu Meslek Derneği);

b) Kamu Kuruluşlarınca sağlanan yardımlar için:

- İkamet edilen yerdeki Belediye İdaresi.

5. Aile Yardımları

a) İlgili kimse Hollanda'da ikamet ediyorsa:

- Raad van Arbeid (İlgili kimsenin ikâmet ettiği yerdeki Çalışma Konseyi);

b) İlgili kimse Hollanda dışında ikâmet ettiği halde işverenin ikâmeti veya işyeri Hollanda'da bulunuyorsa:

- Raad van Arbeid (İşverenin ikamet ettiği veya işyerinin bulunduğu yerdeki Çalışma Konseyi);

c) Bütün diğer hallerde:

- Sociale Verzekeringsbank, Amsterdam.

Norveç

1. Hastalık-Analık

- Mahallî Sigorta Ofisleri.

2. Malûllük-Yaşlılık ve Ölüm

- Rikstrygdeverket

3. Yaşlılık-Malûllük ve Orman İşçilerinin Hak Sahipleri

- Mahallî Sigorta Ofisleri.

4. Yaşlılık-Malûllük ve Balıkçıların Hak sahipleri (aylıklar)

- Mahallî Sigorta Ofisleri.

5. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Institution nationale d'assurance.

6. Aile Yardımları (aile ödenekleri)

- Mahallî Sigorta Ofisleri.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

7. İşsizlik

- Direction du Travail.

İsveç

1. Hastalık-Analık-Malüllük-Yaşlılık ve Ölüm (aylıklar)

- Alman försakringskassa.

2. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Riksförsakringsverket.

3. İşsizlik

- Erkand arbetslöshetskassa.

4. Aile Yardımları

- Barnavardsnamnd (Çocukları korumakla görevli mahalli Kuruluşlar)

İsviçre

1. Hastalık-Analık

- Sözleşmenin onaylanması sırasında düzenlenecek listede gösterilen Hastalık Sandıkları

2. Malüllük-Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

a) Caisse de compensation d'assurance-vieillesse, survivants et invalidite (İlgili kimsenin İsviçre'deki ikameti sırasında son defa bağlı olduğu Sandık);

b) Caisse suisse de compensation, Geneve (İlgili kimse İsviçre dışında ikamet ediyorsa),

3. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- İşkazaları İsviçre Milli Sigorta Sandığının-işverenin bağlı olduğu-bölge Şubesi.

4. İşsizlik

- İlgili kimsenin halen veya evvelce bağlı olduğu İşsizlik Sigortası Sandığı.

5. Aile Yardımları

- İlgili kimsenin halen veya evvelce bağlı olduğu Aile Ödenekleri Sandığı Türkiye

a) Sosyal Sigortalar mevzuatının (Hastalık, Analık, Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm, İşkazaları ve Meslek Hastalıkları kollarında) işçilere uygulanmasında:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK);

b) Sosyal Sigortalar mevzuatının (Malüllük, Yaşlılık ve Ölüm kollarında) bağımsız çalışanlara ve serbest meslek erbabına uygulanmasında:

- Bağımsız Çalışanlar ve Serbest Meslek Erbabı Sosyal Sigortalar Kurumu (Bağ-Kur).

Birleşik Krallık

- Anlaşmanın 1 numaralı Ekinde bildirilen yetkili Kurum.

EK 3

(Sözleşmenin 1. maddesinin “k” ve “l” bentleri ve Anlaşmanın 4. maddesinin 3. paragrafı)

İkamet Edilen Yerdeki (Mutat İkamet Yerindeki) ve Geçici Olarak Bulunan Yerdeki (Geçici İkamet Yerindeki) Kurumlar

Avusturya

1. Hastalık

- Gebietskrankenkasse für Arbeiter und Angestellte (İlgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde mahallen yetkili olan Sandık.)

2. İş kazaları ve Meslek Hastalıkları

a) Gebietskrankenkasse für Arbeiter und Angestellte (Gelirler ve ölüm ödenekleri hariç, sağlık yardımları ve para yardımları sözkonusu olduğunda; ilgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde mahallen yetkili olan Sandık).

b) Allgemeine Unfallversicherungsanstalt, Vienna

- (Yukarıdaki “a” bendi kapsamına giren para yardımları dışında kalan para yardımları ile Anlaşmanın 68. maddesinin uygulanması sözkonusu olduğunda)

3. İşsizlik

- Anbeitsamt

(İlgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde yetkili olan Kuruluş)

4. Aile Yardımları

- Finanzamt (İlgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde yetkili olan Kuruluş)

Belçika

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

I. İkamet Edilen Yerdeki Kurumlar

1. Hastalık-Analık

a) Anlaşmanın 17, 19, 22, 25, 27 ve 29. maddelerinin uygulanmasında:

- Sigorta Kuruluşları;

b) Anlaşmanın 29. maddesinin uygulanmasında:

i) Genel olarak:

- Sigorta Kuruluşları

ii) Gemi adamları için:

- Caisse de secours et de prévoyance en favenr des marins naviguant sous pavillon belge, Anvers; veya

- Sigorta Kuruluşları.

2. Malüllük

a) Genel Malüllük (işçiler, müstahdemler, bağımsız çalışanlar ve özel rejimden yararlanamayan maden işçileri için):

- Institut national d'assurances maladie-invalidité, Bruxelles (ve Sigorta Kuruluşları).

b) Maden işçilerinin özel malüllüğü için:

- Fonds national de retraite des ouvriers minerus, Bruxelles.

c) Gemi adamlarının malüllüğü için:

- Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins naviguant sous pavillon belge, Anvers.

3. Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

a) İşçiler için:

Office national des pensions pour travailleurs salariés, Bruxelles;

b) Bağımsız çalışanlar için:

- Gelirlerle ilgili:

+ Bağımsız Çalışanlar Müstakil Sosyal Sigorta Sandıkları

+ Bağımsız Çalışanlar Yardımcı Millî Sosyal Sigorta Sandıkları;

- Diğer emeklilik ve ölüm yardımları ile ilgili:

+ Institut national d'assuranoes sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles.

4. İşkazaları

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Sigorta Kuruluşları.

5. Meslek Hastalıkları

- Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles

6. İşsizlik

a) Genel olarak:

- Office national de l'emploi, Bruxelles;

b) Gemi adamları için:

- Pool des marins de la marine marchande, Anvers.

7. Aile Yardımları

a) Ücretliler için:

- Office national d'allocations familiales pour travailleurs salariés, Bruxelles;

b) Bağımsız çalışanlar için:

- Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants, Bruxelles.

8. Ölüm Ödenekleri

- Millî Hastalık-Malüllük Sigortası, Kurumu ile birlikte Sigorta Kuruluşları.

II. Geçici Olarak Bulunulan yerdeki Kurumlar

1. Hastalık-Analık

- Sigorta Kuruluşları aracılığı ile Millî Hastalık-Malüllük Sigortası Kurumu

2. İşkazaları

- Sigorta Kuruluşları aracılığı -ile Millî Hastalık- Malüllük Sigortası Kurumu

3. Meslek Hastalıkları

- Fonds des maladies professionnelles, Bruxelles.

Kıbrıs

- The Department of Social Insurance of the Ministry of Labour and Social Insurance.

Danimarka

1. Hastalık

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı

2. Analık

a) Sağlık yardımları için:

- Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı

b) Para yardımları için:

- Mahallî Makam veya bu makamca anılan yardımlar için kendisine yetki verilmiş olan Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı.

3. Malûllük; Yaşlılık ve Ölüm Yardımları

- Mahallî Makam.

4. Fazla Çalışma Aylığı

- Labour Market Supplementary pension Board, Hillerod.

5. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Direction de l'Assurance accidents du travail, Copenhagen.

6. Ölüm

- Mahallî Hastalık Sigortası Sandığı

7. İşsizlik

- Direction du travail, Copenhagen.

8. Aile Yardımları

- Mahallî Makam.

Fransa

I. ANAVATAN

A. İşçiler

1. Genel Rejim

a) Hastalık, Analık, Ölüm (toptan ödeme), İşkazaları ve Meslek Hastalıkları (geçici işgöremezlik):

- Caisse primaire d'assurance/maladie;

b) Malûllük Aylıkları

- Caisse primaire d'assurance maladie;

İkamet veya geçici ikamet halinde:

i) Paris bölgesinde:

- Paris Hastalık Sigortası Bölge Sandığı;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

ii) Strasburg bölgesinde:

- Strasburg Hastalık Sigortası Bölge Sandığı

c) Yaşlılık sigortası yardımları için:

- Ödeme Sandığı, veya

- Hastalık Sigortası Bölge Sandığı (Yaşlılık kısmı), veya

- Strasburg'taki İşçiler Yaşlılık Sigortası Bölge Sandığı veya

- Paris'teki İşçiler Hastalık Sigortası Bölge Sandığı.

d) İşkazaları veya Meslek Hastalıkları (sürekli işgöremezlik):

i) 1 Ocak 1947 ten sonra meydana gelen risklerle ilgili gelirler veya ek gelir yardımları için:

- Caisse primaire d'assurance maladie

ii) 1 Ocak 1947 ten önce meydana gelen risklerle ilgili gelirler için:

- İşveren veya Sigortalayan vekili

iii) 1 Ocak 1947 ten önce meydana gelen risklerle ilgili ek gelir yardımları için:

- Caisse des dépôts et consignations.

e) İşsizlik

- Direction départementale du travail et de la main-d'oeuvre

f) Aile yardımları

- Caisse d'allocations familiales.

2. Tarım Rejimi

a) Hastalık, Analık, Ölüm (toptan ödeme), Malüllük,

Aile Yardımları:

- Caisse départementale de mutualité sociale agricole

b) Yaşlılık Sigortası Yardımları:

- Caisse centrale de secours mutuels agricoles.

c) İşkazaları ve Meslek Hastalıkları ile ilgili gelirler:

- İşveren veya Sigortalayan vekili.

d) İşsizlik

- Direction départementale du travail et de la main d'oeuvre.

3. Maden İşçileri Rejimi

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

a) Hastalık, Analık, Ölüm (ödenekler), işkzası veya Meslek Hastalığı Sonucu Geçici İşgöremezlik):

- Soci t  de secours miniere

b) Mal ll k, Yaşlılık Yardımları:

- Caisse autonome nationale de s curit  sociale dans les mines, Paris

c) İşkazaları veya Meslek Hastalıkları:

i) 1 Ocak 1947 den sonraki risklerle ilgili gelirler ve ek gelir yardımları için:

- Union r gionale des Soci t s de secours minieress.

ii) 1 Ocak 1947 den önceki risklerle ilgili:

- Gelirler için:

+ İşveren veya Sigortalayan vekili;

- Ek gelir yardımları için:

+ Caisse des d p rts et Consignations.

d) İşsizlik:

- Direction d partementale de travail et de la main-d'oeuvre.

4. Gemi Adamları Rejimi

a) Hastalık, Analık, İşkazaları, Mal ll k veya İşkzası ile ilgili Ölüm Aylığı, Ölüm  denekleri:

- (Denizcilik İşleri Bölümünün aşığıdaki kısmı):

+ Caisse générale de prévoyance des marins.

b) Yaşlılık, Ölüm (aylıklar)

- (Denizcilik İşleri Bölümünün aşığıdaki kısımları):

+ Caisse générale de prévoyance des marins; veya

+ İlgili kimsenin ikamet ettiğı  ye ülkedeki yetkili Şube.

c) İşsizlik

- Direction départementale du travail et de la main-d'oeuvre.

d) Aile Yardımları

- Caisse nationale d'allocations familiales des marins du commerce,

- Caisse nationale d'allocations familiales de la p che maritime.

B. Tarım Dışı Mesleklerde  cretsiz çalışanlar

a) Hastalık-Analık-İşkazaları:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Millî Sandıkça yetkilendirilmiş ve Tarım Yardımlaşma Sandığına ta-nınmış Sigorta Şirketi.

b) Malüllük-Yaşlılık ve Hak Sahipleri-Ölüm (toptan ödeme)

- Mahallî Meslek Kuruluşları Sandığı, veya

- Caisse professionnelle locale, veya

- Caisse professionnelle de l'organisation autonome de l'assurance vieillesse des professions artisanales;

- Caisse nationale des Barreaux Français, Paris.

c) Yaşlılık ve Ölüm

- Caisse interprofessionnelle locale, veya

- Caisse professionnelle de l'organisation autonome de l'assurance vieillesse des professions industrielles, et commerciales;

- Bağımsız Çalışanlar Otonom Yaşlılık Sigortası Teşkilâtının Meslek Ke-simi.

d) Aile Yardımları:

- Caisse d'allocations familiales

C. Tarım Mesleklerinde Ücretsiz Çalışanlar

a) Hastalık-Analık

- Mahallî Cemiyet veya Sandık veya Sigorta Kuruluşu.

- Yardımlaşma Kuruluşları Birliği;

- Tarım İşletmeleri veya Temsilci Sigorta Şirketi;

- Toplu Hastalık Sigortalı Bürosu.

b) Yaşlılık ve Hak Sahipleri Aylığı, Aile Yardımları:

- Caisse departementale de mutualita sociale agricole.

II. Denizaşırı Ülkeler

A. Aşağıdaki rejimlere bağlı işçiler:

1- Genel rejim

2- Tarım rejimi

3- Maden işçileri rejimi

a) Bütün riskler için (İşsizlik Yardımının Çalışma ve İşgücü Departman Müdürlüğüne bağlı işsizlik yardımları hariç):

- Caisse générale de se'curité sociale.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

b) Aile Yardımları

- Caisse départementale d'allocations familiales.

4. Gemi adamları rejimi

a) Malüllük veya Yaşlılık Aylığı:

- Riske göre, tescil işleri bölümünün aşağıdaki kısımları:

+ Caisse générale de prévoyance des marins, veya

+ Caisse de retraite des marins.

b) Aile Yardımları:

- Caisse départementale d'allocations familiales.

B. Tarım Dışı Mesleklerde Ücretsiz Çalışanlar

a) Hastalık:

- Yetkili Kurum kuruluş halindedir.

b) Malüllük-Ölüm (toptan ödeme)

- Yetkili Kurum kuruluş halindedir.

c) Malüllük-Ölüm (toptan ödeme)-Yaşlılık ve Hak Sahipleri:

- Caisse aut noma nationale de compensation de l'assurance vieillesse artisanales Paris.

- Caisse nationale des Barreaux Français, Paris.

d) Yaşlılık ve Ölüm

- Caisse interprofessionnelle d'assurance vieillesse des industriels et des

- Commerçants d'Algérie et d'OutreMer, Paris.

- Serbest Meslek Sahipleri için her meslekle ilgili mesleki kesim.

e) Aile Yardımları

- Caisse départementale d'allocations familiales.

C. Tarım Mesleklerinde Ücretsiz Çalışanlar

- Hastalık-Analık-Yaşlılık:

- Genel rejime bağlı Genel Sosyal Güvenlik Sandığı;

- Aile Yardımları

+ Caisse départemantale d'allocations familiales.

Federal Almanya Cumhuriyeti

1. Hastalık

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

a) Bütün hallerde (Sözleşmenin 20. maddesinin 2. paragrafı ve Anlaşmanın 17. maddesi hariç):

i) Allegemeine Ortskrankenkasse (İlgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yer için yetkili olan veya bu yerde böyle bir Kurumun bulunmaması halinde yetkili olan Kurum:).

ii) Land'trankenkasse (İlgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde yetkili olan Kurum).

iii) Burdesknappschaft, Bochum (Maden işçileri ile bunların aile bireyleri için yetkili olan Kurum:).

b) Sözleşmenin 20. maddesinin 2. paragrafı ve Anlaşmanın 17. maddesinin uygulanmasında:

i) (İşçinin son defa sigortalı olarak kayıtlı olduğu Kurum; (Böyle bir Kurum yoksa, veya ilgili kimse son defa Hastalık Sigortası Genel Mahallî Sandığına veya Hastalık Sigortası Köy Sandığına veya Maden İşçileri Federal Sigorta Kurumuna kayıtlı ise);

ii) Yukarıdaki (a) bendi anlamında, ilgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerdeki Kurum.

2. İşkazaları

a) (Protezler ve tıbbî cihazlarla Kulak, Boğaz, Burun ve Göz Hastalıkları konusunda ilk resmî muayeneleri yapmakla yükümlü hekimin müdahalesi dahil, İşveren Meslek Kuruluşları Dernekleri tarafından yapılan özel terapötök yardımlar hariç) Sağlık Yardımları ve (gelirler, beslenme ödenekleri ve ölüm ödenekleri hariç) Para yardımları için:

i) Allegemeine Ortskrankenkasse (ilgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde yetkili olan Genel Mahalli Hastalık Sigortası sandığı);

ii) Landkrankenkasse (ilgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde yetkili olan Hastalık Sigortası Köy Sandığı),

iii) Bundesknappschaft, Bochum (Maden işçileri ile bunların aile bireyleri için Maden İşçileri Federal Sigorta Kurumu).

b) (Yukarıdaki "a" bendinde belirtilen haller ve Anlaşmanın 68. maddesinin uygulanması hariç) Sağlık Yardımları ve para yardımları için:

- Hauptverband der gewlichen Berufsgenossenschaften, Bonn

3. Emeklilik Sigortası

a) İşçilerin Emeklilik Sigortası

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

i) Hollanda ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Westfalen, Münster.

ii) Belçika ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, Düsseldorf.

iii) İtalya ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Schwaben, Augsburg.

iv) Fransa ve Lüksemburg ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz, Speyer.

v) Avusturya ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Oberbayern, München.

vi) İsviçre ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Baden, Karlsruhe.

vii) Danimarka ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Schleswig-Holstein, Lübeck.

viii) Birleşik Krallıkla İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg, Hamburg.

ix) Türkiye ile İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken, Bayreuth.

x) Diğer bir Âkit Tarafla İlişkilerde:

- Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, Düsseldorf.

b) Müstahdemlerin Emeklilik Sigortası:

- Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, Berlin.

c) Maden İşçilerinin Emeklilik Sigortası:

- Bundesknappschaft, Bochum.

4. İşsizlik Yardımları ve Aile Yardımları

- Arbeitsamt (İlgili kimsenin ikamet ettiği veya geçici olarak bulunduğu yerde yetkili olan Çalışma Ofisi)

İzlanda

- Anlaşmanın 2 numaralı Ekinde bildirilen Kurumlar.

İrlanda

- Anlaşmanın 2 numaralı Ekinde bildirilen Kurumlar.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

İtalya

1. Hastalık-Analık

a) Tüberküloz vakasında:

- Millî Sosyal Refah Kurumunun Eyalet Servisleri (İ.N.P.S.);

b) Diğer Hastalık ve Analık vakalarında:

- Genel olarak:

+ Millî Hastalık Sigortası Kurumunun Eyalet Servisleri (İ.N.A.M.), veya

+ Bolzano Hastalık Yardımlaşma Sandığı (Bolzano eyaleti için), veya

+ Trento Hastalık Yardımlaşma Sandığı (Trento eyaleti için),

- Diğer hallerde:

+ Sigorta Kuruluşu.

2. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- İşkazaları Millî Sigorta Kurumunun Eyalet Servisleri (İ.N.A.İ.L.)

3. Malûllük Yaşlılık, Ölüm

a) Genel Olarak:

- Milli Sosyal Refah Kurumunun Eyalet Servisleri (İ.N.P.S.)

b) Diğer hallerde:

- Sigorta Kuruluşları.

4. Ölüm Ödenekleri

- Duruma göre, 1, 2, 3 numaralarda belirtilen Kurumlar

5. İşsizlik

a) Genel olarak:

- Millî Sosyal Refah Kurumunun Eyalet Servisleri (İ.N.P.S.)

b) Gazeteciler için:

- Institut national ve prévoyance pour les journalistes Italiens

G.Amendola, Roma.

6. Aile Yardımları

- Yukarıda 5 numarada belirtilen Kurumlar.

Lüksemburg

1. Hastalık-Analık

a) Sözleşmenin 20, 21, 23. maddeleri ve 24. maddesinin 2, 4, 6 ve 7. pa-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

ragrafının uygulanmasında:

- Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, Luxembourg.

b) Sözleşmenin 24. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Lüksemburg mevzuatına göre kısmî aylık bağlamada yetkili Hastalık Sandığı,

2. Malûllük-Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

a) Etablissement d'assurance contre la vieillesse et l'invalidité, Luxembourg.

b) Caisse de pensions des employé privés, Luxembourg. (Ücretli müstahdemler ve bağımsız çalışan aydın işçiler için)

c) Caisse de pensions des artisans, Luxembourg. (Bağımsız çalışanlar için)

d) Caisse de pensions agricoles, Luxembourg. (Tarım alanında kendi hesabına bir meslek icra eden kimseler için)

e) Caisse de pensions des commerçants et industriels, Luxembourg (Ticaret ve sanayi alanında kendi hesabına bir meslek icra eden kimseler için).

3. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

a) Association d'assurance contre les accidents, section agricole, Luxembourg (Tarım işçileri ile tarım alanında kendi hesabına bir meslek icra eden kimseler ve bu sonuncuların aile bireyleri için);

b) Association d'assurance contre les accidents, section industrielle, Luxembourg (Zorunlu ve isteğe bağlı bütün diğer sigorta vakaları için).

4. İşsizlik

- Office national du travail, Luxembourg.

5. Aile Yardımları.

a) Caisse d'allocations familiales des ouvriers près l'établissement d'assurance contre la vieillesse et l'invalidité, Luxembourg. (Lüksemburg'ta çalışan ve Yaşlılık ve Malûllük Sigorta Kuruluşuna kayıtlı olan kimseler için)

b) Caisse d'allocations familiales des employés près la Caisse de pension des employes privés, Luxembourg (Lüksemburg'ta çalışan ve Müstahdemler Emeklilik Aylıkları Sandığına Kayıtlı kimseler için).

c) Caisse d'allocations familiales des non-salaries, Luxembourg. (Bütün diğer hallerde).

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Malta

- The Department of Social Services, (Malte.)

Hollanda

1. Hastalık-Analık-İşkazaları-Meslek Hastalıkları

a) Sağlık Yardımları

i) İkâmet edilen yerdeki Kurumlar

- İlgili kimsenin seçimliğine göre, ikâmet edilen yerde yetkili olan sandıklardan biri,

ii) Geçici olarak bulunulan yerdeki Kurumlar:

- Algemene Nederlands Onderling Ziskenfonde, Utrecht.

b) Para Yardımları:

Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, Amsterdam.

2. Malûllük

a) İlgili kimse, Sözleşmenin uygulanması dışında yalnız Hollanda mevzuatına göre yardıma hak kazandığında:

- Yetkili Meslek Derneği:

b) Bütün diğer hallerde:

- Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, Amsterdam.

3. Yaşlılık ve Ölüm (aylıklar)

Anlaşmanın 45. maddesinin uygulanmasında:

- Sociale Verzekeringsbank, Amsterdam.

4. İşsizlik

a) İşsizlik Sigortası Yardımları:

- Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, Amsterdam.

b) Kamu Kuruluşlarınca Sağlanan Yardımlar:

- İkâmet edilen veya geçici olarak bulunulan yerdeki Belediye İdaresi.

5. Aile Yardımları:

- Raad van Arbeid (İkâmet edilen yerde yetkili olan Çalışma Konseyi.)

Norveç:

- İşsizlik yardımları hariç bütün sigorta dalları için:

+ Mahallî sigorta ofisleri;

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- İşsizlik Sigortası için;
+ Kontluk Çalışma Ofisi, Mahallî Çalışma Ofisleri ve Gemi Adamları Ofisleri.

İsveç

- Anlaşmanın 2 numaralı Ekinde bildirilen Kurumlar.

İsviçre

1. Hastalık-Analık

- Sözleşmenin onaylanması sırasında düzenlenecek listede gösterilen yetkili Hastalık Sandığı;

2. Malûllük-Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

- Caisse suisse de compensation, Geneve.

3. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- İkamet edilen veya geçici olarak bulunulan yerde işkazası meydana geldiğinde yetkili olan İsviçre Millî Sigortası Sandığı yetkili şubesi.

4. İşsizlik

- İkamet edilen veya geçici olarak bulunulan yere göre yetkili Kanton İşsizlik Sigortası Sandığı.

5. Aile Yardımları

- İkamet edilen veya geçici olarak bulunulan yere göre yetkili Kanton Tazminat Sandığı.

Türkiye

- Anlaşmanın 2 numaralı Ekinde bildirilen Kurumların Şubeleri ve Bölge Müdürlükleri.

Birleşik Krallık

- Anlaşmanın 1 numaralı Ekinde bildirilen yetkili Makamlar.

EK 4

(Anlaşmanın 3. maddesinin 1. paragrafı ve 4. maddesinin 4. paragrafı)

İrtibat Kurumları

Avusturya

1. Hastalık, İşkazaları Sigortası, Aylıklar ve Gelirler.

- Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger, Vienna.

2. İşsizlik

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Bundesministerium für Soziale Verwaltung, Vienna.

3. Aile Yardımları

- Bundesministerium für Finanzen, Vienna.

Belçika:

a) Genel Olarak:

- Ministère de la Prévoyance sociale, Bruxelles.

b) Bağımsız çalışanların Sosyal Güvenlik rejimi ile ilgili yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve bu rejimde öngörülen Yaşlılık ve Ölüm (aylıklar) Yardımları için:

- Ministère des Classes moyennes, Bruxelles.

Kıbrıs

- Director of Social Insurance at the Ministry of Labour and Social Insurances, Nicosia.

Danimarka

1. Hastalık-Analık

- Direction de la Santé, Département des assurances, Copenhagen.

2. Malûllük-Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

- Ministère des Affaires sociales, Copenhagen.

3. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Direction de l'assurance accidents du travail, Copenhagen.

4. Ölüm

- Direction de la Santé, Département des assurances, Copenhagen.

5. İşsizlik

- Direction du travail, Copenhagen.

6. Aile Yardımları

- Socialministeriet, Copenhagen.

Federal Almanya Cumhuriyeti

1. Hastalık Sigortası

- Bundesverband der Ortskrankenkassen, Bonn Bad Godesberg.

2. İşkazaları Sigortası

- Hauptverband der Gewerelichen Berufsgenossenschaften, Bonn.

3. İşçilerin Emeklilik Sigortası

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- a) Anlaşmanın 3. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:
- Verband Deutscher Rentenversicherungsträger, Frankfurt;
- b) Diğer hallerde:
- i) Hollanda ile İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Westfalen, Münster;
- ii) Belçika ile İlişkilerde .
- Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, Düsseldorf;
- iii) İtalya ile İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Schwaben, Augsburg;
- iv) Fransa ve Lüksemburg ile İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Rehinland Pflaz, Speyer;
- v) Avusturya ile İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Oberbayern, München;
- vi) İsviçre ile İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Baden, Karlsruhe;
- vii) Danimarka ile İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt (Chleswig-Holstein, Lübeck,
- viii) Birleşik Krallıkla İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Freie und Hansestadt Hamburg, Hamburg.
- ix) Türkiye ile İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Oberfranken und Mittelfranken, Bayreuth;
- x) Diğer bir Âkit Tarafla İlişkilerde:
- Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz, Düsseldorf
4. Müstahdemlerin Emeklilik Sigortası
- Bundesversicherungsanstalt für Agnestellte, Berlin.
5. Maden İşçileri Emeklilik Sigortası
- Bundesknappschaft, Bochum.
6. Demir Sanayi İşçileri Ek Aylık Sigortası
- Landesversicherungsanstalt für das Saarland-Abteilung
Hüttenknappschaftliche Zuzatsversicherung, Saarbrücken.
7. Tarım İşçileri Yaşlılık Sigortası

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Gesamtverband der landwirtschaftlichen Alterskassen, Kassel.

8. İşsizlik Yardımları ve Aile Yardımları

- Hauptstelle der Bundesanstalt für Arbeit, Nürnberg. Fransa.

- Centre de sécurité Sociale des Travailleurs Migrants, Paris.

İzlanda

- Anlaşmanın 1 numaralı ekinde bildirilen Kurum

İrlanda

- Anlaşmanın 2 numaralı Ekinde bildirilen Kurum.

İtalya

1. Hastalık (Tüberküloz hariç)-Analık

- Institut national pour l'assurance contre les maladies, Roma.

2. İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Institut national pour l'assurance contre les accidents du travail,
Roma

3. Malûllük, Yaşlılık, Ölüm, Tüberküloz, İşsizlik, Aile Yardımları

- Institut national de la prévoyance sociale, Roma.

Lüksemburg

- Anlaşmanın 46. maddesinin uygulanmasında, aynı nitelikteki yardımları yapmakla yükümlü Kurumlar (Bak. Ek 2);

- Diğer hallerde:

+ Ministère du Travail et la sécurité Sociale, Luxembourg.

Malta

- Département des services sociaux, Malta.

Hollanda

1. Hastalık-Analık-Malûllük-İşkazaları ve Meslek Hastalıkları:

a) Sağlık Yardımları:

- Ziekenfondsraad, Amsterdam.

b) Para Yardımları:

- Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging, Amsterdam.

2. Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)-Aile Yardımları:

- Sociale Verzekeringsbank, Amsterdam

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Norveç

- İşsizlik hariç, bütün sigorta kolları için

+ Institution nationale d'assurance

- İşsizlik

+ Direction du Travail.

İsveç

1. Hastalık-Analık-Malûllük-Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

İşkazaları ve Meslek Hastalıkları

- Riksförsäkringsverket, Stockholm.

2. İşsizlik

- Arbetsmarknadsstyrelsen, Stockholm.

3. Aile Yardımları

- Socialstyrelsen, Stockholm.

İsviçre

1. Hastalık-Analık

- Office fédéral des assurances sociales, Berne.

2. Malûllük-Yaşlılık-Ölüm (aylıklar)

- Caisse suisse de Compensation, Geneve.

3. İşkazaları ve meslek hastalıkları

- Caisse nationale suisse d'assurance en cas d'accidents, Lucerne.

4. İşsizlik

- Office fédéral de l'industrie, des arts et métiers et du travail, Service de l'assurance chômage, Berne.

5. Aile Yardımları

- Office fédéral des assurances sociales, Berne.

Türkiye

- Anlaşmanın 2 numaralı Ekinde bildirilen Kurumlar.

Birleşik Krallık

- Anlaşmanın 1 numaralı Ekinde bildirilen Kurumlar.

EK-5

(Anlaşmanın 4. maddesinin 5. paragrafı, 6. maddesinin “b” bendi ve 46. maddesinin 2. paragrafı)

Yürürlükte Kalan Anlaşmalar

(Köşeli parantez [] içinde bildirilen İdarî Anlaşmalar, Anlaşmanın imzaya açıldığı tarihte yürürlükte değildir.)

I. Çok Taraflı Anlaşmalar

- Ren havzası kayıkçılarının Sosyal Güvenliğine ilişkin 13 Şubat 1961 tarihli Anlaşmanın uygulanmasına dair Anlaşma;

- Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç arasında, 16 Eylül 1955 tarihinde düzenlenen Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin Anlaşma;

- Uluslararası taşıt işlerinin Sosyal Güvenliğine ilişkin 9 Temmuz 1956 tarihli Avrupa Sözleşmesinin uygulanmasına dair Anlaşma.

II. İki Taraflı Anlaşmalar:

Avusturya-Federal Almanya Cumhuriyeti

- Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 22 Aralık 1966 tarihli İdarî Anlaşma ve 10 Nisan 1969 tarihli Ek İdarî Anlaşma;

- 19 Mayıs 1951 tarihli İşsizlik Sigortası Sözleşmesinin uygulanmasına dair olup, 31 Ekim 1953 tarihli İdarî Anlaşma ile değiştirilen 30 Ocak 1953 tarihli İdarî Anlaşma.

Avusturya-İtalya

- Sosyal Sigorta Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 6 Ekim 1955 tarihli İdarî Anlaşma.

Avusturya-İsviçre

- 15 Kasım 1967 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 1 Ekim 1968 tarihli İdarî Anlaşma.

Avusturya-Türkiye

- 12 Ekim 1966 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 3 Şubat 1967 tarihli İdarî Anlaşma.

Avusturya-Birleşik Krallık

- 17 Haziran 1971 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Belçika-İsviçre

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- 17 Haziran 1952 tarihli Sosyal Sigorta Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 24 Temmuz 1953 tarihli İdarî Anlaşma.

Belçika-Türkiye

- 4 Temmuz 1966 tarihli Genel Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 6 Ocak 1969 tarihli İdarî Anlaşma.

Belçika-Birleşik Krallık

- 20 Mayıs 1957 tarihinde Brüksel'de imzalanan Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ile bu Sözleşmeye ek Protokolün uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Kıbrıs-Birleşik Krallık

- Kıbrıs ile Birleşik Krallık arasında 6 Ekim 1969 tarihinde düzenlenen Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Danimarka-Fransa

- 30 Haziran 1951 tarihli Genel Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 30 Nisan 1954 tarihli İdarî Anlaşma;

- 30 Haziran 1951 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 21 Mayıs 1954 tarihli İdarî Anlaşma.

Danimarka-Federal Almanya Cumhuriyeti

- 14 Ağustos 1953 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 4 Haziran 1954 tarihli İdarî Anlaşma (İlk İdarî Anlaşma);

- 14 Ağustos 1953 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesine ilişkin 14 Ağustos 1953 tarihli Ek Anlaşmanın uygulanmasına dair 4 Haziran 1954 tarihli İdarî Anlaşma (İkinci İdarî Anlaşma);

(Bu İdarî Anlaşmalar, Sözleşmenin III numaralı Ekinde sıralanan hükümlerin uygulanmasına ilişkin kuralları kapsadıkları ölçüde yürürlükte kalacaklardır).

Danimarka-İsviçre

- 21 Mayıs 1954 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 23 Haziran 1955 tarihli İdarî Anlaşma.

Danimarka-Birleşik Krallık

- 27 Ağustos 1959 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Fransa-İsviçre

- Yaşlılık ve Ölüm Sigortasına ilişkin 9 Temmuz 1949 tarihli Sözleşme-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

nin uygulanmasına dair 30 Mayıs 1950 tarihli İdarî Anlaşma.

Fransa-Birleşik Krallık

- 10 Temmuz 1956 tarihli Genel Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 8 Eylül 1958 tarihli İdarî Anlaşma.

Federal Almanya Cumhuriyeti-İsviçre

- 25 Şubat 1964 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 23 Ağustos 1967 tarihli İdarî Anlaşma.

Federal Almanya Cumhuriyeti-Türkiye

- 30 Nisan 1964 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ile bu Sözleşmenin değiştirilmesine ilişkin 29 Mayıs 1969 tarihli Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Federal Almanya Cumhuriyeti-Birleşik Krallık

- 20 Nisan 1960 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 10 Aralık 1964 tarihli İdarî Anlaşma. (1 Mart 1967 tarihinde yürürlüğe giren değişiklikler dahil)

İrlanda-Birleşik Krallık

- Aşağıda belirtilen Sosyal Güvenlik Sözleşme ve Anlaşmaların uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşmalar:

+ 29 Mart 1960 tarihli Sosyal Güvenlik Anlaşması;

Sosyal Güvenlik ve Yardım Bakanlığı ile Kuzey İrlanda Çalışma ve Sosyal Sigortalar Bakanlığı arasında “İşçilerin Sosyal Güvenliği ve İşçilere Ödenecek Tazminat” hakkında 22 Temmuz 1964 tarihinde düzenlenen Anlaşma;

+ 28 Şubat 1966 tarihli Sosyal Güvenlik Anlaşması;

+ 3 Ekim 1968 tarihli Sosyal Güvenlik Anlaşması;

+ 14 Eylül 1971 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi.

İtalya-İsviçre

- 14 Aralık 1962 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 18 Aralık 1963 tarihli İdarî Anlaşma.

[(Yukarıda belirtilen Sosyal Güvenlik Sözleşmesine ek olarak düzenlenen 4 Temmuz 1969 tarihli Protokolün uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma)]

İtalya-Birleşik Krallık

- 28 Kasım 1951 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

Lüksemburg-İsviçre

- 3 Haziran 1967 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 17 Şubat 1970 tarihli İdarî Anlaşma.

Lüksemburg-Birleşik Krallık

- 13 Ekim 1952 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Malta-Birleşik Krallık

- 26 Ekim 1956 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ile 21 Mart 1958 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

Hollanda-İsviçre

- 27 Mayıs 1970 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 29 Mayıs 1970 tarihli İdarî Anlaşma.

Hollanda-Türkiye

- 5 Nisan 1966 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin III. bölümünün uygulanmasına ilişkin 14 Haziran 1967 tarihli Anlaşma hükümleri.

Hollanda-Birleşik Krallık

- Sosyal Güvenlik Sözleşmesi ile bu Sözleşmeye ek 11 Ağustos 1954 tarihli Protokolün uygulanmasına ilişkin 12 Haziran 1956 tarihli İdarî Anlaşma.

Norveç-Birleşik Krallık

- 25 Temmuz 1957 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.

İsveç-Birleşik Krallık

- [(9 Haziran 1956 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma.)]

İsviçre-Türkiye

- 1 Mayıs 1969 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin 14 Haziran 1970 tarihli İdarî Anlaşma.

İsviçre-Birleşik Krallık

- [(21 Şubat 1968 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin İdarî Anlaşma)]

Türkiye-Birleşik Krallık

- 9 Eylül 1959 tarihli Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin uygulanmasına ilişkin Anlaşma.

EK 6

(Anlaşmanın 4. maddesinin 6. paragrafı ve 48. maddesinin 1. paragrafı)

Bankalar

Avusturya

- Österreichische Nationalbank, Vienna.

Kıbrıs

- Banque centrale de Chypre, Nicosia.

Danimarka

- Danmarks Nationalbank, Høstens Kanal 17, 1060 Copenhagen K.

Fransa

- Banque de France, Paris.

Federal Almanya Cumhuriyeti

- Deutsche Bundesbank, Frankfurt/Main.

İzlanda

- Landsbanki Islands, Reykjavík.

İrlanda

- Banc Ceannais na hÉireann, Baile Átha Cliath, Dublin.

Lüksemburg

- Banque Internationale, Luxembourg.

Malta

- The Central Bank of Malta, La Valetta.

Norveç

- Banque de Norvege, Oslo.

İsveç

- Sveriges Riskbank, Box 2119, 103 13 Stockholm 2

İsviçre

- Banque nationale Suisse, Berne.

Türkiye

- Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası, Ankara.

Birleşik Krallık

- The Bank of England, London.

EK 7

(Anlaşmanın 4. maddesinin 7. paragrafı)

Âkit Tarafların Yetkili Makamlarınca Gösterilen Kurumlar

Avusturya

1. Anlaşmanın 7. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

a) Son defa yapılan işin niteliğine göre yetkili Avusturya Kurumu;

b) Son defa yapılan işin niteliğinin belirlenememesi halinde:

- Pensionversicherungsanstalt der Arbeiter, Vienna.

2. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

a) Hastalık Sigortası yetkili Kurumu;

b) Hastalık Sigortasına tabi olmayan kimseler sözkonusu ise:

- İşkazaları Sigortası yetkili Kurumu.

3. Anlaşmanın 14. maddesinin 2 ve 3. paragraflarının uygulanmasında:

- Hastalık Sigortası yetkili Kurumu

4. Anlaşmanın 22. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Gebietskrankenkasse für Arbeiter und Angestellte (İkâmet edilen veya geçici olarak bulunulan yerde mahallen yetkili olan Kurum).

5. Anlaşmanın 34. maddesinin uygulanmasında:

- Gesietskrankenkasse für Arbeiter und Angestellte (Yetkili alanı içinde aile bireylerinin ikâmet ettiği Kurum)

6. Anlaşmanın 57. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger, Vienna.

7. Anlaşmanın 63. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Gebietskrankenkasse für Arbeiter und-Angestellte (Yetki alanı içinde aile bireylerinin ikâmet ettiği Kurum)

8. Anlaşmanın 7. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Gebietskrankenkasse für Arbeiter und Angestellte (İlgili kimsenin son defa yaptığı işte sigortalı olduğu Kurum).

9. Anlaşmanın 73. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Arbeitsamt

(İşçinin Avusturya'da son defa yardımlardan yararlandığı İstihdam Ofisi)

10. Anlaşmanın 76 ve 77. maddelerinin uygulanmasında:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

a) Arbeitsamt

(İşçinin Avusturya’da yardımlardan yararlandığı İstihdam Ofisi).

b) İşçinin Avusturya’da yardımlardan yararlanmamış olması halinde:

- Arbeitsamt

(Yetkili alanı içinde işçinin Avusturya’da son işyerinin bulunduğu İstihdam Ofisi.)

11. Anlaşmanın 78. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Gebietskrankenkasse für Arbeiter und Angestellte (Yetkili alanı içinde işin icra edildiği yerdeki Kurum)

12. Anlaşmanın 83. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Arbeitsamt

(İşsiz işçinin yardımlardan yararlandığı İstihdam Ofisi)

13. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında:

- Hauptverband der österreichischen Sozialversicherungsträger. Vienna.

(Yetkili mahalli kurum bilinmiyorsa)

14. Anlaşmanın 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Hauptverband der österreichischen sozialversicherungsträger Vienna.

(Sağlık yardımlarına ilişkin masraflar, Emeklilik Sigortası Kurumlarınca bu Federasyona ödenen “Emeklilerin Hastalık Sigortası” primlerinden tesviye olduğundan).

Belçika

1. Sözleşmenin 15. maddesinin (1-a/i) ve (1/a/ii) paragrafları ile Anlaşmanın 12. maddesi ve 14. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Office national de sécurité sociale, Bruxelles.

2. Sözleşmenin 15. maddesinin (2/a) paragrafi ile Anlaşmanın 12. maddesinin uygulanmasında:

- Caisse de secours et de prévoyance en faveur des marins maniguant sous pavillon belge, Anvers.

3. Anlaşmanın 22. maddesinin 1. paragrafi ve 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Institut national d’assurance maladie-Invalidité Bruxelles.

4. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafi, 73. maddesinin 2. paragrafi, 76 ve 77. maddeleri, 78. maddesinin 2. paragrafi ve 83. maddesinin 1. parag-

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

rafının uygulanmasında:

a) Genel olarak:

- Office national de l'emploi, Bruxelles;

b) Gemi adamları için:

- Pool des marins de la marine marchande, Anvers.

5. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında:

a) Maden işçilerinin özel malûllüğü için:

- Fonds national de retraite des ouvriers-mineurs, Bruxelles.

b) Yaşlılık-Ölüm (aylıklar):

- Caisse nationale des pensions de retraite et de survie, Bruxelles.

Kıbrıs

- Département des assurances sociales aupres du Ministère du Travail et des Assurances sociales, Nicosia.

Danimarka

1. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Socialministeriet, Copenhagen.

2. Anlaşmanın 14. maddesinin 2 ve 3. paragraflarının uygulanmasında:

- Socialministeriet, Copenhagen

3. Anlaşmanın 22. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

4. Anlaşmanın 34. maddesinin uygulanmasında:

- Socialministeriet, Copenhagen.

5. Anlaşmanın 57. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

6. Anlaşmanın 63. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

7. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

8. Anlaşmanın 73. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Arbejdsdirektoratet, Copenhagen.

9. Anlaşmanın 76. maddesinin uygulanmasında:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

10. Anlaşmanın 77. maddesinin uygulanmasında:

- Socialministeriet, Copenhagen.

11. Anlaşmanın 78. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

12. Anlaşmanın 83. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

13. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında:

- Mahallî Sosyal Güvenlik Ofisi.

14. Anlaşmanın 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Direktoratetfor Sygekasseraesenet, Copenhagen.

Fransa

1. Anlaşmanın 7. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Direction régionale de la sécurité sociale.

2. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafı, 57. maddesinin 1. paragrafı, 63. maddesinin 1. paragrafı, 76 ve 77. maddeleri ve 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

i) Anavatandaki işçiler için:

- Genel rejim

+ Caisse primaire d'assurance maladie;

- Tarım rejimi:

+ Caisse départementale de la mutualité sociale agricole;

- Maden işçileri rejimi:

+ Société de secours minière;

- Gemi adamları rejimi:

(Denizcilik işleri bölümünün aşağıdaki kısmı):

+ Caisse generale de prévoyance des marins.

ii) Denizaşırı ülkelerdeki işçiler için:

- Genel rejim, Tarım rejimi ve Maden İşçileri rejimi:

+ Caisse générale de sécurité sociale;

- Gemi adamları rejimi

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

(Denizcilik işleri Bölümünün aşağıdaki kısmı):

+ Caisse générale de prévoyance des marins.

3. Anlaşmanın 12. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

(Anavatanda ve Denizaşarı ülkelerde çalışan işçilerle ilgili rejimler için):

- Genel rejim ve Maden İşçileri rejimi:

+ Direction régionale de sécurité sociale;

- Tarım rejimi:

+ Tarımla ilgili sosyal kanunlarda öngörülen Denetçiler Grubu

- Gemi Adamları rejimi:

+ Secretariat général de la Marine Marchande, Direction de L'Etablissement national des invalides de la marine, Sous-Direction "Sécurité sociale des gens de mer", Paris.

4. Anlaşmanın 14. maddesinin 2 ve 3. paragraflarının uygulanmasında:

- Caisse primaire centrale d'assurance maladie de la région parisienne.

5. Anlaşmanın 22 ve 34. maddelerinin uygulanmasında:

a) i) Anavatandaki işçiler için:

- Genel rejim:

+ Caisse primaire d'assurance maladie;

- Tarım rejimi:

+ Caisse départementale de la mutualité sociale agricole;

- Maden işçileri rejimi:

+ Société de secours minire;

- Gemi adamları rejimi

(Denizcilik işleri bölümünün aşağıdaki kısmı):

+ Caisse générale de prévoyance des marins.

ii) Denizaşarı ülkelerdeki işçiler için:

- Genel rejim, Tarım rejimi ve Maden İşçileri rejimi:

+ Caisse générale de sécurité sociale;

- Gemi adamları rejimi:

(Denizcilik işleri Bölümünün aşağıdaki kısmı):

+ Caisse générale de prévoyance des marins.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

b) i) Anavatanda ücretsiz çalışanlar için:

- Tarım dışı mesleklerde çalışanlarla ilgili:

+ Caisse mutuelle régionale d'assurance des travailleurs non salariés des professions non agricoles;

- Tarım mesleklerinde çalışanlarla ilgili:

+ Caisse départementale de mutualité sociale agricole.

ii) Denizaşırı ülkelerde ücretsiz çalışanlar için:

- Tarım dışı mesleklerde çalışanlarla ilgili:

+ Kuruluş halindedir.

- Tarımsal mesleklerinde çalışanlarla ilgili:

+ Caisse générale de sécurité sociale.

6. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafı ve 73. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Direction départementale du travail et de la main d'oeuvre.

7. Anlaşmanın 78. maddesinin 2. paragrafı ve 83. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

a) i) Anavatandaki işçiler için:

- Genel rejim:

+ Caisse d'allocations familiales;

- Tarım rejimi:

+ Caisse départementale de la mutualité sociale agricole;

- Maden işçileri rejimi:

+ Union régionale des sociétés de secours minières;

- Gemi adamları rejimi:

+ Caisse nationale d'allocations familiales des marins du commerce, veya

+ Caisse nationale d'allocations familiales de la pêche maritime.

ii) Denizaşırı ülkelerdeki işçilerle ilgili bütün rejimler için:

- Caisse d'allocations familiales.

b) i) Anavatanda ücretsiz çalışanlar için:

- Tarım dışı mesleklerde ücretsiz çalışanlarla ilgili:

+ Caisse d'allocations familiales;

- Tarım mesleklerinde ücretsiz çalışanlarla ilgili:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

+ Caisse départementale de la mutualité sociale agricole.

ii) Denizaşırı ülkelerde ücretsiz çalışanlar için:

- Tarım dışı mesleklerde veya tarım mesleklerinde ücretsiz çalışanlarla ilgili:

+ Caisse des allocations familiales.

8. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında:

- Directeur régional de la sécurité sociale.

Federal Almanya Cumhuriyeti

1. Anlaşmanın 7. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

a) Son defa yapılan işin niteliğine göre:

i) İşçilerin Emeklilik Sigortası ile ilgili mahallî yetkili Kurum, veya

ii) Bundesversicherungsanstalt für Angestellte, Berlin.

b) Son defa yapılan işin niteliğinin belirlenmemesi halinde:

- Ücretli işçilerin Emeklilik Sigortası ile ilgili mahallî yetkili Kurum.

2. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

a) Hastalık Sigortası konusunda sorumlu olan Kurum;

b) İlgili kimse Hastalık Sigortası kapsamına girmiyorsa:

- İşverenin Emeklilik Sigortası primlerini ödediği sorumlu Kurum;

c) Bütün diğer hallerde:

- İşkazaları yetkili Kurumu.

3. Anlaşmanın 14. maddesinin 2 ve 3. paragraflarının uygulanmasında:

a) Hastalık Sigortasının uygulanmasında yetkili olan Kurum;

b) Hastalık Sigortası işin niteliğine göre zorunlu değilse:

- Emeklilik Sigortası primlerinin ödendiği Kurum;

c) Bütün diğer hallerde:

- İşkazaları yetkili Kurumu.

4. Anlaşmanın 22. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

a) Allgemeine Ortskrankenkasse (ilgili kimsenin ikamet ettiği yerde yetkili olan Genel Hastalık Sigortası Mahallî Kurumu);

b) Böyle bir Kurum yoksa:

- Landkrankenkasse (ilgili kimsenin ikamet ettiği yerde yetkili olan Hastalık Sigortası Köy Sandığı):

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

c) Maden işçileri veya bunların aile bireyleri sözkonusu ise:

- Bundesknappschaft, Bochum.

5. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafı, 76. maddesi ve 78. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

a) İşçiye Almanya'da yardımları son defa ödeyen Çalışma Ofisi, veya

b) İşçi Almanya'da yardımlardan yararlanmamışsa:

- İşçinin Federal Almanya'da son defa çalıştığı yerdeki Çalışma Ofisi.

6. Anlaşmanın 73. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- İşsiz işçinin yeni ikamet yerindeki veya geçici ikamet yerindeki Çalışma Ofisi.

7. Anlaşmanın 83. maddesinin uygulanmasında:

- İşsiz işçiye yardımları ödeyen Çalışma Ofisi.

8. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında işsizlik yardımlarının veya aile ödeneklerinin haksız yere ödenmesi halinde:

- İşsizlik yardımları veya aile ödeneklerini haksız yere alan kimsenin ikamet ettiği yerdeki yetkili Çalışma Ofisi.

9. Anlaşmanın 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında.

a) Anlaşmanın 20. maddesinin 2. paragrafında belirtilen belgenin ibrazı üzerine yardımlardan yararlanma hakkı doğmayan işçilere ödenen sağlık yardımlarının tesviyesi için:

- Bundesverband der Ortskrankenkasse, Bonn-Bad Godesberg

b) Anlaşmanın 55. maddesinin 2. paragrafında belirtilen belgenin ibrazı üzerine yardımlardan yararlanma hakkı doğmayan işçilere ödenen sağlık yardımlarının tesviyesi için:

i) Yardım hakkının doğması için yetkili Kurumun bir Hastalık Sigortası Kurumu olması gereken hallerde:

- Bundesverband der Ortskrankenkassen, Bonn-Bad Godesberg;

ii) Bütün diğer hallerde:

- Hauptverband der gewerblichen Berufsgenossenschaften Bonn.

İzlanda

- Sigortalı işleri ile görevli Daire.

İrlanda

- An Roinn Leasa Shoisialaigh, Baile Atha Cliath, Dublin.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

İtalya

1. Anlaşmanın 7. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Ministre du Travail et de la Prévoyance sociale, Roma.

2. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafi, 14. maddesinin 2 ve 3. paragrafları, 22. maddesinin 1. paragrafi ve 34. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Millî Hastalık Sigortası Kurumunun Eyalet Servisleri (I.N.A.M.)

3. Anlaşmanın 57. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Millî İşkazaları Sigortası Kurumunun Eyalet Servisleri.

4. Anlaşmanın 63. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Institut national pour l'assurance contre les maladies, Roma.

5. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafi, 73. maddesinin 2. paragrafi, 76 ve 77. maddeleri, 76. maddesinin 2. paragrafi ve 83. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Genel Olarak:

+ Millî Sosyal Refah Kurumunun Eyalet Servisleri.

6. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında:

- 3 numaralı Ekte bildirilen Kurumlar.

7. Anlaşmanın 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Tüberküloz için:

+ Institut national de la prévoyance sociale, Roma;

- Hastalık için:

- Institut national pour L'assurance contre les maladies Roma.

+ Institut national pour l'assurance contre les accidents du travail, Roma.

Lüksemburg

1. Anlaşmanın 7. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Caisse de pensions des employés privés, Luxembourg.

2. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Ministère du Travail et de la Sécurité sociale, Luxembourg.

3. Anlaşmanın 14. maddesinin 2 ve 3. paragraflarının uygulanmasında:

- Ministère du Travail et de la Sécurité social, Luxembourg.

4. Anlaşmanın 22. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

- Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, Luxembourg.

5. Anlaşmanın 34. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, Luxembourg.

6. Anlaşmanın 57. maddesinin 1. paragrafının ve 63. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Association d'assurance contre les accidents, section industrielle, Luxembourg.

7. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Office national du travail, Luxembourg.

8. Anlaşmanın 73. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Office national du travail, Luxembourg.

9. Anlaşmanın 76. maddesinin uygulanmasında:

- Office national du travail, Luxembourg.

10. Anlaşmanın 77. maddesinin uygulanmasında:

- Caisse nationale d'assurance maladie des ouvriers, Luxembourg.

11. Anlaşmanın 78. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- İlgili kimsenin son defa bağlı olduğu Hastalık Sandığı.

12. Anlaşmanın 83. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Office national du travail, Luxembourg.

13. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında:

- Anlaşmanın 3 numaralı ekinde bildirilen ikamet yeri Kurumları.

14. Anlaşmanın 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- İşin niteliğine göre yetkili Hastalık Sandığı.

Malta

- Departement des services sociaux, Malte.

Hollanda

1. Anlaşmanın 7. maddesinin 1. paragrafı, 12 maddesinin 1. paragrafı ve 14. maddesinin 2 ve 3. paragraflarının uygulanmasında:

- Sociale Verzekeringsraad, La Haye.

2. Anlaşmanın 57. maddesinin 1. paragrafı ile 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Zeikenfondsraad, Amsterdam.

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

3. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafı, 73. maddesinin 2. paragrafı ve 76. maddesinin uygulanması hakkında.

- Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging Amsterdam.

Norveç

Mahallî Sigorta Ofisleri

İsveç

1. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafı, 14. maddesinin 2 ve 3. paragrafları, 34. maddesi, 57. maddesinin 1. paragrafı, 63. maddesinin 1. paragrafı ve 87. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

- Riksförsäkringsverket, Stockholm.

2. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafı, 73. maddesinin 2. paragrafı, 76 ve 77. maddeleri ve 83. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

- Arbetsmarknadsstyrelsen, Stockholm.

3. Anlaşmanın 78. maddesinin 2. paragrafının uygulanmasında:

Socialstyrelsen, Stockholm.

4. Anlaşmanın 84. maddesinin uygulanmasında:

a) Hastalık, Analık, Malûllük, Yaşlılık, Ölüm (aylıklar), İşkazaları ve Meslek Hastalıkları için:

- Riksförsäkringsverket, Stockholm.

b) İşsizlik için:

- Arbetsmarknadsstyrelsen, Stockholm.

c) Aile Ödenekleri için:

- Socialstyrelsen, Stockholm.

İsviçre

1. Anlaşmanın 12. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:

a) Sözleşmenin onaylanması sırasında düzenlenecek listede gösterilen Kurum.

b) Caisse de compensation de l'assurance vieillesse, survivants et invalidites

(İlgili kimsenin bağlı olduğu Yaşlılık, Ölüm ve Malûllük Tazminat Sandığı).

c) İsviçre Millî İşkazaları Sigorta Sandığının Bölge Şubesi

(İlgili kimsenin sigortalı olarak kayıtlı bulunduğu Sandık)

Avrupa Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Uygulanmasına İlişkin Ek Anlaşma

2. Anlaşmanın 14. maddesinin 2 ve 3. paragraflarının uygulanmasında:
 - Caisse fédérale de compensation pour l'assurance vieillesse, survivants et invalidités, Berne.
 3. Anlaşmanın 34, 63 ve 77. maddelerinin uygulanmasında:
 - Aile bireylerinin ikamet ettikleri yere göre yetkili Belediye İdaresi.
 4. Anlaşmanın 57. maddesinin 1. paragrafının uygulanmasında:
 - Caisse nationale suisse d'assurance, Lucerne.
 5. Anlaşmanın 72. maddesinin 2. paragrafı, 73. maddesinin 2. paragrafı ve 76. maddesinin uygulanmasında:
 - Kurum, Sözleşmenin onaylanması sırasında bildirilecektir.
 6. Anlaşmanın 78. maddesinin 2. paragrafı ve 87. maddenin 2. paragrafının uygulanmasında:
 - Kurum, Sözleşmenin onaylanması sırasında bildirilecektir.
- Türkiye
- Anlaşmanın 2 numaralı Ekinde bildirilen Kurumlar.
- Birleşik Krallık
- Anlaşmanın 1 numaralı Ekinde bildirilen yetki Makamlar.

AVRUPA SOSYAL ŞARTI (*)

Bu Şart'ı imzalayan Avrupa Konseyi üyesi Hükümetler;

Avrupa Konseyinin hedefinin kendilerinin ortak mirası olan ideal ve prensiplerin gerçekleştirilmesi ve korunması gayesiyle üyeleri arasında daha güçlü bir birliğin sağlanması ve özellikle insan hakları ve temel özgürlüklerin gerçekleştirilmesi ve idame ettirilmesi suretiyle sosyal ve ekonomik gelişmenin sağlanması olduğunu gözönüne alarak;

Avrupa Konseyi üyesi devletlerin, 4 Kasım 1950 tarihinde Roma'da imzalanmış olan İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Avrupa Sözleşmesiyle 20 Mart 1952 tarihinde Paris'te imzalanan ek protokolda halklarına bu belgelerde belirtilen kişisel ve siyasal hak ve özgürlükleri sağlamayı kabul ettiklerini gözönünde bulundurarak;

Hiçbir ırk, renk, cinsiyet, din, siyasal görüş, ulusal soy veya sosyal köken ayırımı gözetmeksizin sosyal haklardan yararlanma hakkının sağlanması gerektiğini gözönüne alarak;

Uygun kuruluş ve faaliyetlerle kent ve kırsal nüfusun yaşam düzeyini geliştirmek ve sosyal refahını yükseltmek için her türlü ortak çabada bulunmaya kararlı olarak;

Aşağıdaki hükümlerde mutabık kalmışlardır.

BÖLÜM I

Âkit Taraflar, ulusal ve uluslararası tüm uygun yolları izleyerek aşağıdaki hak ve ilkelerin etkin biçimde gerçekleştirilebileceği koşullara ulaşmayı politikalarının amacı sayar:

1. Herkesin, özgürce edinebildiği bir işle yaşamını sağlama fırsatı olacaktır.
2. Tüm çalışanların âdil çalışma koşullarına sahip olma hakkı vardır.
3. Tüm çalışanların güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına sahip olma hakkı vardır.

* 18.10.1961 tarihinde Torino'da imzalanan "Avrupa Sosyal Şartı'nın onaylanması, 16.06.1989 tarihli ve 3581 sayılı Avrupa Sosyal Şartının Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun'la (RG. 04.07.1989, S. 20215); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığının 21.07.1989 tarihli ve AV-KON/KGSİ/1914-3546 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 ve 5 inci maddelerine göre, 07.08.1989 tarihli ve 89/14434 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 14.10.1989, S. 20312) kabul edilmiştir.

Avrupa Sosyal Şartı

4. Tüm çalışanların, kendileri ve ailelerine yeterli bir yaşam düzeyi sağlamak için âdil bir ücret alma hakkı vardır.

5. Tüm çalışanlar ve çalıştıranlar ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumak amacıyla ulusal ve uluslararası kuruluşlar düzeyinde örgütlenme özgürlüğüne sahiptir.

6. Tüm çalışanlar ve çalıştıranlar toplu pazarlık hakkına sahiptir.

7. Çocuklar ve gençler uğrayacakları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel korunma hakkına sahiptir.

8. Çalışan kadınlar analık durumunda ve öteki çalışan kadınlar gerektiğinde, çalışırken özel korunma hakkına sahiptir.

9. Herkes, kişisel ilgi ve yetenekleri uyarınca bir mesleği seçmesine yardımcı olacak uygun mesleki yönlendirme imkânları hakkına sahiptir.

10. Herkes mesleki eğitim için uygun olanaklar hakkına sahiptir.

11. Herkes ulaşılabilecek en yüksek sağlık düzeyinden yararlanmasını mümkün kılan her türlü önlemlerden faydalanma hakkına sahiptir.

12. Tüm çalışanlar ve geçimini temin ettikleri kişiler sosyal güvenlik hakkına sahiptir.

13. Yeterli kaynaklardan yoksun herkes, sosyal ve sağlık yardımı hakkına sahiptir.

14. Herkes sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkına sahiptir.

15. Özürlü kimseler, özürlerinin nedeni ve niteliği ne olursa olsun, mesleki eğitim, rehabilitasyon ve topluma yeniden intibak hakkına sahiptir.

16. Toplumun temel birimi olarak aile, tam gelişmesini sağlamaya yönelik uygun sosyal, yasal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.

17. Medeni hallerine ve aile ilişkilerine bakılmaksızın, analar ve çocuklar uygun sosyal ve ekonomik korunma hakkına sahiptir.

18. Herhangi bir Âkit Tarafın vatandaşları, inandırıcı, ekonomik veya sosyal nedenlere dayalı kısıtlamalar saklı kalmak kaydıyla, diğer bir Âkit Taraf ülkesinde, o ülke vatandaşları ile eşit koşullar altında kazanç getirici herhangi bir merkezi işte çalışma hakkına sahiptir.

19. Bir Âkit Taraf göçmen işçiler ve aileleri herhangi bir başka Âkit Tarafın ülkesinde korunma ve yardım hakkına sahiptir.

BÖLÜM II

Âkit Taraflar, III. Bölümde belirtildiği gibi, müteakip madde ve fıkralarda konmuş olan yükümlülüklerle bağlı kalmayı taahhüt ederler.

Avrupa Sosyal Şartı

Madde 1

Çalışma Hakkı

Âkit Taraflar çalışma hakkının etkin bir biçimde kullanılmasını sağlamak üzere:

1. Tam istihdamı gerçekleştirmek üzere olabildiğince yüksek ve istikrarlı bir istihdam düzeyine ulaşmayı ve bu düzeyi korumayı başta gelen amaç ve sorumluluklardan biri saymayı;
 2. Çalışanların özgürce edindikleri bir işle yaşamlarını sağlama haklarını etkin biçimde korumayı;
 3. Tüm çalışanlar için ücretsiz iş bulma hizmetlerini sağlamayı veya korumayı;
 4. Uygun mesleğe yöneltme, eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerini sağlamayı veya geliştirmeyi;
- taahhüt ederler.

Madde 2

Âdil Çalışma Koşulları Hakkı

Âkit Taraflar âdil çalışma koşulları hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Verimlilik artışı ve ilgili diğer etkenler izin verdiği ölçüde haftalık çalışma süresinin tedricen azaltılmasını öngören makul günlük ve haftalık çalışma saatlerini sağlamayı;
 2. Ücretli resmi tatil olanağı sağlamayı;
 3. En az iki haftalık ücretli yıllık izin sağlamayı;
 4. Belirlenen tehlikeli ve sağlığa zararlı işlerde çalışanlara ücretli ek izin verilmesini veya bunların çalışma saatlerinin azaltılmasını sağlamayı;
 5. Elden geldiğince ilgili ülke veya yörenin geleneklerine göre dinlenme günü olarak kabul edilen günle bağdaşmak üzere haftalık bir dinlenme süresi sağlamayı,
- taahhüt ederler.

Madde 3

Güvenli ve Sağlıklı Çalışma Koşulları Hakkı

Âkit Taraflar, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere:

Avrupa Sosyal Şartı

1. Güvenlik ve sağlık alanında yasal düzenlemeler yapmayı;
 2. Gözetim önlemleriyle bu düzenlemelerin uygulanmasını sağlamayı;
 3. Gerektiğinde, iş güvenliği ve sağlığını geliştirmeyi amaçlayan önlemler konusunda çalıştıranların ve çalışanların örgütlerine danışmayı;
- taahhüt ederler.

Madde 4

Âdil Bir Ücret Hakkı

Âkit Taraflar, âdil bir ücret hakkına etkin bir geçerlilik kazandırmak üzere:

1. Çalışanların kendilerine ve ailelerine saygın bir yaşam düzeyi sağlayacak ücret hakkına sahip olduklarını tanımayı;
 2. Özel durumlardaki istisnalar haricinde, çalışanların fazla çalışma karşılığında zamlı ücret almaya hak sahibi olduklarını tanımayı;
 3. Çalışan erkeklerle kadınlara eşit işe eşit ücret hakkını tanımayı;
 4. Tüm çalışanların işlerine son verilmeden önce uygun bir bildirim süresi hakkını kabul etmeyi;
 5. Ücretlerden ancak, ulusal yasalar veya düzenlemelerle belirlenmiş veya toplu sözleşmeler veya hakem kararıyla saptanmış koşullar ve ölçüler içinde kesinti yapılmasına izin vermeyi;
- taahhüt ederler.

Bu hakların kullanılması, özgürce yapılmış toplu sözleşmeler, yasal ücret saptama usulleri veya ulusal koşullara uygun başka yollarla sağlanır.

Madde 5

Örgütlenme Hakkı

Âkit Taraflar, çalışanların ve çalıştıranların ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumak için yerel, ulusal ve uluslararası örgütler kurma veya bu örgütlere üye olma özgürlüğünü sağlamak veya geliştirmek amacıyla ulusal mevzuatın bu özgürlüğü zedelemesini veya zedeleyici biçimde uygulanmasını önlemeyi taahhüt ederler. Bu maddede öngörülen güvencelerin, güvenlik güçleri için hangi ölçüde uygulanacağı ulusal yasalarla veya düzenlemelerle belirlenir. Bu güvencelerin silahlı kuvvetler mensuplarına uygulanmasına ilişkin ilke ile bu kesime hangi düzeyde uygulanacağı, yine ulusal yasalar veya düzenlemelerle saptanır.

Avrupa Sosyal Şartı

Madde 6

Toplu Pazarlık Hakkı

Âkit Taraflar, toplu pazarlık hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere:

1. Çalışanlar ve çalıştıranlar arasında ortak görüşmeleri geliştirmeyi;
2. Gerekli ve uygun olduğu durumlarda, toplu sözleşme yoluyla iş koşullarının düzenlenmesi amacıyla çalıştıranların veya çalıştıran örgütlerinin çalışanların örgütleriyle özgürce görüşmeleri yöntemini geliştirmeyi;
3. İş uyuşmazlıklarının çözümü için uygun uzlaştırma ve isteğe bağlı hakem sisteminin kurulmasını ve işletilmesini geliştirmeyi; taahhüt ederler ve,
4. Menfaat uyuşmazlığı durumunda çalışanların ve çalıştıranların, bir önceki toplu sözleşmelerden doğabilecek yükümlülükler saklı kalmak üzere grev hakkı dahil, ortak hareket hakkını tanır.

Madde 7

Çocukların ve Gençlerin Korunma Hakkı

Âkit Taraflar, çocukların ve gençlerin korunma hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Çocukların sağlık, ahlâk ve eğitimleri için zararlı olmayacağı belirlenen hafif işlerde çalıştırılmaları durumu haricinde asgari çalışma yaşının en az 15 olmasını sağlamayı;
2. Tehlikeli ve sağlığa aykırı sayılan belirlenmiş işlerde asgari çalışma yaşını daha da yükseltmeyi;
3. Henüz zorunlu öğrenim çağındaki olanların, eğitimlerinden tam anlamıyla yararlanmalarını engelleyecek işlerde çalışmamalarını sağlamayı;
4. 16 yaşından küçüklerin çalışma sürelerinin, gelişmeleri ve öncelikle de mesleki eğitim gereksinimleri uyarınca sınırlandırılmasını sağlamayı;
5. Genç çalışanların ve çırakların âdil bir ücret ve diğer uygun ödeneklerden yararlanma hakkını tanımayı;
6. Gençlerin, çalıştıranların izniyle normal çalışma saatlerinde mesleki eğitimde geçirdikleri sürenin, günlük çalışma süresinden sayılmasını sağlamayı;
7. 18 yaşın altındaki çalışan kişilere yılda en az üç haftalık ücretli izin hakkını tanımayı;
8. 18 yaşın altındaki kişilerin, ulusal yasalar veya düzenlemelerle belirle-

Avrupa Sosyal Şartı

nen işler dışında gece işinde çalıştırılmamasını sağlamayı;

9. Ulusal yasalar veya düzenlemelerle belirlenen işlerde çalışan 18 yaşın altındaki kişilere düzenli sağlık kontrolünü sağlamayı;

10. Çocukların ve gençlerin özellikle doğrudan veya dolaylı olarak işlerinden doğan tehlikeler başta olmak üzere, uğradıkları bedensel ve manevi tehlikelere karşı özel olarak korunmalarını sağlamayı; taahhüt ederler.

Madde 8

Çalışan Kadınların Korunma Hakkı

Âkit Taraflar, çalışan kadınların korunma hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Kadınlara doğumdan önce ve sonra, ücretli izin veya yeterli sosyal güvenlik yardımı veya kamu kaynaklarından yararlandırma yoluyla toplam en az 12 haftalık izin sağlamayı;

2. Çalıştırının, bir kadına doğum izni sırasında işten çıkarma bildiriminde bulunmasını veya doğum nedeniyle izinli olduğu sırada süresi sona erecek bir bildirimde bulunmasını yasa dışı saymayı;

3. Emzirme döneminde analara, bu amaçla yeterli bir süre işe ara verme hakkı sağlamayı;

4. a) Endüstride çalışan kadınların gece işlerinde çalışmalarını düzenlemeyi, ve

b) Çalışan kadınların yeraltı madenlerinde ve gereğinde tehlikeli, sağlığa aykırı veya ağır niteliği nedeniyle uygun düşmeyen tüm öteki işlerde çalışmalarını yasaklamayı;

taahhüt ederler.

Madde 9

Mesleğe Yönelme Hakkı

Âkit Taraflar mesleğe yönelme hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, gerektiğinde özürhüleri dahil herkese niteliklerine ve bu niteliklerin iş bulma olanaklarıyla ilişkisine göre işini seçme ve mesleğini geliştirmesine ilişkin sorunlarını çözmek üzere yardımcı olacak bir hizmet vermeyi veya geliştirmeyi ve bu yardımın okul çocukları dahil gençler ve yetişkinler için ücretsiz yapılmasını sağlamayı; taahhüt ederler.

Madde 10

Mesleki Eğitim Hakkı

Âkit Taraflar mesleki eğitim hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Gerektiğinde, özürliüler dahil herkese, çalıştıran ve çalışanların örgütlerine danışarak teknik ve mesleki eğitim olanağı sağlamayı veya geliştirmeyi ve salt kişisel yeteneğe dayalı olmak üzere yüksek teknik eğitim ve üniversite öğrenimi görme kolaylıkları bahşetmeyi;

2. Kız ve erkek tüm gençlerin çeşitli işlerde çalışırken eğitilmeleri için bir çıraklık sistemiyle diğer sistemli düzenlemeleri sağlamayı veya geliştirmeyi;

3. Gerektiğinde;

a) Çalışan yetişkinler için yeterli ve kolayca ulaşılabilir eğitim olanaklarıyla;

b) Teknolojik gelişmelerin veya yeni çalıştırma eğilimlerinin sonucu olarak çalışan yetişkinlerin duyduğu yeniden eğitim gereksinmelerini karşılamak için özel kolaylıklar sağlamayı veya geliştirmeyi;

4. a) Tüm harç ve masrafların azaltılması veya kaldırılması,

b) Uygun durumlarda mali yardım yapılması,

c) İşçinin, işi sırasında işverenin talebi üzerine gördüğü ek eğitimde harcanan zamanın normal çalışma süresinden sayılması,

d) Yeterli denetim yoluyla, işçi ve işveren kuruluşlarına danışarak, çıraklık ve gençlerin eğitimi ile yapılan diğer düzenlemelerin etkinliğini ve genel olarak genç işçilerin yeterli bir şekilde korunmalarının sağlanması gibi, uygun önlemlerle sağlanan imkânların tam kullanılmasını teşvik etmeyi;

taahhüt ederler.

Madde 11

Sağlığın Korunması Hakkı

Âkit Taraflar, sağlığın korunması hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere, ya doğrudan veya kamusal veya özel örgütlerle işbirliği içinde, diğer önlemlerin yanısıra,

1. Sağlığın bozulmasına yolaçan nedenleri olabildiğince ortadan kaldırmak;

2. Sağlığı geliştirmek ve sağlık konularında kişisel sorumluluğu artırmak üzere eğitim ve danışma kolaylıkları sağlamak;

Avrupa Sosyal Şartı

3. Salgın hastalıklarla yerleşik mevzii ve başka hastalıkları olabildiğince önlemek; üzere tasarlanmış uygun önlemler almayı taahhüt ederler.

Madde 12

Sosyal Güvenlik Hakkı

Âkit Taraflar sosyal güvenlik hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Bir sosyal güvenlik sistemi kurmayı veya korumayı;

2. Sosyal güvenlik sistemini “En az Sosyal Güvenlik Standartlarına İlişkin Uluslararası Çalışma Sözleşmesi” (No : 102)’nin onaylanması için gereken düzeyden daha düşük olmamak üzere yeterli bir düzeyde tutmayı;

3. Sosyal güvenlik sistemini giderek daha yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışmayı;

4. Uygun ikili ve çok taraflı sözleşmeler yaparak veya başka yollarla bu sözleşmelerde yer alan koşullara bağlı olarak;

a) Korunan Kişilerin Âkit Ülkeler arasında ne suretle olursa olsun yer değiştirmeleri sırasında diğer Âkit Taraf vatandaşları ile sosyal güvenlik mevzuatından doğan yardımların muhafazası dahil sosyal güvenlik hakları itibarıyla kendi vatandaşları ile eşit muamele görmelerini;

b) Âkit Taraflardan herbirinin yasalarına göre tamamlanan sigorta ve çalışma sürelerinin birleştirilmesi yoluyla sosyal güvenlik haklarının verilmesi, korunması ve yeniden tanınmasını; sağlamak için girişimlerde bulunmayı taahhüt ederler.

Madde 13

Sağlık ve Sosyal Yardım Hakkı

Âkit Taraflar, sağlık ve sosyal yardım hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak için;

1. Yeterli olanağı bulunmayan ve kendi çabasıyla veya başka kaynaklardan, özellikle bir sosyal güvenlik sisteminden yararlanarak böyle bir olanak sağlayamayan herkese yeterli yardımı sağlamayı ve hastalık halinde bunun gerektirdiği bakımı sunmayı;

2. Böyle bir yardım görenlerin, bu nedenle siyasal ve sosyal haklarının kısıtlanmasını önlemeyi;

3. Herkesin, kişisel veya ailevi mahrumiyet halini önlemek, gidermek veya hafifletmek için gerekebilecek tavsiyelerle kişisel yardımları uygun kamusal veya özel hizmetler eliyle alabilmesini sağlamayı;

Avrupa Sosyal Şartı

4. Bu maddenin 1, 2 ve 3. fıkralarında değinilen hükümleri, ülkelerinde yasal olarak bulunan başka Âkit Tarafların uyruklarını kendi uyruklarıyla eşit tutarak 11 Aralık 1953'de Paris'te imzalanmış olan Sosyal ve Tıbbi Yardım Avrupa Sözleşmesiyle üstlendiği yükümlülükler uyarınca uygulamayı; taahhüt ederler.

Madde 14

Sosyal Refah Hizmetlerinden Yararlanma Hakkı

Âkit Taraflar, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkının etkin biçimde kullanılması için;

1. Sosyal hizmet yöntemlerinden yararlanarak toplumda gerek bireylerin, gerek grupların refah ve gelişmelerine ve sosyal çevreye uymalarına katkıda bulunacak hizmetleri geliştirmeyi veya sağlamayı;

2. Bireylerin ve gönüllü veya benzeri örgütlerin bu tür hizmetlerin kurulması ve sürdürülmesine katılmalarını özendirilmeyi;

taahhüt ederler.

Madde 15

Bedensel ya da Zihinsel Özürlülerin Mesleki Eğitimi, Mesleğe ve Topluma Yeniden İntibak Hakkı

Âkit Taraflar, bedensel veya zihinsel bakımdan özürlü kimselerin mesleki eğitim, mesleğe ve topluma yeniden intibak hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Gereğinde kamusal veya özel uzmanlık kuruluşları dahil, eğitim imkânlarının sağlanması için yeterli önlemleri almayı;

2. Özürlüleri işe yerleştirmek için uzmanlaşmış iş bulma hizmetleri ve korunmalı çalışma olanakları gibi yeterli önlemleri ve çalıştıranların özürlüleri işe kabul etmelerini teşvik edici tedbirleri almayı;

taahhüt ederler.

Madde 16

Ailenin Sosyal, Yasal ve Ekonomik Korunma Hakkı

Âkit Taraflar, toplumun temel birimi olan ailenin tam gelişmesi için gerekli koşulları sağlamak üzere; sosyal yardımlar ve aile yardımları, mali düzenlemeler, konut sağlama, yeni evlilere yardım ve diğer yöntemlerle aile yaşamının ekonomik, yasal ve sosyal bakımdan korunmasını geliştirmeyi;

taahhüt ederler.

Madde 17

Anaların ve Çocukların Sosyal ve Ekonomik Korunma Hakkı

Âkit Taraflar, anaların ve çocukların sosyal ve ekonomik korunma hakkının etkin biçimde kullanılması için; uygun kuruluş veya hizmetlerin kurulması veya korunması dahil, bu amaca uygun ve gerekli tüm önlemleri alacaktır.

Madde 18

Diğer Âkit Tarafların Ülkelerinde Gelir Getirici Bir İş Edinme Hakkı

Âkit Taraflar, öteki Âkit Taraflardan herhangi birinin ülkesinde gelir getirici bir iş edinme hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Mevcut düzenlemeleri serbestiyetçi bir anlayışla uygulamayı;
2. Yürürlükteki formaliteleri basitleştirmeyi ve çalışan yabancılar veya onları çalıştıranlar tarafından ödenen resim ve diğer harçları azaltmayı veya kaldırmayı;
3. Çalışan yabancıların istihdamını düzenleyen mevzuata tek tek veya topluca esneklik getirmeyi taahhüt ederler ve
4. Kendi uyruklarının diğer Âkit Tarafların ülkelerinde gelir getirici bir iş edinmek üzere ülkeden çıkış hakkını tanırlar.

Madde 19

Çalışan Göçmenlerin ve Ailelerinin Korunma ve Yardım Hakkı

Âkit Taraflar çalışan göçmenlerin ve ailelerinin bir başka Âkit Tarafın ülkesindeki korunma ve yardım hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamak üzere;

1. Bu tür çalışanlara yardımcı olacak, özellikle doğru bilgi almalarını sağlayacak yeterli ve ücretsiz hizmetleri vermeyi veya verilmesini sağlamayı ve ulusal yasalarının ve düzenlemelerinin olanak verdiği ölçüde ülkeden ve ülkeye göçe ilişkin yanıltıcı propagandaya karşı tüm uygun önlemleri almayı;
2. Kendi yetki alanları içinde bu çalışanlar ile ailelerinin ülkeden çıkışlarını, yolculuklarını ve karşılanmalarını kolaylaştıracak uygun önlemler almayı ve yine kendi yetki alanları içinde yolculukları sırasında sağlık ve tıbbi bakım ve yeterli hijyen koşulları sunmak için uygun hizmetler sağlamayı;
3. Uygun olduğu ölçüde göçmen gönderen ve göçmen alan ülkelerdeki özel veya kamusal sosyal servisler arasındaki işbirliğini geliştirmeyi;

Avrupa Sosyal Şartı

4. Kendi ülkesinde yasal olarak bulunan bu tür çalışanlar için, yasalar veya mevzuatla düzenlenmek veya idari makamların denetimine bağlı olmak üzere;

a) Ücret, diğer çalıştırma ve iş koşulları;

b) Sendika üyeliği ve toplu pazarlık yararlarından faydalanma;

c) Barınma; konularında kendi uyruklarına olduğundan daha elverişsiz davranılmamasını sağlamayı;

5. Kendi ülkelerinde, yasal olarak bu tür çalışanlara akde bağlı olarak çalıştırılan kimseler ile ilgili olarak ödenmesi gereken istihdam vergileri, harç ve primler bakımından kendi vatandaşlarına tanınandan daha elverişsiz davranılmamasını sağlamayı;

6. Ülkede yerleşmesine izin verilmiş yabancı bir çalışanın ailesi ile yeniden birleşmesini, imkânlar ölçüsünde kolaylaştırmayı;

7. Kendi ülkelerinde yasal olarak bulunan bu tür çalışanlara bu maddede belirtilen konulara ilişkin yargısal işlemler bakımından kendi uyruklarına olduğundan daha elverişsiz davranılmamasını sağlamayı;

8. Kendi ülkelerinde yasal olarak ikamet eden bu tür çalışanların, ulusal güvenliği tehlikeye sokmadıkça, kamu menfaati veya genel ahlâka aykırı bir fiil de bulunmadıkça sınır dışı edilmemesini sağlamayı;

9. Bu tür çalışanların kazanç veya tasarruflarının dilediği kadarını transfer etmelerine yasal sınırlar içinde izin vermeyi;

10. İşbu madde ile getirilen koruma ve yardımları, uygulanabilirliği ölçüsünde, bağımsız kendi nam ve hesabına çalışan göçmenlere de genişletmeyi; taahhüt ederler.

BÖLÜM III

Madde 20

Taahhütler

1. Akit Taraflardan herbiri,

a) Bu Şart'ın I. Bölümünü, sözkonusu Bölümün giriş paragrafında beyan edildiği üzere, tüm uygun yollarla izleyeceği amaçların beyannamesi saymayı;

b) Bu Şart'ın II. Bölümünün 1, 5, 6, 12, 13, 16 ve 19. maddelerinin en az beşiyle kendisini bağlı saymayı;

c) Bir önceki bend uyarınca seçtiği maddelere ek olarak, kendisini bağlı

Avrupa Sosyal Şartı

saydığı toplam madde sayısı 10'dan veya numaralanmış fıkra sayısı 45'den az olmamak koşuluyla, işbu Şart'ın II. Bölümünde yer alan maddelerden veya numaralanmış fıkralardan seçeceği kadarıyla kendisini bağlı saymayı;

taahhüt eder.

2. Bu maddenin 1. fıkrasının b ve c bentleri uyarınca seçilen madde veya fıkralar, ilgili Âkit Tarafca onay veya kabul belgesi tevdi edilirken Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildirilir.

3. Âkit Taraflardan herhangi biri, daha sonraki bir tarihte Genel Sekretere bildirimde bulunarak, bu Şart'ın II. Bölümünde belirtilen ve bu maddenin 1. fıkrası hükümlerine göre daha önce kabul ettiklerinin dışında kalan maddeler veya numaralanmış fıkralarla kendisini bağlı saydığını bildirebilir. Daha sonraki bu tür taahhütler, onay veya kabulün ayrılmaz bir parçası sayılır ve bildirim tarihinden itibaren otuzuncu günden başlayarak aynı hükmü kazanır.

4. Genel Sekreter, tüm imzacı Hükümetlere ve Uluslararası Çalışma Bürosunun Genel Direktörüne, bu Şart'ın bu Bölümü gereğince almış olduğu herhangi bir bildirimini duyurur.

5. Her Âkit Taraf, ulusal koşullara uygun bir teftiş sistemi geliştirir.

BÖLÜM IV

Madde 21

Kabul Edilmiş Hükümlere İlişkin Raporlar

Âkit Taraflar, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine iki yıllık aralıklarla Bakanlar Komitesince belirlenecek biçime göre bu Şart'ın II. Bölümünün kabul etmiş oldukları hükümlerinin uygulanmasına ilişkin bir rapor gönderir.

Madde 22

Kabul Edilmemiş Hükümlere İlişkin Raporlar

Âkit Taraflar, Bakanlar Komitesince istenilen ve uygun aralıklarla Genel Sekretere, onaylamaları veya kabulleri sırasında veya sonraki bir bildirimde bu Şart'ın II. Bölümünün kabul etmemiş oldukları hükümlerine ilişkin raporlar gönderir. Bakanlar Komitesi, zaman zaman bu raporların hangi hükümler hakkında ve hangi biçimde verileceğini belirler.

Madde 23

Örneklerin Gönderilmesi

1. Âkit Taraflardan herbiri 21 ve 22. maddelerde atıfta bulunulan raporların örneklerini Hükümetler Sosyal Komitesinin Alt Komitesi toplantılarında

Avrupa Sosyal Şartı

temsil edilmek üzere 27. maddenin 2. fıkrasına göre davet edilecek uluslararası işveren örgütleri ve sendika örgütlerinin üyeleri olan kendi ulusal örgütlerine gönderir.

2. Âkit Taraflar, adigeçen raporlar üzerinde bu ulusal örgütlerden alınan görüşleri, bu örgütler tarafından istendiği takdirde, Genel Sekretere iletir.

Madde 24

Raporların İncelenmesi

21 ve 22. maddeler uyarınca Genel Sekretere gönderilen raporlar, 23. maddenin 2. fıkrası uyarınca Genel Sekretere iletilen görüşlerin de iletilmiş olduğu bir Uzmanlar Komitesi tarafından incelenir.

Madde 25

Uzmanlar Komitesi

1. Uzmanlar Komitesi, Âkit Taraflarca aday gösterilen ve üstün karakterli ve uluslararası sosyal sorunlardaki ehliyeti tanınmış bağımsız uzmanlardan oluşan bir listeden Bakanlar Komitesi tarafından atanan en çok yedi üyeden oluşur.

2. Komite üyeleri, altı yıllık bir süre için atanır. Yeniden atanmaları mümkündür. Bununla birlikte ilk atanmış üyelere ikisinin görev süresi dört yılın bitiminde sona erer.

3. İlk dört yıllık sürenin bitiminde görevleri sona erecek olan üyeler, ilk atanma yapıldıktan hemen sonra Bakanlar Komitesi tarafından kura ile belirlenir.

4. Uzmanlar Komitesinin görev süresi sona ermemiş bir üyesinin yerini almak üzere atanmış bir üye kendisinden öncekinin süresini tamamlar.

Madde 26

Uluslararası Çalışma Örgütünün Katılımı

Uluslararası Çalışma Örgütü, Uzmanlar Komitesinin çalışmalarına danışman sıfatıyla katılmak üzere bir temsilci göstermeye davet edilir.

Madde 27

Hükümetler Sosyal Komitesinin Alt Komitesi

1. Âkit Tarafların raporları ve Uzmanlar Komitesinin vardığı sonuçlar, incelenmek üzere Avrupa Konseyi Hükümetler Sosyal Komitesinin Alt Komitesine sunulur.

Avrupa Sosyal Şartı

2. Alt Komite, her Âkit Tarafın bir temsilcisinden oluşur. Toplantılarında danışman sıfatıyla gözlemci olarak temsil edilmek üzere saptayacağı en çok iki uluslararası işveren örgütüyle en çok iki uluslararası sendika örgütünü davet eder. Ayrıca sosyal refah ve ailenin ekonomik ve sosyal açıdan korunması gibi özellikle yetkili oldukları konular üzerinde Avrupa Konseyinin danışmanı statüsü taşıyan uluslararası Hükümetler dışı örgütlerin en çok iki temsilcisine danışabilir.

3. Alt Komite, Bakanlar Komitesine, vardığı sonuçları içeren bir rapor sunar ve bu rapora Uzmanlar Komitesinin raporunu da ekler.

Madde 28

Danışma Meclisi

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Uzmanlar Komitesinin vardığı sonuçları Danışma Meclisine iletir. Danışma Meclisi, bu sonuçlar üzerindeki görüşlerini Bakanlar Komitesine ulaştırır.

Madde 29

Bakanlar Komitesi

Bakanlar Komitesi, Alt Komitenin raporunu temel alarak ve Danışma Meclisine danıştıktan sonra Komiteye katılmaya yetkili üyelerin üçte ikilik çoğunluğuyla her Âkit Tarafa gerekli tavsiyelerde bulunabilir.

BÖLÜM V

Madde 30

Savaş ve Olağanüstü Durumlarda Uygulamadan Kaçınmalar

1. Ulusun yaşamını tehdit eden savaş veya diğer olağanüstü hallerde Âkit Taraflardan biri bu Şart'a göre üstlendiği yükümlülüklerinden kaçınan önlemleri uluslararası hukuka göre üstlendiği öteki yükümlülüklerine aykırı olmamak koşuluyla ve durumun kesinlikle gerektirdiği ölçüde alabilir.

2. Bu kaçınma hakkını kullanan bir Âkit Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterini makul bir süre içinde alınan önlemler ve gerekçeleri konusunda tam olarak haberdar eder. Aynı şekilde bu önlemler yürürlükten kalktığında ve kabul ettiği Şart hükümleri yeniden tam anlamıyla işlerlik kazandığında Genel Sekreteri haberdar eder.

3. Genel Sekreter buna karşılık bu maddenin 2. fıkrası uyarınca alınmış tüm muhaberatı diğer Âkit Taraflara ve Uluslararası Çalışma Bürosunun Genel Direktörüne bildirir.

Avrupa Sosyal Şartı

Madde 31

Kısıtlamalar

1. I. Bölümde konmuş olan hak ve ilkeler, etkin biçimde gerçekleştirildiğinde ve II. Bölümde öngörüldüğü gibi etkin uygulamaları sağlandığında, demokratik bir toplumda başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması veya kamu yararı, ulusal güvenlik, kamu sağlığı veya genel ahlakın korunması için gerekli olan ve yasayla belirlenenler dışında, adigeçen bölümlerde belirtilmeyen bir kısıtlama veya sınırlamaya tabi tutulamazlar.

2. Bu Şart'da izin verilen kısıtlamalar, tanınmış hak ve yükümlülüklerle belirlenmiş oldukları amaçlar dışında uygulanamaz.

Madde 32

Şart ile İç Hukuk ve Uluslararası Anlaşmalar Arasındaki İlişkiler

Bu Şart'ın hükümleri, yürürlükte bulunan veya yürürlüğe konabilecek olan ve korunan kişilere daha uygun koşullar sağlayan iç hukukun veya ikili veya çok taraflı antlaşma, sözleşme ve anlaşma hükümlerine halel getirmez.

Madde 33

Toplu Sözleşmeler Yoluyla Uygulama

1. Bu Şart'ın II. Bölümünün 2. maddesinin 1, 2, 3, 4 ve 5. fıkraları, 7. maddesinin 4, 6, 7. fıkralarıyla 10. maddesinin 1, 2, 3 ve 4. fıkraları hükümlerinin normal olarak çalıştıranlar veya çalıştıran örgütleriyle çalışanların örgütleri arasındaki sözleşmelere bırakılan konular olduğu veya normal olarak yasadan başka yollarla uygulandığı üye devletlerde şayet bu hükümler bu tür Sözleşmeler ve diğer yollar ile ilgili çalışanların büyük çoğunluğuna uygulanmakta ise bu fıkraların yükümlülükleri taahhüt edilebilir ve bunlara uyum geçerli addedilir.

2. Bu hükümlerin normal olarak yasama konusu olduğu üye devletlerde şayet sözkonusu hükümler ilgili çalışanların büyük çoğunluğuna kanunla uygulanmakta ise, sözkonusu yükümlülükler taahhüt edilebilir ve bunlara uyum geçerli addedilir.

Madde 34

Ülkelerde Uygulama

1. Bu Şart, her Âkit Tarafın ana ülkesinde uygulanır. Her imzacı hükümet, imza sırasında veya onay veya kabul belgesini verirken, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle, bu amaçla ana ülkesi sayılacak olan toprakları belirtir.

Avrupa Sosyal Şartı

2. Herhangi bir Âkit Taraf, bu Şart'ı onaylaması veya kabulü sırasında veya daha sonra Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu veya uluslararası sorumluluğunu üstlendiği ve adı geçen bildirimde belirtilen ana ülkesi dışındaki toprak veya topraklara bu Şart'ın tümüyle veya bir bölümüyle uygulanacağını bildirebilir. Bu beyanda, bu Şart'ın II. Bölümünün madde ve fıkralarından adigeçen topraklar bakımından bağlayıcı saydıklarını belirtir.

3. Şart, yukarda anılan beyanlarda belirtilen ülke veya ülkelerde Genel Sekreterin bu beyan bildirimini aldığı tarihten sonraki otuzuncu günden başlayarak uygulanır.

4. Herhangi bir Âkit Taraf, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildirimle bu maddenin 2. fıkrası uyarınca Şart'ı uyguladığı bir veya birden çok ülke bakımından, bu ülkeler için daha önce kabul etmemiş olduğu maddeler veya numaralanmış fıkralarla kendisini bağlı saydığını beyan edebilir. Bu türlü sonraki taahhütler, ilgili ülke bakımından ilk bildirimden ayrılmaz parçası sayılır ve bildirim tarihinden sonraki otuzuncu gün aynı geçerliliği kazanır.

5. Genel Sekreter, öteki imzacı Hükümetlere ve Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Direktörüne bu madde uyarınca kendisine verilen bildirimleri duyurur.

Madde 35

İmzalama, Onaylama ve Yürürlüğe Girme

1. İşbu Şart Avrupa Konseyi üyelerinin imzasına açıktır. Onaylanır veya kabul edilir. Onay veya Kabul belgeleri, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine verilir.

2. Bu Şart, beşinci Onay veya Kabul belgesinin veriliş tarihinden sonraki otuzuncu günden itibaren yürürlüğe girer.

3. Daha sonra onaylayan bir imzacı Hükümet bakımından işbu Şart, onay veya kabul belgesinin veriliş tarihinden sonraki otuzuncu günden itibaren yürürlüğe girer.

4. Genel Sekreter, Avrupa Konseyinin tüm üyelerine ve Uluslararası Çalışma Bürosunun Genel Direktörüne, bu Şart'ın yürürlüğe girişini, onaylayan veya kabul eden Âkit Tarafların adlarını ve daha sonraki onay veya kabul belgelerinin verilişini bildirir.

Avrupa Sosyal Şartı

Madde 36

Tadiller

Avrupa Konseyinin herhangi bir üyesi, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir duyuruyla işbu Şart'da bir değişiklik önerebilir.

Genel Sekreter önerilen değişiklik tekliflerini diğer Avrupa Konseyi üyelerine bildirir ve bunlar daha sonra Bakanlar Komitesince incelenerek görüş bildirmesi için Danışma Meclisine sunulur. Bakanlar Komitesince onaylanan herhangi bir değişiklik, tüm Âkit Tarafların bu değişikliği kabul ettiklerini Genel Sekretere bildirmesinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girer. Genel Sekreter Avrupa Konseyinin tüm üyelerine ve Uluslararası Çalışma Bürosunun Genel Direktörüne bu tür değişikliklerin yürürlüğe girişini bildirir.

Madde 37

Fesih

1. Âkit Taraflardan herhangi biri, ancak kendisi için yürürlüğe giriş tarihinden başlayarak beş yıllık bir sürenin sonunda veya onu izleyen iki yıllık dönemler sonunda ve her halükârda Avrupa Konseyi Genel Sekreterine altı ay önceden bildirmek koşuluyla bu Şart'ı fesh edebilir. Genel Sekreter durumu diğer Taraflara ve Uluslararası Çalışma Bürosunun Genel direktörüne bildirir. Âkit Taraf sayısının beşten aşağı düşmemesi koşuluyla, bu tür fesihler Şart'ın diğer Âkit Taraflar bakımından geçerliliğini etkilemez.

2. Âkit Taraflardan herhangi biri, önceki fıkranın hükümleri uyarınca Şart'ın II. Bölümünün kabul etmiş olduğu maddelerinden veya fıkralarından herhangi birini fesh edebilir. Ancak, bu Âkit Tarafın kendisini bağlı saydığı madde sayısı 10 dan, fıkra sayıysa 45 den az olamaz ve bu madde ve fıkralar 20. maddenin 1. fıkrasının b bendinde özel olarak değinilenler arasında Âkit Tarafın seçtiği maddeleri kapsamaya devam edecektir.

3. Âkit Taraflardan herhangi biri, bu maddenin 1. fıkrasında belirlenen koşullar uyarınca işbu Şart'ı veya II. Bölümünün maddelerinden veya fıkralarından herhangi birini, 34. maddenin 2. fıkrası uyarınca yapılmış bir bildirimle Şart'ın uygulandığı herhangi bir ülke bakımından fesh edebilir.

Madde 38

Bu Şart'ın eki, onun ayrılmaz bir parçasıdır.

Gereğince yetkili kılınmış olan aşağıdaki imzası bulunanlar yukarıdaki hükümleri kabul ederek bu Şart'ı imzalamıştır.

Bu Şart, her iki metin de eşit şekilde geçerli olmak ve tek kopya olarak

Avrupa Sosyal Şartı

Avrupa Konseyi arşivine konmak üzere Fransızca ve İngilizce dillerinde 1961 Ekiminin 18 inci günü Torino'da akdedilmiştir. Genel Sekreter, İmzacıların her birine onaylı örnekleri gönderir.

Avusturya Cumhuriyeti Hükümeti Adına

Belçika Krallığı Hükümeti Adına L.Servais

Kıbrıs Cumhuriyeti Hükümeti Adına

Danimarka Krallığı Hükümeti Adına Erik Dreyer

Fransa Cumhuriyeti Hükümeti Adına Gaston Palewski

Almanya Federal Cumhuriyeti Hükümeti Adına Dr. Claussen

Yunanistan Krallığı Hükümeti Adına Michel Pasmazoglou

İzlanda Cumhuriyeti Hükümeti Adına

İrlanda Hükümeti Adına Thomas V. Commins

İtalya Cumhuriyeti Hükümeti Adına Fiorentino Sullo

Lüksemburg Büyük Dükalığı Hükümeti Adına E.Colling

Hollanda Krallığı Hükümeti Adına M. Z.N. Witteveen

Norveç Krallığı Hükümeti Adına A.Kringlebotten

İsveç Krallığı Hükümeti Adına K. G. Lagerfelt

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına Cahit Talas

Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı Hükümeti Adına
Ashley Clarke

SOSYAL ŞART'A EK

Sosyal Şart'ın Korunan Kimseler Bakımından Kapsamı

1. 12. maddenin 4. fıkrası ve 13. maddenin 4. fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere 1 ilâ 17. maddelerin içerdiği kimseler; bu maddelerin 18 ve 19. maddelerin hükümleri ışığında yorumlanarak anlaşılması koşuluyla ancak bir Âkit Tarafın ülkesinde yasal olarak oturan veya sürekli olarak çalışan öteki Âkit Tarafların uyrukları olmaları durumunda yabancıları da kapsar.

İşbu yorum, Âkit Taraflardan herhangi biri tarafından aynı kolaylıkların başka kimselere de uygulanmasını engellemez.

2. Her Âkit Taraf, Mültecilerin Statüsüne dair 28 Temmuz 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesinde tanımı verilen ve ülkesinde yasal olarak bulunan mültecilere, herhangi bir durumda en azından adıgeçen Sözleşmeye ve bu

Avrupa Sosyal Şartı

kimselere uygulanan başka belgelere göre kabul ettiği yükümlülükler düzeyinde olmak üzere olabildiğince uygun davranmayı taahhüt eder.

BÖLÜM I BÖLÜM II

Fıkra 18 ve Madde 18, Fıkra 1

İşbu hükümler, Âkit Tarafların ülkelerine giriş konusuyla ilgili değildir ve 13 Aralık 1955 tarihinde Paris’de imzalanan Avrupa İskan Sözleşmesinin hükümlerine halel getirmez.

BÖLÜM II

Madde 1, Fıkra 2

İşbu hüküm, sendika güvenliği koşulunu veya uygulamasını yasakladığı veya izin verdiği biçimde yorumlanamaz.

Madde 4, Fıkra 4

İşbu hüküm, ağır bir suç işlemesi durumunda bir kimsenin işine hemen son verilmesini engellediği biçimde anlaşılabilir.

Madde 4, Fıkra 5

Bir Âkit Tarafın bu fıkroda öngörülen yükümlülüğü, kapsam dışı kalan kimseler hariç olmak üzere, yasayla veya toplu sözleşme veya hakem kararı yoluyla çalışanların büyük çoğunluğunun ücretlerinden kesinti yolu ile mağdur edilmelerine izin verilmediğinde, taahhütte bulunabileceği biçiminde anlaşılabilir.

Madde 6, Fıkra 4

Her Âkit Tarafın, grev hakkına uygulayacağı başka bir kısıtlamanın ancak 31. madde hükümlerine göre haklı gerekçelere dayanması koşuluyla, kendisi bakımından grev hakkının kullanılmasını yasayla düzenleyebileceği biçiminde anlaşılabilir.

Madde 7, Fıkra 8

Bir Âkit Tarafın bu fıkroda öngörülen yükümlülüğü, 18 yaşından küçüklerin büyük çoğunluğunun gece işinde çalıştırılmayacağını yasayla öngörerek bu yükümlülüğün anlamına uygun davrandığında yerine getirmiş olacağı biçimde anlaşılabilir.

Madde 12, Fıkra 4

Bu fıkranın girişindeki “ve bu tür Sözleşmelerde konulan koşullara bağlı olarak” ibaresi, bir Âkit Tarafın, öteki Âkit Tarafların uyruklarına başka

Avrupa Sosyal Şartı

yardımların yanısıra, herhangi bir sigorta katkısından bağımsız olarak yapılan yardımları sağlamadan önce, belli bir ikamet süresinin tamamlanmasını isteyebilmesini içerdiği biçimde anlaşılmıştır.

Madde 13, Fıkra 4

Sosyal ve Tıbbi Yardıma Avrupa Sözleşmesine taraf olmayan Hükümetler, diğer Âkit Tarafların uyruklarına adigeçen Sözleşmenin hükümlerine uygun olan bir davranış sağlamaları koşuluyla Sosyal Şart'ı bu fıkra bakımından onaylayabilir.

Madde 19, Fıkra 6

Bu hükmün amacı bakımından, “bir çalışan yabancı ailesi” teriminin en azından karısıyla bakmakla yükümlü olduğu 21 yaşının altındaki çocuklarını kapsadığı biçiminde anlaşılmıştır.

BÖLÜM III

İşbu Şart, uluslararası nitelikte hukuksal yükümlülükleri içerir ve uygulanması ancak IV. Bölümde öngörülen gözetime bağlıdır.

Madde 20, Fıkra 1

“Numaralanmış fıkralar” salt bir fıkradan oluşan maddeleri de kapsayabilir.

BÖLÜM V

Madde 30

“Savaş veya öteki olağanüstü durumlarda” deyimi, savaş tehdidini de kapsayacak biçimde anlaşılmıştır.

**BİR KAMU MAKAMI TARAFINDAN YAPILAN SÖZLEŞMELERE
KONULACAK ÇALIŞMA ŞARTLARI HAKKINDA 94 SAYILI
ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu Tarafından vâkı davet üzerine 8 Haziran 1949 tarihinde Cenevre'de otuz ikinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin 6 ncı maddesini teşkil eden ve bir âmme makamı tarafından yapılan mukavelelere konulacak çalışma şartlarıyla ilgili bulunan muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bin dokuz yüz kırk dokuz yılı Haziran ayının işbu yirmi dokuzuncu günü, çalışma şartlarına (Âmme mukaveleleri) dair 1949 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

1. Bu Sözleşme aşağıdaki şartları haiz mukaveleler hakkında uygulanır:

a) Mukavelede tarafları teşkil edenlerden en az birinin bir âmme makamı olması,

b) Mukaveleyi ifanın:

i) Bir âmme makamı tarafından para sarfiyatı yapılmasını,

ii) Akitte diğer tarafı teşkil edenin işçi çalıştırmasını istilzam eylemesi.

c) Mukavelenin:

i) Bayındırlık işlerinin yapılması, tadili, tamiri veya yıkımı,

ii) Materyal, levazım ve teçhizatın imali, takılması, işlenmesi veya nakli,

iii) Hizmetlerin bizzat ifası veya temini gayesiyle yapılmış olması,

d) Mukavelenin, hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden birinin merkezî bir makamı tarafından yapılması.

* Bu Sözleşme'nin onaylanması 14.12.1960 tarih ve 161 Sayılı Bir Âmme Makamı Tarafından Yapılan Mukavelelere Konulacak Çalışma Şartlarına Mütâallik 94 Sayılı Sözleşmenin Tasdikına ve Bu Sözleşmeye Katılmamıza Dair Kanun'la (RG. 21.12.1960, S.10686; Düstur IV. Tertip, C. 1/2, s. 770-776) kabul edilmiştir.

94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Yetkili makam, merkezi makamlardan gayri makamlar tarafından yapılmış olan mukavelelere Sözleşmenin ne ölçüde ve hangi şartlar dâhilinde uygulanacağını tâyin edecektir.

3. Bu Sözleşme, taşaronlar veya mukaveleyi devir alan şahıslar tarafından yapılan işler hakkında uygulanır; yetkili makam bu Sözleşmenin mezkûr işlere uygulanmasını sağlamak üzere gereken tedbirleri alacaktır.

4. İlgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu teşekküllerle istişareden sonra yetkili makam tarafından tâyin edilen bir haddi geçmeyecek tutarda bir âmme fonunun sarfını istilzam eden mukaveleler, bu Sözleşmenin uygulanmasından istisna edilebilir.

5. Yetkili makam, ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu teşekküllerle istişareden sonra idari mevkiler işgal veya teknik veya ilmî mahiyette vazifeler ifa edip çalışma şartları millî mevzuat veya kolektif mukavele veya bir hakem kararı ile tanzim edilmemiş olan ve umumiyetle bedeni bir iş göremiyen kimseleri bu Sözleşmenin tatbik sahası dışında bırakabilir.

Madde 2

1. Bu Sözleşmenin şumulüne giren mukaveleler, ilgili işçilere, işin yapıldığı aynı bölgedeki iş kolu veya sanayide aynı mahiyetteki iş için:

a) Kolektif mukavele yolu ile veya ilgili sanayi veya iş kolundaki işçi veya işverenlerin mühim bir kısmını temsil eden işçi ve işveren teşekkülleri arasında tensip edilmiş diğer müzakere usulü yolu ile,

b) Hakem kararı yolu ile veya,

c) Milli mevzuatla:

Tesbit edilmiş olanlardan daha az elverişli olmıyan ücretleri (Ödenekler dâhil), iş müddetlerini ve diğer çalışma şartlarını garanti eden hükümleri ihtiva edecektir.

2. Bundan evvelki fıkrada zikrolunan çalışma şartları, işin yapıldığı bölgede, yukarıda yazılı şekillerden birine göre tanzim edilmediği takdirde mukavelelere ithali gereken maddeler, ilgili işçilere:

a) Benzeri en yakın bölgedeki ilgili iş kolu veya sanayide aynı mahiyetteki bir iş için kolektif mukavele veya mutabık kalınan diğer bir müzakere usulü yoliyle yahut hakem kararı veya millî mevzuat yoliyle tespit edilmiş olanlardan;

b) Veya, kendisiyle mukavele yapılan müteahhidin iş yaptığı iş kolu veya sanayie mensup olup benzeri şartlar içinde bulunan işverenlerin o iş kolu

94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

veya sanayide riayet ettikleri genel seviyeden,

Daha az elverişli olmıyan ücretleri (Ödenekler dahil), iş müddetlerini ve diğer çalışma şartlarını garanti edecektir.

3. Mukavelelere ithal olunacak şartların mahiyeti ve bunlar üzerinde yapılacak her türlü tadiller, ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişareden sonra, yetkili makam tarafından, milli şartlara en uygun addedilecek bir şekilde tâyin edilecektir.

4. Müteahhitlerin, şartların mahiyetinden haberdar olabilmeleri için yetkili makam, şartnamelerin ilânı gibi lüzumlu tedbirleri veya sair her türlü tedbirleri alacaktır.

Madde 3

Akitlerin ifasında, istihdam edilen işçilerin sağlığı, iş emniyeti ve sosyal servislerine mütaallik gerekli tedbirlerin milli mevzuat, kolektif mukavele veya hakem kararı gereğince bu gibi işçiler hakkında doğrudan doğruya uygulanması mümkün değilse, yetkili makam, ilgili işçilere, âdil ve mâkul sağlık, emniyet ve sosyal servis şartlarını sağlamak üzere gerekli tedbirler alacaktır.

Madde 4

Bu Sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan kanun, tüzük veya diğer metinler:

- a) (i) Bütün ilgililere bildirilecek;
- ii) Bunların uygulanmasını sağlamakla mükellef kimseleri tasrih edecek;
- iii) İşçileri, tabi oldukları çalışma şartlarından haberdar etmek üzere, iş yerlerinde veya diğer çalışma mahallerinde herkesçe görülebilecek bir şekilde ilânlar konulmasını mecburi kılacak; ve
- b) Bahis konusu hükümlerin müessir bir şekilde uygulanmasını garanti eden diğer tedbirlerin yürürlükte olduğu ahval hariç:
 - i) İlgili işçilerin çalıştıkları müddetleri ve kendilerine ödenen ücretleri gösterir münasip defterler tutulmasını;
 - ii) Bunların müessir bir tarzda tatbikını sağlayacak münasip bir teftiş rejimi kurulmasını derpiş edecektir.

Madde 5

1. Âmme mukavelelerine ithal edilmiş olan çalışma şartlarına riayetten ve bunları uygulamaktan imtina edilmesi halinde, mukavele yapmayı red yoluyla veya diğer her hangi bir başka yolla, uygun müeyyideler tatbik edile-

94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

cektir.

2. İlgili işçilerin hakları olan ücretleri elde edebilmeleri için, mukavele gereğince tahakkuk eden istihkaklardan tevkifat yapmak yoluyla yahut da diğer her hangi bir başka yolla, uygun tedbirler alınacaktır.

Madde 6

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi hükümleri gereğince sunulması gereken yıllık raporlar, bu Sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan tedbirler hakkında tam bilgileri ihtiva edecektir.

Madde 7

1. Ülkesi vâsi bölgeleri ihtiva eden bir üye memleketin yetkili makamı, nüfusunun dağılımı veya bu bölgelerin gelişme durumu sebebiyle mezkûr bölgelerde bu Sözleşme hükümlerini tatbik etmenin kabil olamayacağı kanaatine vardığı takdirde, ilgili işçi ve işveren teşekküllerinin bulunduğu yerlerde bu teşekküllerle istişare ettikten sonra, anılan bölgelerin ya umumi olarak veya münasip göreceği bazı müessese veya bazı işçileri istisna etmek suretiyle sözleşme hükümlerinin tatbiki dışında bırakabilir.

2. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu Sözleşmenin uygulanması hakkında vereceği ilk yıllık raporunda, bu madde hükümlerine başvurmak niyetinde olduğu her bölgeyi bildirecek ve bu madde hükümlerine başvurmak niyetinde olmasının sebeplerini gösterecektir. Bundan sonra hiçbir üye, bu suretle bildirmiş olacağı bölgeler hariç, bu madde hükümlerine başvuramayacaktır.

3. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, üç seneyi geçmiyen fasıllarla ve ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişare ederek, bu Sözleşmenin uygulanmasının 1 inci fıkra gereğince muaf tutulmuş olan bölgelere teşmili imkânını tekrar gözden geçirecektir.

4. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, anılan hükümlere başvurma hakkından vazgeçtiği bölgeleri ve bu Sözleşmenin bu gibi bölgelerde tedrici surette uygulanması vadisinde kaydedilen terakkiyi, daha sonraki yıllık raporlarında bildirecektir.

Madde 8

Yetkili makam, mücbir sebep halinde yahut millî refah veya millî güvenlik için bir tehlike arzeden hadiseler vukuunda, ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişareden sonra, bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını geçici olarak durdurabilir.

94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 9

1. Bu Sözleşme, onun, ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan akitler hakkında uygulanmaz.
2. Bu Sözleşmenin feshi, fesih yürürlüğe girmeden evvel yapılmış olan mukavelelerin hükümlerinin uygulanmasına hanel getirmez.

Madde 10

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 11

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Umum Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.
2. Bu Sözleşme iki üyenin onama belgeleri Umum Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.
3. Daha sonra, bu Sözleşme her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 12

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek olan beyanlar aşağıdaki hususları belirtecektir.
 - a) İlgili üyenin, Sözleşme hükümlerini değiştirmeksizin uygulamayı taahhüt ettiği ülkeler;
 - b) Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüt eden ülkeler ve anılan değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;
 - c) Sözleşmenin uygulanmadığı ülkeler ve bu gibi hallerde niçin uygulanmadığının sebepleri;
 - d) Durumun daha derin bir şekilde incelenmesine intizaren hakkındaki kararını sonraya bırakan ülkeler.
2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde zikredilen taahhütler onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.
3. Her üye, bu maddenin birinci fıkrasının (b), (c) ve (d) bentleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyan da mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.
4. Her üye bu Sözleşmenin, 14 üncü madde hükümlerine uygun olarak

94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 13

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlarda, Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede aynen mi yoksa değişikliklerle mi uygulanacağı hususu açıklanacaktır; beyan sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanacağını açıkladığı takdirde, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu da belirtecektir.

2. İlgili üye veya üyeler veya ilgili Milletlerarası makam, daha sonra yapacağı bir beyanla daha evvelki bir beyanda belirtilmiş olan bir değişikliğe başvurma hakkından tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

3. İlgili üye veya üyeler veya ilgili Milletlerarası makam bu Sözleşmenin, 14 üncü madde hükümleri uyarınca feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve bu Sözleşmenin tatbikiyle ilgili hali hazır durumu açıklayan yeni bir beyan gönderebilir.

Madde 14

1. Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devrenin sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedilir. Fesih, tescili tarihinden itibaren bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin hitamından itibaren bir yıl zarfında, bu maddede derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık devrenin sonunda bu maddede derpiş olunan şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 15

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bilûmum onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Umum Müdür, kendisine gönderilmiş olan ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât Üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât Üyelerinin dikkatini çekecektir.

94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 16

Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 17

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 18

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde, yeni Sözleşme başka bir şekil derpiş etmedikçe:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 14 üncü madde nazara alınmaksızın, ve fakat tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir;

b) Bu Sözleşme, tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, artık üyelerin onamasına açık bulundurulmayacaktır.

2) Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle yürürlükte kalacaktır.

Madde 19

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

94 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

CEBRÎ ÇALIŞTIRMANIN İLGASI HAKKINDA 105 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vâkı davet üzerine 5 Haziran 1957 tarihinde Cenevre’de 40 ıncı toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, toplantı gündeminin 4 üncü maddesini teşkil eden cebrî çalıştırma meselesini inceledikten,

Cebrî çalıştırmaya mütedair 1930 tarihli Sözleşme hükümlerini gözönünde tuttuktan,

Esarete mütaallik 1926 tarihli Sözleşmenin, mecburi veya cebrî çalıştırmanın esarete müşabih şartlara yol açmaması için gerekli bütün tedbirlerin alınmasını derpiş etmekte olduğunu; esaretin, esir ticaretinin ve esarete benzer müesseselerle tatbikatın ilgasına dair olan 1956 tarihli ek Sözleşmenin ise, borç yüzünden kulluk ve köleliğin tamamen ilgasını istihdaf eylediğini; ve ücretin himayesi hakkındaki 1949 tarihli Sözleşmenin, ücretlerin muntazam fasıllarla ödenmesini derpiş eylediğini ve ücret tediye usullerinin, işçiyi, işinden ayrılmasını mümkün kılacak her türlü fiili imkânlardan mahrum bırakacak tarzda olmasını menettiğini nazarı itibara aldıktan,

Ve Birleşmiş Milletler Antlaşmasında istihdaf edilen ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde beyan olunan insan haklarını ihlâl edici mahiyette olan muayyen cebrî veya mecburi çalıştırma şekillerinin ilgasına mütedair diğer tekliflerin kabulüne ve bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, 1957 yılı Haziran ayının işbu yirmi beşinci günü, Cebrî Çalıştırmanın İlgası Hakkında 1957 Sözleşmesi adını alacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, cebrî veya mecburi çalıştırmayı menetmeyi ve:

a- Siyasi bir cebir veya eğitim tedbiri olarak veya muayyen siyasi fikirlere sahip olan veya bu fikirleri beyan eden şahıslara veya kurulu siyasi, iktisadi veya içtimai nizama karşı ideolojik bakımdan muhalefetlerini izhar eden kimselere bir ceza olarak,

* Bu Sözleşme’nin onaylanması 14.12.1960 tarihli ve 162 sayılı Cebrî Çalıştırmanın İlgası Hakkındaki 105 Sayılı Sözleşmenin Tasdikına ve Sözleşmeye Katılmamıza Dair Kanun’la (RG. 21.12.1960, S. 10686; Düstur, IV. Tertip, C. 1/2 s. 776-779) kabul edilmiştir.

105 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

b- İktisadi gelişme gayesiyle elemeğini seferber etme ve elemeğinden faydalanma metodu olarak,

c- Çalışma disiplini olarak,

d- Grevlere iştirak etmiş olmayı tecziye tedbiri olarak,

e- Irki, içtimai, milli veya dinî bir tefrik vasıtası olarak,

Hiçbir şekilde cebrî veya mecburi çalıştırmaya başvurmamayı taahhüt eder.

Madde 2

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, bu Sözleşmenin 1 inci maddesinde tasrih edilen şekildeki cebrî veya mecburi çalıştırmanın derhal ve tamamen ilgasını temin etmek üzere müessir tedbirler ittihazını taahhüt eder.

Madde 3

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 4

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

2. Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Umum Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 5

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 yıllık bir devrenin hitamında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne göndereceği ve Umum Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, feshin tescili tarihinden itibaren bir yıl sonra mu-teber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olupta, bundan evvelki fıkra da zikrolunan 10 yıllık devrenin hitamından itibaren bir yıl içinde bu maddede derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden 10 yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi,

Her on yıllık devrenin hitamında bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

105 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 6

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, Teşkilât üyeleri tarafından kendisine bildirilen bilûmum onama ve fesihlerin tescil edildiklerini Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, kendisine gönderilen, Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 7

Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, yukarıdaki maddelere tevfikân tescil etmiş olduğu bütün onama ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi gereğince tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 8

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum göreceği zamanlarda, bu Sözleşmenin tatbikatı hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve onun kısmen veya tamamen tadili keyfiyetinin Konferans gündemine konulması lüzumu hakkında karar verecektir.

Madde 9

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi kısmen veya tamamen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde, yeni Sözleşme başka bir şekil derpiş etmedikçe:

a) Tadili ihtiva edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki beşinci madde hükümleri nazarı itibara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Bu Sözleşme, tadili ihtiva edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren artık üyelerin onanmasına açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıpta tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle yürürlükte kalmakta devam edecektir.

Madde 10

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

105 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

CEBRİ VEYA MECBURİ ÇALIŞTIRMA HAKKINDA 29 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulu'nun vaki daveti üzerine 10 Haziran 1930 tarihinde Cenevre'de 14. toplantısını yapan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin 1. maddesine dahil bulunan cebri veya mecburi çalıştırma konusundaki bazı tekliflerin kabulüne ve

Bu tekliflerin Uluslararası bir sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün üyeleri tarafından Uluslararası Çalışma Örgütü'nün statüsü hükümleri gereğince onanmak üzere cebri çalıştırmaya müteallik 1930 tarihli Sözleşme adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi bugünkü yirmisekiz Haziran bin dokuz yüz otuz tarihinde kabul eder.

Madde 1

1. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bu Sözleşme'yi onaylayan her üyesi mümkün olduğu kadar kısa bir sürede her ne şekil altında olursa olsun cebri veya mecburi çalıştırmanın kaldırılmasını taahhüt eder.

2. Cebri veya mecburi çalıştırmanın tamamen kaldırılması amacıyla, cebri veya mecburi çalıştırmaya, geçici bir müddet için, sadece kamu yararı ve istisnai önlem olarak aşağıdaki maddelerde belirtilen şartlarda ve garantilerle başvurulabilir.

3. Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girmesinden itibaren beş senelik bir sürenin sonunda ve Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulu'nun aşağıdaki 31. maddede öngörülen raporunu hazırlaması sırasında Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulu her ne şekil altında olursa olsun yeni bir geçiş süresi tanınmaksızın cebri veya mecburi çalıştırmanın kaldırılması ihtimalini tetkik edecek ve Konferans gündemine bu konunun alınıp alınmaması hususuna karar verecektir.

* Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün 1930 yılında Cenevre'de yapılan 14 üncü toplantısında kabul edilen bu Sözleşme'nin onaylanması, 23.01.1998 tarihli ve 4333 sayılı Cebri veya Mecburi Çalıştırma Hakkında 29 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun'la (RG. 27.01.1998, S. 23243); ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığının 18.05.1998 tarihli ve ÇEGY-II/2660 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanun'un 3. maddesine göre, 25.05.1998 tarihli ve 98/11225 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 23.06.1998, S. 23381) kabul edilmiştir.

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 2

1. Bu Sözleşme'nin amaçları için, "Cebri veya Mecburi Çalıştırma" ifadesi herhangi bir kişinin ceza tehdidi altında ve bu kişinin tam isteği olmadan mecbur edildiği tüm iş veya hizmetleri ifade eder.

Yürürlüğe giriş tarihi: 1 Mayıs 1932

2. Ancak, "Cebri veya Mecburi Çalıştırma" ifadesi bu Sözleşme bağlamında aşağıdakileri kapsamaz:

a) Mecburi askerlik hizmeti hakkındaki kanunlar gereğince mecbur tutulan ve sadece askeri bir mahiyet taşıyan işlere hasredilen bir çalışma veya hizmet;

b) Bizzat kendi kendini yöneten bir memleketin vatandaşlarının olağan kamu hizmeti yükümlülüklerinin bir parçasını teşkil eden bir iş veya hizmet;

c) Çalışma veya hizmetin bir kamu makamının nezaret ve kontrolü altında icra edilmesi ve sözkonusu ferdin özel kişilerin, şirketlerin veya özel tüzel kişilerin hizmetine bırakılmaması veya verilmemesi şartıyla, bir mahkemenin verdiği mahkumiyet kararının sonucu olarak yapmaya mecbur edildiği bir iş veya hizmet;

d) Olağanüstü hallerde, yani harp, felaketler veya yangın, su baskını, açlık yer sarsıntıları, salgın hastalıklar ve şiddetli hayvan salgınları, hayvanların ve mahsule zarar veren böcek veya parazitlerin hastalık yaymaları durumunda ve genel olarak halkın bütününe veya bir kısmının normal yaşama şartlarını veya hayatını tehlikeye koyan tehlikeli veya zarar verici her türlü şartlarda yapılması mecburi bir iş veya hizmet;

e) Küçük çaplı toplumsal hizmetler, yani toplum fertleri tarafından doğrudan doğruya toplum menfaatine yapılan işler, bizzat toplumun fertleri veya doğrudan doğruya temsilcilerinin bu çalışmaların gerekli olduğunu beyan etmeleri hakkının tanınması şartıyla, toplum üyelerine düşen olağan kamu hizmeti mükellefiyetleri olarak mütalaa edilecektir.

Madde 3

Bu Sözleşme'nin uygulanmasına "Yetkili Makamlar" tabiri ya metropoliten makamlarını, ya da ilgili ülkenin en üst merkezi makamlarını ifade edecektir.

Madde 4

1. Yetkili makamlar özel kişiler, şirketler veya özel tüzel kişiler menfaatine cebri veya mecburi çalıştırmayı empoze etmeyecekler veya empoze edilmesine izin vermeyeceklerdir.

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Özel kişiler, şirketler veya özel tüzel kişiler menfaatine böyle bir cebri veya mecburi çalıştırma şekli bir üye tarafından işbu sözleşmenin onaylanması Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından tescil edildiği tarihte mevcut olduğu takdirde, bu üye kendisi için bu Sözleşme'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren sözkonusu cebri veya mecburi çalıştırmayı tamamen kaldıracaktır.

Madde 5

1. Özel şahıslara, şirketlere ve özel-tüzel kişilere tanınan hiç bir imtiyaz, bu özel şahıs, şirket ve özel-tüzel kişilerin kullandıkları ya da ticaretini yaptıkları ürünlerin üretilmesi veya toplanması için cebri veya mecburi çalıştırma imkanını hiç bir şekilde vermeyecektir.

2. Cebri veya mecburi çalıştırma imkanı veren hükümler ihtiva eden imtiyazlar mevcut olduğu takdirde, sözkonusu hükümler işbu Sözleşme'nin 1. maddesine uygunluk sağlanması için mümkün olan süratle feshedilecektir.

Madde 6

İdarenin memurları, sorumlu oldukları halkı görevleri gereği herhangi bir şekilde çalıştırmaya teşvik etme durumunda kalmaları halinde dahi, bu halka özel şahıslar, şirketler veya özel-tüzel kişiler için çalışmaları için ferden ya da toplu olarak baskıda bulunamayacaklardır.

Madde 7

1. İdari görevler icra etmeyen şefler, cebri veya mecburi çalıştırmaya başvurmayacaklardır.

2. İdari görevler icra eden şefler, yetkili makamların kati müsaadesiyle, bu Sözleşme'nin 10. maddesinde öngörülen şartlarda cebri veya mecburi çalıştırmaya başvurabilirler.

3. Kanunen tanınan ve herhangi bir şekil altında yeterli ücret alamayan şefler, ilgili yönetmeliklere uyulması ve istismarı önleyecek tüm gerekli tedbirlerin alınması şartıyla, kişisel hizmetlerden yararlanabilirler.

Madde 8

1. Cebri veya mecburi çalıştırmaya müracaat edilmesi hususundaki her bir kararın sorumluluğu, ilgili ülkenin üst sivil makamlarına düşecektir.

2. Ancak, bu makamlar üst mahalli makamlara, işçilerin daim oturma mahallinden uzaklaşmalarına mahal vermeyecek şekilde, cebri veya mecburi çalıştırma yetkisi verebilirler. Bu makamlar işbu Sözleşme'nin 23. maddesinde öngörülen yönetmelikle belirtilen müddetler ve şartlara tabi olacak

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

şekilde görevlerinin icrasından idarenin memurlarının yer değiştirmesi ve idari materyalin nakli bahis konusu olduğu takdirde işçilerin normal ikamet mahalli haricinde icraatta bulunmaları için cebri veya mecburi çalıştırma konulması hususunda üst mahalli makamlara da yetki verebilirler.

Madde 9

Bu Sözleşme'nin 10. maddesinde belirtilen aksi hükümler hariç, cebri veya mecburi çalıştırma koyma hakkına haiz her hangi bir makam önce;

a) Yapılacak iş veya verilecek hizmetin onu icra etmesi talep edilen toplum için önemli ve doğrudan doğruya toplum menfaatine olduğuna,

b) Bu hizmet veya işin halihazır veya yakın gelecek zarurete haiz olduğuna;

c) İlgili ülkede benzeri iş veya hizmetler için geçerli olanlardan düşük olmayan ücret ve çalışma şartları önerilmesine rağmen bu hizmetin yerine getirilmesi veya işin yapılması için gönüllü iş gücü temini mümkün olmadığına; ve

d) İş veya hizmetin, mevcut iş gücü ve onun sözkonusu işi yapma kabiliyeti gözönüne alınarak, sözkonusu halka çok ağır bir yük teşkil etmediğine

kani olduğu takdirde ancak bu çalıştırma şekline müsaade etmelidir.

Madde 10

1. Vergi olarak talep edilen cebri veya mecburi çalıştırma ve idare görevleri icra eden şefler tarafından, kamu menfaatine çalışmalar için konulan cebri veya mecburi çalıştırma tedricen kaldırılacaktır.

2. Bu kaldırmayı beklerken, vergi olarak cebri veya mecburi çalıştırma talep edildiği veya kamu menfaatine çalışmalar için idari görevleri icra eden şefler tarafından cebri veya mecburi çalıştırma konulduğu takdirde ilgili makamlar ilk önce;

a) Yapılacak iş veya verilecek hizmetin onu icra etmesi talep edilen toplum için önemli ve doğrudan doğruya toplum menfaatine olduğuna;

b) Bu hizmet veya işin halihazır veya kaçınılmaz olarak yakında doğacak bir ihtiyacı karşıladığına;

c) İş veya hizmetin mevcut işgücü ve onun sözkonusu işi yapma kabiliyeti gözönüne alınarak, sözkonusu halka çok ağır bir yük teşkil etmediğine;

d) Bu iş veya hizmetin icrasının işçileri daimi ikametgahlarının olduğu mahalden uzaklaşmaya mecbur etmeyeceğine;

e) Bir iş veya hizmetin icrasının dinin, sosyal yaşamın veya tarımın icap-

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

larıyla uyumlu yönlendirileceğine kani olmalıdırlar.

Madde 11

1. Sadece 13'den yukarı ve 45'den aşağı yaşlarda bulunan sağlam yetişkin erkekler cebri veya mecburi çalıştırmaya tabi olabilirler. Bu Sözleşme'nin 10. maddesinde öngörülen iş türleri hariç, aşağıdaki tahditler ve şartlar dikkate alınmalıdır:

a) Mümkün olan her halükarda, konulan işi yapacak ilgililerin bulaşıcı bir hastalığının olmadığını, bedeni kabiliyetlerinin yapılacak iş ve icra edileceği şartlara uygunluğunun idarece tayin edilen bir doktor tarafından önceden tespit edilmesi;

b) Öğretmenler, öğrenciler ve genel olarak idari personelin muaf tutulması;

c) Her toplumda ailevi ve sosyal yaşam için zorunlu yetişkin ve sağlam erkek miktarının bırakılması;

d) Karı-koca ve aile bağlarına saygı gösterilmesi.

2. Yukarıdaki paragrafın (c) altparagrafının uygulanmasında, bu Sözleşme'nin 23. maddesinde öngörülen düzenlemeler, belirli sayıda nüfustan bir seferde alınabilecek daimi nüfusun erkek ve sağlam fert nisbetini tesbit eder, ancak bu nisbet, hiçbir şekilde bu nüfusun % 25'ini geçemez. Bu nisbeti tesbit ederken yetkili makamlar nüfus yoğunluğunu, bu nüfusun sosyal ve fiziki kalkınmışlığını, mahallinde ve kendi hesaplarına ilgililer tarafından icra edilecek işlerin durumunu ve yılın hangi devresinde olacağını dikkate almalıdırlar; ve genel olarak ilgili toplumun normal yaşamının iktisadi ve sosyal ihtiyaçlarına saygı göstermelidirler.

Madde 12

1. Herhangi bir ferдин muhtelif şekiller altında cebri veya mecburi çalıştırmaya maruz kalabileceği azami müddet, 12 aylık bir sürede, işyerine gitmek ve oradan gelmek için geçen gerekli yolculuk günleri de dahil olmak üzere 60 günü geçemez.

2. Cebri veya mecburi çalıştırmaya maruz kalan her işçiye icra ettiği cebri veya mecburi çalışma müddetlerini gösteren bir sertifika verilecektir.

Madde 13

1. Cebri veya mecburi çalıştırılmaya maruz kalan her şahsın normal çalışma saatleri gönüllü çalışma için ayrılan saatlerle aynı olmalı ve cebri veya mecburi çalıştırılma esnasında normal süre üzerinde icra edilen çalışma saatleri gönüllü çalışmalarını fazla çalışma saatleri için öngörülen nisbetlere eşit

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

nisbetlerde ücretlendirilmelidir.

2. Herhangi bir şekil altında cebri veya mecburi çalıştırılmaya maruz kalan bütün şahıslara haftada bir dinlenme günü verilmelidir ve bu gün mümkün olduğu ölçüde sözkonusu memleketin veya bölgenin örf ve adetlerine göre hasredilen güne tesadüf ettirilmelidir.

Madde 14

1. Bu sözleşme'nin 10. maddesinde öngörülen cebri veya mecburi çalıştırma haricinde, ne şekilde olursa olsun, cebri veya mecburi çalıştırmanın ücreti nakit olarak ödenmeli ve bu ücret aynı tür işler için işçilerin istihdam edildikleri bölgede yürürlükte olanlardan ve ne de işçilerin işe alındıkları bölgede yürürlükte olanlardan daha aşağı olmamalıdır.

2. İdari vecibelerinin icrasında şefler tarafından konulan çalıştırılma halinde, mümkün olan en kısa sürede, ücretlerin ödenmesinin önceki paragrafta öngörülen şartlarda yerine getirilmesi uygulamasına geçilecektir.

3. Ücretler, kabile şefine veya başka herhangi bir makama değil, her işçiye ferden ödenmelidir.

4. İşyerine gidiş ve gelişler için geçen yolculuk günleri ücretlerin ödenmesinde iş günü olarak kabul edilmelidir.

5. Bu madde, işçiye verilen ücretten işçinin mutad olan günlük yiyeceğinin karşılığı kesilecektir şeklinde anlaşılmalıdır; ama ücretlerden mükellefiyetlerin yerine getirilmesi, işlerinin özel şartları dolayısıyla işlerine devam etmelerini sağlamak için işçilere verilen özel yemek, elbise ve lojman ve ne de alet temini gayesiyle hiçbir kesinti yapılamaz.

Madde 15

1. İşten hasıl olan kazaların veya hastalıkların tanzimi ile ilgili kanun ve yönetmelikler ve ilgili ülkede yürürlükte olan ölen veya malül işçilerin bakmakla yükümlü oldukları kimselere tazminat verilmesini öngören kanun ve yönetmelikler serbest çalışan işçilerle aynı şartlarda cebren veya mecburi çalıştırmaya tabi olan şahıslara da aynı şekilde uygulanacaktır.

2. Bir işçiye cebri veya mecburi bir işte istihdam eden bir makam, her hâlukarda çalışmadan hasıl olan bir kaza veya hastalık işçinin kısmen veya tamamen kendi ihtiyaçlarını karşılamasına mani olursa sözkonusu işçinin maişetini sağlamakla mükellef olacaktır. Bu makam, işten hasıl olan işgörmezlik veya ölüm halinde adı geçen işçinin fiilen bakmakla yükümlü olduğu kimsenin bakımını sağlamak için tedbirler almakla da yükümlü olacaktır.

Madde 16

1. Cebri veya mecburi çalıştırmaya tabi olan kimseler, istisnai zaruret halleri hariç, yiyecek ve iklim şartları alıştıkları şartlardan sağlıklarına zarar verecek ölçüde farklı bölgelere nakledilmemelidir.

2. Bu işçilerin şartlara alışması ve sağlıklarının korunması için gerekli hijyen ve barınma ile ilgili tedbirlerin sıkı bir şekilde alınmamış olması halinde bu işçilerin nakillerine izin verilmeyecektir.

3. Böyle bir nakil zorunlu olduğu takdirde işçilerin yeni gıda ve iklim şartlarına tedricen intibakını sağlayan tedbirler yetkili tıbbi servisin mütalaa-sından sonra kabul edilmelidir.

4. Bu işçilerin alışkın olmadıkları devamlı bir işi yapmalarının talep edilmesi halinde, onların bu nevi bir işe intibaklarının özellikle tedrici eğitim, çalışma saatleri sağlanması ve ara dinlenmelerinin tanzimi ve gerekli olan istirahat veya günlük işenin artırılması veya iyileştirilmesi hususunda tedbirler alınmalıdır.

Madde 17

İşçilerin uzun bir müddet işyerinde kalmalarını mecbur eden inşaat veya bakım işleri için cebri veya mecburi çalıştırmaya başvurulmasına müsaade etmeden önce yetkili makamlar aşağıdaki hususlardan emin olmalıdırlar:

1. İşçilerin sağlığının korunması ve onlara gerekli her türlü tıbbi bakımın deruhte edilmesi ve özellikle;

a) Bu işçilerin işe başlamadan evvel ve çalışma süresince belirli aralıklarla doktor tetkikinden geçirilmesi;

b) Bütün ihtiyaçları karşılamak için gerekli materyal, hastaneler, hastabakıcılar, dispanserler ve yeterli sağlık personelinin varolması ve

c) İşyerlerindeki sıhhi şartların, işçilerin su, yiyecek, içecek maddelerinin temin edilmesi ve işyerinin mutfak materyaliyle teçhizinin iyi bir şekilde sağlanması ve gerektiğinde de lojman ve kıyafet yardımının tatminkar durumda olması;

2. İşçinin isteği veya rızası üzerine, emin bir usulle işçinin ücretinin bir kısmının işçi ailesinin geçiminin sağlanması için uygun tedbirler alınmalıdır;

3. İşçilerin çalışma mahalline gidiş gelişleri yol masrafları ve sorumluluğu idarece sağlanmalıdır ve idare mevcut bütün nakliyat vasıtalarından mümkün olduğu kadar geniş ölçüde faydalanarak bu yolculukları kolaylaştırmalıdır.

4. Belirli bir süre işgöremezliğe sebebiyet veren iş kazası veya hastalık

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

halinde işçinin kendi memleketine dönmesiyle ilgili masrafları idare tarafından karşılanmalıdır.

5. Cebri veya mecburi çalışma süresinin hitamında, gönüllü işçi olarak kalmak isteyen her işçiye iki senelik bir müddet zarfında bedava memleketine dönme hakkını kaybetmeden bu isteğini yerine getirmesine izin verilir.

Madde 18

1. Hamal veya kayıkçıların işi gibi, şahısların veya malların taşınması için başvuru olan cebri veya mecburi çalıştırma mümkün olduğu kadar kısa bir sürede kaldırılmalıdır. Yetkili makamlar bu sırada, özellikle şu hususları tesbit eden yönetmelikleri yayımlamalıdır:

a) Bu çalıştırmanın sadece idare memurlarının görevleri sırasındaki yer değiştirmeleri veya hükümet kurumlarının nakli veya mutlaka acil bir zorunluk halinde diğer şahısların ve memurların nakli için kullanılması mükellefiyeti,

b) Bu işte kullanılacak işçilerin bu işe bedenen uygun olduğu, mümkün olan yerlerde, önceden bir doktor muayenesiyle belgelendirilme mükellefiyeti; Böyle bir muayenenin mümkün olmadığı hallerde bu iş gücünü istihdam eden şahsın, istihdam edilen işçilerin istenilen bedeni kabiliyete haiz oldukları ve bulaşıcı bir hastalıktan muzdarip olmadıklarından emin olma mükellefiyeti;

c) İşçiler tarafından taşınacak azami yük;

d) Bu işçilerin oturdukları mahalden götürülecekleri azami mesafe;

e) Dönüş yolculuk günleri de dahil olmak üzere, bu işçilerin mecbur tutuldukları aylık veya başka bir müddet için görevlendirilebilecekleri azami gün sayısı;

f) Cebri veya mecburi çalıştırmanın bu şeklini talep etme hakkına sahip kimseler ve onların cebri çalıştırmaya ne ölçüde müracaat etme haklarının olduğu.

2. Önceki paragrafın (c), (d) ve (e) harfleri altında bahis konusu olan üst sınırları tesbit ederken yetkili makamlar, dikkate alınacak muhtelif faktörleri, özellikle işçilerin toplandığı nüfusun bedensel kabiliyetini, katedilecek yolun mahiyetini ve iklim şartlarını dikkate almalıdırlar.

3. Yetkili makam ayrıca bu taşıyıcı işçilerin normal günlük seyahatlerinin ortalama 8 saatlik bir iş gününe tekabül eden bir mesafeden daha fazla olmamasını teminen gerekli düzenlemeleri yapacaklardır.

Bu düzenlemelerle esas olarak sadece taşınacak ağırlık ve katedilecek

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

mesafe değil, aynı zamanda yolun mahiyeti, mevsim ve diğer tüm unsurlar ve günlük normal seyahatleri aşan seyahatlerde bunlar için normal saat ücretinden yüksek ücret ödeneceği anlaşılmalıdır.

Madde 19

1. Yetkili makam cebri ekip biçmeyi sadece açlık veya yiyecek ikmalinde yaşanan yetersizliklere karşı bir önlem olarak ve herhalükarda yiyecek ve ürünün onu üreten insanların veya topluluğun mülkiyetinde kalması koşuluyla izin verebilir.

2. Bu madde, üretimin kanun veya gelenek gereği ortaklık esası üzerinde örgütlendiği ve ürün veya bunun satılmasından elde edilen karın topluluğun mülkiyeti olarak kaldığı yerlerde, topluluk üyelerinin topluluk tarafından kanun veya gelenek tarafından talep edilen işlerin topluluk üyeleri tarafından yapılması zorunluluğunu ortadan kaldırır şekilde yorumlanmayacaktır.

Madde 20

Üyelerinin herhangi biri tarafından işlenmiş suçlar için bir topluluğun tümüne ortak bir ceza uygulanması öngören kanunlar, cebri veya mecburi çalıştırmayı bir topluluk için bir ceza usulü olarak öngören hükümler içermeyecektir.

Madde 21

Madenlerde yapılmakta olan yeraltı çalışmaları için cebri veya mecburi çalışmaya başvurulmayacaktır.

Madde 22

Bu Sözleşme'yi onaylayan ülkelerin Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasasının 22. maddesi hükümleri uyarınca bu Sözleşme hükümlerini hayata geçirmek için aldıkları önlemler hakkında Uluslararası Çalışma Örgütü'ne sunmayı taahhüt ettikleri raporlar, bu ülkede mecburi çalıştırmaya ne ölçüde başvurulduğu, buna ne amaçla gerek görüldüğü, hastalık ve ölüm oranları, ücret ödeme metodları ve ücret tarifesi ve konuyla ilgili olabilecek diğer bilgiler konusunda mümkün olduğunca ayrıntı içerecektir.

Madde 23

1. Söz konusu Sözleşme hükümlerini yerine getirmek için, yetkili makamlar cebri veya mecburi çalıştırmanın kullanımına ilişkin tam ve vazih yönetmelikleri yayımlayacaklardır.

2. Bu yönetmelikler, özellikle cebri veya mecburi çalışmaya tabi kılınan her şahsa, çalışma koşullarıyla ilgili şikayetlerini yetkililere iletmesini müm-

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

kün kılacak ve bu şikayetlerinin incelenip, değerlendirilmesini güvence altına alan kurallar ihtiva edecektir.

Madde 24

Cebri veya mecburi çalıştırmayı düzenleyen yönetmeliklerin sıkı bir şekilde uygulanmasını teminen, ya gönüllü çalışmanın teftişi için tesis edilmiş mevcut bir iş teftiş kurulunun görevleri cebri veya mecburi çalışmayı da kapsayacak şekilde genişletilerek, ya da bunu başka yollarla sağlayacak uygun tedbirler her halükarda alınacaktır. Cebri veya mecburi çalıştırmaya tabi kılınan kişilerin bu yönetmelikler hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayacak tedbirler de alınacaktır.

Madde 25

Cebri veya mecburi çalıştırmanın kanuna aykırı olarak gerçekleştirilmesi bir suç olarak cezalandırılacak ve bu Sözleşme'yi onaylayan her üye kanunca getirdiği müeyyidelerin gerçekten etkili ve tam olarak uygulanmasının sağlanmasıyla yükümlü olacaktır.

Madde 26

1. Bu Sözleşme'yi onaylayan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün her üyesi, bu Sözleşmeyi egemenlik, yargı yetkisi, himaye, hükmetme, vesayet veya otoritesi altında olan topraklarda, iç hukukuna ait konulardaki yükümlülüklerini de yerine getirme hakkına sahip olarak, uygulamayı taahhüt eder. Bununla beraber eğer bu üye Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasası'nın 35. maddesinin hükümlerinden yararlanmak isterse; onaylamasına aşağıdaki bölgeleri tanıtan bir beyanı eklemek zorunda kalacaktır.

1) İşbu Sözleşme hükümlerini herhangi bir değişiklik olmadan uygulamayı planladığı yerler;

2) İşbu Sözleşme hükümlerini değişikliklerle uygulamayı planladığı yerler, bu durumda bu değişiklikler de beyana eklenecektir;

3) Hakkında vereceği kararı saklı tuttuğu yerler.

2. Yukarıda mezkur beyan onay işlerinin ayrılmaz bir parçası olacak ve aynı geçerliğe haiz olacaktır. Böyle bir beyanı kaleme alan her üye yapacağı yeni bir beyan ile bu maddenin (2) ve (3)'ncü altparagrafları gereğince, ilk beyanındaki çekinceleri tamamen veya kısmen iptal etme hakkına sahip olacaktır.

Madde 27

Bu Sözleşme'nin resmî onay belgeleri, Uluslararası Çalışma Örgütü Ge-

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

nel Müdürü'ne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 28

1. Bu Sözleşme, ancak onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, onu onaylayan her üye için onay belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 29

1. Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Müdürü, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün tüm üyelerini kendisine Örgüt Üyeleri tarafından bildirilen tüm onay ve fesihlerden haberdar kılacaktır.

2. Genel Müdür, kendisine ikinci onayın bildirilmesinden sonra Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihini Örgüt Üyelerinin dikkatine getirecektir.

Madde 30

1. Bu Sözleşme'yi onaylamış olan her üye Sözleşme'nin ilk olarak yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir sürenin sonunda Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Müdürü'ne göndereceği ve Genel Müdür tarafından tescil edilecek bir bildiri ile Sözleşme'yi feshedebilir. Fesih, tescil edildiği tarihten itibaren bir yıl sonra muteber olur.

2. Bu Sözleşme'yi onaylamış olup da onu, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmek hakkını kullanmayan her üye yeniden 5 yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşme'yi her 5 yıllık devre bitince bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 31

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşme'nin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

29 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 32 (*)

1. Konferansın bu Sözleşme'yi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde,

a) Tadil edici yeni Sözleşme'nin bir üye tarafından onanması keyfiyeti yukarıdaki 3. madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşme'nin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşme'nin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici Sözleşme'yi onaylamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam edecektir.

Madde 33

Bu Sözleşme'nin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede geçerlidir.

* Bu maddenin birinci bendinin (a) fıkrasındaki "3. madde" ifadesi, aslına uygun biçimde "30. madde" olarak anlaşılmalıdır.

**ÇOCUKLARIN VE GENÇLERİN SANAYİDE İŞE
ELVERİŞLİLİKLERİ YÖNÜNDEN SAĞLIK MUAYENESİNE TABİ
TUTULMALARI HAKKINDA 77 SAYILI ULUSLARARASI
ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Montreal'e davet edilerek, orada, 19 Eylül 1946 tarihinde Yirmi Dokuzuncu toplantısını yapan, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin üçüncü maddesini teşkil eden çocukların ve gençlerin sanayide istihdama elverişlilikleri ile ilgili sağlık muayenesine tabi tutulmaları hakkında bazı tekliflerin kabulüne, ve

Bu tekliflerin bazılarının uluslararası bir sözleşme haline gelmesine karar vererek,

Bin dokuz yüz kırk altı yılı Ekim ayının işbu dokuzuncu günü, Gençlerin Sanayide Sağlık Muayenesine tabi tutulmalarına dair 1946 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

BÖLÜM I

Genel Hükümler

Madde 1

1. Bu sözleşme, kamusal veya özel sınaî işyerlerinde veya bu işyerleriyle ilgili işlerde çalıştırılan veya çalışan çocuklarla gençlere uygulanır.

2. Bu sözleşmenin uygulanmasında:

a) Maden ve taş ocakları ile her türlü maddenin topraktan çıkarılmasıyla ilgili işyerleri,

b) Maddelerin imal ve tadil edildiği, temizlendiği, onarıldığı, süslendiği, tamamlandığı, satış için hazırlandığı işyerleriyle, gemi yapımı, elektrik ve genel olarak her türlü itici güç üretme, tahvil ve iletme işleri dahil, maddelerin şekillerinin değiştirildiği işyerleri,

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 16.8.1983 tarihli ve 2878 sayılı Çocukların ve Gençlerin Sanayide İşe Elverişlilikleri Yönünden Sağlık Muayenesine Tabi Tutulmaları Hakkında 77 Sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'la (RG.18.08.1983, S. 18139); ve uygulanması da, 11.07.1984 tarihli ve 84/8284 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 15.08.1984, S. 18490; Düstur, V. Tertip, C. 24/1, s. 813-818) kabul edilmiştir.

77 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

c) Yapım, onarım, bakım, değişim ve yıkım işleri dahil bina yapımı ve bayındırlık işleriyle ilgili müesseseler,

d) Dok, rıhtım, iskele, antrepo ve uçak alanlarında eşyanın elle taşınması dahil, kara, demiryolu, nehir, kanal ve göllerde veya hava yolu ile yapılan insan ve eşya nakliyatıyla uğraşan müesseseler,

“Sanayi işyerlerinden” sayılır.

3. Yetkili makam, bir taraftan sanayi ve diğer taraftan tarım, ticaret ve sanayiden sayılmayan diğer işler arasındaki hududu tayin eder.

Madde 2

1. Çocuklar ve 18 yaşından aşağı olan gençler, ancak çalıştırılacakları, işe elverişli oldukları esaslı bir sağlık muayenesi sonucunda kabul edildiği takdirde, sınaî bir müessese tarafından işe alınabilirler.

2. İşe elverişliliği tayin ile ilgili sağlık muayenesi, yetkili makamca tensip edilmiş kalifiye bir hekim tarafından yapılacak bir sağlık belgesi ile yahut çalışma iznine veya karnesine kaydedilmek suretiyle tevsik olunur.

3. İşe elverişliliği tevsik eden belge:

a) Belirli iş şartları koyabilecek,

b) İşe elverişliliği tayin yönünden sağlık muayenesine ilişkin mevzuatın uygulanmasından sorumlu bulunan makam tarafından bir grup halinde tasnif edilen ve sağlıkla ilgili benzer tehlikeler arz eden belirli bir iş veya meslek grupları için verilebilecektir.

4. Millî mevzuat işe elverişliliği tevsik eden belgeyi tanzimle yükümlü yetkili makamı tayin edecek ve bu belgenin tanzim ve verilme usul ve şartlarını belirleyecektir.

Madde 3

1. Çocukların ve gençlerin işe elverişli bulunup bulunmadıkları, onsekiz yaşına kadar sürdürülen bir sağlık kontrolüne tabi tutulmalarını gerektirecektir.

2. 18 yaşından küçük bir çocuğun yahut gencin sürekli olarak çalıştırılması, ancak bir yılı geçmeyen aralıklarla sağlık muayenesinin yenilenmesi şartına bağlı olabilecektir.

3. Millî mevzuatın:

a) İşin arz ettiği tehlikelerle ve çocuğun yahut gencin evvelki muayenelerle açıklanmış bulunan sağlık durumu ile ilgili kontrolün tesirli olmasını sağlamak için, ya sağlık muayenesinin hangi özel şartlar dahilinde yıllık

77 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

muayeneye ilâveten yapılması yahut daha sık olarak yenilenmesi gerektiğini öngörmesini, yahut,

b) Sağlık muayenesinin istisnâî durumlarda yenilenmesinde yetkili makamı görevli kılmasını gerektirecektir.

Madde 4

1. Sağlık bakımından büyük tehlikeler arz eden mesleklerde işe elverişliliği tespit etmek bakımından sağlık muayenesi ve bu muayenenin yenilenmesi en az yirmi bir yaşına kadar yapılmalıdır.

2. Millî mevzuatın, işe elverişliliği tayin bakımından sağlık muayenesinin en az yirmi bir yaşına kadar yapılmasına matuf işleri veya iş kategorilerini ya tayin etmesi veya tayin etme yetkisini uygun bir makama tevdi gerekecektir.

Madde 5

Yukardaki maddelerde öngörülen gerekli sağlık muayenelerinin çocuklar, gençler veyahut aileleri için hiçbir masrafı gerektirmemelidir.

Madde 6

1. İşe elverişsizlikleri veya bedenî eksiklik ve aksaklıkların bulunduğu sağlık muayenesince tespit edilen çocuklarla gençlerin yeniden yönetilmesi ve yeniden bedenî ve meslekî intibakı için yetkili makam tarafından gerekli hertürlü tedbir alınacaktır.

2. Bu tedbirlerin nitelik ve kapsamı yetkili makamca tespit olunacak; bu amaçla konuyla ilgili çalışma, eğitim, sosyal ve sıhhi servisler arasında bir işbirliği kurulması ve bu tedbirlerin uygulanması için bu servisler arasında tesirli irtibatın idame ettirilmesi gerekecektir.

3. Millî mevzuat, işe elverişliliği açıkça kabul edilmemiş olan çocuklarla gençlere:

a) Bitiminde genç işçinin yeni bir muayeneye tabi tutulacağı bir devre için geçerli, geçici iş permileri yahut sağlık belgeleri;

b) Özel mahiyette çalıştırma şartları koyan permiler yahut belgeler verilmesini zorunlu kılacaktır.

Madde 7

1. İşverenin, mevzuat ile konulacak hükme göre, işe elverişliliğe aykırı bir cihet bulunmadığını tevsik eden sağlık karnesini yahut çalışma permitini veya karnesini dosyalayarak bunu iş teftişi sırasında tetkike amade tutması gerekecektir.

2. Millî mevzuat, bu sözleşmenin sıkı bir şekilde uygulanmasını sağlayabilecek diğer denetim metotlarını tayin eder.

BÖLÜM II

Bazı Ülkeler İçin Özel Hükümler

Madde 8

1. Bir üye ülkenin toprakları, nüfusunun dağılımı yahut gelişme seviyesi bakımından bu sözleşme hükümlerinin yetkili makamca uygulanmasına imkân görülmediği geniş bölgeleri ihtiva ettiği hallerde, bu makam, söz konusu bölgeleri ya genel bir şekilde yahut bazı müesseseler veya bazı işler hakkında gerekli gördüğü istisnalarla sözleşmeyi uygulamaktan muaf tutabilir.

2. Her üye Milletlerarası Çalışma Teşkilatı statüsünün 22 nci maddesi gereğince, bu Sözleşmenin uygulanması hakkında vereceği ilk yıllık raporda bu madde hükümlerine başvurmayı tasarladığı herhangi bir bölgeyi belirtmelidir. Sonradan hiçbir üye bu suretle belirtmiş olduğu bölgelerden başka bölgeler dışında bu madde hükümlerine başvuramaz.

3. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, daha sonraki yıllık raporlarında hangi bölgeler için bu hükümlere başvurmak hakkından vazgeçtiğini belirtmelidir.

Madde 9

1. Bu Sözleşmenin onaylanmasını mümkün kılan mevzuatın kabul edildiği tarihten önce, çocukların ve gençlerin sanayide çalıştırılmaya elverişliliklerini tayin bakımından sağlık muayenesiyle ilgili mevzuatı olmayan her üye, onaylama belgesine ek bir beyan ile 2 nci ve 3 üncü maddelerde öngörülen onsekiz yaş yerine hiçbir şekilde onaltı yaştan aşağı olmamak üzere; onsekiz yaştan aşağı bir yaş ve 4 üncü maddede öngörülen yirmibir yaş yerine hiçbir şekilde ondokuz yaştan aşağı olmamak üzere yirmibir yaştan aşağı bir yaş haddi koyabilir.

2. Böyle bir beyanda bulunmuş olan her üye, onu, daha sonraki bir beyan ile her zaman iptal edebilir.

3. Hakkında bu maddenin 1 inci paragrafına uygun surette yapılmış bir beyan yürürlükte olan her üye, her yıl, bu Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili yıllık raporunda sözleşme hükümlerinin tam olarak uygulanması yolunda ne ölçüde ilerleme gerçekleştirildiğini belirtmelidir.

Madde 10

1. Bu Sözleşmenin 1 inci Bölümünün hükümleri, bu maddede öngörülen değişikliklerle Hindistan'a uygulanır.

a) Söz konusu hükümler, Hindistan mevzuatının uygulamaya yetkili kıldığı bütün topraklarda uygulanır.

b) "Sinaî müessese" kavramı aşağıdakileri kapsar:

i) "Hindistan Fabrika Kanunu" kapsamına giren fabrikalar,

ii) "Hindistan Maden Ocakları Kanunu" kapsamına giren maden ocakları,

iii) Demiryolları,

iv) Çocukların çalıştırılması hakkındaki 1938 tarihli kanun kapsamına giren bütün işler.

c) 2 nci ve 3 üncü maddeler çocuklara ve onaltı yaşından aşağı olan gençlere uygulanır.

d) 4 üncü maddedeki "ondokuz yaş" ibaresi, "yirmibir yaş" in yerine kullanılacaktır.

e) 6 ncı maddenin 1 inci ve 2 nci paragrafları Hindistan'a uygulanmaz.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafındaki hükümler aşağıdaki usulle tadil edilebilecektir :

a) Milletlerarası Çalışma Konferansı, konunun gündeminde bulunduğu herhangi bir toplantıda üçte iki çoğunlukla, bu maddenin 1 inci paragrafı hakkında tadil tasarıları kabul edebilir.

b) Böyle bir tadil tasarısı, konferans toplantısının kapanmasından itibaren bir yıllık yahut olağanüstü durumlarda, 18 aylık bir müddet içinde Hindistan'da bu tadil tasarısını kanun haline getirmek yahut başka yoldan tedbirler almak maksadıyla konu itibariyle yetkisi dahiline giren makama yahut makamlara sunulur.

c) Hindistan, yetkili makamın yahut makamların olurluğu takdirde, tadilini, kesin onaylama belgesini, tescil edilmek üzere, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderir.

d) Hindistan tarafından onaylanan böyle bir tadil tasarısı, bu Sözleşmenin tadili olarak yürürlüğe girer.

BÖLÜM III

Son Hükümler

Madde 11

Bu Sözleşmenin hiçbir hükmü, onda derpiş olunanlardan daha elverişli şartlar sağlayan hiçbir kanun, karar, âdet yahut işverenlerle işçiler arasındaki mevcut anlaşma hükümlerine halel getiremez.

Madde 12

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, tescil edilmek üzere Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir.

Madde 13

1. Bu Sözleşme, ancak onaylama belgesi Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından tescil edilen Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlar.

2. Sözleşme, iki üyenin onaylama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescilinden itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bundan sonra, bu Sözleşme her üye hakkında kendisinin onaylama belgesinin tescilinden itibaren 12 ay geçince yürürlüğe girer.

Madde 14

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye onun ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 10 yıl geçtikten sonra Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne yollayacağı ve bu Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu Sözleşmeyi onaylayıp da onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık mühletin geçmesinden itibaren bir yıl zarfında, bu madde gereğince feshetmek hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık devre bitince, bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 15

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesihlerin tescil edildiklerini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine yazıyla bildirir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen i-

77 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

kinici onaylama belgesinin tescil edildiğini, teşkilat üyelerine yazıyla bildirirken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında teşkilat üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 16

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Müdürü yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onaylama ve fesihlerle ilgili ayrıntılı bilgileri Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi eder.

Madde 17

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 18

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme başka hükümleri ihtiva etmediği takdirde,

a) Tadil edici yeni sözleşmenin her üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 14 üncü madde nazara alınmaksızın tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kayıt ve şartıyla, bu sözleşmenin derhal ve doğrudan doğruya feshini gerektirecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girme tarihinden itibaren, bu sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve muhtevası ile geçerli olmakta devam edecektir.

Madde 19

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de aynı şekilde geçerlidir.

77 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

DENİZ İŞLERİNDE ÇALIŞTIRILACAK ÇOCUKLARIN ASGARI YAŞ HADDİNİN TESBİTİ HAKKINDA 58 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vâki davet üzerine 22 ekim 136 tarihinde Cenevre’de yapılan milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansının 22 nci toplantısında:

İşbu toplantı gündemindeki, konferansın ikinci toplantısında kabul edilmiş olan deniz işlerinde çalıştırılacak çocukların asgari yaş haddinin tesbitine dair Sözleşmenin kısmen tadili ile ilgili muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin milletlerarası bir Sözleşme şeklinde kaleme alınmasına,

Karar verildikten sonra, deniz işlerinde çalıştırılacakların asgari yaş haddine dair 1936 tarihli (Muaddel) Sözleşme adını alacak olan aşağıdaki Sözleşme bugünkü yirmi dört ekim bin dokuz yüz otuz altı tarihinde kabul edilmiştir:

Madde 1

İşbu Sözleşmenin tatbikatı bakımından, “Gemi” tâbiri, harb gemileri müstesna, denizde sefer yapan büyük, küçük ne olursa olsun hususi mülkiyete veya âmme mülkiyetine ait bilûmum gemileri ifade eder.

Madde 2

1. Munhasıran aynı aile efradının çalıştığı gemiler hariç, diğer gemilerdeki işlerde 15 yaşından aşağı çocuklar çalıştırılmaz.

2. Bununla beraber, 15 yaşından aşağı bir çocuğa iş verilmesinde çocuğun menfaatinin bahismevzuu olduğuna dair bir mektep idaresi yahut millî mevzuatla tesbit edilmiş bir makam, çocuğun bedenî durumu ile sıhhatini ve verilmesi melhuz işin hâlen olduğu kadar istikbalde de çocuğa sağlayacağı menfaatleri göz önünde bulundurmak suretiyle bir kanaate vardığı takdirde, millî mevzuatla asgari 14 yaşındaki çocuklara çalışma belgeleri verilebilmesi

* Bu Sözleşme’nin onaylanması, 25.05.1959 tarihli ve 7293 sayılı Deniz İşlerinde Çalıştırılacak Çocukların Asgari Yaş Haddinin Tesbiti Hakkında 58 Sayılı Sözleşmenin Tasdik Edilmesine ve Bu Sözleşmeye Katılmamıza Dair Kanunla (RG. 02.06.1959, S. 10220; Düstur III. Tertip, C. 40, s. 1139-1142) kabul edilmiştir. **Ancak, 138 Sayılı Sözleşmenin kabulü ile birlikte bu sözleşme yürürlükten kalkmıştır.** (Bkz. İstihdama Kabulde Asgari Yaş Hakkında 138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi m.10/b. 4, f. d).

58 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

derpiş olunabilir.

Madde 3

Âmme makamınca tasvibedilmek ve onun murakabesi altında bulunmak şartıyla mektep gemilerinde çocuklar tarafından yapılan işler hakkında ikinci madde hükümleri tatbik edilmez.

Madde 4

İşbu Sözleşme hükümlerinin tatbikatını kontrol sadedinde, her kaptan veya işveren gemide çalışan ve yaşları on altıdan küçük olan bütün şahısları doğum tarihleri ile birlikte gösteren bir kayıt defteri veya mürettebat listesi tutmakla mükelleftir.

Madde 5

İşbu Sözleşme Sanayi işlerinde çalışacak çocuklar için asgari yaş tesbiti (1919) ve sinai mahiyet arz etmiyen işlerde çalışacak çocuklar için asgari yaş tesbiti (1932) hakkındaki Milletlerarası Sözleşmeleri tadil edecek sözleşmelerin Milletlerarası Çalışma Konferansı tarafından kabulünden sonra mer'iyet mevkiine girecektir.

Madde 6

İşbu Sözleşmenin resmen tasdik edildiğini mübeyyin belgeler Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Umum Müdürüne gönderilecek ve tasdik keyfiyeti onun tarafından tescil olunacaktır.

Madde 7

1. İşbu Sözleşme, ancak tasdikleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürünce tescil edilmiş olan üyeleri bağliyacaktır.
2. Yukarıdaki 5 inci madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, bu Sözleşme, ancak, iki üyenin tasdiklerinin Umum Müdür tarafından tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.
3. Bundan sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, tasdikın tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.

Madde 8

İşbu Sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden ikisi tarafından tasdik edilmesi ve tasdiklerin tescili akabinde Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü durumu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının diğer bütün üyelerine tebliğ edecektir. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının diğer üyeleri tarafından daha sonra bildirilmiş olan tasdiklere ait tesciller için de

58 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

aynı şekilde tebligat yapacaktır.

Madde 9

1. Bu Sözleşmeyi tasdik eden her üye onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescilin Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından ifasından bir sene sonra muteber olacaktır.

2. Yukarıki paragrafta zikredilen 10 senelik müddetin hitamından itibaren bir sene içinde bu maddede derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan işbu Sözleşmeyi tasdik etmiş her üye, yeniden 10 senelik bir müddetle bağlı kalır. Ve bundan sonra işbu maddede yazılı şartlar dahilinde, her 10 senelik müddetin hitamında işbu Sözleşmeyi feshedebilir.

Madde 10

Milletlararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 11

1. Konferansça, işbu Sözleşmenin kısmen veya tamamen tadili hakkında yeni bir Sözleşmenin kabulü halinde, ve yeni Sözleşme başkaca bir hüküm derpiş etmediği takdirde:

a) Tadili ihtiva eden bu yeni Sözleşmenin, bir üye tarafından tasdikı ve mer'iyete girmesi, yukarıdaki 9 uncu maddeye rağmen, işbu Sözleşmenin derhal kendiliğinden ortadan kalkmasını intaceder.

b) İşbu Sözleşme, tadili ihtiva eden yeni Sözleşmenin meriyete girdiği tarihten itibaren artık üyelerin tasdikına açık kalmaz.

2. İşbu Sözleşmeyi tasdik eden üyeler bunu tadil eden Sözleşmeyi tasdik etmedikleri takdirde tasdik edilmiş Sözleşme eski hal ve şekli ile meriyette kalacaktır.

Madde 12

İşbu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

58 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

EŞİT DEĞERDE İŞ İÇİN ERKEK VE KADIN İŞÇİLER ARASINDA ÜCRET EŞİTLİĞİ HAKKINDAKİ 100 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya davet edilerek orada 6 Haziran 1951 tarihinde otuzdördüncü toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin yedinci maddesini teşkil eden, eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibi ile ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bindokuzyüzebir Haziran ayının işbu yirmidokuzuncu günü, eşit ücrete dair 1951 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

Bu Sözleşme bakımından:

a) “Ücret” deyimi, işçinin çalıştırılması nedeniyle işveren tarafından kendisine nakdî veya aynı olarak doğrudan doğruya veya bilvasıta ödenen normal, kök veya asgari ücret veya aylıkla, sağlanan bütün diğer menfaatleri içine alır;

b) “Eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği” deyimi, cinsiyet esasına dayanan bir ayırım gözetmeksizin tesbit edilmiş bulunan ücret hadlerini ifade eder.

Madde 2

1. Her üye, ücret hadlerinin tesbitiyle ilgili olarak yürürlükte bulunan u-

*

Bu Sözleşme’nin onaylanması 13.12.1966 tarihli ve 810 sayılı Eşit Değerde İş İçin Erkek ve Kadın İşçiler Arasında Ücret Eşitliği Hakkında 100 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun’la (RG. 22.12.1966, S. 12484); ve uygulanması da; Çalışma Bakanlığı’nın 04.03.1967 tarihli ve 812-5a-100/773 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre, 14.4.1967 tarihli ve 6/8036 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 13.06.1967, S. 12620; Düstur V. Tertip, C. 6/2, s. 1892-1896) kabul edilmiştir. Anılan Sözleşmenin 19.07.1968 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi, 02.09.1967 tarihli ve 6/8729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 22.09.1967, S. 12706) kararlaştırılmıştır. Burada sözkonusu sözleşmenin 14.04.1967 tarihli Kararname ekindeki metni temel alınmıştır.

100 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

sullere uygun yollardan, eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibini teşvik ve bu prensibin bütün işçilere uygulanmasını, sözü edilen usullerle telifi kabil olduğu nispette temin edecektir.

2. Bu prensip:

- a) Millî mevzuat;
- b) Mevzuatla kurulmuş veya tanınmış herhangi bir ücret tesbit düzeni;
- c) İşverenlerle işçiler arasında yapılan toplu sözleşmeler; veya
- d) Bu çeşitli usullerin birleştirilmesi yoluyla uygulanabilir.

Madde 3

1. Bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştıracak mahiyette olduğu hallerde, ihtiva ettikleri ameliyeler esas alınmak suretiyle, işlerin objektif bir şekilde değerlendirilmesini teşvik için tedbirler alınacaktır.

2. Bu değerlendirmede takip edilecek usuller, ücret hadlerinin tesbitine yetkili makamlar tarafından veya ücret hadlerinin toplu sözleşmelere göre tesbit edilmesi halinde, bu sözleşmelere taraf olanlarca kararlaştırılabilir.

3. Bu şekilde objektif bir değerlendirme neticesinde, yapılacak işlerde tesbit edilen farklara, cinsiyet gözetilmeksizin tekabül eden, ücret hadleri arasındaki farklar eşit değerde iş için erkek ve kadın işçiler arasında ücret eşitliği prensibine aykırı sayılamaz.

Madde 4

Her üye, işbu Sözleşme hükümlerinin tatbik mevkiine konulması amacıyla ilgili işçi ve işveren teşekkülleriyle uygun yollardan işbirliği yapacaktır.

Madde 5

Bu Sözleşmenin resmî onay belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 6

1. Bu Sözleşmede ancak onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra bu Sözleşme, onu onaylayan her üye için onay belgesi tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

100 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 7

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek olan beyanlar şu hususları bildirecektir:

a) İlgili üyenin, sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler;

b) Sözleşme hükümlerinin değişiklikler yapılarak uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri;

d) Haklarındaki kararını, vaziyetin daha etraflıca tetkikine kadar mahfuz tuttuğu ülkeler.

2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde sözü edilen taahhütler onaylamanın ayrılmaz kısımları sayılacak ve onaylama kuvvetini haiz olacaktır.

3. Her üye, bu maddenin 1 inci fıkrasının (b), (c) ve (d) bendleri gereğince daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyanla vazgeçebilecektir.

4. Her üye, 9 uncu madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini başka bir herhangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki halihazır vaziyeti bildiren yeni bir beyan gönderilecektir.

Madde 8

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlar sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişikliklerle mi, yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını belirtecektir; sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirdiği zaman, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu açık olarak gösterecektir.

2. İlgili üye, üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildirilen, değişikliğe başvurma hakkından daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

3. İlgili üye, üyeler veya milletlerarası makam 9 uncu madde hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdürü, daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini başka herhangi bir bakımdan değiştiren ve sözleşmenin uygulanması bakımından halihazır va-

100 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ziyeti bildiren yeni bir beyan gönderebilir.

Madde 9

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 10

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama beyan ve fesihlerinin tescil olunduğunu Teşkilâtın bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onay belgesinin tescil olunduğunu teşkilât üyelerine bildirirken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 11

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 12

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde, bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu genel konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin konferans gündemine alınması lüzumu hakkında karar verecektir.

Madde 13

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 9 uncu madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme

100 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için herhalde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 14

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteberdir.

100 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

GÖÇMEN İŞÇİNİN HUKUKİ STATÜSÜ HAKKINDA AVRUPA SÖZLEŞMESİ (*)

Bu Sözleşmeyi imzalayan Avrupa Konseyi üyesi Devletler;

Avrupa Konseyi'nin amacının, ortak mirasları olan ülkü ve ilkeleri İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklere saygı çerçevesinde, korumak ve geliştirmek amacıyla üyeleri arasında sıkı işbirliğini gerçekleştirmek ve ekonomik ve sosyal gelişmelerini teşvik etmek olduğunu gözönünde tutarak;

Avrupa Konseyi üyesi ülkelerin vatandaşları olan göçmen işçilerin hukuki statülerinin tüm yaşama ve çalışma koşulları ile ilgili her hususta işçi alan ülkelerin vatandaşlarının tabi tutuldukları statü düzeyinden daha düşük düzeyde olmayacak şekilde düzenlenmesinin sağlanması gerektiğini dikkate alarak;

Göçmen işçilerin ve aile bireylerinin sosyal gelişme refahlarını kolaylaştırmaya kararlı olarak;

Üye ülkelerin birbirlerinin uyruklarına karşılıklı olarak tanıdıkları hak ve özgürlüklerin Konsey Statüsü gereği olarak, üye ülkeleri birleştiren sıkı işbirliği ışığında verilen haklar ve öncelikleri onaylıyarak;

aşağıdaki hususlarda anlaşmaya varmışlardır.

BÖLÜM I

Madde 1

Tanım

1. Bu Sözleşme bakımından "Göçmen İşçi" terimi Âkit Taraflardan biri tarafından ülkesinde ücretli bir iş görmek üzere oturmasına izin verilmiş olan diğer bir Âkit ülke yurttaşını ifade eder.

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 25.12.1979 tarihli ve 2257 sayılı Göçmen İşçinin Hukuki Statüsüne İlişkin Avrupa Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun'la (RG. 06.01.1980, S. 16861); uygulanması da Dışişleri Bakanlığı'nın 28.10.1978 tarihli ve UESG/UESD:705-302-UESD-2112 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 25.11.1980 tarihli ve 8/2006 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 27.01.1981, S. 17233; Düstur, Tertip V., C. 20, s. 785-795) kabul edilmiştir.

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

2. Bu Sözleşme aşağıdaki kişileri kapsamaz:

a) Sınır işçileri;

b) Sanatçılar, kısa süreler için tutulmuş diğer gösteri elemanları ve sporcular ile serbest meslek sahipleri;

c) Gemi adamları;

d) Staj yapanlar;

e) Mevsimlik işçiler, mevsimlik göçmen işçiler, bir Âkit Taraf ülkesinde mevsim özellikleri dolayısıyla belli bir süre veya belli iş için yapılmış sözleşme esaslarına göre ücretli iş verilmiş diğer bir Âkit Taraf vatandaşları;

f) Âkit Taraflardan birinin vatandaşları olup, bir diğer Âkit ülke toprakları üzerinde, merkezi bu ülke toprakları dışında kayıtlı işyeri namına belirli bir iş yapan işçiler.

BÖLÜM II

Madde 2

İşe Alma Şekilleri

1. İşe alınmak için göçmen işçi istekleri isim vererek veya isimsiz olarak yapılabilir. İsimli istekler varsa, gönderen ülkede resmî işçi bulma makamlarınca olanak varsa alan ülkedeki resmî makamlar aracılığı ile yapılacaktır.

2. İşe alınmada işe alma ve yerleştirme resmî bir organ tarafından yürütülüyorsa, idari giderler göçmen işçi adayına yüklenmeyecektir.

Madde 3

Sağlık Muayenesi ve Mesleki Kontrol

1. Göçmen işçi adayları işe alınmadan önce sağlık muayenesi ve mesleki kontrolden geçirilebilir.

2. Sağlık muayenesi ve mesleki kontrol, göçmen işçi adayının sıhhi yönden işe elverişli olup olmadığını önerilen işe teknik açıdan yetenekli bulunup bulunmadığını ve sağlık durumunun kamu sağlığına zararlı olmayacağını saptamak amacıyla yapılır.

3. Sağlık muayenesi ve mesleki kontrolde ilişkin harcamaların geri ödenmesi düzenlemeleri; olanak bulunduğu ikili anlaşmalar kapsamına alınmakla, bu tür harcamaların göçmen işçi adayına yüklenmemesi sağlan-

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

malıdır.

4. Yanlış beyanda bulunması hali hariç kişisel bir iş önerisi almış göçmen işçi ancak işverenin talebi üzerine mesleki kontrole tabi tutulabilecektir.

Madde 4

Çıkış Hakkı-Giriş Hakkı-İdari Formaliteler

1. Âkit Taraf, göçmen işçiye aşağıdaki hakları sağlamayı garanti eder.

a) Uyuşu olduğu Âkit Taraf ülkesinden çıkış hakkı,

b) Çalışmasına izin verildikten ve gerekli belgelerini aldıktan sonra ücretli bir iş yapmak için Âkit Taraf ülkesine giriş hakkı.

2. Bu haklar, mevzuat gereğince yapılmış ulusal güvenlik, kamu düzeni, kamu sağlığı ve ahlakı açısından gerekli kısıtlamalara bağlı tutulur.

3. Göçmen işçilerden göç için istenilen belgeler en kısa zamanda bedava olarak ya da idari giderler toplamını aşmayan bir miktar ödettirilerek kendilerine verilir.

Madde 5

İş Sözleşmesine İlişkin Yöntem ve Formaliteler

İşe alınması kabul edilen her göçmen işçiye gideceği ülkeye hareketinden önce, iş sözleşmesi veya kesin iş önerisini içeren ve gönderen ve kabul eden ülkelerde geçerli dil veya dillerde tanzim edilen bir belge verilecektir. İşe alınma işlemi resmî bir makam veya resmen tanınmış bir istihdam kurumunca yapılıyorsa belgenin hem gönderen hem de kabul eden ülkelerin en az bir resmî dilinde yazılmış olması zorunludur.

Madde 6

Bilgi Verme

1. Âkit Taraflar göçmen işçi adayları için aşağıdaki konulara özgü bilgileri sağlar ve birbirlerine verirler:

Göçmen işçilerin ikameti ailelerin birleştirilmesinin imkân ve şartları için yapısı ilk iş sözleşmesinin süresinin bitiminde yeni sözleşme yapma olanakları istenilen vasıflar çalışma ve yaşama koşulları (hayat pahalılığı dahil) ücretler, sosyal güvenlik, barınma, beslenme, tasarrufların transferi, yolculuk ve sosyal güvenlik ve sosyal himaye için ücretlerden yapılan kesintiler, Ay-

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

rica kabul eden ülkedeki kültürel ve dini koşullar hakkında da bilgi verirler.

2. İşçi alımı, kabul eden devletin resmi bir kurumu kanalıyla yapılıyorsa yukarıda sözü edilen bilgiler göçmen işçiler adayına ülkesinden hareketinden önce kendisine anladığı bir dilde gerçekleri olduğu gibi görerek salim bir karara varmasını sağlayabilecek şekilde verilmelidir. Gerektiği takdirde, bu bilgilerin göçmen işçi adayının anlayacağı dile çevirisi, genellikle gönderen ülke tarafından yapılır.

Madde 7

Yolculuk

1. Her Âkit Taraf, toplu resmi işçi almalarında kabul eden ülkeye yapılan yolculuk giderlerinin kesin olarak göçmen işçiye yüklenmesini önlemeyi üstlenir. Ödemelerin nasıl yapılacağı yukarıda sıralanan tedbirlerin göçmen işçi aileleri ve işini şahsen bulanları da kapsayacak şekilde genişletilmesini öngörülebilecek ikili anlaşmalar çerçevesinde tespit edilir.

2. Göçmen işçiler ve aileleri, işçi alan bir ülkeye giderken veya dönüşte, yolda Âkit Taraflardan bir başka ülkenin topraklarından transit geçmek durumunda iseler geçişi hızlandırmak, idari güçlükleri ve gecikmeleri önlemek amacıyla bütün tedbirler transit geçilen ülke yetkili makamı tarafından alınır.

3. Âkit Taraflar işçi alan ülkeye girişte gönderen ülkeye kesin dönüşte ve transit geçişte, aşağıdaki hususlarda, ithalat vergi ve resimlerinden muafiyet tanınırlar

a) Göçmen işçilerin ve bakmakla yükümlü oldukları aile bireylerinin kişisel eşyaları ve taşınabilir mallar için,

b) Makul ölçüde mesleği için gerekli el aletleri ve taşınabilir cihazlar.

Yukarıda belirtilen muafiyetler, sözkonusu devletlerin yürürlükteki yasa ve tüzüklerinde öngörülen usullere uygun olarak tanınır.

BÖLÜM III

Madde 8

Çalışma İzni

1. Her Âkit ülke, kendi mevzuatında öngörülen koşullarla ücretli bir işte çalışmasını kabul ettiği göçmen işçiye (bu bölgeye gerek görülmediği haller hariç) çalışma izni verir veya eski izninin süresini uzatır.

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

2. Ancak, ilk kez verilen bir çalışma izni, genel olarak, işçiye aynı işveren veya aynı bölgeye bir yıldan fazla süre ile bağlayamaz.

3. Göçmen işçinin çalışma izninin uzatılması o günkü istihdam durumunun elverdiği ölçüde genellikle en az bir yıllık olarak yapılmalıdır.

Madde 9

Oturma İzni

1. Ulusal mevzuat hükümlerinin gerektiği ölçüde her Âkit Taraf bu Sözleşme’de belirtilen koşullarla ülkesinde ücretli işe girmesine izin verilen göçmen işçilere oturma izni verir.

2. Genel bir kural olarak oturma izni, ulusal mevzuata uygun bir şekilde çalışma izni süresine eşit olarak verilir veya yenilenir. Çalışma izni süreyle bağlı değilse, oturma izni genel bir kural olarak, en az bir yıl süreyle verilir ve gerektiğinde yenilenir. Bu iznin verilmesi ücretsiz olur veya sadece idari giderlere eşit bir miktar ödeme karşılığında verilir ve yenilenir.

3. Bu madde hükümleri Sözleşme’nin 12. maddesi uyarınca göçmen işçinin yanında olması kabul edilen aile bireyleri için uygulanır.

4. Bir göçmen işçi, gerek bir hastalık veya kaza sonucu geçici işgöremez duruma düşmüş gerek yetkili makamlarını usulüne uygun olarak kabul ettikleri iradesi dışında işsizlik nedeniyle işini kaybetmişse kendisine bu Sözleşme’nin 20. maddesi hükümlerinin uygulanması gayesiyle 5 aydan az olmayacak bir süre için kabul eden ülke topraklarında kalmasına izin verilir.

Bununla beraber, hiç bir Âkit Taraf yukardaki fıkrada sözkonusu izni bir göçmen işçiye, işsizlik parası aldığı süreyi aşan bir süre için kalma izni vermek zorunda değildir.

5. Bu maddenin 1 ve 3. paragrafları uyarınca verilmiş olan oturma izni, aşağıdaki hallerde geri alınabilir.

a) Ulusal güvenlik, kamu düzeni veya ahlakı nedeni,

b) İzin sahibi kamu sağlığının korunması için resmi sağlık yetkililerince alması gerektiği söylenen önlemleri, sonucun ne olacağı kendisine tam olarak bildirildiği halde, almamakta direnirse,

c) İznin geçerli olması veya verilmesi için yerine getirilmesi gerekli bir temel koşul yerine getirilmezse,

Bununla beraber, her Âkit Taraf, oturma izninin geri alınması halinde,

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

göçmen işçinin, o ülkenin usulüne ve yasalarına uygun olarak yargı organlarına veya idari makamlarına başvurma hakkı sağlamayı üstlenir.

Madde 10

Kabul

1. Kabul eden ülkeye varıştan sonra yerleşmeleri ve alışmaları için göçmen işçilere ve ailelerine her türlü bilgi ve öğüt verilerek gerekli yardım yapılacaktır.

2. Bu amaçla göçmen işçiler ve aile bireyleri kabul eden ülkenin sosyal hizmet kurumlarından, kamu yararına çalışan örgütlerinden yardım ve destek görecekle ve kendi ülkelerinin konsolosluklarının yardımından yararlanacaklardır. Ayrıca göçmen işçiler o ülke işçileri ile aynı koşullarda İş ve İşçi Bulma Kurumu yardım ve desteğinden yararlanacaklardır.

Ayrıca her Âkit ülke, gerektiğinde göçmen işçiler ve ailelerinin kabulünün kolaylaştırılması ve koordinasyonu için özel sosyal hizmetler sağlamaya çaba harcayacaktır.

3. Her Âkit Taraf, göçmen işçiler ve ailelerinin inançları uyarınca ibadet özgürlüklerini sağlamakla yükümlüdürler. Âkit Taraf, mümkün olduğu kadar ibadeti kolaylaştıracaktır.

Madde 11

Bakılmakla Yükümlü Kimselerden Kesilen Paranın Tahsili

1. Göçmen işçinin içinde bulunduğu şartlar, kendi ülkesinde kalan aile, akrabalık, evlilik ilişkileri veya evlilik dışı doğan çocuğa karşı iâşe mecburiyeti dahil vecibelerinden kaynaklanan kesintilerin tahsiline mani olamaz.

2. Her Âkit Taraf, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesince kabul edilen yöntemden bu gaye ile en geniş ölçüde yararlanarak bakım masraflarının tahsilini sağlayacak gerekli önlemler alır.

3. Yukarıdaki 1. paragrafın şartlarına uygun olarak yapılan bakım masrafi taleplerini kabul ve reddetmekle görevli ülke çapında veya bölgesel tek bir makam tayini için mümkün olan en geniş ölçüde tedbir alır.

4. Bu madde hükümleri, aktedilmiş veya aktedilecek ikili veya çok taraflı anlaşma hükümlerini etkilemez.

Madde 12

Ailelerin Birleştirilmesi

1. Bir Âkit Taraf ülkesinde usulüne uygun olarak iş bulmuş ve çalışan göçmen işçinin eşi ve kabul eden devlet mevzuatı uyarınca reşit olmayan bakmakla yükümlü olduğu evlenmemiş çocukları göçmen işçinin bakmakla yükümlü olduğu aile bireyleri olarak bu Sözleşme'nin uygulanmasıyla göçmen işçinin kendisine tanındığı şekilde, kabul eden devlet ülkesinde ilgili yasalar ve uluslararası anlaşmalarda öngörüldüğü üzere göçmen işçinin yanına gelme hakkına sahiptirler. Ancak bu göçmen işçinin ailesi için çalıştığı bölgedeki yerli işçilerin oturdukları gibi normal bir konutu bulunmasına bağlıdır. Her Âkit Taraf, yukardaki iznin uygulanmasını 12 ayı geçmeyen bir bekleme süresi şartına bağlayabilir.

2. Her Âkit Taraf, her zaman Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı beyan ile bu tarihten 1 ay sonra geçerli olmak üzere yukarıda 1. fıkrada belirtilen ailelerin birleştirilmesini göçmen işçinin ailesinin gereksinimlerini karşılayabilecek yeterli ve belirli kaynakları alması koşuluna bağlayabilir.

3. Her Âkit Devlet, her zaman Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı beyanla bu tarihten 1 ay sonra geçerli olmak üzere ve uluslararası diğer belgelerden kaynaklanan yükümlülüklerle, çelişkili olmamak şartıyla kabul eden ülkenin bu beyanda belirteceği bir veya birkaç bölgesinde yukarıdaki 1. paragrafta öngörülen yetkiyi verme zorunluluğu geçici olarak kaldırabilir.

Bu beyanı kabul yetkisi açısından ilgayı haklı kılan özel nedenleri içerecektir.

İlga yetkisini kullanan her devlet Avrupa Konseyi Sekreterine alınan önlemler hakkında tüm bilgileri verir ve bu önlemlerin en kısa zamanda yayınlanmasının sağlanmasına özen gösterir. Ayrıca bu önlemlerin yürürlükten kalkacağı ve sözleşme hükümlerinin tam olarak uygulanacağı tarih hakkında Genel Sekretere bilgi verir.

Bu beyan genel olarak beyanın Genel Sekretere verilmesinden önce sözkonusu bölgede yerleşmiş göçmen işçiler tarafından yetkili makamlara yapılmış ailelerin birleştirilmesi isteklerini etkilemiyecektir.

Madde 13

Konut

1. Her Âkit Taraf konut ve kiralama konularında göçmen işçilere yasa ve

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

tüzüklerde öngörölmüş hakları, kendi yurttaşlarından daha az elverişli olmamak üzere tanıyacaktır.

2. Her Âkit Taraf, konutların uygunluğunun kendi vatandaşları gibi göçmen işçiler için de ilgili konsolosluk makamları ile işbirliği yaparak yetkili ulusal kuruluşlarca teftişini gözetir.

3. Her Âkit Taraf, göçmen işçileri kiralar konusunda bu alandaki yasa ve tüzükler çerçevesinde korumayı taahhüt eder.

4. Her Âkit Taraf, yetkili ulusal makamlarının olanakları çerçevesinde göçmen işçilerin konutlarının elverişli olmasını sağlayacaktır.

Madde 14

Okul Öncesi Eğitim,

Okul Eğitimi-Dil Eğitimi Mesleki Eğitim ve Yeniden Eğitim

1. Bir Âkit Tarafın topraklarına resmen kabul edilmiş olan göçmen işçiler ve aile bireyleri o ülkenin işçileri ile aynı ilkeler ve koşullarla genel eğitim, mesleki eğitim ve yeniden eğitim konusunda hak sahibi olacaklar ve ilgili kurumların genel yönetim ve giriş kurallarına bağlı olarak yüksek eğitim yapmalarına olanak tanınacaktır.

2. Meslek okullarına ve mesleki eğitim merkezlerine girme olanaklarını geliştirmek için, kabul eden devlet dilini ya da birden çoksa dillerinden birinin göçmen işçilere ve aile bireyelerine öğretilmesine yardımcı olacaktır.

3. Yukarıdaki 1. ve 2. fıkraların uygulanmasında bursların verilmesi- bu Sözleşmenin 12. maddesindeki hükümler uyarınca kabul eden devlet ülkesinde, aileleriyle birlikte oturan göçmen işçi çocuklarına, bu bakımdan kabul eden ülke yurttaşlarıyla aynı imkanları vermek için her türlü çabayı gösterecek olan Âkit Tarafın takdirine bırakılacaktır.

4. Kendi ülkesinde diploma mesleki tecrübe gibi göçmen işçinin daha önce edindiği vasıfları ikili ve çok taraflı anlaşmalardaki düzenlemeler uyarınca, her Âkit ülke tarafından tanınacaktır.

5. Âkit Taraflar, yakın işbirliği içinde, mesleki eğitim ve staj programlarını bu madde anlamı içinde, işçilerin kendi kaynak ülkelerine dönüşteki gereksinimleri karşılayabilecek biçimde düzenlemeye çaba harcayacaklardır.

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

Madde 15

Göçmen İşçinin Anadilinin Öğretilmesi

Âkit Taraflar, kendi ülkelerine dönüşü kolaylaştırmak için, yapılacak ortak bir anlaşma ile göçmen işçi çocuklarına başka şeylerin yanında anadili öğretilmesi için mümkün olan ölçüde, özel kurslar düzenlenmesi konusunda harekete geçeceklerdir.

Madde 16

Çalışma Koşulları

1. Çalışma koşulları konusunda, işe girmesine izin verilmiş göçmen işçiler yerel işçilere uygulanan yasa ve yönetim kuralları toplu iş sözleşmeleri ve görenekler bakımından en az onlar kadar yararlanacaklardır.
2. Önceki paragrafta belirtilen muamele eşitliği ilkesi bireysel anlaşmalarla ortadan kaldırılamaz.

Madde 17

Tasarrufların Transferi

1. Âkit Taraflar, mevzuatta belirtilen düzenlemelere göçmen işçilerin kazandıklarının ve biriktirdiklerinin tamamını veya istediği kadarını transfer izni vereceklerdir.

Bu hüküm göçmen işçilerce gönderilmesi gereken bakım paralarını da kapsar. Bakım paralarının transferine hiçbir şekilde engel olunmayacak veya zorluk çıkarılmayacaktır.

2. Her Âkit Taraf ikili anlaşmalar veya başka yollarla, göçmen işçilere kabul eden ülkeden ayrıldıklarında kendilerine ödenmesi gereken paraların transferi için izin verecektir.

Madde 18

Sosyal Güvenlik

1. Her Âkit Taraf, topraklarındaki göçmen işçilere ve aile bireylerine sosyal güvenlik alanında ulusal yasalar ve Âkit Taraflar arasında yapılmış veya yapılacak ikili ya da çok taraflı anlaşmalar uyarınca kendi yurttaşları ile eşit muamele yapmayı üstlenir.

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

2. Ayrıca, Âkit Taraflar ikili ya da çok taraflı anlaşmalarla göçmen işçilerin ve aile bireylerinin daha önce başka ülkelerde edinilmiş haklarının ve kazanılmış istihkaklarının korunmasını güvence altına almaya çaba harcayacaklardır.

Madde 19

Sosyal ve Tıbbi Yardım

Her Âkit Taraf topraklarında hukuki olarak bulunan göçmen işçilere ve aile bireylerine, uluslararası anlaşmalar özellikle 1953 yılında yapılmış Sosyal ve Tıbbi Yardım Avrupa Sözleşmesi yükümlülükleri uyarınca kendi yurttaşlarına yapmakta olduğu esaslar üzerinden sosyal ve tıbbi yardım yapmayı üstlenir.

Madde 20

İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları İşçi Sağlığı

1. İş kazaları ve hastalıklarının önlenmesi ve işçi sağlığı konusunda, göçmen işçiler bir Âkit Tarafın kanunları ve toplu sözleşmelerin uygulanmasında kendi özel durumları dikkate alınarak yerli işçilerle aynı hak ve korunmaya sahip olacaklardır.

2. Kabul eden ülkede bir iş kazasında sakatlanan veya meslek hastalığına yakalanan göçmen işçi o ülke yurttaşlarının yararlandığı ilkelerle eşit olarak mesleki rehabilitasyondan yararlanacaktır.

Madde 21

Çalışma Koşullarının Denetimi

Her Âkit Taraf, göçmen işçilerin çalışma koşullarını kendi yurttaşı işçileriyle aynı şartlarda denetler veya denetlenmesini sağlar. Bu denetimler kabul eden ülkenin yetkili organ veya kurumlarınca veya yetkili kılınmış makamlarca yapılacaktır.

Madde 22

Ölüm

Her Âkit Taraf öz yasaları veya gerektiğinde ikili anlaşmalar çerçevesinde iş kazası sonunda ölen göçmen işçinin cenazesinin kendi ülkesine taşınması için gerekli her türlü yardımın sağlanmasına özen gösterecektir.

Madde 23

Kazançların Vergilendirilmesi

1. Âkit Taraflar arasında, daha önceden yapılmış veya ilerde yapılacak çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarını etkilemeksizin göçmen işçilerin gelirleri vergi harç, rüsum katkı gibi ne isim ve ne biçimde olursa olsun o ülkenin benzer işlerdeki yurttaşlarının gelirlerinden daha fazla miktarda kesintiye konu olmamalıdır. Özellikle diğerlerine uygulanan vergi ve harçlardan indirimler ve muafiyetler varsa göçmen işçiler de bunlardan yararlanacaklar; çocuk paraları dahil olmak üzere bütün ödeneklere de hak kazanacaklardır.

2. Âkit Taraflar, ikili veya çok taraflı anlaşmalarla göçmen işçilerin gelirlerinden çifte vergi alınmasını önlemek için alınabilecek önlemleri de kendi aralarında kararlaştıracaklardır.

Madde 24

İş Aktinin Sona Ermesi ve İşten Çıkarma

1. Belli bir süre için yapılmış iş sözleşmesinde bu sürenin bitiminde ve böyle bir aktin süresinden önce feshinde veya belli süre için yapılmış sözleşmelerin feshinde göçmen işçiler yasalar ve toplu iş sözleşmeleri hükümlerinden o ülkenin yurttaşı işçilerden daha az olmayacak şekilde yararlanacaklardır.

2. Bireysel veya toplu işten çıkarma halinde göçmen işçilere o ülkenin yurttaşı işçilere ulusal mevzuat ve toplu sözleşmeler hükümlerince yapılan özellikle, ihbar süre ve biçimleri iş aktinin haksız feshi halinde ödenmesi gereken tazminat konusunda aynı muamele uygulanır.

Madde 25

Yeniden İşe Alma

1. Bir göçmen işçi işsizlik veya uzun süren hastalık gibi kendi elinde olmayan sebeplerle işini kaybederse, kabul eden Devlet Yasa ve Tüzükleri hükümlerine bağlı olarak onun yeniden işe girmesini kolaylaştıracaktır.

2. Bu durumlarda kabul eden devlet, sözkonusu göçmen işçinin yeniden mesleki eğitim ve mesleki rehabilitasyonu için mümkün olan önlemlerin alınmasını işçi kabul eden ülkede çalışmak istemesi şartıyla sağlanacaktır.

Madde 26

Kabul Eden Devlette Mahkemeye ve İdari Makamlara Başvurma Hakkı

1. Âkit Taraflar kanuni takibat bakımından, göçmen işçilere kendi yurttaşlarına tanıdıklarından daha az olmayan haklar tanıyacaktırlar. Göçmen işçilerin o ülkenin yurttaşlarıyla eşit olarak kişileri, malları hakları ve çıkarları hukuki ve kazai bakımlardan korunacaktır.

Özellikle, kabul eden devletin yurttaşları gibi, hukuk usullerine uygun olarak yetkili mahkemelere ve idari makamlara başvurma hakkına sahip olacaklar, işverenlerle aile bireyleriyle veya üçüncü kişilerle düştükleri uyuşmazlıklarda, kanunla yetkili kılınmış kimselerin yardımlarından da yararlanabileceklerdir. Kabul eden devletin uluslararası özel hukuk kuralları bu madde hükmünden etkilenmez.

2. Âkit Taraf göçmen işçilere, kendi yurttaşlarına uygulanan usule eşit olarak adli yardım ve hukuk ve ceza davalarında, mahkemede kullanılan dili konuşamama veya anlamama halinde bir tercümanın yardım etme olanağını sağlar.

Madde 27

İş Bulma Kurumundan Faydalanma

Her Âkit Taraf, ülkesine resmen kabul ettiği göçmen işçiler ve aile bireylerinin kendi yurttaşlarının yararlandığı İş Bulma Kurumlarından, ülkede yürürlükte bulunan yasalar ve tüzük hükümleri başvurma koşulları dahil olmak üzere idari uygulamalara da uygun olarak, aynı koşullarla yararlanmaları hakkını tanır.

Madde 28

Örgütlenme Hakkının Kullanılması

Her Âkit Taraf, kendi yurttaşlarına yasalarla verdiği ekonomik ve sosyal çıkarlarını korumaya ilişkin örgütlenme hakkını, göçmen işçilere de tanır.

Madde 29

Yönetime Katılma

Her Âkit Taraf, kendi yurttaşı işçilerin bağlı olduğu koşullarla, göçmen işçilerin de yönetime katılmasını mümkün olduğu kadar kolaylaştıracaktır.

BÖLÜM IV

Madde 30

Yurda Dönüş

1. Her Âkit Taraf, göçmen işçiler ve ailelerinin anayurtlarına kesin dönüşlerinde yardımcı olmak özellikle 7. maddenin 2 ve 3. fıkralarında belirtilenler gözönünde tutularak, mümkün olan önlemleri alacaktır. Mali yardım hususu, Âkit Tarafların takdirine bırakılacaktır.

2. Göçmen işçilerin anayurtlarına dönüş yolculukları başlamadan önce hangi şartlarla anayurda yerleşebileceklerini bilmelerini mümkün kılmak için, gönderen devlet kabul eden devlete isteyenlere verilmek üzere özellikle aşağıdaki bilgileri aktaracaktır:

- Anayurtlarındaki çalışma koşulları ve olanakları,
- Ekonomik bakımdan intibaklar için verilen mali yardım,
- Yurtdışında kazanılmış sosyal güvenlik haklarının devam ettirilmesi,
- Konut teminini kolaylaştırmak için alınacak önlemler,
- Yurtdışında edinilmiş mesleki unvanların denkliği ve gerektiğinde resmen belgelendirilmesi için geçilmesi gerekli sınavlar
- Göçmen işçi çocuklarının yıl kaybetmeksizin okula devam edebilmeleri için eğitim derecelerinin denkliği.

Madde 31

Kazanılmış Hakların Korunması

Bu Sözleşme'nin hiçbir hükmü göçmen işçilerin kabul eden devletin ulusal mevzuatına göre veya bu devletin taraf olduğu ikili veya çok taraflı anlaşmalara göre sahip olduğundan daha az elverişli bir muameleyi mazur gösterecek tarzda yorumlanamaz.

Madde 32

Bu Sözleşme ile Âkit Tarafların Yasaları ve Uluslararası Anlaşmaları Arasındaki İlişkiler

Bu Sözleşme'nin hükümleri yürürlükte bulunan veya yürürlüğe girecek ve Sözleşme'nin koruduğu kişiler daha elverişli bir olanak tanıyan veya ta-

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

nıyacak olan Âkit Tarafların yasa, ikili veya çok taraflı antlaşmalar, sözleşmeler, anlaşmalar hükümleriyle bunların yürürlüğe konması için alınmış olan tedbirleri aleyhte etkilemez.

Madde 33

Sözleşmenin Uygulanması

1. Bu Sözleşme'nin yürürlüğe girişinden itibaren bir yıl içinde bir "Danışman Komitesi" kurulacaktır.

2. Her Âkit Taraf, Danışma Komitesine bir temsilci atayacaktır. Avrupa Konseyi'nin diğer üyeleri Komite'de konuşma hakkı olan gözlemciler bulundurulabilir.

3. Danışma Komitesi, Sözleşme'nin uygulanmasını geliştirmek ve kolaylaştırmak, ayrıca Sözleşme'yi değiştirmek için Âkit Taraflarca yapılacak önerileri inceleyecektir.

4. Danışma Komitesinin düşünce ve tavsiye kararları Komite üyelerinin çoğunluğunca alınır. Ancak Sözleşme'yi değiştirme kararları oybirliğiyle kabul edilir.

5. Yukarıda sözü geçen Danışma Komitesi'nin düşünce, tavsiye ve değişiklik kararları Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine sunulacak, Bakanlar, yapılması gereken üzerinde karara varacaklardır.

6. Danışma Komitesi Konsey Genel Sekreterince toplantıya çağırılır ve genel olarak en az yılda bir ve özel olarak, Âkit Taraflardan en az ikisinin veya Bakanlar Komitesi'nin talebi üzerine toplanır. Komite 12. maddenin 3. paragrafı hükümlerinin uygulandığı zaman taraflardan birinin talebi üzerine toplanır.

7. Danışma Komitesi belli aralıklarla, bu Sözleşme'nin kapsadığı konularda, Âkit Tarafların ülkelerinde geçerli yasalar ve tüzüklere ilişkin bilgileri içeren raporlar hazırlayacak ve Bakanlar Komitesine sunacaktır.

Madde 34

İmza, Onay, Yürürlüğe Giriş

1. Bu Sözleşme, Avrupa Konseyi üyesi devletlerin imzasına açıktır. Onay kabul veya uygun bulmaya tabi olacaktır. Onay, kabul veya uygun bulma belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilir.

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

2. Bu Sözleşme beşinci onay, kabul veya uygun bulma belgesinin tevdi tarihini izleyen üçüncü ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra onaylayan, kabul veya uygun bulan devlet açısından, Sözleşme, kendi belgesinin tevdi tarihini izleyen üçüncü ayın ilk günü yürürlüğe girecektir.

Madde 35

Ülkeler İçin Uygulama Alanı

1. Başka ülkelerin uluslararası ilişkilerini yürütmekle sorumlu ve onların adına yükümlülüğe girme yetkisiyle donatılmış her devlet, imza sırasında veya onay kabul ya da uygun bulma belgelerini tevdiinde veya sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bildiriyle, bu Sözleşme'nin o toprakların hepsi veya bir bölümüne de şamil edebilir.

2. Yukardaki paragraf uyarınca yapılan beyan, beyanda sözü edilen her ülke bakımından, sonradan geri alınabilir. Geri alınma, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildiri ile başvurusu tarihinden 6 ay sonra geçerli olur.

Madde 36

Çekinceler

1. Herhangi bir Âkit Taraf, imza sırasında veya onay, kabul ya da uygun bulma belgesini tevdi ettiğinde II ve IV. bölümlerdeki en çok dokuz maddeyle ilgili, 4, 8, 9, 12, 16, 17, 20, 25. maddeler dışında bir veya daha çok, çekince koyabilir.

2. Herhangi bir Âkit Taraf, herhangi bir zaman yukardaki fıkrada sözü geçen çekinceyi Avrupa Konseyi Genel Sekreterine hitaben yaptığı bir bildiriyle kaldırabilir. Bu kaldırma, bildirinin alındığı tarihten itibaren yürürlüğe girer.

Madde 37

Sözleşmeden Çekilme

1. Her Âkit Taraf, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir bildiriyle Sözleşme'den çekilebilir ve bu bildirinin alınış tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girer.

2. Âkit Taraflar Sözleşme'nin kendisi için yürürlüğe girişinden itibaren ilk beş yıl içinde Sözleşme'den çekilemez.

Göçmen İşçinin Hukuki Statüsü Hakkında Avrupa Sözleşmesi

3. Avrupa Konseyi üyeliği kalkan bir ülke Sözleşme içinde Âkit Taraf olmaktan çıkar. Bu Konsey üyeliğini kaybediş tarihinden altı ay sonra geçerli olur.

Madde 38

Bildiriler

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Konsey Üyesi ülkelere:

- a) İmza,
- b) Onay, kabul veya teyid belgesi tevdii,
- c) 12. maddenin 2 ve 3. fıkralarında sözü geçen bildiri verilmesi,
- d) 34. maddeye uygun olarak Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihi,
- e) 35. madde hükümlerince yapılan bildiri,
- f) 36. maddenin 1. fıkrası hükmüne uygun yapılmış olan çekince,
- g) 36. maddenin 2. fıkrası hükmüne çekince hakkının kaldırılması,
- h) 37. madde hükmüne uygun yapılmış olan bildiri ve geçersizlik durumunun ortaya çıktığı tarihi bildirir.

Aşağıda imzası bulunanlar imzaya tam yetkili olarak, şahadeten, bu Sözleşme'yi imzalamışlardır.

24 Kasım 1977'de Strazburg'da iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere İngilizce ve Fransızca olarak düzenlenmiştir. İmzalı tek metin Avrupa Konseyi arşivine konacaktır. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri onaylı örnekleri, imzacı devletlere verecektir.

HİZMET İLİŞKİSİNE İŞVEREN TARAFINDAN SON VERİLMESİ HAKKINDA 158 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunca 2 Haziran 1982 tarihinde Cenevre’de toplanmaya çağrılmış ve düzenlediği 68. oturumunda,

Hizmet İlişkisinin Sona Ermesi Hakkında Tavsiye’de (1963) mevcut uluslararası normları not ederek,

Hizmet İlişkisinin Sona Ermesi Hakkında Tavsiye’nin (1963) kabulünden sonra birçok üye devletin mevzuatında ve uygulamasında anılan Tavsiye’de sözü edilen sorunlarla ilgili olarak meydana gelen önemli gelişmeleri not ederek,

Bu konuda özellikle şu son yıllarda birçok ülkede meydana gelen ekonomik güçlükler ve teknolojik değişiklikler sonucunda bu alanda karşılaşılan sorunlar çerçevesinde yeni uluslararası normları kabul etmenin uygun olacağını dikkate alarak,

Oturumun gündeminde beşinci maddeyi teşkil eden “İşverenin girişimiyle hizmet ilişkisinin sona ermesine” ilişkin çeşitli önerilerin kabulüne karar verdikten sonra,

Bu önerilerin uluslararası bir Sözleşme şeklini almasına karar vererek,

Aşağıda HİZMET İLİŞKİSİNE SON VERİLMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME (1982) olarak adlandırılacak olan bu Sözleşmeyi 1982 yılı Haziran ayının bu 22. gününde kabul etmiştir.

KISIM I

Uygulama Metodları Uygulama Alanı ve Tanımlar

Madde 1

Bu Sözleşme hükümlerinin, toplu iş sözleşmeleri, hakem kararları veya mahkeme kararları ile veya ulusal uygulamaya uygun başka bir yöntemle geçerlik kazanmadığı hallerde, yürürlüğe girmesi ulusal mevzuatla sağlanır.

* Bu Sözleşme’nin onaylanması 09.06.1994 tarihli ve 3999 sayılı Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun’la (RG.18.06.1994, S. 21964); ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığının 05.08.1994 tarihli ve EİUE-II/1883-7481 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 10.08.1994 tarihli ve 94/5971 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 12.10.1994, S. 22079) kabul edilmiştir.

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 2

1. Bu Sözleşme tüm ekonomik faaliyet alanlarına ve hizmet sözleşmesi ile istihdam olunanlara uygulanır.

2. Bir üye devlet hizmet ilişkisi içinde çalışanlardan aşağıdaki kategorilerde bulunanları işbu Sözleşme hükümlerinin tamamının veya bir kısmının uygulama alanı dışında bırakabilir:

a. Belirli süreli veya belirli bir işin tamamlanması ile ilgili hizmet sözleşmesiyle çalıştırılan işçiler,

b. Süresi önceden ve makul olarak belirlenmiş deneme süreli hizmet sözleşmesi ile çalışan işçilerden deneme süresi içinde bulunanlar,

c. Süreksiz hizmet ilişkisiyle çalışan işçiler.

3. Bu Sözleşmenin koruyucu hükümlerinden kaçınmak amacıyla belirli süreli hizmet sözleşmeleri yapılmasına karşı yeterli güvenceler alınmalıdır.

4. Kendilerine en az bu Sözleşmedekilere eşit güvenceler sağlayan özel bir istihdam rejiminin kurallarına tabi olarak çalışanların, gerektiğinde bu Sözleşmenin tamamının veya bazı hükümlerinin kapsamı dışında bırakılması bir ülkedeki yetkili makamca veya uygun bir mekanizma aracılığıyla, varsa işçi ve işveren kuruluşlarına danışıldıktan sonra kararlaştırılabilir.

5. İşçilerin özel istihdam şartları bakımından veya istihdam eden işletmenin büyüklüğü veya niteliği açısından esaslı sorunlar bulunan durumlarda, hizmet sözleşmesiyle istihdam olunanlardan sınırlı bir kategori, gerektiği takdirde, bir ülkedeki yetkili makam veya uygun bir kuruluşca, varsa, işçi ve işveren kuruluşlarına danışıldıktan sonra bu Sözleşme hükümlerinin tamamı veya bazı hükümlerinin kapsamı dışında bırakılabilir.

6. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye devlet, Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 22. maddesi uyarınca, Sözleşmenin uygulanması üzerinde vereceği ilk raporunda, bu maddenin 4 ve 5. bentleri çerçevesinde kapsam dışı bırakılan işçi kategorilerini gerekçe göstererek belirtir ve sonraki raporlarında bunları kapsam dışı bırakan mevzuat hükümleri ve uygulama hakkında, bu Sözleşmenin bu işçi kategorilerini de kapsamı için ne ölçüde etkili olduğunu veya etkili olmada ne gibi önerilerde bulunulduğunu belirterek, bilgi verir.

Madde 3

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, “son verme” ve “hizmet ilişkisine son verme” deyimleri hizmet ilişkisine işveren tarafından son verilmesi anlamına gelir.

KISIM II

Genel Uygulama Standartları

KESİM A

Son Vermenin Haklı Nedenine Dayandırılması

Madde 4

İşçinin kapasitesine veya işin yürütümüne veya işyeri gereklerine dayalı geçerli bir son verme nedeni olmadıkça hizmet ilişkisine son verilemez.

Madde 5

Özellikle aşağıdaki hususlar son verme için geçerli bir neden teşkil etmezler:

- a. Sendika üyeliği veya çalışma saatleri dışında veya işverenin rızasıyla çalışma saatlerinde sendikal faaliyetlere katılma,
- b. İşçi temsilciliği yapmış olmak, yapmak veya işçi temsilciliğine talip olmak,
- c. İşvereni şikayet etmek veya işveren aleyhine mevzuata aykırılık iddiasıyla başlatılmış sürece katılım veya işveren aleyhine idari makamlar nezdinde müracaatta bulunmak,
- d. Irk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile sorumlulukları; hamilelik, din, siyasi görüş, etnik veya sosyal köken,
- e. Doğum izni esnasında işe gelmeme.

Madde 6

1. Hastalık veya kaza nedeniyle geçici devamsızlık işten çıkarma için geçerli neden değildir.
2. Hangi hallerin geçici olarak işe gelmeme sayılacağı, hangi hallerde tıbbi raporun gerekli olacağı ve bu maddenin 1. bendinin uygulanmasına getirilebilecek sınırlamalar, Sözleşmenin 1. maddesinde belirtilen uygulama yöntemlerine göre belirlenir.

KESİM B

Son Vermeden Önce veya Son Verme Sırasında İzlenecek Usuller

Madde 7

İşverenden makul ölçülere göre beklenemeyecek haller hariç, hakkındaki iddialara karşı savunma fırsatı verilmeden bir işçinin hizmet ilişkisi, o işçinin

tutumu ve verimi ile ilgili nedenlerle sona erdirilemez.

KESİM C

Son Vermeye Karşı İtiraz Usulü

Madde 8

1. Hizmet ilişkisine haksız olarak son verildiği kanısında olan bir işçinin mahkeme, iş mahkemesi, hakemlik kurulu veya hakem gibi tarafsız bir merci nezdinde itirazda bulunma hakkı vardır.

2. Son verme işlemine yetkili merci tarafından izin verilmesi halinde, bu maddenin 1. bendi, ulusal mevzuat veya uygulamaya göre değişik şekillerde uygulanabilir.

3. Bir işçi hizmet ilişkisine son verme işlemine karşı makul bir süre içinde itirazda bulunmamışsa, bu hakkını kullanmaktan vazgeçmiş sayılır.

Madde 9

1. 8. maddede belirtilen merciler, son verme nedenlerini ve davayla ilgili diğer vakıaları incelemeye ve son vermenin haklı olup olmadığına dair bir karar vermeye yetkili kılınacaklardır.

2. İşçinin, son verme işlemine ilişkin ispat yükünü tek başına üstlenmemesi için, bu Sözleşmenin 1. maddesinde belirtilen uygulama yöntemleri aşağıdaki olanaklardan birini veya her ikisini sağlamalıdır.

a. Bu Sözleşmenin 4. maddesinde tanımlandığı üzere, geçerli bir nedeninin bulunduğu ispat yükü işverene ait olmalıdır.

b. Bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen merciler, taraflarca getirilen kanıtlar ve ulusal mevzuat ve uygulamaların öngördüğü usuller çerçevesinde son verme nedeni üzerinde bir sonuca varmaya yetkili kılınmalıdırlar.

3. Son verme işleminin, işletmenin, işyerinin veya hizmetin yürütümü gereklerine dayandığının ileri sürülmesi halinde, bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen merciler, son vermenin, gerçekten bu nedenlere bağlı olup olmadığını belirlemeye yetkilidirler; bununla beraber, bu sebeplerin sözkonusu sona erdirmeyi haklı kılıp kılmadığına karar vermeye ne ölçüde yetkili kılınacakları işbu Sözleşmenin 1. maddesindeki uygulama yöntemlerine göre belirlenecektir.

Madde 10

Bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen merciler son verme işlemini haksız bulurlarsa ve son verme işlemini iptale ve/veya işçinin işe iadesini öngörmeye ya da önermeye ulusal mevzuat ve uygulamalara göre yetkili

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

değillerse veya bunları uygulanabilir bulmazlarsa yeterli bir tazminat veya uygun addolunan bir diğer telafi biçimini kararlaştırmaya yetkili kılınacaklardır.

KESİM D

Bildirim Süresi

Madde 11

Hizmet ilişkisine son verilecek bir işçi, ciddi bir hizmet kusuru yani işverenin kendisini bildirim süresi zarfında çalıştırmaya devam etmesini istemeyenin makul sayılmayacağı türden bir hizmet kusuru atfedilmedikçe, makul bir bildirim süresine veya onun yerine bir tazminata hak kazanacaktır.

KESİM E

Kıdem Tazminatı Ve Gelirin Korunmasına İlişkin Diğer Şekiller

Madde 12

1. Hizmet ilişkisine son verilen bir işçi, ulusal mevzuat ve uygulamaya uygun olarak aşağıdaki haklardan yararlanır:

a. Miktarı, diğer unsurların yanı sıra, hizmet süresine ve ücret seviyesine göre belirlenecek ve doğrudan işveren tarafından veya işverenlerin katkısıyla oluşturulmuş bir fondan ödenecek bir kıdem tazminatı veya işten ayrılma nedeniyle doğan başka haklar, veya

b. Tabi oldukları koşullar çerçevesinde, işsizlik sigortası veya yardımından doğan haklar veya yaşlılık yahut malüllük gibi diğer sosyal güvenlik türleri, yahut

c. Bu tazminat ve ödeneklerin birleşimi.

2. Genel kapsamlı bir rejimde, bir işçi işsizlik sigortasından veya yardımlarından yararlanmak için aranan koşulları taşıyor ise, salt 1. bendin (b) alt bendinde işsizlik haklarından yararlanamaması nedeniyle, aynı bendin (a) alt bendindeki tazminat ve hakların ödenmesi gerekmez.

3. Ciddi hizmet kusuru nedeniyle hizmet ilişkisine son verilme durumunda bu maddenin 1. bendinin (a) alt bendinde bahsedilen tazminat veya haklardan yoksun kalınması bu Sözleşmenin 1. maddesindeki uygulama yöntemleriyle öngörülebilir.

KISIM III

**Ekonomik, Teknolojik, Yapısal veya Benzer Nedenlerle Hizmet İlişkilerine
Son Verme Hakkında Ek Hükümler**

KESİM A

İşçi Temsilcilerine Danışma

Madde 13

1. Ekonomik, teknolojik, yapısal veya benzer nedenlerle hizmet ilişkilerine son vermeyi düşünen işveren:

a. İlgili işçi temsilcilerine, düşünülen son verme işlemlerinin nedenleri, bu işlemde etkilenecek işçi sayısı ve grupları ve son verme işlemlerinin ne kadarlık bir zaman diliminde gerçekleştirileceği de dahil olmak üzere gerekli tüm bilgileri zamanında sağlar.

b. İlgili işçi temsilcilerine, ulusal mevzuat ve uygulamaya uygun olarak, mümkün olduğunca önceden, ilgili işçiler için her nevi son verme işlemini önlemek veya asgariye indirmek amacıyla alınacak önlemleri ve bu işlemlerin işçiler üzerindeki olumsuz etkilerini, başka iş bulmak gibi önlemlerle hafifletmek amacıyla alınacak önlemleri danışma fırsatı tanır.

2. Bu maddenin 1. bendinin uygulanması, bu Sözleşmenin 1. maddesinde belirtilen uygulama yöntemleriyle, hizmet ilişkisine son verilmesi düşünülen işçi sayısının, en azından belirli bir sayıya veya personel sayısının belirli bir yüzdesine ulaştığı hallerde sınırlandırılabilir.

3. Bu maddenin uygulanmasında “İLGİLİ İŞÇİ TEMSİLCİLERİ” deyişi, İşçi Temsilcileri Hakkında 1971 Tarihli Sözleşmeye uygun olarak ulusal mevzuat ve uygulamada benimsendiği şekliyle işçi temsilcileri anlamına gelir.

KESİM B

Yetkili Makama Bildirim

Madde 14

1. İşveren; ekonomik, teknolojik, yapısal ve benzer nedenlerle hizmet ilişkilerine son vermeyi düşündüğünde, ulusal mevzuat ve uygulamaya uygun olarak, son verme işlemlerini mümkün olduğu kadar önceden yetkili makama bildirir ve bildirimde söz konusu son verme işlemlerinin yazılı gerekçeleri dahil bu işlemlerden etkilenecek işçi sayısı ve kategorileri ve son vermenin uygulanacağı süre hakkında bilgiler verir.

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Ulusal mevzuat, bu maddenin 1. bendinin uygulanmasını, hizmet ilişkisine son verilmesi düşünülen işçi sayısının en azından belirli bir sayıya veya personel sayısının belirli bir yüzdesine ulaştığı hallerle sınırlandırabilir.

3. İşveren, yetkili makamı, bu maddenin 1. bendinde belirtilen son veremelerden, son verme işlemlerine başlamadan ve ulusal mevzuatla belirlenecek asgari bir süre öncesinden haberdar eder.

KISIM IV

Son Hükümler

Madde 15

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 16

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlar.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından kaydedildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Daha sonra bu Sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi kaydedildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 17

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, kayıt tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu, bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitince, bu maddenin içerdiği koşullar içinde feshedebilir.

Madde 18

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini Örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

gireceği tarih hakkında Örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 19

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 20

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gereği hakkında karar verir.

Madde 21

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a. Değiştirici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b. Değiştirici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da Değiştirici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam eder.

Madde 22

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir.

**HER NEVİ MADEN OCAKLARINDA YERALTI İŞLERİNDE
KADINLARIN ÇALIŞTIRILMAMASI HAKKINDA 45 SAYILI
ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vaki davet üzerine Cenevre’de 4/VI/1935 tarihinde 19 uncu inikad halinde toplanan Milletlerarası İş Teşkilâtı Umumî Konferansı,

İnikad ruznamesinin 2 nci maddesini teşkil eden her nevi maden ocaklarında yeraltında kadınların çalıştırılmasına ait bulunan mesele hakkında muhtelif tekliflerin kabulünü,

Bu tekliflerin milletlerarası bir mukavele projesi şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra,

Bin dokuz yüz otuz beş senesi haziran ayının yirmi bir tarihinde, (Yeraltı İşleri Mukavelesi “kadınlar” 1935) adını taşıyacak olan aşağıdaki mukavele projesini kabul eder:

Madde 1

Bu mukavenenin tasdiki için “Maden ocağı” tâbiri, gerek âmme, gerekse hususî vasfını haiz ve yeraltında mevcut maddelerin istihracını istihdaf eden her nevi teşebbüslere şamildir.

Madde 2

Kadın cinsinden hiç bir şahıs, yaşı ne olursa olsun, maden ocaklarında yeraltı işlerinde çalıştırılmaz.

Madde 3

Millî kanunlarla yukarıda yazılı memnuiyetten şu kimseler istisna edilebilirler:

- a) Sevku idare vazifesile mükellef olup bedenen çalışmıyan şahıslar,
- b) Sıhî ve sosyal hizmetlerde çalışan şahıslar,
- c) Meslekî bilgilerini tamamlamak maksadile bir maden ocağında yeraltı işlerinde staj görmelerine müsaade edilen tahsildeki şahıslar,
- d) Bedenen çalışma mahiyetinde olmıyan bir sanatın icrası için bir maden

* Bu Sözleşme’nin onaylanması, 09.06.1937 tarihli ve 3229 sayılı Maden Ocaklarında Yeraltı İşlerinde Kadınların Çalıştırılmaması Hakkındaki Milletlerarası Mukaveleye İltihaka Dair Kanun’la (RG. 23.06.1937, S. 3638) kabul edilmiştir.

45 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ocağının yeraltı kısımlarına tesadüfi olarak inmesine lüzum görülen diğer bütün şahıslar.

Madde 4

Bu mukavelenin resmî tasdiknameleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne tevdi olunacak ve mumaileyh tarafından tescil edilecektir.

Madde 5

1. Bu mukavele, ancak, Genel müdür tarafından tasdiknamesi tescil edilmiş olan Milletlerarası İş Teşkilâtı Âzasını bağliyacaktır.

2. Mukavele, Genel Müdür tarafından iki âzanın tasdiknamelerinin tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.

3. Bundan sonra da mukavele, her âza için kendi tasdiknamesinin tescilinden itibaren 12 ay sonra mer'iyete girecektir.

Madde 6

1. Milletlerarası İş Teşkilâtı âzasından ikisinin tasdiknamesi tescil edilir edilmez, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün âzasına keyfiyeti iş'ar edecektir.

2. Keza, teşkilât âzası tarafından kendisine daha sonra tevdi olunacak tasdiknamelerin tescilini de bütün âzaya tebliğ eyliyecektir.

Madde 7

1. Bu mukaveleyi tasdik etmiş olan her âza mukavelenin mer'iyeti mebde tarihinden itibaren 10 sene zarfında, onu, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve mumaileyhin tescil edeceği bir mektupla feshedilebilir. Feshin hükmü tescilden itibaren bir sene sonra cari olacaktır.

2. Bu mukaveleyi tasdik etmiş olan her âza, birinci fıkrada adı geçen 10 senelik müddetin hitamını takib eden bir senelik mühlet zarfında, bu maddede derpiş edilen feshe aid ihtiyarını kullanmadığı takdirde, yeniden 10 senelik bir devre için bağı kalacak ve bundan sonra mukaveleyi, bu maddede yazılı şartlar içinde, her 10 senelik devrenin hitamında feshedilebilecektir.

Madde 8

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değıştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

45 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 9

1. Konferans, bu mukaveleyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir mukavele kabul ettiği takdirde, yeni mukavelede hilâfına bir hüküm olmadıkça,

a) Tadili muhtevi yeni mukavelenin bir âza tarafından tasdiki, onun mer'iyete girmiş olması kayid ve şartı altında, yukarıdaki 7 nci madde nazarı itibara alınmaksızın, hali hazırdaki mukavelenin tabiî bir şekilde derhal feshini tazammun edecektir.

b) Tadili havi yeni mukavelenin mer'iyete girmesi tarihinden itibaren, hali hazır mukavelesi artık âzanın tasdikına açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu mukavele, onu tasdik edip de tadili havi mukaveleyi tasdik etmiyecek âza için şimdiki şekil ve metni ile mer'i olmakta devam edecektir.

Madde 10

Bu mukavelenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de muteberdir.

45 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

HİZMET İLİŞKİSİNE İŞVEREN TARAFINDAN SON VERİLMESİ HAKKINDA 158 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunca 2 Haziran 1982 tarihinde Cenevre’de toplanmaya çağrılmış ve düzenlediği 68. oturumunda,

Hizmet İlişkisinin Sona Ermesi Hakkında Tavsiye’de (1963) mevcut uluslararası normları not ederek,

Hizmet İlişkisinin Sona Ermesi Hakkında Tavsiye’nin (1963) kabulünden sonra birçok üye devletin mevzuatında ve uygulamasında anılan Tavsiye’de sözü edilen sorunlarla ilgili olarak meydana gelen önemli gelişmeleri not ederek,

Bu konuda özellikle şu son yıllarda birçok ülkede meydana gelen ekonomik güçlükler ve teknolojik değişiklikler sonucunda bu alanda karşılaşılan sorunlar çerçevesinde yeni uluslararası normları kabul etmenin uygun olacağını dikkate alarak,

Oturumun gündeminde beşinci maddeyi teşkil eden “İşverenin girişimiyle hizmet ilişkisinin sona ermesine” ilişkin çeşitli önerilerin kabulüne karar verdikten sonra,

Bu önerilerin uluslararası bir Sözleşme şeklini almasına karar vererek,

Aşağıda HİZMET İLİŞKİSİNE SON VERİLMESİ HAKKINDA SÖZLEŞME (1982) olarak adlandırılacak olan bu Sözleşmeyi 1982 yılı Haziran ayının bu 22. gününde kabul etmiştir.

KISIM I

Uygulama Metodları Uygulama Alanı ve Tanımlar

Madde 1

Bu Sözleşme hükümlerinin, toplu iş sözleşmeleri, hakem kararları veya mahkeme kararları ile veya ulusal uygulamaya uygun başka bir yöntemle geçerlik kazanmadığı hallerde, yürürlüğe girmesi ulusal mevzuatla sağlanır.

* Bu Sözleşme’nin onaylanması 09.06.1994 tarihli ve 3999 sayılı Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna İlişkin Kanun’la (RG.18.06.1994, S. 21964); ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığının 05.08.1994 tarihli ve EİUE-II/1883-7481 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 10.08.1994 tarihli ve 94/5971 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 12.10.1994, S. 22079) kabul edilmiştir.

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 2

1. Bu Sözleşme tüm ekonomik faaliyet alanlarına ve hizmet sözleşmesi ile istihdam olunanlara uygulanır.

2. Bir üye devlet hizmet ilişkisi içinde çalışanlardan aşağıdaki kategorilerde bulunanları işbu Sözleşme hükümlerinin tamamının veya bir kısmının uygulama alanı dışında bırakabilir:

a. Belirli süreli veya belirli bir işin tamamlanması ile ilgili hizmet sözleşmesiyle çalıştırılan işçiler,

b. Süresi önceden ve makul olarak belirlenmiş deneme süreli hizmet sözleşmesi ile çalışan işçilerden deneme süresi içinde bulunanlar,

c. Süreksiz hizmet ilişkisiyle çalışan işçiler.

3. Bu Sözleşmenin koruyucu hükümlerinden kaçınmak amacıyla belirli süreli hizmet sözleşmeleri yapılmasına karşı yeterli güvenceler alınmalıdır.

4. Kendilerine en az bu Sözleşmedekilere eşit güvenceler sağlayan özel bir istihdam rejiminin kurallarına tabi olarak çalışanların, gerektiğinde bu Sözleşmenin tamamının veya bazı hükümlerinin kapsamı dışında bırakılması bir ülkedeki yetkili makamca veya uygun bir mekanizma aracılığıyla, varsa işçi ve işveren kuruluşlarına danışıldıktan sonra kararlaştırılabilir.

5. İşçilerin özel istihdam şartları bakımından veya istihdam eden işletmenin büyüklüğü veya niteliği açısından esaslı sorunlar bulunan durumlarda, hizmet sözleşmesiyle istihdam olunanlardan sınırlı bir kategori, gerektiği takdirde, bir ülkedeki yetkili makam veya uygun bir kuruluşca, varsa, işçi ve işveren kuruluşlarına danışıldıktan sonra bu Sözleşme hükümlerinin tamamı veya bazı hükümlerinin kapsamı dışında bırakılabilir.

6. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye devlet, Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 22. maddesi uyarınca, Sözleşmenin uygulanması üzerinde vereceği ilk raporunda, bu maddenin 4 ve 5. bentleri çerçevesinde kapsam dışı bırakılan işçi kategorilerini gerekçe göstererek belirtir ve sonraki raporlarında bunları kapsam dışı bırakan mevzuat hükümleri ve uygulama hakkında, bu Sözleşmenin bu işçi kategorilerini de kapsamı için ne ölçüde etkili olduğunu veya etkili olmada ne gibi önerilerde bulunulduğunu belirterek, bilgi verir.

Madde 3

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, “son verme” ve “hizmet ilişkisine son verme” deyimleri hizmet ilişkisine işveren tarafından son verilmesi anlamına gelir.

KISIM II

Genel Uygulama Standartları

KESİM A

Son Vermenin Haklı Nedenine Dayandırılması

Madde 4

İşçinin kapasitesine veya işin yürütümüne veya işyeri gereklerine dayalı geçerli bir son verme nedeni olmadıkça hizmet ilişkisine son verilemez.

Madde 5

Özellikle aşağıdaki hususlar son verme için geçerli bir neden teşkil etmezler:

- a. Sendika üyeliği veya çalışma saatleri dışında veya işverenin rızasıyla çalışma saatlerinde sendikal faaliyetlere katılma,
- b. İşçi temsilciliği yapmış olmak, yapmak veya işçi temsilciliğine talip olmak,
- c. İşvereni şikayet etmek veya işveren aleyhine mevzuata aykırılık iddiasıyla başlatılmış sürece katılım veya işveren aleyhine idari makamlar nezdinde müracaatta bulunmak,
- d. Irk, renk, cinsiyet, medeni hal, aile sorumlulukları; hamilelik, din, siyasi görüş, etnik veya sosyal köken,
- e. Doğum izni esnasında işe gelmeme.

Madde 6

1. Hastalık veya kaza nedeniyle geçici devamsızlık işten çıkarma için geçerli neden değildir.
2. Hangi hallerin geçici olarak işe gelmeme sayılacağı, hangi hallerde tıbbi raporun gerekli olacağı ve bu maddenin 1. bendinin uygulanmasına getirilebilecek sınırlamalar, Sözleşmenin 1. maddesinde belirtilen uygulama yöntemlerine göre belirlenir.

KESİM B

Son Vermeden Önce veya Son Verme Sırasında İzlenecek Usuller

Madde 7

İşverenden makul ölçülere göre beklenemeyecek haller hariç, hakkındaki iddialara karşı savunma fırsatı verilmeden bir işçinin hizmet ilişkisi, o işçinin

tutumu ve verimi ile ilgili nedenlerle sona erdirilemez.

KESİM C

Son Vermeye Karşı İtiraz Usulü

Madde 8

1. Hizmet ilişkisine haksız olarak son verildiği kanısında olan bir işçinin mahkeme, iş mahkemesi, hakemlik kurulu veya hakem gibi tarafsız bir merci nezdinde itirazda bulunma hakkı vardır.

2. Son verme işlemine yetkili merci tarafından izin verilmesi halinde, bu maddenin 1. bendi, ulusal mevzuat veya uygulamaya göre değişik şekillerde uygulanabilir.

3. Bir işçi hizmet ilişkisine son verme işlemine karşı makul bir süre içinde itirazda bulunmamışsa, bu hakkını kullanmaktan vazgeçmiş sayılır.

Madde 9

1. 8. maddede belirtilen merciler, son verme nedenlerini ve davayla ilgili diğer vakıaları incelemeye ve son vermenin haklı olup olmadığına dair bir karar vermeye yetkili kılınacaklardır.

2. İşçinin, son verme işlemine ilişkin ispat yükünü tek başına üstlenmemesi için, bu Sözleşmenin 1. maddesinde belirtilen uygulama yöntemleri aşağıdaki olanaklardan birini veya her ikisini sağlamalıdır.

a. Bu Sözleşmenin 4. maddesinde tanımlandığı üzere, geçerli bir nedeninin bulunduğu ispat yükü işverene ait olmalıdır.

b. Bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen merciler, taraflarca getirilen kanıtlar ve ulusal mevzuat ve uygulamaların öngördüğü usuller çerçevesinde son verme nedeni üzerinde bir sonuca varmaya yetkili kılınmalıdırlar.

3. Son verme işleminin, işletmenin, işyerinin veya hizmetin yürütümü gereklerine dayandığının ileri sürülmesi halinde, bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen merciler, son vermenin, gerçekten bu nedenlere bağlı olup olmadığını belirlemeye yetkilidirler; bununla beraber, bu sebeplerin sözkonusu sona erdirmeyi haklı kılıp kılmadığına karar vermeye ne ölçüde yetkili kılınacakları işbu Sözleşmenin 1. maddesindeki uygulama yöntemlerine göre belirlenecektir.

Madde 10

Bu Sözleşmenin 8. maddesinde belirtilen merciler son verme işlemini haksız bulurlarsa ve son verme işlemini iptale ve/veya işçinin işe iadesini öngörmeye ya da önermeye ulusal mevzuat ve uygulamalara göre yetkili

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

değillerse veya bunları uygulanabilir bulmazlarsa yeterli bir tazminat veya uygun addolunan bir diğer telafi biçimini kararlaştırmaya yetkili kılınacaklardır.

KESİM D

Bildirim Süresi

Madde 11

Hizmet ilişkisine son verilecek bir işçi, ciddi bir hizmet kusuru yani işverenin kendisini bildirim süresi zarfında çalıştırmaya devam etmesini istemeyenin makul sayılmayacağı türden bir hizmet kusuru atfedilmedikçe, makul bir bildirim süresine veya onun yerine bir tazminata hak kazanacaktır.

KESİM E

Kıdem Tazminatı Ve Gelirin Korunmasına İlişkin Diğer Şekiller

Madde 12

1. Hizmet ilişkisine son verilen bir işçi, ulusal mevzuat ve uygulamaya uygun olarak aşağıdaki haklardan yararlanır:

a. Miktarı, diğer unsurların yanı sıra, hizmet süresine ve ücret seviyesine göre belirlenecek ve doğrudan işveren tarafından veya işverenlerin katkısıyla oluşturulmuş bir fondan ödenecek bir kıdem tazminatı veya işten ayrılma nedeniyle doğan başka haklar, veya

b. Tabi oldukları koşullar çerçevesinde, işsizlik sigortası veya yardımından doğan haklar veya yaşlılık yahut malüllük gibi diğer sosyal güvenlik türleri, yahut

c. Bu tazminat ve ödeneklerin birleşimi.

2. Genel kapsamlı bir rejimde, bir işçi işsizlik sigortasından veya yardımlarından yararlanmak için aranan koşulları taşıyor ise, salt 1. bendin (b) alt bendinde işsizlik haklarından yararlanamaması nedeniyle, aynı bendin (a) alt bendindeki tazminat ve hakların ödenmesi gerekmez.

3. Ciddi hizmet kusuru nedeniyle hizmet ilişkisine son verilme durumunda bu maddenin 1. bendinin (a) alt bendinde bahsedilen tazminat veya haklardan yoksun kalınması bu Sözleşmenin 1. maddesindeki uygulama yöntemleriyle öngörülebilir.

KISIM III

**Ekonomik, Teknolojik, Yapısal veya Benzer Nedenlerle Hizmet İlişkilerine
Son Verme Hakkında Ek Hükümler**

KESİM A

İşçi Temsilcilerine Danışma

Madde 13

1. Ekonomik, teknolojik, yapısal veya benzer nedenlerle hizmet ilişkilerine son vermeyi düşünen işveren:

a. İlgili işçi temsilcilerine, düşünülen son verme işlemlerinin nedenleri, bu işlemde etkilenecek işçi sayısı ve grupları ve son verme işlemlerinin ne kadarlık bir zaman diliminde gerçekleştirileceği de dahil olmak üzere gerekli tüm bilgileri zamanında sağlar.

b. İlgili işçi temsilcilerine, ulusal mevzuat ve uygulamaya uygun olarak, mümkün olduğunca önceden, ilgili işçiler için her nevi son verme işlemini önlemek veya asgariye indirmek amacıyla alınacak önlemleri ve bu işlemlerin işçiler üzerindeki olumsuz etkilerini, başka iş bulmak gibi önlemlerle hafifletmek amacıyla alınacak önlemleri danışma fırsatı tanır.

2. Bu maddenin 1. bendinin uygulanması, bu Sözleşmenin 1. maddesinde belirtilen uygulama yöntemleriyle, hizmet ilişkisine son verilmesi düşünülen işçi sayısının, en azından belirli bir sayıya veya personel sayısının belirli bir yüzdesine ulaştığı hallerde sınırlandırılabilir.

3. Bu maddenin uygulanmasında “İLGİLİ İŞÇİ TEMSİLCİLERİ” deyişi, İşçi Temsilcileri Hakkında 1971 Tarihli Sözleşmeye uygun olarak ulusal mevzuat ve uygulamada benimsendiği şekliyle işçi temsilcileri anlamına gelir.

KESİM B

Yetkili Makama Bildirim

Madde 14

1. İşveren; ekonomik, teknolojik, yapısal ve benzer nedenlerle hizmet ilişkilerine son vermeyi düşündüğünde, ulusal mevzuat ve uygulamaya uygun olarak, son verme işlemlerini mümkün olduğu kadar önceden yetkili makama bildirir ve bildirimde söz konusu son verme işlemlerinin yazılı gerekçeleri dahil bu işlemlerden etkilenecek işçi sayısı ve kategorileri ve son vermenin uygulanacağı süre hakkında bilgiler verir.

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Ulusal mevzuat, bu maddenin 1. bendinin uygulanmasını, hizmet ilişkisine son verilmesi düşünülen işçi sayısının en azından belirli bir sayıya veya personel sayısının belirli bir yüzdesine ulaştığı hallerle sınırlandırabilir.

3. İşveren, yetkili makamı, bu maddenin 1. bendinde belirtilen son veremelerden, son verme işlemlerine başlamadan ve ulusal mevzuatla belirlenecek asgari bir süre öncesinden haberdar eder.

KISIM IV

Son Hükümler

Madde 15

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 16

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlar.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından kaydedildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Daha sonra bu Sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi kaydedildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 17

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, kayıt tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu, bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitince, bu maddenin içerdiği koşullar içinde feshedebilir.

Madde 18

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini Örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe

158 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

gireceği tarih hakkında Örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 19

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 20

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gereği hakkında karar verir.

Madde 21

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a. Değiştirici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b. Değiştirici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da Değiştirici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam eder.

Madde 22

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir.

İNSAN KAYNAKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE MESLEKİ EĞİTİM VE YÖNLENDİRMENİN YERİ HAKKINDA 142 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Bürosu tarafından Cenevre’de düzenlenen ve 4 Haziran 1975 tarihinde Altmışınca Toplantısını yapan,

Toplantı gündeminin 6 ncı maddesini teşkil eden, insan kaynaklarının geliştirilmesi; mesleki rehberlik ve mesleki eğitime ilişkin bazı önerilerin kabulüne karar veren,

Bu önerilerin bir Uluslararası Sözleşme şeklini alacağını kararlaştıran
Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı

Bindokuzyüzyetmişbeş senesinin yirmiüçüncü günü, İnsan Kaynaklarının Geliştirilmesi Sözleşmesi, 1975 adıyla anılabilecek olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde 1

1. Her üye, özellikle kamu istihdam hizmetleri aracılığı ile, istihdam ile yakından ilişkili olarak kapsamlı ve koordineli mesleki rehberlik ve mesleki eğitim politika ve programları kabul edip, geliştirecektir.

2. Bu politika ve programlar aşağıdaki hususları dikkate alacaktır:

- Bölgesel ve ulusal düzeyde istihdam ihtiyacı, fırsatları ve sorunları,
- Ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmenin safha ve düzeyi ve
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesi ile, diğer ekonomik, sosyal ve kültürel hedefler arasındaki karşılıklı ilişkiler.

3. Politika ve programlar, ulusal şartlara uygun metodlarla takip edilecektir.

4. Politika ve programlar, kişinin çalışma ortamını ve sosyal çevreyi anlama ve bunları bireysel veya toplu olarak etkileme kabiliyetini geliştirecek şekilde hazırlanacaktır.

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 26.11.1992 tarihli ve 3850 sayılı İnsan Kaynaklarının Değerlendirilmesinde Mesleki Eğitim ve Yönlendirmenin Yeri Hakkında 142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun'la (RG. 12.12.1992, S. 21433); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı'nın 17.12.1992 tarihli ve EİUE-II/3567-7888 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1993 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 08.01.1993 tarihli ve 93/3967 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 25.02.1993, S. 21507) kabul edilmiştir.

142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

5. Politika ve programlar, toplumun ihtiyaçları da dikkate alınmak suretiyle, kişilerin kendi çıkarlarına ve beklentilerine uygun olarak çalışma kabiliyetlerini geliştirip kullanmalarını, eşitlik esasına dayalı ve herhangi bir ayırım gözetmeksizin teşvik edecek ve mümkün kılacaktır.

Madde 2

Her üye, yukarıda belirtilen hedefleri dikkate alarak, resmi eğitim sistemi içinde veya bunun dışında yeralacak şekilde, genel, teknik ve mesleki eğitime, eğitim ve mesleki rehberliğe ve mesleki eğitime ilişkin açık, esnek ve tamamlayıcı sistemleri oluşturup geliştirecektir.

Madde 3

1. Her üye, tüm sakat ve özürsüzlüler için hazırlanacak özel programlar da dahil olmak üzere, tüm çocuklara, gençlere ve yetişkinlere kapsamlı enformasyon sağlamak ve mümkün olan en geniş rehberlik amacıyla, istihdama ilişkin sürekli bilgi temini dahil, mesleki rehberlik sistemlerini tedricen yaygınlaştıracaktır.

2. Bu bilgi ve rehberlik; meslek seçimi, mesleki eğitim ve buna ilişkin öğrenim fırsatları istihdam durumu ve istihdam beklentileri, meslekte yükselme imkanları, çalışma şartları, işte güvenlik ve hijyen ve ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerin çeşitli sektörlerin çalışma hayatının diğer yönlerini ve tüm sorumluluk düzeylerini kapsayacaktır.

3. Bu bilgi ve rehberlik, toplu sözleşmelerin genel hususlarına ve İş Kanunu kapsamındaki herkesin hak ve sorumluluklarına ilişkin bilgilerle tamamlanacaktır; bu bilgiler, ilgili işçi ve işveren kuruluşlarının fonksiyon ve görevleri dikkate alınarak, ulusal mevzuat ve uygulama uyarınca sağlanacaktır.

Madde 4

Her üye, mesleki eğitim sistemlerini, ekonominin tüm sektörlerinde ve tüm ekonomik faaliyet kollarındaki genç ve yetişkinlerin ömür boyu mesleki eğitim ihtiyaçlarını, tüm beceri ve sorumluluk düzeylerinde karşılayacak şekilde tedricen genişletecek ve gerekli uyumu ve ahengi sağlayacaktır.

Madde 5

Mesleki rehberlik ve mesleki eğitim politika ve programları, işveren ve işçi kuruluşları ve ulusal mevzuat ve uygulama ile uyumlu ve uygun olduğu takdirde ilgili diğer kuruluşlarla işbirliği içinde formüle edilip, uygulanacaktır.

142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 6

Bu Sözleşmenin onay belgeleri tescil için Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecektir.

Madde 7

1. Bu Sözleşme, sadece onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bundan sonra işbu Sözleşme, onaylayan her üye için, onay belgesinin tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 8

1. Bu Sözleşmeyi onaylamış olan bir üye, Sözleşmenin ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve onun tarafından tescil edilecek bir bildirim ile Sözleşmeyi feshedebilir. Fesih, tescil tarihinin üzerinden bir yıl geçmeden muteber olamaz.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış bulunan ve önceki fıkrada belirtilen on yıllık devrenin sonundan itibaren bir yıl içinde bu madde gereğince feshetmek hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık devrenin sona ermesinden sonra bu maddede derpiş edilen hükümlere göre feshedebilecektir.

Madde 9

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onay ve fesihlerin tescil işlemini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onay belgesinin tescil edildiğini Teşkilat üyelerine bildirirken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarihe Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 10

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, önceki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onay ve fesih işlemlerine dair bilgilerin tamamını Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

142 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 11

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü hallerde bu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 12

1. Genel Konferansın, bu Sözleşmenin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde:

a) Değişiklik getiren yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması, bu yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kaydıyla, yukarıdaki 8 inci madde hükümleri gözönünde tutulmaksızın, işbu Sözleşmenin derhal feshi neticesini doğuracaktır.

b) Değişiklik getiren yeni Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, işbu Sözleşme üye ülkelerin onayına artık açık tutulmayacaktır.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylamış bulunan ve değişiklik getiren Sözleşmeyi onaylamayacak olan üye ülkeler açısından bu Sözleşme aynı muhteva ve biçimde yürürlükte kalacaktır.

Madde 13

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

İSTİHDAM POLİTİKASIYLA İLGİLİ 122 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek, orada 17 Haziran 1964'de kırk sekizinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Flâdelfiya Beyannamesinin, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına, dünyanın çeşitli ülkelerinde tam istihdamı ve hayat seviyesini yükseltmeyi gerçekleştirecek kendine özgü programları uygulama alanına konulmasına yardımcı olmak yükümlülüğünü alenen tanıdığını ve Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsü girişinin işsizlikle savaş yapılmasını ve uygun geçim koşulları sağlayan bir ücret teminatını öngördüğünü,

Bu beyannamenin "ırk, inanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun, bütün insanlar, maddi ilerlemelerin ve manevî gelişmelerin, serbestlik, şeref ve haysiyet, iktisadî güvenlik içinde ve eşit şanslarla takip etmek hakkına maliktirler" şeklinde ifade edilen ana hedefin ışığında, iktisadî ve malî politikaların istihdam politikası üzerindeki yankılarını inceleme ve gözönünde bulundurma görevinin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına ait olduğunu,

İnsan Hakları Beyannamesinin "Her şahsın, çalışma ve işini serbestçe seçme, eşit ve elverişli çalışma koşulları ve işsizliğe karşı korunma hakkına maliktir" ilkesini;

Nazara alarak,

İstihdam Politikasıyla doğrudan doğruya ilgili mevcut Milletlerarası Sözleşme ve Tavsiyenamelerin, özellikle İş ve İşçi Bulma Servisi kurulmasına dair 1948 Sözleşme ve Tavsiyenamesi, Mesleğe Yöneltilmeyle ilgili 1949 Tavsiyenamesiyle, Meslekî Eğitim hakkında 1962 Tavsiyenamesi ve İş ve Meslek Bakımından ayırım hakkında 1958 Sözleşme ve Tavsiyenamesi hükümlerine işaret ederek,

Bu belgelerin, tam ve verimli istihdama ve serbestçe seçilmiş işe dayalı bir iktisadi gelişmeyi hedef tutan Milletlerarası daha geniş bir program metni içinde yer vermesi gerekeceğini gözönünde bulundurarak,

Toplantı gündeminin sekizinci maddesine dahil istihdam politikasıyla il-

*

Bu sözleşmenin onaylanması, 09.11.1976 tarihli ve 2027 sayılı İstihdam Politikasıyla İlgili 122 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'la (RG. 20.11.1976, S. 15769); ve uygulanması da, 29.08.1977 tarihli ve 7/13875 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 23.10.1977, S. 16093) kabul edilmiştir.

122 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

gili çeşitli teklifleri kabul etmeye ve bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini alması gerekeceğine karar verdikten sonra,

Bindokuzyüz altmışdört yılının dokuz Temmuz günü İstihdam Politikası 1964 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde 1

1- İktisadî gelişme ve kalkınmayı teşvik etmek, hayat seviyesini yükseltmek, işgücü ihtiyaçlarını karşılamak ve işsizlik ve eksik istihdam sorununu çözümlenmek amacıyla, her üye tam ve verimli istihdama ve işin serbestçe seçilmesine matuf aktif bir politikayı esas bir gaye olarak ele alacak ve uygulayacaktır.

2- Bu politika:

a) Açıkta ve iş arayan herkese iş sağlanmasını,

b) Bu işin, imkân nispetinde verimli olmasını,

c) İşin serbestçe seçilmesini ve her işçinin kendisine elverişli bir işte çalışması için gerekli nitelikleri kazanmasını, bu işte ırk, renk, cinsiyet, din, politik düşünce, millî veya sosyal menşe ne olursa olsun niteliklerini ve istidatlarını kullanmasını,

Sağlamak amacına yönelmiş olacaktır.

3- Bu politika, iktisadî gelişme düzey ve aşamasını, istihdam hedefleri ve diğer iktisadî sosyal hedefler arasında mevcut ilişkileri gözönünde bulunduracak ve millî koşullara ve uygulamalara göre kabul edilen metodlarla yürütülecektir.

Madde 2

Her üye, ülkenin koşullarına göre kabul edilen yöntemlerle ve bu yöntemlerin elverişliliği ölçüsünde:

a) Koordine iktisadî ve sosyal bir politika çerçevesinde, 1 inci maddede sözü geçen hedeflere ulaşmak amacıyla kabul olunan tedbirleri muntazaman tayin edecek ve gözden geçirecek,

b) İcabında, programlar hazırlanması da dahil, bu tedbirlerin uygulanması için lüzum gösterebilecek yöntem ve kurallar koyacaktır.

Madde 3

Bu Sözleşmenin uygulanmasında, istihdam konusundaki tecrübe ve görüşlerinin noksansız olarak gözönünde tutulabilmesi, bu politikaların tayininde tam bir işbirliği yapılabilmesi ve bu politikalara dayanaklar bulunma-

122 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

sına yardımcı olunabilmesi için alınacak tedbirlerle ilgili çevrelerin temsilcilerine ve özellikle işveren ve işçi temsilcilerine danışılacaktır.

Madde 4

Bu Sözleşmenin resmî onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 5

1. Bu Sözleşme ancak onaylama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bundan sonra, bu Sözleşme onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 6

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan üye onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih tescili tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da, onu, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetme hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince bu maddede öngörülen koşullar içinde feshedebilecektir.

Madde 7

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesih belgelerinin tescil edildiğini Teşkilâtın bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen ikinci onaylama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât üyelerine bildirirken Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 8

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş bulunduğu bütün onaylama ve fesihler hakkındaki tam bilgileri Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca

122 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 9

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde bu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmiyeceğini inceleyecektir.

Madde 10

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmedikçe,

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 6 ncı madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren Sözleşme üyelerin onaylamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle geçerli olmakta devam edecektir.

Madde 11

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede geçerlidir.

İSTİHDAMA KABULDE ASGARİ YAŞ HAKKINDA 138 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılmış ve 6 Haziran 1973 tarihinde düzenlediği 58. oturumunda,

Oturum gündeminin dördüncü maddesini oluşturan istihdama kabulde asgari yaş konusunda yapılan bazı önerileri kabule karar vererek,

1919 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesi, 1920 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesi, 1921 tarihli Asgari Yaş (Tarım) Sözleşmesi, 1921 tarihli Asgari Yaş (Trimci ve Ateşçiler) Sözleşmesi, 1932 tarihli Asgari Yaş (Sanayi Dışı İşler) Sözleşmesi, 1936 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesi (Düzeltilmiş), 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesi (Düzeltilmiş), 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi Dışı İşler) Sözleşmesi (Düzeltilmiş), 1959 tarihli Asgari Yaş (Balıkçılık) Sözleşmesi ve 1965 tarihli Asgari Yaş (Yeraltı Maden İşleri) Sözleşmesi hükümlerini dikkate alarak,

Çocukların çalıştırılmasına tamamen son vermek amacıyla, sınırlı sayıda ekonomik sektöre uygulanabilen mevcut sözleşmelerin zaman içerisinde yerini alacak genel bir belge oluşturulmasının zamanının geldiğini gözönünde tutarak ve

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme haline getirilmesini kararlaştırarak,

Bin dokuzyüz yetmiş üç yılı Haziran ayının işbu yirmi altıncı günü Asgari Yaş Sözleşmesi, 1973 olarak adlandırılacak aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde 1

Bu Sözleşmenin kendisi için yürürlükte olduğu her üye, çocuk işçiliğini etkin bir şekilde ortadan kaldırmayı ve istihdama veya çalışmaya kabul için asgari yaşın giderek gençlerin fiziksel ve zihinsel yönden tam olarak geliş-

* Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün 1973 yılında Cenevre’de yapılan 58 inci oturumunda kabul edilen bu Sözleşme’nin onaylanması, 23.01.1998 tarihli ve 4334 sayılı İstihdama Kabulde Asgari Yaşa İlişkin 138 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun’la (RG. 27.01.1998, S. 23243); ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığı’nın 15.05.1998 tarihli ve ÇEGY-II/2642 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 25.05.1998 tarihli ve 98/11184 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 21.06.1998, S. 23379) kabul edilmiştir.

138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

melerine olanak tanıyacak bir düzeye yükseltilmesini sağlayan ulusal bir politika takip etmeyi kabul eder.

Madde 2

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, onay belgesine ekleyeceği bir beyanla, kendi ülkesinde ve kendi ülkesinde kayıtlı bulunan ulaşım araçlarında istihdama veya çalışmaya kabul için asgari yaş sınırını belirleyecektir; bu sözleşmenin 4. ve 8. maddeleri saklı kalmak üzere, hiçbir kimse bu yaşın altında herhangi bir meslekte istihdama veya çalışmaya kabul edilmeyecektir.

2. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, daha önce belirlemiş olduğu asgari yaştan daha yüksek bir asgari yaş belirlediğini sonradan yapacağı yeni açıklamalarla Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne bildirebilir.

3. Bu maddenin 1. fıkrasına göre belirlenen asgari yaş sınırı, zorunlu öğrenim yaşının bittiği yaşın altında ve her halükarda 15 yaşın altında olmayacaktır.

4. Ekonomisi ve eğitim olanakları yeterince gelişmemiş olan her üye, bu maddenin 3. fıkrası hükümlerini dikkate almaksızın varsa ilgili işveren ve işçi örgütlerinin görüşünü aldıktan sonra, asgari yaşı başlangıçta 14 olarak belirleyebilir.

5. Bir önceki fıkra gereğince asgari yaşı 14 olarak belirleyen her üye, bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin olarak Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası'nın 22. maddesine göre sunacağı raporlarda;

a) bu belirlemenin gerekçelerinin devam ettiğine veya

b) belirli bir tarihten sonra sözkonusu hükümlerden yararlanma hakkından vazgeçtiğine,

ilişkin bir açıklamaya yer verecektir.

Madde 3

1. Doğası veya yapıldığı koşullar bakımından genç kişilerin sağlığını, güvenliğini veya ahlakını tehlikeye düşürebilecek her türlü istihdam veya çalışmaya kabul için asgari yaş 18'in altında olmayacaktır.

2. Bu maddenin 1. fıkrasının uygulandığı istihdam veya çalışma türleri, varsa işveren ve işçi örgütlerine danışıldıktan sonra ulusal mevzuat yahut yetkili makamca belirlenecektir.

3. Ulusal mevzuat yahut yetkili makam bu maddenin 1. fıkrası hükümlerine bakılmaksızın, varsa işveren ve işçi örgütlerine danışarak, sözkonusu genç kişilerin sağlığı, güvenliği ve ahlakının tam olarak güvenceye alınması

138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ve genç kişilerin ilgili faaliyet dalında yeterli özel öğrenim veya mesleki eğitim görmeleri koşuluyla 16 yaşından itibaren istihdamlarına veya çalışmalarına izin verebilir.

Madde 4

1. Yetkili makam gerektiğinde, varsa ilgili işveren ve işçi örgütlerine danıştıktan sonra özel ve önemli uygulama sorunlarının çıktığı sınırlı istihdam ve çalışma kategorilerini bu sözleşmenin uygulama alanı dışında tutabilir.

2. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası'nın 22. maddesi gereğince Sözleşmenin uygulanmasıyla ilgili olarak vereceği ilk raporda, bu maddenin 1. fıkrasına göre uygulama alanı dışında bırakılan kategorilerin listesini kapsam dışı bırakma nedenlerini de belirterek açıklayacak ve müteakip raporlarında kapsam dışı tutulan bu kategorilerle ilgili mevzuatın durumu ile Sözleşmeye bu kategorileri kapsama alması bakımından ne ölçüde işlerlik kazandırıldığına veya işlerlik kazandırılmasının öngörüldüğü hususlarında bilgi verecektir.

3. Bu sözleşmenin 3. maddesinin kapsadığı istihdam veya çalışma, bu maddeye dayanılarak Sözleşme kapsamı dışında bırakılmayacaktır.

Madde 5

1. Ekonomisi ve idari yapısı yeterince gelişmemiş bir üye bu sözleşmenin uygulama alanını, varsa ilgili işçi ve işveren örgütlerine danışarak başlangıç aşamasında sınırlayabilir.

2. Bu maddenin 1. fıkrası hükmünden yararlanan her üye, onay belgesine ekleyeceği beyanda Sözleşme hükümlerinin uygulanacağı, işyerlerini ya da ekonomik faaliyet dallarını belirtecektir.

3. Bu sözleşme hükümleri her halükarda aşağıda kayıtlı işler bakımından uygulanacaktır: madencilik ve maden çıkarımı; imalat; inşaat; elektrik, gaz ve su; temizlik hizmetleri; ulaştırma, depolama ve haberleşme; düzenli olarak ücretli işçi istihdam etmeyen ve yerel tüketim amacıyla üretim yapan küçük ölçekli aile işletmeleri dışında kalan ticari amaçlı üretimde bulunan diğer tarım işletmeleri ve plantasyonlar.

4. Sözleşmenin uygulama kapsamını bu madde uyarınca sınırlamış olan üyeler,

a) Uluslararası çalışma Örgütü Anayasası'nın 22. maddesi uyarınca düzenleyecekleri raporlarda, Sözleşmenin uygulanma kapsamı dışında bırakılan faaliyet dallarında çocukların ve gençlerin çalışmaları ya da istihdamlarına ilişkin genel durumu ve sözleşme hükümlerinin uygulama alanının genişletilmesi doğrultusunda kaydedilen gelişmeleri bildirecekler;

138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

b) Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderecekleri resmi bir beyan ile uygulama kapsamını her zaman genişletebileceklerdir.

Madde 6

Bu sözleşme, çocuklar ve gençler tarafından genel, mesleki ve teknik eğitim için okullarda veya diğer eğitim kuruluşlarında yapılan işlere veya yetkili makamın varsa ilgili işçi ve işveren örgütlerine danışarak belirlediği koşullara göre işyerlerinde en az 14 yaşındaki kişilerin yaptıkları ve

a) esas olarak bir okul ya da bir eğitim kuruluşunun sorumlu bulunduğu bir eğitim veya öğretim kursunun,

b) yetkili makam tarafından onaylanmış olup büyük ölçüde veya tamamen bir işyerinde yürütülen bir eğitim programının veya

c) eğitim veya meslek seçimini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanmış bir yönlendirme ya da rehberlik programının

ayrılmaz parçası olan işlere uygulanmaz.

Madde 7

1. Ulusal mevzuat 13-15 arası yaşlardaki kişilerin,

a) sağlıklarına veya gelişmelerine zarar vermesi ihtimali bulunmayan ve

b) okula devamlarını, yetkili makamın onayladığı mesleğe yöneltme veya mesleki eğitim programlarına katılmalarını veya derslerden yararlanmalarını engellemek koşuluyla hafif işlerde çalışmalarına veya istihdamlarına

izin verebilir.

2. Ulusal mevzuat en az 15 yaşında olmakla birlikte henüz zorunlu öğrenimlerini tamamlamamış olan kişilerin bu maddenin 1. fıkrasının (a) ve (b) paragraflarında belirtilen koşullara uygun işlerde çalışmalarına veya istihdamlarına da izin verebilir.

3. Yetkili makam bu maddenin 1. ve 2. fıkralarına uygun olarak istihdam veya çalışmaya izin verilebilecek faaliyetlerin neler olduğuna karar verecek ve bu çalışma veya istihdamın koşulları ile çalışma sürelerini belirleyecektir.

4. Bu maddenin 1. ve 2. fıkraları dikkate alınmaksızın, 2. maddenin 4. fıkrası hükümlerinden yararlanmakta olan bir üye, bu durum devam ettiği sürece bu maddenin 1. fıkrasındaki 13 ve 15 yaşları 12 ve 14 ile, 2. fıkradaki 15 yaşı 14 ile değiştirebilir.

138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 8

1. Yetkili makam, varsa ilgili işçi ve işveren örgütlerine danıştıktan sonra, Sözleşmenin 2. maddesinin öngördüğü çalışma ya da istihdam yasaklamalarına sanatsal faaliyetlere katılma gibi amaçlar için münferit çalışma izinleri vermek suretiyle istisnalar getirebilir.

2. Bu şekilde verilecek izinler, çalışma ya da istihdamın koşullarını belirleyecek, süresini sınırlayacaktır.

Madde 9

1. Yetkili makam, bu sözleşme hükümlerinin etkin bir biçimde uygulanmasını sağlamak için uygun cezai hükümleri de dahil gerekli tüm önlemleri alacaktır.

2. Ulusal mevzuat veya yetkili makam, Sözleşmenin uygulanmasına ilişkin hükümlere uyulmasından sorumlu kişileri tanımlayacaktır.

3. Ulusal mevzuat veya yetkili makam, işverenin muhafaza edeceği ve hazır bulunduracağı kayıt defteri veya diğer belgeleri tanımlayacaktır; bu kayıt defteri veya belgelerin işverenin istihdam ettiği ya da kendisi için çalışan ve yaşları 18'den küçük olan kişilerin adları ile, mümkün olduğu hallerde usulünce onaylanmış doğum tarihlerini veya yaşlarını içermesi gerekir.

Madde 10

1. Bu sözleşme, 1919 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesini, 1920 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesini, 1921 tarihli Asgari Yaş (Tarım) Sözleşmesini, 1921 tarihli Asgari Yaş (Trimci ve Ateşçiler) Sözleşmesini, 1932 tarihli Asgari Yaş (Sanayi Dışı İşler) Sözleşmesini, 1936 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesini (Düzeltilmiş), 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesini (Düzeltilmiş), 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi Dışı İşler) Sözleşmesini (Düzeltilmiş), 1959 tarihli Asgari Yaş (Balıkçılık) Sözleşmesini ve 1965 tarihli Asgari Yaş (Yeraltı Maden İşleri) Sözleşmesini bu madde'de öngörülen koşullar dahilinde tadil eder.

2. Bu sözleşmenin yürürlüğe girmesi 1936 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesini (Düzeltilmiş), 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesini (Düzeltilmiş), 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi Dışı İşler) Sözleşmesini (Düzeltilmiş), 1959 tarihli Asgari Yaş (Balıkçılık) Sözleşmesini ya da 1965 tarihli Asgari Yaş (Yeraltı Maden İşleri) Sözleşmesini başka onaylara kapatmaz.

3. 1919 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesine; 1920 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesine; 1921 tarihli Asgari Yaş (Tarım) Sözleşmesine ve

138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

1921 tarihli Asgari Yaş (Trimci ve Ateşçiler) Sözleşmesine taraf bütün ülkeler, bu sözleşmelerin onaya kapatılmasına, bu sözleşmeyi onaylamak suretiyle veya Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne iletecekleri bir beyan ile muvafakat ettiklerinde bu sözleşmeler başka onaylara kapanırlar.

4. İşbu sözleşme yükümlülüklerinin

a) 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesine (Düzeltilmiş) taraf olan bir üye ülke tarafından kabul edilmesi ve bu sözleşmenin 2. maddesi uyarınca 15 yaş'tan az olmayan bir asgari yaş belirlenmesi halinde anılan sözleşme kendiliğinden derhal yürürlükten kalkar,

b) 1932 tarihli Asgari Yaş (Sanayi Dışı İşler) Sözleşmesinde tanımlandığı şekilde sanayi dışı istihdama ilişkin olarak anılan sözleşmeye taraf bir üye ülke tarafından kabul edilmesi halinde o sözleşme kendiliğinden derhal yürürlükten kalkar.

c) 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi Dışı İşler) Sözleşmesinde (Düzeltilmiş) tanımlandığı şekilde sanayi dışı istihdama ilişkin olarak anılan sözleşmeye taraf bir üye ülke tarafından kabul edilmesi ve işbu sözleşmenin 2. maddesi uyarınca 15 yaş'tan az olmayan bir asgari yaş belirlenmesi halinde o sözleşme kendiliğinden derhal yürürlükten kalkar.

d) deniz işlerinde istihdam bakımından 1936 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesine (Düzeltilmiş) taraf bir üye ülke tarafından kabul edilmesi ve işbu sözleşmenin 2. maddesi uyarınca 15 yaş'tan az olmayan bir asgari yaş belirlenmesi ya da üye ülkenin bu sözleşmenin 3. maddesinin deniz işlerindeki istihdama uygulandığını belirtmesi halinde o sözleşme kendiliğinden derhal yürürlükten kalkar,

e) deniz balıkçılığında istihdama ilişkin olarak 1959 tarihli Asgari Yaş (Balıkçılık) Sözleşmesine taraf bir üye ülke tarafından kabul edilmesi ve Sözleşmenin 2. maddesi uyarınca 15 yaş'tan az olmayan bir asgari yaş belirlenmesi ya da üye ülkenin işbu sözleşmenin 3. maddesinin deniz balıkçılığında istihdama uygulandığını belirtmesi halinde o sözleşme kendiliğinden derhal yürürlükten kalkar,

f) 1965 tarihli Asgari Yaş (Yeraltı Maden İşleri) Sözleşmesine taraf bir üye ülke tarafından kabul edilmesi ve o sözleşme uyarınca belirlenen yaştan daha az olmayan bir asgari yaşın bu sözleşmenin 2. maddesi uyarınca belirlenmesi ya da üye ülkenin işbu sözleşmenin 3. maddesi gereğince bu yaş sınırının yeraltı maden ocaklarında istihdama da uygulandığını belirtmesi halinde anılan sözleşme bu sözleşmenin yürürlüğe girmesiyle kendiliğinden ve derhal yürürlükten kalkar.

5. Bu sözleşme yükümlülüklerinin kabulü, Sözleşmenin yürürlüğe girme-

138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

si halinde ve yürürlüğe girdiği tarihte

a) 12. maddesi uyarınca 1919 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesinin yürürlükten kalkmasını,

b) 9. maddesi uyarınca tarıma ilişkin olarak 1921 tarihli Asgari Yaş (Tarım) Sözleşmesinin yürürlükten kalkmasını,

c) deniz işlerinde istihdama ilişkin olarak 10. maddesi uyarınca 1920 tarihli Asgari Yaş (Denizcilik) Sözleşmesinin ve 12. maddesi uyarınca 1921 tarihli Asgari Yaş (Trimci ve Ateşçiler) Sözleşmesinin yürürlükten kalkmasını gerektirir.

Madde 11

Bu sözleşmenin kesin onay belgeleri uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 12

1. Bu sözleşme, ancak onay belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü Üyelerini bağlar.

2. Bu sözleşme, iki üyenin onay belgesi Genel Müdür tarafından kaydedildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu sözleşme, onu onaylayan her üye için, onay belgesi kaydedildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 13

1. Bu sözleşmeyi onaylayan her üye, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, kayıt tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu sözleşmeyi onaylamış olup da onu, bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu sözleşmeyi her on yıllık süre bitince, bu maddenin içerdiği koşullar içinde feshedebilir.

Madde 14

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen, bütün onaylama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerine duyurur.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onay belgesinin

138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 15

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince kaydetmiş olduğu bütün onaylama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşması'nın 102. maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne ulaştırır.

Madde 16

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gereği hakkında karar verir.

Madde 17

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Değiştirici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması durumu yukarıdaki 16. madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Değiştirici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerin onaylamasına artık açık bulundurulamaz.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da değiştirici sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam eder.

Madde 18

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir.

İŞ VE İŞÇİ BULMA SERVİSİ KURULMASI HAKKINDA 88 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Sanfransisko'ya davet edilerek orada 17 Haziran 1948 de otuz birinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesine dâhil bulunan İş ve İşçi Bulma Servisi kurulması meselesine dair muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

1948 yılı Temmuz ayının dokuzuncu günü, İş ve İşçi Bulma Servisi hakkında 1948 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

1. Hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte olduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının her üyesi, bir âmme ve parasız İş ve İşçi bulma servisi buldurmalı veya buldurulmasını sağlamalıdır.

2. İş ve İşçi Bulma Servisinin esas görevi, icap ettiği takdirde ilgili diğer amme teşekkülleri ve hususi teşekküllerle işbirliği yaparak, tam çalışmanın sağlanmasına ve idamesine, müstahsil kaynakların geliştirilmesine ve bunlardan istifade edilmesine mâtuf millî programın ayrılmaz bir parçası olarak, iş piyasasını mümkün mertebe en iyi şekilde teşkilâtlandırmayı gerçekleştirmek olmalıdır.

Madde 2

İş ve İşçi Bulma Servisi, millî bir makamın denetimi altında millî bir iş ve işçi bulma büroları teşkilâtından tereküp etmelidir.

Madde 3 (**)

1. Bu teşkilât, memleketin her coğrafi bölgesinde hizmet etmeye yetecek sayıda ve işveren ve işçiler için elverişli yerlerde mahallî bürolardan ve lüzumu halinde bölge bürolarından mürekkep bir şebekeyi ihtiva etmelidir.

* Bu sözleşmenin onaylanması, 30.11.1949 tarihli ve 5448 sayılı İş ve İşçi Bulma Servisi Kurulması Hakkındaki 88 Sayılı Sözleşmenin Onanmasına Dair Kanun'la (RG. 07.12.1949, S. 7373; Düstur III. Tertip, C. 31, s. 106-113) kabul edilmiştir.

** Bu madde aslına uygun olarak numaralandırılmıştır.

88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Şebeke teşkilâtı:

a) Aşağıdaki hallerde genel bir incelemeye tabi tutulmalıdır:

(1) İktisadi faaliyetin ve faal nüfusun dağılışı tarzında mühim değışikler vuku bulduğunda:

(2) Yetkili makam, bir deneme devresi zarfında elde edilen tecrübe hakkında bir takdirde bulunabilmek için, şebeke teşkilâtını yeniden gözden geçirmeği münasip gördüğünde;

b) Böyle bir incelemenin lüzumlu kıldığı hallerde tadil edilmelidir.

Madde 4

1. İş ve İşçi Bulma servisinin kurulma ve işleminde İş ve İşçi Bulma Servisi politikasının gelişmesinde işverenler ve işçiler temsilcilerinin iş birliğinin sağlanması için, danışma komisyonları vasıtasıyla münasip tedbirler alınmalıdır.

2. Bu tedbirler, bir veya daha fazla millî danışma komisyonlarıyla, lüzumlu hallerde, bölge komisyonlarının ve mahallî komisyonların kurulmasını derpiş etmelidir.

3. Bu komisyonlardaki işveren ve işçi temsilcileri, şayet mevcut iseler, işverenleri ve işçileri temsil eden teşekküllere danışıldıktan sonra, eşit sayıda tâyin olunmalıdır.

Madde 5

İş ve İşçi Bulma Servisinin, işçilerin mevcut işlere sevki hususundaki genel politikası, 4 üncü maddede derpiş olunan danışma komisyonları vasıtasıyla işverenlerin ve işçilerin temsilcilerine danışıldıktan sonra tesbit edilmelidir.

Madde 6

İş ve İşçi Bulma Servisi, işçilerin müessir bir şekilde tedarikini ve işe yerleştirilmesini sağlayacak tarzda teşkilâtlandırılmalıdır. Servis, bu maksatla, şu hususları yerine getirmelidir:

a) Elverişli iş bulabilmek için işçilere ve müesseselerine, uygun işçi bulabilmek için de işverenlere yardım etmek ve bilhassa millî ölçüde tesbit olunan hükümler uyarınca:

(i) İş talebinde bulunanları tescil ve bunların meslekî vasıflarını, tecrübe ve arzularını not etmek, işe konulmaları için onlara sualler sormak, icabederse, bedenî ve meslekî kabiliyetlerini yoklamak, mahal varsa, meslekî yöneltme, meslekî yetişme veya yeniden mesleki intibak hususlarında onlara

88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

yardımda bulunmak;

(ii) İşverenlerden, servise haber verdikleri münhallere ve bu münhallere almak üzere aradıkları işçilerin haiz bulunmaları icabeden şartlara dair sarih malûmat elde etmek;

(iii) İstenilen bedenî ve meslekî kabiliyeti haiz talipleri münhal işlere sevk etmek;

(iv) Kendisine ilk defa danışılan büro, tâlipleri uygun şekilde işe yerleştirecek, yahut boş yerleri uygun şekilde doldurabilecek durumda bulunmadığı veya daha başka olayların lüzumlu kıldığı hallerde, iş arz ve taleplerini bir bürodan başka bir büroya havale etmek suretiyle işleri düzenlemek;

b) Aşağıdaki hususların sağlanması için münasip tedbirler almak:

(i) İş arzını muhtelif mesleklerdeki iş imkânlarına göre ayarlamak maksadiyle, meslekler arasında seyyaliyeti kolaylaştırmak;

(ii) İşçilerin uygun iş imkânları bulunan bölgelere nakillerine yardım maksadiyle, coğrafi seyyaliyeti kolaylaştırmak;

(iii) İşçi arz ve talebindeki mahallî ve geçici denksizliği giderme çaresi olarak, işçilerin bir bölgeden diğerine geçici şekilde nakillerini kolaylaştırmak;

(iv) İşçilerin, bir memleketten diğerine, ilgili Hükümetlerce tasvip olunacak hareketlerini kolaylaştırmak;

c) İcabederse, diğer makamlara işverenler ve işçi sendikalarıyla iş birliği yaparak, gerek bütün memleketteki, gerek muhtelif sanayi, meslek ve bölgelerdeki iş piyasası durumu hakkında mevcut bütün malûmatı toplayıp tahlil etmek ve bu malûmatı, sistemli olarak ve süratle ilgili âmme makamlarıyla işveren ve işçi teşekküllerinin ve umumun emrine hazır bulundurmak;

d) İşsizlik sigortası ve yardımı dairesinde ve işsizlere yardımı istihdaf eden diğer tedbirlerin uygulanmasında iş birliği yapmak;

e) Lüzumu halinde, müsait bir çalıştırma durumunun sağlanmasına mâtuf sosyal ve ekonomik plânların hazırlanmasında diğer âmme teşekküllerine ve hususi teşekküllere yardım etmek.

Madde 7

Aşağıdaki hususlar için tedbirler alınmalıdır:

a) Tarım ve ihtisasın faydalı olabileceği her hangi bir diğer faaliyet kolu için, muhtelif iş ve işçi bulma büroları dâhilinde meslek ve sanayi itibarıyla ihtisas bölümlerinin bulunmasını kolaylaştırmak;

88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

b) Sakat şahıslar gibi, iş için müracaat eden muayyen işçi kategorilerinin ihtiyaçlarına memnuniyet verici bir şekilde cevap vermek.

Madde 8

İş ve İşçi Bulma ve Meslekî Yönelme servislerinin çerçevesi içinde gençler için özel tedbirler alınmalı ve geliştirilmelidir.

Madde 9

1. İş ve İşçi Bulma Servisi personeli, kendilerinin her türlü Hükümet değişikliklerine ve yolsuz haricî tesirlere tabi olmamalarını ve servisin ihtiyaçlarının icapları hariç, memuriyette istikrarlarını sağlayacak bir statü ve hizmet şartlarından faydalanan âmme memurlarından teşekkül etmelidir.

2. Millî mevzuatın, âmme hizmetine alınacak memurlar hakkında derpiş ettiği şartlar mahfuz kalmak kaydıyla, İş ve İşçi Bulma Servisinin personeli, yalnız bir adaydan göreceği görevi yerine getirmek için aranılan ehliyet gözönünde tutularak tâyin edilmelidir.

3. Bu ehliyetlerin tahkiki yolları yetkili makam tarafından tâyin olunmalıdır.

4. İş ve İşçi Bulma Servisi Personeli, görevlerini ifa edebilmeleri için münasip şekilde yetiştirilmelidir.

Madde 10

İş ve İşçi Bulma Servisi ve icap ederse, diğer âmme makamları, işverenlerin ve işçilerin teşekkülleri ve diğer ilgili teşekküllerle iş birliği halinde, işverenlerle işçilerin ihtiyari esas üzerinden İş ve İşçi Bulma Servisinin imkânlarından istifade etmelerini teşvik etmek için mümkün olan bütün tedbirleri almalıdırlar.

Madde 11

Yetkili makamlar, âmme İş ve İşçi Bulma Servisiyle, kazanç gayesi takip etmiyen hususi iş ve işçi bulma büroları arasında müessir bir iş birliği sağlamak için lüzumlu her türlü tedbirleri almalıdırlar.

Madde 12

1. Bir üyenin ülkesi geniş bölgeleri ihtiva edip de bu bölgelerdeki nüfusun dağınlığı veya gelişme safhası dolayısıyla yetkili makam, bu Sözleşme hükümlerinin buralarda uygulanmasının kabil olmayacağını mülâhaza ettiği takdirde, adı geçen makam, bu bölgeleri bu Sözleşmenin uygulanmasından ya tamamıyla veyahut muayyen işletmeler veya işler hakkında münasip göreceği istisnalar kabul etmek suretiyle kısmen muaf tutabilir.

88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Her üye, milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu Sözleşmenin uygulanmasına dair vereceği ilk yıllık raporunda, hakkında bu madde hükümlerine müracaat niyetinde olduğu bölgeleri ve bu hükümlere müracaat niyetinde olmasının sebeplerini göstermelidir; hiçbir üye, daha sonra, bu suretle göstermiş bulunduğu bölgelerden maadası için bu madde hükümlerine müracaat edemez.

3. Bu madde hükümlerine müracaat eden her üye, müteakip yıllık raporlarında, hangi bölgeler için bu madde hükümlerine müracaat hakkından vazgeçtiğini göstermelidir.

Madde 13

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 1946 yılında tadil edilen metninin 35 inci maddesinde zikrolunan ülkeler hususunda, bu suretle tadil edilmiş olan adı geçen maddenin 4 ve 5 inci fıkralarında yazılı ülkeler hariç, bu Sözleşmeyi onayan her teşkilât üyesi, aşağıdaki hususları bildiren bir beyanı Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, onamasından sonra mümkün olan en kısa müddet içinde göndermelidir:

- a) Haklarında Sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler;
- b) Haklarında Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;
- c) Haklarında Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri;
- d) Haklarında kararını sonraya bıraktığı ülkeler.

2. Bu maddenin birinci paragrafının (a) ve (b) bentlerinde zikrolunan taahhütler, onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3. Her üye, bu maddenin 1. paragrafının (b), (c) ve (d) bentleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden yahut bir kısmından, yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye, 17. madde hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini herhangi başka bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderilebilecektir.

Madde 14

1. Bu Sözleşme konusuna dâhil bulunan meseleler, anavatan dışı bir ülkenin makamlarının bizzat kendi yetkisi çerçevesi içine girdiği zaman, o

88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ülkenin milletlerarası münasebetlerinden sorumlu olan üye, adı geçen ülkenin hükümetiyle mutabık olarak, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, o ülke adına, bu Sözleşmedeki vecibeleri kabul ettiğine dair bir beyan gönderebilecektir.

2. Bu Sözleşmedeki vecibelerin kabulü hakkındaki bir beyan, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne:

a) Müşterek otoriteleri altında bulunan bir ülke için iki veya daha fazla Teşkilât üyesi;

b) Birleşmiş Milletler Antlaşması hükümleri yahut o ülke hakkında yürürlükte olan her hangi diğer bir hüküm gereğince, o ülkenin idaresinden sorumlu bulunan milletlerarası her makam; tarafından gönderilebilir.

3. Bu maddenin yukarki paragrafları hükümleri uyarınca, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlar, sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişikliklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını bildirmelidir; beyan, sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulandığını bildirdiği zaman, adı geçen değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu belirtmelidir.

4. İlgili üye yahut üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildirilen değişikliği ileri sürmek hakkından, daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilecektir.

5. İlgili üye yahut üyeler veya milletlerarası makam, 17 nci madde hükümlerine uygun olarak, sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini her hangi başka bir bakımdan değiştiren ve bu Sözleşmenin uygulanması hususundaki durumu belirten yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 15

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 16

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edilmesi tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesini tescilinden itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 17

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 18

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiklerini, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini teşkilât üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 19

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 20

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 21

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme, başkaca hükümleri ihtiva eylemediği takdirde:

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukardaki 17 nci madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni sözleşmeye yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve

88 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

doğrudan doğruya feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme; üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 22

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.

İŞ VE MESLEK BAKIMINDAN AYIRIM HAKKINDA 111 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından toplantıya çağırılarak 4 Haziran 1958 de Cenevre’de kırkikinci toplantısını yapan

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden, iş ve meslek alanında ayırım ile ilgili çeşitli tekliflerin kabulünü ve

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına, karar verecek, ve

Filadelfiya beyannamesinin; ırk, inanç ve cinsiyetleri ne olursa olsun, bütün insanların, hürriyet, şeref, ekonomik, güvenlik ve eşit imkân şartları içinde kendi maddî refah ve mânevi gelişmelerini gözetme haklarını teyit ettiğini, ve

Ayırımın, insan hakları evrensel beyannamesinde belirtilen hakları ihlâl ettiğini,

göz önünde tutarak,

Bindokuzyüz ellisekiz yılı Haziran ayının yirmibeşinci günü ayırım (İş ve meslek) sözleşmesi, 1958 adını taşıyacak olan, aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

1. Bu sözleşme bakımından “Ayırım” deyimi

a) Irk, renk, cinsiyet, din, siyasal inanç, ulusal veya sosyal menşeye bakımından yapılan ve iş veya meslek edinmede veya edinilen iş veya meslekte tabi olunacak muamelede eşitliği yok edici veya bozucu etkisi olan her türlü ayrılık gözetme, ayrı tutma veya üstün tutmayı,

*

Bu Sözleşme’nin onaylanması, 13.12.1966 tarihli ve 811 sayılı “İş ve Meslek Bakımından Ayırım Hakkındaki 111 Sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun”la (RG. 22.12.1966, S. 12484); ve uygulanması da, Çalışma Bakanlığı’nın 04.03.1967 tarihli ve 812-5a-111/773 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre, 31.03.1967 tarihli ve 6/7977 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 22.05.1967, S. 12602; Düstur, V. Tertip, C. 6/2, s. 1882-1886) kabul edilmiştir. Anılan Sözleşmenin 19.07.1968 Tarihinden İtibaren Yürürlüğe Girmesi 02.09.1967 tarihli ve 6/8730 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile (RG. 21.09.1967, S. 12705) kararlaştırılmıştır. Aşağıda sözkonusu sözleşmenin 31.03.1967 tarihli Kararname Ek’indeki metni temel alınmıştır.

111 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

b) İlgili üye memleketin, varsa, temsilci, işçi ve işveren teşekkülleri ve diğer ilgili makamlarla istişare etmek suretiyle tesbit edeceği, meslek veya iş edinmede veya edinilen iş veya meslekte tabi olunacak muamelede eşitliği yok edici veya bozucu etkisi olan bütün diğer ayrılık gözetme, ayrı tutma veya üstün tutmayı,

ifade eder.

2. Belirli bir iş için, o işin mahiyeti icabı yapılan, herhangi bir ayrılık gözetme, ayrı tutma veya üstün tutma ayırım sayılmaz.

3. Bu sözleşme bakımından “İş” ve “Meslek” terimleri, meslekî eğitime, bir işe ve çeşitli mesleklere girmeyi ve çalışma şartlarını kapsar.

Madde 2

Bu sözleşmenin yürürlükte bulunduğu üye memleketler, ulusal şartlara ve tatbikata uygun metodlarla; bu sözleşmede ele alınan anlamda her türlü ayırımı ortadan kaldırmak maksadiyle, iş veya meslek edinmede ve edinilen iş veya meslekte tabi olunacak muamelede eşitliği geliştirmeyi hedef tutan millî bir politika tesbit ve takip etmeyi taahhüt eder.

Madde 3

Bu sözleşmenin yürürlükte bulunduğu üye memleketler, ulusal şartlara ve tatbikata uygun metodlarla,

a) Sözü edilen politikanın kabulünü ve uygulanmasını teşvik için işçi ve işveren teşekkülleri ve diğer ilgili teşekküllerin işbirliğini temine gayret etmeyi,

b) Bu politikanın kabulünü ve uygulanmasını sağlayacak kanunları kabul ve eğitim programlarını teşvik etmeyi,

c) Bu politika ile bağdaşmayan her türlü kanuni hükümleri kaldırmayı ve idarî talimat ve tatbikatı değiştirmeyi,

d) Bu politikayı istihdam konusunda millî bir makamın doğrudan doğruya kontrolü altında takip etmeyi,

e) Bu politikanın mesleğe yöneltme, meslekî eğitim ve iş ve işçi bulma hizmetlerinde, millî bir makamın sevki idaresinde uygulanmasını temin etmeyi;

f) Sözleşmenin uygulanması ile ilgili yıllık raporlarında, bu politikanın uygulanması konusunda alınan tedbirleri ve bu tedbirler yoluyla elde edilen sonuçlar belirtmeyi;

taahhüt eder.

111 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 4

Devletin güvenliğine hanel getiren faaliyetlerden ötürü muhik sebeplerle zanlı bulunan veya bu faaliyetlere girişen bir şahıs hakkında alınan tedbirler, ilgili kişinin millî tatbikata uygun olarak kurulmuş olan yetkili bir makama başvurma hakkı saklı kalmak şartıyla, ayırım sayılmaz.

Madde 5

1. Milletlerarası çalışma konferansınca kabul edilmiş olan diğler sözleşme veya tavsiyelerle öngörölmüş bulunan özel koruma ve yardım tedbirleri ayırım sayılmaz.

2. Her hangi bir üye, varsa temsilci, işveren ve işçi teşekkülleriyle yapılacak görüşmeden sonra, cinsiyet, yaş, sakatlık, aile sorumlulukları veya sosyal veya kültürel durumları dolayısıyla, özel şekilde korunma veya yardım ihtiyacında oldukları genel olarak kabul edilmiş bulunan kişilerin özel ihtiyaçlarını karşılamak amacını güden özel tedbirlerin ayırım sayılmayacağına karar verebilir.

Madde 6

Bu sözleşmeyi onayan üye memleketler, sözleşme hükümlerini, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasası hükümleri uyarınca, anavatan dışı ülkelere uygulanacağını taahhüt eder.

Madde 7

Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri, tescil edilmek üzere, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir.

Madde 8

1. Bu sözleşme, ancak onama belgesi Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlar.

2. Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescilinden itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bundan sonra, bu sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren on iki ay geçince yürürlüğe girer.

Madde 9

1. Bu sözleşmeyi onayan üye memleketler, sözleşmenin ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne yollayarak tescil ettirecekleri bir ihbarname ile onanmayı

111 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

feshedebilirler. Fesih, tescil tarihinden itibaren bir yıl sonra yürürlüğe girer.

2. Bu sözleşmeyi onayan ve yukardaki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl içinde, bu madde gereğince kendisine tanınan fesih hakkını kullanmayan üye memleketler yeniden on yıllık bir devre için bağlanırlar ve bundan sonra bu sözleşmeyi her on yıllık devre sonunda, bu maddede öngörülen şartlarla feshedebilirler.

Madde 10

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onamaların ve fesih ihbarlarının tescilini, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ eder.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü kendisine gönderilen ikinci onama belgesinin tescilini, teşkilât üyelerine tebliğ ederken, bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında teşkilât üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 11

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukardaki maddelerin hükümleri gereğince tescil ettiği bütün onama ve fesih ihbarlarına ait her türlü bilgiyi Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderir.

Madde 12

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu lüzum göreceği zamanlarda Genel Konferansa bu sözleşmenin uygulanması hakkında bir rapor sunar ve sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine konulup konulmaması lüzumunu inceler.

Madde 13

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi, ve yeni sözleşmede aksine hüküm olmaması halinde:

a) Değişik yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması, yukardaki 9 uncu madde hükümleri nazara alınmaksızın, değişik yeni sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kayıt ve şartıyla, bu sözleşmenin derhal ve doğrudan doğruya feshini tazammun eder.

b) Değişik yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu sözleşme üyelerin onamasına açık bir sözleşme olmaktan çıkar.

2. Bu sözleşme, onu onayıp da değişik sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için şimdiki şekil ve muhtevası ile muteber olmakta devam eder.

111 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 14

Bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinlerinin her ikisi de aynı şekilde muteberdir.

111 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

İŞÇİLERİN İYONİZAN RADYASYONLARA KARŞI KORUNMASI HAKKINDA 115 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya davet edilerek orada, 1 Haziran 1960 tarihinde kırkdördüncü toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden, işçilerin iyonizan radyasyonlara karşı korunmasıyla ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bindokuzyüz altmış Haziran ayının işbu yirmi ikinci günü, radyasyonlara karşı korunmaya dair 1960 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

KISIM I

Genel hükümler

Madde 1

İşbu Sözleşmeyi onaylayan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının her üyesi, onu mevzuat yoluyla, tatbikata ait usul ve kaideler veya diğer münasip tedbirlerle uygulamayı taahhüt eder. Bu Sözleşme hükümlerinin uygulama alanına konulmasında yetkili makam işçi ve işveren temsilcileriyle istişarede bulunacaktır.

Madde 2

1. Bu Sözleşme, işçilerin çalışmaları sırasında iyonizan radyasyonlara maruz kalmalarına sebep olan bütün faaliyetler hakkında uygulanır.

2. Maruz kalınabilecek iyonizan radyasyon dozlarının zayıf olması sebebiyle, Sözleşmenin uygulama alanına konulmasını sağlamak amacıyla 1. maddede öngörülmüş olan usullerden biri yoluyla Sözleşme hükümlerinden istisna edilecek olan mühürlü veya mühürsüz radyoaktif maddeler ve

*

Bu Sözleşme'nin onaylanması, 07.03.1968 tarih ve 1033 sayılı İşçilerin İyonizan Radyasyonlara Karşı Korunması Hakkında 115 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'la (RG. 23.03.1968, S. 12856); ve uygulanması da, Çalışma Bakanlığı'nın 23.05.1968 tarih ve 812-5a-115/1384 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarih ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre, 02.07.1968 tarihli ve 6/10300 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 25.07.1968, S. 12959) kabul edilmiştir.

115 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

iyonizan radyasyon neşreden cihazlar hakkında bu Sözleşme uygulanmaz.

Madde 3

1. Bilgi alanında kaydedilen gelişmelerin ışığa altında, işçilerin sağlık ve emniyetleri bakımından iyonizan radyasyonlara karşı etkili bir şekilde korunmasını sağlamak maksadiyle münasip her türlü tedbir alınacaktır.

2. Bu maksada uygun, gerekli usul ve kaidelerle tedbirler kabul edilecek ve etkili bir korunma sağlanabilmesi için zaruri olan bilgiler istifadeye açık bulundurulacaktır.

3. Bu şekilde etkili bir korunma için:

a) Sözleşmenin bir üye tarafından onaylanmasından sonra işçilerin iyonizan radyasyonlara karşı korunması için alınan tedbirler, Sözleşme hükümlerine uygun olacaktır;

b) Söz konusu üye, Sözleşmenin onaylanmasından önce almış bulunduğu tedbirleri, Sözleşme hükümleriyle uygunluk temin etmek maksadiyle, mümkün olan en kısa bir zamanda değiştirecek ve onaylamadan önce mevcut olan diğer tedbirlerin de aynı istikamette değiştirilmesini teşvik edecektir;

c) Söz konusu üye, Sözleşmenin onaylanması sırasında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, Sözleşme hükümlerinin ne şekilde ve hangi kategorideki işçilere uygulandığını gösteren bir bildirme gönderecek ve Sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporlarında bu konuda elde edilen gelişmeyi belirtecektir;

d) Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu Sözleşmenin ilk yürürlüğe girmesinden itibaren üç senelik bir müddet sonunda, Konferansa, bu paragrafın (b) fıkrasının uygulanmasıyla ilgili ve bu hususta alınacak tedbirler bakımından uygun gördüğü teklifleri ihtiva eden özel bir rapor sunacaktır.

KISIM II

Korunma tedbirleri

Madde 4

2 nci maddede sözü edilen faaliyetler, Sözleşmenin işbu kısmında öngörülen korunmayı sağlayacak tarzda tanzim ve icra edilmelidir.

Madde 5

İşçilerin iyonizan radyasyonlara maruz kalışlarının mümkün olan en asgari hadde indirilmesi için her türlü gayret sarfedilmeli ve fuzuli olan her

115 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

türlü maruz kalışlar bütün ilgili taraflarca önlenmelidir.

Madde 6

1. Çeşitli kategorilerdeki işçiler için, organizma dışı veya içi kaynaklardan gelebilecek iyonizan radyasyonların tecviz edilebilir azamî dozları ve organizmaya girmesine cevaz verilebilecek radioaktif maddelerin azamî miktarları, işbu Sözleşmenin 1 inci kısmına uygun olarak tespit edilecektir.

2. Tecviz edilen bu azamî doz ve miktarlar, yeni bilgilerin ışığında, devamlı şekilde yeniden incelemeye tabi tutulacaktır.

Madde 7

1. Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışan ve:

a) 18 ve daha yukarı yaşta,

b) 18 yaşından küçük olan işçiler için uygun seviyeler, 6 ncı madde hükümlerine uygun olarak tespit edilmelidir.

2. 16 yaşından küçük olan hiçbir işçi iyonizan radyasyonlara sebep olan işlerde çalıştırılmamalıdır.

Madde 8

Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışmayan fakat iyonizan radyasyonlara veya radyoaktif maddelere maruz kalmaları ihtimali bulunan mahallerde kalan veya bu mahallerden geçen işçiler için uygun seviyeler, 6. madde hükümleri gereğince tespit edilmelidir.

Madde 9

1. İyonizan radyasyonlardan ileri gelen tehlikelerin mevcudiyetini göstermek üzere, uygun bir tehlike işaretinden faydalanılmalıdır. Bu konuda gerekli görülen her türlü bilgi işçilere verilmelidir.

2. Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışan bütün işçilere, bu işlerde çalıştırılmadan önce veya çalıştırıldıkları sırada, güvenlikleri ve sıhhatlerinin korunması için alınacak ihtiyat tedbirleri ve bu tedbirlerin alınmasını gerektiren sebepler hakkında lâzım geldiği şekilde bilgi verilmelidir.

Madde 10

Mevzuat, işçilerin çalışmaları sırasında iyonizan radyasyonlara maruz kalmalarını intaç eden işleri, işbu mevzuat tarafından tespit olunacak usuller dairesinde belirtmelidir.

115 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 11

Tespit edilen seviyelere riayet edilip edilmediğinin doğrulanması amacıyla, işçilerin iyonizan radyasyonlara ve radyoaktif maddelere ne dereceye kadar maruz kaldıklarını tayin etmek üzere işçiler ve işyerleri lâzım geldiği şekilde kontrole tabi tutulmalıdır.

Madde 12

Doğrudan doğruya radyasyon işlerinde çalışan bütün işçiler, bu işlerde çalışmadan önce veya çalışmaya başladıktan kısa bir zaman sonra sağlık muayenesine tabi tutulmalı ve bundan sonra münasip aralıklarla bu sağlık muayenelerinden geçirilmelidir.

Madde 13

İyonizan radyasyona maruz kalmanın nitelik veya derecesi veya her ikisi sebebiyle, hangi hallerde aşağıdaki tedbirlerin süratle alınması icap edeceği, 1. maddede öngörülen, Sözleşmenin yürütümünü sağlayıcı uygulama metodlarından biri yoluyla belirtilecektir:

- a) İşçi münasip bir sağlık muayenesine tabi tutulmalıdır;
- b) İşveren yetkili makam tarafından verilen talimata uygun olarak bu makama keyfiyetten haber vermelidir;
- c) Radyasyonlara karşı korunma konusunda yetkili şahıslar, işçinin işini hangi şartlar altında yaptığını incelemelidir;
- d) İşveren, teknik müşahadelere ve tıbbî görüşlere dayanan düzeltici lüzumlu bütün tedbirleri almalıdır.

Madde 14

Hiçbir işçi, yetkili tıbbî görüşe aykırı olarak iyonizan radyasyonlara maruz kalmasını gerektirebilecek işlerde çalıştırılmamalı veya çalıştırılmaya devam edilmemelidir.

Madde 15

Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını denetleme amacıyla münasip teftiş hizmetleri sağlamayı veya yeteri kadar bu teftişin sağlanmış olup olmadığını araştırmayı taahhüt eder.

KISIM III

Son hükümler

Madde 16

Bu sözleşmenin kesin onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 17

1. Bu sözleşme ancak onaylama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra bu sözleşme, onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 18

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürlüğüne göndereceği ve bu Müdürlüğün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olan ve bundan evvelki fıkrada sözü edilen beş yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde de öngörülen fesih hakkını kullanmayan üye yeniden beş yıllık bir müddet için bağlanmış olacaktır ve daha sonra bu Sözleşmeyi, her beş yıllık devrenin bitiminde bu maddede öngörülen şartlar altında feshedebilecektir.

Madde 19

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesihlerin tescil olduğunu Teşkilâtın bütün Üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onaylama belgesinin tescil olduğunu Teşkilât Üyelerine bildirirken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât Üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 20

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylamalara ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

115 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 21

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde, bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin konferans gündemine alınması lüzumu hakkında karar verecektir.

Madde 22

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşmeyi kabul halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir Üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukardaki 18 inci madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici Sözleşmeyi onaylamamış bulunan Üyeler için herhalde şimdiki şekil ve muhtevasiyle yürürlükte olmakta devam edecektir.

Madde 23

Bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteberdir.

**İŞLETMELERDE İŞÇİ TEMSİLCİLERİNİN KORUNMASI VE
ONLARA SAĞLANACAK KOLAYLIKLAR HAKKINDA 135 SAYILI
ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı;

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu'nca 2 Haziran 1975 tarihinde Cenevre'de toplanmaya çağırılmış ve düzenlendiği 56 ncı oturumunda,

İstihdam konusunda sendika özgürlüğüne zarar vermeye yönelik her türlü ayrımcılık eylemlerine karşı işleri koruyan Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkına İlişkin Sözleşme (1949) hükümlerini not ederek,

İşçi temsilcileri ile ilgili olarak ek hükümler kabul etmenin gerekliliğini dikkate alarak

Oturumun gündeminde 5 inci maddeyi teşkil eden işletmelerde işçi temsilcilerinin korunması ve onlara sağlanacak kolaylıklara ilişkin çeşitli önerilerin kabulüne karar verdikten sonra,

Bu önerilerin Uluslararası bir Sözleşme şeklini almasına karar vererek,

Aşağıda İŞÇİ TEMSİLCİLERİ HAKKINDA SÖZLEŞME olarak adlandırılacak olan bu sözleşmeyi, 1971 yılı Haziran ayının bu 23 üncü gününde kabul etmiştir:

Madde 1

İşletmelerdeki işçi temsilcileri kanunlara, toplu sözleşmelere veya yürürlükteki sözleşmelere dayalı diğer düzenlemelere uygun hareket etmeleri koşulu ile, işten çıkarma dahil kendilerine zarar verebilecek ve işçi temsilcisi sıfatının taşımalarında veya bu sıfatla faaliyetlerden bulunmalarından, sendika üyesi olmalarından veya sendika faaliyetlerine katılmalarından ileri gelecek her nevi işleme karşı etkili bir korumadan yararlanırlar

Madde 2

1. İşletmelerde işçi temsilcilere, görevlerini hızlı ve etkili biçimde yap-

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 25.11.1992 tarihli ve 3845 sayılı İşletmelerde İşçi Temsilcilerinin Korunması ve Onlara Sağlanacak Kolaylıklar Hakkında 135 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun'la (RG. 11.12.1992, S. 21432 Mükerrer); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı'nın 17.12.1992 tarihli ve EİUE-II/3563-7884 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 08.01.1993 tarihli ve 93/3967 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 25.02.1993, S. 21507) kabul edilmiştir.

135 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

malarına imkan verecek uygun kolaylıklar sağlanır.

2. Bu hususta, ülkenin endüstriyel ilişkiler sisteminin özellikleri ile ilgili işletmenin ihtiyaçları, büyüklüğü ve olanakları gözönünde bulundurulur.

3. Bu tür kolaylıkların sağlanması, ilgili işletmenin etkin faaliyetine engellemeyecektir.

Madde 3

Bu sözleşmenin uygulanmasında, “İşçi Temsilcileri” deyimini, ulusal mevzuat ve uygulama ışığında;

a) Ya sendika temsilcileri, şöyle ki; sendikalarca veya bu tür kuruluşların üyelerince seçilen veya atanan temsilciler;

b) Ya da seçimle gelen temsilciler, şöyle ki; Ulusal mevzuat veya toplu sözleşme hükümlerine göre işletmenin işçileri tarafından serbestçe seçilen ve ilgili ülkede sendikalara tanınan özel ayrıcalıklı faaliyetleri içermeyen görevlere sahip temsilciler, anlamına gelir.

Madde 4

Ulusal mevzuat, toplu sözleşme, hakem kararları veya mahkeme kararları, bu sözleşmede sözü edilen kolaylıkların ve korunmaya hak kazanacak işçi temsilcileri tipini veya tiplerini belirleyebilir.

Madde 5

Aynı işletmede hem sendika temsilcilerinin hem de seçilmiş temsilcilerin bulunduğu hallerde, eğer gerekiyorsa, seçilmiş temsilcilerin bulunmasının ilgili sendikaların veya temsilcilerinin durumunu zayıflatacak şekilde kullanılmaması ve ilgili bütün konularda seçilmiş temsilcilerle, ilgili sendikalar ve onların temsilcileri arasında işbirliğinin teşvik için önlemler alınacaktır.

Madde 6

Bu sözleşmenin uygulanması, ulusal mevzuat veya toplu sözleşmelerle veya ulusal uygulamaya uygun diğer herhangi bir yöntemle sağlanabilecektir.

Madde 7

Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 8

1. Bu sözleşme ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerine bağlar.

135 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Bu sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdürü tarafından kaydedildiği tarih ten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Daha sonra bu sözleşme, onu onayan her üye için onama belgesi kaydedildiği tarihten oniki sonra yürürlüğe girer.

Madde 9

1. Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, kayıt tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu sözleşmeyi onamış olup da onu, bundan önceki fıkrada sözüedilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu sözleşmeyi, her on yıllık süre bitiminde, bu maddenin içerdiği koşullar içinde feshedebilir.

Madde 10

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerine duyurur.

2. Genel Müdür Kendisine gönderilen sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü zaman bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gereği hakkında karar verir.

Madde 13

1. Konferans bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksine öngörmediği takdirde:

135 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

a) Değiştirici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu yukarıdaki 9 uncu madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Değiştirici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerinin onanmasına artık açık bulundurulamaz.

2. Bu sözleşme, onu onayıp da Değiştirici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için herhalde şimdilik şekil ve içeriğıyle geçerli olmakta devam eder.

Madde 14

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir.

İŞSİZLİK HAKKINDA 2 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti tarafından 29 Ekim 1919 da Vaşington'a davet olunan, Milletler Cemiyetinin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Vaşington Toplantısı gündeminin ikinci maddesini teşkil eden "İşsizliği önleme ve onun sonuçlarına bir çare bulma araçlarına mütaallik" bazı tekliflerin kabulünü ve,

Bu tekliflerin Milletlerarası bir sözleşme şeklinde kaleme alınmasını kararlaştırdıktan sonra,

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri tarafından, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsü Hükümleri gereğince onanmak üzere, İşsizliğe Dair 1919 tarihli Sözleşme adı verilecek olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, üç ayı geçmemesi gereken, mümkün mertebe kısa fâsılalarla, işsizliğe karşı savaşıma hususunda alınmış ve alınacak tedbirlere dair her türlü bilgiler dâhil, işsizliğe mütaallik olarak elde mevcut bütün malûmat, istatistik ve saireyi, Milletlerarası Çalışma Bürosuna gönderecektir. Buna imkân bulunduğu her defa, bu malûmat, onların taallük ettiği devreyi takibeden üç ay zarfında gönderilmeleri kabil olacak şekilde toplanılmalıdır.

Madde 2

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, merkezî bir makamın kontrolüne tabi bir resmî parasız işbulma büro sistemi kurulmalıdır. Patron ve işçilerin temsilcilerini de ihtiva eylemesi gereken komiteler tâyin edilecek ve bu büroların işlemesine mütaallik her hususta mütalâaları alınacaktır.

2. Parasız resmî ve özel işbulma büroları aynı zamanda mevcut olduğu takdirde, bu büroların işlerinin millî bir plân dahilinde koordine edilmesi için tedbirler alınmalıdır.

3. Türlü millî sistemlerin işleme tarzları, ilgili memleketlerle mutabık ka-

*

Bu Sözleşme'nin onaylanması 16.02.1950 tarihli ve 5543 Sayılı İşsizlik Hakkındaki 2 Numaralı Milletlerarası Sözleşmenin Onanmasına Dair Kanunla (RG. 18.02.1950, S. 7436) kabul edilmiştir.

2 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

linmak suretiyle, Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından koordine edilecektir.

Madde 3

Bu Sözleşmeyi onanmış olup da, işsizliğe karşı bir sigorta sistemi kurmuş bulunan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri, ilgili üyelerle anlaşmak suretiyle, tesbit edilecek şartlar içinde, bu üyelere birinin uyuğu olan işçilerden kendi toprağı içinde çalışanlara, kendi uyuğu işçilerin aldıkları miktara eşit sigorta ödeneğı almak imkânını verecek tedbirler sağlamalıdır.

Madde 4

Bu Sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünde tespit edilen şartlar içinde kesin şekilde onanmalarına mütaallik belgeler, Milletlerarası Çalışma Bürosuna gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 5

1. Bu Sözleşmeyi onayan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının her üyesi, onu, kendi kendisini idare etmiyen sömürgelerine veya hâkimiyetlerine tabi, yahut himayeleri altındaki memleketlere, aşağıdaki ihtirazi kayıtlarla uygulamayı taahhüt eder:

a) Sözleşme hükümleri, mahalli şartlar yüzünden uygulanamaz halde bulunmamalıdır.

b) Sözleşmeyi mahalli şartlara uydurmak için lüzumlu olan değışiklikler bu Sözleşmede yapılabilmelidir.

2. Her üye, kendi kendini tamamen idare etmiyen sömürgeleri veya hâkimiyetlerine tabi, yahut himayeleri altındaki memleketler hakkındaki kararını Milletlerarası Çalışma Bürosuna bildirmelidir.

Madde 6

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının üç üyesinin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil edilmesi akabinde, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, keyfiyeti, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

Madde 7

Bu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından bu tebliğin yapıldığı tarihte yürürlüğe girecektir. Sözleşme, ancak onama belgelerini Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil ettiren üyeleri bağliyacaktır. Daha sonra; bu Sözleşme, diğher her hangi bir üye hakkında bu üyenin onama

2 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

belgesi Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil edildiği tarihte yürürlüğe girecektir.

Madde 8

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onun hükümlerini en geç, 1 Temmuz 1921 de uygulamayı ve bu hükümlerin fiil alanına geçmesi için gerekli tedbirleri almayı taahhüt eder.

Madde 9

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra, Milletlerarası Çalışma Bürosuna göndereceği ve bu Milletlerarası Çalışma Bürosunun tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescilinden ancak bir yıl sonra muteber olur.

Madde 10

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 11

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi muteber olacaktır.

2 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

**KAMU HİZMETİNDE ÖRGÜTLENME HAKKININ
KORUNMASI VE İSTİHDAM KOŞULLARININ BELİRLENMESİ
YÖNTEMLERİ HAKKINDA 151 SAYILI ULUSLARARASI
ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

Uluslararası Çalışma Örgütü Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılan ve 7 Haziran 1978 tarihinde toplanan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı 64’üncü oturumunda,

1948 tarihli Sendika Özgürlüğü ve Sendika Hakkının Korunması Hakkında Sözleşmenin, 1949 tarihli Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkına İlişkin Sözleşmenin ve 1971 tarihli İşçi Temsilcileri Hakkında Tavsiyenin hükümlerini not ederek,

1949 tarihli Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkına İlişkin Sözleşmenin bazı kamu kategorilerini kapsamadığını ve 1971 tarihli İşçi Temsilcileri Hakkında Sözleşmenin ve tavsiye kararının işletmedeki işçi temsilcilerine uygulandığını gözönüne alarak,

Birçok ülkede kamu hizmeti faaliyetlerinin kapsamının önemli ölçüde genişlediğini ve kamu mercileriyle kamu görevlilerinin örgütleri arasında sağlam çalışma ilişkilerinin gerekliliğini not ederek,

Üye devletlerin siyasi, sosyal ve ekonomik sistemlerinin büyük ölçüde çeşitliliğini ve uygulamadaki farklılıkları (örneğin, merkezi ve yerel makamlarından her birinin karşılıklı görevleri, federal, eyalet ve taşra makamlarının görevleri, devlet işletmelerinin ve özerk veya yarı özerk çeşitli tipte kamu kuruluşlarının görevleri ve çalışma ilişkilerinin mahiyeti ile ilgili olarak) gözönünde tutarak,

Uluslararası bir belgenin uygulama alanının belirlenmesinde ve bu belge ile ilgili tanımların kabulüne, bir çok ülkede kamu sektöründeki çalışmayla özel sektördeki çalışma arasında mevcut farklılıklar nedeniyle ortaya çıkan özel sorunları, 1949 tarihli Örgütlenme Hakkı ve Toplu Pazarlık Hakkına İlişkin Sözleşme’nin ilgili hükümlerinin kamu görevlilerine uygulanması

* Bu Sözleşme’nin onaylanması, 25.11.1992 tarihli ve 3848 sayılı Kamu Hizmetinde Örgütlenme Hakkının Korunmasına ve İstihdam Koşullarının Belirlenmesi Yöntemlerine İlişkin 151 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun’la (RG. 11.12.1992, S. 21432 Mükerrer); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı’nın 17.12.1992 tarihli ve EİUE-II/3565-7886 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 08.01.1993 tarihli ve 93/3967 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (RG. 25.02.1993, S. 21507) kabul edilmiştir.

151 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

konusunda ortaya çıkan yorum güçlüklerini ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün kontrol organlarının bazı hükümlerin bu hükümleri kamu görevlilerinin büyük bir kısmını bu sözleşmenin uygulama alanının dışında bırakacak biçimde uyguladıklarını birçok defa müşahade etmiş olduklarını gözönüne alarak,

Oturumun gündeminin 5'inci maddesini oluşturan "Kamu Hizmetinde Örgütlenme Özgürlüğüne ve Kamu Kesiminde İstihdam Koşullarını Belirleme Usulüne İlişkin" çeşitli bazı önerilerin kabulüne karar verdikten sonra,

Bu önerilerin uluslararası bir sözleşme biçimini almasına karar vererek,

1978 tarihli "Kamu Kesiminde Çalışma İlişkileri Sözleşmesi" adını alan aşağıdaki Sözleşmeyi bugün, 27 Haziran 1978 tarihinde kabul etmiştir:

BÖLÜM I

Uygulama Alanı ve Tanımlar

Madde 1

1. Bu Sözleşme, diğer uluslararası çalışma sözleşmelerinde bu kesime uygulanabilecek daha elverişli hükümler bulunmadığı durumlarda kamu makamlarınca çalıştırılan herkese uygulanır.

2. Bu Sözleşmede öngörülen güvencelerin, görevleri izlenecek politikaları belirleme ve yönetim işlevleri kabul edilen üst düzey görevlilere veya çok gizli nitelikte görevler ifa edenlere hangi ölçüde uygulanacağı ulusal yasalarla belirlenecektir.

3. Bu Sözleşmede öngörülen güvencelerin silahlı kuvvetlere ve polise ne ölçüde uygulanacağı ulusal yasalarla belirlenecektir.

Madde 2

Bu Sözleşmenin uygulanması bakımından "Kamu Görevlisi" deyimi işbu Sözleşmenin 1 inci maddesi uyarınca Sözleşmenin kapsamına giren herhangi bir kimse anlamına gelir.

Madde 3

Bu Sözleşmenin uygulanması bakımından "Kamu Görevlileri Örgütü" deyimi oluşumu ne olursa olsun amacı kamu görevlilerinin çıkarlarını savunmak ve geliştirmek olan herhangi bir örgüt anlamına gelir.

151 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

BÖLÜM II

Örgütlenme Hakkının Korunması

Madde 4

1. Kamu görevlileri, çalıştırılmaları konusunda sendikalaşma özgürlüğüne halel getirecek her türlü ayrımcılığa karşı yeterli korumadan yararlanacaklardır.

2. Böyle bir koruma, özellikle aşağıdaki amaçlara yönelik tasarruflara karşı uygulanacaktır:

a) Kamu görevlilerinin çalıştırılmalarını, bir kamu görevlileri örgütüne katılmama veya üyelikten ayrılma koşuluna bağlamak,

b) Bir kamu görevlisini, bir kamu görevlileri örgütüne üyeliği veya böyle bir örgütün normal faaliyetlerine katılması nedenleri ile işten çıkarmak veya ona zarar vermek.

Madde 5

1. Kamu görevlileri örgütleri, kamu makamlarından tamamen bağımsız olacaklardır.

2. Kamu görevlileri örgütleri kuruluş, işleyiş veya yönetimlerinde kamu makamlarının her türlü müdahalesine karşı yeterli korumadan yararlanacaklardır.

3. Bir kamu makamının tahakkümü altında kamu görevlileri örgütlerinin kuruluşunu geliştirmeye veya kamu görevlileri örgütlerini bir kamu makamının kontrolü altında tutmak amacıyla mali veya diğer biçimlerde desteklemeye yönelik önlemler bu madde bakımından müdahaleci faaliyetler olarak kabul edilecektir.

BÖLÜM III

Kamu Görevlileri Örgütlerine Sağlanacak Kolaylıklar

Madde 6

1. Kamu görevlilerinin tanınan örgütlerinin temsilcilerine, çalışma saatleri içinde veya dışında görevlerini çabuk ve etkin bir biçimde yerine getirmelerine olanak verecek şekilde kolaylıklar sağlanacaktır.

2. Bu tür kolaylıkların sağlanması idarenin veya hizmetin etkin işleyişini engellemeyecektir.

3. Bu kolaylıkların niteliği ve kapsamı, bu Sözleşmenin 7.'inci maddesinde belirtilen yöntemlere göre veya diğer uygun yöntemlerle belirlenecektir.

151 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

BÖLÜM IV

Çalışma Koşullarının Belirlenmesi Yöntemleri

Madde 7

Kamu görevlileri ve kamu makamları arasında çalışma koşullarının görüşülmesine olanak veren yöntemlerin ve kamu görevlileri temsilcilerinin anılan koşulların belirlenmesine katılmalarını sağlayan başka her türlü yöntemin en geniş biçimde geliştirilmesi ve kullanılmasını teşviki için gerektiğinde ulusal koşullara uygun önlemler alınacaktır.

BÖLÜM V

Uyuşmazlıkların Çözümü

Madde 8

Çalışma koşullarının belirlenmesi ile ilgili olarak ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümü ulusal koşullara uygun olarak taraflar arasında görüşme yoluyla veya ilgili tarafların güvenini sağlayacak şekilde kurulan arabuluculuk, uzlaştırma veya tahkim gibi bağımsız ve tarafsız mekanizmalardan yararlanılarak araştırılacaktır.

BÖLÜM VI

Kişisel ve Siyasi Haklar

Madde 9

Kamu görevlileri, diğer çalışanlar gibi yalnızca görevlerinin niteliğinden ve statülerinden kaynaklanan yükümlülüklerine bağlı olarak örgütlenme özgürlüğünün normal olarak uygulanması için gerekli kişisel ve siyasi haklardan yararlanacaklardır.

BÖLÜM 7

Son Hükümler

Madde 10

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 11

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlar.
2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından kay-

151 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

dedildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Daha sonra bu Sözleşme, onayan her üye için onama belgesinin kaydedildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 12

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedilebilir. Fesih, kayıt tarihinden bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince ve bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık sürenin bitiminde bu maddenin içerdiği koşullarda feshedebilir.

Madde 13

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama ve fesihlerin kaydedilmesinden Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bütün üyelerini haberdar eder.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmesinin 2 nci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 14

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddeler gereğince kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 15

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü zaman bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu Genel Konferansa sunar ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gereği hakkında karar verir.

Madde 16

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

151 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

a) Değiştirici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 12 nci madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Değiştirici yeni sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bu sözleşme artık üyelerin onamasına açık bulunmaz.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da Değiştirici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için herhalde şimdiki şekil ve içeriği ile geçerli olmakta devam eder.

Madde 17

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir.

KÖTÜ ŞARTLARDAKİ ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN YASAKLANMASI VE ORTADAN KALDIRILMASINA İLİŞKİN 182 SAYILI ACİL ÖNLEMLER SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı, 1 Haziran 1999 tarihinde yaptığı 87 nci Oturumunda;

Çocuk İşçiliğine ilişkin mevcut temel belgeler olmaya devam eden 1973 tarihli İstihdama Kabulde Asgarî Yaş Haddine İlişkin Sözleşme ve Tavsiye Kararını tamamlamak üzere uluslararası işbirliği ve yardımlaşma da dahil ulusal ve uluslararası eylemler için temel öncelik olmak üzere kötü şartlardaki çocuk işçiliğinin yasaklanması ve ortadan kaldırılması ile ilgili yeni belgeler kabul edilmesi gerektiğini göz önünde bulundurularak ve

Kötü şekillerdeki çocuk işçiliğinin aynı zamanda ailelerin ihtiyaçlarına cevap vererek ücretsiz temel eğitimin önemine ve buna maruz çocukların bütün bu işlerden uzaklaştırılmaları gereğini ve onların rehabilitasyonlarını ve sosyal uyumlarının sağlanmasını dikkate almak suretiyle derhal ve kapsamlı bir eylem yapılmasını gerekli kıldığını göz önünde bulundurarak,

Uluslararası Çalışma Konferansının 1996 yılında yapılan 83 üncü Oturumunda kabul edilen çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasına ilişkin kararını hatırlatarak ve

Çocuk işçiliğinin büyük ölçüde yoksulluktan kaynaklandığını ve uzun vadeli çözümünün sosyal gelişmeye ve özellikle yoksulluğun azaltılmasına ve evrensel eğitime imkân tanıyan sürekli ekonomik büyümede yattığını kabul ederek ve

20 Kasım 1989 tarihinde yapılan Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesini hatırlatarak ve

Uluslararası Çalışma Konferansının 1998 yılında yapılan 86 ncı Oturumunda kabul edilen Çalışmaya İlişkin Temel Haklar ve İlkeler ILO Bildirgesi ve İzlemesini hatırlatarak ve

* Bu Sözleşme’nin onaylanması, 25.01.2001 tarihli ve 4623 sayılı Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun’la (RG. 03.02.2001, S. 24307); uygulanması da; Dışişleri Bakanlığının 14.05.2001 tarihli ve ÇEGY-II 1343 sayılı yazısı üzerine 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanun’un 3 üncü maddesine göre, 18.05.2001 tarihli ve 2001/2528 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 27.06.2001, S. 24445) kabul edilmiştir.

182 Sayılı Acil Önlemler Sözleşmesi

Kötü şekillerdeki çocuk işçiliğine diğer uluslararası belgelerde ve özellikle 1930 tarihli Zorla Çalışma Sözleşmesi, 1956 tarihli Birleşmiş Milletler Kölelik ve Köle Ticareti ile Kölelik Benzeri Kurumların ve Uygulamaların Ortadan Kaldırılması Ek Sözleşmesinde yer verildiğini hatırlatarak,

Oturum gündeminin dördüncü maddesini oluşturan çocuk işçiliği konusunda yapılan bazı önerileri kabule karar vererek,

Bu önerilerin bir uluslararası Sözleşme biçimini almasını kararlaştırarak,

Bindokuzyüzdoksandokuz yılı işbu Haziran ayının onyedinci günü Kötü Şartlardaki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Önlemler Sözleşmesi, 1999 olarak adlandırılacak aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde 1

Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye ülke acil bir sorun olarak kötü şartlardaki çocuk işçiliğinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını temin edecek ivedi ve etkin önlemleri alır.

Madde 2

Bu Sözleşmenin amaçları bakımından “çocuk” terimi 18 yaşın altındaki herkese uygulanır.

Madde 3

Bu Sözleşmenin amaçları bakımından “kötü şartlardaki çocuk işçiliği” ifadesi

a) çocukların alım-satımı ve ticareti, borç karşılığı veya bağımlı olarak çalıştırılması ve askerî çatışmalarda çocukların zorla ya da zorunlu tutularak kullanılmasını da içerecek şekilde zorla ya da mecburî çalıştırılmaları gibi kölelik ve kölelik benzeri uygulamaların tüm biçimlerini;

b) çocuğun fahişelikte, pornografik yayınların üretiminde veya pornografik gösterilerde kullanılmasını, bunlar için tedarikini ya da sunumunu;

c) çocuğun özellikle ilgili uluslararası anlaşmalarda belirtilen uyuşturucu maddelerin üretimi ve ticareti gibi yasal olmayan faaliyetlerde kullanılmasını, bunlar için tedarikini ya da sunumunu;

d) doğası veya gerçekleştirildiği koşullar itibarıyla çocukların sağlık, güvenlik veya ahlakî gelişimleri açısından zararlı olan işi kapsar.

Madde 4

1. Madde 3 (d)'de belirtilen isim türleri ulusal mevzuat veya düzenleme-

182 Sayılı Acil Önlemler Sözleşmesi

ler ya da yetkili makam tarafından ilgili işçi ve işveren kuruluşlarına danıştıktan sonra, ilgili uluslararası standartlar ve özellikle 1999 tarihli Kötü Şekillerdeki Çocuk İşçiliği Tavsiye Kararının 3. ve 4. paragrafları dikkate alınarak belirlenir.

2. Yetkili makam ilgili işçi ve işveren kuruluşlarına danıştıktan sonra bu şekilde belirlenen iş türlerinin nerelerde bulunduğunu tayin eder.

3. Bu maddenin birinci paragrafı gereğince belirlenen iş türlerinin listesi, gerekli görüldüğü takdirde, ilgili işçi ve işveren kuruluşlarına danışılarak periyodik şekilde gözden geçirilir ve yenilenir.

Madde 5

Her Üye, işçi ve işveren kuruluşlarına danıştıktan sonra bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını izleyecek uygun mekanizmalar kurar ya da belirler.

Madde 6

1. Her Üye, kötü şartlardaki çocuk işçiliğinin öncelikli olarak ortadan kaldırılması için eylem programlarını belirler ve uygular.

2. Bu eylem programları, uygun olduğu takdirde diğer ilgili grupların görüşleri de göz önüne alınarak ilgili hükümet kurumları ve işçi ve işveren kuruluşlarına danışılarak belirlenir ve yürütülür.

Madde 7

1. Her Üye, cezaî yaptırımların ya da uygun olduğu takdirde diğer yaptırımların kararlaştırılması ve uygulanması da dahil olmak üzere, bu Sözleşme hükümlerinin etkin şekilde uygulanmasını ve yürütülmesini sağlayacak gerekli tüm önlemleri alır.

2. Her üye, çocuk işçiliğinin ortadan kaldırılmasında eğitimin önemini dikkate alarak etkin ve belli bir zamanla sınırlı şu önlemleri alır:

a) çocukların kötü şartlardaki çocuk işçiliğine dahil olmalarının önlenmesi;

b) çocukların kötü şartlardaki çocuk işçiliğinden uzaklaştırılmaları, sosyal uyumları ve rehabilitasyonları için gerekli ve uygun doğrudan yardım sağlanması;

c) çocukların kötü şartlardaki çocuk işçiliğinden uzaklaştırılmaları için ücretsiz temel eğitim ve mümkün ve uygun olduğu takdirde meslekî eğitim sağlanması;

d) özel olarak riskli durumda bulunan çocukların belirlenmesi ve onlara

182 Sayılı Acil Önlemler Sözleşmesi

ulaşılması, ve

e) kız çocuklarının özel durumunun dikkate alınması.

3. Her Üye, yürürlüğe konan bu Sözleşme hükümlerini uygulamak için sorumlu olan yetkili makamı belirler.

Madde 8

Üyeler, ekonomik ve sosyal kalkınmanın, yoksulluğun ortadan kaldırılması programlarının ve evrensel eğitimin desteklenmesini de içerecek şekilde uluslararası işbirliği ve/veya yardımlaşmanın artırılması suretiyle bu Sözleşme hükümlerini yürürlüğe koymak üzere birbirlerine yardımcı olmak için uygun önlemleri alırlar.

Madde 9

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri tescil için Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderilir.

Madde 10

1. Bu Sözleşme, sadece onay belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyeleri bakımından bağlayıcıdır.

2. Bu Sözleşme iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşme, onaylayan her üye için onama belgesinin tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 11

1. Bu Sözleşmeyi onaylamış bulunan her üye, Sözleşmenin ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndererek tescil ettireceği bir belge ile feshedebilir. Bu fesih kayıt tarihinden bir yıl sonra geçerli olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup, da, bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede öngörülen koşullar çerçevesinde feshedebilir.

Madde 12

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Uluslararası Çalışma Örgütü üyeleri tarafından kendisine bildirilen, bütün onama ve fesihlerin tescil

182 Sayılı Acil Önlemler Sözleşmesi

edildiğini uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

2. Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Örgüt üyelerine bildirirken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 13

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama beyanları ve fesih işlemlerine ilişkin tüm bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine iletacaktır.

Madde 14

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü zamanlarda bu Sözleşmenin, uygulanması hakkında bir raporu Genel Konferansa sunar ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması isteğini inceler.

Madde 15

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde-

a) tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu, yukarıdaki 11 inci madde hükümleri dikkate alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin hemen feshini gerektirir.

b) tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onayına açık bulundurulamaz.

2. Bu Sözleşme, onu onaylayan ancak tadil edici Sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için her halükârda şimdiki şekil ve içeriği ile yürürlükte kalmaya devam eder.

Madde 16

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı şekilde geçerlidir.

182 Sayılı Acil Önlemler Sözleşmesi

MAKİNALARIN GEREKLİ KORUNMA TERTİBATI İLE TEÇHİZİ HAKKINDA 119 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya davet edilerek, 5 Haziran 1963 te 47 nci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı, toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden, münasip bir şekilde muhafaza tertibatı bulunmayan makinaların satışı, kiralanması ve kullanılmasının yasaklanması ile ilgili çeşitli tekliflerin kabulüne ve bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, bindokuzyüz altmış üç yılı Haziran ayının işbu yirmi beşinci günü, Makinaların gerekli korunma tertibatı ile teçhizine dair 1963 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

BÖLÜM I

Genel hükümler

Madde 1

1. İnsangücü dışında mihaniki güçle işleyen yeni veya müstamel bütün makinalar bu Sözleşmenin uygulanması bakımından makina addedilecektir;

2. Her memleketin yetkili makamı, insangücü ile işletilen yeni veya müstamel makinaların işçilere bedenî bir tehlike arzedip etmediğini ve bunun derecesini tayin ederek söz konusu makinaların, bu sözleşmenin uygulanması bakımından makina sayılıp sayılmayacağına karar verecektir. Bu husustaki kararlar, ilgili işveren ve işçiler en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekküllerle yapılacak istişareyi müteakip alınacaktır. Bu teşekküllerden herhangi birisi tarafından böyle bir istişare teşebbüsüne geçilebilir.

3. Bu Sözleşme hükümleri:

a) Hareket halinde iken sevk ve idare ile vazifeli personelin emniyeti bahis konusu olduğu nispette karayollarında veya raylarda işleyen vasıtalara;

b) Çalışmakta olanların emniyeti söz konusu edildiği nispette müteharrik ziraî makinalara;

*

Bu Sözleşme'nin onaylanması, 23 Mayıs 1967 tarihli ve 872 sayılı Makinalardan Korunmayla İlgili 119 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun'la (RG. 02.06.1967, S. 12611); ve uygulanması da Çalışma Bakanlığı'nın 10.06.1967 tarihli ve 812-5a-119/2349 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasına göre, 19.6.1967 tarihli ve 6/8456 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 22.08.1967, S. 12680) kabul edilmiştir.

uygulanır.

BÖLÜM II

Satış, kiralama, diğer herhangi bir surette elden çıkarma ve teşhir

Madde 2

1. Bu maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarında tehlike durumları belirtilen makinaların, münasip muhafaza tedbirleri alınmaksızın satışı ve kiralanması millî mevzuatla yasaklanır veya aynı derecede etkili diğer tedbirlerle mani olunur.

2. Bu maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarında tehlike durumları belirtilen ve münasip muhafaza tertibatı bulunmayan makinaların, herhangi bir surette elden çıkarılmasına ve teşhirine, yetkili makamlarca millî mevzuatla tespit edilen muayyen tedbirlerle veya aynı derecede etkili diğer yollarla mani olunur. Bununla beraber, bir makinanın teşhiri sırasında gösteri yapmak maksadı ile, geçici olarak muhafaza tertibatının kaldırılması, ilgililerin her türlü tehlikeden korunması için özel tedbirlere başvurulması kaydıyla, işbu hüküm ihlâl edilmiş sayılmaz.

3. Makinaların muharrik kısımları üzerinde çıkıntı yapan ve hareket halinde iken bunlarla temas haline geçen şahıslar için de tehlikeli olduğu yetkili makam tarafından tayin edilen bütün vidalar, civatalar ve anahtarlar, münasip diğer parçalar bu tehlikeleri önleyecek şekilde imal edilecek, içeri alınacak veya kapatılacaktır.

4. Hareket halindeyken temasa geçen şahıslar için de tehlike tevlit edebileceği yetkili makam tarafından tayin olunan, bütün volanlar, dişliler, koniler, sürtme ile dönen silindirler, mil, çiviler, makaralar, kayışlar, zincirler, pinyonlar, sonsuz vidalar, biyeller, ve sürgü blokları ile miller (Her iki uç dahil) ve hareket eden diğer nakil aksamı, bu tehlikeleri önleyecek şekilde imal edilecek veya muhafaza olunacaktır. Makinaların kumanda mahalleri keza her türlü tehlikeyi önleyecek surette imal edilecek veya muhafaza olunacaktır.

Madde 3

1. 2 nci madde hükümleri:

a) İmal olunuş tarzları bakımından, münasip bir muhafaza tertibatı olanlarla aynı emniyeti sağlayan;

b) Tesis tarzları veya konuldukları yer bakımından aynı emniyeti sağlayan makinalara veya bunların adı geçen 2 nci maddede belirtilen tehlikeli kısımlarına uygulanmaz.

119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Makinaların imal ediliş tarzları, normal emniyet normlarına uyulmak kaydıyla, bakım, yağlama, çalışan aksamın değiştirilmesi ve ayarlama ameliyeleri esnasında, 2 nci maddenin 3 ve 4 üncü fıkralarındaki şartların yerine getirilmemiş olmasını icap ettiriyorsa sırf bu yüzden mezkûr makinalar 2 nci maddenin 1 inci fıkrasında derpiş olunan satış, kiralama, diğer her türlü elden çıkarma yasağına tabi tutulmaz.

3. Makinaların depolanması veya kullanılmaz bir halde bir tarafa bırakılması veyahut kullanılabilir bir hale getirilmesi için bunların satışına ve diğer herhangi bir şekilde elden çıkarılmasına 2 nci madde hükümleri mani değildir. Bununla beraber bu makinalar, 2 nci maddede öngörülen şartlar yerine getirilmedikçe, depolanmalardan veya kullanılabilir bir hale getirilmesinden sonra satılamaz, kiralanamaz veya herhangi bir şekilde elden çıkarılamaz veyahut teşhir edilemezler.

Madde 4

2 nci madde hükümlerinin tatbik mecburiyeti satıcı, kiracı, makineyi herhangi bir surette elden çıkaran şahsa, veya teşhir edene ve bazı hususî hallerde millî mevzuata uygun olarak, bunların temsilcilerine aittir. Makinaların satışını, kiralmasını, herhangi bir surette elden çıkarılmasını veya teşhirini yapan imalâtçıya da aynı vecibeler tahmil edilir.

Madde 5

1. Herhangi bir üye, 2 nci madde hükümlerine geçici olarak istisna tanıyabilir.

2. Bu şekilde geçici olarak tanınan istisnanın süresi, hiç bir halde Sözleşmenin ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden itibaren üç yılı geçemez. Söz konusu istisnaların şartları ile müddeti millî mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğer yollarla kararlaştırılacaktır.

3. Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle icabında, imalâtçılara ait teşekküllerle istişare edecektir.

BÖLÜM III

Kullanma

Madde 6

1. Çalışan aksamı dahil, makinaların tehlikeli kısımlarından herhangi bir lüzumlu muhafaza tertibatı olmadığı takdirde, bunların kullanılması millî mevzuata veya aynı derecede etkili diğer yollarla menedilebilir. Bununla beraber, bu şekil menetme, keyfiyeti makinaların kullanılmasını önlemeksi-

119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

zin tam manasıyla yerine getirilemiyorsa, o zaman bu kullanmanın müsaadesi nispetinde uygulanır.

2. Makinalar, millî kaideler ve iş güvenliği ve hıfzıssıhha normlarına halletmeyecek bir şekilde muhafaza edilecektir.

Madde 7

6 ncı madde hükümlerini uygulamak mecburiyeti işverene aittir.

Madde 8

1. 6 ncı madde hükümleri, imal ve tesis edilmiş tarzları veya buldukları yer bakımından, özel bir muhafaza tertibatını icap ettirmeyen makinalarına veya bunların aksamına uygulanmaz.

2. 6 ve 11 inci madde hükümleri, makinaların veya bunların aksamının normal güvenlik normlarına uygun olarak yapılan bakım, yağlama, çalışan kısımlarını değiştirme veya ayarlama ameliyelerine mani teşkil etmez.

Madde 9

1. Herhangi bir üye, 6 ncı madde hükümlerine geçici olarak istisna tanıyabilir.

2. Bu şekilde geçici olarak tanınan istisnanın süresi, hiç bir halde Sözleşme ile ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden itibaren üç yılı geçemez. Söz konusu istisnaların şartları ile müddeti millî mevzuatla tayin edilecek veya aynı derecede etkili diğer yollarla kararlaştırılacaktır.

3. Yetkili makam, bu maddenin uygulanmasında, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişare edecektir.

Madde 10

1. İşveren, makinalarını muhafazasıyla ilgili millî mevzuat hakkında işçileri haberdar edecek tedbirleri alacaktır. İşveren aynı zamanda, bu makinaların kullanılmasından mütevellit tehlikelerden, bu hususta önceden alınacak tedbirlerden de münasip bir şekilde, işçileri haberdar edecektir.

2. İşveren, bu Sözleşmenin istihdaf ettiği makinalarda çalışan işçileri tehlikeye sokmayacak muhit şartlarını tayin ve idamesini sağlayacaktır.

Madde 11

1. Bir muhafaza tertibatı ile mücehhez olmayan bir makinaryı hiç bir işçi kullanamaz. Hiç bir işçiden bahis konusu muhafaza tertibatı bulunmayan bir makinaryı kullanması istenemez.

2. Hiçbir işçi kullandığı bir makinanın mücehhez olduğu muhafaza tertibi-

119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

batını tesirsiz hale getiremez. Keza, işçiler tarafından kullanılacak olan herhangi bir makinanın muhafaza tertibatı tesirsiz hale getirilemez.

Madde 12

Bu Sözleşmenin onanması işçilerin millî sosyal güvenlik veya sosyal sigorta mevzuatıyla tanınan haklarını ihlal edemez.

Madde 13

Bu Sözleşmenin, işveren ve işçilerin yükümlülükleriyle ilgili işbu bölüm hükümleri, yetkili makam tarafından karar verildiği takdirde ve bu makamın tayin edeceği nispette serbest iş sahibi olan işçilere de uygulanır.

Madde 14

Bu Sözleşmenin bu bölümünün uygulanması bakımından “işveren” deyimini, icabında, millî mevzuatın kastedtiği manadaki işverenin mümessilini de içine alır.

BÖLÜM IV

Uygulama tedbirleri

Madde 15

1. Bu Sözleşme hükümlerinin etkili bir tarzda uygulanmasını sağlayacak, münasip müeyyidelerle ilgili hükümler de dahil, bütün lüzumlu tedbirler alınacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, münasip denetleme servislerini, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kontrolle veya uygun bir denetlemenin sağlanmış olduğunu araştırmakla vazifelendirir.

Madde 16

Bu Sözleşme hükümlerini uygulama alanına koyacak olan her millî mevzuat, yetkili makamca, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle ve icabında, imalâtçıların teşekkülleriyle istişare edildikten sonra kaleme alınacaktır.

BÖLÜM V

Kapsam

Madde 17

1. Bu Sözleşme hükümleri, Sözleşmeyi onayan üye tarafından ek bir beyanla uygulama alanı kısıtlanmadığı takdirde, bütün ekonomik faaliyet kollarını kapsar.

119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Bu şekilde Sözleşme hükümlerinin uygulama alanının kısıtlandığına dair bir beyanda bulunulması halinde:

a) Sözleşme hükümleri, en azından, yetkili makamca iş teftiş servisleri ve ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişare edilmesini müteakip mühim miktarda makina kullandığı anlaşılan işyerlerine veya ekonomik faaliyet kollarına uygulanır.

b) Üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi uyarınca vereceği raporlarda, bu Sözleşme hükümlerinin daha geniş alanda uygulanmasında ne gibi gelişmeler kaydedildiğini belirtir.

3. Bu maddenin 1 inci fıkrası uyarınca beyanda bulunan her üye, daha sonra ki bir beyanla, söz konusu beyanı tamamen veya kısmen her zaman iptal edilebilir.

BÖLÜM VI

Son hükümler

Madde 18

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 19

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra bu Sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 20

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 21

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât Üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât Üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 22

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukardaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 23

Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden itibaren her on yıllık bir devre zarfında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu sözleşmenin uygulanması hakkındaki raporu Genel Konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 24

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşmeyi kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukardaki 20 nci madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme Üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan Üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 25

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

119 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

MESLEKÎ HASTALIKLARIN TAZMİNİ HAKKINDA 42 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vakı davet üzerine, Cenevre’de 4 Haziran 1934 de on sekizinci toplantısını yapan Milletlerarası İş Teşkilatı Genel Konferansı,

Konferansın yedinci toplantısında mesleki hastalıklar hakkında kabul edilmiş olan Sözleşmenin kısmen tadiline taalluk edip, bu toplantının yedinci maddesini teşkil eyleyen meseleye dair bazı tekliflerin kabulünü kararlaştırdıktan ve;

Bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini alması gerektiğini nazara aldıktan sonra,

Bin dokuz yüz otuz dört yılı Haziran ayının yirmi birinci günü, Mesleki Hastalıklar Sözleşmesi (muaddel) 1934, unvanını alacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

1. Milletlerarası İş Teşkilatının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, mesleki hastalıklara uğrayanlar ile bunların hak sahibi varislerine, iş kazalarının tazmini hakkındaki özel mevzuatındaki genel esaslar dahilinde tazminat sağlamayı taahhüt eder.

2. Bu tazminatın miktarı, milli mevzuatta iş kazaları neticesinde ödenecek olandan az olmamalıdır. Bu cihet mahfuz tutulmak şartıyla, her üye mevzuatında bahse konu olan hastalıklar tazminatının edene şartlarını müteallik hükümlerin tesbitinde ve bu hastalıklara, iş kazaları hakkındaki mevzuatını tatbıkında zaruri gördüğü tadil ve intibakları yapmakta serbesttir.

Madde 2

Milletlerarası İş Teşkilatının her üyesi, aşağıdaki tabloda mevcut olup, hizalarında yazılı sanayi ve mesleklerde olmak üzere kanuna tabi işyerlerinde çalışan işçilerin duçar oldukları hastalıkları meslek hastalığı saymayı taahhüt eder.

* Bu Sözleşme’nin onaylanması, 11.02.1946 tarihli ve 4864 Sayılı Mesleki Hastalıkların Tazmini Hakkındaki 42 Numaralı Milletlerarası Sözleşmeye Katılmaya Dair Kanun’la (RG. 16.02.1946, S. 6234) kabul edilmiştir.

TABLO

Hastalıkların ve zehirli maddelerin listesi:	İlgili meslek, sanat veya usullerin listesi:
Kurşun veya halitaları ve mürekkebatı ile zehirlenmeler ve bundan mütevellit arızalar.	Kurşunu ihtiva eden cevherlerin ve çinko imalathanelerinde kurşunlu küllerin manipülasyonu. Eski çinkoların, kurşunla beraber eritilerek karıştırılması. Kurşundan veya halitalarından eşya imali. Matbaa hurufatı dökmeçiliği ve müretteplik. Kurşun nürekbatının fabrikasyonu akümülatör imal ve tamiri. Kurşun ihtiva eden sırların hazırlanması. Kurşun talaşı veya tozu ile cilacılık. Kurşunu ihtiva eden, cila, macun ve boyaların hazırlanması ve manipülasyonu icabettiren boyacılık işleri.
Cıva, cıva amalgamı veya mürekkebatıyla zehirlenmeler ve bundan mütevellit arızalar	Cıva cevherlerinin manipülasyonu. Cıva mürekkebatı imalatı. Cıvalı ölçü ve sair laboratuvar aletlerinin imali. Şapka imalinde kullanılan maddelerin ihzarı. Cıva ile yaldızcılık. Cıvalı tahliye pompaları vasıtasıyla enkandesan lambalar imali. Fülminat dö merkür ile kapsül imali.
Şarbon hastalığı	Şarbonlu hayvanlar ile temas eden işçiler. Yün, tiftik, deri, kıl, kemik ve boy-

42 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

<p>Silis tozlarından mütevellit ve ciğer veremiyle müterafik olan veya silikoz hastalığı (Silikozun ölümün veya iş görmezliğinin asıl sebebi olması şartıyla)</p> <p>Fosfor veya mürekkebatı ile zehirlenme ve bundan mütevellit arızalar</p> <p>Arsenik veya mürekkebatı ile zehirlenme ve bundan mütevellit arızalar</p> <p>Benzin veya müşabihleri ve bunların nitratlı veya aminli müştekkatı ile zehirlenmeler ve bundan mütevellit arızalar</p> <p>Mevaddı şahmiye sınıfına dahil olan idrokarbürlerin halojenli müştekkatı ile zehirlenme</p> <p>Radyum ve radyoaktif maddelerden veya röntgen şuanndan mütevellit patalogique arızalar</p> <p>İptidai deri epitelyoması</p>	<p>nuz gibi hayvani maddelerin manipülasyonu.</p> <p>Emtianın tahmil ve tahliyesi ve nakli işleri.</p> <p>Silikoz tehlikesine maruz bıraktığı milli mevzuatta tayin edilen bütün işler.</p> <p>Fosfor veya mürekkebatının istihsal, intişar veya istimalini icap ettiren her türlü işler.</p> <p>Arsenik veya mürekkebatının istihsal, intişar veya istimalini icap ettiren her türlü işler.</p> <p>Benzin veya müşabihleri ve bunların nitratlı veya aminli müştekkatının istihsal, intişar veya istimalini icap ettiren her türlü işler.</p> <p>Mevaddı şahmiye sınıfına dahil olan idrokarbürlerin halojenli müştekkatının istihsal, intişar veya istimalinin gerektiği ve milli mevzuatta yeralmış bulunan her türlü işler.</p> <p>Radyum ve radyoaktif maddelerden veya röntgen şuanına maruz bırakan bilumum işler.</p> <p>Katran ve huy ile bunların taktirinden hasıl olan katran ruhu, zift, madeni yağ, parafin ve bu mevaddın mürekkebatı, mahsulleri ve artıklarının kullanılmasını gerektiren her türlü işler.</p>
---	---

42 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 3

Bu sözleşmenin kati şekilde onandığı keyfiyeti Milletlerarası Çalışma Bürosuna bildirilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 4

1. Bu Sözleşme ancak onamaları Genel Müdürce tescil edilmiş olan Milletlerarası İş Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onamalarının Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edilmelerinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, her üye için, onanmasının tescil edilmesinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 5

Milletlerarası İş Teşkilatı üyelerinin ikisinin onamaları Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil edilmesi akabinde, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü keyfiyeti Milletlerarası İş Teşkilatının bütün üyelerine bildirecektir. Genel Müdür Teşkilatın başka üyeleri tarafından kendisine sonradan tebliğ edilecek onamaları da keza bütün üyelere bildirecektir.

Madde 6

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu yürürlüğe girmeye başladığı tarihten itibaren beş sene geçtikten sonra, Milletlerarası Çalışma Bürosuna yapacağı ve Milletlerarası Çalışma Bürosunun tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescili tarihinden bir sene sonra muteber olur.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada yazılı beş yıllık mühletin geçmesinden bir yıl sonra, bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden beş yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde her beş yıllık devre bitince feshedebilecektir.

Madde 7

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

42 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 8 (*)

1. Konferans bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul ettiği takdirde, bu yeni Sözleşmede başka türlü hükümler bulunması hali müstesna;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 6 ncı maddeye bakılmaksızın, tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi kayıt ve şartı ile, şimdiki bu Sözleşmenin kendiliğinden ve derhal feshini intaç edecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, şimdiki bu Sözleşme üyelerin onamasına açık bulundurulmayacaktır.

2. Şimdiki bu Sözleşme, onu onamış ve tadil edici sözleşmeyi ise onamamış olan üyeler için eski hal ve şekli ile yürürlükte kalmaya devam edecektir.

Madde 9

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi muteber olacaktır.

* Bu madde, aslına uygun olarak numaralandırılmıştır.

42 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

MİLLETLERARASI NAKLİYAT İŞLERİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERİN SOSYAL GÜVENLİĞİNE MÜTEDAİR AVRUPA SÖZLEŞMESİ (*)

İşbu Sözleşmeyi imzalayan Devletlerin Hükümetleri,

Milletlerarası Çalışma Teşkilatının yardımı ile 27 Temmuz 1950 tarihinde Paris'te imzalanmış ve 1 Haziran 1953'de yürürlüğe girmiş bulunan Ren gemicilerinin sosyal güvenliğine mütedair Anlaşmayı:

17 Mart 1954'de Cenevre'de imza edilmiş bulunan Milletlerarası Karayolları Nakliyatının iktisaden tanzimine mütedair Umumi Anlaşmayı ve bunun ekli Şartname ile Ek protokol ve imza Protokolüne;

Memleketleri arasında kara, hava iç su yolu ile yapılan milletlerarası nakliyatın bugünkü inkişafının, bu gibi nakliyat işlerinde çalışan işçilerin mevzuatına tabi oldukları memleketten gayri bir Âkid Taraf ülkesinde, hastalık analık, iş kazası meslek hastalığı ve ölüm halleri dolayısıyla Sosyal güvenlik yardımlarına muhtaç buldukları takdirde daha müessir bir şekilde himayetlerini temin etmek maksadıyla çok taraflı bir vesikaya zaruret hissettirdiğini;

Nazari itibara alarak:

Yukarıda mevzuu bahis milletlerarası nakliyat işlerinde çalışan işçiler ve yardımlar bakımından, sosyal güvenlikle ilgili milli mevzuat muvacehesinde Akit Taraflardan her birinin vatandaşlarına eşit muamele yapılması prensibini milletlerarası Çalışma Sözleşmelerinde esasen kabul edilmiştir teyid ederek;

Yukarıda derpiş edilen hallerde yapılan sosyal güvenlik yardımlarının, prensip itibariyle, alakalı işçilerin mevzuatına tabi oldukları Âkid Tarafın teşekkülüne tahmil edilmesinin icabettiğini göz önünde bulundurarak;

Aşağıdaki hususlarda mutabık kalmışlardır:

*

Bu Sözleşme 15.12.1960 tarih ve 165 Sayılı "Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine Mütedair Avrupa Sözleşmesinin Tasdıkı Hakkında Kanun"la (RG. 22.12.1960, S. 10687; Düstur IV. Tertip, C. 1/2, s. 797-808) kabul edilmiştir. Söz konusu Kanunun 2. maddesi şöyledir: Bu kanunla tasdik edilmiş bulunan sözleşmede yazılı milletlerarası nakliyat işlerinde çalışan işçilerden 4772, 5502 ve 6900 sayılı kanunlara, tabi bulunmayanlara ait sosyal güvenlik masrafları, bilahare ilgililerin mensup oldukları teşekkül, müessese veya işyerlerinin işverenlerinden, Çalışma Bakanlığınca tesbit edilecek esaslar dahilinde tahsil edilmek üzere işçi Sigortaları Kurumunca karşılanır.

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

FASIL I

Umumi hükümler

Madde 1

İşbu Sözleşmenin tatbikatı bakımından,

a) “Âkid Taraf” tabiri işbu Sözleşmenin 19 uncu maddesinin 2 inci fıkrasına uygun olarak tasdik vesikasını tevdi etmiş bulunan mümzi Devletleri ve 20 inci c maddesinin 2 inci fıkrasına uygun olarak iltihak vesikasını tevdi etmiş bulunan diğer Avrupa Devletlerini;

b) “Bir Âkid Taraf ülkesi” ve “Âkid Taraf vatandaşı” tabirleri alakalı Âkid Tarafça, diğer Âkid Tarafalara gönderilmek üzere Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilen vesikada bu tabirlere verilen manayı;

c) “Bir Âkid Taraf mevzuatı” tabiri her bir Âkid Taraf Ülkesinin tamamında veya bir kısmında, hastalık, analık, iş kazası ve meslek hastalığı ve ölüm (Ölüm yardımı) hallerinde tatbik edilen, umumi ve hususi, primli ve primsiz sosyal güvenlik rejimleri ile ilgili olarak mer’i bulunan mevcut veya müstakbel kanun ve nizamnameleri (Teşekküllerin nizamnameleri dahil);

d) “Bir Âkid Tarafın salâhiyetli makamı” tabiri, bir Âkid Taraf ülkesinin tamamında veya bir kısmında nakliyat işlerine tatbik edilen sosyal güvenlik rejimleri ile vazifeli vekili veya vekilleri veyahut benzeri bir makamı;

e) “Teşekkül” tabiri, herhangi bir Âkid Taraf mevzuatı ile tayin edilmiş olan ve işbu maddenin (c) fıkrasında bahsi geçen mevzuatın tamamını veya birini veya birkaçını tatbikle vazifeli bulunan bir sosyal güvenlik organını veya makamını;

f) “Salâhiyetli teşekkül” tabiri:

i) Sosyal sigortanın mevzubahis olduğu hallerde işçinin yardım talebi sırasında bağılı bulunduğu veya yardım talep etmek hakkına malik olduğu teşekkülü; veya

ii) Bir iş kazası veya meslek hastalığı dolayısıyla iş verene mesuliyet tevcih eden, sosyal sigortadan gayrı bir rejimin mevzubahis olduğu hallerde, ilgili Âkid Tarafın salâhiyetli makamınca tayin edilecek iş vereni veya onun yerine kaim olan sigortacıyı veya teşekkülü; veya

iii) Primsiz sigorta rejiminin mevzubahis olduğu hallerde yardım yapmakla mükellef teşekkülü veya makamı;

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

g) “İkamet mahallindeki teşekkül” tabiri

i) İşçinin bulunduğu yerde, ilgili Âkid Taraf mevzuatına göre yetkili kılınmış teşekkülü veya.

ii) Mevzuatla böyle bir teşekkül derpiş edilmemiş ise, işbu Sözleşmenin tatbikatı bakımından, ilgili Âkid Tarafın yetkili makamınca tayin edilecek teşekkül

h) “İşçi” tabiri Ren havzası gemicilerinin sosyal güvenliğine mütedair 27 Temmuz 1950 tarihli Anlaşmanın 1 inci maddesinde tesbit olunduğu veçhile münhasıran İrlanda adasında çalışan şahıslarla Ren havzasında çalışan gemiciler müstesna, tabi bulunduğu Akit Taraf mevzuatına göre ücretli işçi olarak tarif edilmiş veya bu şekilde muamele görmekte olup,

i) Başkası veya kendisi nam ve hesabına demiryolu, karayolu ve havayolu ile veya iç sularda yolcu veya eşya nakleden ve merkezi Âkid Taraflardan birinin ülkesinde bulunan bir teşebbüsün hizmetinde çalışan kimseleri ve

ii) Bir veya müteaddit Âkid Taraf ülkesinde çalışan seyyar personeli;

i) “Aile efradı” tabiri, yetkili teşekkül tarafından tatbik edilen mevzuatla tarif edilen aile efradını;

ifade eder.

Madde 2

1. İşçiler, Âkid Taraflardan yalnız birinin mevzuatına tabidir.

2. Tatbik edilmesi gereken mevzuat, işçileri çalıştıran teşebbüsün merkezinin bulunduğu Âkid Taraf ülkesinde mer’i olan mevzuattır.

3. Ancak teşebbüsün, merkezinin bulunduğu ülkeden gayrı bir veya birkaç Âkid Taraf ülkesinde şubesi veya daimi temsilci tarafından çalıştırılan işçiler şubenin veya daimi temsilcinin bulunduğu Âkid Taraf mevzuatına tabidir.

4. Münhasıran veya mesaisinin kısmi Azami itibariyle bir Âkid Taraf ülkesinde istihdam edilen ve ikametgahı bu Âkid Taraf ülkesinde bulunan işçi, bu işçiyi istihdam eden teşebbüsün o Âkid Taraf ülkesinde merkezi veya şubesi veya temsilcisi olmasa dahi, işbu maddenin yukarıdaki fıkrasının hükümleri nazarı itibara alınmaksızın, mevzuu bahis Âkid Taraf mevzuatına tabi olur.

5. İki veya daha fazla Akit Tarafın yetkili makamları, münferit işçilere veya işçi gruplarına tatbik edilecek mevzuat bakımından, işçilerin menfaa-

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

tine uygun düştüğü takdirde, yukarıdaki hükümlere istisnalar koymak hususunda anlaşılabilirler. Bu takdirde normal olarak tatbik edilmesi lazım gelen mevzuat yerine hangi mevzuatın tatbik edileceği tasrih edilir.

FASIL II

Sosyal Güvenlik Yardımlarına mütedair hükümler

Madde 3

1. İşbu Sözleşmenin 1 inci maddesinin (h) fıkrasında tarif edilen bir iş icabı, mevzuatına tabi olduğu ülkeden gayrı bir Âkid Taraf ülkesinde bulunan ve durumu hastalık veya analık yardımlarını icabettiren bir işçi, mevzuatın tabi olduğu Âkid Taraf ülkesinde imiş gibi yardıma müstahaktır.

2. Bununla beraber, müstacelen lüzumlu bulunan aynı yardımlar, işçinin ikamet ettiği yerdeki teşekkül tarafından yapılır. Bu yardımlar, yardımın şümulü, devamı ve ifa tarzı bakımından mevzuu bahis teşekkülün bulunduğu memleket mevzuatına tabidir. Şayet mevzuu bahis mevzuata göre hastalık ve analık yardımı sağlayan, çeşitli hükümlere tabi, birden ziyade rejim mevcut ise, alakalı işçiyi çalıştıran teşebbüse müşabih nakliyat teşebbüslerinde çalışan işçiler hakkında mer'î olan hükümler tatbik edilir. Aynı yardımların şümulü ve devamı, salahiyetli teşekkül tarafından tatbik edilen mevzuata göre, ikamet edilen yerdeki teşekkül tarafından tatbik edilen mevzuatın bahsettiğinden daha fazla olduğu takdirde, bu yardımlar, salahiyetli teşekkülün talebi üzerine, imkan nispetinde, ikamet edilen yerdeki teşekkül tarafından yapılır.

3. İşçinin tabi olduğu mevzuat kendisine 2 inci fıkra hükümleri gereğince yapılan yardımlardan fazla bir hak tanıyorsa, bu fazlalık nispetindeki aynı yardım hakkı bakidir. Şayet mevzuu bahis mevzuat yardım için azami bir müddet tayin etmekte ve salahiyetli teşekkülün merkezinin bulunduğu ülkeye avdetinde işçinin durumu aynı hastalık veya analık hali için yardım icabettirmekte ise salahiyetli teşekkül bu azami müddetin hitama erip ermediğini tayin ederken 2 inci fıkra gereğince sağlanan yardım müddetini nazarı itibara alır.

4. Âkid Tarafların salahiyetli makamları arasındaki bir anlaşma ile tayin edilecek olan protez ve belli başlı cerrahi araçların ve diğer ehemmiyetli miktarlarda ki aynı yardımların temini, salahiyetli teşekkülü mutabakatine bağlıdır.

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

5. Nakdi yardımlar salâhiyetli teşekkülün tabi bulunduğu mevzuata uygun olarak tediye edilir. Sözü geçen teşekkülün talebi üzerine tediye, salâhiyetli teşekkül adına, ikamet edilen mahaldeki teşekkül tarafından yapılabilir.

6. Yukarıdaki fıkralarda derpiş edilen hükümler, iç sularda işleyen bir gemide çalışan bir işçinin kendisi ile birlikte bu gemide yaşayan ailesi efradına da kıyas yoluyla tatbik edilir.

Madde 4

1. Âkid Taraf ülkelerinden birinde bir iş kazasına veya meslek hastalığına duçar olan ve işbu Sözleşmenin 1 inci maddesinin (h) fıkrasında tarif edilen bir iş icabı, mevzuatına tabi olduğu ülkeden gayri bir Âkid Taraf ülkesinde bulunan bir işçi iş kazası ve meslek hastalığı geliri hariç, mevzuatına tabi olduğu Âkid Taraf ülkesindeymiş gibi aynı ve periyodik nakdi yardımlara müstahaktır.

2. Aynı yardımlar mevzuunda işbu Sözleşmenin 3 üncü maddesinin 2, 3, ve 4 üncü fıkraları kıyas yoluyla tatbik olunur.

3. İşçinin bulunduğu Âkid Taraf ülkesi üzerinde iş kazası veya meslek hastalıkları sigortası mevcut olmadığı ve böyle bir sigorta mevcut olup da aynı yardımlar yapılması için bir teşekkül deriş edilmemiş olduğu takdirde bu yardımlar, ikamet edilen mahallin hastalık hallerinde aynı yardımlar yapmakla vazifeli teşekkülü tarafından sağlanır.

4. Aynı yardımların, ancak alakalı işçinin işveren tarafından organize edilmiş olan bir sağlık servisinden faydalandığı takdirde bedelsiz olarak yapılacağı derpiş eden bir hükmün mevcudiyeti halinde işbu maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkraları gereğince yapılan yardımlar mevzuu bahis sağlık servisi tarafından yapılmış telakki edilir.

5. Gelirden gayri olan periyodik nakdi yardımlar hakkında işbu Sözleşmenin 3 üncü maddesinin 5 inci fıkrası kıyas yoluyla tatbik edilir.

Madde 5

Yukarda 3 ve 4 üncü maddelerde derpiş edilen hallerde, salâhiyetli teşekkül aynı yardımların tutarını, bu yardımları yapan teşekküle ödemekle mükelleftir. Bununla beraber ilgili salâhiyetli makamlar maktu bir ödeme hususunda anlaşabilecekleri gibi işleri basitleştirmek maksadıyla hiçbir ödeme yapmamak üzere de anlaşabilirler.

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

Madde 6

Şayet Âkid Taraflardan birinin mevzuatı, kendi ülkesinde bulunan bütün işçilere, milliyetine ve sosyal sigortaya tabi olup olmadıklarına bakılmaksızın ve ister umumi mahiyette, ister karşılıklı anlaşmalara müstenit olsun ikamet şartı aranmaksızın aynı yardımlar derpiş ediyorsa bu takdirde;

a) Bu Âkid Taraf ülkesinde bulunan bütün işçiler mevzuu bahis tarafın mevzuatına uygun olarak aynı yardımlara müstahaktır.

b) Aynı yardımlara mütedair 3 ve 4 üncü maddelerin hükümleri, mevzuatına uygun olarak sigortalı olan veya bu ülkede bulunan işçilere tatbik edilmez.

c) Yukarıdaki fıkralarda mevzubahis olan taraf, diğer herhangi bir tarafın, bu taraflardan herhangi birinin mevzuatına göre sigortalı olan ve diğer taraf ülkesinde bulunan işçilere aynı yardım derpiş eden bir anlaşma akdetmek üzere vaki müzakere talebini kabule mecburdur.

Madde 7

1. Bir Âkid Taraf mevzuatına tabi olup, işbu Sözleşmenin 1 inci maddesinin (h) fıkrasında tarif edilen bir iş icabı, bu bulunduğu başka bir Âkid Taraf ülkesinde ölen bir işçiye, tabi olduğu Âkid Taraf mevzuatına göre yapılacak ölüm yardımını tesbit bakımından, ölüm birinci Âkid Taraf ülkesinde vaki olmuş kabul edilir.,

Hak sahibinin mevzuu bahis ülkesi yerine başka bir Âkid Taraf ülkesinde bulunması esbabı mucibesi ile ölüm yardımının reddi caiz değildir.

2. Yukarıdaki fıkra hükmü, işbu Sözleşmenin 3 üncü maddesinin 6ncı fıkrasında tasrih edilen aile efradından birinin, salahiyyetli teşekkülün bulunduğu ülkeden gayri bir Âkid Taraf ülkesinde ölümü halinde kıyas yoluyla tatbik edilir.

Madde 8

1. İşbu Sözleşmenin 3, 4 ve 7nci maddelerinin tatbikatı bakımından işçiler, vatandaşları olmadıkları bir Âkid Taraf mevzuatının derpiş ettiği vecibelere bağlılıkta ve haklardan istifade de mevzuu bahis taraf vatandaşı gibi muamele görürler.

2. İşbu Sözleşmede derpiş edilen nakdi yardımlar işçinin 1 inci maddenin (h), 1 fıkrasında tarif edilen bir iş icabı salahiyyetli teşekkülün bulunduğu ülkeden gayri bir Âkid Taraf ülkesinde bulunmasından dolayı hiçbir kesinti-

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

ye tabi tutulamayacağı gibi, tadil; talik veya haciz edilemez.

FASIL III

Müteferrik hükümler

Madde 9

İşbu Sözleşmenin 2 nci maddesinin 4 üncü fıkrasında derpiş edilen hal-lerde, işveren, salahiyyetli teşekkül tarafından tatbik edilen mevzuattan neşet eden vecibeleri yerine getirmekle mükelleftir.

Madde 10

1. Âkid Tarafların salahiyyetli makamları:

a) İşbu Sözleşmenin tatbiki için icap eden her türlü idari tedbirleri alma-ya;

b) Münferit işçi veya işçi gruplarıyla ilgili hususi vakaların hallini kolay-laştırmak için, bu işçiler ve bunların aile efradını lehine, İüzumlu diğer her türlü tedbiri almaya;

c) İşbu Sözleşmenin tatbikatı ile ilgili olarak aldıkları tedbirlerden ve kendi mevzuatlarında, İşbu Sözleşmenin tatbikatına müessir olabilecek şe-kilde yapılan değışikliklerden birbirlerini haberdar etmeye;

Mecburdurlar.

2. Yukarıdaki fıkranın (a) ve (b) bentlerinin tatbikatı ile ilgili olarak, Mil-letlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü Âkid Tarafların salahiyyetli ma-kamlarının temsilcilerini toplantıya davet edebilir, Bu davet, sözü geçen salahiyyetli makamlardan birinin talebi üzerine yapılabileceğı gibi, bunların mütalaası alındıktan 1 sonra Umum Müdür tarafından re'sen de yapılabilir.

Madde 11

1. Âkid Tarafların alakalı makamları ve teşekkülleri işbu Sözleşmenin tatbikatı ile ilgili herhangi bir hususta, kendi mevzuatlarının tatbikatı ile ilgili bir hususta, kendi mevzuatlarının tatbikatı ile ilgili bir husus imiş gibi, bir-birlerine müzahir olurlar.Sözü geçen makam ve teşekküllerin karşılıklı idari yardımlaşmaları prensip itibariyle ücretsiz yapılır, bununla beraber Âkid Tarafların salahiyyetli makamları, ilgili teşekküllerin mütalaalarını aldıktan sonra bazı muayyen masrafları ödemek hususunda mutabakata varabilirler.

2. Âkid Tarafların alakalı makamları ve teşekkülleri işbu Sözleşmenin

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

tatbikatı ile ilgili olarak yekdiğerleriyle veya ilgili şahıslarla veya bunların vekilleriyle doğrudan doğruya muhabere edebilirler.

Madde 12

1. Bir Âkid Taraf mevzuatının, bir işçi veya ailesi efradından biri tarafından veya bunlar adına verilecek evrak veya vesaiki: resim, pul masrafı, mahkeme harcı veya kaydiye ücretinden muaf tutmak veya bunlardan tenzilat yapmak suretiyle sağladığı menfaat, diğeri bir Âkid Taraf mevzuatı veya işbu Sözleşme hükümleri gereğince verilecek mümasil vesaik teşmil edilir.

2. Bir işçi veya ailesi efradından biri tarafından veya bunlar adına işbu Sözleşmenin hükümleri gereğince tanzim edilecek her türlü vesaik ve evrak hariciye makamlarının ve konsoloshanelerin tasdikinden muaftır.

Madde 13

Bir Âkid Tarafın mevzuatına göre, bu Âkid Tarafın herhangi bir makamına, teşekkülüne veya başka bir organına muayyen bir müddet içinde yapılması icab eden herhangi bir talep ihbar veya itirazın mevzuu bahis müddette riayet edilmesi şartıyla-başka bir Âkid Tarafın mümasil makamına, teşekkülüne veya başka bir organına yapılması caizdir. Bu takdirde muhatap makam, teşekkül veya organ bu talep, ihbar veya itirazı vakit geçirmeksizin ya doğrudan doğruya veya Âkid Tarafların makamları vasıtasıyla alakalı tarafın makamına, teşekkülüne veya organına gönderir.

Madde 14

1. Bir Âkid Tarafın teşekkülleri, başka bir Âkid Taraf ülkesinde bulunan teşekküllere veya şahıslara, işbu sözleşme gereğince yapacakları tediyeleri kendi memleketlerinin parasıyla yapabilirler.

2. İşbu Sözleşme dolayısıyla bir Âkid Taraftan diğeri yapılacak bir tediye, bu tediye yapılması icab eden tarihte iki veya daha fazla taraflar arasında böyle bir tediye ile ilgili olarak yürürlükte bulunan anlaşmaların hükümlerine uygun olarak yapılır.Şayet iki taraf arasında böyle bir Anlaşma mevcut değilse, alakalı tarafların salahiyyetli makamları veya milletlerarası tediyelerle vazifeli makamlar, bu gibi tediyeler için lüzumlu tedbirleri müşterek bir anlaşma ile tesbit ederler.

Madde 15

1. İki veya daha fazla Âkid Taraf arasında işbu Sözleşmenin tefsiri veya tatbikatı ile ilgili olarak çıkan herhangi bir ihtilaf, alakadar tarafların salahi-

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

yetli makamları arasında doğrudan doğruya yapılacak müzakerelerle halledilir. Âkid Tarafların heyeti umumiyesini ilgilendiren bir mesele mevzubahis olduğu takdirde, ihtilaf 10 uncu maddenin 2nci fıkrasına uygun olarak davet edilen, bütün Âkid Tarafların salahiyetli makamlarının temsilcilerinin bulunduğu bir toplantıya arz edilir. Böyle bir toplantıda anlaşmazlık ancak oy birliği ile ve İşbu Sözleşmenin esas prensiplerine ve ruhuna uygun bir şekilde halledilir.

2. Müzakeratın başlangıç tarihinden itibaren altı aylık bir müddet içinde bu şekilde halledilemeyen ihtilaf, teşekkül tarzı ve çalışma usulü ilgili Âkid Taraflar arasında yapılacak bir anlaşma ile tesbit edilecek olan, bir tahkim komisyonuna havale edilir.

3. Tahkim komisyonunun kararları işbu Sözleşmenin esas prensiplerine ve ruhuna uygun olarak alınır. Bu kararların tatbiki mecburidir.

FASIL IV

Geçici ve son hükümler

Madde 16

1. İşbu sözleşme, yürürlüğe giriş tarihine takaddüm eden bir devre için hiçbir yardım hakkı doğurmaz.

2. İşbu Sözleşmeden çekinme halinde, bu hükümlerin tatbikatı dolayısıyla iktisap edilen bütün haklar mahfuzdur.

Madde 17

1. İkinci madde müstesna işbu Sözleşme hükümleri, Milletlerarası nakliyat işlerinde çalışan işçilerin sosyal güvenliği ile ilgili olarak akdedilmiş veya edilecek olan, ve işçiler için daha müsait hükümler ihtiva eden iki veya çok taraflı Sözleşmelerin hükümlerini ihlal etmez.

2. Bir Âkid Taraf veya bu Âkid Tarafın alakalı makamı, Âkid olmayan bir Devlet veya bir Metbu ülke veya bunların alakalı makamları ile bir anlaşma akdeder ve bu anlaşma işçilerin o Devlet veya Metbu Ülke sosyal güvenlik mevzuatına tabi olacağını derpiş ederse 2nci madde hükümleri mezkur anlaşma hükümlerini ihlal etmez.

Madde 18

İşbu Sözleşmenin yardımlara müteallik hükümleri, bir işçi veya, bu işçinin 3 üncü maddenin 6ncı fıkrasında ve 7 nci maddenin 2 nci fıkrasında,

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

zikredilen aile efradından biri bu yardımları tabi oldukları Âkid Taraf mevzuatı gereğince doğrudan doğruya almakta iseler, tatbik edilmeyebilir.

Madde 19

1. İşbu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Teşkilatının Avrupalı bütün a-zalarının imzasına açıktır.

2. İşbu Sözleşme tasdike arz olunur. Bütün tasdik vesikaları Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürlüğüne tevdi edilir.

Madde 20

1. 21 inci maddenin 1 inci fıkrasında derpiş edildiği üzere, Sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren iki senelik müddetin hitamında, Milletler arası Çalışma Teşkilatının azası olmayan bir Avrupa Devleti, bütün Akit Tarafların müttefikan tasvibi şartıyla, Sözleşmeye iltihak edebilir. Sözleşmeye iltihak, tasdik gibi aynı hakları bahş ve aynı vecibeleri tahmil eder.

2. Bütün iltihak vesikaları Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürlüğüne tevdi edilir.

Madde 21

1. İşbu Sözleşme, ikinci tasdik vesikasının tevdiini takip eden ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girer.

2. İşbu Sözleşme, sonradan tasdik muamelesini yapmış olan mümzi Devletler için tasdik vesikasının, Sözleşmeye iltihak eden Devletler için iltihak vesikasının tevdiini takip eden ikinci ve birinci günü yürürlüğe girer.

Madde 22

1. İşbu Sözleşme müddetsiz olarak yürürlükte kalır, şu kadar ki, her Âkid Taraf, Milletlerarası Çalışma Bürosuna göndereceği bir ihbarname ile işbu Sözleşmeden çekilme hakkına maliktir. Böyle bir çekilme, ihbarın vusulünden altı ay sonra muteberdir.

2. İşbu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki senelik bir müddetin hitamından sonra herhangi bir Âkid Tarafın talebi üzerine Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü Âkid Taraflar mümessillerini, muhtemel tadilleri tetkik etmek üzere içtima davet eder.

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

Madde 23

Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, mümzi Devletlerle, eğer varsa Sözleşmeye iltihak etmek etmiş Devletlere:

- a) Bütün tasdik veya iltihak vesikalarının tevdiini
 - b) 21 inci maddenin 1 inci fıkrasına uygun olarak işbu Sözleşmenin, yürürlüğe giriş tarihini; ve
 - c) 22 nci maddenin 1 inci fıkrasına uygun olarak Büroya gelen çekilmeye müteallik ihbarları;
- bildirir.

Madde 24

1. İşbu Sözleşme yürürlüğe girer girmez, tasdikli bir nüshası, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 inci maddesi gereğince tescil edilmek üzere, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü tarafından Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderilir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, büroya gelen bütün tasdik ve iltihak vesikaları ile çekilme ihbarlarını, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 inci maddesi gereğince tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirir.

Madde 25

İşbu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteberdir.

Salahiyetnameleri mahfuz, aşağıda imzaları mevcut mümessiller yukarıdaki hususları tasdik zımında işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

İngilizce ve Fransızca 2 nüsha olarak 9 temmuz 1956 tarihinde Cenevre'de tanzim kılınmıştır, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum müdürü vazitülimza Devletlerin Hükümetlerinden her birine işbu Sözleşmenin tasdikli bir suretini gönderecektir.

*Milletlerarası Nakliyat İşlerinde Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenliğine
Mütedair Avrupa Sözleşmesi*

ÖRGÜTLENME VE TOPLU GÖRÜŞME HAKKI PRENSİPLERİNİN UYGULANMASI HAKKINDA 98 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Sanfransisko'ya davet edilerek orada 18 Haziran 1949 da 32 inci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı, toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden, teşkilâtlanma ve kolektif müzakere hakkı prensiplerinin uygulanmasına mütaallik muhtelif teklifleri kabul etmeye, bu tekliflerin milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, bin dokuz yüz kırk dokuz yılı Temmuzunun birinci günü, Teşkilâtlanma ve Kolektif Müzakere Hakkına dair 1949 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

1. İşçiler çalışma hususunda sendika hürriyetine hanel getirmeye mâtuf her türlü fark gözetici harekete karşı tam bir himayeden faydalanacaktır.

2. Böyle bir himaye bilhassa,

a) Bir işçinin çalıştırılmasını, bir sendikaya girmemesi veya bir sendikadan çıkması şartına tabi kılmak;

b) Bir sendikada üye olması yahut çalışma saatleri dışında veya işverenin muvafakati ile çalışma saatlerinde sendika faaliyetlerine iştirak etmesinden dolayı bir işçiyi işinden çıkarmak veya başka suretle onu ızrar etmek; maksatları güden hareketlere mütaallik hususlarda uygulanacaktır.

Madde 2

1. İşçi ve işveren teşekkülleri, gerek doğrudan doğruya, gerek mümessilleri veya üyeleri vasıtasıyla, birbirlerinin kuruluşları, işleyişleri ve idarelerine müdahalede bulunmalarına karşı gerekli surette himaye edileceklerdir.

2. Bilhassa işçi teşekküllerini bir işverenin veya bir işveren teşekkülünün kontrolüne tabi kılmaya, bir işverenin veya bir işveren teşekkülünün kendi nüfuzu altına alınmış işçi teşekkülleri ihdasını tahrik etmeye, veya işçi teşekküllerini malî yollarla veya başka bir şekilde desteklemeye mâtuf tedbir-

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 08.08.1951 tarihli ve 5834 sayılı Teşkilâtlanma Ve Kolektif Müzakere Hakkı Prensiplerinin Uygulanmasına Mütaallik 98 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onanması Hakkında Kanun'la (RG. 14.08.1951, S. 7884) kabul edilmiştir.

98 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ler, bu maddedeki mânasiyle müdahale hareketlerinden sayılır.

Madde 3

Bundan önceki maddelerde tarif olunan “Teşkilatlanma hakkı” na riayet edilmesini sağlamak üzere icabettiği takdirde millî şartlara uygun teşkilât kurulacaktır.

Madde 4

Çalışma şartlarını kolektif mukavelelerle tanzim etmek üzere işverenler veya işveren teşekkülleriyle işçi teşekkülleri arasında ihtiyari müzakere usulünden faydalanılmasını ve bu usulün tam bir surette geliştirilmesini teşvik etmek ve gerçekleştirmek için lüzumu halinde millî şartlara uygun tedbirler alınacaktır.

Madde 5

1. Bu Sözleşmede derpiş olunan teminatın ne gibi hallerde silâhlı kuvvetler ve zabıta kuvvetlerine hangi ölçüde uygulanacağı milli mevzuatla tâyin edilecektir.

2. Bu Sözleşmenin bir üye tarafından onanması bu Sözleşmede derpiş edilen teminatı silâhlı kuvvetlere ve zabıta kuvvetleri mensuplarına veren mevcut bir kanuna, karara ve teamüle veya anlaşmaya, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasasının 19 uncu maddesinin 8 inci paragrafında yazılı prensipler gereğince, halel getirmez.

Madde 6

Bu Sözleşme, Devlet memurlarının durumları ile alâkalı değildir ve hiç bir surette, onların haklarına veya statülerine halel getirmez.

Madde 7

Bu Sözleşmenin resmî onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 8

1. Bu Sözleşme onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini ilzam eder.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edildikten ancak on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşme, onu sonradan onayan üyeler için onama belgesinin tescil edilmesinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 9

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasasının 35. maddesinin 2. fıkrasına uygun olarak, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek olan beyanların şu hususları bildirmesi lazım gelir:

a) İlgili üyenin Sözleşme hükümlerinde hiç bir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler;

b) Sözleşme hükümlerinde değişiklikler yapılarak uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde Sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri;

d) Sözleşme hakkındaki kararını vaziyetin daha ziyade tetkikına kadar talık ettiği ülkeler.

2. Bu maddenin birinci fıkrasının a) ve b) bentlerinde zikrolunan taahhütler, onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3. Her üye bu maddenin 1. fıkrasının b), c) ve d) bentleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazî kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye, 11 inci madde hükümlerine uygun olarak, bu sözleşmenin feshedebileceği devreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki her hangi bir beyanın hükümlerini her hangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 10

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasasının 35. maddesinin 4. ve 5. fıkrası uyarınca, Genel Müdüre gönderilen beyanlar, Sözleşme hükümlerinin ülkede değişikliklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını bildirmelidir; beyan, Sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirdiği zaman, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu belirtmelidir.

2. İlgili üye yahut üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildirilen değişikliği ileri sürmek hakkından daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilecektir.

3. İlgili üye yahut üyeler veya milletlerarası makam, 11. madde hükümlerine uygun olarak, Sözleşmenin feshedebileceği devreler zarfında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, daha evvelki bir beyanın hükümlerini her hangi başka bir bakımdan değiştiren ve bu Sözleşmenin uygulanması

98 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

hususundaki durumu belirten yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 11

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında, bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş olunan şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 12

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil olduğunu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil olduğunu teşkilât üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 13

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasınının 102. maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 14

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 15

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme başkaca hükümler ihtiva etmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukardaki 14. madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni Sözleşme

98 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 16

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.

98 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

SAKATLARIN MESLEKİ REHABİLİTASYONU VE İSTİHDAMI HAKKINDA 159 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya davet edilerek orada 1 Haziran 1983 tarihinde 69’uncu toplantısını yapan Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

1955 tarihli Mesleki Rehabilitasyon (sakatlar) Tavsiye Kararı ve 1975 tarihli İnsan Kaynaklarını Geliştirme Tavsiye Kararında yer alan Uluslararası Standartları gözönünde tutarak,

1955 tarihli Mesleki Rehabilitasyon (sakatlar) Tavsiye Kararı’nın kabulünden sonra rehabilitasyon gerekleri anlayışında, rehabilitasyon hizmetlerinin kapsamı ve örgütlenmesinde ve sözü edilen Tavsiye Kararı’nda ele alınan meseleler üzerine pekçok üye ülkenin yasa ve uygulamalarında ortaya çıkan kayda değer gelişmeleri dikkate alarak,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 1981 yılını “Tam Katılım ve Eşitlik” temasıyla Uluslararası Sakatlar Yılı ilan etmiş olması ve geniş kapsamlı, sakatlar için Dünya Eylem Programı’nın sakatların sosyal yaşama ve kalkınmaya “tam katılımı” ve “eşitlik” lerinin sağlanması amacının ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleşmesi yolunda etkin önlemler alınmasına ortam oluşturacağı görüşünden hareketle,

Bu gelişmelerin, özellikle kırsal kesimde ve kentlerde yaşayan her kategoriden sakatların istihdam edilmeleri ve topluma entegrasyonlarında fırsat ve muamele eşitliği sağlanması gereğini dikkate alan, konuyla ilgili yeni uluslararası standartlar kabul edilmesine uygun ortam hazırladığı değerlendirilmelerinden hareketle,

Oturum gündeminin dördüncü maddesini oluşturan Mesleki Rehabilitasyon konusunda yapılan bazı önerilerin kabulüne karar vererek,

Bu önerilerin bir uluslararası sözleşme haline getirilmesini kararlaştırarak,

*

Bu Sözleşme’nin onaylanması 08.07.1999 tarihli ve 4407 sayılı Sakatların Meslekî Rehabilitasyonu ve İstihdamı Hakkında 159 Sayılı Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun’la (RG. 10.07.1999, S. 23751); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı’nın 18.08.1999 tarihli ve ÇEGY-II-3749 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 22.08.1999 tarihli ve 99/13277 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 13.09.1999, S. 23815) kabul edilmiştir.

159 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Bindokuzyüzseksenüç yılı Haziran ayının işbu yirminci günü Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam (Sakatlar) Sözleşmesi, 1983 olarak adlandırılacak aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir.

BÖLÜM I

Tanım ve Kapsam

Madde 1

1. Bu Sözleşmenin amaçları açısından, “sakat” terimi, uygun bir iş temini, muhafazası ve işinde ilerlemesi hususundaki beklentileri, kabul edilmiş fiziksel veya zihinsel bir özür sonucu önemli ölçüde azalmış olan bir bireyi ifade eder.

2. Bu Sözleşmenin amaçları açısından, her üye ülke, mesleki rehabilitasyonun gayesini, bir sakatın, uygun bir iş edinmesi, sürdürmesi ve işinde ilerlemesini muktedir kılmak ve bu şekilde sakatın topluma entegrasyonunu veya reentegrasyonunu kolaylaştırmak, geliştirmek şeklinde dikkate alır.

3. Bu Sözleşme hükümleri her üye tarafından ulusal şartlara uygun ve ulusal tatbikatla bağdaşan önlemler vasıtasıyla uygulanır.

4. Bu Sözleşme hükümleri, her kategorideki sakatlara uygulanır.

BÖLÜM II

Sakatlar İçin Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam Politikası Prensipleri

Madde 2

Her üye, ulusal şart, tatbikat ve imkanlarına göre, sakatlar için bir mesleki rehabilitasyon ve istihdam ulusal politikası formüle eder, uygular ve periyodik olarak gözden geçirir.

Madde 3

Söz konusu politika, her kategorideki sakatlar için uygun mesleki rehabilitasyon tedbirleri sağlamayı ve açık işgücü piyasasında sakatlar için istihdam imkanlarını arttırmayı amaçlar.

Madde 4

Söz konusu politika, genel olarak sakat işçilerle sakat olmayan işçiler arasında fırsat eşitliği ilkesi üzerine kurulur. Sakat kadın ve erkek işçiler için fırsat ve muamele eşitliği gözönünde tutulur.

Sakat ve diğer işçiler arasında etkin bir fırsat ve muamele eşitliğinin tesisine yönelik özel olumlu himaye tedbirleri sakat olmayan işçiler aleyhine bir ayrımcılık olarak kabul edilmeyecektir.

159 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 5

Mesleki rehabilitasyon faaliyetleriyle işgal eden kamu ve özel kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini teşvik için alınmış tedbirler de dahil olmak üzere, sözkonusu politikaların uygulanmasında işçi ve işvereni temsil niteliğine haiz örgütlere danışılır. Sakatların kendi örgütleri ile onların yararına faaliyette bulunmak amacı ile kurulmuş örgütlere de danışılır.

BÖLÜM III

Sakatlar İçin Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam Hizmetlerinin Geliştirilmesi İçin Ulusal Düzeyde Gerçekleştirilecek Faaliyetler

Madde 6

Her üye, bu Sözleşmenin 2, 3, 4 ve 5 inci maddelerini tatbik mevkiine koymak için Kanunlar ve Tüzükler vasıtasıyla veya ulusal şartlar ve tatbikatla bağdaşır başka yöntemlerle gerekli olan tedbirleri uygulamaya koyar.

Madde 7

Yetkili Makamlar, sakatların iş bulmaları, buldukları işi muhafaza etmeleri ve işlerinde yükselmelerini temin üzere mesleki rehberlik, mesleki eğitim, işe yerleştirme, istihdam ve diğer ilgili hizmetlerin sağlanması ve değerlendirilmesine yönelik tedbirleri alır; genel işçi kitlesi için mevcut olan hizmetler mümkün ve müsait olan hallerde gerekli değişiklikleri yapılarak sakatlar için de kullanılır.

Madde 8

Kırsal alanlardaki ve uzak yerleşim merkezlerindeki sakatlar için mesleki rehabilitasyon ve istihdam servislerinin tesisi ve gelişimini teşvik için gerekli tedbirler alınacaktır.

Madde 9

Her üye, sakatların mesleki rehberlik, mesleki eğitim, işe yerleştirme ve istihdamından sorumlu rehabilitasyon danışmanlarının ve diğer uygun nitelikli görevlilerin eğitimini ve teminini sağlayacak tedbirleri alır.

BÖLÜM IV

Son Hükümler

Madde 10

Bu Sözleşmenin resmi onay belgeleri, tescil için Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir.

159 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 11

1. Bu Sözleşme yalnızca Uluslararası Çalışma Teşkilatı üyelerinden bu Sözleşmeyi onaylayıp da onayları Genel Müdürce tescil edilenler için bağlayıcıdır.

2. Sözleşme iki üyenin onaylarının Genel Müdürce tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu tarihten sonra onayı tescil edilen herhangi bir üye içinse, Sözleşme, tescil tarihinden itibaren oniki ay geçtikten sonra yürürlüğe girer.

Madde 12

1. Bu Sözleşmenin ilk yürürlüğe girdiği tarihten on yıl geçtikten sonra, bu sözleşmeyi onaylamış bir ülke resmi kayıt için Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek resmi bir yazı ile bu onayın feshini isteyebilir. Bu fesih işlemi resmi kayıt tarihinden itibaren bir yıllık süre geçmedikçe yürürlüğe girmez.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olan ve fakat bir önceki paragrafta zikredilen on yıllık sürenin sona ermesinden sonraki bir yıl içinde, bu maddenin öngördüğü fesih hakkını kullanmayan bir üye, bir on yıllık süre ile daha bağlı kalır ve bundan böyle ancak her on yıllık süre sonunda, bu Maddenin öngördüğü hükümler çerçevesinde, Sözleşmeyi feshedilebilir.

Madde 13

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat Üyeleri tarafından kendisine iletilen tüm onay ve fesih kayıtlarından bütün Uluslararası Çalışma Teşkilatı üyelerini haberdar edecektir.

2. Genel Müdür, kendisine iletilen ikinci onaylamanın tescilinden Teşkilatın Üyelerini haberdar ederken, Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında da onların dikkatini çeker.

Madde 14

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki hükümler uyarınca kendisince tescil edilen onay ve fesih bildirimlerini bütün detaylarıyla birlikte, Birleşmiş Milletler Ana Sözleşmesinin 102 nci maddesi uyarınca, tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderir.

Madde 15

Gerekli gördüğü zamanlarda, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, Sözleşmenin işleyişi hakkında Genel Konferansa bir rapor sunar ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen bir tadilata tabi tutulması meselesinin

159 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

gündemde yer almasının istenilip istenilmediğini soruşturur.

Madde 16

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde, değiştirilmiş yeni sözleşmede aksine hüküm yok ise;

a) Değişiklik getiren yeni sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması, yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kaydıyla, yukarıda zikredilen 12 nci madde hükmüne bakılmaksızın, işbu Sözleşmenin o üye ülke bakımından derhal feshini hukuken sağlar.

b) Değişiklik getiren yeni sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işbu Sözleşmenin üye ülkelerin onayına açık olma durumu ortadan kalkar.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylayan fakat değişiklik getiren yeni Sözleşmeyi onaylamayan üyeler için bu Sözleşme mevcut şekli ve muhtevası ile her halükarda yürürlükte kalır.

Madde 17

Bu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri eşit olarak geçerlidir.

159 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

**SANAYİ İŞYERLERİNE ALINACAK ÇOCUKLARIN ASGARİ YAŞ
SINIRININ BELİRLENMESİ HAKKINDA 59 SAYILI
ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı, Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 3 Haziran 1937 tarihinde Cenevre’de yaptığı Yirmiüçüncü Oturumunda,

Oturum gündeminin altıncı maddesini teşkil eden, Konferansın Birinci Oturumunda kabul edilmiş olan sanayi işyerlerine alınacak çocuklar için asgari yaşı tesbit eden Sözleşmenin kısmen düzeltilmesi hakkında bazı tekliflerin kabulünü kararlaştırarak,

Bu tekliflerin Uluslararası bir Sözleşme şeklini alması gerektiğini düşünerek,

Bin dokuz yüz otuz yedi senesinin yirmiiki Haziran günü 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesi (düzeltilmiş) adı verilecek olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

BÖLÜM I

Genel Hükümler

Madde 1

1. İşbu Sözleşmede “sanayi işletmeleri” terimi özellikle şunları içermektedir:

a) Madenler, taş ocakları ve topraktan her türlü maden çıkarma faaliyetleri,

b) Malların imal edildiği, tadil edildiği, temizlendiği, onarıldığı, donatıldığı, tamamlanıp satışa hazır hale getirildiği, parçalandığı veya imha edildiği sanayiler veya gemi inşaatı ve elektrik ile diğer her türlü muharrik gücün üretimi, transformasyonu ve dağıtımını dahil olmak üzere maddelerin bir deği-

* Bu Sözleşmenin onaylanması 26.11.1992 tarihli ve 3849 sayılı Sanayi İşyerlerine Alınacak Çocukların Asgari Yaş Sınırını Belirleyen 59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun’la (RG. 12.12.1992, S. 21433); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı’nın 17.12.1992 tarihli ve EİUE-II/3566-7887 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 08.01.1993 tarihli ve 93/3967 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 25.02.1993, S. 21507) kabul edilmiştir. **Ancak, İstihdama Kabulde Asgari Yaş Hakkında 138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin kabulü ile birlikte bu Sözleşme yürürlükten kalkmıştır.** (Bkz. 138 Sayılı Sözleşme m. 10/b.4, f. a).

59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

şime uğradıkları sanayiler,

c) Tüm bina, demiryolu, tramvay, liman, depo, dalgakıran, kanal, iç su yolu, karayolu, tünel, köprü, viadük, kanalizasyon, kuyu, telefon veya telgraf tesisatı, elektrik şebekesi, gaz şebekesi, su şebekesi veya diğer inşaat yapımı, yenilenmesi, bakımı, onarımı, tadili veya yıkımı, ya da bu inşaat faaliyetleri öncesinde yapılan hazırlık ve temel çalışmaları,

d) Elle taşımacılık hariç olmak üzere, depo, iskele, rıhtım ve antrepolarda yükleme, boşaltma işlerini de içerecek şekilde karayolu, demiryolu ve iç su yoluyla yolcu ve mal taşımacılığı.

2. Her ülkenin yetkili makamı, sanayi ile ticaret ve tarımı ayıran sınırı tesbit edecektir.

Madde 2

1. Onbeş yaşın altındaki çocuklar kamu ve özel sektör sanayi işletmelerinde ya da bunların alt birimlerinde istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar.

2. Ancak, tabiatı icabı veya çalışma şartlarından dolayı orada istihdam edilen kişilerin hayatı, sağlığı veya ahlakı bakımından tehlike arzeden işler hariç olmak üzere, milli mevzuat bu çocukların sadece işverenin aile üyelerinin çalıştığı işletmelerde çalışmasına izin verebilir.

Madde 3

İşbu Sözleşmenin hükümleri, çalışmaları kamu makamlarınca onaylanıp denetlenmek şartıyla, teknik okullarda çocuklar tarafından yapılan işlere uygulanmaz.

Madde 4

İşbu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştırmak amacıyla her sanayi işletmesi işvereni, istihdam ettiği onsekiz yaşın altındaki kişiler için doğum tarihlerini de gösterir bir kayıt tutar.

Madde 5

1. Tabiatı icabı veya çalışma şartlarından dolayı orada istihdam edilenlerin hayatı, sağlığı veya ahlakı bakımından tehlike arzeden işler için, milli mevzuat:

a) Genç kişilerin veya yetişkinlerin bu işlere kabul edilebilmesi için onbeş yaşın üstünde bir yaş veya yaşları tesbit eder veya,

b) Genç kişilerin veya yetişkinlerin bu işlere kabul edilebilmesi için onbeş yaşın üstünde bir yaşı veya yaşları tesbit etmek üzere uygun bir ma-

59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

kamı görevlendirir.

2. Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasasının 22. maddesi gereğince sunulacak yıllık raporlar, duruma göre, önceki fıkranın (a) bendine uygun olarak milli mevzuatça belirlenen yaş ve yaşlar hakkındaki, ya da önceki fıkranın (b) bendine uygun olarak kendisine yetki verilen makam tarafından bu yetkiye istinaden alınan tedbirler hakkındaki bütün bilgileri ihtiva etmelidir.

BÖLÜM II

Bazı Ülkeler İçin Özel Hükümler

Madde 6

1. Japonya için, bu madde hükümleri işbu Sözleşmenin 2 nci ve 5 inci maddelerinin hükümleri yerine geçer.

2. Ondört yaşın altındaki çocuklar, herhangi bir kamu ve özel sanayi işletmesinde veya bunlara bağlı herhangi bir işyerinde istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar: Milli mevzuatın bu yaştaki çocukların sadece işverenin aile fertlerinin istihdam edildiği işletmelerde çalıştırılmasına izin verdiği durumlar bu hükmün kapsamı dışındadır.

3. Onaltı yaşın altındaki çocuklar, maden ocakları veya fabrikalarda, milli mevzuatta tehlikeli veya sağlığa zararlı olarak belirtilen işlerde istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar.

Madde 7

1. 2 nci, 4 üncü ve 5 inci maddelerinin hükümleri Hindistan için geçerli değildir. Ancak, Hindistan yasama meclisi aşağıdaki maddelerin uygulanmasına dair kanun çıkardığı takdirde bu maddeler bütün bölgelerde uygulanır.

2. Oniki yaşın altındaki çocuklar, elektrik enerjisiyle çalışan ve 10'dan fazla işçi çalıştıran fabrikalarda istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar.

3. Onüç yaşın altındaki çocuklar demiryoluyla yolcu veya mal, veya posta nakli işlerinde ya da, dok, iskele veya rıhtımlarda mal yükleme-boşaltma işlerinde (el ile taşıma hariç) istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar.

4. Onbeş yaşın altındaki çocuklar, aşağıda belirtilen işlerde istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar:

a) Maden ocakları, taş ocakları ve topraktan maden çıkarmayla ilgili diğer işler;

b) Yetkili makam tarafından tehlikeli ve sağlığa zararlı olarak nitelenen ve bu maddenin kapsamına giren meslekler.

5. Tıbben çalışabilirliği belgelenmedikçe aşağıda belirtilen kişilerin yine

59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

aşağıda belirtilen işlerde çalışmalarına izin verilemez:

a) Oniki yaşına girmiş fakat onyediyi yaşın altında olanların elektrik enerjisi ile çalışan ve 10³ dan fazla işçi istihdam eden fabrikalarda çalıştırılmasına izin verilemez;

b) Onbeş yaşına girmiş fakat onyediyi yaşın altında olanların maden ocaklarında çalıştırılmalarına izin verilemez.

Madde 8

1. Çin için, bu madde hükümleri işbu Sözleşmenin 2 nci ve 5 inci maddelerinin hükümleri yerine geçer.

2. Oniki yaşın altındaki çocuklar, motor gücüyle çalışan makinaların kullanıldığı ve düzenli olarak 30 veya daha fazla işçi çalıştıran fabrikalarda istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar.

3. Onbeş yaşın altındaki çocuklar aşağıda belirtilen işlerde istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar:

a) Düzenli olarak 50 veya daha fazla işçi istihdam eden maden ocaklarında; veya

b) Motor gücüyle çalışan makinaların kullanıldığı ve düzenli olarak 30 veya daha fazla işçi istihdam eden fabrikalarda milli mevzuat tarafından tehlikeli veya sağlığa zararlı olarak belirlenen işlerde.

4. Bu madde kapsamına giren işletmelerdeki işverenler istihdam ettikleri onaltı yaşın altındaki tüm kişilerin kayıtlarını tutacaklardır. Bu kayıtların yanında, yetkili makam tarafından talep edilen ve kişilerin yaşlarını gösteren birer belge bulundurulur.

Madde 9

1. Uluslararası Çalışma Konferansı, bu konunun gündeme alındığı herhangi bir oturumunda, işbu Sözleşmenin yukarıda yer alan II. Bölümünün maddelerinden herhangi biri veya birden fazlasıyla ilgili olarak üçte iki çoğunlukla değişiklik tasarıları kabul edebilir.

2. Bu tür bir değişiklik tasarısında, değişiklik kapsamına giren üye ülke veya ülkeler belirtilir ve Konferans oturumunun kapanışını takip eden bir yıl içinde veya istisnai hallerde onsekiz ay içinde bu değişiklik tasarıları değişiklik kapsamına giren üye ülke veya ülkeler tarafından, bu konuda kanun çıkarılması veya diğer ilgili işlemlerin yapılması için kendi yetkili makam veya makamlarına iletilir.

3. Bu kapsama giren her üye ülke, bu konuda yetkili makam veya makamlarının muvafakatını alması halinde, değişiklik ile ilgili resmi onay bel-

59 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

gesini tescil edilmek üzere Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderir.

4. Bu tür bir değişiklik tasarısı, değişiklik tasarısı kapsamına giren üye ülke veya ülkeler tarafından işbu Sözleşmenin onaylanmasında “kabul edilmiş bir değişiklik” olarak yürürlüğe girer.

BÖLÜM III

Son Hükümler

Madde 10

İşbu Sözleşmeye ait resmi onay belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Direktörüne iletilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 11

1) İşbu Sözleşme, sadece onay belgeleri, Genel Direktör tarafından tescil edilmiş olan Uluslararası Çalışma Teşkilatı üyelerini bağlayacaktır.

2) İşbu Sözleşme, iki üyenin onay belgeleri Genel Direktör tarafından tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3) Daha sonra, işbu Sözleşme, onaylayan her ülke için, onay belgesinin Genel Direktör tarafından tescil tarihinden oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Teşkilatı üyesi iki ülkenin onay belgeleri tescil edilmez, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Direktörü bu durumu bütün üye ülkelere bildirecektir. Genel Direktör, aynı şekilde, Teşkilatın diğer üyeleri tarafından kendisine daha sonra ulaştırılacak onay belgelerinin tescil işlemini de bütün üye ülkelere bildirecektir.

Madde 13

1. İşbu Sözleşmeyi onaylayan her üye ülke, Sözleşmenin ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Direktörüne göndereceği ve onun tarafından tescil edilecek bir bildirim ile Sözleşmeyi feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra yürürlüğe girer.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylamış olup da, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince fesih hakkını kullanmayan her üye ülke yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olur ve bundan sonra işbu Sözleşmeyi, her on yıllık devre biti-

59 Sayılı Uluslararası alışma Sözleşmesi

minde bu maddede belirtilen şartlar içerisinde feshedebilir.

Madde 14

Milletlerarası alışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen düzeltilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 15

1. Genel Konferansın, bu Sözleşmenin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde:

a) Değişiklik getiren yeni Sözleşmenin bir ye tarafından onaylanması, bu yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kaydıyla, yukarıdaki 13. maddede hükümleri gözönünde tutulmaksızın, işbu Sözleşmenin derhal feshi neticesini doğuracaktır.

b) Değişiklik getiren yeni Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, işbu Sözleşme ye ülkelerin onayına artık açık tutulmayacaktır.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylamış bulunan ve değişiklik getiren Sözleşmeyi onaylamayacak olan ye ülkeler açısından işbu Sözleşme aynı muhteva ve biçimde yürürlükte kalacaktır.

Madde 16

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinden biri veya diğeri eşdeğerde geçerlidir.

SANAYİ VE TİCARETTE İŞ TEFTİŞİ HAKKINDA 81 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek orada 19 Haziran 1947 tarihinde otuzuncu toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin dördüncü maddesini teşkil eden sanayi ve ticaretle iş teftişi meselesine dair muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına,
karar verdikten sonra,

Bin dokuz yüz kırk yedi yılı Temmuz ayının on birinci günü,

İş teftişi hakkında 1947 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

KISIM I

Sanayide iş teftişi

Madde 1

Hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının her üyesinin sınai işyerlerinde bir teftiş sistemi bulundurması lâzımdır.

Madde 2

1. Sınai işyerlerinde iş teftiş sistemi çalışma şartlarına ve işçilerin işleriyle meşgul oldukları sırada korunmalarına dair olan kanuni hükümlerin uygulanmasını sağlamakla iş müfettişlerinin vazifeli oldukları bütün işyerleri hakkında uygulanır.

2. Millî mevzuat, maden ve ulaştırma işletmelerini veya bu gibi işletmelerin bazı kısımlarını bu Sözleşmenin uygulanmasından istisna edebilir.

Madde 3

1. İş teftiş sisteminin vazifeleri şunlar olacaktır:

a) Çalışma müddetleri, ücretler, iş emniyeti, işçilerin sağlığı ve refahı,

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 13.12.1950 tarihli ve 5690 Sayılı Sanayi ve Ticaretle İş Teftişi Hakkındaki 81 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onanmasına Dair Kanunla (RG. 22.12.1950, S. 7689) kabul edilmiştir.

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

çocuk ve gençlerin çalıştırılması ve bunlarla ilgili diğer hususlar gibi, çalışma şartlarına ve işçilerin işleriyle meşgul oldukları sırada korunmalarına dair olan kanuni hükümlerin mezkûr hükümlerin tatbikını temin etmekle iş müfettişlerinin vazifeli oldukları nispette uygulanmasını sağlamak;

b) İşverenlere ve işçilere, kanuni hükümlere riayet etmeyi sağlayacak en müessir yollar hakkında teknik malûmat vermek ve tavsiyelerde bulunmak.

c) Mevcut kanuni hükümlerin sarîh şekilde derpiş etmemiş olduğu kusur veya suistimalleri yetkili makamın dikkatine arz etmek;

2. İş müfettişlerine tevdi edebilecek diğer vazifelerin, esas vazifelerini ifaya mâni olmaması veya işverenler ve işçilerle olan münasebetlerinde müfettişler için zaruri bulunan nüfuz ve tarafsızlığa hâle vermemeleri lâzımdır.

Madde 4

1. İş teftişi, üye memleketin idari usulleriyle kabîlîtef olduğu nispette, merkezî bir makamın nezaret ve murakabesine tabi bulunacaktır.

2. Federal bir devlet bahis mevzuu olduğu takdirde, “merkezî makam” tâbiri, ya federal bir makamı veya federasyonu teşkil eden bir hükümetin merkezî makamını ifade edebilir.

Madde 5

Yetkili makam, aşağıda yazılı hususları kolaylaştırmak için uygun tedbirler alacaktır:

a) Bir taraftan teftiş servisleri, diğer taraftan benzeri faaliyetlerde bulunan hükümetin diğer servisleri ve resmî ve hususi kurumlar arasında müessir bir işbirliği yapılması.

b) İş teftişi servisinin memurlarıyla işveren ve işçiler veya bunların teşekkülleri arasında iş beraberliği yapılması.

Madde 6

Teftiş personeli, memuriyette istikrarlarını ve hükümet değişikliklerine ve yerinde olmıyan haricî tesirlere tabi bulunmamalarını sağlayacak şekilde bir statü ve hizmet şartlarından faydalanan âmme memurlarından tereküp edecektir.

Madde 7

1. Âmme hizmetine alınmak için millî mevzuatın tesbit edeceği şartlar mahfuz kalmak kaydıyla, iş müfettişleri, yalnız görecekları vazifeleri ifa edebilmek için gereken ehliyet gözünde tutularak tâyin edileceklerdir.

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Bu ehliyetlerin tahkiki yolları yetkili makam tarafından tâyin edilecektir.

3. İş müfettişlerinin vazifelerini ifa edebilmeleri için münasip şekilde yetiştirilmeleri lâzımdır.

Madde 8

Gerek erkekler, gerek kadınlar iş müfettişi tâyin edilebileceklerdir; icap ettiği takdirde erkek ve kadın müfettişlere özel vazifeler verilebilecektir.

Madde 9

Her üye, işçilerin işleriyle meşgul buldukları esnada sağlık ve emniyetlerinin korunmasına dair olan kanuni hükümlerin uygulanmasını sağlamak ve kullanılan usullerin, malzemenin ve çalışma şekillerinin işçilerin sağlık ve emniyeti üzerindeki etkilerini araştırmak maksadiyle, tababet, makine, elektrik ve kimya alanlarındaki mütahassıslar da dâhil olmak üzere, hakkiyle ehliyetli eksper ve teknisyenlerin millî şartlara göre en münasip sayılabilecek tarzda teftiş faaliyetlerine iştiraklerini temin etmek için lüzumlu olan tedbirleri alacaktır.

Madde 10

İş müfettişleri iş teftişi vazifesinin müessir bir şekilde ifasına yetecek sayıda olacak ve bu sayı, aşağıdaki hususlar hakkiyle gözönünde tutularak tesbit edilecektir.

a) Müfettişlerin ifa etmek mecburiyetinde oldukları vazifelerin önemi, hususiyle:

i) Teftişe tabi işyerlerinin sayısı, mahiyet, büyüklük ve mevki,

ii) Bu gibi iş yerlerinde istihdam edilen işçilerin sayısı ve neveleri,

iii) Uygulanmasının sağlanması gereken kanuni hükümlerin sayısı ve te-nevvüü,

b) Müfettişlerin emrine verilmiş olan maddi vasıtalar;

c) Teftişlerin müessir bir şekilde icrası için bunların tabi olacağı ameli şartlar.

Madde 11

1. Yetkili makam, iş müfettişlerine aşağıdaki hususların temin edilmesi için lüzumlu olan tedbirleri alacaktır:

a) Teftiş servisinin ihtiyaçlarına göre münasip şekilde teçhiz edilmiş ve ilgili bütün şahıslara açık bulundurulan mahallî bürolar;

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

b) Mûnasip âmme taşıt kolaylıklarının mevcut olmadığı hallerde, müfettişlerin vazifelerini ifa edebilmeleri için lüzumlu olan taşıt kolaylıkları.

2. Yetkili makam, iş müfettişlerinin vazifelerini ifa edebilmeleri için lüzumlu olabilecek seyahat ve sair masraflarının kendilerine tediyesi için gerekli tedbirleri alacaktır.

Madde 12

1. Hüviyetlerini bildiren belgeleri hâmil iş müfettişleri aşağıdaki yetkileri haizdir:

a) Teftişe tabi her hangi bir işyerine günün veya gecenin her hangi bir saatinde serbestçe ve önceden haber vermeksizin girmek.

b) Teftişe tâbi olduklarına hükmetmek için mâkul bir sebep görebilecekleri bütün mahallere gündüzün girmek;

c) Kanuni hükümlere hakikaten riayet edilip edilmediğine kanaat getirmek maksadiyle, lüzumlu görebilecekleri her türlü tetkik, kontrol ve tahkikatla bulunmak ve bilhassa:

i) Kanuni hükümlerin uygulanmasıyla ilgili her hususta işverene veya işletme personeline yalnız veya şahitler huzurunda sorular tevcih etmek;

ii) Çalışma şartlarına dair olan millî mevzuatın tutulmasını emrettiği her türlü defterlerin, kayıtların veya diğer vesikaların kanuni hükümlere uygun olup olmadıklarını tetkik etmek ve suretlerini çıkarmak veya bunlardan hulasalar almak maksadiyle, adı geçen vesikaların ibraz edilmesini talep etmek;

iii) Asılması kanunen mecburi olan ilânların asılmasını istemek;

iv) Tahlil etmek maksadiyle, kullanılan veya işlenen malzeme ve maddelerden nünuneler almak ve bunları götürmek; şu şartla ki, bu maksatla her hangi bir nümune veya maddenin alınıp götürüldüğü işveren veya vekiline haber verilecektir.

2. Müfettişler, teftişe geldiklerini, işveren veya vekiline haber verirler; meğer ki bu tarzda bir haber vermenin, vazifelerinin ifasına hâlel getirebileceğini mülâhaza etmiş olsunlar.

Madde 13

1. Tesislerde, tertiplerde veya çalışma usullerinde tesbit ettikleri ve işçilerin sağlık ve emniyeti bakımından bir tehlike teşkil edeceğine kani olmak için mâkul bir sebep gördükleri eksikliklerin tamamlanması maksadiyle tedbirler aldırarak hususunda iş müfettişlerine yetki verilecektir.

2. Müfettişlerin bu gibi tedbirleri aldırılmalarını mümkün kılmak üzere,

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

adlî veya idari makama her türlü itiraz için millî mevzuatın tanıdığı hak mahfuz kalmak şartıyla, kendileri aşağıda yazılı hususlarda emir vermek veya verdirmek yetkisine malik bulunacaklardır.

a) İşçilerin sağlık ve emniyetine dair olan kanuni hükümlerin tamamıyla uygulanmasını sağlamak için, tesislerde lüzumlu görülebilecek olan değişikliklerin tesbit edilecek bir zaman zarfında yapılması;

b) İşçilerin sağlık ve emniyeti bakımından yakın bir tehlike mevcut olduğu takdirde, derhal tatbik olunmak üzere tedbirler alınması.

3. Fıkra 2 de derpiş olunan usul, üyenin adlî veya idari usulleriyle kabili telif olmadığı hallerde, müfettişler, emirlerin verilmesi veya derhal tatbik edilmek üzere tedbirlerin alınması için yetkili makama müracaat yetkisine malik bulunacaklardır.

Madde 14

İş teftiş servisinin millî mevzuatın emredeceği hallerde ve tarzlarda iş kazaları ve meslek hastalığı vakalarından haberdar edilmesi lâzımdır.

Madde 15

Millî mevzuatın koyabileceği istisnalar mahfuz kalmak kaydıyla, iş müfettişleri:

a) Murakabeleri altındaki işletmelerle doğrudan doğruya veya dolayısıyla her hangi bir alâkaları olmak hakkını haiz bulunmayacaklardır.

b) Vazifelerinin ifası sırasında, imalât, ticaret sırları veya işletme usulleri hakkında öğrendiklerini, hizmetten ayrıldıktan sonra dahi ifşa etmemek mecburiyetinde olacaklar ve bu mecburiyet münasip cezalar veya disiplin tedbirlerinin müeyyidesi altında bulundurulacaktır.

c) Tesislerde bir eksiklik bulunduğunu veya kanuni hükümlerin ilhâl edildiğini kendilerine haber veren her hangi bir şikâyet membanı mutlak surette gizli tutacaklar ve teftişin bir şikâyet üzerine yapıldığını işveren veya vekiline bildirmekten çekineceklerdir.

Madde 16

İşyerlerinin, ilgili kanuni hükümlerin müessir bir şekilde uygulanmasını temin etmenin lüzumlu kılacağı kadar sık ve itinalı bir şekilde teftiş edilmesi lâzımdır.

Madde 17

1. Uygulanması iş müfettişleri tarafından sağlanan kanuni, hükümleri ihlâl veya ihmal edecek şahıslar hakkında önceden ihtar edilmeksizin derhal

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

kanuni takibata geçilecektir, şu kadar ki, noksanların ikmali veya önleyici tedbirlerin uygulanması için önceden ihtarda bulunması gereken hallere dair millî mevzuat tarafından istisnalar kabul edilebilecektir.

2. Takibata geçmek veya geçilmesini tavsiye etmek yerine, ihtar veya tavsiyede bulunma keyfiyeti iş müfettişlerinin takdirine bırakılır.

Madde 18

Uygulanması iş müfettişlerinin kontrolüne tabi olan kanuni hükümleri ihlâl ve vazifelerini ifada iş müfettişlerine engel çıkarma hallerine karşı münasip cezai müeyyideler millî mevzuat tarafından derpiş edilecek ve müessir bir şekilde tatbik olunacaktır.

Madde 19

1. İcabına göre, ya iş müfettişleri veya mahallî teftiş büroları, teftiş faaliyetlerinin neticeleri hakkında merkezî teftiş makamına genel mahiyette muntazam devre raporları vermekle mükellef tutulacaklardır.

2. Bu raporlar, zaman zaman, merkezî makam tarafından tesbit olunan tarzda hazırlanacak ve bu makam tarafından tesbit edilen konuları ihtiva edecektir; raporlar en az bu makamın tesbit edeceği kadar sık olarak ve her halde senede en az bir defa verilecektir.

Madde 20

1. Merkezî teftiş makamı, kontrolü altında bulunan teftiş servislerinin çalışmalarına dair umumi mahiyette bir senelik rapor yayınlayacaktır.

2. Bu senelik raporlar, ait oldukları senenin hitamından sonra mâkul bir zaman zarfında ve her halde on iki ay içinde yayınlanacaktır.

3. Senelik raporların suretleri, raporlar yayımlandıktan sonra mâkul bir devre zarfında ve her halde üç ay içinde Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecektir.

Madde 21

Merkezî teftiş makamı tarafından yayınlanan senelik rapor aşağıdaki konuları ve adı geçen makamın kontrolüne tabi olan diğer ilgili hususları ihtiva edecektir.

- a) Teftiş servisinin faaliyetiyle ilgili kanunlar ve tüzükler;
- b) İş teftiş servisinin personeli;
- c) Teftişe tabi işyerlerinin istatistikleri ve buralarda çalıştırılan işçilerin sayısı;

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

- d) Teftiş ziyaretlerinin istatistikleri;
- e) İşlenen suçlara ve verilen cezalara dair istatistikler;
- f) İş kazaları istatistikleri;
- g) Meslek hastalıkları istatistikleri.

KISIM II

Ticarette iş teftişi

Madde 22

Hakkında bu sözleşmenin bu kısmının yürürlükte bulunduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının her üyesinin ticari işyerlerinde bir iş teftiş sistemi bulundurması lâzımdır.

Madde 23

Ticari işyerlerinde iş teftiş sistemi, çalışma şartlarına ve işçilerin işleriyle meşgul oldukları sırada korunmalarına dair olan kanuni hükümlerin uygulanmasını sağlamakla iş müfettişlerinin vazifeli oldukları işyerleri hakkında uygulanır.

Madde 24

Ticari işyerlerinde iş teftiş sistemi, bu Sözleşmenin 3-21. maddeleri hükümlerinin, uygulanabildikleri nispette yerine getirilmesini sağlamalıdır.

KISIM III

Muhtelif tedbirler

Madde 25

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, onama belgesine ekliyeceği bir beyanla, Sözleşmeyi kabulünde II nci kısmı müstesna tutabilir.

2. Bu şekilde bir beyanda bulunmuş olan her üye, mütaakıp bir beyanla, evvelki beyanını herhangi bir zamanda iptal edebilir.

3. Bu maddenin birinci paragrafına göre yapılmış olan beyanın kendisi hakkında yürürlükte bulunduğu her üye Sözleşmenin tatbikına dair yıllık raporunda Sözleşmenin II. kısmının hükümleri hakkında kendi kanunun ve tatbikatının durumunu bildirecek ve adı geçen hükümlerin ne dereceye kadar tatbik mevkiine konduğunu veya konulmasının tasavvur edildiğini açıklayacaktır.

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 26

Herhangi bir işyerinin veya işyeri kısmının yahut servisinin, bu Sözleşmenin şumulüne girdiği muhakkak surette belli olmadığı takdirde, meselenin halli yetkili makama ait olacaktır.

Madde 27

Bu Sözleşmede “Kanuni hükümler” tâbiri kanun ve tüzüklerden başka, kanun kuvvetini haiz bulunan ve uygulanmasını sağlamak iş müfettişlerinin vazifesi olan hakem kararlarını ve genel sözleşmeleri de içine alır.

Madde 28

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince verilecek olan senelik raporlara bu sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan bütün kanunlar ve tüzükler hakkında mufassal malûmat dercedilecektir.

Madde 29

1. Bir üyenin ülkesi geniş bölgeleri ihtiva edip te bu bölgelerdeki nüfusun dağınıklığı veya gelişme safhası dolayısıyla yetkili makam, bu sözleşme hükümlerinin buralarda uygulanmasının kabil olmayacağını mülâhaza ettiği takdirde, adı geçen makam, bu bölgeleri bu sözleşmenin uygulanmasından ya tamamıyla veyahut muayyen işletmeler veya işler hakkında münasip göreceği istisnalar kabul etmek suretiyle kısmen muaf tutabilir.

2. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu sözleşmenin uygulanmasına dair vereceği ilk yıllık raporunda, hakkında bu madde hükümlerine müracaat niyetinde olduğu bölgeleri ve bu hükümlere müracaat niyetinde olmasının sebeplerini göstermelidir; hiçbir üye, daha sonra, bu suretle göstermiş bulunduğu bölgelerden maadası için bu madde hükümlerine müracaat edemez.

3. Bu madde hükümlerine müracaat eden her üye, mütaakıp yıllık raporlarında, hangi bölgeler için bu madde hükümlerine müracaat hakkından vazgeçtiğini göstermelidir.

Madde 30

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 1946 yılında tadil edilen metninin 35 inci maddesinde zikrolunan ülkeler hususunda, bu suretle tadil edilmiş olan adı geçen maddenin 4 ve 5 inci fıkralarında yazılı ülkeler hariç, bu sözleşmeyi onayan her teşkilât üyesi, aşağıdaki hususları bildiren bir beyanı Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, onanmasından sonra, mümkün olan en kısa müddet içinde göndermelidir:

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

- a) Haklarında sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler;
- b) Haklarında sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;
- c) Haklarında sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde sözleşmenin uygulanmamasının sebepleri;
- d) Haklarında kararını sonraya bıraktığı ülkeler.

2. Bu maddenin birinci paragrafının a) ve b) bentlerinde zikrolunan taahhütler, onanmanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3. Her üye, bu maddenin 1. paragrafının b), c) ve d) bentleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden yahut bir kısmından, yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye, 34. madde hükümlerine uygun olarak, bu sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında genel müdüre daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini herhangi başka bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 31

1. Bu sözleşme konusuna dâhil bulunan meseleler, anavatan dışı bir ülkenin makamlarının bizzat kendi yetkisi çerçevesi içine girdiği zaman, o ülkenin milletlerarası münasebetlerinden sorumlu olan üye, adı geçen ülkenin hükümetiyle mutabık olarak, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, o ülke adına, bu Sözleşmedeki vecibeleri kabul ettiğine dair bir beyan gönderebilecektir.

2. Bu Sözleşmedeki vecibelerin kabulü hakkındaki bir beyan Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne;

a) Müşterek otoriteleri altında bulunan bir ülke için iki veya daha fazla Teşkilât üyesi;

b) Birleşmiş Milletler Antlaşması hükümleri yahut o ülke hakkında yürürlükte olan herhangi diğer bir hüküm gereğince, o ülkenin idaresinden sorumlu bulunan milletlerarası her makam; tarafından gönderilebilir.

3. Bu maddenin yukarıki paragrafları hükümleri uyarınca, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlar, Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişikliklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını bildirmelidir; beyan, Sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydiyle uygulandığını bildirdiği zaman, adı geçen değişikliklerin nelerden ibaret

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

olduğunu belirtmelidir.

4. İlgili üye yahut üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildirilen değişikliği ileri sürmek hakkından, daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilecektir.

5. İlgili üye yahut üyeler veya Milletlerarası makam, 17 nci madde hükümlerine uygun olarak, Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini her hangi başka bir bakımdan değiştiren ve bu Sözleşmenin uygulanması hususundaki durumu belirten yeni bir beyan gönderebilecektir.

KISIM IV

Son hükümler

Madde 32

Bu sözleşmenin kesin onama belgeleri, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdüre gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 33

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edilmesi tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescilinden itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 34

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdüre göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarnama ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, onu bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 35

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, teşkilât üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiklerini,

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 36

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 37

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 38

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme, başkaca hükümleri ihtiva etmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukardaki 34 üncü madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, bu Sözleşme, üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 39

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.

81 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

**SENDİKA ÖZGÜRLÜĞÜ VE ÖRGÜTLENME HAKKININ
KORUNMASI HAKKINDA 87 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA
SÖZLEŞMESİ (*)**

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Sanfransisko’da toplantıya çağrılarak orada 17 Haziran 1948’de otuzbirinci toplantısını yapan Uluslararası Çalışma Örgütü Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin yedinci maddesini oluşturan sendika özgürlüğü ve örgütlenme hakkının korunması konusu ile ilgili çeşitli önerilerin bir sözleşme şeklinde kabulüne karar verdikten sonra,

Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası’nın Dibace kısmının, çalışanların durumunun iyileştirilmesini ve barışın sağlanmasını mümkün kılacak yollar arasında “Örgütlenme Özgürlüğü İlkesinin” vurgulanmasını da açıklamış olduğunu,

Filadelfiya Beyannamesi’nin ifade ve dernek kurma özgürlüğünün devamlı bir ilerlemenin gerekli bir koşulu olduğunu yeniden vurgulamış ve duyurmuş bulunduğunu,

Uluslararası Çalışma Konferansının otuzuncu toplantısında, Uluslararası düzenin esaslarını oluşturması gereken ilkeleri oybirliği ile kabul ettiğini,

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nun ikinci toplantısında, bu ilkeleri kendisine mal ettiğini ve Uluslararası Çalışma Örgütünün bir veya birkaç Uluslararası Sözleşmenin kabulüne olanak sağlayacak şekilde çabalarını sürdürmeye davet ettiğini,

Gözönünde tutarak bindokuzyüzkırksekiz yılı Temmuz ayının işbu dokuzuncu günü sendika özgürlüğüne ve örgütlenme hakkının korunmasına ilişkin 1948 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

* Bu Sözleşme’nin onaylanması 25.11.1992 tarihli ve 3847 sayılı Sendika Özgürlüğüne ve Örgütlenme Hakkının Korunmasına İlişkin 87 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun’la (RG. 11.12.1992, S. 21432 Mükerrer) ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığı’nın 17.12.1992 tarihli ve EİUE-II/3564-7885 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 08.01.1993 tarihli ve 93/3967 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 25.02.1993, S. 21507) kabul edilmiştir.

BÖLÜM 1

Örgütlenme Özgürlüğü

Madde 1

Hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütünün her üyesi aşağıdaki hükümleri yerine getirmeyi üstlenir.

Madde 2

Çalışanlar ve işverenler, herhangi bir ayırım yapılmaksızın önceden izin almadan istedikleri kuruluşları kurmak ve yalnız bu kuruluşların tüzüklerine uymak koşuluyla bunlara üye olmak hakkına sahiptirler.

Madde 3

1. Çalışanların ve işverenlerin örgütleri, tüzük ve iç yönetmeliklerini düzenlemek, temsilcilerini serbestçe seçmek yönetim ve etkinliklerini düzenlemek ve iş programlarını belirlemek hakkına sahiptirler.

2. Kamu makamları, bu hakkı sınırlayacak veya bu hakkın yasaya uygun şekilde kullanılmasına engel olacak nitelikte her türlü müdahaleden sakınlıdır.

Madde 4

Çalışanların ve işverenlerin örgütleri yönetsel yoldan feshedilme veya faaliyetten menedilmeye tabi tutulamazlar.

Madde 5

Çalışanların ve işverenlerin örgütleri, federasyon ve konfederasyon kurma ve bunlara üye olma ve her örgüt, federasyon veya konfederasyon, uluslararası çalışanlar ve işverenler örgütlerine katılma hakkına sahiptirler.

Madde 6

Yukarıda yazılı 2, 3 ve 4'üncü maddeler hükümleri çalışanların ve işverenlerin örgütlerinin federasyon ve konfederasyonları hakkında uygulanır.

Madde 7

Çalışanların ve işverenlerin örgütleriyle bunların federasyon ve konfederasyonlarının tüzel kişilik kazanmaları yukarıda yazılı 2, 3 ve 4'üncü maddeler hükümlerinin uygulamasını sınırlayacak nitelikte koşullara bağlanamaz.

Madde 8

1. Çalışanlar ve işverenler bunlara ait örgütler, bu Sözleşme ile kendileri-

87 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ne tanınmış olan hakları kullanmada, diğer kişiler veya örgütlenmiş topluluklar gibi yasalara uymak zorundadırlar.

2. Yasalar, bu sözleşme ile öngörülen güvencelere zarar verecek nitelikte olamaz veya zarar verecek şekilde uygulanamaz.

Madde 9

1. Bu Sözleşmede öngörülen güvencelerin silahlı kuvvetlere ve polis mensuplarına ne ölçüde uygulanacağı ulusal mevzuatla belirlenir.

2. Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasasının 19 uncu maddesinin 8 inci paragrafı ile konulan ilkelere uygun olarak; bu sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumunda silahlı kuvvetler ve polis mensuplarına bu Sözleşmede öngörülen güvenceleri sağlayan yürürlükteki herhangi bir yasa, karar, adet veya anlaşmayı etkilemeyecektir.

Madde 10

Bu Sözleşmede “örgüt” terimi, çalışanların veya işverenlerin çıkarlarına hizmet ve bu çıkarları savunma amacını güden çalışanların ve işverenlerin her türlü kuruluşunu ifade eder.

BÖLÜM II

Örgütlenme Hakkının Korunması

Madde 11

Hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu Uluslararası Çalışma Örgütünün her üyesi, çalışanların ve işverenlerin örgütlenme hakkını serbestçe kullanmasını sağlamak amacıyla gerekli ve uygun bütün önlemleri almakla yükümlüdür.

BÖLÜM III

Çeşitli Hükümler

Madde 12

1. Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasası 1946 Değişiklik Belgesi ile değiştirilmiş bulunan Uluslararası Çalışma Örgütü Anayasasının 35 inci maddesinde sözü edilen, fakat bu suretle değiştirilmiş olan adı geçen maddenin 4 üncü ve 5 inci fıkralarında yazılı ülkeler dışında kalan ülkelerle ilgili olarak, bu Sözleşmeyi onayan örgütün her üyesi, aşağıdaki hususları bildiren bir açıklamayı onama belgesi ile birlikte veya onanmasından sonra mümkün olan en kısa bir süre içinde Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderecektir.

87 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

- a) Hakkında sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler;
- b) Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;
- c) Sözleşmelerin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde Sözleşmenin uygulanamamasının nedenleri;
- d) Haklarındaki kararını saklı tuttuğu ülkeler.

2. Bu maddenin birinci paragrafının (a) ve (b) bentlerinde sözü edilen taahhütler, onamanın ayrılmaz kısımları sayılacak ve onama kuvvetine sahip olacaktır.

3. Her üye, bu maddenin 1 inci paragrafının (b), (c) ve (d) bentleri gereğince daha önce yapmış olduğu açıklamada mevcut çekincelerin hepsinden veya bir kısmından, yeni bir açıklama ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye, 16 ıncı madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşmenin feshedilebileceği süreler zarfında Genel Müdüre, daha önceki herhangi bir açıklamanın hükümlerini başka herhangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki mevcut durumu bildiren yeni bir açıklama gönderebilecektir.

Madde 13

1. Bu Sözleşmede ele alınan konular, anavatan dışı bir ülkenin makamlarının bizzat kendi yetkisi çerçevesi içine girdiği zaman, o ülkenin uluslararası ilişkilerden sorumlu olan üye, adı geçen ülkenin hükümetleriyle uyuşarak Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdüre, o ülke adına bu Sözleşmedeki yükümlülükleri kabul ettiğine ilişkin bir açıklama gönderebilecektir.

2. Bu Sözleşmedeki yükümlülüklerin kabulünü bildiren bir açıklama Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdüre:

a) Ortak otoriteleri altında bulunan bir ülke için örgütün iki veya daha fazla üyesi;

b) Birleşmiş Milletler Antlaşması hükümleri yahut o ülke hakkında yürürlükte olan herhangi bir değer hüküm gereğince o ülkenin yönetiminde sorumlu bulunan uluslararası bir makam tarafından gönderilebilir.

3. Bu maddenin yukarıdaki paragraflarındaki hükümler uyarınca Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdüre gönderilen açıklamalar Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişiklik yapılmadan mı yoksa, değişikliklerle mi uygulanacağı bildirilecektir; açıklama Sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirdiği zaman, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu açık olarak gösterecektir.

87 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

4. İlgili üye, üyeler veya uluslararası makam, daha sonraki bir açıklamayla tamamen veya kısmen vazgeçebilecektir.

5. İlgili üye, üyeler veya uluslararası makam, 16 ncı madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşmenin feshedilebileceği devreler süresince Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, daha önceki herhangi bir açıklamanın hükümlerini başka herhangi bir bakımdan değiştiren ve Sözleşmenin uygulanması bakımından mevcut durumu belirten yeni bir açıklama gönderilebilecektir.

BÖLÜM 4

Son Hükümler

Madde 14

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilir ve onun tarafından kaydedilir.

Madde 15

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından kaydedilmiş olan Uluslararası Çalışma Örgütü üyelerini bağlar.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgesi Genel Müdür tarafından kaydedildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Daha sonra bu Sözleşme, onu onayan her üye için, onama belgesi kaydedildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir süre sonunda Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Müdürün kaydedeceği bir belge ile feshedilebilir. Fesih, kayıt tarihinden ancak bir yıl sonra geçerli olur.

2. Bu sözleşmeyi onamış olup da onu, bundan önceki fıkrada sözü edilen on yıllık sürenin bitiminden itibaren bir yıl süresince bu madde gereğince feshetmek seçeneğini kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir süre için bağlanmış olur ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık süre bitince, bu maddenin içerdiği koşullar içinde feshedebilir.

Madde 17

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Örgüt üyeleri tarafından kendisine bildirilen, bütün onama ve fesihlerin kaydedildiğini Uluslararası Çalışma Örgütünün bütün üyelerine duyurur.

87 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 18

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince kaydetmiş olduğu bütün onama ve fesihlere ilişkin tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca kaydedilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırır.

Madde 19

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 20

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Değiştirici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması durumu yukarıdaki 16 ncı madde dikkate alınmaksızın ve değiştirici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kaydı ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini gerektirir.

b) Değiştirici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu sözleşme üyelerinin onamasına artık açık bulundurulamaz.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da Değiştirici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, herhalde şimdiki şekil ve içeriğiyle geçerli olmakta devam eder.

Madde 21

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir.

SINAI MÜESSESELERDE HAFTA TATİLİ YAPILMASI HAKKINDA 14 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vâkı davet üzerine, Cenevre'de 25/10/1921 de Üçüncü toplantısını yapan Milletler Cemiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı,

Gündeminin 7 nci maddesini teşkil eden, sanayide hafta tatili meselesi hakkında bazı tekliflerin kabulünü ve;

Bu tekliflerin bir Milletlerarası İş Sözleşmesi şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra,

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsü hükümleri gereğince, Milletlerarası İş Teşkilâtı üyelerinde onanmak üzere, Sınai Müesseselerde Hafta Tatili Yapılmasına Dair 1921 Tarihli Sözleşme adı verilecek olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir:

Madde 1

1. Bu Sözleşmenin uygulanması bakımından;

a) Maden ve taşocakları ile herhangi bir maddeyi topraktan çıkarmak;

b) Maddelerin imali, tadili, temizlenmesi, tamiri, süslenmesi, ikmali, satış için hazırlanması ve yıkma işleri, gemi inşası, elektrik ve genel olarak her türlü muharrik kuvvet istihsal, tahvil ve nakli işleri dâhil, maddelerin şekillerinin kısmen veya tamamen değiştirilmesi;

c) Her nevi bina, demiryolu, tramvay, liman, dok, dalgakıran, kanal, nehirlerde sefer tesisatı, yol, tünel, köprü, su bendi, ana ve âdi lağım, kuyu, telefon, telgraf, elektrik tesisatı, havagazı, su tesisatı, ve tevzii ve diğer yapı işleri ile bunlara ait tamir, bakım, tadil, yıkma, hazırlama ve temel işleri;

d) Dok, rıhtım, iskele ve antrepolarda eşyanın boşaltılıp yüklenmesi, taşınması ve işlenmesi dâhil el ile taşıma işleri hariç, insan ve eşyanın kara, demiryolu ile nehirlerde nakli işleri;

Sanayi işlerinden sayılır.

2. Yukardaki sayım, sınai müesseselerde çalışma müddetinin günde sekiz ve haftada kırk sekiz saat olarak tahdidini istihdaf eden Vaşington Sözleşme-

*

Bu Sözleşme'nin onaylanması 11.02.1946 tarihli ve 4865 Sayılı Sınai Müesseselerde Hafta Tatili Yapılması Hakkındaki 14 Numaralı Milletlerarası Sözleşmeye Katılmaya Dair Kanunla (RG. 16.02.1946, S. 6234) kabul edilmiştir.

14 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

sinde, her Hükümet tarafından kabulü derpiş edilen istisnalar bu Sözleşmeye uygulanmaları kabil olduğu derecede nazara alınmak kayıt ve şartı altında yapılmıştır.

3. Yukardaki sayımdan başka, her üye, lüzum gördüğü takdirde, bir taraftan sanayi ve diğer taraftan tarım ve ticaret arasındaki hududu tâyin edebilir.

Madde 2

1. Resmi veya hususi herhangi bir sınıai müessesede veya onun müştemi-lâtında çalışan bütün şahıslar, bundan sonraki maddelerde derpiş olunan istisnalar nazara alınmak, şartıyla, her 7 günlük bir devre içinde fasılasız en az 24 saat zarfında istirahatden istifade edeceklerdir.

2. Bu istirahat, imkân dairesinde bir müessesenin bütün mensuplarına aynı zamanda verilecektir.

3. İstirahat mümkün mertebe, memleket veya bölge gelenek ve âdetlerinde yeralan günlere rastlayacaktır.

Madde 3

Her üye, münhasıran aynı bir aile efradının çalıştığı, sınıai müesseselere mensup şahısları 2 nci madde hükmünden istisna edebilir.

Madde 4

1. Her üye hal icaplarına uygun türlü iktisadi ve insani mülahazaları bil-hassa gözönünde tutmak suretiyle işverenlerle işçilerin yetkili cemiyetleri mevcut olan yerlerde bu cemiyetlerle istişareden sonra, 2 nci madde hükümleri hakkında tam veya kısmi istisnalar (istirahatin kaldırılması veya azaltılması dâhil) kabul edebilir.

2. Bu istişare, yürürlükte olan mevzuatın uygulanması suretiyle kabul edilmiş bulunan istisnalar halinde mecburi olmayacaktır.

Madde 5

Her üye 4 üncü madde gereğince tamamen kaldırılan veya azaltılan dinlenmeleri telâfi edici istirahatlerin esasen mahalli anlaşmalar yahut örfü âdetlerle derpiş edilmiş bulunması müstesna, diğer hallerde bu şekilde telâfi edici dinlenme zamanları tesbit eden hükümler koymayı mümkün mertebe sağlayacaktır.

Madde 6

1. Her üye, bu Sözleşmenin 3 ve 4 üncü maddeleri gereğince kabul edilen istisnaların bir listesini yaparak bunu Milletlerarası İş Bürosuna gönderecek-

14 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

tir. Her üye bundan sonra her iki senede bir defa bu listede yapacağı değişiklikleri bildirecektir.

2. Milletlerarası İş Bürosu bu husus için Milletlerarası Genel İş Konferansına bir rapor verecektir.

Madde 7

Bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını kolaylaştırmak için, her patron, müdür veya vekili aşağıdaki mükellefiyetlere tâbi olacaktır.

a) Haftalık dinlenme bütün şahıslara toplu bir halde veriliyorsa, toplu istirahat gün ve saatlerini, müessese içinde veya başka munasip bir yerde göze çaracak afişler asmak suretiyle veyahut Hükümetçe munasip görülecek diğer herhangi bir şekilde bildirmek.

b) Haftalık dinlenme, bütün şahıslara toplu bir halde verilmiyorsa, memleket kanunlarının veyahut yetkili makamlarca yapılan tüzüğün tarifi dâhilinde hazırlanmış bir deftere hususi bir dinlenme rejimine tâbi tutulan işçi veya hizmetlileri ve bu rejimi bildirmek.

Madde 8

Bu Sözleşmenin, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünde tesbit edilen şartlar içinde kati şekilde onandığına ait belge Milletlerarası Çalışma Bürosuna gönderilecek ve bu onanma Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edilecektir.

Madde 9

1. Milletlerarası İş Teşkilâtının iki üyesinin onamaları Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edildiği tarihten itibaren bu Sözleşme yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme, ancak onamaları Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edilen üyeleri bağlayacaktır.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında onaması Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edildiği tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

Madde 10

Milletlerarası İş Teşkilâtı üyelerinden ikisinin onamaları Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edilmesi akabinde, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü keyfiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün üyelerine bildirecektir. Genel Müdür, teşkilâtın başka üyeleri tarafından kendisine sonradan tebliğ edilecek onamaları da keza bütün üyelere bildirecektir.

14 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 11

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onun 1, 2, 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeleri hükümlerini en geç 1.1.1924 e kadar uygulamaları ve bu hükümlerin fiil alanına geçmesi için gerekli tedbirleri almağı taahhüt eder.

Madde 12

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 35 inci maddesi hükümleri gereğince, bütün müstemleke, müstamere ve himayesi altındaki memleketlerde uygulamayı taahhüt eder.

Madde 13

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, yürürlüğe girmeye başladığı tarihten 10 sene geçtikten sonra Milletlerarası Çalışma Bürosuna Yapacağı ve Milletlerarası Çalışma Bürosunun tescil edeceği bir ihbarname ile feshedilebilir. Fesih, Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescili tarihinden bir sene sonra muteber olur.

Madde 14

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 15

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi de muteber olacaktır.

SON MADDELERİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA 80 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunca Montréal'e davet edilip orada 19 Eylül 1946 da yirmi dokuzuncu toplantısını akdeden, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Genel Konferansı.

İlk yirmi sekiz toplantısında kabul edilen sözleşmelerle, Milletler Cemiyeti Genel Sekreterine verilen bazı kayıt ve tescil görevlerinin bundan sonra yerine getirilmesini sağlamak ve Milletler Cemiyetinin feshi ve Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün tadili dolayısıyla, bu hususta bazı tamamlayıcı değişiklikler yapmak maksadıyla, anılan sözleşmelerde kısmi şekilde tadiller icrası hakkında olup, toplantı gündeminin ikinci maddesini teşkil eden meseleye müteallik bulunan birtakım tekliflerin kabulünün kararlaştırdıktan sonra;

Bu tekliflerin, bir milletlerarası sözleşme şeklini alması lâzımgeldiği mütalâasında bulunarak;

Bin dokuz yüz kırk altı yılı Ekim ayının dokuzuncu günü, son maddelerin değiştirilmesine ait 1946 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

1. Milletlerarası Çalışma Konferansınca, ilk yirmi beş toplantısında kabul edilen sözleşmelerin metinlerinin herhangi bir yerinde bulunan, "Milletler Cemiyeti Genel Sekreteri" kelimeleri yerine, "Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü" kelimeleri, "Genel Sekreter" kelimeleri yerine, "Genel Müdür" kelimeleri ve "Sekreterlik" kelimesi yerine, "Milletlerarası Çalışma Bürosu" kelimeleri konulmuştur.

2. Konferansa, ilk yirmi beş toplantısında kabul edilen sözleşmelerde derpiş edilen, sözleşmelerin değişikliklerin onanmalarının, bozma belgelerinin ve beyanatın, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından tescil edilmesi keyfiyeti ile, zikredilen onamaların, bozma belgelerinin ve beyanatın, anılan sözleşmelerin asıl metinleri hükümleri gereğince, Milletler

* Bu Sözleşme'nin onaylanması 24.05.1949 tarihli ve 5393 sayılı Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının, 1946 Yılında Montréal'de Akdettiği 29 uncu Toplantısında Kabul Edilen "Son Maddelerin Değiştirilmesi Hakkındaki 80 Sayılı Sözleşme"nin Onanmasına Dair Kanunla (RG. 28.05.1949, S. 7218) kabul edilmiştir. **Söz konusu sözleşmenin öngördüğü değişiklikler, ilgili metinlere işlenmiştir.**

80 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Cemiyeti Genel Sekreteri tarafından tescil edilmiş olmaları keyfiyeti, her hususta, aynı hükmü ifade edecektir.

3. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, bu onamaların, bozma belgelerinin ve beyanatın Konferansça, ilk yirmi beş toplantısında kabul edilen sözleşmelerin, bu maddenin bundan evvelki hükümleri ile değiştirilmiş bulunan hükümleri gereğince, kendi tarafından tescil edilmelerine dair bütün malûmatı, Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesine göre tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderecektir.

Madde 2

1. Konferansça, ilk on sekiz toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerin her birinin mukaddemesinin ilk fıkrasındaki “Milletler Cemiyeti” kelimeleri kaldırılmıştır.

2. Konferansça, ilk on yedi toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerin mukaddemelerinde yazılı “Versay Antlaşmasının XIII üncü kısmı ile diğer barış antlaşmalarının mütenazır kısımları hükümleri gereğince” kelimeleri ile bu formülün değişmiş şekilleri yerine, “Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsü hükümleri gereğince” kelimeleri konulmuştur.

3. Konferansça, ilk yirmi beş toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerin bütün maddelerindeki “Versay Antlaşmasının XIII üncü kısmı ile diğer barış antlaşmalarının mütenazır kısımlarında derpiş edilen şartlar içinde” kelimeleriyle bu formülün değişmiş bütün şekilleri yerine, “Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünde tesbit edilen şartlar içinde” kelimeleri konulmuştur.

4. Konferansça, ilk yirmi beş toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerin bütün maddelerindeki “Versay Antlaşmasının 408 inci maddesi ve diğer barış antlaşmalarının mütenazır maddeleri” kelimeleri ve bu formülün bütün değişmiş şekilleri yerine, “Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi” kelimeleri konulmuştur.

5. Konferansça, ilk yirmi beş toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerin bütün maddelerindeki “Versay Antlaşmasının 421 inci maddesi ve diğer barış antlaşmalarının mütenazır maddeleri” kelimeleri yerine, “Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesi” kelimeleri konulmuştur.

6. Konferansça, ilk yirmi beş toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerin mukaddemelerinde ve bütün maddelerinde yazılı “Sözleşme Tasarısı” tâbiri yerine, “Sözleşme” kelimesi konulmuştur.

7. Konferansça, ilk yirmi sekiz toplantısında kabul edilmiş bulunan söz-

80 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

leşmelerin, Milletlerarası Çalışma Bürosu Müdüründen bahseden bütün maddelerindeki “Müdür” unvanı yerine “Genel Müdür” unvanı konulmuştur.

8. Konferansça, ilk on yedi toplantısında kabul edilmiş bulunan herhangi bir sözleşmede “adı verilecek olan” kelimeleri mukaddemeye dercolunacak ve bunu bahis mevzuu sözleşmeyi ifade etmek üzere, Milletlerarası Çalışma Bürosunca kullanılacak olan muhtasar unvan takip edecektir.

9. Konferansça, ilk on dört toplantısında kabul edilmiş bulunan herhangi bir sözleşmede, birden fazla fıkra ihtiva eden maddelerin numaralanmamış fıkraları, numaralanacaktır.

Madde 3

Konferansça, ilk yirmi sekiz toplantısında kabul edilmiş bulunan bir sözleşmenin kesin şekilde onanmasına ait bir belgeyi şimdiki bu Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderecek olan Teşkilâtın her üyesi, anılan sözleşmeyi, şimdiki bu Sözleşme ile değiştirilmiş şekli ile onanmış sayılacaktır.

Madde 4

Bu Sözleşmenin iki nüshası, Konferans Başkanı ile Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından imzalanacaktır. Bu nüshalardan birisi, Milletlerarası Çalışma Bürosu arşivine konulacak, diğeri Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 102 nci maddesi gereğince tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verilecektir. Genel Müdür, bu Sözleşmenin tasdikli bir nüshasını, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden her birine yollayacaktır.

Madde 5

1. Bu Sözleşmenin kesin şekilde onanmalarına ait belgeler, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecektir.

2. Bu Sözleşme, onun Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden ikisi tarafından onanmasına ait belge, Genel Müdür tarafından alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

3. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi ve bunu mütaakiben onun yeni onanmalarına ait belgelerin alınması akabinde, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, keyfiyeti, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine bildirecektir.

4. Bu Sözleşmeyi onayan Teşkilâtın her üyesi, bununla, Sözleşmenin ilk yürürlüğe girmesi ile, bizzat kendi tarafından onanması tarihi arasındaki fâsıla zarfında, bu Sözleşme gereğince yapılan herhangi bir hareketin mute-

80 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ber bulunduğunu tanımış olur.

Madde 6

Bu Sözleşme, yürürlüğe girer girmez, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Konferansça, ilk yirmi sekiz toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerin, bu Sözleşme hükümleri gereğince değiştirilmiş şekildeki resmî metinlerini, kendi tarafından usulü dairesinde imzalı ve iki asli nüsha olmak üzere, hazırlıyarak bunlardan bir tanesi, Milletlerarası Çalışma Bürosunun arşivine konulacak ve diğeri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesine göre tescil olunmak için, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine verilecektir; Genel Müdür, bu metinlerin tasdikli nüshalarını, Teşkilât üyelerinin her birine gönderecektir.

Madde 7

Konferansça, ilk yirmi sekiz toplantısında kabul edilmiş bulunan sözleşmelerde mevcut herhangi bir hükme bakılmaksızın, şimdiki bu sözleşmenin bir üye tarafından onanması, anılan sözleşmelerden herhangi birinin tabiatıyla feshini tazammun etmeyecek ve bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinin, adı geçen sözleşmeleri yeni onamalara kapalı tutmak gibi bir sonucu olmayacaktır.

Madde 8

1. Bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşmenin Konferansça kabulü halinde, yeni sözleşmenin aksine hükümleri ihtiva etmemesi şartıyla,

a) Yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması, bu yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, şimdiki bu Sözleşmenin tabiatıyla bozulmasına tazammun edecektir;

b) Bu Sözleşmeyi değiştiren yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, şimdiki bu Sözleşme, artık üyelerin onamalarına açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onamış ve onu değiştiren sözleşmeyi onamamış olan bütün üyeler hakkında aynen yürürlükte kalmaya devam edecektir.

Madde 9

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her biri aynı şekilde muteberdir.

SON MADDELERİN DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA 116 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya çağrılarak orada 7 Haziran 1961 de 45. Toplantısını yapan Milletlerarası Teşkilatı Genel Konferansı,

Sözleşmelerin uygulanmasıyla ilgili olarak Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından hazırlanacak raporlara dair hükümetlerin yeknesak hale getirilmesi amacıyla Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansının ilk otuz iki toplantı döneminde kabul edilen sözleşmelerin kısmen değiştirilmesi hakkındaki tekliflerin kabulünü kararlaştırdıktan sonra,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası sözleşme şeklini alması gerektiği hususunu nazarı itibare alarak,

Bin dokuz yüz altmış bir yılının Haziran ayının yirmi altıncı günü, son maddelerin değiştirilmesine dair 1961 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Milletlerarası Çalışma Konferansı tarafından ilk otuz iki toplantı döneminde kabul edilmiş olan Sözleşmelerin metinlerindeki, Sözleşmelerin uygulanması hakkında Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Genel konferansa bir rapor sunulmasını öngören son madde kaldırılarak yerine aşağıdaki madde ikame olunacaktır:

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 2

Konferans tarafından ilk otuz iki toplantı dönemi sırasında kabul edilmiş

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 04.05.1967 tarihli ve 862 Sayılı Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansının 45 inci Toplantı Dönemi Sırasında Kabul Edilen 116 Sayılı Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanunla (RG. 13.05.1967, S. 12597) ve uygulanması da, 28.06.1968 tarihli ve 6/10267 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (RG. 28.08.1968, S. 12988) kabul edilmiştir. Anılan Sözleşmenin 17.06.1962 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi, 04.12.1968 tarihli ve 6/11045 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla (RG. 26.12.1968, S. 130859) kararlaştırılmıştır. **Sözkonusu Sözleşmenin öngör­düğü değişiklikler ilgili metinlere işlenmiştir.**

116 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

olan bir Sözleşmeye ait kesin onama belgesini, iş bu Sözleşmenin yürürlüğe giriş tarihinden sonra Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel müdürüne bildiren Teşkilatın her Üyesi, o Sözleşmeyi, işbu Sözleşmeyle değiştirmiş şekliyle onaylamış sayılacaktır.

Madde 3

İşbu Sözleşmenin iki nüshası Konferans Başkanı ve Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü tarafından imza edilecektir. Bu nüshalardan biri Milletlerarası Çalışma Bürosu arşivine tevdi edilecek, diğeri ise Birleşmiş Milletler Andlaşmasınının 102. Maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, birleşmiş Milletler Genel Sekreterine gönderilecektir. Genel Müdür, işbu Sözleşmenin onaylı birer örneğini Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Üyelerine gönderecektir.

Madde 4

1. İşbu Sözleşmeye ait kesin onaylama belgeleri, Milletlerarası Çalışma bürosu Genel Müdürüne gönderilecektir.

2. İşbu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Teşkilatının iki üyesinin onaylama belgelerinin Genel Müdür tarafından alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

3. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, işbu sözleşme yürürlüğe girer girmez ve yeni onaylama belgelerini alır almaz durumdan Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerini ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreterini haberdar edecektir.

4. Bu sözleşmeyi onaylayan Teşkilatın her Üyesi, Konferansın ilk otuz iki toplantı döneminde kabul olunan Sözleşmeler gereğince, bu Sözleşmelerde tespit edilmiş aralıklarla, sözkonusu Sözleşmelerden her birinin uygulanması hakkında Konferansa bir rapor sunması ve bu Sözleşmeleri tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmeyeceğini incelemesi yönünden Yönetim Kuruluna tahmil edilen mükellefiyetin yerine, bu Sözleşmenin ilk yürürlüğe girip tarihinden itibaren, yukarıda 1.maddede zikredilen değişik hükmün kaim olduğunu kabul eder.

Madde 5

İşbu Sözleşmenin bir Üye tarafından onaylanması, konferansın ilk otuz iki toplantı dönemi sırasında kabul etmiş olduğu Sözleşmelerden herhangi birinde mevcut herhangi bir hüküm nazara alınmaksızın, o Sözleşmenin kendiliğinden münfesih olması gerektirmeyecek ve işbu Sözleşmenin yürürlüğe girmesi, o Sözleşmenin yeni onaylara kapanması sonucunu doğurmazdır.

116 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 6

1. Konferans işbu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul ederse, yeni Sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça:

a. Değişik yeni Sözleşmenin Teşkilatın bir Üyesi tarafından onaylanması, yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmiş olması kayıt ve şartıyla, işbu Sözleşmenin kendiliğinden münfesihi sayılmasını gerektirecektir.

b. Değişik yeni Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren işbu Sözleşme Üyelerin onayına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. İş bu Sözleşme, onu onaylamış fakat değişik Sözleşmeyi onaylamamış Üyeler için herhalde şimdiki şekil ve muhtevasiyle yürürlükte kalmakta devam edecektir.

Madde 7

İşbu Sözleşmenin İngilizce ve Fransızca nüshaları aynı derecede muteberdir.

116 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

SOSYAL GÜVENLİĞİN ASGARÎ NORMLARI HAKKINDA 102 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı, Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre’de toplantıya davet olunarak, 4 Haziran 1952 tarihinde yaptığı 35 inci toplantısında,

Toplantı gündeminin 5 inci maddesini teşkil eden sosyal güvenliğin asgarî normları konusundaki muhtelif teklifleri kabule karar vererek,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası Sözleşme şeklini alması gerektiğini tespit ederek,

Yirmi sekiz Haziran bin dokuz yüz elli iki tarihinde, “1952 Sosyal Güvenlik (Asgarî Normlar) Sözleşmesi” olarak isimlendirilecek olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir.

BÖLÜM I

Genel Hükümler

Madde 1

1. Bu Sözleşmede,

a) “Mevzuatla tayin olunan” tabiri, millî mevzuatla veya millî mevzuat gereğince tayin olunan demektir.

* Bu Sözleşme’nin onaylanması, 29.07.1971 tarih ve 1451 sayılı Sosyal Güvenliğin Asgari Normları Hakkındaki Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun’la (RG. 10.08.1971, S. 13922) ve “Sosyal Güvenliğin Asgarî Normları hakkındaki Sözleşme”nin, 2 nci maddenin (b) fıkrasında öngörülen yetkiye dayanılarak “sadece, hastalık ödeneklerine ilişkin III üncü, ihtiyarlık yardımlarına ilişkin V inci, iş kazalarıyla meslek hastalıkları halinde yapılacak yardımlara ilişkin VI nci, maluliyet yardımlarına ilişkin IX uncu ve ölüm yardımlarına ilişkin X uncu bölümlerine ait mükellefiyetlerin kabulü, sağlık yardımlarına ilişkin II nci ve analık yardımlarına ilişkin VIII inci bölümlere ait mükellefiyetlerin ise sözleşmesinin 3 üncü maddesinde öngörülen yetkiye dayanılarak 9 uncu maddesinin (d) fıkrası ile 48 inci maddesinin (c) fıkrasındaki geçici istisna hükümlerinden yararlanmak suretiyle kabulü kaydıyla”, uygulanması da Çalışma Bakanlığı’nın uygun mütalâasına dayanan Dışişleri Bakanlığı’nın 13.02.1974 tarihli ve 725.012-ESSD/203 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarih ve 244 sayılı Kanunun 2 ve 3 üncü, 29.07.1971 tarih ve 1451 sayılı Kanunun 2 nci maddelerine göre, 01.04.1974 tarihli ve 7/7964 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 15.10.1974, S. 15037; Düstur V. Tertip, C. 13/3, s. 2276-2302) kabul edilmiştir.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

b) “İkamet” tabiri, mutad olarak Üye Devletin ülkesi üzerinde ikameti, “Mukim” tabiri de, mutad olarak Üye Devletin ülkesi üzerinde ikamet eden kimseyi ifade eder.

c) “Karı” tabiri, geçimi koca tarafından sağlanan karı demektir.

d) “Dul Kadın” tabiri, kocasının ölümü tarihinde geçimi kocası tarafından sağlanan kadın demektir.

e) “Çocuk” tabiri, mevzuatla tayin edilen şekle göre, tahsil mecburiyetinin sona erdiği yaşın altındaki bir çocuk veya 15 yaşını doldurmamış bir çocuk demektir.

f) “Staj Devresi” tabiri, mevzuatla tayin edilen şekle göre, bir prim ödeme devresi, bir çalışma devresi, bir ikamet devresi veya bunların herhangi bir şekildeki terkibi demektir.

2. 10, 34 ve 49 uncu maddelerin tatbikatında, “yardım” tabiri, ya ilgiliye doğrudan doğruya sağlanan sağlık yardımları veya ilgilinin yaptığı masrafların kendisine ödenmesi şeklindeki bilvasıta yardımlar manasına gelir.

Madde 2

İşbu Sözleşmeyi tatbik eden her üye,

a)

i) I. bölümü,

ii) IV, V, VI, IX ve X. bölümlerden en az birisi dahil olmak şartıyla, II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX ve X. bölümlerden en az üçünü;

iii) XI, XII, XIII. bölümlerin bunlarla ilgili hükümlerini;

iv) XIV. bölümü;

tatbik etmeye,

b) Sözleşmenin II-X. bölümlerinde yazılı mükellefiyetlerden hangilerini kabul ettiğini, tasdik vesikasında belirtmeye,

mecburdur.

Madde 3

1. Ekonomisi ve tedavi imkânları yeter derecede gelişmemiş olan bir Üye, yetkili makam dilerse ve bu makamın lüzum gördüğü müddetçe, tasdik vesikasına ekliyeceği bir beyanla aşağıda yazılı maddelerde derpiş olunan muvakkat istisnalardan faydalanma hakkını mahfuz tutabilir: 9 d); 12 (2); 15

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

d); 18 (2); 21 c); 27 d); 33 b); 34 (3); 41 d); 48 c); 55 d) ve 61 d).

2. Bu maddenin I. paragrafına göre bir beyanda bulunan her Üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Ana Statüsünün 22 nci maddesine göre vermeye mecbur olduğu, bu Sözleşmenin tatbikatı hakkındaki yıllık raporunda, faydalanma hakkını mahfuz tuttuğu istisnalardan her birisi için,

a) Bu istisnanın dayandığı sebeplerin devam ettiğini;

b) Veya, bahis konusu istisnadan faydalanma hakkından belirli bir tarihten itibaren vazgeçtiğini,

bildirir.

Madde 4

1. İşbu Sözleşmeyi tasdik etmiş olan her üye, II- X. bölümlerden tasdik vesikasında evvelce belirtilmemiş olanların bir veya bir kaçının tahmil ettiği mükellefiyetleri kabul ettiğini Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne sonradan bildirebilir.

2. Bu maddenin I. paragrafında derpiş edilen taahhütler tasdik vesikasının ayrılmaz cüzü olarak kabul edilir ve bildirme tarihinden itibaren aynı kuvveti haiz olur.

Madde 5

Bir Üyenin, tasdik vesikasında yer alan II- X. bölümlerden herhangi birinin tatbikatı bakımından, işçi ve hizmetlilerin veya mukimlerin muayyen bir yüzde nispetinden yukarı sayıda işçi ve hizmetli veya mukimlerin muayyen bir yüzde nispetinden yukarı sayıda işçi ve hizmetli veya mukim kategorilerini korumakla mükellef olması halinde, Üye mezkûr bölümün tatbikini taahhüt etmeden önce, istenilen nispete ulaşılmış olduğundan emin bulunması lâzımdır.

Madde 6

Bu Sözleşmenin II, III, IV, V, VIII (Sağlık yardımlarına taallûk eden hususlarda), IX ve X. bölümlerinin tatbikatı bakımından, bir Üye millî mevzuata göre mecburî olmayan sigortalarla sağlanan himayeyi de hesaba katabilir.

a) Amme mercileri tarafından murakabe edilmesi veya mevzuatla tayin edilen esaslara uygun olarak, işverenlerle çalışanlar tarafından müştereken idare olunması;

b) Kazançları, kalifiye bir erkek işçinin kazancını aşmayan kimselerin

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

mühim bir kısmını şumulüne alması;

c) İcabında, diğer himaye şekilleriyle birlikte, Sözleşmenin ilgili hükümlerine uygun bulunması;

lâzımdır.

BÖLÜM II

Sağlık Yardımları

Madde 7

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her Üye, korunan kimselere sağlık durumları gerektirdiği zaman, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak, koruyucu mahiyette veya tedavi şeklinde sağlık yardımları yapılmasını teminat altına alır.

Madde 8

Yardım yapılacak hal, sebebi ne olursa olsun hastalık hali ile gebelik, doğum ve bunların doğurduğu neticelerdir.

Madde 9

Korunan kimseleri,

a) Bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin edilen işçi ve hizmetli kategorileriyle bunların karı ve çocukları;

b) Veya, bütün mukimlerin yüzde yirmisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin edilen faal nüfus kategorileriyle bunların karı ve çocukları;

c) Veya, bütün mukimlerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan mukim kategorileri;

d) Veya, 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde, en az 20 kişi çalıştıran sınaî işyerlerindeki işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileriyle bunların karı ve çocukları;

teşkil eder.

Madde 10

1. Yardımlar en az şunlardır:

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

a) Hastalık halinde:

i) Evde yapılacak muayeneler dahil, pratisyen hekimler tarafından yapılacak muayene ve tedaviler;

ii) Mütihazsıs hekimler tarafından, hastanelerde yatarak veya ayakta yapılacak muayene ve tedavilerle hastane dışında sağlanabilecek tedaviler;

iii) Hekim reçetesiyle lüzum gösterilen ilâçların temini;

iv) Lüzumu halinde, hastaneye yatırma;

b) Gebelik, doğum ve bunlardan ileri gelen hastalık ve arızalarda:

i) Doğumdan evvel, doğum esnasında ve doğumdan sonra, bir hekim veya diplomalı ebe tarafından yapılacak muayene ve tedaviler;

ii) Lüzumu halinde, hastaneye yatırma.

2. Yardımdan faydalananlar veya bunların aile reisleri, hastalık halinde yapılacak sağlık yardımı masraflarına iştirak ettirilebilir. Bu iştirake taallûk eden esaslar ilgiliye ağır bir yük teşkil etmeyecek şekilde tespit edilmelidir.

3. Bu madde gereğince yapılacak yardımlar, korunan kimsenin sağlığını korumaya, çalışma gücünü iadeye ve şahsî ihtiyaçlarını karşılayabilme kabiliyetini artırmaya matuftur.

4. Sağlık yardımlarının ifasıyle görevli Devlet daireleri veya müesseseler, korunan kimseleri, amme idareleri tarafından veya bu idarelerce yetkili kabul edilmiş diğer teşekküller tarafından, kendi hizmetlerine arzedilen umumî sağlık müesseselerine müracaat etmeye, uygun görülebilecek her türlü vasıtalarla, teşvik ederler.

Madde 11

10 uncu maddede belirtilen yardımlar, sui-istimali önlemek için, lüzumlu sayılabilecek asgarî bir staj süresini tamamlamış olan sigortalılara ve bunların hak sahibi kimselerine temin olunur.

Madde 12

1. 10 uncu maddede belirtilen yardımlar vak'anın devamı süresince sağlanır; ancak, hastalık halinde her vaka için yardım süresi 26 hafta olarak tahdit edilebilir; Şu kadar ki, hastalık ödeneği verilmesine devam olunduğu sürece, sağlık yardımları durdurulamaz ve uzun tedaviyi gerektirdiği millî mevzuatla kabul edilen hastalıklarda yukarıda yazılı sürenin uzatılması için hükümler vaz olunur.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

2. 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde, yardım süresi vak'a başına 13 hafta olarak tahdit edilebilir.

BÖLÜM III

Hastalık Ödenekleri

Madde 13

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her üye, korunan kimselere, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak hastalık ödeneği verilmesini teminat altına alır.

Madde 14

Yardım yapılacak hal, hastalıktan ileri gelen ve millî mevzuatta belirtildiği şekilde, kazancın muvakkaten durmasını mucip olan işgöremezlik halidir.

Madde 15

Korunan kimseleri,

- a) Bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri;
 - b) Veya, bütün mukimlerin yüzde yirmisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan faal nüfus kategorileri;
 - c) Veya, olay esnasındaki geçim kaynakları 67 nci madde hükümlerine uygun bir şekilde mevzuatla tayin olunan hadleri aşmayan bütün mukimler;
 - d) Veya, 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde, en az 20 kişi çalıştıran sınai işyerlerindeki işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri;
- teşkil eder.

Madde 16

1. Korunan kimselerin işçi ve hizmetli veya faal nüfus kategorilerinden müteşekkil olması halinde, yardım, 65 veya 66 ncı maddeler hükümlerine uygun olarak hesaplanan bir periyodik ödeme şeklinde olur.

2. Olay esnasındaki geçim kaynakları, muayyen hadleri aşmayan bütün mukimlerin korunmuş olması halinde, yardım 67 nci madde hükümlerine uygun olarak hesaplanan bir periyodik ödeme şeklinde olur.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

Madde 17

16 ncı maddede belirtilen yardım, en az sui-istimali önlemek için lüzumlu sayılabilecek bir staj süresini tamamlamış olan kimselere temin edilir.

Madde 18

1. 16 ncı maddede belirtilen yardım, vakanın devamı süresince sağlanır. Ancak, bu yardım her hastalık vak'ası için 26 hafta olarak tahdit edilebilir ve ilk üç gün içinde ödenek verilmeyebilir.

2. 3 üncü madde gereğince bir beyanın yapılmış olması halinde, yardım süresi,

a) Bir yıl içinde hastalık ödeneği verilen günler toplamı aynı yıl içinde korunan şahıslar sayısı ortalamasının on katından daha az olmamak üzere tespit edilecek bir süre;

b) Veya, her vak'a için 13 hafta (İlk üç gün için ödenek verilmeyebilir);
olarak tahdit edilebilir.

BÖLÜM IV

İşsizlik Yardımları

Madde 19

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her Üye korunan kimselere bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak işsizlik yardımları yapılmasını teminat altına alır.

Madde 20

Yardım yapılacak hal, çalışmaya muktedir ve iş almaya hazır bulunan bir kimsenin, uygun bir iş bulma imkânsızlığı sebebiyle ve millî mevzuatta tarif bulunduğu şekilde, kazancının muvakkaten durması halidir.

Madde 21

Korunan kimseleri,

a) Bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, millî mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri,

b) Veya, olay esnasındaki geçim kaynakları 67 nci madde hükümlerine

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

uygun olarak mevzuatla tayin edilen hadleri aşmıyan bütün mukimler;

c) Veya, 3 üncü madde gereğince bir beyan yapılmış olması halinde, en az 20 kişi çalıştıran sınaî işyerlerindeki işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin edilen işçi ve hizmetli kategorileri;

teşkil eder.

Madde 22

1. Korunan kimselerin işçi ve hizmetli kategorilerinden müteşekkil olması halinde, yardım, 65 veya 66 ncı maddeler hükümlerine uygun olarak hesaplanan bir periyodik ödeme şeklinde olur.

2. Olay esnasındaki geçim kaynakları muayyen hadleri aşmayan bütün mukimlerin korunmuş olması halinde, yardım 67 nci madde hükümlerine uygun olarak hesaplanan bir periyodik ödeme şeklinde olur.

Madde 23

22 nci maddede belirtilen yardım, en az sui-istimali önlemek için lüzumlu sayılabilecek bir staj süresini tamamlamış olan korunan kimselere temin edilir.

Madde 24

1. 22 nci maddede belirtilen yardım, olayın devamı süresince sağlanır. Ancak, yardım süresi,

a) İşçi ve hizmetli kategorilerinin korunmuş olması halinde, 12 aylık bir devre içinde 13 hafta;

b) Olay esnasındaki geçim kaynakları kanunla tayin edilmiş hadleri aşmıyan bütün mukimlerin korunmuş olması halinde, 12 aylık bir devre içinde 26 hafta;

olarak tahdit edilebilir.

2. Millî mevzuat gereğince, yardım süresinin, prim ödeme süresine veya muayyen bir süre içinde daha önce alınmış olan yardımlara göre, kademelendirilmiş olması halinde, 12 aylık devre içinde ortalama yardım süresi 13 haftayı bulduğu takdirde, birinci paragrafın a) bendi hükmü yerine getirilmiş sayılır.

3. Her işsizlik vak'asında ilk 7 gün için yardım yapılmayabilir, şu kadar ki, mevzuatla tayin olunan bir süreyi aşmıyan muvakkat çalışma günlerinden

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

önceki ve sonraki işsizlik günleri aynı vak'anın devamı sayılır.

4. Mevsimlik işlerde çalışanlar için yardım süresi ve yardım yapılmayacak olan ilk günler sayısı iş şartlarına uydurulabilir.

BÖLÜM V

İhtiyarlık Yardımları

Madde 25

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her Üye, korunan kimselere, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak ihtiyarlık yardımları yapılmasını teminat altına alır.

Madde 26

1. Yardım yapılacak hal, mevzuatla tayin olunan bir yaşın üstündeki ihtiyarlık halidir.

2. Mevzuatla tayin olunan yaş haddi 65 den yukarı olmamalıdır. Bununla beraber, memleketteki yaşlı kimselerin çalışma güçleri gözönünde bulundurulmak suretiyle, selâhiyetli merciler tarafından daha yüksek bir yaş haddi de tespit olunabilir.

3. Millî mevzuat, yardıma hak kazanan kimsenin mevzuatla belirtilen ücretli işlerde çalışması halinde yardımın durdurulacağına dair hükümleri ihtiva edebilir; veya primli sosyal güvenlik sistemlerinde, hak sahibinin kazancının mevzuatla tayin edilen bir haddi aşması halinde, primsiz sosyal güvenlik sistemlerinde ise, hak sahibinin kazancının veya diğer geçim kaynaklarının veya bunların toplamının mevzuatla belirtilen bir haddi aşması halinde, yardımlardan indirim yapılabilir.

Madde 27

Korunan kimseleri,

a) Bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri;

b) Veya bütün mukimlerin yüzde yirmisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan faal nüfus kategorileri;

c) Veya, ihtiyarlık devresindeki geçim kaynakları 67 nci madde hükümlerine uygun olarak mevzuatla tayin edilen hadleri aşmayan bütün mukimler;

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

d) Veya, 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde en az 20 kişi çalıştıran sınaî işyerlerindeki bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri;

teşkil eder.

Madde 28

Yardım,

a) Korunan kimselerin işçi ve hizmetli veya faal nüfus kategorilerinden müteşekkil olması halinde, 65 veya 66 ncı maddeler hükümlerine uygun olarak;

b) İhtiyarlık devresindeki geçim kaynakları mevzuatla tayin edilen hadleri aşmayan bütün mukimlerin korunmuş olması halinde, 67 nci madde hükümlerine uygun olarak;

hesaplanan bir periyodik ödeme şeklinde olur.

Madde 29

1. 28 inci maddede belirtilen yardım, en az aşağıda yazılı korunan kimseler için teminat altına alınır;

a) 30 senelik bir prim ödeme veya çalışma süresi veya 20 senelik ikamet süresi şeklinde tespit edilebilecek bir staj süresini tamamlayan kimseler;

b) Prensip olarak bütün çalışanların korunması halinde, mevzuat ile tayin olunan bir prim ödeme süresini tamamlayan ve çalışma devresi zarfında kendi adına, yıllık ortalama olarak mevzuatla tayin olunan gün sayısı kadar prim ödenmiş olan kimseler.

2. Birinci paragrafta yazılı yardımın yapılması asgarî bir prim ödeme veya çalışma süresinin tamamlanmış olması şartına bağlı olduğu takdirde, en az, aşağıda yazılı şartları haiz olan korunan kimselere de indirimli bir yardım yapılması teminat altına alınır:

a) Mevzuatla tayin olunan esaslara uygun olarak 15 yıllık bir prim ödeme veya çalışma süresini tamamlamış olan kimseler;

b) Prensip olarak bütün çalışanların korunması halinde, mevzuatla tayin olunan bir prim ödeme süresini tamamlayan ve çalışma devresi zarfında kendi adına her yıl için ortalama olarak bu maddenin birinci paragrafının b) fıkrasında derpiş olunan ortalamanın yarısı kadar gün prim ödenmiş olan

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

kimseler.

3. Mevzuatla tayin olunan esaslara uygun olarak 10 senelik bir prim ödeme veya 5 senelik bir ikamet süresini tamamlamış olan korunan kimselere, XI. bölüm hükümlerine uygun ve fakat mezkûr bölüme ekli cetvelde gösterilen örnek-sigortalı veya hak sahibi kimseler için bu cetvelde yazılı nispetten yüzde on daha eksik bir yardım teminat altına alınmış ise, bu maddenin birinci paragrafı hükmü yerine getirilmiş sayılır.

4. Staj süresinin 10 senelik prim ödeme veya çalışma süresinden fazla fakat 30 senelik prim ödeme veya çalışma süresinden az olması halinde, XI. bölüme ekli cetvelde gösterilen nispetlerden orantılı bir indirme yapılabilir. Mezkûr staj süresi 15 seneden fazla olduğu takdirde, işbu maddenin ikinci paragrafı hükümlerine uygun indirimli yardım yapılır.

5. Bu maddenin 1, 3 veya 4 üncü paragraflarında yazılı yardımların yapılması asgarî bir prim ödeme veya çalışma süresi şartına bağlı olduğu takdirde, münhasıran, Sözleşmenin işbu bölümünün tatbiki ile ilgili hükümlerin yürürlüğe girdiği tarihte ileri yaşlara ulaşmış bulunmaları sebebiyle, bu maddenin ikinci paragrafına uygun olarak mevzuatla tayin olunmuş şartları yerine getiremeyen korunan kimselere, bu gibi kimseler için normal yaşın daha üstündeki bir yaşta bu maddenin 1, 3 veya 4 üncü paragrafları hükümlerine uygun yardımlar sağlanmamış olmak kaydıyla, indirimli bir yardımın temin olunması şarttır.

Madde 30

28 ve 29 uncu maddelerde belirtilen yardımlar ihtiyarlık halinin devamı süresince sağlanır.

BÖLÜM VI

İş Kazalarıyla Meslek Hastalıkları Halinde Yapılacak Yardımlar

Madde 31

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her Üye, korunan kimselere, işkazaları ve meslek hastalıkları halinde, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak, yardımlar yapılmasını teminat altına alır.

Madde 32

Yardım yapılacak haller, işkazalarından veya mevzuatla kabul edilen meslek hastalıklarından ileri gelen aşağıda yazılı hallerdir:

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

- a) Hastalık hali;
- b) Hastalıktan ileri gelen ve millî mevzuatta tarif edildiği şekilde, kazan-cın muvakkaten durmasını mucip olan işgöremezlik hali;
- c) Kazanma gücünün tamamının veya mevzuatla tayin olunan bir derece-nin üstünde olmak üzere bir kısmının muhtemelen devamlı olarak kaybı veya bu kayba tekabül eden bir beden noksanlığı meydana gelmesi;
- d) Aile reisinin ölümü sebebiyle dul kadının ve çocukların geçim imkân-larının kayıp olması; dul kadının yardıma hak kazanması, kendi geçimini temine muktedir olamayacağına millî mevzuat hükümlerine göre kabul e-dilmesi şartına bağlanabilir.

Madde 33

Korunan kimseleri,

- a) Bütün işçi ve hizmetlilerin yüzde ellisinden az olmamak üzere, mevzu-atla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri ve aile reisinin ölümü ile hak kazanılan yardımlar için, bu kategorilere dahil işçi ve hizmetlilerin karı ve çocukları;
 - b) Veya, 3 üncü madde gereğince bir beyanın yapılmış olması halinde, en az 20 kişi çalıştıran sınaî işyerlerindeki işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri ve aile reisinin ölümü ile hak kazanılan yardımlar için, bu kategorilere dahil işçi ve hizmetlilerin karı ve çocukları;
- teşkil eder.

Madde 34

1. Hastalık halinde yapılacak yardımlar bu maddenin 2 ve 3 üncü parag-raflarında belirtilen sağlık yardımlarıdır.

2. Sağlık yardımları şunlardır:

- a) Evde yapılan muayeneler dahil, pratisyen hekim muayeneleri ile müte-hassis hekimler tarafından bir hastanede ayakta veya yatarak yapılan tedavi-ler;
- b) Diş tedavileri;
- c) Evde, bir hastanede veya diğer sağlık müesseselerinde hemşireler tara-ından yapılan bakım ve tedaviler;

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

d) Hastane, nekahat evi, sanatoryum veya diğer sağlık müesseselerindeki bakım masrafları;

e) Diş tedavi malzemesi, ilâç ve diğer tıbbî ve cerrahî malzemenin temin edilmesi, protez temini ve bakımı, gözlük verilmesi;

f) Bir hekim veya dişçinin nezareti altında olmak üzere, kanunla hekimlik mesleğine bağlı kabul edilen diğer meslekler mensupları tarafından yapılacak bakım ve tedaviler.

3. Üçüncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde, sağlık yardımları en az şunları ihtiva eder:

a) Evde yapılacak muayeneler dahil, pratisyen hekim tarafından yapılan muayene ve tedaviler;

b) Mütihassıs hekimler tarafından, bir hastanede yatarak veya ayakta yapılan muayene ve tedavilerle hastane dışında yapılacak muayene ve tedaviler;

c) Bir hekim veya salâhiyetli diğer bir kimsenin reçetesiyle lüzum gösterilen ilâçlar;

d) Gereken hallerde, bir hastaneye yatırma,

4. Yukarıdaki paragraflara göre yapılacak sağlık yardımları, korunan kimsenin sağlığını korumaya, çalışma gücünü iadeye ve şahsî ihtiyaçlarını görebilme kabiliyetini artırmağa matuftur.

Madde 35

1. Sağlık yardımlarını ifa ile görevli Devlet daireleri veya müesseseler, uygun görülen hallerde, çalışma güçleri azalmış kimselerin yeniden uygun bir işe alıştırılmaları maksadiyle, meslekî rehabilitasyon müesseseleriyle işbirliği yaparlar.

2. Mezkûr daire ve müesseseler, çalışma güçleri azalmış kimselerin meslekî rehabilitasyona tabi tutulmaları hususunda tedbirler almağa millî mevzuatla yetkili kılınabilir.

Madde 36

1. Geçici iş göremezlik, kazanma gücünün tamamının daimi olarak kaydedilmesi veya bu kayba tekabül eden bir beden noksanlığı meydana gelmesi veyahut aile reisinin ölümü hallerinde yapılacak yardımlar 65 veya 66 ncı madde hükümlerine uygun olarak hesaplanacak periyodik ödemeler şeklin-

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

dedir.

2. Kazanma gücünün bir kısmının daimî olarak kaydedilmesi veya bu kayba tekabül eden bir beden noksanlığı meydana gelmesi halinde yapılacak yardım, yardım yapılması gerekiyorsa, çalışma gücünün tamamının kaybı veya buna tekabül eden beden noksanlığı hali için derpiş olunan miktarın uygun bir nispeti üzerinden tespit edilecek periyodik ödemeler şeklindedir.

3. Periyodik ödemeler,

a) İşgöremezlik derecesinin cüz'i olması;

b) Veya yetkili mercilerin, sermayenin iyi kullanılacağından emin bulunmaları;

halinde sermayeye çevrilerek toptan ödenebilir.

Madde 37

34 veya 36 ncı maddelerde belirtilen yardımlar, en az kaza anında veya hastalığın meydana geldiği sırada üyenin ülkesinde işçi veya hizmetli olarak çalıştırılmakta olan korunan kimseler için, aile reisinin ölümü sebebiyle yapılacak periyodik ödemelerde de bu gibi kimselerin dul karıları ve çocukları için, teminat altına alınır.

Madde 38

34 ve 36 ncı maddelerde belirtilen yardımlar, yardımı gerektiren halin devamı süresince sağlanır. Şu kadar ki, geçici iş göremezlik ödeneği, her işgöremezlik vak'asında ilk 3 gün için verilmeyebilir.

BÖLÜM VII

Aile Yardımları

Madde 39

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her Üye, korunan kimselere, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak, aile yardımları yapılmasını teminat altına alır.

Madde 40

Yardım yapılacak hal, mevzuatla tayin olunacağı şekilde, çocukların geçimini sağlama mükellefiyetidir.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

Madde 41

Korunan kimseleri,

- a) Bütün işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri;
 - b) Veya, bütün mukimlerin % 20 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan faal nüfus kategorileri;
 - c) Veya, çocuk geçindirmekle mükellef olduğu süre içinde geçim kaynakları mevzuatla tayin olunan hadleri aşmayan bütün mukimler.
 - d) Veya, 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde en az 20 kişi çalıştıran sınaî işyerlerindeki bütün işçi ve hizmetlileri % 50 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri;
- teşkil eder.

Madde 42

Yapılacak yardımlar:

- a) Mevzuatla tayin edilmiş bir staj süresini tamamlayan her korunan kimseye periyodik ödemeler yapılması;
- b) Veya, çocuklara yiyecek, giyecek, mesken, tatil geçirme yerleri veya ev idaresinde yardım sağlanması;
- c) Yahut, a) ve b) fıkralarında yazılı yardımların mezcedilerek temini; şeklindedir.

Madde 43

42 nci maddede belirtilen yardımlar en az mevzuatla tayin edilen şekle göre, muayyen bir süre içinde 3 aylık prim ödeme veya çalışma yahut bir senelik ikamet şartlarından birini yerine getiren korunan kimseler için teminat altına alınır.

Madde 44

42 nci maddeye göre yapılacak yardımların tutarı,

- a) 66 ncı maddede belirtilen esaslara uygun olarak tespit edilecek bir erkek işçinin ücretinin % 3 ü ile korunan kimselerin çocukları sayısının çarpımına;

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

b) Veya bu ücretin % 1,5 u ile bütün mukimlerin çocukları sayısının çarpımına;
eşit olmalıdır.

Madde 45

Periyodik ödemeler şeklinde yapılacak yardımlar, yardımı gerektiren halin devamı süresince sağlanır.

BÖLÜM VIII

Analık Yardımları

Madde 46

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her üye, korunan kimselere, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak, analık yardımları yapılmasını teminat altına alır.

Madde 47

Yardım yapılacak hal, gebelik, doğum ve bunların doğurduğu neticelerle, mevzuatta belirtildiği şekilde, bu sebeplerden dolayı kazancın muvakkaten durması halleridir.

Madde 48

Korunan kimseleri,

a) Bütün işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri içindeki kadınlarla, analık sağlık yardımlarına taallük eden hususlarda, bu kategorilere dahil erkeklerin karıları;

b) Veya bütün mukimlerin % 20 sinden az olmamak üzere mevzuatla tayin olunan faal nüfus kategorileri içindeki kadınlarla, analık sağlık yardımlarına taallük eden hususlarda bu kategorilere dahil erkeklerin karıları;

c) Veya, 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde, en az 20 kişi çalıştıran sınaî işyerlerindeki işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorilerine dahil kadınlar ile, analık sağlık yardımlarına taallük eden hususlarda, bu kategorilere dahil erkeklerin karıları;

teşkil eder.

Madde 49

1. Gebelik, doğum ve bunlardan ileri gelen hastalık ve arızalarda yapılacak sağlık yardımları bu maddenin 2 ve 3 üncü paragraflarında yazılı yardımlardır.

2. Sağlık yardımları en az şunlardır:

a) Doğumdan önce ve doğum esnasında ve doğumdan sonra hekim veya diplomalı ebe tarafından yapılan muayene ve tedaviler;

b) Gereken hallerde bir hastaneye yatırma,

3. Bu maddenin 2 nci paragrafında belirtilen sağlık yardımları, korunan kadının sağlığını, çalışma gücünü ve şahsi ihtiyaçlarını görebilme kabiliyetini korumaya, iadeye veya artırmaya matuftur.

4. Analık sağlık yardımlarını ifa ile görevli Devlet daireleri veya müesseseler, korunan kadınları, amme iradeleri tarafından veya yetkileri bu idarelerce kabul edilmiş diğer teşekküller tarafından kendi hizmetlerine arz olunan umumî sağlık servislerine müracaat etmeye, uygun görülebilecek her türlü vasıtalarla teşvik ederler.

Madde 50

Gebelik, doğum ve bunlardan ileri gelen hastalık ve arızalar sonucu işgöremezlik hallerinde yapılacak yardım, 65 veya 66 ncı maddeler hükümlerine uygun olarak hesaplanacak periyodik ödemeler şeklindedir. Periyodik ödemelerin miktarı vak'anın devam ettiği süre içinde değişebilir; şu kadarki, ortalama yardım miktarının yukarıda yazılı hükümlere göre hesaplanan miktara uygun olması şarttır.

Madde 51

49 ve 50 nci maddelerde belirtilen yardımlar, en az, korunan kimseler kategorisine dahil olup, sui-istimali önlemek maksadiyle lüzumlu sayılabilecek bir staj süresini tamamlamış bulunan kadınlar için, 49 uncu maddede belirtilen yardımlar bu kategorilere dahil ve muayyen staj süresini tamamlamış erkeklerin karıları içinde teminat altına alınmalıdır.

Madde 52

49 ve 50 nci maddelerde belirtilen yardımlar, yardımı gerektiren vak'anın devamı süresince sağlanır; ancak, periyodik ödemeler 12 hafta olarak tahdit olunabilir. Şu kadarki, millî mevzuatta, işten kalma halinin, daha uzun müd-

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

det devam etmesi lâzım geleceği veya devam edebileceğine dair bir hüküm bulunduğu takdirde periyodik ödemeler süresi bu müddetten daha kısa olamaz.

BÖLÜM IX

Malûliyet Yardımları

Madde 53

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her üye, korunan kimselere, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak malûliyet yardımları yapılmasını teminat altına alır.

Madde 54

Yardım yapılacak hal, meslekî bir faaliyet icra edebilme gücünün, mevzuatla tayin olunan bir derecede ve muhtemelen daimî olarak kaybedilmesi veya hastalık ödeneğinin kesildiği tarihte iş göremezliğin devam etmesi halleridir.

Madde 55

Korunan kimseleri,

a) Bütün işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorileri;

b) Veya, bütün mukimlerin % 20 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin edilen faal nüfus kategorileri;

c) Veya, malûliyet devresindeki geçim kaynakları 67 nci madde hükümlerine uygun olarak mevzuatla tayin edilen hadleri aşmayan bütün mukimler;

d) Veya, 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde, en az 20 kişi çalıştıran sınaî iş yerlerindeki bütün işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin edilen işçi ve hizmetliler;

teşkil eder.

Madde 56

Yapılacak yardım,

a) İşçi ve hizmetli kategorilerinin yahut faal nüfus kategorilerinin korunmuş olması halinde, 65 veya 66 ncı maddeler hükümlerine göre;

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

b) Malûliyet devresindeki geçim kaynakları muayyen hadleri aşmayan, bütün mukimlerin korunmuş olması halinde, 67 nci madde hükümlerine göre;

hesaplanacak periyodik ödemeler şeklindedir.

Madde 57

1. 56 nci maddede belirtilen yardım, en az aşağıda yazılı kimseler için teminat altına alınmalıdır:

a) 15 yıllık prim ödeme veya çalışma süresi veyahut 10 yıllık ikamet süresi şeklinde tespit edilebilecek bir staj süresini tamamlayan kimseleri,

b) Prensip olarak bütün çalışanların korunması halinde, üç yıllık prim ödeme süresini tamamlayan ve çalışma devresi zarfında, kendi adına yıllık olarak, mevzuatla tayin olunan gün sayısı kadar prim ödenmiş olan kimseler;

2. Birinci paragrafta yazılı yardımın yapılması asgarî bir prim ödeme veya çalışma süresinin tamamlanmış olması şartına bağlı olduğu takdirde, en az, aşağıda yazılı korunan kimselere indirimli yardım yapılması teminat altına alınır:

a) Mevzuatla tayin olunan esaslara uygun olarak 5 yıllık bir prim ödeme veya çalışma süresini tamamlamış olan kimseler;

b) Prensip olarak bütün çalışanların korunması halinde, üç yıllık bir prim ödeme süresini tamamlayan ve çalışma devresi zarfında kendi adına her yıl için ortalama olarak, bu maddenin birinci paragrafının (b) fıkrasında derpiş olunan ortalamanın yarısı kadar gün prim ödenmiş olan kimseler.

3. Mevzuatla tayin olunan esaslara uygun olarak, 5 yıllık prim ödeme veya çalışma veyahut ikamet süresini tamamlamış olan korunan kimselere XI. Bölüm hükümlerine uygun fakat mezkûr bölüme ekli cetvelde gösterilen örnek-sigortalı veya haksahibi kimseler için bu cetvelde yazılı nisbetten % 10 daha eksik bir yardım yapılması teminat altına alınmış ise, bu maddenin birinci paragrafı hükmü yerine gelmiş sayılır.

4. Staj süresinin 5 yıllık prim ödeme veya çalışma süresinden fazla fakat 15 yıllık prim ödeme veya çalışma süresinden az olması halinde, XI. bölüme ekli cetvelde gösterilen nisbetlerden orantılı bir indirme yapılabilir. İşbu maddenin 2 nci paragrafına uygun olarak indirimli yardım yapılır.

Madde 58

56 ve 57 nci maddelerde belirtilen yardımlar malûliyet halinin devamı sü-

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

resince veya bu yardımın yerine ihtiyarlık yardımı kaim oluncaya kadar ödenir.

BÖLÜM X

Ölüm Yardımları

Madde 59

Sözleşmenin bu bölümünü tatbik eden her üye, korunan kimselere, bu bölümün aşağıdaki maddelerine uygun olarak ölüm yardımı yapılmasını teminat altına alır.

Madde 60

1. Yardım yapılacak hal, aile reisinin ölümü ile dul kadının veya çocukların geçinme imkânlarının kaybolması halidir. Dul kadının yardıma hak kazanması, millî mevzuat hükümlerine göre kendi geçimini temine muktedir olamayacağı kabul edilmesi şartına bağlanabilir.

2. Millî mevzuat, yardıma hak kazanan kimsenin mevzuatla belirtilen ücretli işlerde çalışması halinde yardımın durdurulacağına dair hükümleri ihtiva edebilir veya, primli sosyal güvenlik sistemlerinde, hak sahibinin kazancının mevzuatla tayin edilen bir haddi aşması halinde, primsiz sosyal güvenlik sistemlerinde ise, hak sahibinin kazancının veya diğer geçim kaynaklarının veya bunların toplamının mevzuatla tayin edilen bir haddi aşması halinde, yardımlardan indirim yapılabilir.

Madde 61

Korunan kimseleri,

a) Bütün işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorilerine dahil aile reislerinin karıları ve çocukları;

b) Veya, bütün mukimlerin % 20 sinden az olmamak üzere, mevzuatla tayin olunan faal nüfus kategorilerine dahil aile reislerinin karıları ve çocukları;

c) Veya, aile reislerini kaybeden ve yardım yapılacak devredeki geçim kaynakları 67 nci madde hükümlerine uygun olarak mevzuatla tayin edilmiş hadleri aşmayan ve mukim vasfını haiz bulunan bütün dul kadınlar ile çocuklar;

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

d) Veya, 3 üncü maddeye göre bir beyanın yapılmış olması halinde, en az 20 kişi çalıştıran sınaî işyerlerindeki bütün işçi ve hizmetlilerin % 50 sinden az olmamak üzere mevzuatla tayin olunan işçi ve hizmetli kategorilerine mensup aile reislerinin karıları ve çocukları;

teşkil eder.

Madde 62

Yapılacak yardım,

a) İşçi ve hizmetli kategorilerinin yahut faal nüfus kategorilerinin korunması halinde, 65 veya 66 ncı maddeler hükümlerine uygun olarak;

b) Yardım yapılacak devredeki gelirleri muayyen hadleri aşmıyan bütün mukimlerin korunması halinde, 67 nci madde hükümlerine uygun olarak;

hesaplanacak periyodik ödemeler şeklindedir.

Madde 63

1. 62 nci maddede belirtilen yardım, en az, aşağıda yazılı kimseler için teminat altına alınmalıdır:

a) Aile reisleri tarafından, kanunla tespit edilmiş esaslar dahilinde, 15 yıllık prim ödeme veya çalışma süresi veyahut 10 yıllık ikamet süresi tamamlanmış olan korunan kimseler;

b) Prensip olarak bütün çalışanların karılarıyla çocuklarının korunması halinde, aile reisleri tarafından, üç yıllık prim ödeme süresi tamamlanan ve çalıştığı devre zarfında aile reisi adına mevzuatla tayin olunan yıllık ortalama gün sayısı kadar prim ödenmiş olan korunan kimseler.

2. 1 inci paragrafta yazılı yardımların yapılması asgarî bir prim ödeme veya çalışma süresi şartının yerine getirilmesine bağlı olduğu takdirde, en az aşağıda yazılı kimseler için indirimli bir yardım yapılması teminat altına alınır:

a) Aile reisleri tarafından mevzuatla tayin olunan esaslar dahilinde 5 yıllık bir prim ödeme veya çalışma süresi tamamlanmış olan korunan kimseler;

b) Bütün çalışanların karı ve çocuklarının korunması halinde, aile reisleri tarafından üç yıllık bir prim ödeme süresi tamamlanmış olan ve çalıştığı devre zarfında bu aile reisi adına her yıl için ortalama olarak, bu maddenin 1 inci paragrafının (b) fıkrasında derpiş olunan ortalamanın yarısı kadar gün için prim ödenmiş olan korunan kimseler.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

3. Aile reisi tarafından, mevzuatla tayin olunan esaslara uygun olarak, 5 yıllık bir prim ödeme veya çalışma veyahut ikamet süresi tamamlanmış olan korunan kimselere, XI. Bölüm hükümlerine uygun ve fakat mezkûr bölüme ekli cetvelde gösterilen örnek-sigortalı veya hak sahibi kimseler için bu cetvelde yazılı nisbetten % 10 eksik bir yardım yapılması teminat altına alınmış ise, bu maddenin 1 inci paragrafı hükmü yerine getirilmiş sayılır.

4. Staj süresinin 5 yıllık prim ödeme veya çalışma süresinden fazla, fakat 15 yıllık prim ödeme veya çalışma süresinden az olması halinde, XI. Bölüme ekli cetvelde gösterilen nisbetlerden orantılı bir indirme yapılabilir. İşbu maddenin 2 nci paragrafına uygun olarak indirimli yardım yapılır.

5. Çocuksuz ve kendi geçimini sağlamağa muktedir olmadığı kabul edilen bir dul kadının ölüm yardımına hak kazanabilmesi için asgarî bir evlilik süresinin geçmiş olmasına lüzum görülebilir.

Madde 64

62 ve 63 üncü maddelerde belirtilen yardımlar, yardımı gerektiren halin devamı süresince sağlanır.

BÖLÜM XI

Periyodik Ödemelerde Uygulanacak Normlar

Madde 65

1. Bu madde gereğince yapılacak periyodik ödemenin miktarı ile bu ödemenin yapılmasını gerektiren halin devamı süresince verilecek aile yardımlarının toplamı, kendisine veya hak sahibi kimselerine periyodik ödeme yapılan sigortalının eski kazancı ile örnek-sigortalı veya hak sahibi kimseler gibi aynı aile mesuliyetini haiz korunan bir kimseye ödenen aile yardımı toplamının bu bölüme bağlı cetvelde gösterilen yüzdesinden az olamaz.

2. Sigortalının eski kazancı mevzuatla tayin olunan usullere göre hesaplanır; korunan kimselerin veya aile reislerinin kazançlarına göre sınıflara ayrılmış olması halinde, eski kazançları, bu kimselerin evvelce dahil buldukları sınıfların esas kazançlarına göre hesaplanabilir.

3. Yardım tutarları veya yardımın hesabına esas tutulan kazançlar için mevzuatla azamî bir had tayin olunabilir. Ancak, azamî had öyle tespit olunmalıdır ki, sigortalının eski kazancının kalifiye bir erkek işçinin kazancına eşit veya bundan az olması halinde, bu maddenin 1 inci paragrafı hükümleri yerine gelmiş olsun.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

4. Sigortalının eski kazancı, kalifiye erkek işçinin ücreti, yardım tutarı ve aile yardımları aynı zamanda esasına göre hesaplanır.

5. Diğer sigortalı veya hak sahiplerine yapılacak yardımlar, örnek-sigortalı veya hak sahibi kimselere ait yardıma nazaran makul bir nispet dahilinde tesbit edilir.

6. Bu maddenin tatbikinde, kalifiye erkek işçi;

a) Elektrik makinelerinden gayri makine sanayiinde çalışan bir tesviyeci veya tornacı;

b) Veya, aşağıdaki paragraf hükümlerine göre, tayin olunan bir örnek kalifiye işçi;

c) Veya, mevzuatla tayin olunacak şekle göre, yıllık veya daha kısa bir devre esasına göre tespit edilen kazancı, bütün korunan kimselerin yüzde yetmiş beşinin kazancından yüksek veya buna eşit olan bir kimse;

d) Veya, kazancı, bütün korunan kimselerin ortalama kazancının yüzde 125 ine eşit olan bir kimse;

dir.

7. Yukarıdaki paragrafın b) fıkrasının tatbikinde, örnek kalifiye işçi, bahis konusu yardım koluna tabi olarak en çok sayıda erkek işçinin veya aile reisinin çalıştırıldığı ekonomik faaliyet bölümü için de yine en çok sayıda korunan kimsenin veya aile reisinin çalıştırıldığı iş kolları grubundan seçilir; bu maksatla, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyinin 27 Ağustos 1948 tarihindeki yedinci toplantısında kabul edilen ve işbu sözleşmeye eklenen “Bütün Ekonomik Faaliyetlerin Milletlerarası Standart Tasnifi” kullanılır; bu tasnifte ileride yapılacak bütün tadiller de nazara alınır.

8. Yardım miktarlarının bölgeden bölgeye değişmesi halinde, kalifiye erkek işçi, bu maddenin 6 ve 7 nci paragrafları hükümlerine uygun olarak her bölge için ayrı ayrı tespit edilebilir.

9. Kalifiye erkek işçinin ücreti, kollektif mukavelelerle veya, uygulanması mümkün olan yerlerde, Millî mevzuatla veya örf ve adetlere göre tespit olunan ve normal çalışma saati karşılığı olarak ödenen ücret esası üzerinden, varsa, hayat pahalılığı zamları da nazara alınarak tespit olunur. Bu şekilde tespit olunan ücretlerin bölgeden bölgeye değişmesi ve 8 inci paragrafın tatbik olunmaması halinde medyan ücret esas alınır.

10. İhtiyarlık, işkazaları ve meslek hastalıkları (Geçici işgöremezlik ödenekleri hariç), malûliyet veya aile reisinin ölümü sebebiyle yapılmakta olan

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

periyodik ödemeler hayat pahalılığındaki esaslı değişiklikler yüzünden ücretlerin umumî seviyesinde vukua gelen önemli değişmelere göre ayarlanır.

Madde 66

1. Bu madde gereğince yapılacak periyodik ödemenin miktarı ile bu ödemenin yapılmasını gerektiren halin devamı süresince verilecek aile yardımlarının toplamı, alelâde kâhil bir erkek işçinin kazancı ile örnek sigortalı veya hak sahibi kimseler gibi aynı aile mesuliyetini haiz korunan bir kimseye ödenen aile yardımını toplamının bu bölüme bağlı cetvelde gösterilen yüzdesinden az olamaz.

2. Kâhil erkek işçinin ücreti, yardım ve aile yardımları, aynı zaman esasına göre hesaplanır.

3. Diğer sigortalı veya hak sahibi kimselere yapılacak yardımlar, örnek sigortalı veya hak sahibi kimselere ait yardıma nazaran makul bir nispet dahilinde tespit edilir.

4. Bu maddenin tatbikinde kâhil erkek işçi;

a) Elektrik makinelerinden gayri makine sanayiinde çalışan bir örnek işçi;

b) Veya, aşağıdaki paragraf hükümlerine göre tayin edilecek bir örnek işçidir.

5. Yukarıdaki paragrafın b) fıkrasının tatbikinde örnek işçi, bahis konusu yardım koluna tabi olarak en çok sayıda erkek işçinin veya aile reisinin çalıştırıldığı ekonomik faaliyet bölümü içinde yine en çok sayıda korunan kimse- nin veya aile reisinin çalıştırıldığı işkolları grubundan seçilir; Bu maksatla, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyinin 27 Ağustos 1948 tarihindeki yedinci toplantısında kabul edilen ve işbu sözleşmeye eklenen “Bütün Ekonomik Faaliyetlerin Milletlerarası Standart Tasnifi” kullanılır; bu tasnifte ileride yapılacak bütün tadiller de nazara alınır.

6. Yardım miktarlarının bölgeden bölgeye değişmesi halinde, kâhil erkek işçi, bu maddenin 4 ve 5 inci paragrafları hükümlerine uygun olarak, her bölge için ayrı ayrı tespit edilebilir.

7. Kâhil erkek işçinin ücreti, kolektif mukavelelerle veya, uygulanması mümkün olan yerlerde, millî mevzuatla veya örf ve adetlere göre tesbit olunan ve normal çalışma saati karşılığı olarak ödenen ücret esası üzerinden ve varsa, hayat pahalılığı zamları da nazara alınarak tesbit olunur. Bu şekilde tesbit olunan ücretlerin bölgeden bölgeye değişmesi ve 6 ıncı paragrafın tatbik olunması halinde medyan ücret esas alınır.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

8. İhtiyarlık, İşkazası ve meslek hastalıkları (Geçici işgöremezlik ödenekleri hariç), malûliyet veya aile reisinin ölümü sebebiyle yapılmakta olan periyodik ödemeler, hayat pahalılığındaki esaslı değişiklikler yüzünden ücretlerin umumi seviyesinde vukua gelen önemli değişmelere göre ayarlanır.

Madde 67

Bu madde gereğince yapılacak periyodik ödemelerde:

a) Yardım tutarı, mevzuatla tayin edilen bir bareme göre veya, mevzuatla tayin olunmuş esaslar dahilinde, selâhiyetli âmme mercileri tarafından hazırlanan bir bareme göre tesbit olunur;

b) Bu yardım miktarında, ancak, sigortalı veya hak sahibinin ailesinin diğer geçim kaynakları mevzuatla tayin olunan, veya, mevzuatla tayin olunmuş esaslar dahilinde, selâhiyetli âmme mercileri tarafından tesbit olunan miktarları aştığı ölçüde indirim yapılabilir;

c) Yardım ve diğer geçim kaynaklarının toplamından yukarıdaki b) fıkrasında derpiş olunan indirimler yapıldıktan sonra kalan miktar, sigortalının veya hak sahibinin ailesinin sağlık ve diğer bakımlardan uygun şartlar içinde yaşamasına yetecek kadar olmalı ve 66 ncı madde hükümlerine göre hesaplanacak miktardan daha az olmamalıdır;

d) Bahis konusu bölüm mucibince ödenen yardımlar toplamının tutarı, 66 ncı madde hükümlerini ve:

- i) III. Bölüm için 15 inci maddenin b) fıkrası;
- ii) V. Bölüm için 27 nci maddenin b) fıkrası;
- iii) IX. Bölüm için 55 inci maddenin b) fıkrası;
- iv) X. Bölüm için 61 inci maddenin b) fıkrası;

hükümlerini tatbik etmekle elde olunacak yardımlar toplamını en az yüzde otuz nisbetinde aştığı takdirde, yukarıdaki c) fıkrası hükümleri yerine gelmiş sayılır.

(XI. BÖLÜME EKLİ) CETVEL

ÖRNEK - SİGORTALI VEYA HAK SAHİBİ KİMSELERE AİT PERİYODİK YARDIMLAR

Bölüm	Yardım Gerektiren Hal	Örnek- Sigortalı veya Haksahibi kimseler	% Nisbeti
III	Hastalık	Evli ve iki çocuklu erkek	45
IV	İşsizlik	Evli ve iki çocuklu erkek	45
V	İhtiyarlık	İhtiyarlık aylığı bağlanacak	

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

yaşta bir karısı olan erkek -

VI	İşkazaları ve meslek hastalıkları:		
	Geçici iş göremezlik	Evli ve iki çocuklu erkek	50
	Malûliyet	Evli ve iki çocuklu erkek	50
	Ölüm	İki çocuklu dul kadın	40
VIII	Analık	Kadın	45
IX	Malûliyet	Evli ve iki çocuklu erkek	40
X	Ölüm	İki çocuklu dul kadın	40

BÖLÜM XII

Yabancılara Eşit Muamele

Madde 68

1. Yabancı uyruklu mukimler vatandaşlarla aynı haklara sahip olurlar. Şu kadar ki, mevzuat, tamamı veya mühim bir kısmı amme fonlarından karşılanan yardımlar ve yahut yardım kısımlarına taallûk eden hususlarla geçici devre yardımlarına taallûk eden hususlarda, yabancılarla memleket uyruğunda olmakla beraber üyenin ülkesi dışında doğmuş olanlar hakkında, hususî hükümleri ihtiva edebilir.

2. İşçi ve hizmetlilere tatbik olunan primli sosyal güvenlik sistemlerinde, sözleşmenin ilgili bölümündeki mükellefiyetleri kabul etmiş bulunan diğer bir üye Devletin uyruğunda olan korunan kimseler, mezkûr bölüm tatbikatında vatandaşlarla aynı haklara sahip olurlar. Şukadar ki, bu paragrafın tatbikatı, mütekabiliyet esasını derpiş eden iki veya çok taraflı anlaşmaların yapılmış olması şartına bağlanabilir.

BÖLÜM XIII

Müşterek Hükümler

Madde 69

İşbu sözleşmenin II-X uncu bölümlerinden her hangi birine göre korunan bir kimsenin hak kazandığı bir yardım, aşağıdaki hallerde ve mevzuatla tayin olunabilecek bir ölçüde durdurulabilir.

a) İlgilinin Üye Devletin Ülkesi üzerinde bulunmadığı sürece;

b) İlgili şahsın geçim masraflarının âmme fonlarından veya bir sosyal güvenlik servisi veya kurumu tarafından karşılandığı sürece, şukadar ki, yardım

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

miktarı karşılanan masraflardan daha fazla ise aradaki fark sigortalının veya hak sahibinin geçindirmekle mükellef olduğu kimselerine verilir;

c) İlgilinin, aile yardımları hariç, diğer bir sosyal güvenlik kolundan nakdî yardım aldığı sürece ve aynı olay dolayısıyla üçüncü bir tarafın kendisine ödenek vermeye devam ettiği devre zarfında; şükadar ki, yardımın durdurulan kısmı, üçüncü taraflarca ödenen yardım miktarından daha fazla olamaz;

d) İlgilinin hile yoluyla bir yardım elde etmeye teşebbüs etmesi halinde;

e) Yardımı gerektiren halin ilgili tarafından işlenen bir suç neticesi olarak, meydana gelmesi halinde;

f) Yardımı gerektiren halin, ilgilinin kasıtlı bir kusuru neticesi olarak meydana gelmesi halinde;

g) İcabında ilgilinin, faydalanmasına arzolunan sağlık veya readaptasyon servislerinden faydalanmayı ihmal etmesi veya yardımı gerektiren halin mevcut olup olmadığının tevsiki yahut sigortalının veya hak sahiplerinin durumlarının tesbiti için mevzuatla tayin edilmiş olan usullere riayet etmesi hallerinde;

h) İşsizlik yardımı bahis konusu olduğundan ilgilinin, hizmetine arzolunan iş bulma servislerinden faydalanmakta kusur etmesi halinde;

i) İşsizlik yardımı bahis konusu olduğunda, ilgilinin, bir mesleki ihtilâf neticesi olarak işin durması yüzünden işini kaybetmesi veya meşru bir mazeret olmaksızın ihtiyari olarak işi terketmesi hallerinde;

j) Ölüm yardımları bahis konusu olduğunda, dul kadının başka bir erkekle karı-koca gibi yaşadığı sürece.

Madde 70

1. Yardımın talebinin reddolunması veya yapılan yardımın miktar ve mahiyeti üzerinde ihtilâfa düşülmesi halinde, hak iddia eden kimse, mahkemeye müracaat hakkına sahiptir.

2. İşbu Sözleşmenin tatbikatında, sağlık yardımlarının ifası işinin parlamentoya karşı mes'ul bir devlet dairesine tevdi edilmiş olması halinde, 1 inci paragrafta derpiş olunan mahkemeye müracaat hakkı yerine, yardımın yapılmadığı veya yapılan yardımın miktar ve mahiyeti hakkındaki şikâyetlerin yetkili merci tarafından tetkik ettirilmesi hakkı tanınabilir.

3. Hak iddialarının, sosyal güvenlik meseleleriyle meşgul olmak üzere kurulmuş ve korunan kimselerin de temsil edildiği hususî mahkemelerce

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

karara bağlanması halinde, itiraz hakkı tanınmayabilir.

Madde 71

1. İşbu Sözleşme gereğince sağlanan yardımlarla bu yardımların ifası için gerekli idare giderleri, dar gelirli kimseleri ağır bir yük altında bırakmayacak şekilde ve Üye Devletin ve korunan kimseler kategorilerinin ekonomik durumları da nazara alınmak suretiyle, prim veya vergi ile veyahut bu yolların her ikisini mezceden bir usulle kollektif olarak finanse edilir.

2. Korunan işçi hizmetlilerden alınacak sigorta primleri işçi ve hizmetli-lerle bunların karı ve çocuklarına yapılacak yardımlara tahsis olunan kaynakların % 50 sini aşamaz. Bu şartın yerine getirilmiş olup olmadığının tayininde, aile yardımlarıyla, şayet ayrı bir branş olarak tatbik edilmekte ise, işkazaları ve meslek hastalıkları yardımları hariç olmak üzere, sözleşme gereğince sağlanacak biçimde yardımlar bir bütün olarak nazara alınır.

3. Üye, İşbu Sözleşme gereğince sağlanacak yardımların ifasından genel olarak sorumludur. Ve bu maksada ulaşmak için gerekli bütün tedbirleri alır. Üye, gerekirse, malî muvazene ile ilgili aktüaryel tetkik ve hesapların periyodik olarak yapılmasını ve yardımlarla sigorta prim nispetlerinde veya bu yardımları karşılamaya tahsis olunan vergilerde herhangi bir değişiklik yapılmadan önce bu hesap ve tetkiklerin behemehal yapılmış olmasını temin eder.

Madde 72

1. Yardımların idaresi, parlamentoya karşı mes'ul bir Devlet dairesine veya usul ve nizamları amme mercileri tarafından tespit olunmuş bir müesseseye tevdi edilmediği takdirde, korunan kimselerin temsilcileri, doğrudan doğruya idareye iştirak edebilecekleri gibi mevzuatla tayin olunan şartlar dahilinde istişarî bir selâhiyetle de idareye katılabilirler. İşverenlerle amme mercileri temsilcilerinin idareye katılmaları da millî mevzuatta derpiş edilebilir.

2. Üye, bu Sözleşmenin tatbikatı ile ilgili hizmetlerle kurumların hüsni idaresinden genel olarak sorumludur.

BÖLÜM XIV

Müteferrik Hükümler

Madde 73

Bu Sözleşme,

a) Bahis konusu bölümün ilgili üye için yürürlüğe girmesinden önce vukua gelen olaylara,

b) Bahis konusu bölümün ilgili Üye için yürürlüğe girmesinden sonra vukua gelen olaylarda da yürürlük tarihinden önceki süreler dolayısıyla hak kazanılan yardımlara;

uygulanmaz.

Madde 74

İşbu Sözleşme, mevcut Sözleşmelerden herhangi birinin tadili mahiyetinde telakki olunamaz.

Madde 75

İşbu Sözleşmede yer alan hususlardan bir veya bir kaç hakkında Çalışma Genel Konferansınca sonradan kabul edilecek bir Sözleşmede eski Sözleşme hükümlerinin tatbik edilmeyeceğine dair bir hüküm bulunduğu takdirde, işbu Sözleşmenin yeni Sözleşmede belirtilecek olan hükümleri, yeni Sözleşmeyi tasdik eden her üye için, mezkûr Sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanmaz.

Madde 76

1. İşbu Sözleşmeyi tasdik eden her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Ana Statüsünün 22 nci maddesi gereğince vermekle mükellef olduğu, Sözleşmenin tatbikatı hakkındaki yıllık rapora aşağıdaki hususları derceder:

a) Sözleşme hükümlerinin tatbikini sağlayan mevzuat hakkında tam bilgi;

b) Aşağıda yazılı maddelerde derpiş edilen ihmal şartların yerine getirilmiş olduğunu gösteren deliller:

i) Korunan kimseler sayısı hakkındaki aşağıda yazılı maddeler:

9 a), b), c) veya d); 15 a), b) veya d); 21 a) veya c); 27 a), b), veya d); 33 a) veya b); 41 a), b) veya d); 48 a), b) veya c); 55 a), b) veya d); 61 a), b)

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

veya d).

ii) Yardım miktarları hakkındaki 44, 65, 66 veya 67 nci maddeler;

iii) Hastalık ödenekleri süresi hakkındaki 18 inci maddenin 2 nci paragrafının a) fıkrası;

iv) İşsizlik yardımları süresi hakkındaki 24 üncü maddenin 2 nci paragrafı;

v) Korunan işçi ve hizmetlilerce ödenen sigorta primlerinin bütün malî kaynaklar toplamına nispeti hakkındaki 71 inci maddenin 2 nci paragrafı.

Yeknesaklık temini maksadiyle, bu bilgi ve deliller, şekil bakımından, mümkün mertebe Milletlerarası Çalışma Bürosu İdare Heyetinin tavsiye ve telkinlerine uygun olarak hazırlanır.

2. İşbu Sözleşmeyi imzalayan her Üye, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, idare heyetince kararlaştırılan fâsılalarla vereceği raporlarda Sözleşmenin II-X uncu bölümlerinden tasdik vesikasında veya 4 üncü madde gereğince sonradan gönderilen bildirimlerde belirtilmemiş olan bölümlerle ilgili mevzuat ve tatbikatı hakkında bilgi verir.

Madde 77

1. İşbu Sözleşme denizcilerle deniz balıkçıları hakkında tatbik edilmez. Denizciler ve deniz balıkçılarının korunması hakkındaki hükümler Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansınca kabul edilen “Denizcilerin Sosyal Güvenliği hakkında 1946 Sözleşmesi” ile “Denizcilerin İhtiyarlık aylıkları hakkında 1946 Sözleşmesi” nde yer almıştır.

2. Üye, Sözleşmesinin II-X uncu bölümlerinden tasdik edilmiş olanların tatbikatında, korunan işçi ve hizmetlilerin veya mukimlerin nispetini hesaplariken, denizcilerle deniz balıkçılarının sayılarını işçi ve hizmetliler veya faal nüfus veya mukimler sayısından hariç tutabilir.

BÖLÜM XV

Son Hükümler

Madde 78

İşbu Sözleşmenin resmî tasdik vesikaları Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne tevdi ve Genel Müdür tarafından tescil olunur.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

Madde 79

1. İşbu Sözleşme yalnız, tasdik vesikası Umum Müdürlükçe tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyeleri için bir mükellefiyet teşkil eder.

2. Sözleşme, iki Üyenin tasdik vesikasının Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bunu takiben sözleşme, her üye için, kendi tasdik vesikasının tercihi tarihinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 80

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Ana Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci paragrafı gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek bildirimlerde,

a) İlgili üyenin Sözleşmeyi veya Sözleşmenin bazı bölümlerini aynen uygulamayı taahhüt ettiği ülkeler;

b) Üyenin Sözleşmeyi veya bazı bölümlerini tadilen uygulamayı taahhüt ettiği ülkeler ve bu tadillerin nelerden ibaret bulunduğu;

c) Sözleşmenin tatbikinin mümkün olmadığı ülkeler ve bu takdirde tatbik edilememesi sebepleri;

d) Durumu daha etraflı olarak tetkik ettikten sonra karara varma hakkını mahfuz tuttuğu ülkeler;

belirtilir.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafının a) ve b) fıkralarında derpiş olunan taahhütler tasdikten ayrılmaz cüz'ü sayılır ve aynı kuvveti haiz olur.

3. Her üye, bu maddenin 1 inci paragrafının b), c) ve d) fıkraları gereğince göndermiş olduğu bildirimlerde yazılı kayıtların tamamından veya bir kısmından, bilâhare yapacağı yeni bir bildiri ile vazgeçebilir.

4. Her Üye 82 nci madde gereğince bu Sözleşmenin tatbikten kaldırılabilirliği süreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki bildirimlerde yazılı şartları herhangi bakımlardan değiştiren ve muayyen ülkelerdeki durumu belirten yeni bir bildiri gönderebilir.

Madde 81

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Ana Statüsünün 35 inci maddesinin 4

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

ve 5 inci paragrafları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen bildirimde Sözleşmenin tamamının veya bildirinin taalluk ettiği bölümler hükümlerinin, ülkede, aynen veya tadilen uygulanacağı belirtilir. Sözleşmenin veya bazı bölümlerinin tadilen uygulanacağı bildirildiği takdirde bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu tasrih edilir.

2. İlgili Üye veya Üyeler veyahut milletlerarası merci, muahhar bir bildiri ile evvelce yapılmış bir bildiriye yazılı değişikliklerden faydalanma hakkından tamamen veya kısmen vazgeçebilirler.

3. İlgili Üye veya Üyeler veyahut milletlerarası merci, 82 nci madde hükümlerine göre bu Sözleşmenin tatbikten kaldırılacağı süreler zarfında, Genel Müdüre, evvelce gönderilmiş bir bildiriye yazılı şartları herhangi bir bakımdan değiştiren ve Sözleşmenin uygulanması bakımından durumu belirten yeni bir bildiri gönderebilirler.

Madde 82

1. Bu Sözleşmeyi tasdik eden her Üye, Sözleşmenin ilk olarak yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 10 yıllık bir sürenin sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve Genel Müdür tarafından tescil edilecek bir tebliğ ile, Sözleşmenin tamamının veya II-X uncu bölümlerden bir veya bir kaçının tatbikten kaldırılacağını bildirebilir. Tatbikten kaldırma keyfiyeti tescil tarihinden bir yıl sonra muteber olur.

2. Bu Sözleşmeyi tasdik etmiş olup da yukarıdaki paragrafta yazılı 10 yıllık devrenin sonundan itibaren bir yıl zarfında bu maddede derpiş edilen tatbikten kaldırma hakkını kullanmayan her üye, yeniden 10 yıllık bir süre için bağlanmış olur. Ve bundan sonra Sözleşmeyi veya II-X uncu bölümlerde bir veya bir kaçını her on yıllık devrenin sonunda bu maddede derpiş edilen şartlarla tatbikten kaldırabilir.

Madde 83

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyeleri tarafından kendisine gönderilerek tescil olunan bütün tasdik vesikalarını, bildirimleri ve yürürlükten kaldırma tebliğlerini Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine bildirir.

2. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Müdürü, Sözleşmesinin ikinci tasdik vesikasının tescil olduğunu teşkilât üyelerine bildirirken, Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih üzerine üyelerin dikkatini çeker.

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

Madde 84

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler hükümlerine göre tescil edeceği bütün tasdik vesikaları, bildirimler ve yürürlükten kaldırma tebliğleri hakkında, Birleşmiş Milletler Şartının 102 nci maddesi gereğince, tescil olunmak üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tam bilgi verir.

Madde 85

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum göreceği zamanlarda Çalışma Genel Konferansına bu Sözleşmenin tatbikatı hakkında bir rapor verir ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınmasına lüzum olup olmadığını tetkik eder.

Madde 86

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde, yeni Sözleşmede hilafına sarahat olmadıkça:

a) Yeni Sözleşmenin bir üye tarafından tasdiki üzerine, mezkûr Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak şartıyla, yukarıdaki 82 nci madde nazara alınmaksızın işbu Sözleşme bütün hukukiyle ve derhal yürürlükten kalkar.

b) Yeni Sözleşmenin yürürlüğe girişi tarihinden itibaren işbu Sözleşme üyelerin tasdikine açık bulundurulmaz.

2. İşbu Sözleşmeyi tasdik eden ve fakat muaddel yeni Sözleşmeyi tasdik etmeyen üyeler için, her halükârda, bu Sözleşme şekil ve muhteva bakımından yürürlükte kalır.

Madde 87

İşbu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

(EK)

Bütün ekonomik faaliyetlerin, sanayi kolları itibariyle, Milletlerarası Standart tasnifi

(BÖLÜM VE BÜYÜK GRUPLARIN LİSTESİ)

Bölüm 0. Ziraat, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık

01.- Ziraat ve hayvan yetiştirme

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

02.- Ormancılık ve tomrukçuluk

03.- Avcılık, tuzakla avlanma, av hayvanlarının üretilmesi

04.- Balıkçılık

Bölüm 1. Madencilik ve taşocakları

11. Kömür madenciliği

12. Metal madenciliği

13. Ham petrol ve tabii gaz

14. Taş, kil ve kum ocaklarının işletilmesi

19. Başka tarafta tasnif olunmayan ve metalden gayri maddelerin istihracı

Bölüm 2.3. İmalât sanayii

20. Gıda maddeleri sanayii (İçki sanayii hariç)

21. İçki sanayii

22. Tütün sanayii

23. Dokuma sanayii

24. Kundura, giyecek eşyası ve hazır dokuma eşya imalâtı

25. Ağaç ve mantar sanayii (Mobilya sanayii hariç)

26. Mobilya ve mefruşat sanayii

27. Kâğıt sanayii ve kâğıttan eşya imalâtı

28. Matbaacılık, neşriyatçılık ve bunlarla ilgili sanayii

29. Deri sanayii ve deriden eşya imalâtı (Kundura hariç)

30. Kauçuk sanayii

31. Kimya ve kimyevi mamuller sanayii

32. Petrol ve kömür müştakları sanayii

33. Başka tarafta tasnif edilmeyen, metalden gayri madenî mamuller sanayii (Petrol ve kömür müştakları hariç)

34. Metallere müteallik esas endüstriler

35. Madenî eşya imalâtı (Makine ve taşıt malzemesi hariç)

36. Makine imalât, (Elektrik makinaları hariç)

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

37. Elektrik makine, cihaz ve malzemeleri imalâtı

38. Taşıt malzemeleri imalâtı

39. Çeşitli imalât sanayii

Bölüm 4. İnşaat

40. İnşaat

Bölüm 5. Elektrik, gaz, su ve sıhî hizmetler

51. Elektrik, gaz ve buhar

52. Su ve sıhî hizmetler

Bölüm 6. Ticaret, banka, sigorta ve gayrimenkul işleri

61. Toptan ve perakende ticaret

62. Bankalar ve diğer malî müesseseler

63. Sigortalar

64. Gayrimenkul işleri

Bölüm 7. Nakliyat, ardiyecilik ve ulaştırma

71. Nakliyat

72. Ardiye ve antrepoculuk

73. Ulaştırma

Bölüm 8. Hizmetler

81. Devlet hizmetleri

82. Belediye ve ticaret hizmetleri

83. Eğlence hizmetleri

84. Şahsî hizmetler

Bölüm 9. İyi tarif edilmemiş faaliyetler

90. İyi tarif edilmemiş faaliyetler

102 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşme

TARIM İŞÇİLERİNİN DERNEK KURMA VE BİRLEŞME HAKLARI HAKKINDA 11 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vâki davet üzerine 25 Ekim 1921 tarihinde Cenevre’de 3 üncü toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı, toplantı gündeminin 4 üncü maddesine dâhil bulunan Tarım İŞçilerinin Dernek Kurma ve Birleşme haklarına mütaallik tekliflerin kabulüne ve

Bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme Şeklini almasına karar verdikten sonra,

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının üyeleri tarafından Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının statüsü hükümleri gereğince onanmak üzere, (Tarımda) dernek kurma hakkına mütaallik 1921 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, tarımda çalışan bilûmum Şahıslara, sanayi işçilerinde olduğu gibi, dernek kurma ve birleşme haklarını aynen sağlamayı ve tarım işçileri bakımından bu hakları tahdidedici kanuni veya sair hükümleri ilga etmeyi taahhüt eder.

Madde 2

Bu Sözleşmenin, milletlerarası Çalışma Teşkilâtının statüsünde belirtilen Şartlar dahilindeki kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 3

1. Bu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden ikisinin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihte mer’iyete girecektir.

2. Sözleşme, ancak onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edilmiş olan üyeleri bağlayacaktır.

3. Bundan sonra bu Sözleşme, her bir üye hakkında, kendisinin onama belgesinin Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edildiği tarihte mer’iyete

*

Bu Sözleşme’nin onaylanması, 24.10.1960 tarihli ve 110 Sayılı Tarım İŞçilerinin Dernek Kurma ve Birleşme Haklarına Müteallik 11 Sayılı Sözleşmenin Tasdikına ve Bu Sözleşmeye Katılmamıza Dair Kanun’la (RG. 28.10.1960, S. 10641) kabul edilmiştir.

11 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

girecektir.

Madde 4

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden ikisinin onama belgelerinin Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescili akabinde, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü keyfiyeti Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir. Teşkilâtın diğer üyeleri tarafından daha sonra gönderilecek onama belgelerinin tescil edildiğini de onlara tebliğ edecektir.

Madde 5

Bu Sözleşmeyi onayan her üye 3 üncü madde hükümleri mahfuz kalmak şartıyla, 1 inci madde hükümlerini en geç 1 Ocak 1924 tarihinden itibaren tatbik etmeyi ve bu hükümleri müessir kılmak için gerekli olan tedbirleri almayı taahhüt eder.

Madde 6

Bu Sözleşmeyi onayan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının her üyesi sözleşmeyi müstemlekelerinde, idaresi ve himayesi altındaki ülkelerde Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının Statüsünün 35 inci maddesine uygun olarak tatbik etmeyi taahhüt eder.

Madde 7

Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu Genel Müdürce tescil edilecek bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, keyfiyetin Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından tescili tarihinden itibaren bir sene sonra muteber olacaktır.

Madde 8

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında genel konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 9

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

TARIMDA ASGARÎ ÜCRET TESPİTİ USULLERİ HAKKINDA 99 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'de toplantıya davet edilerek orada 6 Haziran 1951 de 34 üncü toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı toplantı gündeminin sekizinci maddesini teşkil eden tarımda asgarî ücret tespit usulleri meselesine dair tekliflerin kabulüne ve bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, bindokuzyüz ellibir yılı Haziran ayının işbu yirmisekizinci günü, Tarımda Asgarî Ücret Tespit Usulleri Hakkında 1951 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder:

Madde 1

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bu Sözleşmeyi onaylayan her üyesi tarımsal işyerleriyle tarımla ilgili işlerde çalıştırılan işçilerin asgarî ücret hadlerinin tespiti mümkün kılacak münasip usuller koymayı veya bu gibi usulleri muhafaza eylemeyi taahhüt eder.

2. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye eğer varsa, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekküllerine danıştıktan sonra, bundan evvelki fıkrada derpiş olunan asgarî ücret tespit usullerinin hangi işyerleri, işler ve şahıs zümreleri hakkında uygulanacağını tayinde serbesttir.

3. Yetkili makam, tâbi oldukları çalışma şartları dolayısıyla haklarında bu Sözleşme hükümlerine hepsinin veya bir kısmının uygulanması mümkün olmayan çiftçinin çalıştırdığı kendi aile fertleri gibi şahıs zümrelerini bu gibi hükümlerin uygulanmasından hariç tutabilir.

Madde 2

1. Asgarî ücretlerin kısmen aynî olarak ödenmesi arzuya şayan ve teadmülden olduğu hallerde, millî mevzuat, toplu sözleşmeler veya hakem kararları bu şekilde tediye müsaade edebilir.

* 1951 yılında Cenevre'de toplanan 34 üncü Milletlerarası Çalışma Konferansınca kabul edilmiş olan bu Sözleşme'nin onaylanması 30.04.1969 tarih ve 1168 sayılı Tarımda Asgarî Ücret Tespiti Usulleri Hakkında 99 sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'la (RG. 09.05.1969, S. 13194); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı'nın 20.12.1969 tarih ve BEKY: 725.100-1/69-1022 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarih ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 16.01.1970 tarihli ve 7/91 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 26.03.1970, S. 13455) kabul edilmiştir.

99 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Asgarî ücretlerin kısmen aynî olarak ödenmesine müsaade olunduğu hallerde:

(a) Bu gibi aynî yardımların işçinin ve ailesi fertlerinin şahsen kullanma ve faydalanmalarına elverişli bulunmasını; ve,

(b) Bu gibi aynî yardımlara takdir edilen değer in âdil ve mâkul olmasını sağlamak üzere münasip tedbirler alınmalıdır.

Madde 3

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, aşağıdaki fıkralarda öngörülen şartlar mahfuz kalmak kaydıyla, asgarî ücret tespit usulleriyle bu usullerin uygulanmasında takip olunacak yolları tayinde serbesttir.

2. Bu hususta bir karar vermeden önce, eğer varsa, ilgili işveren ve işçilerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle ve meslek veya vazifeleri dolayısıyla bu hususta bilhassa ehliyet sahibi olup kendilerine danışılması yetkili makamca faydalı görülen sair şahıslarla etraflıca ihzari bir danışmada bulunulacaktır.

3. İlgili işveren ve işçiler millî mevzuatın tespit edebileceği tarz ve ölçüde fakat her halde tam eşitlik esası üzerinden asgarî ücret tespit usullerinin uygulanmasına iştirak edecekler veya bu hususta kendilerine danışılacak veya fikirlerini ifade etme hakkını haiz olacaklardır.

4. Tespit edilen asgarî ücret hadlerine ilgili işveren ve işçilerin riayeti mecburî olacak ve bu hadler indirilmeyecektir.

5. Yetkili makam bedenî veya fikrî kabiliyetleri mahdut olan işçilerin çalıştırılması imkânlarının azalmasını önlemek maksadiyle, icabettiği takdirde, münferit hallerde, asgarî ücret hadlerinde istisnalara müsaade edebilir.

Madde 4

1. Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, ilgili işveren ve işçilerin yürürlükte olan asgarî ücret hadlerinden haberdar edilmesini ve bu hadlerin uygulandığı hallerde bu hadlerden daha az ücret ödenmemesini sağlamak için gereken tedbirleri alacaktır, bu tedbirler ilgili memleketin tarımında cari şartlar bakımından gerekli ve bu şartlara en uygun olan bütün kontrol, teftiş ve cezaî müeyyide tedbirlerini ihtiva edecektir.

2. Hakkında asgarî hadler uygulanan ve kendisine bu hadlerden az ücret ödenmiş bulunan bir işçi, millî mevzuatın tespit edeceği mühlet zarfında, mahkeme yoluyla veya sair münasip bir yoldan kendisine eksik ödenen meblâğın tutarını geri almak hakkını haiz olacaktır.

Madde 5

Bu Sözleşmeyi onaylayan her üye, her yıl Milletlerarası Çalışma Bürosuna, asgarî ücret tespit usullerinin tatbik şekillerini ve tatbikattan alınan neticeleri belirten genel bir ekspozé gönderecek ve bu ekspozede, şümul içine giren işleri ve işçilerin takribî sayısını, tespit edilen asgarî ücret hadlerini ve eğer varsa, asgarî hadlerle ilgili olarak kabul edilmiş olan önemli diğer tedbirleri özet halinde belirtecektir.

Madde 6

Bu Sözleşmenin resmî onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 7

1. Bu Sözleşme ancak Onaylama Belgeleri Genel Müdürü tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra bu Sözleşme, onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 8

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek olan beyanlar şu hususları belirtecektir:

a) İlgili üyenin, Sözleşme hükümlerinin hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler;

b) Sözleşme hükümlerinin değişiklikler yapılarak uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde Sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri;

d) Haklarındaki kararın vaziyetin daha etraflıca tetkikine kadar mahfuz tuttuğu ülkeler.

2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde sözü edilen taahhütler onaylamanın ayrılmaz kısımları sayılacak ve onaylama kuvvetini haiz olacaktır.

3. Her üye bu maddenin 1 inci fıkrasının (b), (c) ve (d) bentleri gereğince daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtiyarî kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyanla vazgeçebilecektir.

99 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

4. Her üye, 10 uncu madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki her hangi bir beyanın hükümlerini başka her hangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki halihazır vaziyeti bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 9

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlar Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede değişikliklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını belirtecektir; beyan, Sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirdiği zaman bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu açık olarak gösterecektir.

2. İlgili üye, üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildirilen, değişikliğe başvurma hakkında daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

3. İlgili üye, üyeler veya milletlerarası makam, 10 uncu madde hükümlerine uygun olarak bu Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre daha evvelki bir beyanın hükümlerini başka bir bakımdan değiştiren ve Sözleşmenin uygulanması bakımından halihazır vaziyeti bildiren yeni bir beyan gönderebilir.

Madde 10

1. Sözleşmeyi onaylayan her üye onu ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Genel Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış olup da onu, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında, bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetme ihtiyarını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık devre bitince bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 11

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama, beyan ve fesihlerin tescil olunduğu Teşkilâtın bütün üyelerine tebliğ edilecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onaylama belgesinin tescil olunduğunu Teşkilât üyelerine bildirirken, bu Sözleşmenin

99 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 12

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasınının 102 nci maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştırılacaktır.

Madde 13

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde, bu Sözleşmenin uygulanması hakkındaki bir raporu genel konferansa sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi meselesinin konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 14

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni Sözleşme aksini öngörmediği takdirde:

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 10 uncu madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olarak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme onu onaylayıp da tadil edici Sözleşmeyi onaylamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

ARTICLE 15 (*)

Les versions française et anglaise du texte de la présente convention font également foi.

Le texte qui précède est le texte authentique de la convention dûment adoptée par la Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail dans sa trente-quatrième session qui s'est tenue à Genève et qui a été déclarée close le 29 juin 1951.

EN FOI DE QUOI ont apposé leurs signatures, ce deuxième jour d'août

* Orijinal metindeki "Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde geçerlidir" hükmü Resmî Gazete'deki Türkçe metinde unutulmuştur.

99 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

1951.

The President of the Conference, Le Président de la Conférence,
RAPPARD

The Director-General of the International Labour Office, Le Directeur
général du Bureau international du Travail,
DAVID A. MORSE.

TEK İŞÇİNİN TAŞIYABİLECEĞİ YÜKÜN AZAMÎ AĞIRLIĞI HAKKINDA 127 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek orada 28 Haziran 1967 de 51. toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı, toplantı gündeminin 6 ncı maddesini teşkil eden, tek işçinin taşıyabileceği yükün azamî ağırlığına dair bazı tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

1967 yılı Haziran ayının işbu 28 inci günü, azamî ağırlık hakkında 1967 Sözleşmesi şeklinde adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Bu Sözleşmede:

a) “Yüklerin bedenlen taşınması” deyimini yükün yerden kaldırılması ve yere konulmasını da kapsamak üzere, yük ağırlığının tamamen tek işçi tarafından çekildiği her türlü taşımayı,

b) “Yüklerin devamlı olarak bedenlen taşınması” deyimini, yüklerin aralıksız olarak veya esas itibarı ile bedenlen taşınmasına hasır ve tahsis edilen veya aralıklı olsa bile, yüklerin normal olarak bedenlen taşınmasını içine alan her türlü faaliyeti;

c) “Genç işçi” deyimini, 18 yaşından küçük bir işçiyi ifade eder.

Madde 2

1. Bu sözleşme yüklerin devamlı olarak bedenlen taşınmasına uygulanır.

2. Bu sözleşme, ilgili üyenin, bir iş teftişi sistemi bulundurduğu bütün iktisadî faaliyet sektörlerine uygulanır.

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 30.11.1972 tarihli ve 1635 sayılı Tek İşçinin Taşıyabileceği Yükün En Çok Ağırlığı Hakkında 127 Sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'la (RG. 07.12.1972, S. 14384); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı'nın 26.06.1974 tarihli ve ESGM (ESSD) 152.540/1099 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine göre, 15.07.1974 tarihli ve 7/8662 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 14.11.1974, S. 15062) kabul edilmiştir.

127 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 3

Ağırlığı, sağlık veya güvenliğini tehlikeye koyabilecek yüklerin işçi tarafından bedenen taşınması talep veya kabul edilemez.

Madde 4

Üçüncü maddede belirtilen prensibin uygulanmasında, Üyeler, işin icra edileceği bütün şartları hesaba katarlar.

Madde 5

Her Üye, hafif olmayan yükleri bedenen taşıma işine ayrılan bir işçinin bu işe verilmeden önce, sağlığını korumak ve kazaları önlemek amacıyla, yararlanılacak çalışma metodları hakkında yeterli bir eğitim görmesi için gerekli tedbirleri alır.

Madde 6

Yüklerin bedenen taşınmasını sınırlamak veya kolaylaştırmak için, uygun teknik araçlardan mümkün olduğu kadar yararlanılacaktır.

Madde 7

1. Kadınların ve genç işçilerin hafif olmayan ağır yüklerin bedenen taşınması işine verilmesi sınırlandırılacaktır.
2. Kadınlar ve genç işçiler yüklerin bedenen taşınmasında kullandıkları zaman, bu yüklerin azami ağırlığı, erkek işçiler için kabul edilen ağırlıktan bariz bir ölçüde az olacaktır.

Madde 8

Her üye, mevzuat yoluyla veya millî tatbikat ve şartlara uygun başka bir metodla ve ilgili işçi ve işverenlerin en fazla temsil kabiliyetini haiz teşekkülleriyle istişarede bulunmak suretiyle bu sözleşme hükümlerini uygulama alanına koymak için gereken tedbirleri alacaktır.

Madde 9

Bu sözleşmenin resmî onaylama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 10

1. Bu sözleşme ancak onaylama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyelerini bağlayacaktır.
2. Bu sözleşme, iki üyenin onaylama belgesi Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

127 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

3. Bundan sonra, bu sözleşme, onu onaylayan her üye için onaylama belgesi tescil edildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 11

1. Bu sözleşmeyi onaylayan Üye onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devre sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Müdürün tescil edeceği bir belge ile feshedebilir. Fesih tescili tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu sözleşmeyi onaylamış olup da, onu, bundan evvelki fıkrada sözü edilen on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede öngörüldüğü şekilde feshetme hakkını kullanmayan her üye yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince bu maddede öngörülen şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 12

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onaylama ve fesih belgelerinin tescil edildiğini Teşkilâtın bütün üyelerine bildirecektir.

2. Genel Müdür kendisine gönderilen ikinci onaylama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât Üyelerine bildirirken, sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât Üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 13

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü yukarıdaki maddelere uygun olarak tescil etmiş olduğu bütün onaylama ve fesihler hakkındaki tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesine uygun olarak tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 14

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu gerekli gördüğü her seferinde, bu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Kurul Konferansına bir rapor sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmiyeceğini inceleyecektir.

Madde 15

1. Konferansın bu sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme aksini öngörmedikçe,

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir Üye tarafından onaylanması keyfiyeti, yukarıdaki 11 inci madde nazara alınmaksızın ve tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu sözleşmenin derhal ve kendili-

127 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ğinden feshini tazammun edecektir;

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme Üyelerin onaylanmasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu sözleşme, onu onaylayıp da tadil edici sözleşmeyi onaylamamış bulunan Üyeler için herhalde şimdiki şekil ve muhtevasıyla muteber olmakta devam edecektir.

Madde 16

Bu sözleşmenin İngilizce ve Fransızca metinleri aynı derecede muteberdir.

**TRİMCİ VE ATEŞÇİ SIFATIYLA GEMİLERDE İŞE
ALINACAKLARIN ASGARÎ YAŞININ TESPİTİ HAKKINDA 15
SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ(*)**

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vâkı davet üzerine, 25 Ekim 1921 tarihinde Cenevre’de yapılan, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansının üçüncü toplantısında:

Toplantı gündeminin sekizinci maddesini teşkil eden 18 yaşından aşağı bilûmum şahısların trimci ve ateşçi sıfatıyla gemilerde işe alınmalarının men’ine dair muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin milletlerarası bir sözleşme şeklinde kaleme alınmasına,

Karar verildikten sonra, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı statüsü hükümlerine uygun olarak, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerince tasdik edilmek üzere, trimci ve ateşçilerin asgari yaş haddine dair 1921 tarihli Sözleşme adını alacak olan aşağıdaki Sözleşme kabul edilmiştir:

Madde 1

İşbu Sözleşmenin tatbikatı bakımından “Gemi” tâbiri, harb gemileri müstesna, denizde sefer yapan büyük, küçük, ne olursa olsun, hususi mülkiyete veya âmme mülkiyetine ait bilûmum gemileri ifade eder.

Madde 2

18 yaşından aşağı kimseler, trimci veya ateşçi sıfatıyla, gemilerde çalıştırılmaz.

Madde 3

İkinci madde hükümleri:

- a) Âmme makamlarınca tasvip edilmek ve onların murakabesi altında bulunmak şartıyla, mektep gemilerinde genç yaştaki kimseler tarafından görülen işlerde;
- b) Esas kuvvei muharrekesi buhar kuvveti olmıyan gemilerdeki işlerde;
- c) Japonya veya Hindistan’da en ziyade temsil kabiliyetini haiz işçi ve iş-

* Bu Sözleşme’nin onaylanması 25.05.1959 tarihli ve 7292 Sayılı Trimci ve Ateşçi Sıfatıyla Gemilerde İşe Alınacakların Asgari Yaş Haddinin Tesbitine Dair 15 Sayılı Sözleşmenin Tasdik Edilmesi ve Bu Sözleşmeye Katılmamız Hakkında Kanun’la (RG. 02.06.1959, S. 10220) kabul edilmiştir. **Ancak 138 Sayılı Sözleşmenin Kabulü ile birlikte, bu Sözleşme yürürlükten kalkmıştır.** (Bkz. 138 Sayılı Sözleşme m.10/b.5, f.c).

15 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

veren teşekkülleri ile istişare edilerek hazırlanacak nizamnamelerdeki kayıtlar mahfuz kalmak şartıyla, münhasıran bu memleketlerin sahillerinde sefer yapan gemilerde çalıştırılacak olan ve bedeni kabiliyetlerinin müsait olduğu tıbbi bir muayene neticesinde kabul edilmiş bulunan en az 16 yaşındaki kimselerin yaptığı işlerde,

tatbik edilmeyecektir.

Madde 4

Bir limanda bir trimci veya ateşçi almak mecburiyeti hâsıl olduğu takdirde, eğer oradaki bu sınıf işçiler arasında en az onsekiz yaşında işçi bulunması mümkün olamazsa onsekiz yaşından küçük fakat onaltı yaşından büyük genç işçiler bu işlere alınabilirler. Böyle bir hal vukuunda, hizmetine ihtiyaç duyulan bir trimci veya ateşçinin yerine bu gençlerden iki kişinin işe alınması zaruridir.

Madde 5

Bu Sözleşme hükümlerinin tatbikatının kontrolü imkânını temin sadedinde, her kaptan veya işveren, gemide çalışan ve yaşları on sekizden küçük olan bu nevi şahısları doğum tarihleri ile birlikte gösteren bir kayıt defteri veya mürettebat listesi tutmakla mükelleftir.

Madde 6

Gemi mürettebatını iş mukaveleleri işbu Sözleşme hükümlerinin bir hülâsasını ihtiva edecektir.

Madde 7 (*)

İşbu Sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsüyle vaz edilmiş şartlar dâhilinde, resmen tasdik edildiğini mübeyyin belgeler, milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve tasdik keyfiyeti Umum Müdür tarafından tescil olunacaktır.

Madde 8

1. Bu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden ikisinin tasdikı ve tasdikın Umum Müdür tarafından tescili ile mer'iyete girecektir.

2. Bu Sözleşme ancak Milletlerarası Çalışma Bürosunca tasdikleri tescil edilmiş olan üyeleri bağlar.

*

Resmi Gazete'deki metinde, 7 nci madde yer almamaktadır. 6 ncı maddenin ikinci fıkrası olarak yayınlanan yukarıdaki metnin, aslına uygun biçimde, 7 nci madde olarak kabulü gerekmektedir.

15 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

3. Bundan sonra Sözleşme, tasdik keyfiyetini Milletlerarası Çalışma Bürosuna tescil ettiren her üye hakkında, tescilin yapıldığı tarihte mer'iyete girecektir.

Madde 9

İşbu Sözleşmenin Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden ikisi tarafından tasdik edilmesi ve tasdikın Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescili akabinde Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü durumu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının diğer üyeleri tarafından daha sonra bildirilmiş olan tasdiklere ait tesciller için de aynı şekilde tebliğat yapacaktır.

Madde 10

Sözleşmeyi tasdik eden her üye 8 inci madde hükmü mahfuz kalmak şartıyla 1, 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddelerde yazılı hükümleri, en geç 1 Ocak 1924 tarihinden itibaren tatbik etmeyi ve bu hükümlerin tatbiki hususunda gerekli tedbirleri almayı taahhüt eder.

Madde 11

İşbu Sözleşmeyi tasdik eden her üye, Sözleşme hükümlerini, müstemlekelerde, idaresi veya himayesi altındaki ülkelerde Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesi gereğince tatbik etmeyi taahhüt eder.

Madde 12

Bu Sözleşmeyi tasdik eden her üye, onu ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescilin Milletlerarası Çalışma Bürosu tarafından ifasından bir sene sonra muteber olacaktır.

Madde 13

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 14

İşbu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

15 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

ULUSLARARASI ÇALIŞMA NORMLARI UYGULAMASININ GELİŞTİRİLMESİNDE ÜÇLÜ DANIŞMA HAKKINDA 144 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu'nca Cenevre'de toplanan ve 2 Haziran 1976 tarihinde altmışbirinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, işveren ve işçilerin serbest ve bağımsız teşkilatlar kurma haklarını teyid eden ve ulusal düzeyde resmi makamları ile işveren ve işçi kuruluşları arasında etkili danışmaların teşviki için önlemler alınmasını öngören, özellikle Dernek Kurma Hürriyeti ve Teşkilatlanma Hakkının Korunması hakkındaki 1948 tarihli Sözleşme, Teşkilatlanma ve Toplu Pazarlık Hakkına dair 1949 tarihli Sözleşme, 1960 tarihli (Sınai ve Ulusal Düzeyde) istişare Tavsiye Kararı olmak üzere, mevcut Uluslararası Çalışma Sözleşmeleri ve Tavsiyelerin hükümleri yanında, bunlara etkinlik kazandırmak üzere işveren ve işçi teşkilatlarının danışmalarda bulunmalarını (öngören) çok sayıda Uluslararası Çalışma Sözleşmesi ve Tavsiyelerinin hükümlerini hatırd tutarak, ve

Toplantı gündeminin, "Uluslararası Çalışma Standartlarının uygulanmasını geliştirmek üzere üçlü mekanizma oluşturulması" başlığını taşıyan dördüncü maddesini gözönüne alarak ve Milletlerarası çalışma stardartlarının uygulanmasını geliştirmek üzere üçlü danışmalar hakkında bazı önerilerin kabulüne karar vererek,

Bu önerilerin Milletlerarası bir sözleşme oluşturacağını kararlaştırarak,

Bindokuzyüzyetmişaltı yılının Haziran ayının yirmibirinci günü Üçlü Danışma (Uluslararası Çalışma Standartları) Sözleşmesi 1976 olarak adlandırılabilir. aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Bu Sözleşme'de "temsilci kuruluşlar" tabiri, teşkilatlanma özgürlüğü haklarından yararlanan en fazla temsil niteliğine haiz işçi ve işveren kuruluşlarını ifade eder.

*

Bu Sözleşme'nin onaylanması 26.11.1992 tarihli ve 3851 sayılı Uluslararası Çalışma Normları Uygulamasının Geliştirilmesinde Üçlü Danışma Hakkında 144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun'la (RG. 12.12.1992, S. 21433); ve uygulanması da, Dışişleri Bakanlığı'nın 17.12.1992 tarihli ve EİUE-II/3568-7889 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 08.01.1993 tarihli ve 93/3967 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 25.02.1993, S. 21507) kabul edilmiştir.

144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Madde 2

1. İşbu Sözleşmeyi onaylayan Uluslararası Çalışma Teşkilatının her üyesi 5 inci Madde 1 inci fıkrada belirtilen Uluslararası Çalışma Teşkilatının faaliyetlerine ilişkin hükümet, işveren ve işçi temsilcileri arasında etkin danışmayı gerçekleştirmeyi sağlayacak usulleri işletmeyi taahhüt eder.

2. Bu maddenin 1 inci paragrafında öngörülen usullerin şekli ve muhtevası, temsile yetkili kuruluşların mevcut olması ve bu usullerin oluşturulmamış bulunması halinde, her ülkede bu kuruluşlara danışılarak, ulusal uygulamaya uygun şekilde tesbit edilir.

Madde 3

1. Bu Sözleşmede getirilen usullerin amaçları açısından işçi ve işveren temsilcileri, temsile yetkili kuruluşların mevcut olmaları halinde, bunlar tarafından serbestçe seçilecektir.

2. İşçi ve işverenler, danışmaların yapılacağı herhangi bir organda eşit sayıda temsil edilecektir.

Madde 4

1. Yetkili makam bu Sözleşmede getirilen usullerin idari yönden desteklenmesi sorumluluğunu üstlenir.

2. Yetkili makam ile, şayet mevcut ise, temsile yetkili kuruluşlar arasında, bu usuller konusunda gerekebilecek eğitimin finansmanı için düzenlemeler yapılacaktır.

Madde 5

1. Bu Sözleşmenin amacına göre üzerinde danışma yapılacak hususlar şunlardır:

a) Uluslararası Çalışma Konferansı gündeminde yer alan konulara ilişkin sualnamelere verilen hükümet cevapları ile Konferansta tartışılacak öneri metinleri üzerindeki hükümet görüşleri,

b) Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 19 uncu maddesine göre Sözleşme ve Tavsiyeler sunulmasına ilişkin olarak yetkili makam veya makamlara yapılacak teklifler,

c) Onaylanmamış Sözleşmelerle uygulanmaya geçirilmemiş tavsiyelerin, yerine göre uygulanmalarını, onaylanmalarını hızlandırabilecek tedbirleri değerlendirmek üzere, uygun aralıklarla gözden geçirmeleri,

d) Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasasının 22 nci maddesine göre Uluslararası Çalışma Bürosuna verilen raporlardan çıkan sorunlar,

144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

e) Onaylanmış Sözleşmelerin feshine ilişkin öneriler.

2. Bu maddenin 1 inci fıkrasında atıf yapılan konuların yeterli ölçüde değerlendirilebilmelerini sağlamak açısından, danışmalar, anlaşma ile tespit edilmiş uygun aralıklarla, ancak yılda bir kereden az olmamak üzere yapılacaktır.

Madde 6

Mevcut olmaları halinde, temsile yetkili kuruluşlarla istişare sonucunda uygun görüldüğü takdirde, yetkili makam, bu Sözleşme ile getirilen hususların işleyişi konusunda yıllık bir rapor hazırlayacaktır.

Madde 7

Bu Sözleşmenin kesin onay belgeleri tescil edilmek üzere Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecektir.

Madde 8

1. Bu Sözleşme, Uluslararası Çalışma Teşkilatı üyelerinden sadece onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olanları bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil tarihinden oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, işbu Sözleşme, onaylayan her üye için, onay belgelerinin tescil tarihinden oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 9

1. Bu Sözleşme'yi onaylamış olan bir üye, Sözleşme'nin ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra, Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve onun tarafından tescil edilecek bir bildirim ile feshedebilecektir. Fesih, tescil tarihinin üzerinden bir yıl geçmeden muteber olmaz.

2. Bu Sözleşmeyi onaylamış bulunan ve önceki fıkrada belirtilen on yıllık devrenin sonundan itibaren bir yıl içinde bu madde gereğince feshetmek hakkını kullanmamış her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşme'yi, her on yıllık devrenin sona ermesinden sonra bu maddede derpiş edilen hükümlere göre feshedebilecektir.

Madde 10

1. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onay ve fesihlerin tescil işlerini Milletlerarası Çalışma Teşkilatı'nın bütün üyelerine bildirecektir.

144 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Genel Müdür kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin kaydedildiğini örgüt üyelerine duyururken bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Örgüt üyelerinin dikkatini çeker.

Madde 11

Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, önceki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu onay ve fesih işlemlerine dair bilgilerin tamamını Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 12

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hallerde, bu Sözleşme'nin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşme'nin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 13

1. Genel Konferansın, bu Sözleşme'nin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme'de aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde,

a) Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin bir üye tarafından onaylanması, bu yeni Sözleşme'nin yürürlüğe girmiş olması kaydıyla,

yukarıdaki 9 uncu madde hükümleri gözönünde tutulmaksızın, işbu Sözleşme'nin derhal feshi neticesini doğuracaktır.

b) Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, işbu Sözleşme üye ülkelerin onayına artık açık tutulmayacaktır.

2. İşbu Sözleşme'yi, onaylamış bulunan ve değişiklik getiren Sözleşme'yi onaylamayacak olan üye ülkeler açısından işbu Sözleşme aynı muhteva ve biçimde yürürlükte kalacaktır.

Madde 14

Bu Sözleşme'nin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATI ANASÖZLEŞMESİNDE YAPILAN DEĞİŞİKLİK HAKKINDA BELGE (*)

Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı,

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu'nca Cenevre'de toplanmaya çağırılmış ve toplandığı 3 Haziran 1997 tarihli Seksenbeşinci oturumunda,

Oturum gündeminin yedinci maddesini teşkil eden Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anasözleşmesi değişikliğinin kabulüne karar vererek,

Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anasözleşmesi Değişiklik Belgesi, 1997 olarak adlandırılabilir olan, Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anayasası'nda değişiklik yapan aşağıdaki belgeyi bindokuzyüzdoksanyedi yılı haziran ayının bu 19. gününde kabul eder.

Madde 1

Bu Değişiklik Belgesi'nin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anasözleşmesi'nin 19'uncu maddesi, aşağıdaki yeni paragrafın 8'inci paragraftan sonra eklenmesi suretiyle değiştirilmiştir;

“9.Yönetim Kurulu'nun teklifi üzerine, konferans, mevcut bulunan delegelerin oylarının üçte iki çoğunluğuyla, bu madde hükümleri uyarınca kabul edilmiş bulunan bir Sözleşmeyi, bu Sözleşmenin amacını kaybettiğinin veya Teşkilatın hedeflerine ulaşılmasında yararlı katkılarının artık mevcut bulunmadığının görülmesi halinde ilga edebilir.”

Madde 2

Bu Değişiklik Belgesi'nin iki sureti, Konferans Başkanı ve Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'nün imzasıyla tasdik edilir.Bu suretlerden biri Uluslararası Çalışma Bürosu arşivinde muhafaza edilir, diğeri ise, Birleşmiş Milletler Şartı'nın 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne iletilir.Genel Müdür, Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın bütün üyelerine bu Belge'nin tasdikli bir suretini gönderir.

Madde 3

1. Bu Değişiklik Belgesi'nin resmi onama veya kabul belgeleri Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü'ne gönderilir.Genel Müdür, bu belgele-

*

RG. 06.11.1999, S. 23868.

*Uluslararası Çalışma Teşkilatı Anasözleşmesinde Yapılan Değişiklik
Hakkında Belge*

rin alındığını Teşkilatın üyelerine bildirir.

2. Bu Değişiklik Belgesi, Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın 36 ncı maddesi hükümleri uyarınca yürürlüğe girer.

3. Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, bu Belge'nin yürürlüğe girdiğini Uluslararası Çalışma Teşkilatı'nın bütün üyelerine ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne bildirir.

ÜCRETİN KORUNMASI HAKKINDA 95 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Yönetim Kurulu tarafından vâkı dâvet üzerine 8 Haziran 1949 tarihinde Cenevre'de otuz ikinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı:

Toplantı gündeminin yedinci maddesini teşkil eden, ücretin korunması meselesine dair muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bin dokuz yüz kırk dokuz yılı Temmuz ayının işbu birinci günü, Ücretin Korunması hakkında 1949 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

Bu Sözleşme bakımından “ücret” tabiri, yapılan veya yapılacak olan bir iş veyahut görülen veya görülecek olan bir hizmet için yazılı veya sözlü bir iş akdi gereğince bir iş veren tarafından bir işçiye, her ne nam altında ve hangi hesaplama şekli ile olursa olsun ödenmesi gereken ve nakden değerlendirilmesi kabil olup karşılıklı anlaşma veya millî mevzuatla tesbit edilen bedel veya kazançları ifade eder.

Madde 2

1. Bu Sözleşme, kendisine bir ücret ödenen veya ödenmesi gereken her şahıs hakkında uygulanır.

2. Yetkili makam, keyfiyetle doğrudan doğruya ilgili iş veren ve işçi teşekküllerinin bulunduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişareden sonra, haklarında bu Sözleşme hükümlerinin hepsi veya bir kısmını uygulamanın uygun olmayacağı ahval ve şerait içinde çalışan ve istihdam edilen şahıs zümreleriyle, bedenen yapılan işlerde istihdam edilmeyen veyahut ev hizmetlerinde ve benzeri işlerde çalışan şahıs zümrelerini bu Sözleşme hükümlerinin hepsinin veya bir kısmının uygulanmasından istisna edebilir.

3. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi

*

Bu Sözleşme'nin onaylanması, 24.10.1960 tarihli ve 109 Sayılı Ücretin Korunması Hakkında 95 Sayılı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesinin Tasdikına ve Bu Sözleşmeye Katılmamıza Dair Kanun'la (RG. 28.10.1960, S. 10641) kabul edilmiştir.

95 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

gereğince bu Sözleşmenin uygulanması hakkında göndereceği ilk yıllık raporda, bundan evvelki fıkra hükümlerine uygun olarak, Sözleşme hükümlerinin hepsi veya bir kısmının uygulanmasından istisna etmek tasavvurunda olduğu şahıs zümrelerini belirtecektir. Bundan sonra hiçbir üye, bu suretle belirtilen şahıs zümreleri dışında istisnalar koyamayacaktır.

4. İlk yıllık raporunda bu Sözleşme hükümlerinin hepsi veya her hangi birinin uygulanmasından istisna etmek tasavvurunda olduğu şahıs zümrelerini belirtmiş olan her üye, bundan sonraki raporlarında, haklarında bu maddenin 2 nci fıkrası hükümlerine başvurma hakkından vazgeçtiği şahıs zümrelerini ve bu Sözleşmenin bu şahıs zümrelerine uygulanması bakımından kaydedilmiş olan ilerlemeleri belirtecektir.

Madde 3

1. Nakit olarak ödenmesi gereken ücretler, münhasıran tedavülü mecburi olan para ile ödenecek ve emre muharrer senetle, bono ile, kuponla veya tedavülü mecburi parayı temsil ettiği iddia olunan diğer her hangi bir şekilde ödeme yasak edilecektir.

2. Ücretlerin bir banka üzerine çekilen çekle yahut posta çeki veya havalesiyle tediyesi teamülden olduğu veya özel vaziyetler dolayısıyla zaruri bulunduğu veya bir kolektif mukavele veya hakem kararıyla bu şekillerde ödemenin derpiş edildiği yahut bunların hiçbiri mevcut bulunmadığı takdirde ilgili işçi rıza gösterdiği hallerde, yetkili makam, ücretin, sözü edilen şekillerde ödenmesine müsaade veya hükmedebilir.

Madde 4

1. İlgili sanayi veya işin mahiyeti dolayısıyla ücretin kısmen ayın olarak ödenmesinin âdet veya arzuya şayan olduğu sanayi veya işlerde, millî mevzuat, kolektif mukaveleler veya hakem kararları, bu ödeme şekline müsaade edebilir. Ücretin ispirotolu içki veya zararlı kimyasal maddelerle ödenmesine hiçbir suretle müsaade edilmeyecektir.

2. Ücretin kısmen ayın olarak ödenmesine müsaade edildiği hallerde:

a) Aynî olarak verilen şeylerin gerek işçinin ve gerekse ailesinin şahsan kullanabilmesi ve onların menfaatine uygun bulunması, ve

b) Aynî ödemelere takdir edilen kıymetin âdil ve mâkul olması için gerekli tedbirler alınmış olacaktır.

Madde 5

Ücret doğrudan doğruya ilgili işçiye ödenecektir, meğer ki millî mevzuat veya bir kolektif mukavele veyahut bir hakem kararı bu hususta başka bir

95 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

hüküm koymuş veya ilgili işçi başka bir şekli kabul etmiş olsun.

Madde 6

İşçinin, ücretini dilediği gibi kullanma hürriyetini işverenin her ne suretle olursa olsun tahdidetmesi yasaktır.

Madde 7

1. Bir iş yeri çerçevesi içinde işçilere mal satmak üzere ekonomalar açıldığı, yahut onlara hizmet için servisler kurulduğu takdirde, bu ekonomalardan veya servislerden faydalanmaları için ilgili işçiler üzerinde hiçbir cebir icra edilmeyecektir.

2. Diğer mağazalara veya servislere gitmek mümkün olmadığı hallerde, yetkili makam malların âdil ve mâkul fiyatlarla satılması ve hizmetlerin yine âdil ve mâkul fiyatlarla yapılması veya işveren tarafından açılan ekonomaların veyahut yapılan hizmetlerin işletilmesinde kazanç gayesi güdülmemesi ve sadece işçilerin menfaatlerinin gözetilmesi için uygun tedbirler alacaktır.

Madde 8

1. Ücretlerden kesintiler yapılmasına, ancak millî mevzuatın tâyin veya bir kolektif mukavelenin yahut bir hakem kararının tesbit ettiği şartlar ve hadler dahilinde müsaade edilecektir.

2. İşçiler, bu gibi kesintilerin hangi şartlar ve hadler içinde yapılabileceğinden, yetkili makamın en uygun addedeceği şekilde haberdar edileceklerdir.

Madde 9

Bir işçi tarafından, bir işe yerleşmek veya işi muhafaza etmek maksadiyle bir işverene veya onun vekiline veyahut her hangi bir aracıya (Meselâ işçi toplamakla görevli bir kimseye) doğrudan doğruya veya dolayısıyla bir ödemede bulunulmasını sağlamak için ücretlerden her hangi bir kesinti yapmak yasaktır.

Madde 10

1. Ücret, ancak millî mevzuatın belirttiği usuller ve hadler dahilinde haciz veya temlik edilebilir.

2. Ücret, haciz ve temlike karşı, işçinin ve ailesinin geçimini sağlayabilmesi için lüzumlu sayılan ölçüde himaye edilecektir.

Madde 11

1. Bir müessesenin iflâsı veya mahkeme kararıyla tasfiyesi halinde, bu müessesede çalışan işçiler, gerek iflâsa veya mahkeme kararıyla tasfiyeye takaddüm edip millî mevzuatla tâyin edilen bir müddet zarfında geçen bazı hizmetleri dolayısıyla kendilerine borçlanılan ve gerekse millî mevzuatla tâyin edilen miktarı geçmiyen ücretler için, imtiyazlı alacaklı mevkiini işgal edeceklerdir.

2. İmtiyazlı bir alacak teşkil eden ücret, alelâde alacaklıların hisselerini almalarından evvel, tam olarak ödenecektir.

3. İmtiyazlı bir alacak teşkil eden ücretin, diğer imtiyazlı alacaklara nazaran rüçhan sırası, millî mevzuatla tâyin edilecektir.

Madde 12

1. Ücret muntazam fasıllarla ödenecektir. Ücretin muntazam fasıllarla ödenmesini sağlayan tatmin edici başkaca usuller mevcut olması hali hariç, ücretin hangi fasıllarla ödenmesi lâzımgeldiği, millî mevzuatla tâyin veya bir kolektif mukavele veyahut bir hakem kararı ile tespit edilecektir.

2. İş akdi sona erdiği zaman, borçlanılmış olan ücretin tamamı, millî mevzuata veya bir kolektif mukaveleye veyahut bir hakem kararına uygun olarak ödenecektir. Bu yolda bir mevzuat, veya kolektif mukavele veyahut hakem kararı mevcut değil ise, ödeme, mukavele hükümleri göz önünde tutularak makul bir mühlet içinde yapılacaktır.

Madde 13

1. Ücret nakdi olarak ödendiği hallerde, yalnız iş günlerinde ve işyerinde yahut işyerine yakın bir yerde ödenecektir; meğer ki, millî mevzuat veya bir kolektif mukavele veyahut bir hakem kararı, başka türlü bir şekil derpiş etsin veya ilgili işçilerin malûmu bulunan başka şekiller daha uygun telâkki edilsin.

2. Ücretin perakende içki satılan yerlerde yahut benzeri müesseselerde ve, kötüye kullanılmasının önlenmesi gerekiyorsa, perakende, eşya satış mağazalarında ve eğlence yerlerinde ödenmesi yasaktır. Bu hüküm bu gibi müesseselerde çalışmakta olan işçilere tatbik edilmez.

Madde 14

İcabettiği takdirde, işçileri kolayca anlayacakları bir şekilde aşağıdaki hususlardan haberdar etmek gayesiyle müessir tedbirler alınacaktır:

a) İşe alınmalarından önce işçilere, tabi olacakları ücret şartları hakkında malûmat verilmesi veya ücret şartlarında bir değişiklik yapılması halinde

95 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

değişikliklerin bildirilmesi,

b) Ödemenin taallük ettiği devreye ait ücretlerini teşkil eden unsurlar değişebilecek durumda ise, bu unsurların her ücret tediyesi sırasında işçilere bildirilmesi.

Madde 15

Bu Sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan mevzuat:

- a) İlgili şahısların bilgisine arz edilecek;
- b) Bu mevzuata riayetle görevli kimseleri tasrih edecek;
- c) Bu mevzuata aykırı hareketlere karşı uygun ceza müeyyideleri tesbit edecek; ve
- d) Gerekli her türlü ahvalde, uygun bir şekil ve usul dahilinde kayıt ve defterler tutulmasını derpiş edecektir.

Madde 16

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince verilmesi gereken yıllık raporlar, bu Sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan tedbirler hakkında tam bilgileri ihtiva edecektir.

Madde 17

1. Ülkesi vâsi bölgeleri ihtiva eden bir üye memleketin yetkili makamı, nüfusunun dağımıklığı veya bu bölgelerin gelişme durumu sebebiyle, mezkûr bölgelerde bu sözleşme hükümlerini tatbik etmenin kabil olamayacağı kanaatine vardığı takdirde, ilgili işçi ve işveren teşekküllerinin bulunduğu yerlerde bu teşekküllerle istişare ettikten sonra, anılan bölgeleri, ya umumi olarak veya münasip göreceği bazı müessese veya bazı işleri istisna etmek suretiyle Sözleşme hükümlerinin tatbiki dışında bırakabilir.

2. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu Sözleşmenin uygulanmasına dair vereceği ilk yıllık raporunda bu madde hükümlerine başvurma niyetinde olduğu her bölgeyi bildirecek ve bu madde hükümlerine müracaat niyetinde olmasının sebeplerini gösterecektir. Bundan sonra hiçbir üye, bu suretle bildirmiş olacağı bölgeler hariç, bu madde hükümlerine başvuramayacaktır.

3. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, üç yılı geçmiyen fasıllarla ve ilgili işveren ve işçi teşekküllerinin mevcud olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişare ederek, bu sözleşmenin uygulanmasının, 1 inci paragraf uyarınca muaf tutulan bölgelere teşmili imkânını tekrar gözden geçirecektir.

4. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, anılan hükümlere başvurma

95 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

hakkından vazgeçtiği bölgeleri ve bu Sözleşmenin bu gibi bölgelerde tedrici surette uygulanması süresince kaydedilen terakkiyi daha sonraki yıllık raporlarında bildirecektir.

Madde 18

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 19

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme hür üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 20

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek olan beyanlar aşağıdaki hususları belirtecektir:

a) İlgili üyenin, Sözleşme hükümlerini değiştirmeksizin uygulamayı taahhüt ettiği ülkeler;

b) Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüdeden ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Sözleşmenin uygulanamadığı ülkeler ve bu gibi hallerde niçin uygulanmadığının sebepleri;

d) Durumun daha derin bir şekilde incelenmesine intizaren, haklarındaki kararını sonraya bırakan ülkeler;

2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde zikrolunan taahhütler, onamanın, ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3) Her üye, bu maddenin 1 inci paragrafının (b), (c) ve (d) bentleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4) Her üye, bu Sözleşmenin, 22 nci madde hükümlerine uygun olarak feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 21

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlarda, Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede aynen mi yoksa değişikliklerle mi uygulanacağı hususu açıklanacaktır; beyan Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanacağını açıkladığı takdirde, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu da belirtecektir.

2. İlgili üye veya üyeler veya ilgili milletlerarası makam, daha sonra yapacağı bir beyanla, daha evvelki bir beyanda belirtilmiş olan bir değişikliğe başvurmak hakkından tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

3. İlgili üye veya üyeler veyahut ilgili milletlerarası makam, bu Sözleşmenin, 22 nci madde hükümleri gereğince feshedebileceği devreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve bu Sözleşmenin tatbikatiyle ilgili halihazır durumunu açıklayan yeni bir beyan gönderebilir.

Madde 22

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devrenin sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedilebilir. Fesih, feshin tescili tarihinden itibaren bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, bundan evvelki fıkrada yazılı o on yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında bu maddede derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devrenin sonunda, bu maddede derpiş olunan şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 23

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bilûmum onama beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Genel Müdür, kendisine gönderilmiş olan ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 24

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri,

95 sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 25

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 26

1. Genel Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde, yeni Sözleşme başka bir şekil derpiş etmedikçe,

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukardaki 22 nci madde nazara alınmaksızın, ve fakat tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartıyla, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Bu Sözleşme, tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, artık üyelerin onamasına açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle yürürlükte kalacaktır.

Madde 27

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

ÜCRETLİ İŞBULMA BÜROLARI HAKKINDA 34 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vâki davet üzerine, Cenevre’de 8 Haziran 1933’de on yedinci toplantısını yapan Milletler Cemiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtı Genel Konferansı;

Gündemin birinci maddesini teşkil eden ücretli işbulma meselesi hakkında, bazı tekliflerin kabulünü ve,

Bu tekliflerin bir Milletlerarası Sözleşme şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra;

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsü hükümleri gereğince Milletlerarası İş Teşkilâtı üyelerince onanmak üzere, ücretli işbulma bürolarına dair 1933 tarihli Sözleşme adı verilecek aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde 1

1. Bu Sözleşme bakımından “Ücretli İşbulma Büroları” tabiri şu mânayı ifade eder:

a) Kazanç gayesi takip eden İşbulma Büroları, yani doğrudan doğruya veya dolayısıyla taraflardan herhangi birinden maddi bir menfaat temini hedefiyle, bir işçiye iş veyahut bir işverene işçi bulmak hususunda tavassut eyleyen her şahıs, şirket, müessese, acente veyahut diğer bir teşekkül; bu tarif, münhasıran veya esas itibarıyla işsiz mevzuu işverenlerle işçiler arasında tavassuttan ibaret olanlar hariç, gazetelere ve diğer yayın vasıtalarına şâmil değildir;

b) Kazanç gayesi takip etmiyen İşbulma Büroları, yani maddi bir menfaat gütmemekle beraber, işverenden veya işçiden, servisleri için duhuliyeye, aidat veya başka herhangi bir nam altında para alan şirket, müessese, acente veya diğer teşekküllerin İşbulma Servisleri.

2. Bu Sözleşme gemi adamları hakkında uygulanmaz.

Madde 2

1. (Birinci maddenin 1. a) fıkrasında yazılı kazanç gayesiyle çalışan Ücretli İşbulma Büroları, bu Sözleşmenin her üye için yürürlüğe girmesi tari-

* Bu Sözleşme’nin onaylanması 11.02.1946 tarihli ve 4866 Sayılı Ücretli İşbulma Bürolarının Kapatılması Hakkındaki 34 Numaralı Milletlerarası Sözleşmeye Katılmaya Dair Kanun’la (RG. 16.02.1946, S. 6234) kabul edilmiştir.

34 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

hinden itibaren 3 sene zarfında kapatılacaklardır.

2. Bu kapatmadan evvelki mühlet zarfında:

a) Yeniden kazanç gayesiyle çalışan Ücretli İşbulma Bürosu açılmıyacaktır.

b) Kazanç gayesiyle çalışan Ücretli İşbulma Büroları, yetkili makamın kontrolü altına konulacak ve bu makamca onanmış bir tarifede yazılı ücret ve masraflardan başka para almıyacaklardır.

Madde 3

1. Bu Sözleşmenin 2 nci maddesinin 1 inci fıkrasından inhirafa, ancak ilgili patron ve işçi temsilcilerinin fikri alındıktan sonra ve istisnai şekillerde olmak üzere yetkili makamca müsaade edilebilir.

2. Bu madde gereğince müsaade edilen inhiraflar, ancak milli kanunlarla sarih şekilde tesbit edilip işbulma keyfiyetinin hususi şartlar içinde ve inhiraflı haklı gösterecek surette cereyan ettiği sanat ve mesleklere mensup işçi zümrelerine iş bulmakla iştigal eden bürolar hakkında uygulanacaktır.

3. 2 nci maddede yazılı 3 aylık mühlet bittikten sonra, bu maddeye istinaden, yeni Ücretli İşbulma Büroları açılmasına müsaade edilemez.

4. Bu madde gereğince, kendilerine inhiraf müsaadesi verilen her Ücretli İşbulma Bürosu:

a) Yetkili makamın kontrolü altına konulacaktır.

b) Yetkili makamın tensibi ile âzami on yıl zarfında, her sene yenilenecek bir yıllık ruhsatname almağa mecbur olacaktır.

c) Ancak, yetkili makamca onanmış bir tarifede yazılı ücret ve masrafları alabilecektir.

d) Ancak ruhsatnamesinde müsaade edilmiş olmak ve ilgili memleketler arasında mevcut bir anlaşmayı uygulamak şartıyla yabancı memleketlere veya memleketlerden işçi tedarik edebilecektir.

Madde 4

(1 inci maddenin 1, b) fıkrasında yazılı kazanç gayesi takip etmeyen İşbulma Büroları:

a) Yetkili makamdaki izin almak mecburiyetinde olacaklar ve onun kontrolü altında bulunacaklardır.

b) Yapılan masraflar iyice nazara alınmak suretiyle yetkili makamca tesbit edilecek bir tarifeden daha yüksek para alamıyacaktır.

34 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

c) Ancak yetkili makamca müsaade edilmek ve ilgili memleketler arasında mevcut bir anlaşmayı uygulamak şartıyla yabancı memleketlere veya memleketlerden işçi tedarik edebilecektir.

Madde 5

Gerek bu Sözleşmenin 1 inci maddesinde yazılı Ücretli İşbulma Büroları, gerek parasız da olsa, işbulmayı mutad meşgale ittihaz etmiş olan her şahıs, şirket, müessese, acente veyahut teşekkül, yetkili makama bir beyanname vermeğe ve bunda ücretli mi, ücretsiz mi çalıştıklarını bildirmeğe mecburdurlar.

Madde 6

Gerek bundan evvelki maddeler, gerek onların yerine getirilmesine ait diğer hükümlere muhalif hareketlere karşı, millî kanunlar, bu Sözleşmede derpiş edilen ruhsatname veya müsaadelerin geri alınmasını da ihtiva eden cezaları tâyin edeceklerdir.

Madde 7

Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünün 22 nci maddesinde derpiş edilen yıllık raporlar, 3 üncü madde gereğince müsaade edilen inhıraflar hakkında gereken malûmatı havi olacaklardır.

Madde 8

Bu Sözleşmenin, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı Statüsünde tesbit edilen şartlar içinde kati şekilde onandığına ait belge Milletlerarası Çalışma Bürosuna gönderilecek ve bu onanma Milletlerarası Çalışma Bürosunca tescil edilecektir.

Madde 9

1. Bu Sözleşme, ancak onamaları Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil edilmiş olan üyeleri bağliyacaktır.
2. Sözleşme, iki üyenin onamaları Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil edildikleri tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.
3. Bundan sonra bu Sözleşme her üye için, onaması tescil edilmesinden on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 10

Milletlerarası İş Teşkilâtı üyelerinden ikisinin onamaları Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescil edilmesi akabinde, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü keyfiyeti Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün üyelerine bildi-

34 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

recektir. Genel Müdür, teşkilâtın başka üyeleri tarafından kendisine sonradan tebliğ edilecek onamaları da keza bütün üyelere bildirecektir.

Madde 11

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, yürürlüğe girmeğe başladığı tarihten on sene geçtikten sonra, Milletlerarası Çalışma Bürosuna yapacağı ve Milletlerarası Çalışma Bürosunun tescil edeceği bir ihbarnama ile feshedebilir. Fesih, Milletlerarası Çalışma Bürosunda tescili tarihinden bir sene sonra muteber olur.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup ta, onu bundan evvelki fıkra yazılı on yıllık devrenin geçmesinden bir yıl sonra, bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, bu maddede derpiş edilen şartlar içinde her on yıllık devre bittikçe feshedilebilecektir.

Madde 12

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 13 (*)

1. Konferans, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir Sözleşme kabul ettiği takdirde, bu yeni Sözleşmede başka türlü hükümler bulunması hali müstesna;

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti yukardaki 11 inci maddeye bakılmaksızın tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi kayıt ve şartı ile, şimdiki bu Sözleşmenin kendiliğinden ve derhal feshini intaç edecektir.

b) Tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, şimdiki bu Sözleşme üyelerin onamasına açık bulundurulmayacaktır.

2. Şimdiki bu Sözleşme, onu onamış ve tadil edici Sözleşmeyi ise onamamış olan üyeler için eski metin ve şekli ile yürürlükte kalmıya devam edecektir.

Madde 14

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinlerinin her ikisi muteber olacaktır.

* Bu madde aslına uygun olarak numaralandırılmıştır.

**ÜCRETLİ İŞ BULMA BÜROLARI HAKKINDA 96 SAYILI
ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

(1949 tadili)

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından Cenevre'ye davet edilerek orada 8 Haziran 1949 da otuz ikinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin ikinci maddesine dâhil bulunan ücretli iş bulma büroları hakkındaki 1933 tarihli Sözleşmenin tadiline dair bazı tekliflerin kabulünü,

Bu tekliflerin, hakkında sözleşmenin yürürlükte bulunduğu her üyenin parasız bir âmme iş ve işçi bulma bürosu bulundurması veya bulundurulmasını sağlaması lâzımgeldiğini derpiş eden 1948 tarihli İş ve İşçi Bulma Servisi hakkındaki Sözleşmeyi tamamlayacak bir Milletlerarası Sözleşme şeklini almasını, kararlaştırdıktan sonra;

Böyle bir servisin bütün işçi kategorilerinin faydalanabilecekleri bir teşekkül olması lâzımgeldiğini gözönünde tutarak;

Bin dokuz yüz kırk dokuz yılı Temmuz ayının birinci günü ücretli iş bulma büroları hakkında bin dokuz yüz kırk dokuz muaddel Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul eder.

BÖLÜM I

Genel hükümler

Madde 1

1. Bu Sözleşme bakımından “ücretli iş bulma büroları” tâbiri şunları ifade eder:

a) Kazanç gayesi takip eden iş bulma büroları, yani doğrudan doğruya veya dolayısıyla tarafların her hangi birinden maddi bir menfaat temini maksadiyle, bir işçiye iş, veya bir işverene işçi bulmak hususunda tavassut eden her şahıs, şirket, müessese, acenta veya diğer her hangi bir teşekkül; ve münhasıran veya esas itibariyle iştiğal mevzuu işverenlerle işçiler arasında tavassuttan ibaret olan gazeteler ile,

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 08.08.1951 tarihli ve 5835 sayılı Ücretli İşbulma Büroları Hakkındaki 96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi (1949 Tadili) nin Onanması Hakkında Kanun'la (RG. 14.08.1951, S. 7884) kabul edilmiştir.

96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi

b) Kazanç gayesi takip etmeyen iş bulma büroları, yani maddi bir menfaat gütmemekle beraber, işverenlerden veya işçiden, yapılan hizmet mukabilinde duhuliyeye, aidat veya başka her hangi bir nam altında ücret alan şirket, müessese, acenta veya diğer teşekküllerin iş bulma servisleridir.

2. Bu Sözleşme gemi adamlarının işe yerleştirilmeleri hakkında uygulanmaz.

Madde 2

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma bürolarının tedricen kaldırılmasını ve diğer iş bulma bürolarının bir nizama bağlanmasını derpiş eyliyen II. bölüm hükümlerini mi, yoksa, kazanç gayesi takip eden iş bulma büroları da dâhil olmak üzere ücretli iş bulma bürolarının bir nizama bağlanmasını derpiş eyliyen III. bölüm hükümlerini mi kabul ettiğini onama vesikasında belirtecektir.

2. Sözleşmenin III. bölümündeki hükümleri kabul eden her üye, II. bölümdeki hükümleri kabul ettiğini sonradan Genel Müdüre bildirebilir; böyle bir beyanın Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren, Sözleşmenin III. bölümünün hükümleri, anılan üye hakkında yürürlükten kalkarak II. bölüm hükümleri kendisine tatbik edilir.

BÖLÜM II

Kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma bürolarının tedricen kaldırılması ve diğer iş bulma bürolarının bir nizama bağlanması

Madde 3

1. I. maddenin I a) fıkrasında yazılı kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma büroları, süresi yetkili makam tarafından tâyin edilecek mahdut bir devre zarfında kapatılacaktır.

2. Âmme hizmeti mahiyetinde bir iş bulma servisi ihdas edilmedikçe bu kapatma işi tatbik edilemeyecektir.

3. Yetkili makam, muhtelif kategorilerdeki şahıslara iş bulmakla iştigal eden büroların kapatılması hususunda farklı mühletler koyabilir.

Madde 4 (*)

1. Kazanç gayesi takibeden ücretli iş bulma büroları, kapanmalarına takaddüm eden mühlet zarfında:

* Bu maddenin bentleri aslına uygun olarak numaralandırılmıştır.

96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi

a) Yetkili makamın kontrolüne tabi olacaklardır.

b) Ancak, tarifesi ya bu makama tevdi ve onun tarafından tasvip edilecek yahut da anılan makam tarafından tâyin edilmiş harçları ve masrafları alabileceklerdir.

2. Bu kontrol, bilhassa, kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma bürolarının muamelâtiyle ilgili suiistimalleri önlemeye mâtuf olacaktır.

3. Bu maksatla yetkili makamın ilgili işveren ve işçi teşekkülleriyle münasip tarzda istişaresi lâzımdır.

Madde 5

1. Millî mevzuatla sarih bir surette tesbit olunan ve âmme iş bulma bürolarınca matlup şekilde işe yerleştirilmeleri mümkün bulunmayan şahıs kategorileri hakkında istisnai surette ve ancak ilgili işveren ve işçi teşekküllerine münasip usullerle danışıldıktan sonra bu Sözleşmenin 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrası hükümlerinden inhiraf etmek hususunda müsaade olunacaktır.

2. Bu madde gereğince kendisine müsaade olunan her ücretli iş bulma bürosu;

a) Yetkili makamın kontrolüne tabi olacaktır.

b) Yetkili makam tarafından tespit edilecek devrelerde yenilenecek yıllık bir ruhsatiyeyi haiz bulunacaktır.

c) Yetkili makama tevdi ve onun tarafından tasvip edilmiş yahut da anılan makam tarafından tesbit olunmuş tarifedekinden fazla harç ve masraf alamıyacaktır;

d) Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındığı takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde, yabancı memleketler için veya yabancı memleketlerden işçi tedarik edebilecektir.

Madde 6

Birinci maddenin 1 b) fıkrasında yazılı ve kazanç gayesi takip etmeyen ücretli iş bulma büroları:

a) Yetkili makamın müsaadesini haiz olacak ve anılan makamın kontrolüne tabi bulunacaklardır.

b) Yetkili makama tevdi edilip onun tarafından tasvip olunan, yahut da yapılan masraflar gözönünde bulundurularak anılan makam tarafından tespit olunacak tarifeden daha yüksek ücret alamıyacaklardır.

c) Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındıkları takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde yabancı memleketlere

96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi

veya yabancı memleketlerden işçi tedarik edebileceklerdir.

Madde 7

Yetkili makam, ücretsiz iş bulma bürolarının muamelelerini parasız yaptıklarına kanaat hâsıl etmek için gerekli tedbirleri alacaktır.

Madde 8

Gerek, Sözleşmenin bu bölümündeki hükümlere gerek bunları yürürlüğe koyan mevzuat hükümlerine aykırı hareket hakkında, icabında bu Sözleşme-
de derpiş olunan ruhsatiyenin veya müsaadenin geri alınmasını da ihtiva etmek üzere uygun cezai müeyyideler konulacaktır.

Madde 9

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasasının 22. maddesinde derpiş olunan yıllık raporlar, 5. madde gereğince müsaade edilmiş olan inhiraflara ve bilhassa inhiraflardan faydalanan büroların sayısına ve faaliyetlerinin şümul sahasına, inhirafları gerektiren sebeplere ve anılan büroların faaliyetini kontrol etmekle yetkili makam tarafından ittihaz edilmiş olan tedbirlere dair her türlü gerekli bilgileri verecektir.

BÖLÜM III

Ücretli iş bulma bürolarının nizama bağlanması

Madde 10

Birinci maddenin 1 a) fıkrasında yazılı kazanç gayesi takip eden ücretli iş bulma büroları:

- a) Yetkili makamın kontrolüne tabi olacaklardır;
- b) Yetkili makam tarafından tensip edilecek devrelerde yenilenecek yıllık bir ruhsatnameyi haiz bulunacaklardır.
- c) Yetkili makama tevdi ve onun tarafından tasvip edilmiş yahut da anılan makam tarafından tesbit olunmuş tarifedekinden fazla harç ve masraf alamıyacaklardır.
- d) Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındıkları takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde yabancı memleketlere veya memleketlerden işçi tedarik edebileceklerdir.

Madde 11

Birinci maddenin 1 b) fıkrasında yazılı bulunan ve kazanç gayesi takip etmiyen ücretli iş bulma büroları:

96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi

a) Yetkili makamın müsaadesini alacaklar ve anılan makamın kontrolüne tabi bulunacaklardır.

b) Ya yetkili makama tevdi ve onun tarafından tasvip edilecek yahut da anılan makam tarafından, yapılan masraflar gözönünde bulundurularak, tâyin olunacak tarifeden yüksek bir ücret alamıyacaklardır.

c) Ancak yetkili makam tarafından mezun kılındıkları takdirde ve yürürlükte bulunan mevzuatla tesbit edilmiş şartlar içinde yabancı memleketlere veya yabancı memleketlerden işçi tedarik edebileceklerdir.

Madde 12

Yetkili makam, ücretsiz iş bulma bürolarının muamelelerini parasız yaptıklarına kanaat hâsıl etmek için gerekli tedbirleri alacaktır.

Madde 13

Gerek Sözleşmenin bu bölümünün hükümlerine gerek bunları yürürlüğe koyan mevzuat hükümlerine aykırı her hareket hakkında, icabında, bu Sözleşmede derpiş olunan ruhsatnamenin yahut müsaadenin geri alınmasını da ihtiva eden uygun cezai müeyyideler konulacaktır.

Madde 14

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasasının 22. maddesinde derpiş olunan yıllık raporlar, bilhassa kazanç gayesi takibeden bürolar dâhil olmak üzere ücretli iş bulma bürolarının muamelelerini kontrol etmek için yetkili makam tarafından alınmış olan tedbirler hakkında gerekli her türlü bilgileri verecektir.

BÖLÜM IV

Çeşitli hükümler

Madde 15

1. Bir üyenin ülkesi geniş bölgeleri ihtiva edip de bu bölgelerdeki nüfusun dağılımı veya gelişme safhası dolayısıyla yetkili makam, bu Sözleşme hükümlerinin buralarda uygulanmasının kabil olmayacağını mülâhaza ettiği takdirde, adı geçen makam, bu bölgeleri bu Sözleşmenin uygulanmasından ya tamamıyla veyahut muayyen işletmeler veya işler hakkında münasip göreceği istisnaları kabul etmek suretiyle kısmen muaf tutabilir.

2. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasasının 22 nci maddesi gereğince bu Sözleşmenin uygulanmasına dair vereceği ilk yıllık raporunda, hakkında bu madde hükümlerine müracaat niyetinde olduğu bölgeleri ve bu hükümlere müracaat niyetinde olmasının sebeplerini göstermelidir; hiçbir

96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi

üye, daha sonra, bu suretle göstermiş bulunduğu bölgelerden maadası için bu madde hükümlerine müracaat edemez.

3. Bu madde hükümlerine müracaat eden her üye, mütakıp yıllık raporlarında, hangi bölgeler için bu madde hükümlerine müracaat hakkından vazgeçtiğini göstermelidir.

Madde 16

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde 17

1. Bu Sözleşme, onama belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini ilzam eder.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil edilmesi tarihinden ancak on iki ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bu Sözleşme, onu sonradan onayan üyeler için onama belgesinin tescil edilmesinden on iki ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 18

Milletlerarası Çalışma Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek beyanlar aşağıdaki hususları açıklamalıdır.

a) İlgili üyenin, Sözleşme hükümlerinde hiçbir değişiklik yapılmadan uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler;

b) Sözleşme hükümlerinde değişiklikler yapılarak uygulanacağını taahhüt ettiği ülkeler ve bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;

c) Sözleşmenin uygulanamayacağı ülkeler ve bu gibi hallerde Sözleşmenin uygulanamamasının sebepleri;

d) Sözleşme hakkındaki kararın vaziyetin daha ziyade tetkikına kadar talik ettiği ülkeler.

2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde zikrolunan taahhütler, onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3. Her üye bu maddenin 1. fıkrasının b), c) ve d) bendleri gereğince daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından, yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye, 11. madde hükümlerine uygun olarak, bu Sözleşmeyi feshe-

96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi

debileceği devreler zarfında, Genel Müdüre, daha evvelki herhangi bir beyanın hükümlerini herhangi bir bakımdan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 19

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Anayasasının 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları uyarınca, Genel Müdüre gönderilen beyanlar, Sözleşme hükümlerinin ülkede değişikliklerle mi yoksa değişiklik yapılmadan mı uygulanacağını bildirmelidir; beyan, Sözleşme hükümlerinin değişiklikler kaydıyla uygulanacağını bildirdiği zaman, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu belirtmelidir.

2. İlgili üye veyahut üyeler veya milletlerarası makam, daha evvelki bir beyanla bildirilen değişikliği ileri sürmek hakkında daha sonraki bir beyanla tamamen veya kısmen vazgeçebilecektir.

3. İlgili üye yahut üyeler veya milletlerarası makam, 11 inci madde hükümlerine uygun olarak Sözleşmenin feshedilebileceği devreler zarfında, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne, daha evvelki bir beyanın hükümlerini herhangi başka bir bakımdan değiştiren ve bu Sözleşmenin uygulanması hususundaki durumu belirten yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde 20

1. Bu Sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıllık bir devre sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve bu müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedebilir. Fesih, tescil tarihinden ancak bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da onu bundan evvelki fıkrada yazılı 10 yıllık devrenin bitiminden itibaren bir yıl zarfında, bu madde gereğince feshetmek ihtiyarını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi, her on yıllık devre bitince, bu maddede derpiş olunan şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde 21

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onama, beyan ve fesihlerin tescil olduğunu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onama belgesinin tescil olduğunu Teşkilât üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât üyelerinin dikkatini çekecektir.

96 Numaralı Milletlerarası Çalışma Sözleşmesi

Madde 22

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince, tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 23

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, lüzum gördükçe işbu Sözleşmenin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşmenin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınması gerekip gerekmediğini inceleyecektir.

Madde 24

1. Konferansın bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir sözleşme kabul etmesi halinde ve yeni sözleşme başkaca hükümler ihtiva eylemediği takdirde:

a) Tadil edici yeni sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyeti, yukarıdaki 23 üncü madde nazara alınmaksızın ve fakat tadil edici yeni sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kayıt ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir.

b) Tadil edici yeni sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren bu Sözleşme, üyelerin onamasına artık açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için, her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle muteber olmakta devam edecektir.

Madde 25

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı şekilde muteberdir.

**VATANDAŞLARLA VATANDAŞ OLMAYAN KİMSELERE SOSYAL
GÜVENLİK KONUSUNDA EŞİT MUAMELE YAPILMASI HAKKINDA
118 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)**

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 6 Haziran 1962 tarihinde Cenevrede yaptığı 46 ncı toplantısında,

Toplantı gündeminin beşinci maddesini teşkil eden, vatandaşlarla vatandaş olmayan kimselere sosyal güvenlik konusunda eşit muamele yapılması hakkındaki çeşitli teklifleri kabul ederek,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şekline gelmesini kararlaştırarak

Yirmisekiz Haziran bindokuzyüz altmış iki tarihinde, “1962 Sosyal Güvenlik eşit muamele sözleşmesi” olarak adlandırılacak olan aşağıdaki sözleşmeyi kabul etmiştir:

Madde 1

Bu Sözleşmede :

a) “Mevzuat” terimi, sosyal güvenlikle ilgili kanun ve tüzüklerle diğer mevzuat hükümlerini ifade eder;

b) “Yardımlar” terimi, bütün gelirler, emeklilik dul-yetim aylıkları, ödenekler ve diğer yardımlarla bunlara yapılan bütün zamları ve artırmaları içine alır;

c) “Geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar” ibaresi, uygulanan mevzuatın yürürlüğe girdiği tarihte belli bir yaşı aşmış olan kimselere sağlanan yardımlarla bir üyenin ülkesinin bugünkü sınırları dışında geçmiş olan süreler veyahut vukua gelmiş olaylar nazara alınmak suretiyle, geçici olarak sağlanan yardımları ifade eder,

d) “Cenaze yardımı” terimi, ölüm halinde bir defaya mahsus olarak ödenen paraları ifade eder;

* Bu Sözleşme'nin onaylanması, 29.07.1971 tarihli ve 1453 sayılı Vatandaşlarla Vatandaş Olmayan Kimselere Sosyal Güvenlik Konusunda Eşit Muamele Yapılması Hakkındaki Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun'la (RG. 10.08.1971, S. 13922); ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığı'nın 26.03.1973 tarihli ve ESGM (ESSD) 725.012-348 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 2 ve 3 üncü maddelerine göre, 05.04.1973 tarihli ve 7/6217 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla (RG. 09.06.1973, S. 14559) kabul edilmiştir.

118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

- e) “İkamet” terimi mutad ikameti ifade eder;
- f) “Mevzuatla tespit olunan” terimleri, yukarıdaki (a) bendinde belirtilen millî mevzuatla veya bu mevzuat gereğince tespit olunan anlamındadır;
- g) “Mülteci” terimi, mültecilerin statüsü hakkındaki 28 Haziran 1961 tarihli sözleşmenin birinci maddesinde bu terime verilen anlamdadır;
- h) “Vatansız” terimi, vatansızların statüsü hakkındaki 28 Eylül 1954 tarihli sözleşmenin birinci maddesinde bu terime verilen anlamdadır.

Madde 2

1. Her Üye, bu sözleşmede yazılı mükellefiyetleri, ülkesinde kendi vatandaşları hakkında fiilen uygulanmakta olan aşağıda yazılı sosyal güvenlik dallarından biri veya birkaçı bakımından kabul edebilir :

- (a) Sağlık yardımları,
- (b) Hastalık ödenekleri,
- (c) Analık yardımları,
- (d) Malûllük yardımları,
- (e) Yaşlılık yardımları,
- (f) Ölüm yardımları,
- (g) İşkazaları ve Meslek Hastalıkları yardımları,
- (h) İşsizlik yardımları,
- (i) Aile yardımları,

2. Bu sözleşmeyi uygulayan her Üye, sözleşmenin hükümlerini, sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettiği sosyal güvenlik dalları bakımından uygular.

3. Her Üye, hangi sosyal güvenlik dalı veya dalları için bu sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettiğini tasdik belgesinde belirtir.

4. Bu sözleşmeyi tasdik eden her Üye, tasdik belgesinde belirtilmemiş olan sosyal güvenlik dallarından bir veya birkaçı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettiğini, sonradan Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne bildirebilir.

5. Yukarıdaki fıkrada öngörülen şekildeki taahhütler tasdik belgesinin ayrılmaz parçası sayılır ve bildirildiği tarihten itibaren hüküm ifade eder.

6. Bu sözleşmenin uygulanmasında herhangi bir sosyal güvenlik dalı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul eden her Üye, kendi mevzuatına göre, aşağıda yazılı yardımlar mahiyetinde kabul ettiği yardımlar varsa, bunları Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne bildirir.

118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

a) Ya korunan kimselerle bunların işverenlerinin finansmana doğrudan doğruya katılmaları veya bir meslekte belli bir süre kadar çalışmış olma şartlarına bağlı olarak sağlanan yardımlar dışındaki yardımlar;

b) Geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar.

7. Yukarıdaki fıkra gereğince yapılacak bildirme ya sözleşmenin onanması sırasında veya bu maddenin 4 üncü fıkrası gereğince yapılacak bildiri sırasında, sonradan yürürlüğe giren bir mevzuat bahis konusu olduğu takdirde de bu mevzuatın kabul edildiği tarihten itibaren üç ay içinde yapılır.

Madde 3

1. Bu Sözleşmeyi uygulayan her Üye, sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettiği sosyal güvenlik dallarında, ülkesinde, bu sözleşmeyi uygulayan diğer üye Devletler vatandaşlarına, sosyal güvenliğe tabi olma ve yardımlardan yararlanmağa hak kazanma bakımlarından, kendi vatandaşlarıyla eşit işlem yapar.

2. Ölüm yardımları bahis konusu olduğunda, eşit işlem, sözleşmeyi tastik eden diğer bir Üye Devlet vatandaşının hak sahibi kimselerine bu kimselerin vatandaşlık durumuna bakılmaksızın, sağlanır.

3. Şu kadar ki Üye, herhangi bir sosyal güvenlik dalında bir mevzuata sahip olmakla beraber bu mevzuatın uygulanmasında o Üyenin vatandaşlarına kendi vatandaşlarıyla eşit işlem yapmayan diğer bir üye Devletin vatandaşları hakkında, söz konusu sosyal güvenlik dalı bakımından, bu maddenin yukarıdaki fıkraları hükümlerini uygulamıyabilir.

Madde 4

1. Yardımlardan yararlanma bakımından eşit muamele, ikamet şartına bağlı olmaksızın sağlanır. Şu kadar ki, diğer bir üye Devletin mevzuatına göre, belli bir sosyal güvenlik dalında yardımlardan yararlanmak için o Üyenin ülkesinde ikamet şartı bulunduğu takdirde, o üye Devlet vatandaşlarının söz konusu sosyal güvenlik dalı yardımlarından yararlandırılmaları ikamet şartına bağlanabilir.

2. Yukarıdaki fıkra hükmünün istisnası olarak, 2 nci maddenin 6 (a) fıkrasında sözü edilen yardımlardan (sağlık yardımları, hastalık ödenekleri, iş kazalarıyla meslek hastalıkları yardımları ve aile yardımları hariç) yararlanabilmek için, ilgilinin, ölüm yardımları bahis konusu olduğunda da ölen kimsenin mevzuatına göre yardım talep edilen üye Devletin ülkesinde aşağıda yazılı sürelerden daha uzun olmamak üzere tespit edilecek bir süre kadar ikamet etmiş olması şartı konulabilir;

a) Analık ve İşsizlik yardımları için, yardım talep tarihinden hemen önce

118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

6 ay,

b) Malûllük yardımları için, yardım talep tarihinden, ölüm yardımları için de ölüm tarihinden hemen önce aralıksız olarak 5 yıl,

c) Yaşlılık yardımları için, 18 yaşından sonra on yıl -bu on yılın aralıksız olarak beş yılının yardım talep tarihinden hemen önce olması istenebilir-

3. Geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar için özel hükümler öngörülebilir.

4. Yardımlarda tekerrürü önlemek için gerekli hükümler, ihtiyaca göre, ilgili Üyeler arasında yapılacak özel anlaşmalarla düzenlenir.

Madde 5

1. Bu fıkrada yazılı sosyal güvenlik dallarından biri veya birkaçı için bu sözleşme mükellefiyetlerini kabul eden her Üye, 4 üncü madde hükümlerine ilâveten gerek kendi vatandaşları gerekse aynı sosyal güvenlik dalı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul etmiş olan diğer üye Devletler vatandaşlarının yabancı bir memlekette ikamet etmeleri halinde de, malûllük, yaşlılık, ölüm ve cenaze yardımları ile iş kazası ve meslek hastalığı sebebiyle bağlanan gelirlerin ödenmesini, 8 inci madde uyarınca ihtiyaca göre alınacak tedbirler mahfuz olmak kaydıyla temin eder.

2. Şu kadar ki, yabancı bir memlekette ikamet halinde, 2 nci maddenin 6 (a) fıkrasında belirtilen mahiyetteki malûllük, yaşlılık ve ölüm yardımlarının ödenmesi, ilgili Üyelerin 7 nci maddede öngörülen, hakların mahfuz tutulması sistemine katılmaları şartına bağlanabilir.

3. Bu madde hükümleri geçici rejimler gereğince sağlanan yardımlar hakkında uygulanmaz.

Madde 6

Aile yardımları için bu sözleşme mükellefiyetlerini kabul eden her Üye, 4 üncü madde hükümlerine ilâveten gerek kendi vatandaşları gerekse aynı sosyal güvenlik dalı için sözleşme mükellefiyetlerini kabul etmiş olan diğer üye Devletler vatandaşlarının bu üye Devletlerden birinin ülkesinde ikamet eden çocukları dolayısıyla çocuk zamlarının ödenmesini, ilgili Üyeler arasında anlaşma suretiyle tespit edilecek şartlar ve limitler dahilinde temin eder.

Madde 7

1. Bu sözleşmeyi uygulayan Üyeler, sözleşme mükellefiyetlerini kabul ettikleri sosyal güvenlik dallarında, kendi mevzuatları gereğince bu sözleşmeyi uygulayan üye Devletler vatandaşlarının hak kazandıkları yardımlarla ileride

118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

hak kazanacakları yardımların mahfuz tutulmasını sağlayan bir sisteme katılmağa, ilgili Üyeler arasında 8 inci madde hükümleri uyarınca tespit olunacak şartlar mahfuz olmak kaydıyle, gayret ederler.

2. Bu sistem, başlıca, yardım hakkının doğması, idamesi ve alınması ile yardım tutarının hesaplanmasında sigortalılık, çalışma veya ikamet süreleriyle muadil sürelerin toplanmasını öngörecektir.

3. Bu suretle bağlanan malûllük, yaşlılık ve ölüm yardımlarının mali yükü ilgili Üyeler arasında anlaşma suretiyle tespit edilecek usullere göre, ya Üyeler arasında paylaşılacak veya yardım gören kimse hangi Üyenin ülkesinde ikamet ediyorsa o Üye tarafından karşılanacaktır.

Madde 8

Bu sözleşmeyi uygulayan Üyeler, 5. ve 7 nci maddeler hükümlerinden doğan mükellefiyetlerini, ya muhacirlerin aylık haklarının mahfuz tutulması hakkındaki 1935 tarihli sözleşmeyi tastik ederek, veya karşılıklı bir anlaşma akdetmek suretiyle o sözleşme hükümlerini kendi aralarında uygulayarak veyahut söz konusu mükellefiyetlerin yerine getirilmesini sağlamak üzere hazırlanacak iki veya çok taraflı diğer herhangi bir vesika vasıtasıyla ifa edebilirler.

Madde 9

Üyeler, aralarında yapacakları özel anlaşmalarla, başka Üyelerin hak ve mükellefiyetlerine hanel gelmemek şartıyla ve kazanılmış haklarla ileride kazanılacak hakların, genel olarak, en az bu sözleşmede öngörülen şartlar kadar müsait şartlarla muhafazası temin edilmek kaydıyle, bu sözleşme hükümlerinden ayrılabilirler.

Madde 10

1. Bu sözleşme hükümleri mültecilerle vatansızlar hakkında, mütekabiliyet şartı aranmaksızın uygulanır.

2. Bu sözleşme Devlet memurlarını kapsayan özel rejimlerle harpten zarar gören kimseleri kapsayan özel rejimlere ve sosyal yardım sistemlerine uygulanmaz.

3. Bu sözleşme, hiçbir Üyeyi, milletlerarası anlaşmalar gereğince kendi millî sosyal güvenlik mevzuatından hariç tutulmuş olan kimseler hakkında sözleşme hükümlerini uygulamaya mecbur tutmaz.

Madde 11

Bu sözleşmeyi uygulayan Üyeler, gerek sözleşme hükümlerinin gerekse

118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

millî sosyal güvenlik mevzuatlarının uygulanmasını kolaylaştırmak için gerekli idari yardımları karşılıklı ve ücretsiz olarak yaparlar.

Madde 12

1. Bu sözleşme, ilgili Üye için, herhangi bir sosyal güvenlik dalı bakımından yürürlüğe girdiği tarihten önce o sosyal güvenlik dalından yapılması gereken yardımlar hakkında, uygulanmaz.

2. Bu sözleşmenin ilgili Üye için herhangi bir sosyal güvenlik dalı bakımından yürürlüğe girdiği tarihten önce vukubulmuş olaylar sebebiyle, yürürlük tarihinden sonraki sürelerle ait olmak üzere o sosyal güvenlik dalından yapılması gereken yardımlar hakkında ne şekilde uygulanacağı çok taraflı veya ikili anlaşmalarla, bu anlaşmaların yapılmaması halinde de ilgili üyenin mevzuatı ile tespit edilir.

Madde 13

Bu sözleşme, mevcut sözleşmelerden herhangi birinin tadili olarak kabul edilemez.

Madde 14

Bu sözleşmenin tastik olduğu Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne bildirilir, o da bunu tescil eder.

Madde 15

1. Bu sözleşme, yalnız, sözleşmeyi tastik ettikleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtına üye Devletleri bağlar.

2. Sözleşme, iki Üyenin sözleşmeyi tastik etmiş olduklarının Genel Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girer.

3. Bunu takiben sözleşme, her Üye için, sözleşmeyi tastik ettiğinin tescil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girer.

Madde 16

1. Bu sözleşmeyi tastik etmiş olan her Üye sözleşmenin ilk olarak yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir sürenin sonunda Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve Genel Müdür tarafından tescil edilecek bir bildiri ile sözleşmeyi feshedebilir. Fesih, tescil edildiği tarihten itibaren bir yıl sonra muteber olur.

2. Bu sözleşmeyi tastik etmiş olan ve bu maddede öngörülen fesih hakkını yukarıdaki fıkrada belirtilen on yıllık sürenin sonundan itibaren bir yıl

118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

içinde kullanmayan her Üye yeniden on yıllık bir devre için bağlanmış olur ve bundan sonra, sözleşmeyi her on yıllık devrenin sonunda bu maddede yazılı şartlarla, feshedebilir.

Madde 17

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilâtın Üyeleri tarafından kendisine gönderilecek tescil edilen bütün tastik ve fesih bildirimlerini Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün Üyelerine haber verir.

2. Genel Müdür, ikinci tastik bildirisinin tescil edildiğini Teşkilâtın Üyelerine duyururken, sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih üzerine Üyelerin dikkatini çeker.

Madde 18

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, yukarıdaki maddelere göre tescil edeceği bütün tastik ve fesih bildirimleri hakkında, Birleşmiş Milletler Anayasasının 102 nci maddesi gereğince tescil olunmak üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tam bilgi verir.

Madde 19

Milletlerarası Çalışma Bürosunun Yönetim Kurulu, lüzum göreceği zamanlarda, Çalışma Genel Konferansına bu sözleşmenin uygulanması hakkında bir rapor verir ve sözleşmenin tamamının veya bir kısmının değiştirilmesinin konferans gündemine alınmasına lüzum olup olmadığını tetkik eder.

Madde 20

1. Konferansa bu sözleşmenin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir sözleşme kabul edildiği ve yeni sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde :

a) Yeni sözleşme bir Üye tarafından tasdik edilince, mezkûr sözleşme yürürlüğe girmiş olmak şartıyla, yukarıdaki 16. madde hükümlerine bakılmaksızın, bu sözleşme derhal ve bütün hukukiyle feshedilmiş olur.

b) Bu sözleşme, yeni sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra, Üyelerin tastikine açık olmaz.

2. Bu sözleşmeyi tastik eden fakat onu değiştiren yeni sözleşmeyi tastik etmiyen üyeler için bu sözleşme, şekil ve muhteva bakımından, yürürlükte kalır.

Madde 21

Bu sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

118 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

YERALTI MADENLERİNDE İŞE ALINMADA ASGARÎ YAŞ HAKKINDA 123 SAYILI ULUSLARARASI ÇALIŞMA SÖZLEŞMESİ (*)

Uluslararası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulunun daveti üzerine 2 Haziran 1965 tarihinde Cenevre’de toplanan Uluslararası Çalışma Teşkilatı Genel Konferansı, Kırkdokuzuncu toplantısında;

Oturum gündeminin dördüncü maddesinde yer alan yeraltı madenlerinde işe alınmada asgari yaşa ilişkin bazı tekliflerin kabul edilmesine karar vererek;

1935 tarihli Yeraltı Çalışmaları (kadınlar için) Sözleşmesinin, ilke olarak, yaşları ne olursa olsun kadınların her türlü madenlerde, yeraltında çalışmasını yasakladığını not ederek;

Madenler için de uygulanan, 1937 tarihli Asgari Yaş (Sanayi) Sözleşmesinin 15 yaşından küçük çocukların kamu ya da özel işletmelerde veya bunların bağlı birimlerinde istihdam edilmemesi veya çalışmaması hükmünü getirdiğini not ederek;

Aynı Sözleşmede, ayrıca, mahiyeti icabı veya çalışma şartlarından dolayı, orada istihdam edilen kişilerin hayatı, sağlığı veya ahlakı bakımından tehlike arzeden işler için milli mevzuatta, ya bu işlere gençlerin kabulü için 15 yaş üstünde bir yaşın veya yaşların tesbit edilmesini, ya da bu yaşları tesbit edecek uygun bir makamın görevlendirilmesi gerektiğinin beyan edildiğini kaydederek;

Madenlerde Yeraltında istihdamın tabiyatı icabı, bu işlere kabulde 15 yaş üstünde bir yaş tesbit eden uluslararası standartların arzulanır olduğunu düşünerek;

Bu standartların uluslararası bir Sözleşme şekli olması gerektiğini düşünerek;

*

Uluslararası Çalışma Teşkilatı’nın 49 uncu Genel Konferansı tarafından 22 Haziran 1965 tarihinde kabul edilen bu Sözleşmenin onaylanması 08.05.1991 tarihli ve 3729 sayılı Yeraltı Madenlerinde İşe Alınmada Asgarî Yaş Hakkında 123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun’la (RG. 21.05.1991, S. 20877); ve uygulanması da Dışişleri Bakanlığı’nın 08.08.1991 tarihli ve EİUE/II-619-5031 sayılı yazısı üzerine, 31.05.1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 3 üncü maddesine göre, 19.08.1991 tarihli ve 91/2163 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı’yla (RG. 02.10.1991, S. 21009) kabul edilmiştir. **Ancak 138 Sayılı Sözleşmenin kabulüyle birlikte, bu Sözleşme yürürlükten kalkmıştır.** (Bkz. “İstihdama Kabulde Asgari Yaş Hakkında 138 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi”, m. 10, b. 4, f. f).

123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

Bindokuzyüzaltmışbeş senesinin Haziran ayının yirmiikinci günü, 1965 tarihli Asgari Yaş (Yeraltı Çalışması) adı verilecek olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul etmiştir.

Madde 1

1. Bu Sözleşmenin amacı bakımından “Maden” terimi, yeraltında insanları istihdam etmek suretiyle, yeraltından cevher çıkaran kamu ya da özel sektör olmak üzere herhangi bir işletmeyi ifade eder.

2. Madenlerde, yeraltında istihdama ya da çalışmaya ilişkin bu Sözleşme hükümleri, taş ocaklarında yeraltında istihdamı ya da çalışmayı da kapsar.

Madde 2

1. Tesbit edilmiş belirli bir asgari yaş altındaki kişiler yeraltında madenlerde istihdam edilemez veya çalıştırılmazlar.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylayan her üye ülke onay belgesine ekleyeceği bir açıklamada tesbit ettiği asgari yaşı belirtecektir.

3. Asgari yaş hiçbir şekilde 16 yaşdan aşağı olamaz.

Madde 3

İşbu Sözleşmeyi onaylamış olan her üye ülke, daha sonra onay esnasında tesbit etmiş olduğundan daha yüksek bir asgari yaş tesbit eder ise bu durumu ek bir açıklama ile Uluslararası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne bildirebilir.

Madde 4

1. Yetkili Makam, işbu Sözleşme hükümlerinin etkin olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla, uygun cezalar da dahil olmak üzere gerekli tüm tedbirleri alır.

2. İşbu Sözleşmeyi onaylamış olan her üye ülke, Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını denetlemek amacıyla, uygun bir teftiş hizmeti idame ettirmeyi veya uygun bir teftişin yapıldığına kani olmayı taahhüt eder.

3. Milli mevzuat işbu Sözleşmenin hükümlerine uymaktan sorumlu kişileri belirler.

4. İşveren, yeraltında istihdam edilen veya çalışan ve tesbit edilen asgari yaşın en fazla iki yaş üstündekiler için aşağıdaki hususlarda kayıt tutar ve müfettişlerin denetimine hazır bulundurur.

a) Mümkün olan hallerde belgelenmiş doğum tarihlerini, ve

b) Kişinin işletmede yeraltında ilk defa istihdam edildiği veya çalıştığı ta-

123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

rihi.

5. İşveren, işçi temsilcilerinin talepleri üzerine, yeraltında istihdam edilen ya da çalışan ve tesbit edilen asgari yaştan en fazla 2 yaş üstündeki kişilerin listelerini verir. Bu listeler, bu kişilerin doğum tarihlerini ve işletmede yeraltında ilk defa istihdam edildikleri ya da çalıştıkları tarihi gösterir.

Madde 5

İşbu Sözleşmenin 2 nci ve 3 üncü maddeleri mucibince belirlenecek asgari yaş, en fazla temsil yetkisini haiz ilgili işveren ve işçi kuruluşlarıyla istişare sonunda tesbit edilir.

Madde 6

Bu Sözleşmenin onay belgeleri tescil edilmek üzere Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecektir.

Madde 7

1. Bu Sözleşme, Milletlerarası Çalışma Teşkilatı üyelerinden sadece onay belgeleri Genel Müdür tarafından tescil edilmiş olanları bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme, iki üyenin onay belgelerinin Genel Müdür tarafından tescil tarihinden oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bunu takiben, Sözleşme herhangi bir üye için, onaylamanın tescil edildiği tarihten oniki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde 8

1. Bu Sözleşme'yi onaylamış olan bir üye, Sözleşme'nin ilk yürürlüğe giriş tarihinden itibaren on yıl geçtikten sonra, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne göndereceği ve onun tarafından tescil edilecek bir bildirim ile Sözleşmeyi feshedebilir. Fesih, tescil tarihinin üzerinden bir yıl geçmeden muteber olmaz.

2. Bu Sözleşme'yi onaylamış bulunan ve önceki fıkrada belirtilen on yıllık devrenin sonundan itibaren bir yıl içinde bu madde gereğince feshetmek hakkını kullanmamış her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşme'yi, her on yıllık devrenin sona ermesinden sonra bu maddede derpiş edilen hükümlere göre feshedebilecektir.

Madde 9

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilat üyeleri tarafından kendisine bildirilen bütün onay ve fesihlerin tescil işlemini Milletlerarası Çalışma Teşkilatının bütün üyelerine bildirecektir.

123 Sayılı Uluslararası Çalışma Sözleşmesi

2. Genel Müdür, kendisine gönderilen Sözleşmenin ikinci onay belgesinin tescil edildiğini Teşkilat üyelerine bildirirken bu Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihine Teşkilat üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde 10

Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, önceki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu onay ve fesih işlemlerine dair bilgilerin tamamını Birleşmiş Milletler Antlaşmasınının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere Birleşmiş Milletler Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde 11

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, gerekli gördüğü hallerde, bu Sözleşme'nin uygulanması hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve Sözleşme'nin tamamen veya kısmen değiştirilmesi konusunun Konferans gündemine alınıp alınmaması hususunu inceleyecektir.

Madde 12

1. Genel Konferansın, bu Sözleşmenin tamamını veya bir kısmını değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde ve bu yeni Sözleşme'de aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde:

a. Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin bir üye tarafından onaylanması, bu yeni Sözleşme'nin yürürlüğe girmesi kaydıyla, yukarıdaki sekizinci maddede hükümleri gözönünde tutulmaksızın, işbu Sözleşme'nin derhal feshi neticesini doğuracaktır.

b. Değişiklik getiren yeni Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihinden itibaren, işbu Sözleşme üye ülkelerin onayına artık açık tutulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme'yi onaylamış bulunan ve değişiklik getiren Sözleşme'yi onaylamayacak olan ülkeler açısından işbu Sözleşme aynı muhteva ve biçimde yürürlükte kalacaktır.

Madde 13

Bu Sözleşme'nin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.